Ich Johans von Heimburg underschultheiß an des fromen [illegible] hern Clauses von Grostein des oberschultheis zu Strasburg [illegible]
[illegible] allen den die disen brief ansehent oder gehörent lesen. Das für mich unde die [illegible] geschriben schöffele [illegible] frowe Agnes [illegible] zu der
gerichtes wise do ich offenlichen zu gerihte saß unde vrteile lamprecht der Tuchman unde clagete [illegible] unde clagete ouch von jme
seligen wirtene unde sprach wie das vorziten Hans zu der Cron selig unde ouch sie zu jme [illegible] gelopt das selbe [illegible] zu
vorent in einem korbe do gebent umbe zwei pfunt unde drie schillinge strasburger pfenninge do het sie im also wol gelopt das die vorgente frowe Agnes de [illegible]
gewerte unde zu bezalende also wart Hans zu der Cron selig do sehe er zeun der vorgente lamprecht das [illegible] das sie im also wol gelopt
tete unde mit jme überkeme umbe die obgente zwei pfunt unde drie schillinge strasburger pfenninge [illegible] sie im das selbe [illegible] unde hieß
het zu geltente unde zu bezalende also Hans zu der Cronen selig oder ober das sie seite [illegible] umbe sie im das selbe [illegible] Cronen seligen wirtene unde sprach sie
sie im das selbe also rehen oder förken do verantwurtes die vorgente frow Agnes Hans zu der Cronen seligen wirtene unde sprach sie
körkete mit sie were mit Hans zu der Cronen seligen elichen manne gangen unde der het [illegible] gekoffet [illegible] zu einem korbe umbe den ver
gente lamprecht do gebent umbe zwei pfunt unde drie schillinge strasburger pfenninge do gefiel [illegible] das [illegible] wol do het sie [illegible] lamprecht ge
sprochen [illegible] das ich den köffe losse [illegible] Hans zu der Cron [illegible]
enweiß das werent drie schillinge pfenninge die hette sie im gelopt zu geltent unde ze bezalende die were [illegible]
gebent unde het jme nützit anders gelobt zu geltent noch zu bezalent denne die drie schillinge pfenninge [illegible] de [illegible] do
wart do wart dem vorgente lamprecht worheit erteilet [illegible] verhört wurdent unde do die [illegible] die vorgente [illegible]
erteiltent dise hie noch geschriben schöffele mit rehter vrteile unde sprochent es ouch zu reht [illegible] mit hand noch mit munde zu gelten
Agnes [illegible] geben an eins eides stat das sie dem vorgente lamprecht nützit gelopt het mit hand noch mit munde [illegible] des obgente lamprecht
noch zu bezalende anders denne zu [illegible] der elen vier strasburger pfenninge so solte sie ledig unde entladen sin des obgente lamprechts
klegde unde ansprache das selbe sie ouch also geton het unde ist also ledig worden mit rehtem gerihte unde vrteile vor offem
der obgente lamprecht klegde unde ansprache bitze an die drie schillinge strasburger pfenninge unde des zu urkunde so han ich
der obgente underschultheiß min eigen ingesigel von gerihtes wegen gehenket an disen brief [illegible] [illegible] zu Strasburg
knecht Hans [illegible] zu dem [illegible] Hans genant [illegible] Hans [illegible] unde Ottemin von [illegible] [illegible] die [illegible] hie [illegible] geschriben
verjehent unde [illegible] bi worent unde es hortent unde hortent unde ouch die vrteil gabent [illegible] alle [illegible] ingesigele
[illegible] wanne [illegible] ouch do zu mole in dem selben gerihte [illegible] vrteile zu sprechende unde des zu urkunde so hant [illegible] [illegible] des
zu des obgente underschultheissen ingesigel gehenket an disen brief der geben wart uf den [illegible] dornstag vor [illegible] tag des
heiligen zwelf botten des jares do man zalte von Gottes gebürte vierzehen hundert [illegible] unde zehen jore

1

4

Iste liber est Thome de Chizampino [illegible] [illegible] [illegible]

Q

Librum hunc deposuit Thomas de Chizampino [illegible] in libraria universitatis collegii [illegible] loco alterius libri in papiro de virtutibus herbarum et aliis libelli medicine in eodem volumine contentis sub [illegible] 1458 [illegible].

2. Lyra in Parabolas, Ecclesiasten, Sapientiam, et Ecclesiasticum

A. Cant. Cant.

316

N. Inv. 316

BB/ 18

basilea tempore concilii generalis
Iste est liber thome de frizampino professoris theologie emptus Basilee 1436

PARABOLE I

Ieronimus.

Iungat epistola quos iungit sacerdotium. immo carta non dividat quos Christi nectit amor.
Commentarios in osee. amos. zachariam. malachiam quos poscitis scripsissem si licuisset
pre valitudine. mittitis solacia sumptuum. notarios nostros et librarios sustentan
tes. ut vobis potissimum nostrum desudet ingenium. et ecce ex latere frequens turba di
versa poscentium. quasi aut equum sit me vobis esurientibus aliis laborare. aut in ratione
dati et accepti cuiquam preter vos obnoxius sim. Itaque longa egrotatione fractus. ne pe
nitus hoc anno reticerem et apud vos mutus essem. tridui opus nomini vestro consecravi.
interpretationem videlicet trium salomonis volumi
num. masloth quas hebrei parabolas vulgata editio
proverbia vocat. coeleth quod grece ecclesiasten
latine concionatorem possumus dicere. sirasirim quod in
nostram linguam vertitur canticum canticorum. Fertur
et panaretos ihesu filii syrach liber. et alius pseudogra
phus qui sapientia salomonis inscribitur. quorum priorem hebraicum repperi non ecclesiasticum ut apud
latinos. sed parabolas prenotatum. cui iuncti erant ecclesiastes et canticum canticorum. ut similitudinem
salomonis non solum librorum numero. sed etiam materiarum genere coequaret. Secundus apud hebreos nusquam
est. quia et ipse stilus grecam eloquentiam redolet. et nonnulli scriptorum veterum hunc esse
iudei filonis affirmant. Sicut ergo iudith et tobiam et machabeorum libros legit quidem
ecclesia. sed inter canonicas scripturas non recipit. sic et hec duo volumina legat ad edificationem
plebis. non ad auctoritatem ecclesiasticorum dogmatum confirmandam. Si cui sane septuaginta interpretum
magis editio placet. habet eam a nobis olim emendatam. Neque enim sic nova cudimus. ut
vetera destruamus. Et tamen cum diligentissime legerit. sciat magis nostra intelligi scriptura.
que non in tertium vas transfusa coacuerit. sed statim de prelo purissime commendata
teste suum saporem servaverit.

Trium opus salomonis quod trino
minus erat. id est tridui ceteroni qui pri
vati laboris non quod tribus diebus
illud peregisset.

Ti. de parabolis.

Parabole salomonis fi- lii david regis israel. ad sciendam sapientiam et dis

pacifici. — a etiam factura — nata bethsabee. Ca quieti — Cuel dandum — C de fide

Parabole salomonis se
cundum hebraicam ve
ritatem translate ab eu
sebio ieronimo presbytero pe
tente cromatio et heliodoro
episcopis.

Proverbiorum liber non
ut simplices arbitrantur
patentia habet precep
ta. sed quasi intra aurum in
terra nucleus et in hyspidis testi
tis castanearum operi
bus absconditus fructus
inquiritur. in eis altius
ita sensus inquirendus
est divinus.

Notandum quod vul
gata editio parabolas quas
hebraice masloth pro
verbias. id est proverbia dicit
sed satis convenit. quia ...

Quid autem intelligatur
hunc in titulo mons
tratur. cum dicitur. ad
sciendam sapientiam et
disciplinam. id est quo
recte credere et vivere
oporteat quamque quo

Latine similitudo hebraice masloth.

Parabole grece latine similitudines quod
vocabulum ideo salomon huic
operi imposuit. ut non iuxta litteram
intelligamus quod dicit. In quo
dominum parabolice turbis locuturum
significat. sicut et nomine suo et regno
pacifico regnum christi et ecclesie de quo
multiplicetur eius imperium et reg
ni eius non erit finis. significatur. salomon id est
christus. etc. Sicut in templi constructione
et dedicatione edificationem ecclesie in
tempore resurrectionis. ihesus et christus filius
david et rex spiritualis israel secundum testi
monium turbe que occurrit ei cum
ramis palmarum et laudibus.

Ad intelligendum verba prudentie. id est non solum
sapientiam quam percipiunt amplectantur.
et disciplinam veritatis inserviant.
sed et verba prudentie quibus perficiant
ascultent. et sollerter intelligant.

(margin: vel legat; q p. capitulum; Tabernaculum)

PA

bole que occulta sunt innuunt. Proverbia uite uocantur quia talia sunt que sepe in ore colloquentium uersari ac memorari retineri debent. Proverbia plerumque tam obscura sunt ut parabole dicantur. Unde hec in proverbiis locutus sum uobis etc.

Astucia que incipientibus necessaria est ut sophismatum cauere uersuciam possint ne abducantur a simplicitate sapientie que ducit ad uitam.

Et adolescenti singulariter quia quos sapientia licet diuersos suscepit in unam (tamen) perfectionem erudiendo producit. Unde in actibus apostolorum multitudinis credencium erat cor unum etc.

Sapiens ostendit neminem tam sapientem in hac uita quin non possit sapientior esse in doctis minor. Audiuit regina saba salomonem minor maiorem in sapientiam reddita. Audiuit moyses socrum multo inferiorem in sapientia factus est.

Quidam grauiter audiens sapiens sapientior erit ad cognitionem rerum quia per sapientiam nos quirit respicit. Sed hec intelligens gubernacula possidebit ad rectitudinem uite et regni tuendo quo dicitur ad sciendam sapientiam et disciplinam etc.

Despiciunt pluraliter quia plures sapientes stulti et omnium sapientium certus unanimis est errancium dissimiles uita et dogmata. Unde singulariter audiens sapiens.

Audi fili mi. Hactenus proverbialiter de utraque parte. Hinc sedulo quemque fidelem ammonet ut disciplinam legis diuine proponat blanditiis reproborum quia hinc corona et inde mors eterna. Unde et filium uocat quem paterne instruere curat.

¶ de uita. ¶ post
ad disciplinam ad intelligenda uerba prudencie. Et suscipiendam eruditionem doctrine iusticiam et iudicium et equitatem. Ut detur paruulis astucia et adolescenti scientia et intellectus. Audiens sapiens sapientior erit et intelligens gubernacula possidebit. Animaduertet parabolam et interpretationem uerba sapientium et enigmata eorum. Timor domini principium sapientie. Sapientiam atque doctrinam

(glosses, interlinear: hec habita. ¶ quibus perfi-ciantur. ¶ que sed regulam ueritatis bene operantur. ¶ ut si certa intentione in his que recte agimus uel iudicamus soli deo placere ualeamus. ¶ ut recta discretione cum proximis paruulis agamus. ¶ qui nunc autem sapientie et modo aduertent ¶ comprehensio ueritatis. ¶ subditorum. ¶ incipit. ¶ in timore domini quicquid utilitatis audiunt in corde retinendo condidit et in rerum cognitione. ¶ rectitudine uite. ¶ uite pre exaliene. ¶ hec que discipulis dicitur eius parabolas intelligere debet. enigmata legis. ¶ que aliud dicit et aliud sonat. ¶ ei. ¶ obscura dicta. ¶ recti dogmatis.)

inuentione cordis dirige.

Adolescenti scientia quia qui prudentie declinat falsa consequitur scientiam ueritatis percipiet.

Audiens sapiens. Pulchre a sapientia incipit quia optime sibi data sapientiam petiit et recepit. Nemo tacet se ~~intelligens~~ de sua scientia quia qui sapientum uerba audire negligit uitam suam gubernare non nouit multo que minus alienam.

Dicit sapiens. Dicit e contrario de stultis quia sapientiam recti dogmatis id est disciplinam ut pure consularis non in non assequitur sed in nosse contempnunt.

Duo sunt timores domini. Seruilis qui principium sapientie uel scientie est. Amicalis que perfectionem sapientie comitatur. Seruilis principium sapientie quia qui post errata sapere incipit primo timore diuino corripitur ne puniatur. Sed hunc perfecta caritas foras mittit. Succedit huic timor domini sanctus permanens in seculum seculi quem non excludit caritas sed auget. Quo timet filius ne uel in modico oculos amantissimi patris offendat. Utrumque in futuro cessabit caritas numquam excidet.

conuersatōis pure. | ut pharisei dc̄a 7 fc̄a xp̄i.
trinam stulti despiciunt. Audi
tu aū fili mi. sic .n. deum dilig͞e. 7 ei obtemꝑare debemus ut
fili mi disciplinam patris tui et
unitatem ecc̄e fr̄na seruemus caritate.
ne dimittas legem matris tue. ut

Potest ex ꝑsona dei
p̄ris dici mater ecc̄a q̄
tunc synagoga uoca
batur. ul' ip̄a dei gr̄a.
ap̄ hebreos .n. sp̄c qui
gr̄am prestat feminini
generis ē. r̄ bi. l. ha.

Et torques. fulgor ꝑ
fecte opatōis predica
tōi que ꝑ collum pre
dit q̄ ꝯfirmat indefi
cientī uirtutū ꝯnexiōe.

Affectu p̄ris alloquit'.
filium blandiens ne ac
quiescat ꝑtōribꝫ.

Vl' ad facienda impelle
do ul' fc̄a fauoribꝫ extol
lendo ab utroqꝫ nos re
mouet sapiencia.

Insidiemur. ul' ḡnali
ter de latronibꝫ qui i
nocentibꝫ insidias ꝑ
ant. ul' sp̄ualiter de il
lis qui auctorē eī uite
neci tradiderunt.

caritas in
addatur gr̄a
tis ardentius inflāmetur.
corona. sic enī nos est certā
cia capiti tuo. et tor
et legitime sic 7 nobis.
ꝑ dilectionis
ques collo tuo.
tergo. adulan
fili mi si te lacta
do.
uerint p̄ctores ne
cū quibꝫ
acquiescas eis. si
ul' uidet.
dixerunt ueni no
biscum. insidie
uirtutibꝫ. ul' xp̄i
mur sanguini.
et licet dari censū cesari an
nō 7 h̄.
abscondamus te
ul' predicas. conrab
diculas contra inso
illū in nullo lesi immo multa
bn̄ficia expti.
certi
tem frustra deglu
guamus memoriā uirtutū.
et doctrine illius ut 7 inter nos uixisse nō memoretur. cum. ore
tiamus eum sicut infernus uiuē
uixisse uidēt. dolo.
tem. 7 integrum qui descendentem in
ei. posuerit me in lacum.
exp. cbit heres. uenite occidamus eū. 7 hā.
lacum. omnē substanciam preciosam re
qui deprā.
re. e.
periemus. implebimus domos nr̄as
7 aīabꝫ. conuenticula.
spoliis. sortem mitte nobiscum una
et tota.
omnia tota.
marsupium sit unum omnium nostrum.

Addas gr̄a. hiis qui legem dn̄i s
uabant in aduentu xp̄i. addita ē gr̄a
no. 7 tum spe regni celestis. cuius
splendor eximius sic corona ul' tor
ques nullo fine claudet. nobis qꝫ
cum ꝑ bonis q̄ diuina gr̄a prerō
gauit. lux et̄na tribuetur. q̄ ca
piti gr̄a 7 collo torques additur.
vn̄ accepimus gr̄am ꝑ gr̄acia.
.s. gr̄am beate retributōis ꝑ gr̄a
recte opatōis.

Licet ḡnaliter ad ōs qui sang
ui insidiantur hoc ꝑtineat. sp̄ua
liter tn̄ ad iudeos. qui in solo
dn̄o tendiculas absconderunt.
eiusqꝫ apostolos uirtutibꝫ ꝑ̄na
tos dolis circumueniebant. q̄ eī
sanguinem 7 aīas suas agebant.
qui timentes ne t̄renum regnū
perderent. celi regem occiderunt. 7
celi ciues ꝑsequebantur in t̄ra. ideo
qꝫ 7 quod in terris habebant. 7 quod
in celis acquirere potuerant. ꝑdide
runt. ḡnaliter aū dicendum qꝫ
quicumqꝫ fidei oculos habet ap
tos. accipiet pennas a dn̄o ut
columbe quibꝫ ad eternam reg
em uolet. frustra talibꝫ nectunt
laqueos mali. .s. se potius presumunt
ideo puniunt

Insontem. Qui p̄ctm non fecit
nec inuentus ē dol. in o. eius.

Omne preciū. .s. hōies .s. quos
x̄ adherentes uidebant. quos pu
tabant ab eius amore 7 cogita
tu segregare. si eum occiderunt. 7
spoliis talium domos suas reple
re. 7 eos a fidei sua ꝯuenticula.

De latronibꝫ ḡnalit' patet qꝫ so
cius quos acquirunt prede porti
onem ꝑmittunt. sꝫ 7 x̄ ꝑsecuto
res quidscuqꝫ sibi poterant. ad
iungebant quos eum sequi in
debant ecc' synagogā faciebant.

vita

sp̄aliter

Ch. ¶ nõ ambulandũ est cum ipsis. ¶ xp̃m credens

Fili mi ne ambules cum eis. Prohibe pe
deum, non cõites cũ iudeis p̃secutorib3 eum. ⁊ q̃ñ petrus salvam in a.
dem tuum a semitis eorum. pedes enim illorum
gnatõe ista prava.
ad malum currunt. ⁊ festinant ut
¶ laqueum in t̃ra facile evadit. qui odos
effundant sanguinem. frustra autem
habet ⁊ celis. ¶ laqueus p̃secutorũ vel p̃ua doctrina. Ouerturabz.
iacitur rete ante oculos pennatorum. ipsi
¶ sam
quoque contra san
guis eius sup nos ⁊ sup. fi. n.
¶ ut eterna morte plectantur. ¶ ng
guinem suum insidiantur
avarum dampnatõe eterna pu
moliuntur fraudes contra ani
mantur. ¶ subtiles cogitatões qibz
mas suas. sic semite omnis a
peccuniam auget cãt
vari animas possi
¶ qui peccunie ⁊ thiant ~~foris pre.~~ ¶ ad
interitum. m. h3 sapia. ¶ eterna sang
dentium rapiunt.
hem.
Sapiencia foris
¶ in laqueudie ple
predicat in plateis
dium.
dat vocem suam.
¶ in principib3 quibz mo
in capite turbarum
tem ⁊ ad memoriã revocabat. vo
cabat ad peniam. ¶ predicatores
clamitat in foribus
scõe.
portarum urbis, ver
¶ sensu
ba sua dicens. usq
¶ sensu
quo parvuli dili
¶ neqũs ⁊. novo clares
gitis infanciam ⁊
cente. sibi ¶ lt
stulti ea q̃ sunt no
tam legis.
xia cupient. ⁊ impru

-b- sua communione privabant.

¶ Ad malum. cur. Non solum qd̃ fecerũt. s3 qd̃ p̃ fẽis passuri. sĩ quanto ad facinus implendũ p̃mptiores. tanto ad penam p̃ faci nore tolerandam p̃pinquiant.

¶ Frustra ⁊ c̃. Lecta de insidiatorib3 x̃. spiritualiter. Hec de fidelib3 gñaliter. frustra autem laqueus p̃secutoris autem mortis tenditur electis qui pennas habent. ~~spi~~ spei ⁊ caritatis. ⁊ aliarum v̄ tutum. quib3 ⁊ celestia dũ virunt desiderant. ⁊ post mortem pergant. habent ⁊ oculos mentis. quib3 mala que paciuntur transitura. bona q̃ merentur mansura in eternum p̃videant. ⁊ p̃bor. su p̃biam sinuendam tormenta in eternum mansura.

¶ Vel p̃fecte pravam doctrinam q̃in ab eo loco recierunt. ubi ait. Si te lactaverit peccatores hoc frustra iacitur ante eos qui oculis cordis supna p̃spiciunt. qui dicunt cum p̃pha ~~ne~~. aïa ~~enim~~ sicut p̃. e. -tra

-b- ¶ Aliter. Sic semite. o. sic p̃ factus sum avarus quisq3 perimit ut nudat eos. qui possessionib3 habundant. ut q̃re pocius peat. In paupib3 n. nichil habet cause. p̃fert

¶ Sapia. ⁊. x̃ loquitur foris ⁊. in luce. palam ut relicta infancia sint p̃vuli.

¶ In forib3. pre. ur. b r b s d̃ñi ecclesia est ex utroq3 p̃p̃lo adunata cuius portarum fores predicatores sunt qui in ea introducant. In his verba p̃ferebat.

¶ Sic semite. non solum qui rapinis ⁊ cedib3 innocentium invigilant se ipsos p̃dunt. s3 silr õ mis avari cogitatões q̃ aurum deo p̃ferunt hunc ad interitum trahunt. -a-

¶ Sapia. Huc usq3 p̃secutores quas iudei x̃po intulere. hinc ea q̃ p̃ apostolos p̃secutorib3 eisdem de passione loquitur.

¶ In plateis. d. u. s. q̃ autem paucos docuerat. manifeste replicabat. unde que dico vobis in tenebris dicite in lumine.

¶ A parte post resurrectionem. q3 misso sp̃u p̃ apostolos se ip̃m declarabat. autem n. paucos misteria divinitatis p̃fecit. unde neminem dixeritis visionem donec fi. ho. a. m. re. ⁊ p̃ potenciam suam mag operib3 ostendebat. implecta p̃phecia nõ audiet aliquis vocem eius.

¶ Usquequo moysen ⁊ legem preferens evangelio precepta rudib3 data p̃ferunt eis q̃ p̃fectis p̃ filium.

Usque quo iam xpm in carne uidistis. iam miracula facien tem quem spreuistis oculis diuidis. modo: ut resuscitatum a morte diligere. i dimittere qd peccastis.

cum in apostolis loquebatur: e quibus unus. an experimentum queritis eius qui in me loquitur xps. uel fores synagoge maiores sci in quibus sapientia dispu tabat cum per apostolos loquens legis peritos i phariseos. i sacerdotes ad graciam suam reuocabat. Ita ut sicut lucas ait multa turba sacerdotum obediuit fidei.

Sapientia hortatur nos conuerti ad deum i profert spiritum.

En proferam uobis. Misisti spm tu um i cooperuit eos mare. i in iob. uidi impios flante deo perisse i spiritu ire eius esse consumptos.

Per apostolos iudeos corripit. i uel post resurrectionem i ascensionem mo net conuerti.

Primo beneficiendo liberando deus oppressos a diablo post increpat ce.

Ue uobis scribe i pharisei. i c. Et generaliter qui non credit iam iudicatus est.

Ego quoque. Sicut in psalmo. Qui habi tat in celis irridebit eos i dominus subsannabit eos. non qd buccis aut naso irrideat. uel subsannet. sed sic uis designatur quam dedit apostolis qua prouiderent impios iudeos contra eum insidiis acturos. nisi qd puniretur sed omnia eorum precepta euacuanda eius uero gloriam post passionem per orbem terrarum dilatandam. Ideoque superbiam eorum maxime in eum ualere conspicerent: qui iudeos contempneret.

Quando uenerit. i c. Post tota hec correctio sapientie de omnibus repro bis generaliter accipitur. qd in die iu dicii clamant ad dominum ianu am regni aperire sibi postulan tes nec audientur. Quod et sequitur. mane consurgent. i non inue nient me. tempus iudicii significat. quo alii in uitam. alii in obpro brium resurgent sempiternum.

Quia uias meas ingredi nolu erunt. ut uiuerent recipient mercedem uiarum suarum ut in eter num pereant. e contra est de illis qui ti ment dominum. Beati qui ambu

Euangelium. Commendat. Nolite dilige re.
dentes odibunt scientiam. conuertimi
infancia. sed. per apostolos eo qd credere nolebant. Si adhuc negligitis.
ni ad correctionem meam. En proferam
Certe uera. quibus predicandum uenim
uobis spm meum. i ostendam uer
predica. uenite ad me o. qui la. i o. e. i c. Non tamen uo
ba mea. Quia uocaui i renuistis. exten
carni. sed exten.
di manum meam. i non fuit qui aspice
Christi. Consilium in operis
ret. Despexistis omne consilium
confudistis quam do. i c. est.
mei dicentis per uiam agere. que solent terere.
meum. i increpationes meas neglex
Sicut uos in. Sapientia minatur contemptoribus suis.
istis. Ego quoque in interitu uestro ri
Cum uenient
debo i subsannabo cum uobis qd ti
romani i tollent locum nostrum i gentem.
mebatis aduenerit. Cum irruerit
subita. a romanis
repentina cala
uehemens
mitas i interitus
quasi tempestas
ingruerit. quando
fori
uenerit super uos
ab inimicis. Circumdo
tribulatio i angu
non consolante.
stia. Tunc inuo
cabunt. i non ex

Cum irruerit. i c. Obsi dionem iersalem subitam. et expugnacionem totius prouincie a romanis factam dicit. de quo uidens ciuita tem fleuit super eam.

Sed cum extra paciuntur spe certa salutis in corde di latantur. unde propheta. Cum inuocarem exaudiuit me d. i. m. i t. d. i. m.

Iudeus ecca. In quo is inquit: odio habui ecclesiam di.

Non leguntur iudei in obsidione dominum inuocasse. usque

lavit in vinis eius. labores fructuum tuorum quia manducabis beatus es et bene tibi erit.

Suisque consiliis quibus dicebant: abscondamus tendiculas contra insontem. quibus pro salvatore latronem eligebant. ut scilicet vastaretur a latronibus. ut iuste latrones dampnarentur. quod de omnibus verbi dei contemptoribus sicut cetera possunt accipi.

Aversio parvulorum et prosperitas perdit. cum a timore creatoris animus avertitur ira eiusdem conditoris ibi quia peccat nichil sustinere videtur adversi. sed ut Iob ait ducunt in bonis dies suos et in puncto ad infernum descendunt.

Qui autem me et cetera. Potest in hac vita intelligi et in futura. Qui enim deo perfecte servit non terretur immo gaudet et in adversis et in morte sui ingressu vite leteta quietus supervacuis cogitationibus et a temptationibus et cum transierit a seculo in gaudio spe resurrectionis quiescet.

Sicut autem mandata dei fixo amore discendi et custodiendi suscepit. primo humilitatis instantiam tene. hoc est enim quod sequitur: Inclina cor tuum.

Si enim sapientiam invoca. Invocare id est in nos vocare orando nichil nisi deum debemus. Cum igitur sapientiam invocandam docet ostendit se non quamlibet sapientiam sed ipsum cognitionem dei nobis proponere in cuius perceptione est summa beatitudo. secundum hoc: hec est autem vita eterna ut cognoscant te verum deum et quem misisti Iesum Christum.

audiam. mane consurgent et non invenient me. eo quod exosam habuerint disciplinam et timorem domini non susceperint: nec acquieverint consilio meo et detraxerint correctioni mee universe. Comedent igitur fructus vie sue suisque consiliis saturabuntur. Aversio parvulorum interficiet eos et prosperitas stultorum perdet eos. Qui autem me audierit absque terrore requiescet et habundantia perfruetur timore malorum sublato.

Fili si susceperis sermones meos et mandata mea absconderis penes te ut audiat sapientiam auris tua. inclina cor tuum ad cognoscendam prudentiam. Si enim sapientiam invo-

Notandum quod sapientiam invocare a nosmet ipsos ad cognoscendam.

invocaverunt quia noluere penitere. iusti exauditi non sunt.

Parvulorum sensu. unde supra: usquequo parvuli diligitis infantiam. Qui sensu perfecti esse potuisset potuissent. si non ad illud sapientie aurem avertissent. sed quia audire noluerunt se interficiunt.

Audit non aure qui aure tantum corporis percipiens memoria retinere et opere complere negligit.

Inclina humilia. quia mens dum digne fiat ad percipienda misteria. unde: abscondisti hec a sapientibus et prudentibus et revelasti ea parvulis. vel absconditum a superbis et revelasti ea humilibus.

invitetur quam homo. ς eqs are.
cauis · inclinaueris cor tuum prudentie. ʒ

si quesieris eam quasi pecuniam · et sicut

thesauros effoderis

C illam tunc intelli

amore quesieris.
ges timorem dñi.

C diuinitatis.
et sciam dei inuenies.

C calcat pelagius. C respicit
es. quia dñs dat sa

ad hoc qd supra.
C sapiam usqz ad hoc · scientiam.
pienciam · et ex ore

d. m. ue.
eius prudencia et sci

C ut in quocumqz uirtutum gradu
encia · custodiet rec

rectos inuenerit simplices.
torum salutem · et pro

teget gradientes sim

pliciter · seruans se

C artiora opa. C semita
mitas iusticie · et uias

sub prepta. C eos qui
sanctorum custodiens · tunc

inuocaueris sapi. C ut recta discernere cum primo agas.
intelliges iusticiam et iudicium · et

C qui per singula illo illuminante illuis-
equitatem · et omnem semitam bonam.

bona · scientia te efficiet.
Si intrauerit sapia cor tuum · et

scientia anime tue placuerit · consilium cus

todiet te · et prudencia seruabit te.

C sine lactauerit priores et c. C doctore
ut eruaris a uia

C prauis opibus prauie operatoris
mala · et ab homine q

C a quo fugiendum est.
peruersa loquitur. qui relinquunt iter

C qd in luce agit.
rectum · et ambulant per uias tene

Qui thesauros effodit · terram reicit · foueam in altum facit · sedulus insistit donec inueniat qd querit. Sic qui thesauros sapie inuenire desiderat · omne pondus terrenum a se reiciat · in se fossam humilitatis faciat · nec quiescat donec inueniat.

Ideo namqz sapia · id est deus inuocandus est ad accipiendam sapiam · quia a nobis ipsis haberi non potest sed a dño dat'.

Cognate sunt rectitudo et simplicitas nec separantur · unde sapia unam earum sine altera nō requirit · sed in quibus ambe conueniunt · hos custodit et protegit.

prudenciam cor inclinare suadet quia diuinis nec tm̄ extra auxilium nec liberum debet abesse arbitrium

Tanta cura quanta cupidi pecuniam · ut si tam sollicite quereritis · per hanc ineffabiles diuicias acquisituri uos spiritum habebitis qd sequitur.

Timorem amicabilem · qui nō inicium sed perfectio celestis sapie · in hac dum tenet uita · ideoqz perfecta dilectio nō eum foras mittit · sed facit permanere in seculum seculi · sed et sciam ipsius diuinitatis quam perpetuo beatum facit · inuenies · quia deus.

Eterna natiuitate filii de qua alibi ego ex ore altissimi prodii primogenita ante omnem creaturam · ut os dñi in scriptura · uel os dñi locutum est · ex ore eius scientia nascitur · in ipso · dum donum eius humanum sanctificat · et suum facit ut scienter et prudenter loquatur.

Iob simplex et rectus · simplex per innocenciam mansuetudinis · rectus per cautelam discretionis · simplex nullum ledens · sine cunctis proficiens · rectus a nullo corrumpi patiens.

Ut eruaris a uia mala et c. Postquam auditorem quem sapia docet admonuit · ne cum latronibus precipitet · hec si uideret furem curreret cum eo · sed recte et simpliciter incederet · nunc ne cum adulteris portionem suam ponat · de quibus potest et spiritualiter intelligi · ut eruaris a uia mala · et ab homine qui peruersa loquitur · que prius locutio quam ad supra per

suaderi. quod capitulum incipit ibi. fili mi si susceperis sermones meos et cetera.

Ad quem vocant qui dicunt: veni nobiscum insidiemur sanguini. perversa loquitur: qui est auctor huius persuasionis.

Pulchre vias recto itineri opponit. quia hoc in luce agitur et ad lucem ducit. at qui male agit odit lucem. ut non arguantur eius opera et finis eius in tenebris exterioribus.

Patet et de mente heretica. que reliquit doctorem a quo fidem ecclesie didicerat. et oblita est pacti dei sui. id est fidei dominice que in simbolo continetur quam se die baptismi servaturam promiserat.

Potest per mulierem extraneam conventicula hereticorum pravitas intelligi a Christo extraneaque aliena. que mollicie eloquentie et lingue ~~lingue~~ blanditiis corda innocentium decipit. unde de mollitis sunt sermones eius super oleum et ipsa iacula.

Ad eam. Mortem. scilicet non mulierem. potest enim qui adultere mixtus est domino operante reverti. ac vitam penitendo invenire. potest qui pollutus est heresi resipiscendo redire ad salutem. at qui semel eterna morte raptus est nunquam rediet ad vitam. hec contra Origenem qui et diabolo remissionem promittit. ut deceptus per Ysaiam dicentem: et claudentur ibi in carcerem et post dies multos visitabuntur. quod Ysaias in clausis tormentis penarum tempore resurrectionis ad modicum visitandos significat. cum ut receptis in iudicio corporibus gravius dampnentur et post iudicium atrocioribus in penis recludantur quam ante. vel ita recte potest accipi ad eam id est meretricem. ut domum eius non revertentur: quia quantum attinet ad naturam in qua sua voluntate ...

brosas. Qui le-
[interlinear: id est]
tantur cum
malefecerint. et ex-
ultant in rebus pes-
[interlinear: ut pravitate dispositiones]
simis. quorum vie
perverse. et infames
[interlinear: heretica doctrina.]
eruaris a muliere
[interlinear: molliti sunt sermones eius super oleum et ipsa iacula]
que mollit sermones suos. et relin-
[interlinear: pravitati virium vel doctores fidei]
quit ducem pubertatis sue. et pac-
ti dei sui oblita
[interlinear: lata est via que ducit]
est. Inclinata est
[interlinear: ad mortem.]
enim ad mortem
[interlinear: conversatio vel caro.]
domus eius. et ad
[interlinear: opera consilia.]
inferos semite ipsi-
[interlinear: nec sola pereunt sed omnes.]
us. omnes qui ingre-
[interlinear: mortem scilicet]
diuntur ad eam
[interlinear: per se.]
non revertentur
[interlinear: aggravato.]
nec apprehendent
[interlinear: prudencia servabit te.]
semitas vite. ut
[interlinear: unitate recte fidei de qua dominus: ego sum via veritas et vita. et alibi: nemo venit ad patrem nisi per me.]
ambules in vi-
[interlinear: exempla.]
a bona. et calles
iustorum custodias.
[interlinear: qui custodiendi. quare enim]
qui enim recti sunt

Qui letantur. Quia per vias tenebrosas ambulant. et nesciunt quo cadant. id est ad quas tendunt penas aspicerent. gressus cohiberent. noxiam quia leticiam salubri fletu castigarent. prudencia servabit te ut eruaris.
[interlinear: ne adulteres vel hereticis.]
gressus eorum. ut
[interlinear: comparatio.]
et extranea

Pacti dei sui. Quod cum viro suo tempore nuptiarum pepigit domino teste quod fidem scilicet castitatis sibi invicem servarent vel in baptismo.

Omnis conversatio adultere ad interitum ducit. et quamvis blanda videatur ac mansueta et ideo minorem sentiet in fine vindictam. quam qui latrocinando aperte impietati famulantur. potest domus adultere ipsa eius caro in qua turpitudinem luxurie subservire accipi. que in iudicio perpetuam resurget in mortem. sed hereticorum domus. que super harenam constructa constare videtur. ruit in occasum suis que inceteritatis quibus vanis semitas ad impiorum consortia. vel ad spiritum tendit tormenta malignorum. Ut eam.

prudencia ex eo. prudencia
servabit te sicut in illo
ut eruaris a muliere
aliena.

Qui enim recti sunt et c.
Hic rectis iungit sim-
plices ut super cum di-
ceret: custodiet recto-
rum salutem et c. Quia in-
niuriosa est simplicitas si-
ne rectitudine, dissolu-
ta est et stulta. Rectitu-
do autem sine simplicitate
austera et dura. Verum
utraque virtus coniuncta per-
fectum reddit hominem. Sed
intelligendum est in illo quod in pre-
senti cum suis certantes ad-
quiruntur; in isto quod victo-
res in futuro coronentur. Indi-
catur: terra enim nomine desi-
gnatur ecclesia que spiritua-
lem fructum deo generat et
qua habitent et permane-
ant: quia consortio nec e-
tiam morte separantur. Sed
nunc ecclesia hac vita ad
illam eius partem que cum
christo in celis regnat pervenie-
ore tuo numquam — recedant.
absit veritas dicendi. numquam ab opere misericordia primo impenden-
da. sicut — fit ut te de se — prosequitur misericordia et veritas. quia misericordia ge-
[illegible] peccata. veritas vero quia compleat promissa. Vox primum

Circumda ea gutturi et c. Ingu-
tture organum vocis
In tabulis cordis lati-
tudinem ~~cordis~~ insinu-
at cogitationis. Sic er-
go virtus misericordie et ve-
ritatis radici mentis
infixa primum ex voce
loquentis ut et occulto
inspectori placeant ar-
chana intentionis et pre-

Hic.
habitabunt in ter-
ra et simplices per-
in futuro.
manebunt in ea. [illegible]
prius vero de terra per-
dentur: et qui inqua
gunt auferentur
ex ea. Fili mi
ne obliviscaris
legis mee. et prep-
ta mea cor tuum
custodiet. Longi-
tudinem enim dierum
et annos vite et
pacem apponent tibi. Misericordia et veritas non
te deserant. Circumda eas gutturi
tuo et scribe in ta-
bulis cordis tui
et invenies gratiam
et disciplinam bo-
nam coram deo
et hominibus. Ha-

Interlinear glosses: tes. hec de antiquo populo [illegible] intelligi. ita quod cum [illegible] — te in tam fidelis sua remanet — exterminaret ab hostibus. — Sapientia hic loquitur. — tatem esse non obliviscendam legem. — ne ipso sua preceptor custodia — turbaret audientem per multa — certa premia certa promittit — post enumeravit precepta. — quia custodienda. — semper — nisi lumen — transcensum mortalitatis — huius. misericordia et veritas ab — servet. intentionem dominus delectet.

dampnatam. vel depravatam: quia ter-
ram per semet ipsam non habet. Sed per dei
gratiam qua adiuvatur et instaurant
ut sentitas vite appendat designa-
nat enim per hoc pondus iniquitatis. ut
cum venerit quis non sit attribuat: sed
gratie dei.

Impii de illis dicit specialiter: quia ad tem-
pus domini vel ecclesiam pertinere viden-
tur: sed auferuntur. Quidam a perso-
nali iudicio ipsius esse ut symon ar-
tifex et hereticus. Aliquando vero sec-
to dei iudicio sicut multi qui bo-
ni habentur videntur impios enim a parte
apostatas dicit usque agentes.
omnes qui percepta fidei sacramen-
ta ab eius caritate degenerant. Utri-
que autem in futuro de terra viventium per-
dentur quia non habitabit iuxta te malig-
nus. p. l. a. o. t. et recte quia de bonorum
malorumque vicissim multa predixerat
de utriusque fine in conclusione subiun-
git. quomodo in precedente parabola qui
latronum consortia vetabat fecit.
dicens de fine malorum perpetua s
stultorum perdet eos. de fine bonorum:
qui autem me audierit. absque terro-
re quiescet.

Fili mi ne obli. Docet misericordie operibus in-
sistendum. neque viribus fidendum virtutibus.
sed a deo auxilium esse implorandum. et
satis congruo ordine. postquam cohortata
vita crudelitate et a luxuria castiga-
vit: ornat actibus bonis quibus instruit.

Pacem id est statum beatitudinis de
quo per psalmistam. Multiplicabitur eius im-
perium: et pacis non erit finis. Sed in priori
populo datum est ut cum dei legi obe-
diret longevo tempore in pacis quiete
viveret.

Et invenies gratiam. Coram domino in-
venit gratiam et disciplinam bonam qui usum vir-
tutum iugiter per meretur a domino: ut perdi-
esse ipso perfectior inveniatur et me-
lior. Sed et coram hominibus gratiam in ad-
bonitatis operibus vite laudatur per patrem

III

a

uiuis exemplū uiuendi p̄buit.

Habe fiduciam in dn̄o. ne metuas
ob īb̄ecillitatē tuam diuina nō pos
se seruare mandata. nec rursum
putes tuis iplere uirib; posse. ut
tu a naturali sc̄ia nosses n̄ si nō p illi
legem īstruaris. s; potius eā idicen
do et in agendo eius quere auxiliū.
et qd̄ iussit ut iplere ualeas dona
bit.

iii Ne sis sa. uidetur idem dixisse.
ne innitaris p. t. s; prudentie sue i
nitit qui ea que s agenda uł dicē
da uident patris decretis p̄ponit. s;
sapiens ē apud semet ip̄m. qui
ita q̄ ex p̄p̄m magistro potuit re
cte cognoscere. se se p̄ ceteris q̄si doc
extollit tiore extollit. q̄ sit aū uera hōis sa
pia sic ostendit. time deū et re. a m.
q̄le ē iob in. ecce timor dn̄i ip̄e est
sap̄ia. et recedere a malo itelligen
cia p̄fecti .s. ita se debent a malis ō
nib; ꝯtinere ut diuine p̄sencia
maiestatis cū metu semp̄ reco
gitēt. et notandum qd̄ sup̄a fidu
ciam h̄re in dn̄o. s̄tic aū deum ti
mere ammonet. ubi fragiliū aīos
ne desperent p̄misso dei auxilio co
roborat. hic fortiores ne de se pre
sumant diuini timoris memo
ria colligat.

Honora dn̄m de t. s. ip̄ses qui ei
plasma st̄. quia ad eius ymaginē
fc̄i sunt. recentem.

Et in p̄senti nō numq̄m doctori
q̄ panem uerbi qui possūt gr̄e
sp̄ualis idigentibus ministret ma
iora ministrando dona dn̄s p̄m
cede ꝯdonat. q̄ t̄rena subsidia
largitur in opib; ditior dando ce
lesti remuneratore reddit̄ mour.

Implebunt. hor. t. Thesauriza
te. nō the. i. ce. sc̄t thesauros habēt
i celo. q̄ uerias diuicias ibi inueni

Habenda ē fiducia ad deū.
nō hesitandū in oratiōe nō
ꝯfidendum p̄p̄rie prudentie.
s; ne timeas seruare. nō
in te nō in tuis uirib; n̄ in na
fiduciam ad dn̄o
turali sc̄ia.
ex toto corde tu
o. et ne innitaris
p̄ponendo te p̄dib;.
prudentie tue. [
omnib; uiis tu
is cogita illum. et
ip̄e diriget gres
sus tuos. Ne sis
a p̄ceptis p̄dib; q̄ ceteris doc
sapiens apud
tior. Ipsa ē
temet ip̄um. tim
est uera sap̄ia.
e dm. et recede a
time deū. ꝯsa
malo. sanitas q
ip̄fectis operib;.
pe umbilico
tuo erit. et irrig
solidor. uer in hoc sic
opum.
atio ossiū
eius laudem q̄ tuor.
te nō tuam aliq̄ uō honoras.
honora dn̄m de
nō de alienis. de pocio
tua subā. et de p̄m
rib; bonis tuis.
cūs oīm frugum
tuarū da paup
ib;. et implebunt
futuro. a
nō esuriet a plus.
horrea tua sat

a

---

z

mos uiuent officia locu
tōis. bn̄ aū uirtutes cir
cumdari docet gutturi.
cū uox loquētis p̄ cuius
gutture fieri soleat. q̄
uidelicet p̄ d. bōis uox
de uirtutis emanat. s; ex
tra circumdat. sicut q̄ a
liquos ad bn̄ operand
et uiuendū excitat. eo
ad bn̄ agendū opa p̄d
icatōis se ip̄m ligat. ne
extra sermonē acto c̄
sciat. nec uita uoci ꝯt
dicat.

Sanitas q̄ p̄pe. et c̄s in o
sub; solida uirtutū op
a. umbilico q̄ uiteri
ore p̄te corporis medi
ē infirma adhuc et ip
fecta bonorum actio desig
natur. si g̃ deum tim
ueris et non tuis uiri
b; s; deo ꝯfisus a mal
abstinueris. infirmi
tas opis ad statū p̄fec
tōis ꝯualescet. et forcia
uā amplius robore
accipiet.

Subā. t. Non solum
de sub̄a pecunie q̄m
paup̄ib; damus. s; de
omnib; q̄ bene agim
de g̃ra quam a dn̄o
recep̄imus. ille et dn̄m
de sue sube sanarū q;
frugū p̄mitiis hon
orat. qui q̄cq̄d bo
ni agit. nō sibi. s; ei
sibi tribuit.

Torcularia. t. Diuina
interna suauitas cognito
rum corda cunctorum
fidelium in laude sui co
ditoris accendit. hic et
.s. dicit. ut edatis. ubi

R

3
bitis super mensam .m. reg.
m.

Ne abicias. Nunquam est beatitudo carere adversitatibus. sed beatus qui invenit sapienciam.

C satiabor
cum apparuerit g. t. C non
nitate. et vino tor
deest a pluribus. C et
cularia tua red
hec tibi a domino. C ne elo qui
C correctionem ... a dei negligendo
dibunt. Disciplinam
C qui bonus imperabilis C sub
dicitur:
nam domini fili mi ne abicias. ne defi
honore.
C correptio est non ira
cias cum ab eo corriperis. Quem enim

diligit dominus cor
quasi
ripit. et quasi pater in fi
lio complacet sibi.

Beatus homo
qui invenit sapi
C sic qui ... libere
enciam. et qui affl
unde possit discere affluunt.
uit prudencia.
si noluerit. ideo subdit et quasi ait
Melior est acqui
p.
sicio eius negoci
acione auri et ar
a
genti primi et pu
rissimi fructus
C quia C non in terrenis
eius. preciosior est
sed celestibus. inpo ... angelorum
cunctis opibus. et
aspectibus. huius claritas an
omnia que desiderantur
feruntur. unde quid mihi est in celo
huic non va
et a te quid volui super terram etc.
lent comparari. Lon
C que
gitudo dierum

Et quia cum benediceret qui invenit sapienciam addidit: et qui affluit prudencia. scilicet qui invenerunt sapienciam doctrinam veritatis aure percipiendo, sed affluere prudencia negligunt nolendo corda sua ad percipiendam eius amplitudinem laxare.

Non metuat de correctione inopie quisquis opes acquisivit sapientie. omnibus thesauris celestibus minus precellit.

Aurum quod per se invenitur super terram pulcrius et purius est fosso in terra quod postea in fornace excoquitur. sic divina contemplatio prima est et purissima.

Longitudo etc. Visione sue divinitatis electos in perpetua luce donat et eosdem in presenti vita incarnationis sue sacramentis et carismatibus illustrat et roborat. dat eis quod obsecro comparandum omnia sua vendiderunt centuplum in hoc seculo et in futuro vitam eternam.

&
unt. habitant utique et ubi in horrea. scilicet quia non esurient neque sicient.

Sunt qui in prosperis serviunt domino in adversis recedunt. unde sapiencia qui in prosperis vivere docuit et ne in correctione deficiat hortatur. ne accedente infirmitate vel paupertate vel hac pietate quam in tranquillitate videbatur habere amittat.

Quem enim d. d. cor. Tanto ergo minus de flagello quo castigamur murmurare debemus quanto certius in eo paterne dilectionis pignus tenemus. unde ipse ait. ego quos amo arguo et castigo.

Beatus homo etc. Nimia positos sub disciplina et correctione consolatur quod cepit addit insinuans quod beatitudo vera est hominis non adversis carere qui in presenti sunt. sed eterne sapiencie perceptione letari. quod est in hac vita voluntatem dei cognoscere et in futuro eius visione perfrui.

Primi et purissimi etc. Initium sapiencie timor domini. hii sunt primi et purissimi fructus. sive quia deus qui videtur ab initio est in incarnatione intuitum in eius visione occurrit. sive quia ad hanc contemplationem contemplandam primus homo creatus est. unde et filio ad patrem redeunti prima stola datur. sive quia primum et rude aurum solet esse purissimum. et prima stola nostra beatitudo. que beatitudo est credenda que nobis in resurrectione reddenda. l. a domino perfectius promittitur.

Iuxta antiquam translationem parabolarum divicie et gloria sequuntur. quod nostri codices non habent. ab ore eius procedit iusticia. legem autem misericordiam in lingua portat.

glorie illustrat etc. Actiones et doctrine que in evangelio continentur pul

christe sunt diuine que ac puri hominis le
gem transgresse. et omnia iussa eius ad
pacem ducunt eternam. omnia que in
carne gessit ad reconciliandos deo
mortales ad pacificandum cum
angelis genus humanum ad de
monstranda sunt seruande ad in
uicem pacis et dilectionis exempla
pertinent.

Dominus sapientia fundauit terram. Per filium ecclesiam fidei soli
ditate locauit. stabiliuit celos.
prudentia. id est per eum sublimium predi
catorum corda illustrauit.

Sapientia illius eruperunt
abyssi. et largiente eius gratia per fontem
sacramentorum celebrium fidelibus inno
tescit. et nubes rore concrescunt. et
id est magistri sublimes per contempla
tionem et uitam rigantes corda bo
norum auditorum. qui subiectam si
bi terram quasi rore irrorescit. quibus
ualissima discretione uirtutes su
as quibus perficiantur. quibus alta pre
tant. que minoribus exemplum mo
strent. examinant.

Et gratia faucibus tuis. Quam dulcia
faucibus meis eloquia tua. super mel ori meo. habet et sensus
cuius fauces suas quibus uerba que audit
diiudicet. quibus res gestas que sin
gulorum discernendo examinet. et
hec amplectendo recipiat. illa re
probando contempnat. quibus nimi
rum faucibus cum legem atque consili
um dei custodimus. gratia multipli
catur que quanto sollertius eis que diui
nis obsequiis instamus. tanto dulcius
eius audire concupiscimus quam in nobis in
esse desideramus. psalmista ait. Gustate
et uidete quoniam suauis est dominus. beatus uir
qui sperat in eo.

Si dormieris ut uiuere litteram
que securus dormit et uigilet. et
quiescit. et ambulat. quia se innocen
tem ante deum et iuste uiuere me
minit. sed iustus cum dormierit mo
rte non solum potentiam malig

in dextera eius. et
in sinistra illius
diuicie et gloria. in
id est Christi. Celum illius. quia diuine
e eius uie pul
cre. et omnes semi
quia ad pacem
te illius pacifice.
ducunt. Quia presenti uiuificat
lignum uite est his
corpore et sanguine suo.
qui apprehenderit
eam. et qui tenuerit
in futuro. presenti.
eam beatus. do
per eandem quo
minus sapientia
id est per filium. Omnia in sapientia fecisti.
fundauit terram.
ad litteram omnia per predicatorum corda.
stabiliuit celos.
in ultimo
prudentia. sap
ientia illius eru
perunt abyssi. et
ad litteram patet. Certa
nubes rore concre
sapientia. monet non
scunt. fili mi ne
esse uitandum malum nec ma
effluant hec ab
culis. non oc
oculis tuis. Custo
des non mecabis. non quod
furtum facies. sapientie dicentis
todi legem at
uis perfectus esse uade et uende.
que consilium meum.
inde.
et erit uita anime tue. et gratia faucibus

Sicut in medio paradisi
lignum uite. ita per sap
ientiam dei que est Christus in
uificatur ecclesia. cuius nunc
sacramentis corporis et san
guinis pignus accepit uite. et in futuro pre
senti beatificabitur aspe
ctu.

Erupit abyssi in die
bus noe. uel cum cotidie
fontes et flumina de a
byssos per terre uenas e
manant.

Fili mi ne effluant hec. sed
disciplinam spiritualis fu
gatus sapientie que ta
ta est gratiam poculis prebuit.

Habet anima uia uitam
cum deo. si eius decreta
custodierit. quamuis
caro disciplina cor
rectionis aut in mortis
prematur.

Tunc ambulabis. In
uia uite fiducialiter
incedimus. cum dei gratia
consilium perfectum et bona in
omnia conuersatione suscepi
mus. sic eius spiritus
humilis subditum. et gus
tum supernum amoris sua
uius faucibus intus at
tigimus. et operationis bo
ne augmentum semper
obtinemus. sed in temp
tationibus ne deficiamus
ipso adiuuante defen
dimur. hoc est enim quod se
quitur. et pes tuus non
impinget quoniam diligen
tibus deum omnia coo
perantur in bonum.

(per fidem)
tuis. Tunc ambulabis fiducialiter in
(in temptationibus non deficies)
via tua, et pes tuus non impinget.
(in morte) (securus expectans)
Si dormieris non timebis; quiesces,
(tandem diem resurrectionis) (in morte)
et suavis erit somnus tuus. Ne pa-
(malignorum spirituum)
veas repentino terrore, et irruentes tibi po-
(demonum)
tentias impiorum. Dominus enim erit in late-
re
tuo, et custodiet pedem tuum ne ca-
piaris. Noli prohibere benefacere e-
(i. e. alii sufficit voluntas, ceterum sunt duo: et tu)
um qui potest; si vales, et ipse benefac
(omne) (ne differas)
Ne dicas amico tuo:
Vade, et revertere, et cr-
as tibi dabo, cum statim
(et recede a malo) (i. benefac)
possis dare. Ne moliaris amico tuo
(vel pessimum)
malum, cum ille in te habeat fiduciam.
(verbis vel factis)
Ne contendas adversus hominem frustra, cum
(ne facias malum, ut eum)
ipse tibi nichil mali fecerit. Ne emuleris ho-
(vel hominum)
minem iniustum, nec imiteris vias eius, quia
(qui facile decipit)
abhominatio Domini est omnis illusor, et cum sim-
(ne contraris) (egestas in qua domino)
plicibus sermocinatio eius. Egestas a
Domino in domo impii,
(vel tabernacula)
habitacula autem iust-
(ab angelis perveniet deludi)
orum benedicentur. Ip-
(videlicet)
se deludet illusores,
(et qui eum deserviunt)
et mansuetis dabit

Ne dicas et cetera. Non so-
lum de elemosinis, sed
de omnibus mandatis
quia ait: Vos amici mei
estis si feceritis et cetera.

In domo impii ut purpu-
rati divitis, qui in hac vi-
ta spiritualibus egent, et pos-
tea ad tantam pervenit inopi-
am ut nec guttam aque qui-
dem, quam deberet, acciperet.

Illusores, ut Esau, qui versus
Iacob, et perversi iuxta antiquos

nos spirituum non metuunt, sed
in pace quiescit, ac securus diem
resurrectionis expectat, quia Do-
minum ubique protectorem habet et
custodem. Unde: Si ambulavero
in medio umbre mortis, non timebo mala, quoniam tu
mecum es.

Noli prohibere et cetera. Ultima supra
diligenter legem Domini et consilium
observare monuit, etiam
rectem observantibus premissa
eius multiplicet que observan-
da sint replicat: primo quod ad
id quod ultimo inserat, redientis mi-
sericordiam proximo exhibendam,
et ut sic cum illo docet esse viven-
dum. Deinde et ab inimico caven-
dum esse premonet. Noli qui
loquitur prohibere et cetera. Sic audiam
a Domino et Phariseis: Ipsi non in-
troibitis, et eos qui intrabunt prohi-
bebitis.

(si contendas et cetera)
Non vetat contendere adver-
sus eum qui facit malum ut cor-
rigatur, quia hoc frustra non fit,
quod certa necessitas cogit. Immo
docet quia ait: Si peccaverit
in te frater tuus, increpa illum.
Ipse vult ut errantem quemcum-
que vales ad viam veritatis redu-
cas.

Quia abhominatio est, quia illu-
sor est qui vel verba Dei que non
implere contempnit, pervertit ea-
dem perverse intelligendo, ac do-
cendo corrumpit. Illusor est il-
le qui premissa eius qui pia
despiciat ac viam districtionis
qui tolerabilem spernit. Sed non
et ille qui proximorum simplici-
tati vel paupertati superbus insul-
tat. Ideoque omnem huius illuso-
rem merito divina abhominatur
iusticia. Unde autem subditur: Et
cum simplicibus sermocinatio eius, quia super-
bi cum simplicibus illudunt, (modi)
prudentiores se illis que irrident.

indicant. Sed hoc prudentia ut ia-
cob, ait: terrena est animalis diabo-
lica. Sermo cum nato autem dominum cum
simplicibus est, quia illos sapientie secre-
tis illustrat. quod terrenum fastus ac
duplicitatis nichil habere considerat.
Unde ait: abscondisti hec a sapien-
tibus et prudentibus et revelasti ea parvulis.

IIII Unde: benedixit nos in omni benedi-
ctione spirituali in celestibus in christo. quam
remunerationem audient: venite benedicti. et cetera. Sed et ad litteram sepe contin-
git eos qui aliena diripiunt
ad ultimum inopia consumi, et il-
los qui sua largiuntur et bonis ha-
bundare terrenis.

Nam et ego et cetera. Ut magis ad studium
percipiende sapientie mentes erigeret
eorum quos etsi in sapientia iam clarescere
miramur, aliquando parvulos et indoctos
fuisse meminimus.

Suscipiat et cetera. Hic monita salomo-
nis a david patre data que verbis dicentium
relegit, invenit. Quare autem salomon
se unigenitum coram matre notat, quem
fratrem uterinum precessisse scriptura
testatur, nisi quia ille mox natus
sine nomine quod nunquam esset de vita
decessit.

In omnibus que possides bonis sapien-
ter te age memento, ut omnia que pos-
sides terrena contempne, dum modo
sapientiam percipias. quod ipse fecit. da-
vid ait: sibi optionem a deo sapientie cunc-
tis preposuit rebus. in evangelio: qui
preciosam margaritam quesivit, in-
ventam omnibus vendens comparavit.

Dabit et cetera. Patet de salomone quia
dum pro sapientia cuncta despiceret,
ea preter maiore gloria sublimata
te restituit. Sed et in nostro capite, id est principa-
li mentis, si sapientiam amplectimur,
amplior gratia spiritus augetur, et corona in superna vite in futuro dabitur.

Unde quia omnis qui se exaltat humiliabitur et qui se humiliat exaltabitur.

gratiam. Gloriam sapientes possidebunt: stultorum exaltatio ignominia.

translationem posuerit: quia deus superbis resistit, humilibus autem dat gratiam.

Hinc exortatur nos ad philosophiam, qualiter ipse sapientiam sit a patre eruditus explicat.

Audite filii disciplinam patris, et attendite ut sciatis prudentiam. Donum bonum tribuam vobis: legem meam ne derelinquatis. Nam et ego filius fui patris mei, tenellus et unigenitus coram matre mea. Et docebat me atque dicebat: Suscipiat verba mea cor tuum: custodi precepta mea et vives. Posside sapientiam, et posside prudentiam: ne obliviscaris, neque declines a verbis oris mei. Ne dimittas eam et custodiet te: dilige eam et servabit te. Principium sapientie: posside sapientiam, et in omni possessione tua acquire prudentiam. Arripe illam et exaltabit te: glorificaberis ab ea cum eam fueris amplexatus. Dabit capiti tuo augmenta gratiarum, et corona inclita proteget te. Audi

Quo amplius et alacrius ad implenda dei mandata cucurreris eo minus adversa que te impediant timebis.

Iam quicumque impia actione desudant offendiculum in medio cursu inveniunt exemplo dum non providet irruunt ad penam.

Audi monet suscipi

Audi fili mi et suscipe verba

verba sua. audiens.

mea: ut multiplicentur

ut in vite eterne dona perpetua

tibi anni vite. Viam

sapientie monstrabo tibi.

sic.

ducam te per semitas

per quas semitas et

equitatis. quas cum ingre

gressus cum. et si iam

ssus fueris non artab

tum mali qui in medio

untur gressus tui. et currens non habebis

o cursu obediunt. ergo.

offendiculum. Tene disciplinam et

et.

ne dimittas. eam custodi illam quia

eterne perpetuum. eterna. ingrede semitas eius et ne delec.

illa est vita tua. Ne delecteris in semitis

sibi bella. consilia malorum.

impiorum. nec tibi placeat malorum via. Fu

non placeat sed fuge.

ge ab ea nec transeas per illam. declina

ergo sollicita ad malum. quia quod delec

et desere eam. non enim dormiunt nisi ma

tant. nec.

lefecerint. et rapitur sompnus ab eis nisi

quod delectat. fraude. et ingressione. excludat

supplantaverint. Comedunt panem

simul de fine malorum et bonorum in capitulo suo dicens. iustorum

impietatis. et vinum iniquitatis bibunt.

In actione scelerum sunt qui epulis delectantur acquisitis vel certe in vinum dampnationis bibunt. et esurientibus spicas tollere gaudent. id est more impiorum testatur scriptura.

Iustorum opera in luce sunt peraguntur. et eternam ducunt ad vitam que est perfecta dies.

semitas impiorum fuge quia iustorum

torum autem semita quasi

iustorum quasi

lux splendens pro

cedo.

cedit. et crescit usque ad

eternam vite. in

perfectam diem. Via im

est.

piorum tenebrosa nes

ciunt ubi corruant.

tu autem ne cum eis corruas.

Fili mi ausculta ser

Ausculta

Audi fili mi. et cetera. Expositis his que a patre acceperat redit ad docendum auditorem sapientiam quam cepit.

Per semitas equitatis semite id est actiones equitatis: dum inchoantur arte videntur et anguste dum vero perfectum capiunt et iam ex consuetudine spatiose videntur et late propheta testante qui cum incipiens domino dixisset propter verba labiorum tuorum ego custodivi vias duras. postmodum proficiens iam canebat viam mandatorum tuorum cucurri cum dilatasti cor meum. Sic semite equitatis cum ingredi cepis arte videntur. tum eas ingressus fueris non artabuntur gressus mentis tue. sed impletur quod dominus ait. Iugum enim meum suave est et onus meum leve. Tempus est. in tempore hac vita latum videtur. tamen ac in die novissimo ligatis manibus et pedibus mittentur in tenebras exteriores. pedes vero electorum in viam pacis dirigentur.

Via impiorum et cetera. Dicit de his Iohannes apostolus. Qui diligit fratrem suum in lumine manet et scandalum in eo non est. qui autem odit fratrem suum in tenebris est et in tenebris ambulat et nescit quo eat. quia tenebre excecaverunt oculos eius. cum etiam superius dictum est sapientie quod currens non habebit offendiculum.

Auscultandum monet sermonibus suis et recedendum a cogitationibus pravis.

Omnia et cetera. Sunt que recte vivere videntur hominibus. sed que recta intentione non faciunt a deo qui corda respicit pravum et iniqua reputatur quod credebatur bona omnium

Prob[er]bi.

[quia] diligentia cordis mu[n]ditiam
serua. q[ui]a ad eius examen motus
[e]stimatur uite.

Remoue a te duob[us] modis scien-
dum e[st] ut os tuum ne prauum
loquat[ur] aliq[ui]d. tua labia non
detractionib[us] assuescant. Cus-
todias a aliis quoq[ue] q[ui] s[ub] huic
uicio subditos nos[tr]i[s] uere cor-
rumpant fugias.

Et pal[pebre] e[tc]. Iter iusticie q[uo]d ingredi
debeas diligent[er] edisce. i[n] in cun-
ctis q[ue] agere dispon[is] sollicitu[s]
ad quem finem sint uentura
p[ro]uide. hoc e[st] i[ta] [e]n[im] palpebras rec-
ta uidenciu[m] oculo[rum] tuos p[re]ce-
dere gressus. Bonum opus q[uod]
acturus es sedula cogitat[i]o[n]e
preueni[re]. i[d] q[uo]d sec[un]d[u]m deum
sit meditando preuidere.

Ne declines e[tc]. Dextra uia
bona. sinistra accipit[ur] reproba. n[on]
[er]go dextra uia ambulare s[ed] ad
sinistram declinare p[ro]hibem[ur].
declinat [e]n[im] ad sinistram qui
iniustus e[st]. declinat [e]n[im] ad dext-
eram. qui sibi uult arrogare q[uod]
iustus e[st]. declinat a dextris qui
de suis uirib[us] p[re]sumit. declinat
ad sinistram qui p[ro] sua fragi-
litate desp[er]at se posse saluari.
declinat ad sinistram qui stul-
ticie famulatur. declinat ad
dextram qui uult plus sap[er]e q[uam]
oportet sap[er]e q[uo]d i[n] de certis uir-
tutib[us] i[n] uiciis eodem m[od]o intelligi-
tur.

Labia e[tc]. q[ui]b[us] [e]t[iam] fidem p[er] sim-
plicia uerba et s[ub]ueta atq[ue] eccla-
sica p[ro]fitearis s[ed] uir litteram q[ue]
aderet meretrici. labia uel oscu-
lando uel [c]o[m]p[ar]a faciendo co[n]ma-
culat.

Fauus [e]n[im] e[tc]. cu[m] more h[er]eti-
co dulcedo eloq[ue]ncie n[on] ad su...

[Aure cordis.] [Expositio.] [Humilia.]
monés meos. [et] ad eloquia mea i[n]clina
aurem tuam. ne recedant ab oculis tu-
is. custodi ea in medio cordis tui. vita [e]n[im]
sunt inuenientib[us] ea. [et] uniuerse carni
sanitas. Omni custodia serua cor tu-
um q[uia] ex ipso uita p[ro]cedit. Remoue a te
os prauum. [et] detrahen-
cia labia sint p[ro]cul
a te. Oculi tui recta
uideant. [et] palpebre
tue p[re]cedant gres-
sus tuos. Dirige se-
mitas pedib[us] tuis.
et o[mn]es uie tue sta-
bilient[ur]. ne declines
ad dextram. neq[ue] ad
sinistram auerte
pedem tuum a ma-
lo. Vias [e]n[im] q[ue] a dextris
sunt nouit dom-
inus. peruerse uero
sunt q[ue] a sinistris
sunt. Ip[s]e au[tem] rectos fa-
ciet cursus tuos. Iti-

Stabilient[ur] e[tc]. [et] e[st] s[en]s[us] ne leui-
tate mentis a p[ro]posito bo-
no mouearis. vn[de] ap[osto]l[u]s
stabiles estote [et] inmobi-
les. habundantes i[n] ope[re]
d[omi]ni semp[er].

Auerte p[edem] e[tc]. [et] e[st] hoc e[st] ne
huc uel illuc a recto de-
uies. q[uia] uirtutes discre-
toes querunt. q[uia] [o]rum
nimietas omnis iniq[ui]ta[s] [e]st.

Vias [e]n[im] e[tc]. Si auertis a
malo pedem tuum si
bona que docui d[omi]no
adiuuante facere studueris.
ad erit ip[s]e p[ro]pici-
us conatib[us] tuis. ut et
nu[n]c recte ingredi. [et] t[un]c
ad pacem ualeas p[er]ue-
nire eternam.

Fili mi e[tc]. Hactenus
g[e]n[er]alit[er] castigauerat
auditorem. hinc sub-
sp[eci]e meretricis ab he-
ticor[um] nequicia p[ro]hibet.

Inclina e[tc]. Sapie[n]ci i[n]cli-
nandam aurem [et] a
meretrice fugiendum
p[re]cipue a fornicaria.

Labia meretricis p[ro]cul
de meretrice q[uia] sermo

nis suavitate. et formositatem corporis ad capiendos miseros querit.

Oleo guttur eius. oleo sanctificatur. id est fides catholica consecrata quo nitidius suum guttur ostendat qui sua sensa patrum sententiis ante ponit.

[Gloss: extrema.]
nera autem eius in pace
[Gloss: ut valeas prevenire.]
producent. Fili mi
attende sapientiam meam. et prudentie
mee inclina aurem
tuam ut custodias cogita
[Gloss: quibus recte credas.]
tiones. et disciplinam labia tua conservent.
[Gloss: per dulcedinem.]
ne intenderis fallacie mulieris. Favus enim
[Gloss: per affluentia.]
distillans labia meretricis et nitidius oleo
[Gloss: In favus.]
guttur eius. Novissima autem illius a
[Gloss: exitus.]
mara quasi absinthium. et acuta quasi gladius
[Gloss: voluntates.]
biceps. Pedes eius descendunt in mortem.
[Gloss: opera.]
et ad inferos gressus illius penetrant. Per
[Gloss: ergo.] [Gloss: per diversitates.]
semitam vite non ambulant. Vagi sunt
[Gloss: hereses.] [Gloss: ut nescias deciperis. ignotum est.] [Gloss: ne abeas ob hereses cum est.]
gressus eius. et investigabiles. Nunc ergo fi
li audi me. et ne recedas a verbis oris mei.
[Gloss: ne abuses te eis.]
Longe fac ab ea viam tuam. et ne ap
[Gloss: diabolo.]
propinques foribus domus eius. Ne des alienis
[Gloss: qui est ymago dei est.] [Gloss: spacium vite.] [Gloss: diabolo.]
honorem tuum. et annos tuos crudeli. ne
[Gloss: demones.] [Gloss: tale vel corpus.]
forte impleantur extranei viribus tuis. et
[Gloss: que quicquid agunt laborant.] [Gloss: conventicula hereticorum.]
labores tui sint in domo aliena. et gem
[Gloss: in morte vel in iudicio.] [Gloss: lasciviendo.]
as in novissimis quando consumpseris carnes
[Gloss: fornicaris pecca.]
tuas. et corpus tuum. et dicas cur detestatus

Et ge. id est. Sed est ideo te

De hereticis specialiter patet quia si

fficienciam solum in hiis verum ad superfluitatem resonat. Ob id falsitas que aperte proferri cernitur veritas a stultis estimatur.

Novissima. Propter potio absinthii interius amarescat. in visceribus gladio foris membra feriuntur. ut ergo ostendat eos quos in novissima ultionem interius amaritudine impletos exterius circumdari penis perhennibus et amaritudine illos absinthii torquendos. et gladio asseverat illos esse truncandos. Quare autem idem gladius biceps sit dictus aperit dominus cum ait. Sed eum timete qui potest et animam et corpus perdere in gehennam.

Apostolus ait. Fugite fornicationem. quia in vitium huius vitii primum est remedium longe fieri ab eis quorum presentia vel illicit vel cooperatur ad vitium. Sic ab hereticorum auditu prorsus segregari infirmis auditoribus prodest.

Vagi sunt. quia hereticorum quia alii Christum deum. alii hominem negant esse. et in tantum innumera heresi pestifere fundantur temeritatem. penitus que sint investigare negat. At catholica veritas vaga et investigabilis non est quia una eademque cunctis est agnita per totum orbem fidelibus.

Ne des alienis id est. Ne honorem quod ad ymaginem dei creatus es immundorum spirituum voluntatibus subdas neque accepta vivendi spacia ad libitum adversarii crudelis expendas.

Ne forte id est. Ne demoniorum turba adimpleantur ut vel ingenium anime vel corporis tui vires ad pe

[Margin note: Ne des alienis honorem tuum et c.]

tranda facinora tradas. domum que alienam .i. numinum peditore ad vetito multiplices. et pulcre dixit labores tui in domo sint aliena. que sunt qui secundum prophetam ut in iniquitate agant laborant. et heretici quantum laborem subierunt tantum eciam utinam lateat.

Bibe aquam etc. Docet ab hereticis cavendum et custodie scripturarum ac lectioni attendendum. Sciam inquit quam in aliis predicas ipse serva et tui rigatione sermonis infundere.

Deriventur etc. Cum ipse servaveris tunc et aliis predica et in magna auditorum amplitudine divina eloquia iuxta uniuscuiusque qualitatem dispensa.

Habeto etc. Aquas implantes divide diminuas et tamen soli habeantur qui ex tui latere predicatores fundimus et tamen per eas laudes humanas non ambias.

Nec sint alieni .i. inmundi spiritus principes fiunt doctoris si vel in mentem vel elatione dum predicat vel heresi vel quolibet vicio corrumpunt. solus autem aquas possidet cum in membris ecclesie fideliter conversus ab extraneis se servat.

Sit vena etc. doctrina tua et quecumque nascuntur ex ea in benedictione ecclesie. et letare cum ea tui ab adolescencia .i. ex quo credidisti coniunctus es.

Cerva sit carissima que sicut cerva serpentes persequatur scorta et suis fugetur ab edibus sic natus ex ea filius ... ipse castitatis amator gratissimus.

veterum patrum nec non doctis et exemplis potuerunt ab errore revocari.

nunc, et in ipso corpore delicto, et atque per corpus gessit cuncta reddere compellitur. et in hac vita sepe contingit ut qui in adolescencia luxuriose vivendo sua dispersarunt tempore senectutis inopia deficiant. et refrigescente calore carnis ac flore iuventutis marcescente rebus suis que lascivie vendiderunt alios viti conspiciant. gementes quam serapnina dicant quod sequitur. cur detestatus sum.

castum custodi ne forte in penis gemere cogaris. quoniam non solum carnales illecebre transeunt.

In medio ecclesie etc. Idem grece est quod conventus populorum subtilius tamen ecclesia convocatio. synagoga congregatio. et vetus quod populus dei utroque nomine vocabatur. nunc autem per differenciam ille synagoga vocatur autem ecclesia dicitur merito .s. fidei et scientie maioris. quia et irrationabilia possunt congregari. sola rationabilia convocari .i. ... aliquando in malis accipiuntur. ut ex arsit ignis in synagoga eorum etc. et odivi ecclesiam malignancium. temptator quasi sapie dum mala sua considerat videtur sibi omni malo pene irretitus. et hoc accumulum mali accedit quod extremus sed in medio est exemplum aliis et qui auctor vel certe in medio scilicet corpore positus alienam ab eis vitam ducere non timuit.

Castitatem tempus ciam cum muliere quam in adolescenciis accepisti et cum senuit sua vel merito fidelis castum omne bonum dictionem consequiris imple.

sum disciplinam et *(Fidei doctrinae)* increpationibus *(quibus redarguuntur heretici)* non acquievit cor meum nec audivi vocem docentium me et magistris non inclinavi aurem meam. pene fui in omni malo in medio ecclesie et synagoge. *(longe fac ab ea viam tuam ... sibi)* bibe aquam de cisterna tua *(desiderio proprie uxoris et mulieris et ministerio eius. serva quod predicas. predicatores)* et fluenta *(filium tuum ac filias aliis nu...)* putei tui. deriventur *(predicatores. proprium trade et hoc manifeste cum pluribus)* fontes tui foras *(socius)* et in plateis aquas tuas divide. habeto eas *(... ne quibus ministerium libros tuos scies)* solus nec sint alieni *(fornicarium et heretices ... solus)* participes tui. sit vena tua benedicta *(plures)*

Sit vena etc.

et letare cum muliere adolescencie tue
cerva karissima et gratissimus hynnulus.
ubera eius inebrient te omni tempore. et in amore
Cultus non alienis. quare vel sedu
eius delectare iugiter. Quare seduceris fili mi
mulier vel heretico. Que sive
ab aliena et foveris in sinu alterius. Resp
artus sinu alterius que respicit d. gressus eius gressibus
icit dominus vias hominis. et omnes gressus il
capiantur quia iniquitates
lius considerat. Iniquitates sue capiunt im
pium et funibus peccatorum suorum quisque constrin
funibus ligatur
gitur. Ipse morietur quia non habuit disci

Ipse morietur. quia de adulteris vel hereticis multa dicta putaverat. et amore suo in clausula narrandi qualis sit finis talium ostendit. i. quia ad mortem tendunt eternam qui disciplinam vite detestati sunt.

Alias autem in hac parabola per doctorem i. sequentem auditorem vocantem quibus ut se gerere debeat instruit. dicens ergo preceptori si spoponderis pro amico tuo. de. ap. ext. ma. quod est a parte dicere si animam fratris in periculo tue exhortationis acceptis eam ligasti inde tenetur apud eum curam sollicitudinis quam antea deerat. illaqueatus es verbis. o. t. et capt. pp. is s. quia dum commissis egeris bona predicando dicere te ipsum p
2·

quia heretici sanctis patribus sa
plinam. et in multitudine
presumebant se anteponant vel cum opera tene
brarum facientes usque ad non habere non videri ac
sic facile est eis nimium putant tolerare.
dine stulticie sue deci
pietur. Fili mi si spo
ponderis pro amico tuo:
quia curtodie? (illegible) ac
defixisti apud extrane
cepisti.
um manum tuam.
illaqueatus es verbis oris
tui. et captus propriis ser
quia illaqueatus
monibus tuis. Fac ergo quod
sic
dico fili mi. et temet
opus est.
ipsum libera. quia incidisti
in manum proximi tui.
liberata sic.
discurre festina suscita
a somno peccati.
ta amicum tuum. ne

karissima quoad deum
Cerva. vera. vel gratissima ut quidam codices habent. scilicet est ecclesia que serpentinam contrivit doctrinam. gratissimus hynnulus populus eius innumerum varietate delectabilis. cuius uberibus inebriamur dum utriusque testamenti paginis contra hereticorum fraudes instruimur.

Amore eius detineri. non uxorio amori insistere docet. sed ne prima vivente aliam ducat. vel meretricis numquam in societatem.

Non se putent adulteri noctis tenebris ac parietum obtegi. non heretici sua volumina posse celari. quia tenebre non obscurabuntur a te. et nox sicut dies.

Iniquitates. captus est peccator qui vel in magnis decidit sceleribus. vel in prius impius vel infidelis post acceptam fidem anathema factus ut heretici. vel catholici nimiis flagitiis involuti: qui vinciuntur vel funibus peccatorum constringuntur. cum incessabili augmento sue pravitatis teneantur. quia si funem facit torquendo semper involvendo fila illa auget. talis est hec fortitudo operum malorum. tales libri hereticorum in quibus pravius prava texentes non alius scribendo quam quod se arctius obligent agunt.

VI

Fili mi litteraliter pater qui suadet ei qui spoponderit pro amico suo. ut eum sollicitus admoneat quatenus reddita pecunia quam debet creditori. se ipsum liberet.

Non tamen ipse bene vivendo vigilare memento. sed illum cupes a peccati torpore predicando suscitare.

Somnium dat oculis qui subditorum curam omnino negligit.

ecce

dem mactari qui reprehensibilia cor gesta cognoscit. sed licet ipse meritis te divini digni[ta]tis invectione non coerc git.

¶ ERU[ER]E q[uasi] d[amula]. velut damula de manu captantis que(m) non evadere sic vite ut audi tore tuo salubri instructo ipse a sponsione vite eius liber effugias. Sic [enim] que damula invenditur nam natura animal velox cursu visu acerrimum. unde et g[ra]ece a p[ro]spiciendo doricen id est a videndo dorcas nuncupatur. avis autem volando alta petere consuevit. et tu cum in docendis occuparis subditis mundi sensa p[ro] omnibus sic tenuis in bonis operibus p[ro] spicacem deprehendis malorum insidiis et virtutum pennis tutius esse satage. quatenus expleto predicandi negotio ad superna transvolare et celestis vite pascua merearis intrare.

¶ USQUEQUO piger dormies id est vicium quando potes surgere ad bonum operandum. qui noxio torpore depressus semper dicis paululum adhuc iacebo et sic postea penitendo resurgam. sic vanus quia ut te semper differente opus boni repente invenit qui tua facta terminat. assit. hoc est quod sequitur: veniet quasi viator.

¶ EGESTAS id est paupertas pena est ultima in qua dampnati nichil divitiarum merentur. que quasi viator veniet quia improvisa et subitanea.

¶ PATET iuxta litteram quia pigricia nutrix est paupertatis et penurie.

¶ SIUE impii fructus terrenorum quos metimus non fonti comparantur sed cisterne quia ad tempus pascuunt colligentem et in tempore deficiunt. at qui in piger fuerunt pro celestibus laborare divicius fluxum ne sicut fons advenient quia mercedem laboris indeficientem percipiet.

¶ subditorum curam nullo negligendo

dederis somnum oculis tuis nec dor ¶ pretio non

¶ negligendo.
mitent palpebre ¶ nec dormitet sed vigilem.

tue. Eruere quasi au ¶ pennis virtutum. ¶ id est diabo

is de insidiis aucupis. ¶ et si ad erudiendos alios non sufficis salute tui curam non negligas.

¶ Vade ad formicam

o piger et considera

vias eius et disce sa ¶ si non potes ab homine.

pientiam. que cum non ¶ sicut tu deum.

habeat ducem nec

preceptorem nec prin

cipem parat estate

cibum sibi et congre

gat in messe quod co

medat. Usquequo ¶ vade ad formicam id est usquequo.

piger dormies quando ¶ mei.

consurges e somno ¶ qui dicis.

tuo paululum dor ¶ in vitiis. ¶ qui dicis. ¶ in vicis.

mies paululum dormi ¶ qui dicis ¶ vacabis a bono

tabis. paululum conseres ma ¶ ope-

nus ut dormias et ¶ vitam. ¶ improvisa.

veniet tibi quasi viator ¶ eterna.

egestas et pauperies

ius necesse est que di xeris custodire.

¶ VADE AD FOR[MICAM] O P[IGER]. hinc vocantem hortatur ut si et alios erudiendos non sufficit salutem suam curam age non negligat. et si sapientiam docendi nequid ab homine discere ut operandi sapientiam discat a formica. que cum non habeat ducem nec preceptorem nec principem parat estate sibi cibum et congregat in messe quod comedat. si tantillum animal principe carens et ratione expers natura duce sibi in posterum providet multo magis tu ad imaginem dei conditus ad videndum eius gloriam vocatus doctore tanto magisterio adiuto ipsum conditorem habens ducem debes in presenti fructus bonorum operum congregare quibus in eternum vivas in futuro. hec vita messi comparatur et estati quia nunc inter ardores temptacionum tempus est colligendi futura merita premiorum. dies iudicii hyemi quia nulla relinquitur facultas laborandi pro vita. sed tunc cogetur quisque de horreo proferre actionis quod est recondidit proferre.

¶ HOMO APOS[TATA]. dixerat de bestiis et aliis nuci or[?]ginibus instituerat preceptorem

Margin: ¶ in de insidiis aucupis. ¶ quasi avis. quasi damula de manu et.

¶ Nota.

qui uir armatus. Si uero impiger fueris
ueniet ut fons messis tua. et egestas lon
ge fugiet a te. Homo apostata uir inu
tilis graditur ore peruerso. annuit oculis
terit pede. digito loquitur. prauo corde
machinatur malum. et omni tempore iur
gia seminat. huic extemplo ueniet per
ditio sua. et subito conteretur. nec habebit ul
tra medicinam. Sex sunt que odit dominus.
et septimum detestatur
anima eius. oculos sub
limes. linguam menda
cem. manus effunden
tes sanguinem innox
ium. cor machinans
cogitationes pessimas.
pedes ueloces ad currendum in malum.
proferentem mendacia testem fallacem.
et eum qui seminat inter fratres discordias.
Conserua fili mi precepta patris tui. et
ne dimittas legem matris tue. liga ea
in corde tuo iugiter. et cir
cunda gutturi tuo.
Cum ambulaueris gradiantur tecum

Sex sunt et cetera. De eo
dem quam sit odibi
lis deo seminando
discordiam insinu
at.

Detestatur anima secundum
consuetudinem homi
num loquitur: ut
eum ualde tales o
disse significet. unde
in ysaia. solemp
nitates uestras odiuit
anima mea.

Liga ea in corde tuo. in co
gitatione precepta dei
fixa tene. Perficienda.
loquelam tuam hoc dulcedine undique munito ne labaris in lingua.

excitauerat pigrum / at nunc
redarguit pestem apostaticam. Ubi
notandum quod qui seminantem
iurgia dicere uoluit prius apo
statam notauit. quia nisi more su
perbientis angeli ab aspectu con
ditoris prius intus aduersione
mentis caderet: foras postmo
dum usque ad seminanda iur
gia non ueniret. de quo recte dicitur:
qui annuit oculis, terit pede. quia interiore
custodia amissa quo ordinata ser
uat exterius membra. qui ergo
statum mentis perdidit: foras
in constancia motionis fluitat
quia exteriori mobilitate indicat.
quod nulla interius radice sub
sistat.

Oculos et cetera. Enumerat vi. ca
pitalia crimina. quorum compa
ratione discordiam seminantis
quam minora deponit quia maius
est facinus illud quo unitas
et fraternitas que per spiritum sancti gra
ciam est connexa dissipatur:
potest enim quilibet oculos iactanter
extollere lingua menti
ri homicidio pollui / in mala
primo machinari / aliis sceleribus interius
et membris subdere. falsum etiam
quempiam testimonium proferre.
quod non idem esse putandum
est quod supra linguam menda
cem notat. potest enim mendaci
um. sed non esse periurium dici.
potest uniquique per diuersa quisque
hec mala et sibi et aliis inferre
pace seruata ecclesie. at donatiste
et arriani eo quod scelestes grauius
est quod fecerunt quod concordi
am fraterne unitatis sciderunt.

Alter: cum ambulaueris in perfectum
uite gradiantur tecum man
data dei ut te instruant.

Plana sit meditatio tua diuine

¶ Sex odit deus.

legis. ut cum evigilans aliquid operaris hanc sedula mente recolas. cum dormieris sub memoria requiescas. cum evigilaveris hanc sedula mente primum ad mentem revoces. sic enim fiet ut nec vigilans offendas nec a timore nocturno ledaris.

Cum dormieris in morte custodiant animam tuam. ne rapiat hostis. cum evigilaveris in resurrectione loquere cum eis expectando premia que tibi si ea servasses premia erant.

Nota bene.

Patet de adultera sed heretica sub bona vivere et apte se agere videntur unde ne seducaris se... or doctrina.

Precium enim scorti etc. Brevis voluptas fornicatoris et perpetua pena fornicatoris. Sicut enim ieiunia diurnam solum effugat esuriem et nichilominus postmodum esurit qui comesto pane saciatus abscesserat. sic qui intrat ad scortum ad horam quidem evaporat libidinem sed post paululum ardentior redeunt.

Furtum non ex se sed ex comparatione maioris peccati id est adulterii non grandis culpe esse perhibetur. Sic et Ierusalem gravius peccante dicitur iustificata est Sodoma ex te. quia Sodoma nulla vel pauca sed Ierusalem plura commiserat.

Quia zelus et furor viri. Quod de deo intelligendum est. quia qui nunc parcit reprobis nec parcet in die mortis. nec acquiescet precibus sero clamancium ad se nec dona quorum non est ibi tempus vel facultas suscipiet. zelatur enim si quis sponsam suam id est ecclesiam sive

i. morte. — ne rapiat hostis. — in resurrectione.
cum dormieris custodiant te. et evigilans
exigendo que promiserant — in minoribus
loquere cum eis. quia mandatum lucerna est
in maioribus — in perfectioribus
et lex lux. et via vite increpatio discipline.
ut custodiant te a muliere mala. et a blanda lingua extranee. non concupiscat pulcritu-
cavere debes tu nequitia
dinem eius cor tuum. nec capiaris nutibus il-
non reficit ut panis sed destruit quia magis ardet luxuria.
lius. precium enim scorti vix est unius panis.
Christi — ad ymaginem dei factam
Mulier autem viri preciosam animam capit. Numquid
fuge ergo quia numquid
quid potest homo abs-
meretricis aut hereticis falsa
condere ignem in sinu
tribulationem
suo ut vestimenta illius
non ardeant. aut amb-
ulare super prunas et non comburentur plan-
sicut illud non potest
te eius. sic qui ingreditur ad mulierem
quod impium — quia — id est
proximi sui non erit mundus cum tetige-
exigente adulterium
rit eam. Non grandis est culpa cum quis fu-
ratus fuerit. Furatur enim ut esurientem
non grandis est culpe quod patet quia deprehensus
impleat animam. deprehensus quoque reddet sep-
in super
tuplum et omnem substantiam domus sue tra-
quod exigit
det. et liberabit se. Qui autem adulter est propter
propter cordis — insipientiam — non tamen filia — propter hoc
cordis inopiam perdet animam suam. turpitu-
hic vita — in futuro
dinem et ignominiam congregat sibi. et
in morte
opprobrium illius non delebitur. quia zelus
proprium vel deprehensus — iudicii
et furor viri non parcet in die vindicte. nec

Soli ei conceditur libros hereticorum legere qui adeo solidatus est in fide catholica ut verborum dulcedine vel astucia nequeat ab ea separari.

VII

atque celet eum usque in pedibus. nec suscipiet
et pro redemptione dona plurima. Fili
mi custodi sermones meos. et precep
ta mea reconde tibi. Fili honora dominum
et valebis. preter eum vero ne timeas
alienum. serva mandata mea. et vives.
et legem meam quasi pupillam oculi
tui. liga eam in digitis tuis. scribe il
lam in tabulis cordis tui. dic sapientie so
ror mea es. et prudentiam voca amicam
tuam. ut custodiat te a muliere extra
nea. et ab aliena que verba sua facit dul
cia. De fenestra enim domus mee per
cancellos prospexi
et video parvu
los. et considero vecordem
iuvenem qui transit
per plateam iuxta angu
lum. et prope viam domus
illius graditur. in ob
scuro advesperascente
die. in noctis tene
bris et caligine. et ecce
mulier occurrit illi ornatu meretricio

Aperte autem salomon de fenestra domus sue esse per cancellos prospexisse dicit ut parvulos ge[illegible] ... per cancellos prospicere quidem ea que foris aguntur plene ... [illegible] ... apostolus spiritualis omnia diiudicat ipse a nemine iudicatur.

Iuvenem vocat adultum ... per instabilitatem qui transit in platea quia deseruit angustam viam que ducit ad vitam iuxta angulum quia deflectit ... [illegible]

aliam quecumque fidelem corripere presumunt.

Hec per se eadem que supra plenius explicat.

Et legem meam. quasi tam sollerter serva que doceo. quasi nil recti sine his aspicias.

Alia translatio. describe autem illam in latitudine cordis tui.

Dic sapientie. Sapientiam et scientiam dicit doctrine sororem et dilectione coniungere ut hec te a pollutione servet heretica que altera castitate ecclesie polluere cupit.

Patet iuxta litteram quod sapientium aspectus magistrorum et firmiorem actus sedulo speculatur et forcium ... Etiam de sapientia de celo prospexit in filios hominum.

In obscuro et cetera. Quia iam talis per cecitatem cordis sui ad tenebras festinat perpetue dampnationis.

Ecce mulier. Patent hec cuncta de meretricis operibus iuxta litteram. Verum doctrina heretica quemcumque in errorem reperit vecordem. hunc decipere temptat. Ipsa etenim ornatu meretricio apparet. et munditia refulget eloquentia. Sed parata est ad decipiendum animas quos secumque associare potest per heresim vel spirituali morte perimit.

Hec valens est. Nulla est heresis qui perimat eterna sit discipulis huius ... domum suam semper nonnos quos decipiat querit.

Apprehensumque deosculatur. Facilis ... blanditiis temptat ... eloquentia ... instabilis.

... quia divina veritatis declinat ... domus meretricis vel heresis apparet.

pta ad capiendas animas. garrula et uaga quietis impaciens. nec ualens in domo consistere pedibus suis. nunc foris. nunc in plateis. nunc iuxta angulos insidians. apprehensumque deosculatur iuuenem et procaci uultu blanditur dicens. Victimas pro salute deuoui. hodie reddidi uota mea. Idcirco egressa sum in occursum tuum desiderans te uidere. et repperi. Intexui funibus lectulum meum. straui tapetibus pictis ex egypto. Aspersi cubile meum mirra et aloe et cinnamomo. Veni inebriemur uberibus et fruamur cupitis amplexibus donec illucescat dies. Non est enim uir in domo sua. Abiit uia longissima. Sacculum pecunie secum tulit. in die plene lune reuersurus est ad domum suam. Irretiuit eum multis sermonibus et blandiciis labiorum protraxit illum. Statim eam sequitur quasi bos ductus ad uictimam. et quasi agnus lasciuiens et ignorans quod ad uincula stultus trahatur. donec

Et procaci uultu blanditur. Iuxta litteram patet quod meretrix conuiuium se magnificum preparasse fatetur. at heretici in cunctis que agunt uictimas se sue salutis deo immolare uel autumant uel autumare gestiunt. Nam et dixit ad discipulos suos: Venit hora ut omnis qui interficit uos arbitretur obsequium se prestare deo.

Aspersi et cetera. Pro mittunt se tales odorem celestium habere uirtutum. quibus sua suorumque corda uelut funibus cubilia uenusta composita conseruant. quasi Christi bonus odor sunt in deo.

Veni inebriemur. doctrine sancte poculis se sitientem saciando consolantur. heretica uirtutum gracia et ungendo sed donec eorum gesta lux sequatur eterna.

Gloriam resurrectionis immortalitatis dicit. qua illius patrie ciues letificaret et ditaret.

Intexui. Solent lecti qui texuntur funibus uel iuxta aliam consuetudinem uestibus texuntur molliores fieri quam e ligno uel ex alia materia qualibet. In lecto quod de funibus meretrix mollitiem quietis significat. In tapetibus uero pictis ex egypto et colorum tenebras quibus nefando aspectu uirtutis facilius ad seducenda mentis secreta penetrat. Quod uero nomine funium aliquando solent diuina precepta figurari quoniam non amicis cohercendo religant promittunt se heretici eorum uerborum celestium salubre suis auditoribus quasi stratum parare in quo a uiciorum tumultibus libero corde quiescant. Sed uera est illis funibus peccatorum constringit locum peccatoribus ut ligatis manibus et pedibus dampnetur. unde ecce ego mitto eam in lectum et qui mechantur cum ea. In tapetibus uero pictis de egypto ornatus eloquencie et dialetice artis

transfigat sagitta iecur eius. velut si avis festinet ad laqueum. et nescit quod de periculo anime illius agitur. Nunc ergo fili audi me. et attende verba oris mei. Ne abstrahatur in viis illius mens tua. neque decipiaris semitis illius. Multos enim vulneratos deiecit. et fortissimi quique interfecti sunt ab ea. Vie inferi domus eius. penetrantes interiora mortis. Numquid non sapientia clamitat et prudentia dat vocem suam? In excelsis verticibus supra viam in mediis semitis stans iuxta portam civitatis in ipsis foribus loquitur dicens. O viri ad vos clamito et vox mea ad filios hominum. Intelligite parvuli astutiam et insipientes animadvertite. Audite quoniam de rebus magnis locutura sum. et aperientur labia mea ut recta predicent. Veritatem meditabitur guttur meum et labia mea detestabuntur impium. Iusti sunt omnes sermones mei. non est in eis pravum quid neque perversum. Recti sunt intelligentibus et equi invenientibus scientiam.

VIII

versutia que ab ethnicis originem sumpsit. Intelligitur per quam heretica mens sensum doctrine pestilentis sepe meretrix thori facinoris se texuisse gloriatur.

Vie inferi domus eius. Sed ecclesia dominus ait. et porte inferi non prevalebunt adversus eam.

Obscuriora et arctiora gehenne tormenta. quibus hereticos et fornicatores constat esse mergendos.

O viri ad vos et cetera. Ad viros clamat id est ad strenuos verbi auditores. sed utroque sexu. namque femineę id est fluxe mentes sapientie verba percipere nequeunt. ad feminas.

Ubi ipse salomon sapientissimus. samson fortissimus. david mansuetissimus a mulieribus decipula. ut origenes ab heretica doctrina. quem post apostolos esse magistrum fuisse quis dixerit recte sapiunt qui negant [illegible] errat.

Clamitat. Dominus palam locutus est mundo et in occulto locutus est nichil. Quid ergo neglecto euangelio eius ad heresim et lasciviam miseri confluunt.

In summis et cetera. In monte discipulis simul et turbas docuit. supra mare sepe hiis qui convenerant predicabat et eos qui cura indigebant sanabat. In ipsa porta civitatis naim mortuum suscitans exemplo miraculi verba que docuerat commendabat. quia quid sequimini eos qui contra eum in occulto loquuntur.

Intelligite parvuli et cetera. Manifestum est de domino quia cum esset ipse in mondo omni etati sexui conditioni locutus est imo et clamabat stans in templo. si quis sitit veniat ad me et bibat. et nunc per doctores ecclesie ipse enim sunt fores civitatis eius a viris similiter et feminis sapientibus et insipientibus grandevis predicat et parvulis. at contra doctrina fallax clam in privatum quos seducere valeat querit.

Labia mea duo testamenta sibi

i in summe

concordia ad inuicem ueritatis attestatione coniuncta/ quia ipsa dei sapientia in carne apparente per sanctos spiritus dona muniti sunt ad predicandum salutem uniuersum apta per orbem.

Ex premeditatione ueritatem loquitur quod est cordis. sed nichil nisi premeditatum et discretum loquitur.

Accipite et cetera. Non potestis deo seruire et mamone.

Ego sapientia et cetera. Ubi duo uel tres congregati sunt in nomine meo ibi ego sum in medio eorum.

Arrogantiam et superbiam est qui ceteris se meliores existimant. uiam prauam est qui aperte mala faciunt. os bilingue est qui in bonis colloquitur stabile quod piam non habent sed uel auditori libitum sua uerba componit.

Per me reges. Reges dicit apostolos et alios sanctos qui et se ipsos premium deum et ecclesiam sibi subditam bene regere sciunt. legum conditores auctores utriusque testamenti et sequaces eorum scriptores principes et potentes ceteros fidelium prepositos et rectores appellat. qui utique omnes non nisi per sapientiam uitam aliquid habent. et ideo sapientia sine me nichil potestis facere.

Ego diligentes et cetera. Qui diligit me diligetur a patre meo et ego diligam eum et manifestabo ei me ipsum. Mane qui prepere ad sapientiam uigilant qui innouato mentis studio semper ad eius uisionem attingere satagit.

Mecum sunt diuitie et cetera. Opes superbas et excelsas dicit uel celestia dona signat. Grece enim superbus

quia recti sunt intelligentibus et cetera. accipite et cetera.

Accipite disciplinam meam et non pecuniam. doctrinam magis quam thesaurum eligite. Melior est sapientia cunctis opibus pretiosissimis. et omne desiderabile ei non potest comparari. Ego sapientia habito in consilio et eruditis intersum cogitationibus. Timor domini odit malum. arrogantiam et superbiam et uiam prauam et os bilingue detestor. Meum est consilium et equitas. mea est prudentia. mea est fortitudo. Per me reges regnant et legum conditores iusta decernunt. Ego diligentes me diligo. et qui mane uigilant ad me inuenient me. Mecum sunt diuitie et gloria. et opes superbe et iustitia. Melior est fructus meus auro et lapide precioso. et genimina mea argento electo. In uiis iustitie ambulabo in medio semitarum iudicii. ut ditem diligentes me et thesauros eorum repleam. Dominus possedit me in initio

Gloss: mundi. / pretiosissimis: que est terra creatura quam creator. illa eterna. / non stultus. / accipite dico quia ego sum que habito in consilio. / deus qui glorificatur in consilio sanctorum. / secreto. / timete dominum ut habitet in uobis timor domini et cetera. / non hominum. et cetera. pro te. / consilio habito quia meum est consilium et cetera. / Capitulum ab illa. et hoc patet quia per me reges. / quia talis diligite me ego diligo et cetera. / in nouatam mentem. / magnum quia mecum. / excelse. / diligite me quia diligenda sum. dominus possedit me. / initio.

Meum est et cetera. Non se extollat pro sumpto humana pulchritudinem uirtutum. sola dei sapientia possidet. ab hac humana infirmitas quicquid habet uirtutis accipit.

Dominus possedit me et cetera. Unde dicitur sunt opera que

Per me principes imperant et potentes decernunt iustitiam.

Nota bene.

Nota dominus possedit me

epyphanos

z. ephinos .i. sup apparē̃s dicit̃ et ideo recte sapia o per epyphanos secum ēē dicit. Q̃r quicquid donor fidelib; celitus datur. tunc et in mundi opib; excellentiꝰ ē. qd̃ in addendo iusticiam manifestius sciꝰ cat. Sicut iam terenas opes et gl'am sepius habēt in mūdo. Nos aūt in recto tectoē sicut petrus et nouos celos et nouam terram .a. p missa ipiꝰ us expectamus. In qui b; est iusticia.

non t̃pralē̃ q̃ra añq̃m quicq̃ fa.

uiarum suarum anq̃m

quicq̃m faceret a pri

añq̃m quicq̃m. q̃r ab eť.

cipio ab eťno ordina

no.

ta sum. et ex antiquis

ľ. ut.

anteq̃m ťra fieret. nō

nec. q̃.   ad literam.

dum erant abyssi. et

a pr̃e genita. ut idē secdm hoīem ess.

ego iam concepta e

agnus dei. q. t. p. m. ut qui. generaret e

ram. Nondum fontes

ab orig. mundi.

aquarum eruperant.

necdum montes g̃ui mole constiterant.

añ colles ego parturiebar. adhuc ťram ñ

fecerat. et flumina et cardines orbis ťre. q̃

do p̃parabat celos aderam. q̃n certa lege et

ab initio sino t añ omne qd̃ dici ul' cogitari pot̃ inicium ab ipo.

gyro uallabat abyssos. q̃n ethera fir

mabat sursum. et librabat fontes aq̃r.

q̃n circumdabat mari terminum suũ.

et legem ponebat aquis ne transirent

fines suos. q̃n appendebat fundamenta

oīa in sapia fecisti.

ťre. cum eo eram cuncta cōponens. et de

a dieb; eternitatis eius gaudebat se unũ ēē cum pr̃e.

lectabar p singlos dies coram eo omni

gaudens   sunt.

t̃pre ludens in orbe terrarum. et deli

q̃r desiderant in nostro amore quiescere.

et nos bonoꝝ gracia meritoꝝ ad se uidendum pducere.

esse

cie mee. esse cum filiis hoīum. Nunc g̃ filii

q̃r

audite me. beati qui custodiunt ui

e. consideratoē ad fidem uel eius cognitoēm ptinent genitū hūanum. Inuisibilia .n. ipius a creatura mundi p ea q̃ facta sunt intellecta conspiciuntur. Vie eius ipe illuminatoēs p quas se et angelicis sp̃itib; et mentib; ostēdit hūanis. In quarum initio sapienciam possedit. q̃r in primordio creature nascentis filium qui cum eo cuncta disposuerat hūit. Sz ne aliquis putaret hec in initio uiarum ul' aliq̃n ante t̃pra filium ēē cepisse. ui gilant' adiungit. anq̃am q̃cq̃ quam fa. a. pn. ab. e. or. s. et ex an. anteq̃m terra fieret. et c. usq; dum att. q̃n appendebat. f. t. cū eo. e. cunc. c. hoc est. In principio erat uerbum. et u. e. a. d. et d. e. u. hoc e. i. p. a. d. o. p. i. p. f. s. p. Contra qui negant dei uirtutem et dei sapiam .i. xp̃m ab initio sino et ante omne qd̃ dici ul' cogitari pot̃ inicium ab ipo pr̃e fuisse pgenitum. Alia translatoē dñs creauit me dñs principium uiarum suarum in opa sua. qd̃ de incarnatoē dñi legitur. creauit me dñs secdm carnem. carō dñi agnoscat' gl'a pr̃em signi cat. creatura dñm ẽficet. caritas patrem nouit principium ut in principio uiarum suar ut ipe ait. ego sũ uia q̃ ducit eciam ad uitam. In opa sua .s. redimenda de uirgine creatus ē. caro .n. eius pp̃ opa diuinitatis añ opa.

Ludens in or. et c. Quia cum t̃pra et creature orbis ťre cepissent t̃pe qd̃ erat filius in pr̃e manebat. hoc ideo ne quis eū cum creaturis et t̃prib; ēē phiberet.

Ad fores .i. ē. Scripturas ul' doctores hūi idem. et postes sũ quib; ad uitam q̃m pollicetr̃ nō ualemus ingredi.

as meas. audite disciplinam et estote prudentes. et nolite abicere e
am. Beatus homo qui audit me. qui vigilat ad fores meas cotidie
et observat ad postes hostii mei. qui me invenerit inveniet vitam.
et hauriet salutem a domino. qui autem in me peccaverit. ledet animam su
am. omnes qui me oderunt diligunt mortem.

IX

Sapientia edificavit sibi domum excidit co
lumpnas. vii. immolavit victimas suas. miscuit vi
num. et proposuit mensam suam. misit ancillas suas
ut vocarent ad arcem et ad menia civitatis. si quis
est parvulus veniat ad me. et insipientibus locuta
est. Venite comedite panem meum. et bibite vinum quod miscui vobis.
Relinquite infanciam et vivite. et ambula
te per vias prudencie. Qui erudit derisorem
ipse sibi iniuriam facit. qui arguit impi
um sibi maculam generat. Noli arguere derisorem ne
oderit te. argue sapientem et diliget te. Da sapienti

Vel sapientie domus domus ecclesie. columpne doctores sancte ecclesie septi formi spiritu pleni. qui fuere iacobus. cephas. et iohannes. quos sapientia excidit. quos ab amore seculi disiunctos ad portandum culmen ecclesie fabrica erexit.

Divinitatis sue archana capere non valentibus assumpte humanitatis sacramenta patefecit. et scripture sacre pabula nobis aperiendo preparavit.

Hostias victimis mereticis carnis victime ad quas stultos invitat. ut supra dicens. victimas pro salute devovi. hodie reddidi vota mea.

Per unam Christi personam victam divinitatem et humanitatem. vel in pane corpus. in vino sanguinis ex quo altaris sacramentum.

Elegit predicatores infirmos ac despicabiles. qui fideles ad superna celestis patrie edificia colligerent.

Relinquite post oblatas epulas additur. et vivite monitavit quos prepatis sue incarnationis misteriis reficit doctrine pariter instruit ac verbis.

Qui erudit derisorem et cetera. quasi interrogaret. cur sapientia parvulos precetteris et insipientes ad suas invitaret epulas. adiungit. iustum quod frustra laborat qui verbum sapientie inculcare nititur ei qui audire

Quia de eternitate divinitatis Christi sufficienter dixerat. addit et de assumpta humanitate. sapientia edificavit sibi domum. quia ipse filius dei quam in unitate sue persone suscepit. ipse creavit.

Columpnas. vii. ecclesias per orbem septiformi spiritus gratia erexit. quam domum. id est. misterium incarnationis eius ne perfidorum improbitate a memoria tolleret credendo colendo et predicando quasi sustinendo continerent.

Noli redarguere. Non est timendum ne a derisore cum arguitur contumelias inferat. sed hoc potius prudendum ne tractus ad

odium inde fiat peior. Ideoq; r̄ aliquociens ab eius correctione nō tacet uindictā, sʒ dilectōis eius gr̄a cessā dr̄.

Moneo te ad sapienciam q̄d tn̄ tibi pdest. non m̄ si tn̄ sapiens fueris. ꝛ c̄.

Supius cōmendat ut sapiam p diuinitatem ⁊ hūanitatem. sumē p eciam illam eandem commendabiliorē osten dat. ubi mulier stulta ꝛ c̄. que ē ei cōtraria sedit ꝛ c̄.

Et sapia puulos attq; sapientes ad eiuitum suum penit̄ iisdem uerbis inuitare uidet̄. sʒ distat q̄ illa simpliciter ad se uenire uocat. h aūt quos uocat ad se declinare suadet. q̄ illa ad rectum actōis tr̄ q̄s errantes cernit a tactibus hec recte g̃dientes abstinere suo deuiare docet. ⁊ ad se ducere.

Et ignorauit ꝛ c̄. Heretici mulier adultera nescit heretic⁹. q̄ in mundi sp̄e domos sibi asstitant ⁊ q̄d in p

— pfecte sapiens nō habet. argui —

enti occasionem ⁊ addet

ei sapia. doce iustum

(q̄ iā d) et festinabit accipe. pri-

(ce iustum ⁊ paruum timere dn̄m. q̄r p̄n)

cipium sapie timor do

(sa. ti. do.) (ē est) (uera)

mini. ⁊ scia scōr prudē

(qi ego sum scōr pncipium. p me)

cia. p me e. n. multiplica

(ti ꝛ c̄.) (a) (uirtutes)

bunt̄ dies tui. ⁊ addent̄

(eternitatis)

tibi anni uite. si sapiēs

fueris tibimet ipsi eris.

(uiuis q̄ sic bonus sum portabit)

si aū illusor solus por-

(sapia misit ancillas suas ut)

tabis malum. Mulier stulta et

(uo. ꝛ p ar. mulier aū stulta ꝛ c̄.) (uerrans)

clamosa plenaq; illecebris ⁊ nichil om-

(in doctoribus falsitatis.) (cathedram pes)

no sciens. Sedit ī foribus domus sup sella

(tilencie.) (in suggestio el. eloquis.)

in excelso urbis loco. ut

(catholicos.)

uocaret transeuntes

(h seculi.) (ad patriam eternam.)

p uiam. ⁊ pgentes iti-

(dicens)

nere suo. Qui ē puulus

(sapienti)

declinet ad me. ⁊ uecor-

(nō audet.) (hers)

di locuta ē. Aque fur-

tiue dulciores sunt. et

panis absconditus su-

auior. ⁊ ignorauit q̄d

(demones)

ibi sunt gigantes. ⁊ in

(perus deputati eius.) (qi delectat ei.)

pfundis inferni conuiue

contempnit sapientorem doctorem se maiorem credens.

Mulier ꝛ c̄. Mlr̄ hec heresis ē cōtraria sapie que sua supius sacramenta ecclā dr̄t. sedes aū in foribus sue domus sa ⁊ doctoribus falsitatis q̄ ⁊ in penetralia p fidie miseros fallendo secum ducunt. sup sellam aū. q̄ cathedram p̄dicatoris sibi usurpant hereti. cathedra pestilencie. ī excelso urbis loco dat uocem suam. dicit sapia q̄ in summis excelsisq; p̄ticibus dat uocē suam. h illa in sublimitate uirtutū. hec ī sup cilio mentis attollitur.

Vocaret ꝛ c̄. vocat heresis ad p̄dicandum sepe catholicos q̄s uiā ueritatis agere ⁊ uiam sci huius transire cicius uelle atq; ad eternam patriam festinare ꝯspicē.

Sapia palam mensam oīb; posuit. ⁊ miscuit uinum suum. at stulta mulier nil merito hn̄s ad a q̄s furtiuas ⁊ absconditum panem. quos sequ ualet aggregat. q̄ catholica eccl̄a palam mundo diuinorum eloquiorum ꝯuiuia pandit. diuinitatis ⁊ hūanitatis xp̄i misteria celebranda suscipit. uel certe ī uno mixto historicam simul ⁊ allegoricam auditoribus suis sciam ppinat. ut p sua quisq; capacitate uite poculis reficiat. at hereticorum doctrina publice fidei ⁊ pfessioni secretorum decreta pponit. ⁊ cum nichil spūale habeant suauiorē se catholicis pastoribus sciam iactat docere. ut s. libencius audiant̄ et agantur q̄ palam in eccl̄a dicit eruditiq; phibent̄ ⁊ dulcius hauriantur mi sapia q̄ pu-

tatem scilicet quando prohibita furatur audientia. Potest et aquas furtivas hereticorum et panem absconditum eorundem sacrificium designari. At iuxta litteram mitti in aquas furtivas et panem prohibitum et illicita connubia dulciora esse asseverat.

Titulus cum vita

X

Non proderunt etc. Iusticia a mo(rte). Et a transitoria morte sepius, ut Danielem et tres pueros, et a perpetua semper iustitia liberat. At vero thesauri per impietatem congregati etsi aliquando temporali morte videntur eripere, plus tamen mali per impietatem quando acquisiti sunt quam commodi inde quod per vita sunt dati esse tulerunt.

Egestatem etc. Qui negligenter vivunt hic in seculo egebunt bonis in futuro. At qui fortiter domino militant divitiis eterne beatitudinis remunerantur.

Qui congregat etc. animas fidelium filius sapiens est et quidem hec messis multa est operarii vero pauci. Qui vero hoc tempore acceptabili sua salute curanda torpescit confundetur in die tribulationis.

Os autem impiorum. Quod commessatione debriatum et colloquiis malis serviebat, ipsa iniquitatem qua(m) congessit condempnabitur. Denique os illius iniquitatis operit qui in tormentis lingua sibi in qua ob plura scelera plus punitus est refrigerium quesivit.

Memoria iustorum. Hic vita boni bonos sive vivos sive defunctos laudibus efferunt. Impiorum autem et actus detestantur et nomen, et iusta futura iusti in dei laudibus vivunt. Reprobi autem honore nominisque et laudes perditi gehenne suppliciis mutant, ubi vermis eorum non morietur et ignis eorum non extinguetur.

eius. Illi n(on) applicatur qui descendet ad inferos
Et est.
nam qui abscesserit ab ea salvabitur. Parabole Salomonis filii David regis Israel. Filius sapiens
Deum.
letificat patrem; filius vero stultus mesti
Ecclesie. · vel · quod pro
tia est matri sue. Non prode
ratur.
runt thesauri impietatis; iusticia vero libera
Cum utrosque aliquando semper ab eterna.
bit a morte. Non affliget
Et si corpus.
et dominus fame animam iusti
et insidias impiorum sub
Et verbi boni.
vertet. Egestatem operata est manus remissa;
manus autem fortium di
Et eternas.
vicias parat. Qui autem nititur mendaciis hic
pascit ventos; idem ipse sequitur aves volantes. Qui
Et fideles. · Et messis quidem multa.
congregat in messe filius
operarii pauca. · Et tempore bono operis.
sapiens est; qui autem stertit
Et tempore accepto ex ... · confundetur in die iudicii. · Et prenter.
estate filius confusionis. Benedictio

fundis inferni penas luant eternas. In pravis actibus luxuriosorum in pravis hereticorum dogmatibus qui ceteri iniquis delectantur operantes. At contra ecclesia et sacramenta celebrant et verbum audit et conservavit. Quia est sapientia dei testatur quod angelice virtutes ibi sunt et lex exercitus celorum communio fidelium. Panem celi dedit eis, panem angelorum manducavit homo.

Parabole Salomonis. Ponit titulum, quia novum genus locutionis incipit. Sicut non sicut prius de singulis bonorum malorumque partibus ~~divisis~~ discurrit, sed alternis versibus actus utrorumque describit. Divisis

Filius sapiens etc. Qui accepta fidei mysteria bene servat letificat deum patrem. Qui vero hec actione mala vel heresi commaculat matrem contristat ecclesiam.

Non affliget etc. Et si aliquando iustum impii affligunt fame verbi et necant, non ledunt animam eius, quoniam dominus in futuro suis egit confusionis consolatur qui et easdem impiorum insidias in ipsos iudicio retorquet [illegible]

et iudicii per manus etc.

.i. vox eius loquitur — .i. aggerit
dei super caput iusti. os autem impiorum operit
ire
iniquitatem. Memoria iusti cum laudibus et no
memoria — .i. eternis suppliciis
men impiorum putrescet. Sapiens corde pre
.i. qui flagellis — .i. docentibus
cepta suscipiet. stultus ceditur labiis. Qui
sui [illegible]
ambulat simpliciter ambulat confiden
ter. qui autem depravat vias suas manifest
us erit. Qui annuit oculo dabit dolorem.
.i. flumina de ventre eius
stultus labiis verberabitur. Vena vite os
fluent aque vive — .i. excusat
iusti. os autem impiorum operit iniquitatem. Odi
um suscitat rixas. et universa delicta op
.i. caritas operit multitudinem peccatorum
erit caritas. In labiis sapientis invenitur sapi
et — .i. sapientia
encia. et virga est in dorso eius qui indiget cor
.i. obmutui dum consisteret peccator adversum. .i. in labiis suis [illegible]
.i. scientes quia tempus est tacendi et tempus loquendi — .i. quia nullo modo
de. Sapientes abscondunt scientiam. os autem stul
nare bona. ut a parte loquitur mala. — .i. divites confidunt in divi
ti confusioni proximum est. Substancia di
tiis qui in urbe muniti. pauperes ideo pavent ne deficiant quia se non sciunt [illegible]
vitis urbs fortitudinis eius est. Pavor p
.i. eternam
auperum egestas eorum. Opus iusti ad vitam.
.i. voluptas — .i. est
fructus autem impii ad peccatum. Via vite
custodienti disciplinam. qui autem increpa
tiones relinquit errat. Abscondunt odium
labia mendacia. qui profert contumeliam
insipiens est. In multiloquio non deerit pec
catum. qui autem moderatur labia sua pruden
.i. sine immunda
tissimus est. Argentum electum lingua
celestibus egent divitiis. quia nocturno pavore timent pro domino duros tolerare labores.

Stultus cedetur labiis .i. verbis suis quibus dampnari meruit. quia mors et vita in manibus lingue. vel eorum a quibus corrigi non potuit sententiam dampnationis accepit. unde dicitur liberavi animam meam. in alia iniquitas.

Qui in sua vel aliorum peccata defendunt. unde non declines cor meum in verba mala ad excusandas excusationes in peccatis.

Qui simpliciter se vivere novit facilius cuncta spernit ad ista. quia se pervenire ad gaudia vera confidit dicens. dominus protector meus a quo trepidabo. At qui pravus incedit iniustis et dolens licet pavescat ac digna factis recipit. nichil occultum quod non revele tur.

Qui innuit oculorum vel iniserit a liquid non evadet sine dolore tormenta penitudinis. de quibus qui oderunt me gratis et annuunt oculis. vel certe dabit dolorem. quia filius stultus mesticia est matris.

Nichil iudicavi me scire inter vos nisi Ihesum Christum et hunc crucifixum.

Virga .i. est vindicta in sequenti vita. quam plaga illa qua pharao et eius incolis ferebantur signat. Qui vero non vult dampnari portet in labiis sapientiam. ut loquatur laudes Christi et precepta predicet. Sed quia semper dominum laudare non autem semper docere. nec omnia que novi omnes docere sapientiam convenit. recte subditur. Sapientes abscondunt etc.

Spiritualiter qui in deum dives est per bona opera confidit in illo quasi qui in urbe inexpugnabili in qua a nullo hoste possit superari. at qui virtutum inopia coangustantur ideo duros tolerare labores.

Absconditũ. i. c. Si q̃ uerax. i sapiens ee desideras. fodiun nez i absconditto cordis ꝯtegas fenez p oris ꝯuiuelium pferas. s; tui uin cor dilectõe. i ꝗos ueritate i pleat.

Qi p risum. prudencia a prudẽdo nomen accepit. Stultus est g̃ qui gaudet i scelere. Sapientie aũ. i eius qui uiri noĩe dignus sit: prudere. q: risus doloris mis cebitur. i gaudia peccandi pena sequitur ultionis.

Qd aũ timet. i. De illo impio dicit: qui sciens peccat. timet i prius uidere districtum iudicem. qui ccius ẽ ap̃ lo desiderãti dissolui. i ee cum x̃. ille neqt̃re uis gaudiis priuatus sempitna ultõe plectatur. Sic ne ico latus eor̃ plogetur. s; p̃ ima p quib; certauerit pcipiant. b titiq; aũ qd corde tenent ad ueniet.

Qi tempestas transiens. de psecutoribus ecce dicit. qui domũ fidei subuertere ꝗrunt. s; illa i uero fundamento. i. i x̃po collocata. ipi exemplo ꝑꝑ dispe unt.

Sicut h̃etico ꝑfidia bonis doctoribus molestiam gñat. i lac̃ masc̃ sic male uiuens catholic̃ eis q̃ se fidem suam ex opib; ostendere uiss̃erunt. p ĩterciam ĩgius est. oculi quippe. i dentes pdicatores sunt ecce sc̃e. qui i recta eis p udent. i alimta sp̃ualia suggerunt. acetum qd a uino degenerat. i fumus qui ab igne ascendens euanescat. h̃ ii sunt q̃ ab ecc̃astica suauitate i caritate p supbiam ul discordiam recedunt. i i uerbis i pugnant. vñ: a nobis exierunt. s; ex nob nõ erant. Sunt. n. qui scientes iudicium nichilominus negligencia aut desperatõe eius. i de industria

(interlinear: ·i· uanum.)
iusti: cor autem impiorum pro nichilo. Labia iusti erudiunt plurimos. Qui autem indocti sunt:
(interlinear: ·i· hic i p̃ratib; i fu)
in cordis egestate morientur. Benedictio
(interlinear: ro oib; bonis.)
domini diuites facit. nec sociabitur eis afflictio.
(interlinear: ·i· gaudendo.)
Quasi per risum stultus operatur scelus. Sapientia
(interlinear: ·i· prudere. ·i· sciens peccans.)
autem est uiro prudencia. Quod timet impius
(interlinear: ·i· districtõ iudicii. ·i· cupio dissolui. i ee cum x̃po.)
ueniet super eum. Desiderium suum iustis
(interlinear: ·i· ecc̃e p)
dabitur. Quasi tempestas transiens non erit impius
(interlinear: secutor. ·i· in x̃.)
Iustus autem quasi fundamentum sempiternum.
(interlinear: ·i· p̃dicatorib;. ·i· ide qui dentes. ·i· tacho)
Sicut acetum dentibus. et fumus oculis. sic piger
(interlinear: ligns. ·i· anima)
his qui miserunt eum in uia. Timor domini
(interlinear: bilis. ·i· ethos. ·i· qui hic luce pdent bona q̃ ~~ambulas~~ amabat)
apponet dies. et anni impiorum breuiabuntur.
(interlinear: ·i· q̃muis hic tristicia ~~uiros ut michi fucos~~)
Expectatio iustorum leticia.
(interlinear: uel: michi fucos)
Q p̃sumunt se i futuro requieros ut
(interlinear: ·i· spes aũ. i. c. non ee id qd sup dc̃. q d ti)
autem spes autem impiorum peribit.
(interlinear: timet. s; p̃us ueniet sup eum.)
Fortitudo simplicis
(interlinear: ·i· q̃ cerca sunt mala q̃i)
uia domini. et pauor his qui
(interlinear: p̃agentur.)
operantur malum. Iustus
in eternum non commo
uebitur. Impii autem non habi
(interlinear: ·i· iuuencium.)
tabunt super terram. Os
(interlinear: ·i· aliis.)
iusti parturiet sapientiam. Lingua prauorum peribit.
(interlinear: ·i· in nich reuere. ·i· ex idustria.)
Labia iusti considerant placita. et os impiorum
(interlinear: loquitur peruers)
peruersa. Statera dolosa abhominatio est apud

Spes aũ impior. i. c. si non conti id qd sup dicitur qd timet impius. u. e. s. e.

Fortitudo i. c. si obscura scripturarũ cõplendere nõ potes: nõ de salute despes. s; gradere uiam dñi: age bona q̃ nostri ter fortes i ua betis. p̃ ueant quirecta q̃ no runt opari ꝯtempnũt.

XI

deum. & pondus equum uoluntas eius. Ubi

fuit — superbia ibi erit & contumelia. Ubi autem humilitas

Ubi autem humilitas. Abscondit hec sapientibus & prudentibus & revelasti ea parvulis .i. humilibus.

ibi & sapientia. Simplicitas

iustorum diriget eos. & sup

¶ duplicitas.

plantatio perversorum vas

¶ districte

tabit illos. Non proderunt divicie in die ultio

te.

nis. Iusticia autem liberabit a morte. Iusticia

¶ qui iniusticie

etiam

iusticia augebitur.

simplicis diriget viam eius. & in impietate

¶ qui in sordibus est sor

descat adhuc.

¶ a penis vel a tenebris & a malis cum quibus defuncti sunt.

sua corruet impius. Iusticia rectorum li

¶ a morte.

berabit eos. & in insidiis suis capientur iniqui.

Mortuo homine impio nulla erit amplius

¶ iacobus mar

ult^a — spes. & expectatio sollicitorum peribit. Iustus de

tirio coronatus est. petrus de carcere salvatus. & herodes qui eos persecutus est a vermibus visibiliter consumptus. & invisibiliter raptus ubi vermis non moritur

angustia liberatus est. & tradetur impius pro

et ignis non extinguitur. ¶ hereticus.

eo. Simulator ore decipit amicum suum.

Simulator. Hereticus simulans catholicam doctrinam decipit auditorem suum. qui veritatem sequitur evangelii liberabuntur. Sapientia catholica ne decepta decipiantur heretica.

iusti autem liberabuntur. Scien

¶ catholica ¶ operibus.

cia. In bonis iustorum exalta

¶ eccl^a. ¶ letabitur iudex cum

bitur civitas. & in perditione

videret vindictam.

impiorum erit laudatio. Be

nedictione iustorum exalta

¶ hereticorum. ¶ pravo docentium.

bitur civitas. & ore impiorum subvertetur. Qui des

picit amicum suum indigens est corde. vir

¶ in publico ¶ occulte castigat.

autem prudens tacebit. Qui ambulat fraudu

¶ proximi.

lenter revelat archana. Qui autem fidelis est ce

Qui despicit amicum .i. et non est despiciendus qui non despiciat amat. & siquis | quitur extra super.

peccant. Hii quidem videntur quam timent evenire. Sunt qui mala non putant puniendi sed sic bona remuneranda. de quibus. Spes autem impiorum peribit. de hiis qui sciunt delinquunt ad ultimum. Fortitudo .s. in .d. & pu. h. q. o. ma. vel pecunie vel iudicii. vel dum quis meliora sua bene gesta quam proximorum ~~iudicat~~ & male gesta leviora. vel imponit importabilia onera in humeros hominum. digito autem suo non vult ea ~~movere~~ vel bona agit in publico. mala in occulto. Qui autem in omnibus sincere agit. qui causam & causam equa lance discernit. iusti iudicis voluntati & actioni congruit. — iudicat — onera — movere

Superbi vel contumeliose ~~fuerint~~ ~~superbi~~ se gerunt ~~vel~~ contemptum sive per ignorantiam discipline. vel proximis contumeliam ingerunt. vel ~~vel~~ qui se exaltat humiliabitur. — per

Sollicitudo bonorum est implere divina mandata. At malorum sciunt peccatum quod eternam rapientur ad penam. ideoque expectatio illorum coronabitur. Istorum dampnabitur. etiam & post iudicium dampnatione perpetua. ~~eo~~ eterna.

Mortuo homine. Hic et origenes nec tantum qui post ultimum iudicium veniam omnibus impiis dandam promisit. alia. Vel cum defuncti hominis non perit spes. gloria autem impiorum peribit. Sciendum tamen quod & impiis impiis spes venie est non est mortem ~~&~~ tamen qui de levioribus ~~peccatis~~ cum quibus defuncti sunt. post mortem possunt absolvi. vel penis castigati vel suorum precibus & elemosinis & missarum celebrationibus. Sed hec & ante iudicium & de levioribus. Qui vero post iudicium se liberandos putant. falluntur. & ad eos fortasse pertinet. quod sequitur extra super. — post — peccatis

inepte agat. Qui .n. hic facit indiget
sapia. prudens aut publice tacet. 7 oc
culte castigat. qd melius in signatib;
aptatur. qui ambulat. Fra. re. at. fideli
celat. a. e. 7 in euangelio si peccauerit
in te f. t. cor. e. i. te 7 ip. so. 7c. vn. 7 recte
addr. ubi no est gubernator p. cor. sa
lus aut .u. m. consi. slen. putares si cor
rigere no potes illum celare debere. s;
te dicit ppl'm sn gubernatore corrue
re. saluari aut ubi sunt multa consilia.
ut osten dit qd si solus emendare
no potes pluribz ee reuelandum.
ut a pluribz corrigatur.

Qui aut .i. e. securus erit i futuro: q
nunc bn formidolosus. 7 sua pcta p
ptuam curat. 7 ab i penitencium uel
abutencium societate se immune ser
uat.

Manus .i. m. 7 c. Qui manum iun
git i manu iudicij unq optatur. s; ma
nus i manu no erit inocens malus
b;. q. 7 si ab aliq actione manus ad tps
subtrahit. cor dis tn innocencia mali
lis. hec no potest. vn puissum e ab
hoiabile domino 7c.

Circulus aut 7 c. Si aliu i naribz circu
lu aurei fixeris. nichominus illa tam
naso uertit. luto se imergit. ita mlr
fatua. si pulcritudine uultus habi
tus sui acceperit. faciem suam tn ad tri
ma declinare suam speciositate ad
uertendo ubiq; castitatis flosculo
circumferre. se ceno uoluptatis di
ligit iquinare. alr qui doctrinam he
ticam nitore uidet eloquencie splendere:
nec tn sapie apto itellectu congruere.
circulus. a. in. na. su. i. pulcra 7 circu
flexa locutio in sensibz. Sculte meta
cu ex eloquio aurum splendet. s; e
ex terrene intencionis pondere more (~~terre~~) suis
ad supiora no (~~ne~~) respicit qd expo
nit. sic mulier pulcra 7 fatua .i. doctri
na heretica. pulcra uer bo. fatua intellectu.

Corripe eum int te 7 ipm. — Tamen.
lat amici commissum. Ubi no est guber
nator ppls corruet. Salus aut ubi multa (~~mlt~~)
ta consilia. Affligetur malo qui fidem
facit p extraneo. Qui
aut cauet laqos secu
rus erit. — gratia. — plena spu. — Mlr gratio
sa. — etiam. — inueniet gliam. / Et ro
busti — uirtutib;. — eternas — habebunt diui
cias. — uigilantium sui mis fiet ei. q — Bn facit aie sue
uir misericors. — no fictus. — Qui aut crudelis e ppin
quos abicit. Impius facit opus instabi — quibus
le. — Seminanti — eis supbit. — et. — aut iusticiam: — retribucio est — merces
fidelis. — pietas. — na — Clemencia pparauit uitam. — etiam. — uel bit — Et sec
tatio malor mortem. — no secundu q ex infirmitate — Abhoiabile dno
cor prauum. — ambulate — Et uoluntas eius i his qui si
plicit ambulat. — dum lucem habetis — abhoiatio dno cor p. q. manus in — Manus i manu no e
rit inocens malus. — in aeterno — corde. — Se
men aut iustor salu
abitur. — pulcra 7 circumflexa locu — Circulus aureus
i naribz suis: mlr pul — tio. — sensibz scultre intentionis — ubi
cra 7 fatua. — intellectu. — iusticia ubiq; — Desiderium
iustor omne — regnare. — Tam a pro — bonum — optet quietam — ui furores ferre intende.
— Cum a psilencium 7 manus i manu no — (clausa magis aduat) e. in uia. q. uim furores ferre intendunt.
est. Pstolatio impior furor. Alii

Ad litteram patet.
sed e a secte secor ex
traneus qui pcta sua
a no corrigit. sz qui
cumq talibz uel com
nus gram concedit et
uitam pmittit eter
nam. q p extraneo fi
dem facit. se ipm aut
districti iudicis ocls
ultione dignu reddet.

Semen aut iustor
.i. hec. sup. seminan
ti aut iusticiam mer
ces fidelis. Vn semen a
iustor salvabitur.
q qui precedencium
iustor exempla sec
tantur. 7 or; eis uesti
gia ad recipiendu re
me salutis pmia se
quuntur. ubi 7 sa. Dns qui
sunt eos cognoscet. eos
qui illi sunt semen au
bn dixit
dominus. Circulus

+ sedes est contumelie odit
mulier iusta. diuicias
pigri inopes fiunt.

¶. No.

Tn̄ o.

dividit ppria. i ditiores fiunt. alii rapiunt non
sua et semp i egestate sunt. aīa que bndicit ipin
guabit. i qui inebriat ipe quoq inebriabitur. qui
abscondit frumenta
maledicetur in popu
lis. bndictio autem sup
cap uendentium. bn̄ surgit diluculo q
querit bona. qui inuestigator malor est.
ab eis opprimetur. qui confidit i diuiciis
suis corruet. Iusti aū qi uirens folium g
minabit. qui conturbat domum suam
possidebit uentos. i q stultus ē seruiet
sapienti. Fructus iusti lignum uite. qui
suscipit aīas sapiens ē. si iustus i terra re
cipit quanto mag impius i pctor. Qui di
ligit disciplinam di
ligit sciam. qui aū o
dit increpatões insi
piens ē. qui bonus est.
hauriet gram a dño. qui aū confidit i
cogitatōibus suis ipie

aureus ē. q ornamentū diu
ini eloquii meditando
consequitur. Sz hoc male uiuē
do insequitur. circuli
aureum habet in na
ribus suis. Sz more suis
tam uertit q q ordine
otiue percipit inmundi
tie sordidauit. Ideo
mulier pulcra p sciam
et fatua p actionem q
carnalibus deditus.

Bn̄ surgit. i. ad uitam surgit in
tpe resurrectōis qui nunc bona ag
in tpe operatōis. qui aū mala q di
dicat uel agit loquitur eorum pondere
ab altioribus reuocatur.

Iusti aū. i. e. qi qui spe futuror pre
miorum bona faciunt in psenti unde
qd sperant accipiunt. uirens quippe
in arbore folium fructus quos ī
dū ostendit signat futuros. iusti
qi uirens folium germinant. qui
spe salutem in fide ac uirtutum g
cia pficere non cessant.

Qui stultus ē. i. e. Impius uinit
pio. sue dampnatione accipit
brauium p quo certauit.

Fructus iusti. li. i. e. brauio qui sa
pia de qua lignum uite ē amplec
tentibus eam. i. apocalipsi. Uinc
enti dabo edere de ligno uite q
est i paradiso. d. aīa i fructū in
expectante dum qi uirens foli
ū germinat.

Qui suscipit a. i. e. Qui animarum
curam p dño suscipit. ut erran
tes doceat. ut consolentur mestos et
opāb bonis insistentes uel temp
tatos ad remedia salutis pera
batur pastore destitutos gu ber
net. ut secū plures ad dnm pdu
cat. sapiens ē. q sibi n sublimius
cum dño regnet procurat.

Si iustus in terra. i. e. si
martires tanta paciu
tur iusti q inta eterna
ta manet eorum toto
rectitudo. q tobias. et
alii dei electi tanta in
hac uita passi sunt. q
miramur si nos loge
inferiores aliq tangit
afflictio. i. sū. a. impi
i nō sumus certe sine
peccatores ēē negamus.
nos ipos seducimus. i
ueritas in nobis non est.

Hor uersicl. connexio talis ē. qui
bonus est. nō confidit in cogitatō
nibus suis. Sz dnm gram qrit. ac p
illam pie uiuit. qui aū in cogi
tatōibus suis confidit bonus ēē nequit. q ia grām dei qrere n curat. i pua
actōe pdurat.

[illegible]

Mulier di(ligens) etc. Ad litteram mulier bona et casta viro suo prebet honorem in omnibus eius virtutibus ipsa domum bene regens, quia gratiam addit coronam viro suo. At vero adultera et si fortis speciosa tamen stercore coinquinata est luxurie.

Cogitationes etc. Iusti sua facta si domino placeant sedula meditatione diiudicant, ne ipsis minus sollicitis supernus iudex etiam eos invisibiliter adversa disponat. Iuxta illud: Si nosmetipsos diiudicaremus non utique iudicaremur. At etiam reprobi de fraude consiliantur obliti timoris domini.

Verte. Multa impietas scelus gentium, multa iniquitas hereticorum et impugnationes magorum et persecutoribus paganorum, sed hec a deo subversa sunt subversa est et in memoria impietatis. Ipsa dogmata igne cremata ut in Epheso tempore apostolorum. Domus autem iustorum permanebit quia fides ecclesie numquam abscondi vel auferri potuit, non eius aliquam in scripturam non fidem temporis longitudo potuit auferre.

Domus etiam que partim peregrinatur in terris partim regnat in celis numquam deficit sed que membra hinc illuc pervenerunt que spirabunt gaudia invenient.

Novit. i. compatitur hebetudini ac fragilitati minorum secundum communis sensus.

Viscera a. i. etc. Qui non solum non compatiuntur subditis sed sicut domini eorum percutiunt pueros et ancillas dicentes moram facit dominus meus venire.

Desiderat impius predentes malos imitari et de illorum vita et actibus loqui vel monumentum pessimorum que anime eius desiderium contendit quamvis nesciat ut cum peccatoribus iniustus eterne mortis carcere claudatur.

[non ro]borabitur homo ex impietate, et radix iustorum non commovebitur. Mulier diligens corona est viro suo, et putredo in ossibus eius que confusione res dignas gerit. Cogitationes iustorum iudicia, et consilia impiorum fraudulenta. Verba impiorum insidiantur sanguini; os iustorum liberabit eos. Verte impios et non erunt; domus autem iustorum permanebit. Doctrina sua noscetur vir; qui autem vanus et excors est, patebit contemptui. Melior est pauper et sufficiens sibi quam gloriosus et indigens pane. Novit iustus animas iumentorum suorum; viscera autem impiorum crudelia. Qui operatur terram suam satiabitur panibus; qui autem sectatur otium stultissimus est. Qui suavis est vivit in moderationibus, et in suis munitionibus relinquit contume-

Verum spiritualiter ecclesia corona est coronam id est se ipsam Christo offert. Quia in. i. terre tu eius sunt omnes offerunt munera. Filius Syrach de magno sacerdote: Ipse stans iuxta aram et corona fratrum iuxta illum. At ossa id est virtutes quas fortes videntur heresis putredo pravi dogmatis corrumpit.

Verte impios id est impietatem illorum et non erunt impii; potest ... memoria impietatis.

Alia translatio: quacumque se verterit scelerati exterminabuntur. Et de scelis diligentibus deum omnia cooperantur in bonum.

laqueus. Desiderium impii monumentum est pes-
simorum. Radix autem iustorum proficiet. Propter peccata la-
biorum ruina proximat malo. Effugiet autem iu-
stus de angustia. De fructu oris sui unus-
quisque replebitur bonis. Iuxta opera manuum
suarum retribuetur ei. Via stulti recta in ocu-
lis eius. Qui autem sapiens est audit consilia. Fatuus
statim indicat iram suam. Qui autem dissimulat
iniuriam callidus est. Qui quod novit loqui-
tur index iustitie est. Qui autem mentitur testis
est fraudulentus. Est qui promittit et quasi gladio
pungitur conscientie. Lingua autem sapientium est

verum quia tales exterius quidem inmi-
ne gradiuntur ut prudentes videan-
tur. Dicit etiam de bonis. Radix autem iustorum, id est fides, spes, caritas, quibus
iusti sunt radicati, non eos fallunt,
sed plus quam sperant in futuro percipiunt.

Non sic vult occultari ut durete-
nus odio delectetur. Etenim natura verecunda
plata magis servat occultata lan-
guescat.

Fatuus statim indicat iram, scilicet qui
in presentia desiderat ulcisci. Fatuus
est qui aliquid pro domino contempnit. Sapiens
est.

Lingua sapientum est sanitas, quia et bona que pro-
mittit ipsi perficiendo ad vitam
perveniunt et aliis qui sequuntur demon-
strant.

Labium veritatis, id est fides catholica,
semper permanebit. Qui autem repen-
te nova dogmata inserunt mendacii
ministri sunt.

sanitas. Labium veritatis firmum erit in perpetuum. Qui autem testis est repen-
tinus concinnat linguam mendacii. Dolus in corde cogitantium mala. Qui
autem pacis ineunt consilia sequitur eos gaudium. Non contristabit iu-
stum quicquid ei acciderit. Impii autem replebuntur malo. Abhominatio est
domino labia mendacia. Qui autem fideliter agunt

placent ei. Homo ver-
sutus celat scientiam et
cor insipientium pro-
vocat stultitiam. Manus
fortium dominabitur. Que
autem remissa est tributis
serviet. Meror in corde

Homo versutus, sapiens et pru-
dens, qui aliquando celat scientiam, vel
non valens loqui que spiritualibus, sed
que carnalibus, vel nolens dare sanctum
canibus, vel margaritas ante porcos
proicere vel mittere.

Cor insipientium provocat stultitiam, quia quanto plus
appetunt sapere quam oportet
sapere in cogitationibus evane-
scendo, pro sapientia stultitiam
habent et tenent, vel aliis qui ne-
queunt capere ingerentes quasi
infirmis oculis lumen so-
lis, id est sapientie, quam habere indebi-
te auferunt.

Manus fortium, id est perfecti, non solum
bella viciorum superant, sed et electis fra-
tribus maiore virtute, quam percipiunt,
[illegible].

Que autem remissa est. Qui dissoluti a bonis
operibus implicari non metuunt, pessi-
mo exactori diabolo tributum
viciorum cotidie solvunt et nisi

Meror in corde viri humiliabit illum. Quia
necesse est ut pravis peccatorem
merore prius salubriter hu-

3 6

XII

viventes eius divitiis serviunt pe-
nitendo. post mortem tradun-
tur eidem in carcere mittentur pena-
rum. Salomon .ii. de talibus desperandum
est. tunc adiungit merorem in corde
viri. etc.

Qui negligit. id est Si hoc ad litte-
ram accipitur quanto magis coro-
na est dignus iustitie. quippe deum
qui dixit dico vobis amicis me-
is ne terreamini ab his qui occidunt
corpus. vel vendens omnia dat pauperibus
vel rapinam bonorum suorum cum
gaudio patitur. vel ipsam carnem
morti dat.

Non inveniet. etc. Qui fraudulen-
ter simulat se esse bonum et male
vivens in occulto non inveniet eter-
na bona. Qui autem substantiam virtu-
tum veraciter acquirit ex ea in-
duitur claritatem regni perhen-
nis quod apostolus subiungit. In se-
mita iustitie vita. Semita id est substantia
acquirere virtutes in quibus eterne
vite claritas auro preciosior
emitur.

Filius sapiens etc. Tantum distat inter sa-
pientem et stultum ut hic aliquando
profectu eruditionis ad eum qui
se docuerat docendum perveniat.
Ille nec cum arguitur quod deveniat. audiat

Vult et non vult. Regnare cum
domino et non pati pro eo. delectant pre-
mia cum pollicentur. terrent au-
tem certamina cum iubentur. De quo
Iacobus. vir duplex animo inconstans
est in omnibus viis suis. Et Iesus filius
Sirach. Ve peccatori terram duabus vi-
is ingredienti.

Anima autem operantium. Iusta divina impin-
guabitur. que perfecta supernorum dul-
cedine reficietur. Unde sicut adipe
et pinguedine repleatur anima mea. vel qui pressi pro do-
mino laboribus insudant immarces-
sibili corona
donabuntur.

iusta humiliabit eum.
et sermone bono letifi-
cabitur. Qui negligit
dampnum propter amicum
iustus est. iter autem impiorum
decipiet eos. Non inveniet
fraudulentus lucrum. et sub-
stantia hominis erit auri pretium. In
semita iustitie vita. iter autem devium ducit
ad mortem. Filius sapiens doctrina patris.
Qui autem illusor est non audit cum argu-
itur. De fructu oris sui homo saciabitur bo-
nis. anima autem impiorum iniqua. Qui custo-
dit os suum custodit animam suam. qui autem
inconsideratus est ad loquendum sentiet ma-
la. Vult et non vult piger. anima autem operantium
impinguabitur. Verbum mendax iustus de-
testabitur. impius autem confundit et confundetur.
Iustitia custodit innocentis viam. impie-
tas autem peccatorem supplantat. Est quasi dives cum
nichil habeat. et est quasi pauper cum
in multis divitiis sit.
Redemptio anime viri divi-

Redemptio anime viri. qui animam suam vult redimere

misericordia et post per iudi-
cium sacerdotis datur re-
conciliationis sermo
letificet vel reficiat.

Non inveniet. etc. Fra-
ude namque acquisi-
ta pecunia anime damp-
num non lucrum ad-
dit. immo plus dampnum
est in anima quam lucrum
in archa. et quippe domino
substantiam dispensat pro-
ferens celestia recipi-
et.

Est quasi dives etc. Non
vere ut qui induebatur
purpura et bisso. Hic qui-
dem non habuit cor-
pori et sine nichil esse quod
habuit de quibus dicitur

dormierunt somp. s. a. n. s. o. u. di. i. ma. s. pau per esse uidebatur lazarus qui iacebat ad ianuam eius. ulce. p. s. sed locuples erat diuitiis qui uirtute habuit humilitatis qui conditorem omnium diuiciarum i. xpm in corde gestabat. quod per autem uere diuicie ualeant quid uera paupertas agat sudi. uerbum tempo a. u. d. s.

Spes que dif. i. c. Quia nimirum quem diu dif fertur spes eternorum affligit anima fidelium ut per dilatationem bonorum uel illationem malorum. at ubi uenerit quod desiderat. facile obliuiscitur quod sustinuerat quia secur non uiuere incipit cum suo redemptore quem tota ~~mente~~ querebat ipse enim est lignum uite amplectentibus se.

Qui sue fragilitatis memor timet ne etiam sibi lege preuaricetur nemini detrahit sed occupatum in delicto instruit cum mansuetudine considerans ne ipse temptetur.

Ex quo homo saepe incipit uti hac lege ut morte uitet et uitam acquirat.

(margin:) frontem

ciencie sue. Qui autem pau per est increpationem non sustinet. Lux iustorum letificat. lucerna autem impiorum extinguetur. Inter superbos semper iurgia sunt. Qui autem agunt omnia consilio reguntur sapientia. Substancia festinata minuetur. que autem paulatim colligitur manu multiplicabit. Spes que differtur affligit animam. lignum uite desiderium ueniens. Qui detrahit alicui rei ipse se in futurum obligat. qui autem timet preceptum dei in pace uersabitur. Lex sapientis fons uite. ut declinet a ruina mortis. Doctrina bona dabit gratiam. in itinere contemptorum uorago. Astutus omnia agit cum consilio. Qui autem fatuus est aperiet stulticiam. Nuncius impii in malum incidet. legatus fidelis sanitas. Egestas et ignominia ei qui deserit disciplinam. Qui autem acquiescit

(interlinear glosses:) i. bonorum operum — i. bono. — i. terrena. i. g. e. — i. spes futurorum i. premio — i. felicitas sempiterna — quod cito extinguitur. — i. heretici alios reprobos. i. qui uerum et fidem non norunt. — i. fide. — i. diuinorum eloquiorum — i. moderate que cos iurgari non sunt. — i. operibus bonis. — i. que non differtur — i. eterni boni. i. s. ut desideretur — i. desiderio deficiet — i. uenerit — i. quod non debet. — i. bone. — i. penam qua astringatur. — i. uituperans maliuolus — i. qui ostendit nobis fugere — i. gratiam per gratiam — i. ioseph. — i. infernum. — i. maxime diuino quod est in scripturis. — i. fatuus — i. arrius i sabellius. i. diaboli. — i. per neglecto consilio scripture. — i. gehennam. — i. dei predicatorem — i. predicatoris. — i. libri i auditoribus. — i. eterna. — i. ut dei uel uerbi boni. — i. correctionem.

a futura uita segreget diuicias bonorum operum. Qui enim pauper est eget increpationem districti iudicis sustinere non ualet. de quo dicitur ne in furore tuo arguas me. Alioquin pauperes non ibi increpantur a domino. sed benedictionem accipiunt a domino.

Substancia festinata minuetur. Qui nolunt diuites fieri incidunt in temptationem. neque ipsas diuitias quas acquirunt perpetuo possident. qui autem per accipiendi subtiliter premio celestium uirtutes insistit laboribus multiplicis superne beatitudinis munera percipiet. de quo spes que differtur affligit animam.

Alter is qui male rei detrahit ipse se in futuro obligando ut pro tali detractatione penas luat. sed ut post detractationem cautius agat. quia quod in aliis iuste reprehendit impune non committat. Unde quia predicatus non fraudis est. Qui autem dei preceptum timet. in pace uersabitur. Melius est ergo quamquam sibi timere ne dei precepti preuaricetur. quam alios ~~errantes~~ stultos ore lacerare. Unde Si et preoccupatus fuerit homo in aliquo delicto et cetera.

Maxime diuino quod est in scripturis. fatuus enim est qui extra hoc consilium uiuit. quamuis naturaliter prudens uideatur. de quo recte nuncius ipsius in malum cadit.

(margin:) Tro. — errata — cadet in malum

predicator.

Qui cum sa. i. e. Multis simplex aut rusticus qui arcana sapie(ntie) c(om)prehendere nequit, s(ed) tam(en) exempla sapientum uiuendo sectatur, iure int(er) sapientes numerabitur.

Amicus stultor(um) i. e. Qui stultos n(on) q(uia) ho(m)i(n)es sunt, s(ed) p(ro)p(ter) stulticiam q(uorum) mi(ni)stri sunt, ut hy(stri)ones, ut h(uius)mo(d)i, n(on) ut instruendo corrigat, amat, s(ed) ut fauendo det(er)iores efficiat, lic(et) sapiens uideatur, stultor(um) damp-natio(n)e tenebit(ur).

Custoditur i(ustus) iusto filio substa(n)tia peccatoris p(ro)p(ter) c(on)sortium, filius b(onu)s dispensat q(uo)d pater male c(on)gregauit.

Multi cibi. alius translator: diui(tie) multi diu(er)sis annis multos fru(ct)ificant, iniqui aut(em) p(er)ibunt breuit(er).

Non recte facit qui diuicias se dulius c(on)gregat. i. n(on) p(ro) redemptio(n)e a(n)i(m)e dispensat, s(ed) aliis dispensandas reseruat. V(n)de sup(ra) custoditur iusto substa(n)tia p(e)cc(ator)is. Multi sunt cibi a lumine celestis in dictis et exemplis p(at)rum, et n(on) raro dubit(ur) fac(er)e q(ui) legendis, meditandis et exponendis instans, n(on) sue saluti, s(ed) aliorum p(ro)cul seruat. talis est in nouali(bus), i. in op(er)ib(us) siue sermonib(us) p(at)rum opti-ma institutio(n)e excultis n(on) sibi, s(ed) aliis subsidium acquirit. utrumq(ue) aut(em) sensum c(on)gruit q(uo)d subdit: qui parcit uirge i. e. fl(agell)am et p(er)c(ussionem) bonus filium, discipulum mag(iste)r catholicus ne ad iniquitatem deflectat, sollicitus erudit.

Destruet male uiuendo et aliq(ua)n(do) ap(er)te repugnando, q(uod) t(ame)n au(tem) sapie(n)tium actus stulti lacerant, p(ate)m ostendit, cu(m) dicit: ambulans recto itinere i. e. Absolatio est p(er)u(ers)or(um) bonor(um) religio, stultum q(ui)p(pe) uidetur incredulis tam fidelis p(ro)p(ter) dei amore(m) aduersa sustinere, t(er)rena n(on) qu(er)ere.

disciplinae. (qui) est egestas et ignominia. bonum ut malum.

arguenti glorificabitur. Desiderium si co(m)pleatur delectat animam. detestantur stulti eos qui fugiunt mala. Qui cum sapientibus graditur sapiens erit. amicus stultorum similis efficietur. Peccatores persequitur malum, et iustis retribuentur bona. Bonus relinquet heredes filios et nepotes. et custoditur iusto substantia peccatoris. Multi cibi in noualibus patrum, et aliis congregantur absque iudicio. Qui parcit uirge odit filium suum. Qui autem diligit illum instanter erudit. Iustus comedit et replet animam suam. uenter autem impiorum insaturabilis.

Sapiens mulier edificat domum suam. insipiens extructam quoque manibus destruet. Ambulans recto itinere et timens deum despicitur ab eo qui infami graditur uia. In ore st(ulti)

Bonus homo i. e. Semper bonis filiis obeuntibus et maiora premia audiuimus p(ro)missa his qui uirginitate nupcias (contem)psuerunt. S(ed) et substa(n)tia iustor(um) a peccatoribus tollit(ur) et ap(osto)l(u)s glorificat eos qui rapinam bonor(um) suor(um) cum gaudio susceperunt, meliorem (s)pualem accipiendam. q(uia) bonus et iustus est d(omi)n(u)s, qui ascendens celos reliquit heredes sue doctrine ap(osto)los et successores eor(um), ad cuius fidem (con)uersa est multitudo gentium, q(ue) erat substa(n)tia diaboli. de quo fortis armatus custo(dit) a. s. i. pa. s. e. q. p. Si aut(em) for(tior) illo sup(er)ue(niens) o(mn)ia auferet ei in quibus confidat.

Ante. Custoditur iusto substa(n)tia p(e)c(catoris), q(uia) ablatum est a iudeis regnum dei et datum e(st) genti fa-cienti f(ru)c(tu)s.

Semp(er) discentes, s(ed) nu(n)q(ua)m ad ad ueritatis sciam p(er)ueniunt.

XIIII

C. no.

In ore stulti virga superbie. Quia stulti per vaniloquium humiles quos decipiunt affligunt. Sed hi sub doctrina sapientium ne decipiantur se muniunt.

Bos alitur de presepio. doctor verbo audientes nutrit. Sed de labore bovis presepe repletur: et bos de presepe suo reficitur fructu. Sic fidelis predicator et audientes verbo reficit et eadem refectione apud deum proficit. quod in tela figuratur: qui sareptanam viduam pascit a qua ipse pascitur.

stulti virga superbie. labia autem sapientium custodiunt eos. Ubi non sunt boves presepe vacuum est. ubi autem apparent plurime segetes: ibi manifesta fortitudo bovis. Testis fidelis non mentitur: profert autem mendacium dolosus testis. Querit derisor sapientiam et non invenit: doctrina prudentium facilis. Vade contra virum stultum: et nescit labia prudentie. Sapientia callidi est intelligere viam suam. et imprudentia stultorum errans. Stultus illudit peccatum: inter iustos morabitur gratia. Cor quod novit amaritudinem anime sue in gaudio eius non miscebitur extraneus. Domus impiorum delebitur. tabernacula iustorum germinabunt. Est via que videtur homini iusta. novissima autem ~~eius~~

Extraneus id est reprobus qui propria sponte cecatus quod in presenti patitur non videt. quod in futuro sit passurus non providet. Ideo quia a futuris bonorum gaudiis remanebit extraneus quia amaritudinis eorum presentis particeps esse noluit. Unde subditur: Domus impiorum delebitur et cetera.

tia cedunt eorum qui occidunt corpus et de quibus apte subditur In ore stulti et cetera.

Ubi non sunt boves et cetera. Hec leviter superioribus. Boves namque doctores catholicos. presepe cetus auditorum. segetes fructus bonorum operum dicit. Cassium ergo superbis tumet ..... indocta eloquentia vertenti aures et corda subiectorum. quia ubi non sunt docti predicatores frustra ad audiendum confluunt fideles. Ubi vero plurime operationes apparent patet quod non fecit ... ille per verbi fruge laboravit qui verbum casto ore ruminare et viam veritatis recto discretionis pede non cessavit incedere.

Querit derisor sapientiam ut cayphas. adiuro te per deum vivum ut dicas nobis si tu es christus. quia male querebat non invenit. at discipuli non solum christum dei filium agnoverunt. sed et scripturas. Sic et nunc doctrina prudentium facilis erat quando cornelius cum domo sua et hii verbum humiliter audientes mox credebant. et accepto spiritu linguis omnium loquebantur. Nunc quoque doctrina fidei catholice prudens quisque dum corde credatur facilius percipit. quam heretica quisque perverse querunt nunquam perfecte inveniunt.

Vade contra virum et cetera. Ideo derisor sapientiam quam querit non invenit quia si aperte illius stultitiam disputando in credas: nescit intelligere quod dicis velut arrius qui verbum consubstantiale in patre et filio nunquam invenire contendebat. cum ei obiceretur: ego et pater unum sumus: et deus erat verbum et cetera talia. Ideo doctrina prudentium facilis est quia labia que cum quo reguntur sapientie moderamine, de sapientia solum loqui et audire dulce habent eiusque meditationi operam dare satagunt.

Mo.

eius deducunt ad mortem. Risus dolore miscebitur et extrema gaudii luctus occupat. Viis suis replebitur stultus, et super eum erit vir bonus. Innocens credit omni verbo. Astutus considerat gressus suos. Sapiens timet et declinat a malo. Stultus transilit et confidit.

(interlinear: ve nobis qui ridetis · mundum · presenti · mali operis sui puniuntur · iudicio · noluit credere verbis · sapiens · probate spiritus si ex deo sint · penas · peccato · desiderate peccato · de impunitate)

Sapiens .t. et de. Sicut stultus est de sua alacritate confidere torrentem rapidum vel voraginem saltu velle transire, sapientis autem est ad planum vel ad pontem divertere, ita qui periculum quantum valet declinat timens ne involvatur malis sapiens est. Stultus autem qui contemptui peccat, blandiens sibi quia aut postpeniteat aut post mortem forte penas ferat.

Videntes tormenta eorum ut sint gratiores deo ~~vel~~ ereptori suo. Unde ysaias: egredientur et videbunt cadavera virorum qui prevaricati sunt in me. Vermis eorum non morietur, et ignis eorum non extinguetur, et erunt usque ad satietatem visionis omni carni. Quod autem ait egredientur, non pedibus sed oculorum intuitu. Quem quando voluerit foras emittunt ad videndum eorum supplicia.

Impudentia que in prudentia d.

Liberat animas catholicus predicator qui testimonia scripturarum fideliter predicat, et profert hereticus mendacia.

Versipellis i. diabolus qui mala que suggerit bona mentitur, et dum bona promittit eterna ducit ad tormenta.

Alia translatio: Incendit autem mendacio dolosus animas deceptorum.

In timore do. et c. Timor domini fiduciam fortitudinis prestat, quia mens nostra tanto valentius terrores rerum temporalium despicit quanto se auctori earum veracius formidine subdiderit. Filii autem timoris divini dicuntur qui divino timore reguntur: sicut filii virtutis et resurrectionis.

Impaciens operabitur stulticiam, et vir versutus odiosus est. Possidebunt parvuli stulticiam, et expectabunt astuti scienciam. Iacebunt mali ante bonos, et impii ante portas iustorum. Etiam proximo suo pauper odiosus erit. Amici vero divitum multi. Qui despicit proximum suum peccat: qui autem miseretur pauperi beatus erit. Qui credit in domino misericordiam diligit. Errant qui operantur malum. Misericordia et veritas preparant bona. In omni opere bono erit habundancia. Ubi autem verba sunt plurima ibi egestas frequenter. Corona sapientium divicie eorum. Fatuitas stultorum imprudencia. Liberat animas testis fidelis, et profert mendacia versipellis. In timore domini fiducia fortitudinis. Et filiis eius erit spes. Ti-

(interlinear: a pena · presentia · qui simplicitatem · sensu · sapientes vel sapiam · dampnabuntur coronatis iustis in iudicio · qui eos deprimebant · bonos · ad litteram · hic · carnem tamen · ne despexerit · non solum non despicit · dei gratia · ideo quia · quasi amat · non credunt · eternam misericordiam · iudicium sine misericordia fiet ei qui non fecit misericordiam · iudicia · eterna · quieti aliis · non opus · opus ut verbo · eterna presentibus · ut · sapientie · qui sunt impii vel eternorum de presentibus · qui terrenorum commodis gaudent · a diabolo · christus qui est testis fidelis primo ut est qui testimonium reddidit sub pontio pilato bonam confessionem · aliqui quia · qui in diversis translationibus diversi sensus · timeas · qui terrena emolumenta)

Impaciens .a. c. Reprehensibilis quidem est impaciens, sed multo peior et odiosior versutus. Ille enim palam ostendit stulticiam suam; iste cum sit corde perversus simplicitatem simulat. Et humano iudicio stes, divino recte re-

Timor do. et c. Hec est spes eorum qui timent

domini ut declinant a
ruina mortis. Ad eum
perveniant quia ante e-
go sum via veritas et vi-
ta. Unde est supra: lex sapi-
entis fons vite ut decli-
net a ruina mortis. Et
nunc dicitur: timor domini
fons vite ut declinet
a ruina mortis. Ex
quo patet quia nulla
prior est lex sapientis que
mortem vitare et vi-
tam delectat acquirere
etiam nunc quam hic timo-
rem domini. Unde initium
sapientie timor domini.

timor domini fons vite ut de-
clinet a ruina mortis. In
multitudine populi dign-
itas regis, et in paucitate p-
lebis ignominia prin-
cipis. Qui patiens est mul-
ta gubernatur sapientia; qui
autem impatiens est exaltat
stultitiam suam. Vita car-

qui vivunt his studentes, et qui ad resur-
rectionem gaudia pervenient, quibus erit
spes secundum illud: qui timent dominum
sperent in domino. De qua spe subdit: timor
domini fons vite.

Vita carnium. Id est propter carnem infirma post
infirma sumentis innocentia custo-
ditur, ubi que fortis infirma sunt que
deus roborantur. Unde subdit: putre-
do ossium invidia, que plurimos sublimium
ante dei oculos perimit, ea que humanis o-
culis fortia videntur ossa, per
invidiam putrescere et robusta que
pereunt.

Mundus et cetera. Id est bona dicit: Quia su-
per pauca fuisti fidelis super multa
te constituam, intra in gaudium domini tui.

Responsio mollis et cetera. Qui verba tace
pariter humiliter suscipit, iram proxi-
mi que venire et cetera quam gessit, qui
argumenta resultat et cetera iram iudicis
provocat.

Ebullit stultitiam. Scripturam
pervertendo suos sensus auctori-
tati preponendo, ut qui faciunt ph-
ilosophi ut porphirius iulianus, velut
qui et esse doctores stultitie sue fi-
eri cavendum debent.

nium sanitas cordis, putredo ossium invid-
ia. Qui calumpniatur egentem exprobrat fato-
ri eius; honorat autem eum qui miseretur paup-
eris. In malitia sua expellitur impius; sperat autem
iustus in morte sua. In corde prudentis requi-
escit sapientia, et indoctos quosque erudiet. Iustitia elevat gentem;
miseros autem facit populos peccatum. Acceptus est regi minister intelligens; iracun-
diam eius inutilis sustinebit. Responsio mollis frangit iram; sermo
durus suscitat furorem. Lingua sapientium ornat scientiam; os fatuorum
ebullit stultitiam. In omni loco oculi domini contemplantur bonos et malos.
Lingua placabilis lignum vite; que autem immoderata est conteret spiritum. Stultus
irridet disciplinam patris sui; qui autem custodit increpationes astutior fiet. In
habundanti iustitia virtus maxima est; cogitationes autem impiorum eradica-
buntur. Domus iusti plurima fortitudo, et in fructibus impii conturbatio. Labia

Stultus est omnis peccator qui erroris actibus deditus in futurum metus pudet; et disciplinam irridet dum derogat divine correctioni.

Fiet. Vide in sequenti pagina in principio.

q. No.

XV

seruet quia donum eterne temptat uel persecutiones prophetas, sanctos uel per apostolos ad diuersa nos.

Cor stulti dissimile sibi est quia pro uariis cogitationibus nunquam idem manet. Et quod de Anna dicitur: uultus eius non sunt amplius in diuersa mutati.

Qui soluerit unum de mandatis istis minimis, et docuerit sic homines, minimus uocabitur in regno celorum. Talibus tamen si correcti fuerint patet reditus ad ueniam. Si autem increpationes non receperint, odio morientur.

Labia sapientium disseminabunt scientiam: cor stultorum dissimile erit. Victime impiorum abominabiles Domino; uota iustorum placabilia. Abominatio est Domino uita impii: qui sequitur iusticiam diligitur ab eo. Doctrina mala deserenti uiam uite: qui increpationes odit morietur. Infernus et perditio coram Domino: quanto magis corda filiorum hominum. Non amat pestilens eum qui se corripit, nec ad sapientes graditur. Cor gaudens exhilarat faciem; in merore animi deicitur spiritus. Cor sapientis querit doctrinam, et os stultorum pascitur imperitia. Omnes dies pauperis mali; secura mens quasi iuge conuiuium. Melius est parum cum timore Domini, quam thesauri magni et insatiabiles. Melius est uocari ad olera cum caritate, quam ad uitulum saginatum cum odio. Vir iracundus prouocat rixas: qui patiens est mitigat suscitatas. Iter pigrorum quasi sepes spinarum: uia iustorum absque offendiculo. Filius sapiens letificat patrem: et stultus homo despicit matrem suam. Stulticia gaudium stulto: et uir prudens dirigit gressus suos. Dissipantur cogitationes ubi non est consilium: ubi uero sunt plures consiliarii confirmantur. Le-

Omnes dies et cetera. Omne tempus populi dei quamdiu presentia pauper est, afflictionibus habundat, quia non peruenit adhuc ad ueras diuitias. Unde apostolus: redimentes tempus quoniam dies mali sunt. At reprobi qui sine timore dei mundo fruuntur, quasi iugi delectantur conuiuio. Unde recte subdit: melius est parum cum timore dei.

Melius est ergo a bonis uiris simpliciter innocenciam cum caritate seruare quam uirtutum excessu fulgere miraculis, et maiora mentis ab odiis corde non expurgare. Unde dicentibus: domine nonne in nomine tuo multa fecimus, dicet dominus: non noui uos, discedite a me omnes operarii iniquitatis.

Pigrorum quos piget operari iusticiam, qui cum uitam dei appetunt, consuetudine spine obsistencium se peccatorum formidinem suarum oppositis suspectionibus pungunt. Sed quia hec bonos non impedit, addit: uia iustorum absque offendiculo: quia quibuslibet aduersitatibus in sua conuersatione non offenduntur, quia eterne spei et superne contemplationis saltu aduersa transiliunt.

of. accidentibus

tatur homo in sententia oris sui: et sermo opportunus optimus est. Semita vitae super eruditum, ut declinet de inferno novissimo. Domum superborum demolietur Dominus: et firmos faciet terminos viduae. Abominatio Domini cogitationes malae: et purus sermo pulcherrimus firmabitur ab eo. Conturbat domum suam qui sectatur avaritiam: qui autem odit munera, vivet. Per misericordiam et fidem purgantur peccata: per timorem autem Domini declinat omnis a malo. Mens iusti meditatur obedientiam: os impiorum redundat malis. Longe est Dominus ab impiis: et orationes iustorum exaudiet. Lux oculorum laetificat animam: fama bona impinguat ossa. Auris quae audit increpationes vitae, in medio sapientium commorabitur. Qui abicit disciplinam, despicit animam suam: qui autem acquiescit increpationibus, possessor est cordis. Timor Domini disciplina sapientiae: et gloriam praecedit humilitas.

Hominis est animam praeparare: et Domini gubernare linguam. Omnes viae hominum patent oculis eius: spirituum ponderator est Dominus. Revela Domino opera tua: et dirigentur cogitationes tuae. Universa propter se

Laetatur homo in sententia etc. Humanum est de sententia qui prudenter prolata laetari, sed vere sapiens non solum quod loquitur, sed et opportunitate loci temporis ipso ne cui loquitur diligenter inquirit.

Semita vitae super eruditum. Ut declinet de inferno. Vere via vitae est quia caret carentibus, de quo descendunt in infernum viventes.

Viduae ecclesiae scilicet sponsae suae pro cuius vita mori dignatus est.

Firmabitur in iudicio quando non solum factis sed et verbis omnibus digna praemia reddet.

Lux oculorum. Alia translatio: videns oculos bona delectat cor, bona scilicet Domini in terra viventium; quae in caelo mentis contemplatur, merito in corde delectatur quamvis affligatur exterius.

Lux oculorum etc. Iure mentem delectat humanam quae se lucem caelestium arcanorum Domino revelante percepisse cognoscat. Fama quoque illa quam angelis deferentibus non solum opera nostra sed et sermones et cogitationes Deo nuntiantur, oleo caritatis fortitudinem nostrae actionis impinguat. Sicut enim magis fervet opus.

Omnes viae etc. Ita actiones omnium bonorum scilicet et malorum Dominus videt, et ipse singulorum quid in occulto cogitent certa lance discernat. Unde subditur: Revela Domino opera etc. Opera nostra Domino revelamus quando quamvis nihil latere noverimus, cuncta quae agimus in memoriam reducimus, atque illius flagitamus auxilium, et tunc non solum opera sed et cogitationes diriget.

Hominis est animam praeparare etc. Sine me enim nihil potestis facere. Quomodo ergo hominis est animam praeparare et Domini gubernare linguam? Sed per secundas causas significat, de quo dicitur: Nolite cogitare quomodo aut quid loquamini; dabitur enim vobis in illa hora quod loquamini.

† Accepta apud Deum iustitia, et per ipsam etiam inimici amici fiunt. Iniciu[m] viae bonae facere iustitiam; accepta apud Deum magis quam immolare hostias.

XVI

Abhominatio est domino et cetera. Quicumque tribuit sibi bonum quod facit, et si nichil videtur mali manibus operari, tamen corde suo ... in quo largitori bonorum se prefert. Et ideo talem dominus abhominatur, iterum quam sibi beneficiis videtur ingratum.

Cum placuerint domino et cetera. Tanta est sanctitas divine religionis ut etiam plerique qui foris sunt venerentur, et cum his pacem habeant quos deo perfecte servire esse viderint, quamvis a religione discedent, ut in David et ... pueris sepe in persecutoribus, non solum ad pacem cum predicatoribus sed et ad veritatem fidei conversi sunt.

bonitate sua.

met ipsum operatus est dominus: impium quoque ~~ad diem~~ ad diem malum. Abhominatio est domino omnis arrogans. (qui sibi bona tribuit) (nichil operans) etiam si manus ad manum fuerit non est innocens. (melius est in simplici ... deo servire devote quam multis ...) Initium vie bone facere iusticiam: accepta est autem apud deum magis quam immolare hostias. Misericordia et veritate redimitur iniquitas: et in timore domini declinatur a malo. Cum placuerint domino vie hominis: inimicos quoque eius convertet ad pacem. (beati pauperes spiritu quoniam ipsorum est ...) (ut iusticia) Melius est parum cum iusticia quam multi fructus cum iniquitate. (ve nobis divitibus qui habetis consolationem vestram) Cor hominis disponit viam suam: sed ~~domini~~ domini est dirigere gressus eius. (nichil falsum exhibet) Divinatio in labiis regis: in iudicio non errabit os eius. (de ore suo) (dividens singulis prout vult) (omnia fecit in pondere numero et mensura)

Omnia universa propter semetipsum et cetera. Ipse sola fuit domino causa operandi, nisi sola voluntas sua ~~et~~ bonitate ..., rationabili creature quam propterea fecit ut beatam ostenderet eum ... bonum ... sponte deserviat ... absolutum ... ~~sue~~ severitate ... (iusta) pravitate.

Divinatio in labiis et cetera. Deus iudicat in divinum regi dominus quod quis falsum ... alius rex non erat in iudicio, in cuius labiis divinatio. Hec autem non solum sermones suos et ita dirigit, sed divinos gentilium quod respondeant interrogantibus ... ponit teste propheta qui ad decipiendum Achab missum spiritum dicit a solio dei qui prophetarum eius ora repleret.

Voluntas regum et cetera. Vel iustorum et cetera reges, propterea voluerint videre que vos videtis ... et ... in ... obsequio quasi satellitum ... regnum ... labia ~~iuste~~ detestantur, ut Herodes Iohannem.

manu eius dirigetur.

et statera domini iudicia sunt: et opera eius omnes lapides sacculi. Abhominabiles regi qui agunt impie: quoniam iusticia firmatur solium. Voluntas regum labia iusta. (execratur linguosus non) ~~iusta~~ qui loquitur recta (ut rectis operum gressibus ad vitam) diligetur. Indignatio (pervenit eternam ... in manu ~~labii~~ malorum dolus ... dirigetur non homo ... dolus in) regis nuncii mortis: et

Pondus et statera et lapides sacculi. Fortes viri lapides vivi superedificati in domos spirituales, nullus abiicio sacculi sua virtute electus in celesti edificio aptus est. Hec opera que omnia in mensura pondere et numero constituens, unicuique sicut voluit mensuram fidei et gratiarum distribuit.

Nuncii mortis. Angeli Satane heretici vel philosophi omnes qui verba mortifera nunciant, proximis, hi quo magis aucto-

Omnes libri ... [illegible] ... (marginal note)

5

ti mortis seruiunt. eo quod uiuus uite largitorem offendit. quibus tamen penitencia non negatur. si tamen subditur. et uir sapiens placabit eum. potest et respiscendo placare. quem erigit stulte loquendo offendisse.

Sexto. De morte fabio le dicit. homicidium et adulterium. VII. dierum fame purgauit. idem difficilius arrogancia. quam a auro caremus. i. gemmis.

Et superdicare non nouit. qui predicatoris spem ponit beatitudinis eius sit peccare. ps.

Qui sapiam fidei quam didicit beatam corde custodit. merito nomen prudentis accipit. sed qui eadem sapiam docte predicare. recta heretico defendere nouit maioris laboris premia digniora percipiet.

tur sapiens placabit eum. In hilaritate uultus regis uita. et clemencia eius quasi imber serotinus. Posside sapiam quia auro melior est. et acquire prudenciam quia preciosior est argento. Semita iustorum declinat mala. custos anime sue seruat uiam suam.

contritionem futuram dampnationis predicit superbia uite presentis. et ante ruinam exaltatur spiritus. Melius est humiliari cum mitibus. quam diuidere spolia cum superbis. Eruditus in uerbo reperiet bona. et qui sperat in domino beatus est. Qui sapiens est corde appellabitur prudens. et qui dulcis eloquio maiora repperiet. Fons uite eruditio possidentis. doctrina stultorum fatuitas. Cor sapientis erudiet os eius. et labiis illius addet gratiam. Fauus mellis uerba composita. dulcedo anime est sanitas.

In hilaritate. i. Allucum quod hilarem et uultum uidere meretur. his in eternum cum illo uiuere dabitur. alias. u. uidebit os carorum. Sed tunc uisu placatis rex sibi uiuidebit iratum. et clemencia eius et cetera. Serotinus imber in iudea quia hodie iam maturis messibus uenire consueuit. ubi dominus et matutinam pluuiam et serotinam promittit. dicens. dabo uobis pluuiam matutinam et serotinam terre. pluuia matutina uel temporanea ut alibi dicitur. quando primam credendi in Christum semina suscepimus. Serotina quando iam maturis uirtutum frugibus in dei orreo recondimur. et bene regis clemencia imbri serotino comparatur. quia quod fructum uite bene agentes percipimus sed homo libertas arbitrii et superni facit irrigatio doni.

Consilio. i. c. Quia ille predicator uere sui auditoribus uias uite aperit. qui exercet ipse quod predicat. qua propter amorem uerbi quo alios erudit sursum in corde possidet. nec tam memoria retentum quam collectum gremio sentit latebat in tectum. ideo namque doctrina stultorum fatuitas est. quia si que bona usu eruditionis dicit certe que dicunt bona corde fatuo contempnunt.

Multa per eloquenciam possunt amantibus et fauentibus sua ut pronunciare bona que ipsi non amant. ea autem solum ad quos sicut uirtutum spiritualium incrementa proficiunt. que ex intima anime dulcedine procedunt.

Anima. i. c. Constat ad litteram quod expulsus de paradyso homo cotidianum laborem ne deficiat exercet. compulit eum os suum. quando cum serpente locutus est. et quando uetitum tetigit ut exilium longuum

cum labore sufferat. et in sudore vultus sui comedat panem suum. Sed et dolorem ut laboret os suum compellit: quia necesse habet facere bona quae dicit.

Grauius est perficere malum quam in facere. Non solum autem perficit qui iam opatur: sed et qui parare disponit. Solent superbi indignantes labia mordere. attonito sic tenere oculos. et presencia non videre. dum tacita sedula mente pertractant. Unde intelligitur: quia attonitis oculis praua cogitare dicatur eum qui sic mala quae facit inquirit: ut quis malorum suorum retributio sequatur non videat.

Minor est uictoria urbes expugnare quia extra sunt quae uincuntur. maius autem est quod per pacienciam uincitur: quia ipse animus a se superatur. et semet ipsum sibimet ipsi subicit: et pacie humilitate substernit.

Melior est buccella. id est. Melior est parua bona cum caritate facere sine licencia predicandi. hoc est. ii. siccam buccellam esse quam magnis effulgere uirtutibus cum animi interne discordie.

Seruus dicitur quilibet priorum. delicatoribus olim subditus. qui post conuersionem uite sue sapiens effectus atque flagrantissimo amore dilectione dei feruens filiis stultis hoc est quibusdam fidelibus a caritate dei post acceptam fidem tepescentibus: actu uel predicatione sua eis prelatus dominatur: atque inter ceteros perfectos superne patrie hereditatem diuidet.

Senes patriarche prophete a filiis filiorum id est successoribus apostolorum digna laude celebrantur. et gloria est predicatorum noui testamenti quod ueterum patrem filii esse meruerunt.

ossium. Est uia quae uidetur homini recta: et nouissima eius ducunt ad mortem.

Anima laborantis laborat sibi: quia compulit eum os suum.

Vir impius fodit malum: et in labiis eius ignis ardescit.

Homo peruersus suscitat lites: et uerbosus separat principes.

Vir iniquus lactat amicum suum: et ducit eum per uiam non bonam. Qui attonitis oculis cogitat praua: mordens labia sua perficit malum.

Corona dignitatis senectus: quae in uiis iusticie reperietur. Melior est paciens uiro forti: et qui dominatur animo suo expugnatore urbium.

Sortes mittuntur in sinum: sed a domino temperantur.

XVII

Melior est buccella sicca cum gaudio: quam domus plena uictimis cum iurgio. Seruus sapiens dominabitur filiis stultis: et inter fratres hereditatem diuidet. Sicut igne probatur argentum, et aurum camino: ita corda probat dominus.

Malus obedit lingue iniquae: et fallax obtemperat

Vir iniquus et potestatem habens et de hereticis specialiter intelligi. qui florentes diuini eloquii cultores noxio lingue uomere rumpit de uitiis eorum finibus ipsos eruat. In cuius labiis ignis ardescit a quo se suosque auditores in perpetuum perdat. Unde iacobus: lingua inflammat totam natiuitatem nostre inflammata a gehenna.

labiis mendacibus. Qui despicit pauperem exprobrat factori eius. et qui ruina
letatur alterius non erit impunitus. Corona senum filii filiorum. et gloria fi
liorum patres eorum. Non decent stultum verba composita. nec principem labium
Expectatio vite eterne que gemmam possessio letificat expectantem.
mentiens. Gemma gratissima expectatio prestolantis quocumque se ver
primus sermo cum fit de
tit prudenter intelligit. Qui celat delictum
iugiter malum cum manifestat. · i. delictum.
querit amicitias. qui altero sermone repetit
separat federatos. Plus proficit correctio apud
prudentem quam centum plage apud stultum.
diabolus.
Semper iurgia querit malus. angelus autem crude
gentili.
lis mittetur contra eum. Expedit magis ur
tatur ut diabolo. · i. fidelis ad fidem. · hereticis.
se occurrere raptis fetibus quam fatuo confiden
doctrina sua prava. · retributionem quam deus vocat
ti sibi in stultitia sua. Qui reddit mala pro bo
corpore vel familia. · non
nis non recedet malum de domo eius. Qui
refrenat linguam.
dimittit aquam caput est
iurgiorum. et antequam patia
· discordiarum.
tur contumeliam, iudici
um. · non misereatur pau
um deserit. Et qui iustifi
pris iudicio. · tribulatum.
cat impium et qui condem
· christum.
nat iustum abhominabilis
· cum apostolo.
est uterque apud deum. Quid
· scripturarum vel recte fidei · vel heretico iudeo vel malo catholico.
prodest habere divitias stulto cum sapientiam em
· christum vel imitantem vel credentem. · qui se exaltat.
ere non possit. Qui altam facit domum suam
querit ruinam. et qui evitat discere incidet
· non dominum. · · deum. · quod facit voluntatem
in mala. Omni tempore diligit qui amicus

Potest in ursa hostis antiqui malicia intelligi cui fetus rapimus cum eos qui filii sui erant catecizando dei filiis adiungimus et baptizando. et hoc sepe facilius fit quam hereticum ad fidem rectam revocare vel catholicum pravam agentem ad bonum opus reducere.

Que prima fructum fidelis expectat quasi gemme splendidissime possessione letatur. per cuius acquisitionem sapiens negociator omnia vendidit sive per prospera sive adversa contigerint a sua rectitudine non flectitur. prudenter intelligens quam diligentibus deum omnia cooperantur in bonum.

Angelus immundus spiritus crudelis. qui a domino contra pravos mittitur ut in presenti affligat ut egyptios. unde misit in eos iram indignationis sue per angelos malos et post mortem ad interitum rapiat eternum. Contra immittit angelum domini in circuitu timentium eum et eripiet eos.

Expedit et cetera. Facilius erat sanctis doctoribus furori gentilitatis occurrere et raptos ad se pullos aliquibus et a bestiali eius sevicia ad fidei pietatem predicando convertisse quam heretico confidenti in sua perfidia dogmatis que illud contra ecclesias hic contra sua viscera certamina agebant. — sevicia

Qui dimittit et cetera. Aquam dimittere est linguam in fluxa eloquia relaxare quod contra et bonam partem dicitur a qua profunda verba ex ore viri. Qui ergo dimittit aquam caput est iurgiorum quia qui linguam non refrenat concordiam dissipat. unde contra qui imponit stulto silentium iras mitigat.

Quid prodest et cetera. Scilicet iudeo vel infideli habere divitias scripturarum cum in his intelligere christum non possit. vel quid hereticos eisdem habundare di

uicius cum integritate fidei lelis discernere negat. quid male catholico expedit dum a se haec recte fidei cum sapiam pie actionis haec neglexerit.

Qui deum vere amat omni tempore eius custodit amorem. neque in angustia passionis deserit quem in pacis tranquillitate confessus est.

Homo stultus et cetera. Stultus est qui fratris sui animam suscipit regendam et de suis gloriatur actibus et non proximis et humili cum passione quicquid potest auxilium salutaris impendit.

Qui interna spiritus sancti consolatione letatur et bone actionis flore decoratur et fructum premii celestis expectat. Qui vero tristicia seculi que mortem operatur angitur pinguedinem divine caritatis et robore virtutum que exercere videtur haec nullatenus valet. quia ossibus exsiccatis marcessit. quia in bonis que facit gloriam dilectionis amisit.

In facie est lucebat sapientia deitatis divinitatis. que in carne apparens veritatem et doctrinam testimonium ostendebat. sed oculi iudeorum terrenis potius quam in eius montis fixi debant. generaliter sepe prudentes gravitatem sensus in ipso frontis aspectu premonstrant. nec tamen stulti admirandum oculos attollunt. sed qualiter ad finem voluptatum pertingant tota intentione perquirunt.

XVIII

Non est bonum et cetera. et de ipso principe ac iudice scelerum quippe nostra salute pertinaciter voluit accipi potest et de omnibus esse rectoribus. qui vel facultatibus nudati ab impiis vel ipsi sunt morte consumpti.

est. frater in angustiis comprobatur. Homo stultus plaudet manibus cum spoponderit pro amico suo. Qui meditatur discordias diligit rixas. et qui exaltat ostium querit ruinam. Qui perversi cordis est non inveniet bonum. et qui vertit linguam incidet in malum. Natus est stultus in ignominiam suam. sed nec pater in fatuo filio letabitur. Animus gaudens etatem floridam facit. spiritus tristis exsiccat ossa. Munera de sinu impius accipit: ut pervertat semitas iudicii. In facie prudentis lucet sapientia. oculi stultorum in finibus terre. Ira patris filius stultus. et dolor matris que genuit eum. Non est bonum dampnum inferre iusto. nec percutere principem: qui recta iudicat. Qui moderatur sermones suos doctus et prudens est. et preciosi spiritus vir eruditus. Stultus quoque si tacuerit sapiens reputabitur. et si compresserit labia sua intelligens. Occasiones querit qui vult recedere ab amico. omni tempore erit exprobrabilis. Non recipit stultus verba prudentie: nisi ea dixeris que versantur in corde eius. Impius cum in profundum venerit peccatorum contempnit. sed sequitur eum ignominia et obprobrium.

Impius et cetera. Qui longa pravorum tenebris involutus semel de luce desperat et despecto de sibi peccandi frena relaxat. sed obprobrium future dampnationis nullatenus evadit.

nulla divinitatis timore se memoria cohibuit.

verba ex ore viri, et torrens redundans fons sapientie. Accipere personam impii non est bonum, ut declines a veritate iudicii. Labia stulti miscent se rixis, et os eius iurgia provocat. Os stulti contritio eius, et labia ipsius ruina anime sue. Verba bilinguis quasi simplicia, et ipsa perveniunt usque ad interiora ventris. Pigrum deicit timor; anime autem effeminatorum esurient. Qui mollis est et dissolutus in opere suo, frater est sua opera dissipantis. Turris fortissima nomen domini; ad ipsum currit iustus, et exaltabitur. Substantia divitis urbs roboris eius, et quasi murus validus circumdans eum. Antequam conteratur exaltatur cor hominis, et antequam glorificetur humiliatur. Qui prius respondet quam audiat, stultum se esse demonstrat, et confusione dignum. Spiritus viri sustentat imbecillitatem suam; spiritum vero ad irascendum facilem quis poterit sustinere? Cor prudens possidebit scientiam, et auris sapientium querit doctrinam. Donum hominis dilatat viam eius, et ante principes spatium ei facit. Iustus prior est accusator sui

Spiritum vero etc. Dicitur sepe iratus cito placatus quod dixit peniteat, et plerumque an dixerit ignorat. Cuius tamen vesania per sapientium modestiam facillime suffertur atque sopitur.

Iustus actu est per omnia

sapientium lavant mentes et irrigant, ne pravorum sorde deformes remaneant, vel ariditate deficiant. Et quidam mistica latent, quedam aperta sunt, recte hec aqua profunda, torrens redundantem esse dicit.

Quia dominus et apostoli palam utriusque testamenti sacramenta mundo revelabant, de quibus subditur: et torrens redundans fons sapientie.

Qui enim cepta opera districte non exequitur, dissolutionem negligentie manuum destruentis imitatur.

Substantia divitis etc. Substantia terrena non semper defendere potest, immo plerique per eam pereunt. Unde et ea que de divitie conservate in malum domini sui perierunt enim in afflictione pessima. Ergo de substantia virtutum dicit que semper hominem defendit quasi inexpugnabili muro circumdat contra hostium antique insidias.

conteratur exaltatur cor hominis et antequam.

Qui prius etc. Qui prius magister esse desiderat quam discat stultitie noxam non declinat, qui iudicare premorans prius quam veritatem usque plene causam noverit terminare festinat, se dignum confusione monstrat.

Spiritus autem etc. Et ipse vir, et spiritus quod primus est cato autem infirma potest et de quolibet, spiritus vero accipitur qui carnis imbecillitatem ne temptationes incidat mentis fortitudine sustentat.

Donum hominis etc. Donum caritatis sive aliarum virtutum quas fideles accipiunt dilatat viam actionis et oris. Quo enim magis gratia spiritus sancti intus replentur, eo latius foris bonorum operum gressus multiplicant atque ut magnos rectores esse in futuro culmen sortiuntur honoris. Aliter

+ ariditate

[quam alterius. venit] uenit amicus eius et inuest
[cognoscet facta eius] [iudica me deus et discerne] igabit eum. Contradictiones
[iudicii] comprimit sors et inter po
tentes quosque diiudicat.
[iudeus] [gentilis] Frater qui a fratre adiuuatur quasi
[ecclesia] [utriusque testamenti] ciuitas firma et iudicia quasi
uectes urbium. De fructu oris
uiri replebitur uenter eius
et genimina labiorum illius saturabunt
eum. Mors et uita in manibus lingue. Qui diligunt
[bonos ut malos mortem ut uitam] eam comedent fructus eius. Qui inuenit mulierem
[rationem subditam ut sensualitatem] [operibus eius] [eternam] bonam inuenit bonum et hauriet iocunditatem
[nemo carnem suam odio habuit] [unam animam eternam] tem a domino. Qui expellit mulierem bonam expel
[bene disponendo] [non corrigit] lit bonum. Qui autem tenet adulteram stultus et
[ad deum] [christum] insipiens est. Cum obsecrationibus loquetur pauper et
[superbus] [iudeus] [gentilis conuersus] [ecclesie] diues effabitur rigide. Vir amicabilis ad socie
[iudeus infidelis] tatem magis amicus erit quam frater.

XIX

Melior est
[predicta] [operando] [sensu] pauper qui ambulat in simplicitate sua quam
[doctus] [ad literam] [sua et] [celestis] diues torquens labia sua insipiens. Ubi non est scientia anime
[eternum] [per similitudinem] [sensibus] non est bonum et qui festinus est pedibus offen
[excusandi] dit. Stultitia hominis sup
[terrena] plantat gressus eius et con
[nus] [quasi spectabilia bona habere] tra deum feruet animo suo.
[superbia] [celi] [domino] [predicatoribus eius]
Diuitie addunt amicos

---

donum spirituale saluatoris quod mundo attulit: dilatauit uiam eius quod ad plurimas orbis nationes per fidem dilectionis sue presenciam uenire. nec solum populos sed et ipsos dominos concupiscenciis renunciare ac sibi libenter obtemperare faceret.

Frater qui a fratre et cetera. Cum populus iudeorum et gentium fratres sibi inuicem caritate consentiunt unam catholice ecclesie ciuitatem construunt et sicut uectes urbium portas muniunt. ita dogmata utriusque testamenti per orbem quasi unam catholicam faciunt ab infidelium incursione defendunt.

Diuites spiritu humiliter christum adorant ut publicanus superbi sua merita iactant ut phariseus.

Vir amicabilis et cetera. Gentilis conuersus magis amatur a domino quam iudeus infidelis per duratus de quo secundum carnem natus est potest et de apostolis de iudea natis intelligi. qui magis amarent credentes ex gentibus quam sue gentis incredulos.

Melior est simplex auditor ubi dei si ea que in scripturis intelligit operando perficit quam eruditus si his que caute intellexerit ad sensum prauum predicandum labia detorquet.

Ubi non est scientia et cetera. Humane scientia uite celestis necessaria est. que sine ea beata esse non potest. At tamen qui effrenatis sensibus mentis plus appetit sapere quam decet plerumque offensionem heretice stulticie temerariis tractatibus incurrit quod in primis parentibus misterio signatum est. qui dum appetitu scientie maioris uetitum contingere presumpserunt a statu beatitudinis in penam miserie et mortalitatis ceciderunt. Diuicie et cetera.

qui uere iustus est ubi peccantium errata conspicit primum se ipsum inspicit deinde se sollicitus accusauerit alios benigne corrigit. et qui christus uos autem dixi amicos quia omnia que audiui a patre meo nota feci uobis. uenit in corde eius per presenciam diuine contemplationis. et cum mundum a sorde iniquitatis cognouerit eius humilitatem digna mercede remunerat.

Stultitia hominis et cetera. Stulti cum uiam ueritatis deserunt non se errasse fatentur sed culpam suam in conditorem conferunt qui ipse occasionem peccandi

tribuerit. quod ut hominem fragilem fecerit. uel ad temptationem hostem uisitatum admiserit. unde adam post preuaricationem patris a domino excusat, ut dicens: Mulier quam mihi sociam dedit mihi de ligno et comedi. mulier: serpens inquit decepit me. Ambo culpam in creatorem retulerunt. ille quod mulierem sociam dederat. illa quod serpentem in paradiso posuerit. contra quod sapiens non dicit. c. i. u. m. ad. ex. ex. m. hic quoque contra dominum feruet animo. qui diuina gratia per suam liberationem contempnit ipsum dominum quasi importabilia hominibus honera imposuerit. in mente reprehendit insana.

philosopho

plurimos; a paupere autem et hi quos habent separantur.

s. falsus testis qui offendit deum. cuius iniquitatem a diuino iudicio ... quoque actum reum.

testis falsus non erit impunitus, et qui mendacia

non

loquitur non effugiet. Multi

honores uultum potentis.

colunt personam potentis, et amici sunt dona tribuentis.

Fratres hominis pauperis

ego sum pauper et dolens.

oderunt eum; insuper et amici

fugerunt

procul recesserunt ab eo.

in quo apostolus non audiuit legis uerba ...

Qui tantum uerba sectatur, nihil

apud deum. s. fidei.

habebit; qui autem possessor

intelligencie. ne uagetur

est mentis, diligit animam

tam hic quam in futuro. in presenti

suam, et custos prudentie inueniet bona. Tes-

diuini uerbi. per os omnis qui loquitur

tis falsus non erit impunitus, et qui loqui-

tur mendacium.

tur mendacia peribit. Non decent stultum di-

scripturarum delicie peccati

uitie, nec seruum dominari

iustis

principibus. Doctrina

uiri per patientiam noscitur, et gloria

eius est iniqua pretergredi.

Sicut fremitus leonis, ita

dei. iustis

et regis ira; et sicut ros

Deus in natura semper impassibilis dolere communi nostro more dicitur cum homines quos ad se credendum laudandumque creauit diabolo seruire conspicit. unde penitet eum ~~eum~~ quod hominem fecisset super terram. et tactus dolore cordis intrinsecus delebo nunquid hominem quem creaui a facie terre.

in celestis quia per sanctos doctores fidelibus tribuendo predicantur. multos amicos et eisdem predicatoribus et eorum largitori deo asciscunt a philosophis autem qui nichil beatitudinis promittebant. et hii quos habuerint separantur. conuersi ad certissimam duce fide properant sionem. — certe — habuerint

Redarguerat eum qui tantum uerba sectabatur. Nunc illum redarguit ~~qui uerba diuine~~ qui uerba diuine auctoritatis malle interpretando corrumpit. quod multa sepius uertantur. confirmatio est ut ioseph ait. eo quod sermo dei fit et uelocius compleatur. — gen. xli. d.

Non decent hereticum diuitie scripturarum. quia hiis bene uti non nouit. nec illum qui adhuc seruus est peccati per fieri uisibilis regimini ecclesie.

Non decent stultum. stultus est omnis peccator qui sibi sapiens putatur. huic enim interne delicias spirituales quibus recte uti nesciat esse non congruit. ipse et seruus dominari principibus et electis sine dispendio non potest.

Doctrina. et cetera. Doctrina ecclesiastica per patienciam doctorum quam in scriptura monstratur. quod dum magistri afflictionibus ac morti corporis subdere se quam a docendo cessare uoluerunt. ostendebant quantum esset salutaris quam tanta constancia defensare curabant. aliter doctrina uiri per patientiam noscitur. quia tanto quisque minus ostenditur doctus quanto minus patiens. neque enim potest uere bona docendo impendere si uiuendo nesciat aduersa equanimiter tollerare. recte autem subditur et gloria eius est iniqua pretergredi. perfecte enim est doctoris sic aliorum prauitatem patienter sufferre ut se non uertat ab usquis patienter obseruare. — s. a prauis. neque enim propria mundicia sine tolerancia sufficit neque tollerancia sine mundicia.

Sicut tecta per stillanciam pluviam quidem susceperunt non ad utilitatem sed ad molestiam inhabitancium: sic etiam heretice divina verba non ad salutem animarum sed ad usum sue nequicie male interpretando et contra catholicos litigando convertunt. tecta .i. .s. mundas pluvie guttas accipiunt sed sub tectis in domo sordidas reddunt. i. hereticus lumpidissima celestis oraculi verba suscepta: et sorde mixta auditoribus reddit.

Subiectum est si errare conspicis diligenter castiga. quod si castigari renuit. ita cautus erga illum age ne quid iratus verbis vel operibus unde amplius pereat. invenietur. huic concordat quod sequitur: qui impaciens est sustinebit dampnum et cetera. .a. .p. si .s. per duriciam contradicentis fratris impaciencie vicium superat sive virtutis dampnum paciens. i. cum illi spem prave salutis quoniam forsitan habuerat durius increpando rapuerit. racionem pro fratre qui in scandalum egit districto iudici reddet. ad litteram patet. Qui .s. per impacienciam in opere fur extat raptor: dampnat animam suam et si cum proximo rem tollit. et si non homini deo iudici racionem reddet. unde alibi. male cogitans homo multo dampno affligitur. i. si proximo suis furtis animam suam apponet. cum pecuniam violentus abstulerit pro hac invitus animam dabit.

Nemo ita piger est ut vel comedendo manum ad os ducere laborem putet. sed pigro laborem est manum ad os porrigere: quia desidiosus predicator non vult operari quod dicit. manum .s. ad os porrigere est vocem operi concordare

super herbam. ita et hilaritas eius. Dolor patris filius stultus. et tecta iugiter perstillancia: litigiosa mulier. Domus et divicie dantur a parentibus: a domino autem proprie uxor prudens. Pigredo immittit soporem. et anima dissoluta esuriet. Qui custodit mandatum: custodit animam suam. qui autem negligit viam suam mortificabitur. Feneratur domino qui miseretur pauperis: et vicissitudinem suam reddet ei. Erudi filium tuum. et ne desperes. ad interfectionem autem eius ne ponas animam tuam. Impaciens est qui sustinebit dampnum. et cum rapuerit aliud apponet. Audi consilium. suscipe disciplinam. ut sis sapiens in novissimis tuis. Multe cogitaciones in corde viri: voluntas autem domini in eternum permanet. Homo indigens misericors est. et melior est pauper: quam vir mendax. Timor domini ad vitam. et in plenitudine commorabitur absque visitacione pessima.

[Interlinear glosses: iudicio ius; iiii; heretice ecclesia; corrupta; etiam; ecclesia; expendit; intelligendi; voluptatis; quoniam dum secularium excrementis intus in secularibus; rei terrene studium receperunt; mandatum; in anima; qui in paupere; sua remunerando; subditum; occasionem peccandi; ale; h. quia elatis correndi ceteris; virtutis; spem prave; racionem deo pro peccato; hec; tempore sapiens; salutem in morte; varie; invariabilis; ut miam eligetur de quo adiungere; hilis qui se veri boni se indigere noscit; melior est i.; quoniam non fidenciore se; qui se in suis donis regere revoltet; ducet; beatitudinis esse; faciet commorari; ibi repletur tunica; fallitur: nesciens dum superbiendo perdidit bona que gessit.]

Pigredo dicitur qui recte scit vel senciendo vigilat sed nichil operando torpescit. sed pigredo immittit soporem quia paulisper recte senciendi vigilancia amittitur dum ab opere cessatur. Recte autem subditur. et anima dissoluta esuriet. nam quia se ad superiora stringendo non dirigit neglectam se exterius per desideria expandit: i. dum studiorum sublimium vigore non constringitur: fame cupiditatis sauciatur: ut quo per disciplinam ligari dissimulat eo esuriens per voluptatum desideria se spargit.

Melior quoniam qui sine excellenciam virtutum in nomine dignum dicens.

[Margin: .i. ; .s. fratris; Item Alio; ad interfectionem; fame. vel fune]

id est diaboli. — id est desidiosus predicator. — id est ut quod dicit faciat.

tione pessimi. Abscondit piger manum suam sub ascella: nec ad os suum

id est correctus.

applicat eam. Pestilente flagellato stultus sapientior erit. Si autem corripu

id est deum uel predicatorem. — id est ecclesiam.

eris sapientem: intelliget disciplinam. Qui affligit patrem et fugit matrem:

id est hic. — id est in futuro. — id est uel disciplinam.

ignominiosus erit et infelix. Non cesses fili audire doctrinam: nec ignores

sermones scientie. Testis iniquus deridet iudicium: et os

id est ut famelicus cibos iniquitate peccare ardenter appetit. — id est diuini

impiorum devorat iniquitatem. Parata sunt derisori

uerbi uel comminationis futuri iudicii. — id est ut ferrum candens in incude — gehenne sine fine uerberentur.

id est uel precepti — id est dampnationis.

bus iudicia: et mallei percutientes stultorum corpo

id est sine cerere et bacho friget uenus.

C ribus. Luxuriosa res vinum: et tumultuosa ebri

etas. Quicumque his delectatur: non erit sapiens. Sicut rugitus le

id est dei. — id est congregationis.

onis: ita et terror regis. Qui provocat eum peccat in animam suam. Honor est homini qui

id est desidie.

separat se a contentionibus. Omnes autem stulti miscentur contumeliis. Propter frigus pi

id est deo seruire. — id est in die iudicii. — id est quicumque seminauerit hic hoc et metet.

ger arare noluit. Mendicabit ergo estate: et non dabitur ei. Sicut aqua profunda:

sic consilium in corde viri. Sed homo sapiens exhauriet illud. Multi homines

id est apud homines. — quasi diceret rarus semper.

misericordes vocantur: virum autem fidelem quis inveniet? Iustus qui ambulat

id est qui iudicat equitate.

in simplicitate sua: beatos filios post se derelinquet. Rex qui sedet in solio iudi

id est hic.

cii dissipat omne malum

id est respectu diuine pietatis.

intuitu suo. Quis potest

dicere mundum est cor meum:

quasi diceret nemo potest dicere in hac uita.

purus sum a peccato? Pondus et

id est diuisi modii diuise cere.

pondus: mensura et mensu

ra: utrumque abhominabile est

apud deum. Ex studiis su

is intelligitur puer: si mun

Beatos et cetera. Non ad litteram sed exempla eum sequentes. Unde omnes electi filii abrahe quibus non presens sed futura beatitudo promittitur.

iiii Unde rex qui sedet et cetera.

Non dicat quis hic quod dicitur beati mundo corde et innocens manibus et mundo corde. Sed quis potest dicere quod tentatorium est sclauditur et que sunt qui sua quasi fortia laudant primo ortu qui vilia despiciunt. Subdit pondus et pondus et cetera.

De quo dicitur non falsum testimonium dices. Uel ventilium iudicium de quo testis falsus non erit impunitus et qui loquitur mendacia peribit.

Regnum dei estati comparatur que tunc merores nostri nubila transient et vite dies eterni solis claritate fulgebunt. — *timendus est.*

Rex qui sedet et cetera. In hac vita electi mala patiuntur tempore bonorum in iudicium venerit omnia mala dissipantur et coronatus cum domino in thronis soli punientur iniusti. Quod in nostro agatur cum aliquis sedens secundum sedem qui eum tribulabat digna factis ~~requiescet~~ recipiet.

Pondus et pondus et cetera. Diversum pondus et diversam mensuram habet in domo sua qui talem sibi quam proximo metiatur: qui suis semper actibus quasi laudanda miratur sibi proximi quasi vituperentur: quia talem abhominatur dominus que quantum sibi metitur

dus et pon et cetera.

No.

placet. tamen super nos inspectori displicet. hoc quoque periculosum est de aliena conscientia iudicare. dicit etiam filium. quibus indiciis iudicium nostri cordis erga proximum dirigere debeamus. ex studiis suis m. p. Quecumque enim in iuventute studere cum modestia continentie | in doctrina sapientium | observantie mandatorum dei et in gratuite simplicitati (et lyum illitam) studere videris huius munda et recta opera intelliges. si autem contrarium videris corrige aut si hoc non potes devita ne ab eo corrumparis. nec est contrarium quod studiosi pueri nunc munda et recta opera testatur. et supra ait. quis po. di. m. est cor. m. In hoc enim rectitudinem vivendi quis in hac vita esse vita iustorum probat. docet esse hominem. in illo subtilitate divini examinis qui hominum facta et intentiones diiudicat monet animi oculos semper habendum. Unde illum locum quidam ita transtulerunt. cum sederit rex in solio iudicii. quis gloriabitur castum se habere cor. aut quis gloriabitur mundum se esse a peccato. qui et hoc manifestius posuerunt. iuvenis qui cum iusto est (gradietur) directa erit via illius. Qui enim cum sapientibus graditur sapiens erit. sicut est amicus stultorum similis efficietur.

Dominus fecit et cetera. Nemo ad predicandum ydoneus fratrem suum simplicem despiciat. quasi minus ydoneus ad docendum puniatur. tamen (est) ad discendum et ad implendum. hoc recolat quod deus qui ei maiorem scientie gratiam dedit ipse fratri qui habet dona spiritualia tribuit non propter se tantum. hoc propter fratrem. dans unicuique secundum mensuram donationis sue.

Malum est et cetera. Qui eterna premia in celis comparare desiderat. malum est quod in presenti debet sustinere. ut cum recesserit de mundo glorietur apostolus predicatur. quia non sunt condigne passiones h. t. ad. fu. g. q. re. in. nobis.

Suavis est homini et cetera. In quocumque membro quis amplius peccaverit. in eo plus patietur. Unde qui in lingua magis delinquit et ea plus arsurus esse perhibetur. dum os eius calculo qui est lapis ignitus implendum dicitur. quod accidit diviti qui epulabatur co

munda et recta sunt opera eius. Aurem audientem (scilicet auditorem obedientem) et oculum videntem (scilicet doctorem eruditum). Dominus fecit utrumque (scilicet ne sibi tribuat aliquis). Noli diligere somnum (scilicet peccati ignorantie et inertie de quo hora est iam nos de sompno surgere) ne te egestas opprimat (scilicet qui nec guttam aque sacietati dabit). Aperi oculos tuos (scilicet cordis ad scripturas intelligendas) et saturare panibus (scilicet bona operando saturitate celestium gaudiorum). Malum est malum est dicit omnis emptor et cum recesserit tunc gloriabitur. Est aurum et multitudo gemmarum et vas preciosum labia scientie. Tolle vestimentum eius qui fideiussor extitit alieni et pro extraneis aufer pignus ab eo. Suavis est homini panis mendacii et postea implebitur os eius calculo. Cogitationes consiliis roborantur et gubernaculis tractanda sunt bella. Ei qui revelat misteria (scilicet secreta priorum amici) et ambulat fraudulenter (scilicet contra priorem amicum) et dilatat labia sua ne commiscearis (scilicet ne sis ei amicus). Qui maledicit patri suo et matri extinguetur lumen (vel lucerna) eius in mediis tenebris.

Aurum et multitudo et cetera. Hec est gratiarum actio sapientium emptorum quod quasi mendicum emit: malum esse dicit quod secum agitur. cum autem recesserit letatur se sapienter emisse. sic et celi emptor ubi hinc recessit exultabit. Sapientis labia scientie et doctrine spiritualis que usus est. In comparatione celestium auro gemmis et vasis esse assimulanda preciosis.

Quia per avaricie nequiciam in hac vita multiplicari appetit in futuro ab eterno patrimonio exheredes fiunt (et alienis). alter qui per gradum regiminis pa

hereditas ad quam festinatur in principio: in novissimo benedictione carebit. Ne dicas: reddam malum pro malo: expecta dominum et liberabit te. Abhominatio est apud deum pondus et pondus: statera dolosa non est bona. A domino diriguntur gressus viri. Quis autem hominum potest intelligere viam suam? Ruina est homini devotare sanctos, et post vota retractare. Dissipat impios rex sapiens: et incurvat super eos fornicem. Lucerna domini spiraculum hominis, que investigat omnia secreta ventris. Misericordia et veritas custodiunt regem: et roboratur clementia thronus eius. Exultatio iuvenum forti

[interlinear glosses: omnia / Ysaias: opera nostra operatus es in nobis domine. — non ad libertatem arbitrii — qui in hoc peccat quod omnia a deo querit — per libertatem arbitrii quis scire po[test] — qualiter vel quam diu vivere possit. — penitentia — vel spectaculum — Tunc civitates bene ordinate sunt, cum sancte ecclesie res recte aguntur, sacerdotes et fortiores viribus necessariis insistunt operibus.]

usque in sublime dicitur, quam posteri acceperunt in novissimo: mercede retributionis quam bonis rectoribus debetur carebit.

Ruina etc. Hoc est peccatum et aulibus notere quando magis sanctos qui ulle mancipium pro libertate tractare quo .xl. viri in actibus apostolorum devoverunt se nec manducaturos nec bibituros donec interficerent paulum et pagani sepe devoverunt dominum sanguinem christi. anor.

Dissipat etc. Mos fuit antiquis ut adepta de hoste victoria fornices sibi erigerent in quibus victoriarum laudes describerent ut saulis olim legimus fecisse. Ergo rex noster non solum impios in fine destruit malignantes et magis ut cum electis suis eiusdem triumphi gloriam perpetuo celebrat. Antiqua translatio: ventilator impiorum rex sapiens et immittit illis rotam malorum id est penam eternam cui rote contraria est corona vite quam repromisit deus diligentibus se.

... ad die splendide cum in inferno ardens linguae refrigerium petebat quam in verbis superfluis et epulando defluxerat.

Qui ad ministerium altaris indoctus et temerarius accessit: in novissimo gratiam remuneracionis qua bonis ministratoribus promittitur, per deum potest et ita accipi: qui sua vult et hic vindicare iniurias: corona patientie in futuro carebit: cui convenit quod sequitur: Ne dicas reddam malum etc. Abhominatio est apud deum.

Abhominatio est etc. Duplex pondus et stateram dolosam habet in corde suo quidam peccaverit, ipse veniam a domino petat, et homini peccanti in se penitenti dimittere non vult: deum vult flectere precibus et ipse homo non flectitur: qui ut recte iniquus ponderator abhominatur a domino. Quia sua suavia rigidiores quam dominum invenire sunt ut nolens indulgere ei qui uxorem suam polluit; parentes indulgeri sibi cum forte desponsatam christi virginem polluerit vel animam suam deo vitam per consecratam.

Antiqua translatio alio sensu: Muscipula est viro citato aliquid de suis consecrare postea autem quam vota facit penitere aut agit et quicumque eos videlicet qui sua vota contempnunt et eos qui ut sua vota sancta perficiantur dampnatio manet eterna. Ideo subditur: dissipat impios rex sapiens.

Divini afflatus illuminatio cum in mentem hominis venerit eam sine ipsis illuminans ostendit que ante cogitationes prava[s] portare poterat et dispensare nesciebat.

Livor vulneris etc. Cum adversitatibus percutimur, ad memoriam peccatorum nostrorum tactique afflicti revocamur et per hoc quod foris patimur magis intus quod fecimus dolemus. Sicque fit ut interiora vulnera corporis magis nota abluat plaga secreta ventris que sanat nequitiam pec-

tecum — petit — compleant — bona

vel seniores prudentia praediti de his quae agenda sunt salubriter consulunt. — sapientia

...tudo eorum, et dignitas senum canicies. Livor vulneris absterget mala, et plagae in secretioribus ventris.

...in operis occultum; vulnus doloris ventris, id est mentis; et sicut venter escas, ita mens pertractando excoquit curas.

CA. XXI

Sicut divisiones aquarum, ita cor regis in manu Domini: quocumque voluerit, inclinabit illud. Omnis via viri recta sibi videtur: appendit autem corda Dominus. Facere misericordiam et iudicium magis placet Domino quam victimae. Exaltatio oculorum est dilatatio cordis: lucerna impiorum peccatum. Cogitationes robusti semper in abundantia: omnis autem piger semper in egestate est. Qui congregat thesauros lingua mendacii, vanus et excors est, et impingetur ad laqueos mortis. Rapinae impiorum detrahent eos, quia noluerunt facere iudicium. Perversa via viri aliena est: qui autem mundus est, rectum opus eius.

domatis, id est domus — Melius est sedere in angulo domatis,

separata ab altitudine vitae contemplativae [?] — vel cum muliere

quam cum muliere litigiosa, et in domo communi. Anima impii desiderat malum, non miserebitur proximo suo. Mulctato pestilente sapientior erit parvulus: et si sectetur sapientem, sumet scientiam. Excogitat iustus de domo impii, ut detrahat impios a malo.

¶ Qui obturat aurem suam

id est pauperem ipsum adiuvando vel ad lacrimas

ad clamorem pauperis, et ipse clamabit, et non

elemosina — ab humano favore — vitia quae ex

exaudietur. Munus absconditum extin-

discretio iudicis

anguit igne regna aeterna ex peccatum [?]

guit iras: et donum in sinu indignationem max-

respicit remunerationem aeternam — bona opera ex discretione

imam. Gaudium iusto est facere iudicium: et pavor op-

Sicut divisiones aquarum etc. Omnium hominum non solum regis cor in manu Domini, qui omnia nutu eius. Sed regem quemque sanctorum vocat, qui victor bella in se vitiorum et certamina iurgia malitiae nolunt exturpare [?]. Sicut enim Dominus aquarum divisionibus terrarum fines simul et aeris implet, regit quoque aquas superiora caelorum, ita cor regis quocumque voluerit inclinat. Vel sicut divisiones gratiarum secundum voluntatem suam et angelis et hominibus tribuit, ita corda sanctorum quibuscumque voluerit dignis dignationibus reddet. Et taceat Pelagianus qui absque gratia Dei nullius [illegible] locus salutis.

Perversa via viri etc. Iuste coram Domino vivere est proprium humanae conditionis, unde: Deum time et mandata eius observa, hoc est omnis homo. At qui perverse vivit, alienam ab humana natura viam incedit; perversa enim actio est contra naturam et aliena est. Qui autem mundus est in opere recte, quod per naturam originaliter sumpsit exequitur.

Qui obturat aurem etc. Generaliter non egeno tantum vel corporaliter infirmo. Nam qui criminibus alienis affectu misericordiae non vult condolere, sed iudicantis viam vult tenere censuram, ostendit se nondum vitiorum sordibus eliquatum, neque auditu divinae misericordiae dignum.

Nesciat sinistra tua quid faciat dextera tua.

Nota.

Pavor o. ii. r. Quia servit a deo prohibitis quamvis lucentie siue peccati de carnalit delectetur: mentis tamen pavore (l. pudore) non caret. Quia se pro eo passuros pro hiis que temporaliter male fecerunt non ambigunt.

Secundum antiquam translationem. ut est eadem: thesaurus desiderabilis requiescit in ore sapientis.

Respici non tantum virtutes non assequitur. Hic prosequi et quantum valet in bonis obruere festinet. potest hoc de quolibet martire accipi. Ieiunii habitaculo i. corpore anima sancta dei thesaurus servatur. et habundat unctio gratie spiritualis. ut persecutor imprudens hic habitaculum dirumpere potest: thesaurum autem tangere non potest. unde nolite timere eos qui occidunt corpus. a. a. n. p. occi.

antibus iniquitatem. Vir qui erraverit a via doctrine in cetu gigantum commorabitur. Qui diligit epulas in egestate erit. qui amat vinum et pinguia non ditabitur. pro iusto datur impius. et pro recto iniquus. Melius est habitare in terra deserta quam cum muliere rixosa et iracunda.

(claritas bonorum operum. deo amabilis)

Thesaurus desiderabilis

(pinguedo dilectionis. in sanctorum anima)

et oleum in habitaculo iusti. et imprudens homo dissipabit illud. Qui sequitur iustitiam et misericordiam inveniet vitam et gloriam. Iustitiam.

(mundum. demonum) (christus)

Civitatem fortium ascendit sapiens. destruxitque robur fiducie eius. Qui custodit os suum et linguam suam custodit ab angustiis animam suam. Superbus et arrogans vocatur indoctus. qui in ira operatur superbiam. Desideria (l. desideriis) occidunt (l. occidit) pigrum. noluerunt enim quicquam manus eius operari. tota die concupiscit et desi

In cetu gigantum i. e. i. demonum de quorum ortu gigantes gemunt sub aquis. i. qui habitant cum eis. i. superbi et mali sicut demones. cum hiis quos deceperunt penitus subacti tenentur. horum in cetu sociabuntur qui a via veritatis erraverunt. ipso iudice teste. discedite a me maledicti in ignem eternum q. p. d. et a. e.

Pro iusto dabitur i. e. Iustus et rectus idem. Hic si quis omnis temporibus si perfidi sunt qui maioribus implicati sceleribus. ut numquam fidem preceperunt. vel ad apostasiam redierunt. Unde hic potest accipi omnis impius fidelium persecutor. Si quis generaliter omnis malus pro bono datur impius. Cuius persecutor punitur pro rectis. iniquus. qui eorum iustitiam imitari noluerunt. dampnatur Herodes pro innocentibus. Est in augmentum dampnationis. que fidem magorum sequi ad querendum deum noluit. cum esset in deus propheticum dicta cognoscere. Hunc et dicitur: regina austri surget in iudicio cum generatione ista. et condempnabit eam. Et cum peritiam non potentiam. que devotionem eius scientes cum multo labore possent sapientie curam non habuerunt.

Civitatem fortium i. e. Mundum. s. qui quondam malignorum spirituum tyrannidi serviebat. habens fiduciam in te et cultu eorum qui non sunt dii sed opera manuum hominum. hanc civitatem dei virtus et dei sapientia christus in carne veniens intravit. destruxitque per suos predicatores cultum deorum. et in fide celestium docuit esse fiduciam habendam. que non potest destrui. hoc et cotidie fit cum fideles doctores argumenta philosophorum vel hereticorum quibus scelera sua defendere vel alienare nituntur ecclesiastica disciplina redarguunt.

Testis mendax etc. Qui se deo servire testatur, nisi factis exequatur peribit. Qui autem implet ut promittit, hic vere obediens loquitur gloria ad victoriam pervenit, quandoque per obedientiam suam animi desideria per patientiam vincere satagit, per iustitiam iudicis post victoriam palmam accipit.

Equus est deo devote tempore presentis temptationis animum preparare, corpus offerre discrimini, sed divinum est adiutorium ut incepto labori victoria salusque succedat.

Qui fidelium testimonio laudatur, non vulgi imperitia. Unde: Si adhuc hominibus placerem, Christi servus non essem.

Callidus etc. Multi ex principibus crediderunt, sed propter phariseos non confitebantur, ne extra synagogam fierent. Callidi enim videbant malum persecutionis et abscondebant fidem pietatis quam parumper conceperant. Innocentes vero apostoli pertransierunt tenere professionis quo ceperant, et afflicti sunt verbere, vinculis, carcere, et ipsa morte. Utrorumque autem usque nunc in certamine fidei in omnibus consequuntur actibus. (margin: exemplum)

XXII

Finis modestie etc. Quia nimirum perfectio est virtutum ad hunc statum animi conscendere, quo gratiam conditoris ut in modico timeamus offendere, nichil eius memorie preponentes. Que et alibi vocatur perfecta caritas, que foras mittit timorem servilem, s. i. sapientem, quo metuit quisque ne forte penas mereatur. Subiungit: divitie et gloria et vita. (a finis) modestie timor domini, gloria et vita, quia perfectio virtutum est in hac vita ut caste timeamus deum, finis virtutum in futuro ut divitias promisse felicitatis.

derat. Qui autem iustus est tribuet et non cessabit.
Hostie impiorum abhominabiles que offeruntur ex scelere. Testis mendax peribit: vir obediens loque-
(vel vincat)
tur victoriam. Vir impius
(obfirmat) (vel pendens vel non penitens)
procaciter obfirmat vultum
(vel ut petrus) (vel flens)
suum. Qui autem rectus est corri-
(do amare) (vel flet)
git viam suam. Non est sap-
(cor.) (vel nichil est)
ientia, non est prudentia, non
est consilium contra dominum.
Equus paratur ad diem belli:
dominus autem salutem tribuet.

Melius est nomen bonum
(vel religionis vel mundane)
quam divitie multe. Super ar-
gentum et aurum gratia
(vel neque divitie propter divitias honorantur)
bona. Dives et pauper obvia-
(pauperem propter inopiam despicere, quia opus sunt divini et ad imaginem et ad opus dei facti)
verunt sibi: utriusque operator
est dominus. Callidus videt malum et ab-
scondit se: innocens pertransiit et afflictus est damp-
(vel tolerantie bonorum operum) (vel qui permanet in seculi) (vel hic)
no. Finis modestie timor domini, divitie et gloria
(quibus nocent pravis verbo vel opere vel quibus feriatur)
et vita. Arma et gladii via perversi: custos autem anime
(nea ipso) (vel utriusque armis) (vel qui)
sue longe recedet ab eis. Pro-
(ab infantia in virtutibus studeat, quia proverbium)
verbium est: adolescens iuxta viam
(vel non qui semper quod sepius)
suam, etiam cum senuerit non

Vir impius etc. Iudas qui impius corde erat, quamvis ipso domino redarguente noluit mala cepta corrigere. Petrus vero qui rectus corde, id est rectitudinis amator, respiciente se domino mox penitendo correxit quod negando deliquit.

Melius est bonum nomen. Si quis mundum universum lucretur, tamen totum contempneret ut eius nomen scriberetur in celis eiusque memoria inter sanctos atque angelos figeretur eterna.

Gratia bona que a bono pro bonis laudatur operibus, quibus in eo pro collatis ei donis merito rerum glorificatur pater qui est in celis.

Proverbium etc. Quo semel est imbuta recens servabit odorem testa diu. Et greca narrat historia Alexandrum magnum in moribus

3. 6.

et intentum leoni dis pedi ... non potuisse ceteris in eis quibus punitus fuerat.

recedet ab ea. Dives pauperibus imperat: et qui accipit mutuum servus est fenerantis. Qui seminat iniquitatem metet mala, et virga irae suae consummabitur. Qui pronus est ad misericordiam benedicetur: de panibus enim suis dedit pauperi. Victoriam et honorem acquiret qui dat munera: animam autem aufert accipientium. Eice derisorem, et exibit cum eo iurgium, cessabuntque causae et contumeliae. Qui diligit cordis munditiam, propter gratiam labiorum suorum habebit amicum regem. Oculi Domini custodiunt scientiam, et supplantantur verba iniqui. Dicit piger: Leo est foris, in medio platearum occidendus sum. Fovea profunda os alienae: cui iratus est Dominus, incidet in eam. Stultitia colligata est in corde pueri, et virga disciplinae fugabit eam. Qui calumniatur pauperem ut augeat divitias suas, dabit ipse ditiori, et egebit.

Fili mi, inclina aurem tuam et audi verba sapientium: appone autem cor ad doctrinam meam: quae pulchra erit tibi cum servaveris eam in ventre tuo, et redundabit in labiis tuis: ut sit in Domino fiducia tua, unde et ostendi eam tibi hodie.

vel regni celestis gloriam et intrantibus paratam.

Qui seminat. Qui verbo vel exemplo docet iniquitatem sustinebit vindictam, et sequitur: et virga irae suae consummabitur. Aliam iniquitatem videtur dicere, scilicet ex impia mente pergitur ut latro eum quem spoliat vel per mortem tormentis laniare et morte punire ... auferre cum possit vindicare nolens talis virga consumitur. Omnis qui acceperit gladium gladio peribit.

Dicit piger. id est piger ad bona opera et ad fidem confitendum quem cor detinet timidus, non audeo fidem profiteri ne me persecutor puniat vel puniat; timeo ad exercenda virtutum opera in publicum venire, ne forte me ... antiquus hostis ad ... gravior tempestas vel quibus pueris derideat ... confundar iniuriis afficiar aut alios ... consumat tormentis.

Qui calumniatur. Contra quod rapaces qui pauperibus auferunt et quod iste videbuntur possidere perditorum in die iudicium plus quam gessere penas recipiunt.

Fili mi. Huc usque titulus parabolarum Salomonis, qui supra posito versiculo novo genere loquendi praefertur non ad quem doceat sed secum tractando. Quod ibi incipit Filius sapiens laetificat patrem, hic finit: dabit ipse ditiori et egebit. Hinc ad priorem modum loquendi revertitur ut ad eum quem docet ... Inclina aurem tuam ... pulchra ... novo loquendi ... aurem parat ad audiendum et cor apponere ad intelligendum quod sapientes loquuntur.

tibi — [interlinear: opere excepere eam in hoc libro docebat.]
descripsi eam tripliciter in cogitationibus et scientia ut ostenderem tibi firmitatem
et eloquia veritatis. Non facias violen-
quia pauper est. neque conteras — [interlinear: quilibet sit pauper. qui pauper pro nobis. qui celestibus pro terrenis. pro pauperibus. qui egeni.]
tiam pauperi, quia dominus iudicabit causam eius. et configet eos. qui confixe-
i. iudicio — egenum in porta.
runt animam eius. Noli esse amicus homini iracundo neque am-
[illegible]

Noli esse etc. Noli esse cum his qui-
cum ~~his quicumque~~ sunt liberi ac
sibi vacantes defigunt manus
in curas salutis malorum spondentes
tandem pro animabus eorum reddituros
rationem pro quo spopondisti non
habet bona opera quibus te liberum
ac securum reddat tue sponsionis.
que utilitas est ut ipse in die iudicii
pro eius anima iudiceris et amittas que
habitum iusticie quo indutus incede-
bas.

Ne transgrediaris etc. est non trans-
grediaris terminos catholice fi-
dei quos ab initio statuere doc-
tores.

Vidisti virum velocem etc. Quem enim
quem velocem videris in opere suo, id est bo-
num quod suum erat facere devo-
tum atque sollicitum stato hic
in iudicium cum apostolis qui cum
Christo iudicabunt esse staturum. quia
eorum iussa servavit neque in sinis-
tra cum ignobilibus doctoribus quorum
cavitates esse ponendum.

Quando sederis etc. Ad legendum est
quando sederis legendo cum magistro
ut pane verbi reficiaris diligen-
ter intende quae scripta sunt et dis-
cretionem sacre lectionis in tua locu-
tione conserva. sicut talis es tamen e-
ruditus quod in potestate habes
animam tuam. Sicut namque plo-
rantes posuit que in gutture sunt cul-
trum per discretionem quia eo segnius se-
dens ergo ut comedat cultrum
in gutture statuit. quando his qui
divina eloquia sedulus meditatur discreta ex ore verba depromit.

bules cum viro furioso.
[interlinear: Dilatet eum]
ne forte discas semitas
eius et sumas scandalum
[interlinear: non est generalis hostia]
anime tue. Noli esse cum his
[interlinear: regiminis curam prohibet. susceptis extreme]
[interlinear: resurgere. fidei unius dicit.]
qui defigunt manus su-
as. et qui vades se offerunt
pro debitis. si enim non habet
unde restituat quid est
est ut tollat operimentum
[interlinear: terminos fidei.]
de cubili tuo. Ne transgre-
[interlinear: antiquos doctores.]
diaris terminos antiquos quos po-
[interlinear: doctores.] [interlinear: expeditum.]
suerunt patres tui. Vidisti virum velocem
[interlinear: bono.] [interlinear: apostolus.]
in opere suo coram regibus stabit nec erit ante
[interlinear: doctores. sinistra.] [interlinear: legendo] [interlinear: magistro]
ignobiles. Quando sederis ut comedas cum prin-
cipe diligenter attende que
[interlinear: scripta.]
sunt posita ante faciem
[interlinear: discretionem.]
tuam. et statue cultrum
[interlinear: locutionem] [interlinear: tibi]
in gutture tuo. si tamen habes
in potestate animam tuam.

Noli esse amicus etc. Generali-
ter ostendit sicut pro parte super-
ius per eos non debere
fugere quia sepe illos ad
bonum trahunt sed
ipsi ab eis pervertuntur.
Et a firmi societate
deberent fugere ma-
lorum ne mala que faciunt
conspiciunt et corrige-
re non valentes incipiant
imitari.

Quilibet sit pauper vide
o qui contra Christum et
eius discipulos vesa-
na mente furebant
a quorum amicicia prohi-
bentur qui sancti
ti curant ne eorum vi-
cinia et ipsi pereant quod
casu ~~non bene~~ posse inde fi-
eri
est.

Ne desideres de cibis etc.
Hoc est ne desideres eum
auscultare sermones
qui dulcedine men-
dacii auditores fallit.
— non depravetur eam errore.

Pone modum de quo
super ne transgredia-
ris. est an. q. p. pa. tu-
terminos fidei et veritati.

CAP. XXIII

arioli a p[re]dicti[s]. Ne comedas. i[d est] n[on] accipias cibum de scripturis cum heretico loquens qui videt humane salutis malevolus decipere quam corrigi. Quoniam sicut ariolus et coniectator somniorum estimat quod ignorat, ita hereticus qui non intelligit in scripturis sicut libet interpretatur.

Comede. i[d est] esse securus in quid disce et age ea que doceo, cum in his que docet ipse fidem certam non habeat scilicet esse sperasse que docet.

(sermonibus) ne desideres de cibis eius in quo est panis mendacii. No(ultra modum.)(scilicet)li laborare ut diteris sed prudentie tue pone modum. (mentis) Ne erigas oculos tuos ad (divinitatis perscrutandas) (que celestibus vix civibus patent) (penetrare) opes quas non potes habere quia faciunt sibi pennas quasi aquile et volabunt in celum. (panem scripture) (heretico) Ne comedas cum homine invido et ne desideres cibos eius quoniam in similitudine (qui vult divinare) (in scripturis) arioli et coniectoris estimat quod ignorat. (Age que doceo.) (dicit) (in his que docet) Comede et bibe dicet tibi et mens eius non est (pueris quam doctrinam quam didiceras) (propriam vel etiam) tecum. Cibos quos comederas evomes et per(in quibus eis humiliter favisti) (scilicet) (noli te scientiam dare canibus)des pulcros tuos sermones. In auribus insipi[illegible]

[illegible] admonitis ne hereticorum doctrinis auscultares, tamen vide ne amore vane glorie seducti [illegible] passim veritatis archana ingeras.

entium ne loquaris quia despicient doctrinam eloquii tui. Ne attingas parvu(spiritu) (fidei. que patres legis et res pauperum dare non pupillis) (Christus)lorum terminos et agrum pupillorum ne introeas, propinquus enim illorum fortis (persecutionibus) (scilicet felices artes a deo illis soli artifices iudi)est et ipse iudicabit contra te causam illorum. Ingrediatur ad doctrinam cor (carent) (audiendo) (qui percutit virga. o. f.)tuum et aures tue ad verba scientie. Noli subtrahere a puero disciplinam; si enim percusseris eum cum virga non morietur. Tu virga percuties eum et animam eius de inferno liberabis. Fili mi si sapiens fuerit animus tuus gaude(caro racioni subdita)bit tecum cor meum et exultabunt renes mei cum locuta fuerint rectum labia tua. Non emuletur cor tuum pec[catores]

nec alia sepius lingua quam celestis oraculi verba ut diligatur hec a nunc eius est facere qui in potestate habet animam suam i[d est] nobilem sapientis animi statum vite errores fallentium elegit. bonum: bonum subiungit. Ne desideres de cibis eius.

Cibos. i[d est] sensus perversos quos ab hereticis didiceras necesse est ut per penitentiam corrigendus deseras vel prius post mortem penas sustineas. perdasque sermones tuos quibus eis predicantibus humiliter favendum esse putaveras.

Ne attingas. i[d est] propinquum parvulorum et pupillorum dominum appellat qui cum esset in carne pauperum magis quam divitum consors fieri dignatus est. alioquin idem dominus est omnium divitum omnes qui invocant illum. possumus per pupillos et parvulos suos accipere de quibus dicit: videte ne contempnatis unum de pusillis istis qui in me credunt. dico enim vobis quia angeli eorum in celis semper vident faciem patris mei qui in celis est. quorum agros et terminos qui attigerit. i[d est] que conversationem eorum bonam inquirendo lesserit iudicium domini non evadet.

Non emuletur. i[d est] Sed tota die. i[d est] in

toto tempore huius vite. et exempla pravorum vitaveris. sed dominum timueris.
habebis spem beate retributionis in
novissimo. id est in fine huius vite. unde
dicitur in apocalipsi. esto fidelis usque
ad mortem et dabo tibi coronam
vite.

¶ Noli esse in conviviis et cetera.
conferre
Carnes ad vescendum ~~conferre~~
est in colloquio cum detractoribus vicissim
vicia proximorum dicere. de quorum
pena mox subditur. quia vacan
tes potibus et cetera.

Simbolum collatio vel sermo
num et in consilio vel pecuniarum
ut in presenti loco. potibus ergo
vacant qui de opprobrio aliene
vite se inebriant. simbolum da
re est sic in fabulatione verba con
ferre. sicut per partem cuiusque cibos
ad vescendum. sed vacantes po
tibus et dantes simbola consumen
tur. quia omnis detractor eradi
cabitur. vel vestietur pannis dor
mitatio. quia despectum et inopem a
cunctis operibus bonis mors sua in
veniet. quem hic aliene vite ex
quirendo crimina detractionis
sue languor occupavit.

Nota. Cui ve et cetera. Querit disputando
quibus sceleribus maxima pena ser
vatur. et redditur ratio nominando. quia
hiis qui per ebrietatem devolvun
tur ad luxuriam. aliquid vero
vis peccati ve. ve enim interitum dicit.
unde. ve homini illi per quem scandalum
venit. pater eius cui ve homo a quo
mali exempla prepetit. vel diabolus
qui suggestionem infudit. de quo
in dextris nos ex parte diabolo est sau
rixe. cui rixe quia concordiam non servat
i fovee
quem ebrietas impotentem sensus red
didit. fovee. quia passim in volutabro
omnium viciorum cadere non trepidat. quia
inter bonum et malum qui insanit
discernere ignorat. et sepissime in
Nota. foveam incidit. de qua fovea enim profunda est meretrix.

3

culpa omni tempore
catores. sed in timore domini esto tota die. quia ha
beatitudinis. huius vite. corona vite.
bebis spem in novissimo. et prestolatio tua non
audiendo
auferetur. Audi fili mi. et esto sapiens. et
veritatis.
dirige in via animum tuum. Noli esse in con
viviis potatorum. nec in commessationibus eorum
qui carnes ad vescendum conferunt. quia
vacantes potibus et dantes symbola con
vel ab usu.
sumentur. et vestietur pannis dormita
vel tuum. qui agni spiritu.
tio. Audi patrem tuum qui genuit te. et ne
tribulatione. ecclesia. domini.
contempnas cum senuerit mater tua. Verita
precio corporis. gratis acceptam. gratis date.
tem eme. et noli vendere sapientiam. et doctrinam.
et intelligentiam. Exultat gaudio pater
iusti. qui sapientem genuit letabitur in e
de operibus tuis. deus. ecclesia.
o. Gaudeat pater tuus. et mater tua. et exul
sacerdos qui te baptizavit qui te erudivit apostolus.
tet qui genuit te. Prebe fili mi cor tuum mihi. et
interiores. vite. eternus.
oculi tui vias meas custodiant. Fovea enim
hereticus. idem.
profunda est meretrix. et puteus angustus a
liena. Insidiatur in via quasi latro. et quos in
vel invenerit. eternum. qui
cautos viderit interficiet. Cui ve. cuius patri
exemplum. aliter diabolus. discordie. cui. viciorum.
ve. cui rixe. cui fovee. sine causa vulnera. cui
suffossio oculorum. Nonne hiis qui
ultra necessitatem.
commorantur in vino. et student
calicibus epotandis. Ne intuea
ris vinum quando flavescit. et cetera.

Non vetat bi
bere vinum ad
necessitatem. sed mo
rari extra tempore vi
talitatem in vino
et evacuandis e
tare calicibus. unde

4

perlatas. Ve qui potentes estis ad bibendum vinum et viri fortes ad miscendam ebrietatem.

splenduerit in vitro color eius, ingreditur blande, sed in novissimo mordebit ut coluber, et sicut regulus venena diffundet. Oculi tui videbunt extraneas, et cor tuum loquetur perversa. Et eris sicut dormiens in medio mari, et quasi sopitus gubernator amisso clavo. Et dices: Verberaverunt me, et non dolui; traxerunt me, et ego non sensi. Quando evigilabo, et rursus vina reperiam?

XXIIII

Ne emuleris viros malos, nec desideres esse cum eis: quia rapinas meditatur mens eorum, et fraudes labia eorum loquuntur. Sapientia edificabitur domus, et prudentia roborabitur. In doctrina replebuntur cellaria universa substantia pretiosa et pulcherrima. Vir sapiens fortis est, et vir doctus robustus et validus. Quia cum dispositione initur bellum, et erit salus ubi multa consilia sunt. Excelsa stulto sapientia, in porta non aperiet os suum. Qui cogitat mala facere, stultus vocabitur. Cogitatio stulti peccatum est, et abominatio hominum detractor. Si desperaveris lassus in die angustie, imminuetur fortitudo tua.

Interlinear glosses: ad concupiscendum; inglorias; vel extraneas; vel animi eius ebrietas; mundi tempestatibus; vel in cura; corporis; vel mentis; sollicitudinis studio; vel demones; vel ignorans; vel peccata; vel aeterni vitii; vel voluptates; vel predones; vel sapientie; vel ecclesia; vel sapientie; vel donarum virtutum; vel corda virtutibus; vel electorum; vel alta et remota; vel lassus.

Qui cogitat etc. Apte qui stultum dicat ingenio tardus est et q

et cetera. cuius sine causa vulnera quia multa nimis potati per tumorem vulnera acceperunt, quia nulla fuit causa periculi. Vel ferri lesiti eius suffossio oculorum quia vino deditus illi haustus vini et ebrietas et saturitas vinis ingerit cecitatem.

Oculi tui etc. Pene naturale vitium est post vina in corde mulierem concupiscere, continentie et turpitudine verbo.

In medio maris dormiunt qui in temptationibus posita providere vel vitare venientium vitiorum qui tumultuosum datum negligunt et qui sopitus gubernator clavum amittunt: quoniam mentis ad regendam navem corporis studium sollicitudinis perdit.

Verberaverunt etc. Mos percussi est et dormientis. Mens enim a cura sollicitudinis dormiens verberatur et non dolet, quia imminentia mala non perspicit. Sic nec que perpetraverit agnoscit. Trahitur et non sentit, quia per illecebras vitiorum ducitur, nec tamen ad sui custodiam suscitatur. Vigilare optat ut rursum vina repperiat, quoniam vis enim somno corporis pressus se non custodiat, vigilare tamen ad curas seculi nititur, ut semper voluptatibus delectetur ut debrietur.

Ne emuleris etc. Nec desideres imitari quos predictis vitiis videris implicari, sed sapientie operam dare curato. De qua subdit: Sapientia est. d. etc.

Vir sapiens etc. Non omnis fortis sapiens, sed e converso, quia et si corpore debilis est, si adsit sapientia, omnia fortius adversarii, id est diaboli certamina vincit.

Excelsa s. sapientia etc. Non potest stultus ad sapientiam ascendere, quia in infimis vitiorum iacet, qui et si in presenti se aliquid sapere putat, in porta, id est in exitu huius

uite nichil fuisse inuenerit.

Si desperaueris et cetera. Id est nichil execrabilius desperatione. quoniam qui hic est in gratia laboribus huius uite laboribus et quia pressuris est in fidei certamine constanciam perdit.

Erue eos et cetera. Erue eos qui ab heretica decipiuntur, rectam fidem predicando. libera eos qui male uiuentibus catholicis trahuntur ad interitum exemplo bonorum operum instruendo. Et si quos in certamine persecutionis lapsos uel lapsuros inspexeris ad uitam exortando restaura. si quos fame uel algore perituros uictu uel ueste recrea.

Comede fili et cetera. Melli et fauo comparat doctrinam sapientie. quia sicut illa cetera cibis, ita hec doctrinis precellit ceteris. mel autem quod in promptu est moralem littere superficiem notat. fauus ubi mel in cera allegoriam, ubi ablato uelamine littere spiritualis suauitas labore aliquo et mora perpenditur.

Ne insidieris et cetera. Ne queras occasionem per quam detrahere homini iusto. Ille enim si ceciderit cito resurget nec ruet in malum. Impii uero sic corruunt ut non resurgant. Unde subiungit Septies in die cadit iustus et cetera. impii uero et cetera.

Septies et cetera. Iustus dicitur cadere. Id est peccare memoratur quod de leuibus peccatis agitur: sine quibus hec uita non ducitur. per ignoranciam enim uel per obliuionem uel surreptionem per necessitatem per fragilitatem carnis singulis diebus uel inuiti uel uolentes frequenter peccamus. tamen resurgit iustus: quia iustus est. nec eius iusticie humana preiudicat fragilitas. Unde cum de iusto loquitur non addit in malum. In quo est in malum est quod cadunt ne habeant. in malo eciam resurgunt. acto.

obliuione

abeant

Cum benedicendo

fortitudo tua. Erue eos qui in cogitando peccat.

Ab hereticis uel incertamine persecutionis lapsos uel fame perituros et cetera.

ducuntur ad mortem, et qui trahuntur ad

Noli

interitum liberare non cesses. Si dixeris: uires

dissimulare.

non suppetunt: qui inspector est cordis, ipse in-

quem timere debes.

telligit, et seruatorem anime tue nichil fal-

omni et cetera.

lit, reddetque homini iuxta opera sua. Comede fi-

doctrinam sapientie.

li mel quia bonum est, et fauum dulcissimum

sapientie

gutturi tuo. Sic et doctrina anime tue: quam

cum inueneris, habebis in nouissimis spem,

et spes tua non peribit. Ne insidieris et queras

impietatem in domo iusti, neque uastes requi-

em eius. Septies enim cadit iustus et resurget:

impii autem corruent in malum. Cum ceciderit

inimicus tuus ne gaude-

as, et in ruina eius ne exul-

tet cor tuum: ne forte

uideat Dominus, et displiceat

retrahat

ei, et auferat ab eo iram

te inpium.

suam. Ne contendas cum

pessimis, nec emuleris

impios: quoniam non habent fu-

turorum spem mali, et lucerna

impiorum extingue-

tur.

Cum ceci. et cetera. Superius prohibetur insidias. nunc autem ut reddat te perfectum in omnibus inimicos qui peccauerint. aut qui aduersi inquietant insultare prohibet. ne forte si miserante Domino ad penitenciam redierint et tibi amici fideles fuerint erubescas. quod aliquando illos despexeris quos diuina gratia ad uitam seruauerit. Et quando tamen potes iacentibus condolere ut resurgant iuua. et si effectus conatum sequitur gaudebis de sanato quando egrotum dolueras. si beniuolentiam

eciam fructum non carebis. si autem Deum pro uero non gaude

reuerto

uide

Cmo.

al de casu simul utri
ne forte cum suffocare su
perbiam tuam quili
absque dubio displi
cet. hoc ordine illum
de ... humiliet.
vel de cadente superba
tu ille respi
ciens sanetur.

Time dominum fili mi et regem
et cum detractoribus non
commiscearis. quoniam repente
consurget perditio eorum et
ruinam utriusque quis novit?
Alia translatio aperuit hic. hec vobis sapientibus agnoscentibus, quod ...
Hec quoque sapientibus. Cognoscere personam
pater esse principium cognoscere personam ... supra regem timere docuit
et nunc personam in iudicio cognoscere vetat. unde colligitur quod ita principi
pibus oportet servire ut ... reverencia vel timore numquam a via veritatis ...
in iudicio non est bonum. Qui dicunt impio
... iustus es: maledicent eis populi: et detestabuntur
eos tribus. qui arguunt laudabuntur et
super eos veniet benedictio. Labia deoscula
bitur qui recta verba respondet. Prepara foris opus
tuum: et diligenter exerce agrum tuum ut postea
edifices domum tuam. Ne sis testis frustra
contra proximum tuum. nec lactes quemquam labiis
tuis. Ne dicas quomodo fecit mihi sic faciam ei. et
reddam unicuique secundum opus suum. Per ag
rum hominis pigri transi
vi et per vineam viri stulti
et ecce totum repleverant
urtice. operuerant superfici
em eius spine et maceria
lapidum destructa erat.
Quod cum vidissem po...

Per agrum vineamque
pigri ac stulti tran
sire est cuiuslibet vitam
inspicere negligen
tis quam urtice vel spi
ne replent, quia in corde
negligentium pruri
encia terrena desideri
a et punctiones pullu
lant viciorum. unde in
desideriis est omnis
ociosus: et materia
lapidum in vinea ...

... impii autem corruunt in malum.
quia cum ceciderit, ut quod gravius est,
corruerunt. i. criminaliter peccaverunt
sic ... assumentium. ut non peniteant.

Time dominum et cetera. potest per dominum et re
gem pater et filius intelligi, quia eodem
divinitatis honore colendi sunt.
Qui enim non honorificat filium non
honorificat patrem qui misit il
lum. et cetera. Cum detractoribus nec cum illis
scilicet qui dicunt esse deum patrem non
esse filium dei in carne apparentem
noluerunt recipere. quoniam repente consur
get et cetera. quis novit utriusque detra
hentis et faventis ... elegancium ... dero
Christo principium et decepti ab eis
populi ... fide ... ...
... et ... auditor.

Quam regibus qui repentino interitu
rapiuntur a seculo. vel hec quoque sapi
entibus sunt observanda quia domini
cum ne et detractoribus commiscean
tur. quia hoc ... vicio ... predicatur
totum pene genus humanum. unde
augustinus in mensa sua quisquis amat
dictis absentium carpere vitam. hanc
mensam indignam noverit esse
sibi.

Labia deosculabitur et cetera. osculum pacis et a
moris signum est. qui ergo recte re
spondet labia deosculabitur, quia quicumque neglec
ta acceptione personarum sola iusti
ciae verba sequitur sapientibus,
forte gravis videtur et austerus. tam
multos ... cum quibus pacem habet
multos prudentes qui sua verba
cum amore complectantur invenit,
et eosdem qui sepe ad ... ... in
melius conversos.

Prepara opus agri diligenter est ex
ercere ... ...
bus actionem ... ad frugem re
tributionis excolere et post agrum
exercitum domum edificare quod ...

posui cor meum et exemplo didici disciplinam.

Usquequo de somno tuo surges? Usquequo piger dormis? Parum inquit dormies, modicum dormitabis, pauxillum manus conseres ut quiescas.

Et veniet tibi quasi cursor egestas tua et mendicitas tua quasi vir armatus.

Hae quoque parabolae Salomonis quas transtulerunt viri Ezechiae regis Iuda.

Gloria Dei est celare verbum et gloria regum investigare sermonem.

Caelum sursum et terra deorsum et cor regum inscrutabile.

Aufer rubiginem de argento et egredietur vas purissimum.

Aufer impietatem de vultu regis et firmabitur iustitia thronus eius. Ne gloriosus appare

Prius quam ex operibus bonis discimus quantum in vitae munditia in agri tate construamus ille exterius domum edificat qui primum agrum corporis a spinis vitiorum purgat ne [illegible] desideriorum sentes carnis agri proficiant. Sed virtutis tota [illegible] fabrica fama boni crescente consummatur.

Hae quoque parabolae. Hinc novo ordine loqui incipit ut non audientem sed secum quisque tractando veritatem inveniat praeter ea in quibus tamen quisque quid cavere quid appetere debeat agnoscat. Quas quidem parabolas viri Ezechiae transtulisse dicuntur quas forsitan usque ad eum dispersae habebantur a plurimis qui ex ore Salomonis semel dictas rapuerant. Sed per eius industriam collectae huic libello insertae sunt. Notandum quod in his parabolis multo plura sunt allegorica quam in ceteris ex collatione rerum et quae figuris apte videntur.

Sermonem quo se deum quandoque voluit obscure significet ut est illud ego pater et unum sumus et hic de nunc celans divinitatem et praetendens humanitatem. At quando dicit hic est filius hominis. Cum Petrus investigato sermone tu es christus filius dei vivi qui non per eam investigat de gloriam meruit statim illico audivit beatus es Simon Bar Iona quia caro et sanguis et cetera.

Aufer impietatem plebis non diu ante nos de Saulo et Paulo ut hic et ita in praedicare coepit firmabitur iustitia cathedra doctrinae eorum quam prius ad ruinam suam pellebat impietas cum iustitiae eorum repugnantes in iam volebat diruere.

Ne gloriosus et cetera. Et superius latius hic subditum monet illum ut hi latent vultum

agro stulti destructa iacent cum incepta sanctitatum munimina. Vel per hebetudinem hominum decepta vel diaboli persuasione quisque negligens perdit.

Gloria dei in carne apparentis est humanitatis magis quam divinitatis naturam mortalium oculis ostendere et se potius miraculis et mysticis locutionibus quam aperte verbum dei i. filium factum dixit se filium hominis magis quam filium dei appellat.

Caelum sursum et cetera. Sicut altitudo caeli et profunditas terrae ab hominibus sciri non potest ita scientia apostolorum et prophetarum qui archana divinitatis spiritu revelante cognoverunt nostram fragilitatem transcendit.

Item aufer et cetera. De his et cetera qui possunt perplexissimo sunt firmum esse solium suum semper his late iter et gratia virtutis pleno ostendit ne pariter ignaviam rigidi plebis oculum [illegible]

in carne apparentis. Gloria dei et cetera. celare. verbum. doctrinam. apostolorum. spiritualium. apostolorum. Scientia apostolorum nostram fragilitatem transcendit. Cum. perfectum lucere. et cetera. Sacro eloquio. De subvulgare a. lucere. spiritualium sermonum. spiritualium. Figurae sermonum.

QU.

(ad litteram, vel deo)
as coram rege, et in loco magnorum ne stete-
ris. Melius est enim ut dicatur tibi: ascende huc,
quam ut humilieris coram principe. Quae
viderunt oculi tui ne proferas in iurgio cito,
(super recaventiam et fratris cuius congressum vitare ... loco)
ne postea emendare non possis, cum deho-
nestaveris amicum tuum. Causam tuam trac-
ta cum amico tuo, et secretum extraneo
ne reveles, ne forte insultet tibi cum audi-
erit, et exprobrare non cesset. Gratia et amici-
tia liberant, quas tibi serva ne exprobrabilis
fias. Mala aurea in lectis argenteis qui
loquitur verbum in tempore suo. Inauris a-
(magis erudiatur)
urea et margarita fulgens qui arguit
(tempore predicationis)
sapientem et aurem obedientem. Sicut fri-
(dominus ut sermo eius presentium ... messis quidem ...) (fidelis)
gus nivis in die messis, ita legatus fide-
(predicator missus a domino)
lis ei qui misit eum, animam illius requiescere
facit. Nubes et ventus et pluviae non sequen-
(hypocritam significat hic) (virtutum nagnus)
tes, vir gloriosus et promissa non complens.

(fervendo qui pro ... irrogantur) (deus)
Patientia lenietur princeps.
(humilis satisfactio)
Et lingua mollis con-
(dominabitur) (contumaciam peccatoris ...)
fringet duritiam. Mel
(dulcedinem celestis intellectus quam apprehendis)
(id est predicationis officio ...) (non plus sapere)
invenisti, comede quod suf-
(quam oportet sapere, sed sapere ad sobrietatem) (ne ...)
ficit tibi, ne forte satiatus

Idem ut vir superbus sic et qui
christum in labiis tantum
illud enim quod promittit
ad hostem suscipiendum
non complendo dete-
gitur hoc autem videtur et quod
dicit apostolus: habentes spe-
ciem pietatis etc.

Mel invenisti etc. Potest
et sic intelligi quod post apte dicit subtrahe pedem tuum de domo proximi tui...

tendat subiectis. Hic vero in conspec-
tu maioris arrogans apparet. Si
igitur in medio ceterorum positus loco
superius evocari meretur. Unde
cum invitatus fueris ad nuptias
in novissimo loco. Potest in rege et principe
deus intelligi, in cuius conspectu
nos humiliari semper necesse est.
Unde humiliamini sub potenti
manu dei ut vos exaltet in tempore visi-
tationis.

Mala aurea eloquia lectis com- (Mala aurea etc.)
parantur, quae requiem praestant au-
dientibus; argenteis quae splendi-
da fulgida virtutibus praemia. Unde elo-
quia domini eloquia casta, id est electorum ornatum
mala super addit aurea, quia divi-
na eloquia spiritualibus sensibus inter-
ius plena exponendo demonstr-
at. Sensus enim mala vocantur quae
de arbore vitae, id est dei sapientia sumuntur,
et aurea quae notitiam amoremque per-
petuae claritatis mentibus infundit.
Mala igitur aurea in lectis argenteis
qui loquitur verbum in tempore suo quia qui verbum dei
oportune novit iuxta audientium
capacitatem praedicare, modo exem-
pla ac dicta patrum per quorum custodi-
am ad requiem pervenitur et
nam iuxta litteram replicat, modo
suaviores ex his sensum spiritualium
fructus quibus pia audientium de-
sideria pascat remoto litterae vela-
mine pandit.

In aures aurea etc. Recte humilis au-
ditor inauri aureae comparatur,
quia dum libenter increpantia ac docen-
di aurem accommodat, iam se ad
percipiendam claritatem sapientiae ce-
lestis praeparat; iam supernae visi-
oni appropiat. Magister eruditus
margaritae fulgenti, quia dum eme-
dationem morum dum superiorum sciam
pie quaerentibus aperit, qui aureo orna-
tu maiorem sui super gratiorem quia fulgo-
rem gemmae ardens ... annectit.

Sicut frigus etc.

3.

Importunum videtur tempore messis ungere. Nam et post quando nix in estate et pluvie in messe, id est, quasi frigus nivis in die messis ita legatus fidelis, non parvum delectabile est subito frigus quod nimie solet advenire quod incendia solis aliquantum refrigeret, sudorem laboris tergat, ardentes temperet anhelitus. Sic nuntius legatus fidelis qui mentem eius qui se misit prudenter agendo reparat.

Dens putridus etc. Maledictus qui ponit spem suam in homine et ponit carnem brachium suum. Qui recte denti putrido et pedi lapso comparatur, qui nimirum hostis omnium, id est adherere deo et ponere in deo spem suam nescit. Iste nec tempore tribulationis nec ad mansionem potest desiderate salutis pertingere. Et amittit pallium in die frigoris, quia et si serenitate vite presentis habitu religionis videatur indutus, in die iudicii nudus patebit.

Acetum in nitro. Nitrum in [illegible] provincia ubi nasci solet dicitur, nec multum a sale ammoniaco distat. Sicut enim salem in littore maris fervor conficit solis durando in petras aquas marinas quas vel ventus vel maris fervor ad litus proiecerit, ita in nitria in estate pluvie proiciores tellurem infundunt, ardore nimirum aquas ex quo in petram salis vel glaciei similitudinem, sine ulla gelidi rigoris, sed caloris vapore [illegible]. Quod in nitrum naturam salis in caliditate durare, in nubuloso aere fluere ac liquescere solet. Hoc indigene ad lavandum utuntur. Unde: Si laveris te nitro et multiplicaveris tibi herbam borith maculata es in iniquitate tua. Ceterum acetum in aqua quod talia et depereunt aquam lavatorii habilem reddit.

Ventus aquilo etc. Si hilari vultu audieris detrahentem, tu illi das fomitem detrahendi; si vero tristi, [illegible] ut ait quidam: disce

Nō.

vel quando. Ex quo vir bene intelligit

evomas illud. Subtrahe pedem tuum de domo proximi tui ne quando satiatus oderit te. Iaculum et gladius et sagitta acuta homo qui loquitur contra proximum suum falsum testimonium. Dens putridus et pes lapsus qui sperat super infideli in die angustie.

Et amittit pallium in die frigoris.

Acetum in nitro qui cantat carmina pessimo cordi. Sicut tinea vestimento et vermis ligno, ita tristicia viri nocet cordi. Si esurierit inimicus tuus ciba illum, si sitierit da ei aquam bibere. Prunas enim congregabis super caput eius et dominus reddet tibi. Ventus aquilo dissipat pluvias et facies tristis linguam detrahentem. Melius est sedere in angulo domatis quam cum muliere litigiosa in

[illegible] visionem melle dulciorem inveniret. Melius est ut carius veniendo faciat eum diligere adventum suum quam vel una vice tandiu cum illo manere ut in eo tediens ad eum venire fastidiat.

Prunas, id est ardorem caritatis, non id est docere et sapientia dona inimico, mali caritate faceret [illegible] cerebri vel vultus [illegible] deponat rigorem et calore caritatis mentem apponat.

Melius est sedere etc. Doma est excelsus et secretus locus in aedibus, id est apostolorum ubi Petrus ad superiora ascendit ad orandum

~~[illegible] ad ora~~
per superioribus in greco dominia scriptum est.

Fons turbatus pede et cetera. Evenit sepe ut qui maior in predicatione scientia fulgebat dum ultra minimum plus volentes sape quam fragilitati humane convenit sciunt de sui inspirare fomentum decidit. Unde adiungit: Sicut qui comedit mel et cetera. Dulcedo scilicet mellis si plus quam debet sumatur unde delectatur comedentis necatur. Dulcis quoque est inquisitio maiestatis sed qui ultra modum inquirit ab eius gloria opprimitur quia ut mel immoderate sumptum perscrutantis sensum dum non capitur rumpit. Non autem hoc solum debet quisque sapiens attendere sed ne ea que recte atque utiliter sacre potuit immoderatis sermonibus inutilia reddat. Unde addit: Sicut urbs et cetera.

Non respondeas et cetera. Responde stulto iuxta stultitiam et cetera. Non sunt contraria preceptorum que per tempore et personarum diversitate concordat dum et stultus contempnitur quia non recipit sapientiam, stultitia superbia a sua deiectus stultitia. Unde Paulus: factus sum insipiens vos me coegistis.

domo communi. Aqua frigida anime sitienti, et nuncius bonus de terra longinqua. Fons turbatus pede, et vena corrupta iustus cadens coram impio. Sicut qui mel comedit multum non est ei bonum, sic qui perscrutator est maiestatis opprimetur a gloria. Sicut urbs patens et absque murorum ambitu, ita vir qui non potest in loquendo cohibere spiritum suum. Quomodo nix in estate et pluvie in messe, sic indecens est stulto gloria. Nam sicut avis ad alta transvolans et passer quolibet vadens, sic maledictum frustra prolatum in quempiam superveniet. Flagellum equo et camus asino et virga in dor

Interlinear and marginal glosses: Ea dia; dolo; Sicut cervus desiderat ad fontes aquarum. Cogitatio iusti meditabitur sapientiam et lingua eius loquetur. Lingua; in pede; Cum indoctis honor decendi co[mmittitur]; vel stulto; committatur; Cum non liceat per ignorantiam; quia illud et cetera; Cum proferentem.

non libenter dicere quod dixeris ut libenter audiri.

Aqua frigida et cetera. Sicut cervus ad fontes aquarum ita desiderat anima mea ad te deus. Aqua ergo frigida que sitientis ardorem extinguit et nuncius qui de longe venit nova que libenter et inopinata gaudia portat, assimilantur quia et dulcedo divine visionis animam diu desiderantem consolatur et ab eius tribulationibus liberat et corda electorum angeli de terra longinqua id est de superna patria descendentes in mundum visitant vel vincere temptationes spe celestium roborant vel finito certamine ad palmam retributionis ducunt.

Sicut urbs et cetera. Sicut murorum silentium non habet patet hostium iaculis et insidiis, sic mens et animus si cetera non custodit. Semet ipsum ad captivitatem secularium ostendit. Quia tanto ille sine labore superatur quanto in se contra semet ipsam per multiloquium pugnat.

Quomodo nix et cetera. Sicut nix in estate et pluvie in messe per contrarium est infidelium tempore predicatorum, qui dum forte graviores instituunt et calorem in multis superducunt dilectionis et fruges bone operationis fecerint, quibus gloria stulti comparatur quia si indocto cathedra docendi tribuitur, eque per hoc ecclesia infidelium perturbatione lesitur quod aeriane tempestatis calamitate pluvit.

Verba comparat avibus quia per aera transvolantia ab ore loquentis ad audientes, avis sepe residet ubi utilitas aut necessitas non est. Verba autem non cuspida inventum eva[nescunt] nescunt, sed cuncta in auctorem revertuntur, vel bona prolata iuvat loquentem vel male gravant. Ita ut pro omni ocioso verbo rationem

Marginal notes: Nota. perfectior; XVI

in die iudicii reddere cogitatur. quanto magis cavendum maledicta non que maligne in insontem iaculantur. sed et illa que negligenter passim in quoslibet proferuntur. non congrue. sed ipsum maledictum opprimunt. maledici enim regnum dei non possidebunt. si non autem sine causa ad dictum maledictum iusta divinam iustitiam. ut pecunia tua tecum sit in perditionem. et anathemata esse de quibus dictum est. quodcumque ligaveris super terram et cetera.

Claudus pedibus et cetera. Potest sapiens stultum imitari nesciens. nec tamen sapientie sue gratiam perdit. quia de ignoto bonum quod audierat credit. sed qui secretum sciens mittit ad predicandum. claudus est pedibus et iniquitatem bibens. quia et operis boni fructum et successum amisit. et interiora sui sensus hausit stultitie debriat.

Quomodo si spina et cetera. Spina nascatur in manu temulenti. id est in operibus eius qui carnalibus servit illecebris. punctiones orientur scelerum. quibus recte parabola quam in stultus ponit assimulatur. quia sub vertice prudentie novit dicere. iustis tamen vicos punctiones quibus ut se ut proximum laceret. non novit. sepe enim dum dicit bona. aut laudem suam aut vituperationem querit aliorum.

Sicut canis et cetera. Canis vomens cibum quo pectus eius premebatur. abiectum regreditur ad vomitum. quo levatus fuerat honeratur. et qui ad lamentum plangit nequitiam quam mentis sua deprimebat confitendo piaverit. quam post confessionem dum appetit resumit.

Vidisti hominem. In iudicium ego veni in hunc mundum ut qui non vident videant. et qui vident ceci fiant.

Dicit piger et cetera. Multi cum verba exhortationis audiunt. dicunt velle se viam sapientie iustitie sed a sathana retinere.

solo prudentem. Non respondeas stulto iuxta stultitiam suam. ne efficiaris ei similis. Responde stulto iuxta stultitiam suam. ne sibi sapiens esse videatur. Claudus pedibus et iniquitatem bibens. qui mittit verba per nuncium stultum. Quomodo pulchras frustra habet claudus tibias. sic indecens est in ore stultorum parabola. Sicut qui mittit lapidem in acervum mercurii. ita qui tribuit insipienti honorem. Quomodo si spina nascatur in manu temulenti. sic parabola in ore stultorum. Iudicium determinat causas. et qui imponit stulto silentium. iras mitigat. Sicut canis qui revertitur ad vomitum suum. sic imprudens qui iterat stultitiam suam. Vidisti hominem sapientem sibi videri. magis illo spem habebit insipiens. Dicit piger. leo est in via. leena in itineribus. Sicut hostium vertitur in cardine suo. ita piger in lectulo suo. Abscondit piger manus suas sub ascella sua. et laborat si ad os suum eas convertit. Sapientior sibi piger videtur

Sapientior et cetera. Septem viri loquentes sententias. Septiformi gratia pleni nobis sensus sacre scripture monstrantes. quibus sapientem

...norsibi stultus uide-
tur: quod dicit. uel non de-
beret. uel non posse imple-
re quod dicit ante spiritu sancto
hominem facere iusserit.
et multos perfecisse m-
onstrauerit.

[illegible] loquitur similas

Sicut qui apprehendit a-
uribus canem: sic qui tran-
sit impaciens et commisce-
bitur rixe alterius. Sicut noxius est qui mit-
tit lanceas et sagittas in mortem: ita uir qui
fraudulenter nocet amico suo: et cum fuerit
deprehensus: dicit ludens feci. Cum defecerit
ligna extinguetur ignis: et susurrone subtracto: iurgia conquiescunt.
Sicut carbones ad prunas: et ligna ad ignem: sic homo iracundus
suscitat rixas. Verba susurronis quasi simplicia: et ipsa perueniunt ad inti-
ma cordis. Quomodo si argento sordido ornare uelis uas fictile: sic la-
bia tumencia cum pessimo corde sociata. Labiis suis intelligitur inimi-
cus: cum in corde tractauerit dolos. Quando submiserit uocem suam ne
credideris ei: quoniam septem nequicie sunt in corde illius. Qui operit odium
fraudulenter: reuelabitur malicia eius in consilio. Qui fodit foueam
incidet in eam: et qui uoluit lapidem reuer-
tetur ad eum. Lingua fallax non amat ueri-
tatem: et os lubricum operatur ruinas. Ne
glorieris in crastinum ignorans quid superuen-
tura pariat dies. Laudet te alienus: et non
os tuum. extraneus: et non
labia tua. Graue est sa-
xum: et onerosa harena.

...hi ne perficiant. sic qui excusando
semper in lecto suo torporis. sic hosti-
um in cardine uertitur: et modo
exire ad operandum modo ad quies-
cendum redire proponendo se cum
suis iacere peruersitatibus non desistit.

Sicut qui apprehendit. Stolidi uerbis conten-
dere ad nichil utile est: sed ad subuer-
sionem audiencium. Quicumque simplex sensu est et duobus inter se iurgan-
tibus mordaci sermone capta est
aure canem capit qui canis latrare
et contenciones generare. sed sapi-
ens anima uitat.

Ne sis securus aliquando de futuro
quia et si hodie domino seruis quod sis esse in
futurum possis. Quomodo uitam fini-
re pessus uidere non uales. Beatus
homo qui semper est pauidus.

Graue est saxum. Graue uel uno cri-
mine capitali quod pondere saxi
deprimi. uel qui glareis harene
in numeris paruis leuioribus hon-
erari. sed utroque grauior est ira stul-
ti. quia hec quo certius quam in sit m-
ala patescit. eo acrius ut casti-
gentur pungit. ira uero quam
corporale sed spirituale uicium est quo

Stulti de quo supra ira
[illegible] non talis. sed
de morose dictum est. quia
exiuit a persone irati
nimis de tali ira risu.

XXVII

3.

nimius deprehendatur. Et ampli-
us gravatur. Unde non absolute
iram sed iram stulti dixit saxo
et harena graviorem. Nam sapien-
tes quando acutis sermonibus quo-
que mentis acutis examinantur, reca-
lcitrant.

Melior est manifesta. Amor abscon-
ditus illicitus ut adulterinus, qui
male agit odit lucem. Huic vir-
tute manifesta correctio praefertur.
Melius est enim desiderio corrigendi
palam corrigere quam studio pec-
candi simulate clam diligere.

Anima saturata. Divitum qui habent
consolationem suam, quibus dicitur: Ve
vobis qui saturati estis. Qui esuri-
entes spiritualem auditum celestis reg-
ni dulcedinem. Anima autem eorum qui
esuriunt et sitiunt iustitiam ad omnia
castiga et mortem ipsam pro domino pati
dulce habet.

Sicut avis ova vel pullos quos fo-
verat raptui exponit, sic virtu-
tes quibus proficiebat qui deserit
in mundanis spiritibus perdit. Unde dicitur a-
libi: Si spiritus habentis potestatem ascen-
derit super te, locum tuum ne di-
miseris, quod est: si temptatio dia-
boli iusserit te ne a bono quod fa-
ciebas desistas.

Melior est vicinus. Melior est qui affi-
na dilectione vel societate connecti-
tur quam germanus frater qui fide
et pietatis iura fratrum habere com-
munia negligit. Unde homo qui-
dam descendebat ab Ierusalem in Ie-
richo et incidit in latrones etc.

Qui benedicit etc. id est qui favore cu-
pidus laudis eum extollit vel si-
mulis favendo vel bona plus equo
laudando, sic huic maledicenti
assimulatur quia in malo operi lau-
dando confidentiam tribuit vel in-

sed ira stulti utroque gravi-
or. Ira non habet misericordiam nec
erumpens furor; et impe-
tum concitati spiritus ferre quis
poterit? Melior est manifesta correptio quam
amor absconditus. Meliora sunt vul-
nera diligentis quam fraudulenta odien-
tis oscula. Anima saturata calcabit favum;
anima vero esuriens et amarum pro dulci su-
met. Sicut avis transmigrans de nido su-
o, sic vir qui relinquit locum suum. Unguen-
to et variis odoribus delectatur cor, et bonis
amici consiliis anima dulcoratur. Amicum
tuum et amicum patris tui ne dimiseris, et
domum fratris tui ne ingrediaris in die affli-
ctionis tue. Melior est vicinus iuxta quam frater
procul. Stude sapientie fili mi, et letifica cor me-
um, ut possis exprobranti respondere sermonem. Astutus
videns malum absconditus est; parvuli tran-
seuntes sustinuerunt dispendia. Tolle
vestimentum eius qui spopondit pro extraneo,
et pro alieno aufer ei pignus. Qui bene-
dicit proximo suo voce grandi de nocte

dominum est. Melior est vicari-
us qui per iustitiam vir-
tutis animi corrigitur
de longanimitatis vita stulti
vel quando iracunderit mor-
talis pietatis amittit
et furori frena laxat.

consurgens maledicenti similis erit. Tecta
perstillantia in die frigoris et litigiosa mu-
lier comparantur. Qui retinet eam quasi qui ventum te-
neat
nuerit et oleum dextere sue evocabit. Ferrum
ferro exacuitur et homo exacuit faciem amici
sui. Qui servat ficum comedit fructus eius.
Et qui custos est domini sui glorificabitur. Quomodo
in aquis resplendent vultus prospicientium sic
corda hominum manifesta sunt prudentibus. In-
fernus et perditio numquam implentur similiter
et oculi hominum insaciabiles. Quomodo probatur
in conflatorio argentum et in fornace aurum
sic probatur homo ore laudantium. Cor iniqui in-
quirit mala. Cor autem rectum inquirit scientiam.
Si contuderis stultum in pila quasi tipsanas
feriente desuper pilo non auferetur ab eo
stultitia eius. Diligenter agnosce vultum
pecoris tui tuosque greges considera. Non enim
habebis iugiter potestatem sed corona tribu-
etur in generatione generationum. Aperta
sunt prata et apparuerunt herbe virentes et col-
Auferetur a vobis regnum dei et dabitur genti facienti fructus eius. Vindex superbis et innocentes
lecta sunt fena de montibus. Agni sunt ad
penitentes
vestimentum tuum et hedi ad agri pretium.
Sufficiat tibi lac caprarum in cibos tuos et in necessaria

bono opere simplicitate puri cordis mu-
niuntur quod servi amoris causa in conspectu
humano favore fruantur.

Ferrum ferro etc. id est bona consola-
tio et consilium sapientium qui
dum se invicem consolando instru-
unt quasi ferrum ferro acuitur.

Infernus tormenta non implentur
terminum recipiendo similiter et intenti-
ones eorum qui terrena sapiunt in-
saciabiles sunt in desiderio pecca-
ndi. Ideo enim sine fine puniuntur
quia voluntatem habuerunt sine fine
peccandi si naturam haberent
sine fine vivendi.

Diligenter etc. pastori ecclesie dicitur: di-
ligentiam adhibe curam eius quibus
te preesse contigerit. Agnosce acto-
actusque singulorum si quid viciosi
inveneris citius castigare me-
mento. Non enim tu semper pascendi
dominicas oves potestatem habebis
sed eternam perpetuis coronam si suo
tempore bene paveris.

Aperta sunt prata etc. Aperta sunt in
pascua sacramentorum celestium quae
diu fuerant figuris legalibus clau-
sa apparuit novitas evangelice
veritatis et in gratie collecta sunt in pa-
bulum gregis dei scripta veteris
prima ablata quidem superbis videlicet fal-
ce divini iudicii et humilibus ecclesie po-
pulis ad spirituale subsidium data.

Agni sunt etc. id est agnorum vellen-
bus vestietur dum bonis discipulorum
obedientium moribus pastor ipse per-
fecerit eorum quia laudibus ipsa fecerit
et ornatu virtutum et calore dile-
ctionis ipse gloriosus extitit hedis agri
comparatur dum peccatores ad penitentiam vo-
cando et bonum oretur
Sufficiat tibi terra locum acquirit.

¶ no.

CAP VIII

lac capr. z. Tanta abundantia a pecus communium
pascentur et lac estate novum vel frigore
desit. Habitis enim prius usque sufficiat. Quod est.
Tam sedulo doctrine insista: ut etiam quos
adhuc penitentes ad officium docendi provehe-
as: et pullos quos prudentes pro fecunditate iniquo-
rum ad sinistram iudicis videbantur
esse ponendi: in ratione abluens et in dolo
lac ubi pro illis sensu ministrare. Sic a-
lac caprarum et ad victum ancillis. Quibus
scilicet qui nondum amore perfecto sed adhuc
timore servili domino deserviunt per exem-
plum ut verba eorum qui per penitentiam sal-
vati sunt: vivificis verbis et epulis
reficiuntur: et ad maiora incrementa
virtutum invitantur. Quidam hoc quo-
que dictum est. Apta sunt p. et appa. vir. h. et
c. l. e. de mon. agni sunt. ad. n. t. et he.
a. a. p. precium ita exposuit. Apta sunt
monumenta. Apparuerunt corpora re-
rediviva: sequuti sunt pastores a sanctis
collectum est fenum ad comburendum
de locis excelsis. Sequuti sunt agni ad
dexteram: hedi ad sinistram. Agni ad
vestimentum regis: que ipse in historia
bo dicit lenis. Hedi pro precio sunt quibus
nocuerant ignibus traduntur.

T. no.

Qui non est fortis in fide: nullus persequitur
sponte fidem deserit. dum latro cuius p-
aruris aliisque hi infideli se silem red-
dit. Iustus autem qui leo in occursu bestiarum
non trepidat: quia se omnibus prevalere non
ignorat. Unde iusti securitas leoni compar-
atur: quia cum quoslibet insurgere conspicit
ad mentis sue confidentiam redit et
scit quia vincit: quia solum diligit quod in-
vito nemo amittit. tamen fit

Omnia animadvertunt electi. scilicet futu-
rum discrimen universalis iudicii
et quibus operibus requies: quibus pena re-
tribuatur eterna.

Qui decipit. l. iusti est. Qui per doctrinam
hereticam decipit amatores iustitie sua
auctoritate devictus ipse per malis penam quam
meretur incurrit.

domus tue: et ad victum ancillis tuis.
Fugit impius nemine persequente. Iustus
autem quasi leo confidens absque terrore erit.
Propter peccata terre multi principes eius:
et propter hominis sapientiam et horum scientiam que di-
cuntur: vita ducis longior erit. Vir
pauper calumnians pauperes similis est
imbri vehementi in quo paratur fa-
mes. Qui dereliquunt laudant leg-
em impium: qui custodiunt succend-
untur contra eum. Viri mali non cogi-
tant iudicium. (in futuro) Qui autem requirunt
dominum animadvertunt omnia. Melior est
pauper ambulans in simplicitate
sua: quam dives in pravis itineribus.
Qui custodit legem filius sapiens
est: qui autem comessatores pascit:
confundit patrem suum. Qui co-
acervat divitias usuris et feno-
re: liberali in pauperes eas congregat.
(terram elevat et pauperibus sup.)
Qui declinat aures ne audiat le-
gem: oratio eius erit execrabilis.
Qui decipit iustos in via mala:
in interitu suo corruet: et simplices

possidebunt bona eius. Sapiens sibi uidetur uir diues: pauper autem prudens scrutabitur eum. In exultatione iustorum multa gloria est: regnantibus impiis ruine hominum. Qui abscondit scelera sua non dirigetur: qui autem confessus fuerit et reliquerit ea misericordiam consequetur. Beatus homo qui semper est pauidus: qui uero mentis est dure corruet in malum. Leo rugiens et ursus esuriens, princeps impius super populum pauperem. Dux indigens prudentia multos opprimet per calumpniam. Qui autem odit auariciam longi fient dies eius. Hominem qui calumpniatur anime sanguinem, si usque ad lacum fugerit, nemo sustinet. Qui ambulat simpliciter saluus erit: qui peruersis graditur uiis concidet semel. Qui operatur terram suam saciabitur panibus: qui sectatur ocium replebitur egestate. Vir fidelis multum laudabitur: qui autem festinat ditari non erit innocens. Qui cognoscit in iudicio faciem non bene facit: iste et pro buccella panis deserit ueritatem. Vir qui festinat ditari et aliis inuidet ignorat quod egestas superueniat ei. Qui corripit hominem gratiam postea inueniet apud eum magis quam ille qui per lingue blandimenta decipit. Qui subtrahit

In exul. i. g. e. r. t. Non de prosperitatibus sed de eternis futuris bonis, non de creaturis sed de creatore iusti letantur. Unde letamini in domino et exul. iusti.

Bona autem si qua gerebat uel uiua [uoce] uel scribendo uel continenter uiuendo, iuuant alios sibi legentes uel audientes exemplum et de casu eius sumunt.

In exul. iust. m. g. Quia dum electis in hac uita euenientibus prosperis exultare contigerit, multa domino gloria ex plurimorum fide et piis operibus datur. Regnantibus impiis ru. ho. Sicut multi quidam gloriam deo cum iustos prosperari uiderint gaudere perspiciunt, ita dum superbi regnant sue perfidie multos complicant, quod et de paganis et hereticis et malis catholicis potest accipi.

Beatus homo q. s. e. p. Ira iudicis tanto districtior portabitur quanto nunc minus timetur. Unde in die malorum ne sis inmemor bonorum et in die bonorum ne sis inmemor malorum.

Vir qui festinat d. et. Qui augere opes ambit peccatum negligit, more auium captus eam escam terrenam auidus inspicit, quo strangulatur peccati laqueo non agnoscit; cum quibus mundi bona desiderat, que de futuro dampna patiatur ignorat.

¶ No.

no.

aliquid a patre suo et a matre et dicit hoc non esse peccatum, particeps homicide est. Qui se iactat et dilatat iurgia concitat: qui vero sperat in Domino sanabitur. Qui confidit in corde suo stultus est: qui autem graditur sapienter, ipse laudabitur. Qui dat pauperi non indigebit: qui despicit deprecantem sustinebit penuriam. Cum surrexerint impii abscondentur homines: cum illi perierint multiplicabuntur iusti.

[Gloss, above the line:] Et per sequendo. Et iuxta peccatum suum fuerit ... ; sub ... a ... Et naturae ordinem servat angelus. Et flagellatus sapienter ... ; capitis sui ... ; Et de numero impiorum. Et doctores.

[Gloss:] Cum surrexerint. Eosdem homines quos iustos dicit, quia iustitiae creationis ordinem servant. Unde in Iob: deprecantem respiciet homines et dicet: peccavi. Quod est: respiciet eos qui naturam humane creationis custodiunt, et se peccando iumentis assimilatos agnoscet.

XXIX

Viro qui corripientem dura cervice contemnit, repentinus superveniet interitus: et eum sanitas non sequetur. In multiplicatione iustorum laetabitur vulgus: cum impii sumpserint principatum, gemet populus. Vir qui amat sapientiam laetificat patrem suum: qui autem nutrit scorta perdet substantiam. Rex iustus erigit terram: vir avarus destruet eam. Homo qui blandis fictis que sermonibus loquitur amico suo, rete expandit gressibus eius. Peccantem virum iniquum involvet laqueus: et iustus laudabit atque gaudebit. Novit iustus causam pauperum: impius ignorat scientiam. Homines pestilentes dissipant civitatem: sapientes vero avertunt furorem. Vir sapiens si cum stulto contenderit, sive irascatur sive rideat, non inveniet requiem. Viri sanguinum oderunt simplicem: iusti autem quaerunt animam eius. Totum spiritum

[Gloss:] Homo qui blandis. Qui fictis sermonibus proximum laudat, expandit ei insidias quibus, in peccatum ... ubi autem operis secutor incidat. Sed videamus qui capiatur: iustus aut qui facit. Sequitur: peccantem virum. Et in uno ... Non ergo iusto laqueus peccantium, in se corporalem primat nocet. Sed ipsos in peccatum damnat gaudentibus iustis ac Dei iudicium laudantibus, vel de sua exceptione vel perditione malorum. Denique clausulam prioris versus antiqui editio manifeste posuit: Recta a iudicium pedibus suis. Ex ambiguo in greco utrumque interpretari potest. Nam qui fodit foveam proximo suo incidet in eam.

[Gloss:] Vir sapiens. Doctor fidelis et sapiens si cum infideli et contumace contenderit sive terrorem ... tormentorum seu gaudia narret bonorum, frustra erga insensatum laborat. Sive [illegible] lasciva per ve suadeat seu bone operationis que sunt primitia sint, dicat audire Judaeo: Cecinimus vobis et non saltastis; planximus et non ... Et in pace ... impetitur.

Totum spiritum suum.

In pacientia impellente totius spiritus foras proruit stultus, quia in nulla virtutis disciplina sapiens conducit. Sapiens differt et reservat in posterius ipse consolans vel casu non desideratur. Quia et tolerans pacienter optat tempus iudicandi omnia in iudicio non ignorat. Hec antiqua translatio: Totum iram suam profert impius; sapiens autem dispensat per partes. Quia stultus ad ultionem suam repentina temeritate succenditur; sapiens autem paulatim eam maturitate consilii extenuat et expellit.

suum profert stultus; sapiens differt, et reservat in posterum. Princeps qui libenter audit verba mendacii, omnes ministros habet impios. Pauper et creditor obviaverunt; utriusque illuminator est Dominus. Rex qui iudicat in veritate pauperes, thronus eius in aeternum firmabitur. Virga atque correctio tribuit sapientiam; puer autem qui dimittitur voluntati suae, confundit matrem suam. In multiplicatione impiorum multiplicabuntur scelera; et ruinas eorum iusti videbunt.

Pauper est humilis auditor, creditor superbus predicator, qui verbi pecuniam commit tit, qui obviant sibi verum in una pietatis gratiam conveniunt, ut utrisque illuminator est Dominus, quia nec iste predicat nisi ille credat sine dei munere, unde sine me nichil potestis facere.

Ad litteram hic dicitur creditor qui pro deo pauperi pecuniam commodavit, qui dicitur sibi obviasse, quia pauper in futuro immo deus reddet sibi bonum.

Cum sacerdotis eruditio cessavit, solvetur continuo disciplina divine legis, que ad beatitudinem eis premium pertingere debuerat.

Vidisti hominem et cetera. Grave quidem vitium stultiloquii est, nolentes verbo satiari. Nam sepe contingit ut per dicta aliquis ea que verba correctionis accipiat, quia in que sua que novit vel nosse putat magis iactat quam aliorum monita audiat.

Alia translatio: Qui delicatur a pueritia sua servus erit, novissime autem contristabitur; servo enim malorum penitet qui in puericia correptus esse noluit.

Erudi filium tuum, et refrigerabit te, et dabit delicias animae tuae. Cum prophetia defecerit, dissipabitur populus; qui vero custodit legem beatus est. Servus verbis erudiri non potest, quia quod dicis intelligit, et respondere contemnit. Vidisti hominem velocem ad loquendum? stultitia magis speranda est quam illius correptio. Qui delicate a pueritia nutrit servum suum, postea sentiet eum contumacem. Vir iracundus provocat rixas, et qui ad indignandum facilis est, erit ad peccandum proclivior. Superbum sequitur

Vir iracundus et cetera. Ianua omnium vitiorum iracundia, que clausa virtutibus transeuntibus dabitur quies, aperta ad omne facinus armabitur animus.

Ad enim fur so

Interlinear and marginal glosses:
Cessus in presenti seculo; et non desiderat; et quibus; Iustus; Regalis equitatis virga regnum tenet; Sedes eius deus sedet ipse sciens; Verbalis virga venialia ad vos. an. Iheremiam; Tribuit; Et spiritus dei; Et qui sibi correctionem sui sequitur; In sequitur eius prophetia defecerit; Et nomen dei blasphemat pravus; Et generabitur; Et tue; Et tenera; Consulere; Et corpore; Et gravis; Et quod debuerat verbis subiugari; Et tandem doctrinam; Et sevitiam indomabilem.

T. No.

lium est et ille reus tenetur qui furti conscius querente possessore non indicat et in me ut persone potentioris se excuset addit qui timet hominem etc.

Qui cum fure participat: non solum a peccato, set et a consensu abstinere docet sapientia, ne audiat a districto iudice: si videbas furem etc.

Hucusque parabole salomonis quas transtulerunt viri ezechie regis iude. Hinc rursus verba salomonis quod perpenditur ab ipso nomine, quod grece ecclesiastes, latine congregans. Ecclesia enim convocatio. Visio quam lo. est vir cum quo deus erat etc. Visio quam locutus est vir etc. quia in dicta apud deum secretiora contemplando patefecit hominibus. Quis quis enim spiritu dei confortatus est, quasi se quitur humili corde dicat: Stultissimus sum virorum etc.

XXX

Non didici ab homine, set donante deo, ut sanctorum scientiam nossem. Et apostolus: Nos stulti sumus propter christum. Set et sapientiam loquimur inter perfectos, sapientiam vero non huius seculi neque principium huius seculi qui destruuntur.

Quis ascendit in celum, id est dei filius post resurrectionem, et in te resurrectionis tempore descendit et ad iudicium.

Omnis spiritus angelorum, hominum, animalium et volatilium, ne deficiat, dei potencia continetur. Et nunc omnia que per orbem vivunt et crescunt homines, animalia, germina, deus ut sua vita subsistant excitat, et in die iudicii genus humanum a iiii ventis a morte excitabit.

Quod nomen est et c. De patris et filii nomine dicit cuius misterium sciarum scientia naturaliter scire non potuit.

humilitas: et humilem spiritu suscipiet gloria.
Qui cum fure participat odit animam suam: ad-
et nolite timere
iurantem audit, et non indicat. Qui timet
eos qui occidunt corpus, animam autem non possunt occidere. *et sperans non confundetur.*
hominem cito corruet: qui sperat in domino sub-
et in celum.
levabitur. Multi requirunt faciem p-
rincipis: et iudicium a domino egreditur
singulorum. Abhominantur iusti virum im-
pium: et abhominantur impii eos qui in recta
via sunt. Verbum custodiens filius extra
perditionem erit. Verba congregantis fi-
id est eructantis bona.
lii vomentis. Visio quam locutus est
vir cum quo deus e-
rat, et qui deo secum mo-
rante confortatus ait:
et predicamus christum crucifixum, iudeis quidem
Stultissimus sum viro-
scandalum, gentibus autem stulticiam.
rum, et sapientia hominum non est mecum. Non
et ego salomon. *que est sanctorum*
didici sapientiam, et novi scientiam sanctorum. Quis
scientia que stulticia est mundo.
ascendit in celum atque descendit? Quis
et in potestate.
continuit spiritum in manibus suis? Quis colli-
et congregans sicut in utre aquas maris.
gavit aquas quasi in vestimento? Quis sus-
citavit omnes terminos terre? Quod nomen
et patris *et hec maxime voluit querere supbie conceptum fallum.*
est eius, et quod nomen filii eius, si nosti? Omnis
et eloquia domini igne examinata.
et per prophetas. *et caritate accendit.*
scientia illustrat, sordes viciorum excoquit.
sermo dei ignitus, cli-

Filii huius seculi prudentiores sunt filiis lucis in generatione sua. Et apostolus: Si quis videtur esse sapiens in hoc seculo, stultus fiat ut sit sapiens.

Si nosti, tu scilicet qui tuam sapientiam iactans fuit fidei musti

3.

a stulticia avocas.

Clipeus est id est protector omnium sperancium in se. Clipeus contra laborum insidias et omnia adversa.

purus est sperantibus in se. Ne addas quicquam verbis illius et arguaris inveniaris que mendax. Duo rogavi te ne deneges michi antequam moriar. Vanitatem et verba mendacia longe fac a me. Mendicitatem et divicias ne dederis michi: tribue tantum victui meo necessaria. Ne forte saciatus illiciar ad negandum et dicam: Quis est dominus? Et egestate compulsus furer et periurem nomen dei mei. Ne accuses servum ad dominum suum: ne forte maledicat tibi et corruas. Generatio que patri suo maledicit et que matri sue non benedicit. Generatio que sibi munda videtur: et tamen non est lota a sordibus suis. Generatio cuius excelsi sunt oculi et palpebre eius in alta porrecte. Generatio que pro dentibus gladios habet et commandit molaribus suis: ut comedat inopes de terra et pauperes ex hominibus. Sanguisuge due sunt filie dicentes affer affer. Tria sunt insaciabilia: et quartum quod numquam dicit sufficit. Infernus et os vulve et terra que

Sanguisuga diabolus qui sitit peccandi et peccata suadendo precio ardet. Due filie eius sunt avaricia et ardor luxurie et philargiria. Nam luxurie querimonie liberius frena laxantur: eo noxius delectatur et crescit amor nummi quanto crescit pecunia.

Tria sunt et cetera. Infernus numquam reddit

Alii infernum dicunt diabolum qui non saciatur seductione humana et cetera.

ut quoniam unus est deus qui omnia fecerit perfecta intelligere possunt.

Propter ignitum greci nominis quod est pyromenos unum verbum non explicat latinum. Unde aliquando ignitum aliquando igne examinatum transfertur. Pyromenos ergo significat quod tamquam conflatum igne purgatum sit. Sicut enim metalla igne conflata sordem et scabiem atque rubiginem non retinent et quicquid nichil residet verum et perfectum et omni sorde purgatum est. Ita eloquium domini eternorum bonorum fidem testans unde iota unum aut unus apex non preteriet de lege donec omnia fiant. Vera enim omnia et ignita.

Duo rogavi te. Hec adhuc vir cum quo erat deus sermonis eius igne radiatus ad ipsum deum conversus obsecrans ne vanitate seculi umquam verba mendacia veritati preponat scripturarum nec rursum copia aut inopia transeuncium rerum in oblivionem decidat eternorum.

Generatio que patri et cetera. Superius vite pluralitatem a domino petebat, nunc convertens intuitum ad contemplandam perversorum nescienciam quanta hec sit involuta miseriis quam longe a veritate insinuat dicens: Generatio est nefandorum que et si bona agit quia honorem non defert patri celesti, perdit.

Aut hec generationes congregationes sunt iudeorum et hereticorum. Iudeorum generatio patri suo maledixit quia ait: Hic est filius meus primogenitus Israel; quando filium eius venientem in carne negavit et matri sue non benedixit, id est synagoge cuius precesse fidei quam in prophetis de Christo habitat detraxit. Novacianorum generatio

¶ No.

¶ No.

¶ Tria sunt insaciabilia. 2^a.

Nota. Tria sunt difficilia et c.

Nota per tria movetur terra et c.

Nota quatuor sunt minima terre.

tas videtur sibi munda. Dicens se perfectum in opus here. Generatio arrianorum excelsos habet oculos et palpebras suas per dominum erectas dicens. Si natus est fuit tempus quando non fuit filius. Generatio que pro dentibus gladios habet et que suam perfidiam aliis imprimere conatur et sicut tortura gladii dissecta audientium animas veneno allocutionis occidit.

Oculum qui et c. Qui divina iudicia reprehendunt subsannant patrem et heretici dum predicatorem sancte ecclesie irrident. Partum matris despiciunt. Qui de ipsa exierunt, qui contra eam loquuntur. Ex nobis exierunt sed non erant ex nobis. Quorum intentionem dum predicatores destruentes scripturarum procedentes terre pando vincunt, qui oculum nefandi corvi de torrentibus effodiunt et filii aquile et c. Corvi dicuntur doctores qui peccati nigredinem confitentur. Filii aquile quia per gratiam eius sunt renati, qui in carne ad celum transvolavit, qui aubi filii sponsi dicuntur.

Tria sunt difficilia et c. Ista est ad litteram. Sed via aquile in celo et subtilitas diaboli que est corda sanctorum volutat magno labore deprehenditur. Sed via colubri super petram hostis vel venenati calliditas insidiari non desinit eis que in petra fundatos esse conspicit. Si navis in mari via est in qua utas que per amaros seculi fluctus diaboli flatibus agitata tanta subtilitate discurrit ut via autem eius non possit comprehendi. Quod aquila diabolum signat ostenditur per illa velociores per secutores nostri fuerunt aquilis celi et inimici nostri demonibus crudeliores videbantur. Quod serpens diabolum signat in principio hominis transgressione probatur. Ideo quidem astutiam facie colubri fuge peccatum. Quam navis levitatem eorum designet qui omni vento doctrine circumferuntur demonstrat.

ue terra que numquam satiatur aqua et cupiditas super igne incendium gehenne qui numquam dicit. Meretrix non saciatur deliciis et avarus numquam dicit sufficit.

nunquam saciatur aqua. Ignis vero nunquam dicit sufficit. Oculum qui subsannat patrem et qui despicit partum matris sue, suffodiant eum corvi de torrentibus, et comedant eum filii aquile. Tria sunt difficilia mihi, et quartum penitus ignoro.

Subtilitatem diaboli.

Viam aquile in celo, viam colubri super petram, viam navis in medio mari, et viam viri in adolescencia. Talis est via mulieris adultere que comedit et tergens os suum dicit: Non sum operata malum. Per tria movetur terra, et quartum non potest sustinere: per servum cum regnaverit, per stultum cum saturatus fuerit cibo, per odiosam mulierem cum in matrimonium fuerit assumpta, et per ancillam cum fuerit heres domine sue. Quatuor sunt minima terre, et ipsa sunt sapientiora sapientibus: formice populus infirmus, qui preparant in messe cibum sibi.

Quatuor sunt et c. Minores videntur in hac vita quam reprobi et abiecti rectorum sapientiores sapientibus mundi, que eterna querunt et per hiis pari desiderant.

Formice et c. Et ecclesie populus ut fortitudinem mentis custodiat infirmum se tempore pallat ad saturitatem sua dentibus ostendat. Ubi ego autem dico vobis non resistere malo, sed si quis te percusserit in unam maxillam, prebe et aliam. Hic in hac vita preparat sibi futu[ram]

tus bonorum operum quibus nutriatur mentium.

Lepusculus plebs etc. Hec est plebs ecclesie que inualida quia in uiribus suis saluti nolo querere et quia non in suis uiribus sed in dei auxilio salutem sperare didicit quod est cubile suum in petra ponere unde dicit cum psalmista. Esto michi in lapidem fortissimum et in domum munitam ut saluum me facias quia petra mea et munitio mea es tu.

Stellio alas non habet et ideo manibus nititur et moratur in edibus etc. quia illorum humilitatem significat qui natura tardi ingenio solercia tamen industrie sue ut ad noticiam diuinarum scripturarum ut ad uirtutum gratiam quibus celum mereantur attingunt plerumque .s. aues pennate in imo resident et stellio qui pennas non habet nitens manibus regni edificia tenet. sicut ingeniosi dum per negligentiam in malis remanent et simplices quos ingenii pena non adiuuat ad optinenda eterna regni merita uirtutis operatione leuat.

Gallus succinctus predicatores sunt qui huius seculi tenebras uerum mane nunciantes.

Ubera forte premit etc. sacri eloquii subtili uerba intellectu pensans que per

lepusculus plebs inua
lida qui collocat in
petra cubile suum. regem
locusta non habet et egreditur uniuersa per tur
mas suas. Stellio ma
nibus nititur et mora
tur in edibus regum. Tria
sunt que bene gradiun
tur et quartum quod in
cedit feliciter. Leo fortis
simus bestiarum ad nul
lius pauebit occur
sum. Gallus succinctus
lumbos et aries nec est
qui resistat ei et qui
stultus apparuit post
quam eleuatus est in sub
limes. si enim intellexis
set ori imposuisset manum.
qui autem fortiter premit
ubera ad eliciendum
lac exprimit butirum et qui uehementer emungit elicit san
guinem. Et qui pro

(interlinear: leo deus ... tribu iuda ... fortissimus est dei fortitudinis ... in hominibus in merito. ... restringens. ... fide domino filius ... arietum. aries .s. sacerdos. ... in sublime. ... uiduis apparebit ... ueri iudicis ... supplicium suum ... prouidens ... elevaretur.)

pro precibus et calidis in manibus suis gestant. sicut hec tam callida sunt ut inueniri negantur. sic difficile est scire quot cogitationibus iuuenis agitatur qui iam ueritatis deseruit. talis est uia mulieris adultere. adultera quoque mens ut ea que commemoraui semper uaga est. que ubi celare peccata negat se aliquid patrasse mali.

Alii cirogrillus non minus herinacius murium et urso. cuius in palestina magna copia et cauernis petrarum et in foueis in prato ubi dicitur petra refugium herinaciis. Alii leporibus. Alii cirogrillus. Sed hic quidam pro lepusculo hiricium habent. Sed .s. hebreum uerbum saphan tuentur et cirogrillum et leporem interpretantur.

Locusta gentes quondam sine rege christo sine propheta sine doctore. nunc in unitate fidei congregate ad spiritualem pugnam contra diabolum pergunt. ut anachoretarum concorditas qui cum nullo preposito homine in suis latibulis regantur tamen in stant in suis locis christo militare et germina carnalium consuetudinum absumere uoluptatum.

Non uos moueat quod dicitur et quartum quod incedit feliciter. tria .s. bene incedere dicit et quartum feliciter. Non .s. omne quod incedit feliciter bene neque in hac uita omne quod bene feliciter. Nam leo et gallus et aries bene incedunt sed non feliciter quia persecutionem patiuntur. quartum uero feliciter et non bene incedit quia in fallacia sua antichristus perducitur ad tempus.

Et aries et cetera. primus ordo sacerdotum qui per sua exempla gradientes precedit subsequentem omnium gregem trahunt. quibus spiritualiter resistere non est qui resistat ei quia eorum intentionem nullus persecutor impedire potest. et quia post hec

Margin notes: fere in principio ... qui ... inertia ... potius ... Non dicitur quod bene gradiuntur etc. (in red) ... herinacium ... huc usque

antequam appareret. sub dicit quartum dicens. quod in eadem felicitate quia quis tantus apparuerit postquam elevatus est in sublime.

Verba lamuelis regis. Lamuel autem interpretatur est deus. de quo supra. Interpretatio visio quam in locutus est inspiratio quo est deus. mater dei gratia que illum erudit. intellectus sapientie quam forte hominibus ipse minuit.

XXXI

quam multis ad litteram lecti... aret Salomonis docuisse post intelligi quia quod ipse sapienter dicta cognovit. opus parabolarum suarum inserere voluit. non postquam dictum est in titulo verba lamuelis regis. additum est visio quam erudivit eum mater sua. quia cum in regnum unctus spiritum sapientie accepit. ipsum vidit quam prudenter se mater sua docuerit.

Noli regibus et cetera. Hec in sequentia ad litteram patent. aliter autem precipit ne vino in quo est luxuria inebrientur mentes fidelium qui sunt membra regis eterni. quia nullum secretum ubi regnat ebrietas. nichil de celestibus cogitatur ubi regnat voluptas carnalis. sed ea solum que sunt visibilia carnales scrutantur.

Date siceram meren. et vinum et siceram divine sapientie consolacio. quam illis debetur. qui in infimis consolari refugiunt. et quicquid in presenti occurrerit amaro animo suscipiunt. celestibus tota mente inherentes. unde renuit consolari anima mea memor fui dei et delectatus sum. Item date siceram et cetera. penitentibus. scilicet qui pristinorum actuum merore atque tristicia deprimuntur spiritualis sicere iocunditatem...

catur vias per ducit discordi... ad Verba lamuelis regis visio qua erudivit eum mater sua. Quid dilecte mi. quid dilecte uteri mei. Quid dilecte votorum meorum. Ne dederis mulieribus substantiam tuam. et divitias tuas ad delendos reges.

Noli regibus. O lamuel noli regibus dare vinum. quia nullum secretum est ubi regnat ebrietas. ne forte bibant et obliviscantur iudiciorum. et mutent causam filiorum pauperis. Date siceram merentibus. et vinum his qui amaro sunt animo. bibant. et obliviscantur egestatis sue. et doloris sui non recordentur amplius. Aperi os tuum muto et causis omnium filiorum qui pertranseunt.

non valet ipse loqui memento... eorum defende qui patrie celestis... huius vite viam cicius transeunt. vel os aperi...

sione. dum lac queritur butirum invenitur. quia dum mitti vel tenui intellectu quamvis ubertate interius pinguedinis unguntur. quia nec semper fiet unquam faciendum. ne dum lac queritur sanguis sequatur. quia dum verba divina ultra modum discutiuntur in carnalem intellectum cadunt. sanguinem elicit qui vehementer emungit. quia carnale efficitur hoc quod nimia discussione sentitur.

Et qui provocat et cetera. Quid provocat parabola ad litteram significet apparet. quia qui modeste primum allocutus quantum a capite rerum. quod de uberibus in quibus lac querere butirum experimentum at qui tempto verbo iram discordiamque suo pro ex corde provocatur. quia ultra modum emungens ubera elicit sanguinem.

Et divicias et cetera. Hec enim non tenens delicias hominum corda corrumpit. nec celestia querant in quibus perpetuo regnent cum domino.

Delendos reges provitia quod summi regis corpori adunati per fidem pullecebras seculi merentur eradicari de terra viventium.

Aperi os et cetera. pro causa pauperis qui per se loqui in iudicio

to gentibus uerbum predicatoris predicare ~~eum~~ diuina eloquia prius personare nesciebant et non tantum iudeis sed cunctis per orbem nationibus curam salutis impendere.

Aperi os tuum. Sicut per capitulis et recepta de os a prius per accepta ita ubi errauerit uisde castigare ad monenter mos fecis pauperis iudicio non misereberis. quod in uitium quod dominum facere propheta dicit. Sed iudicabit in iusticia pauperes et arguet in equitate pro mansuetis terre.

Spoliis non indigebit. quia numquam cessabit animas deceptas a diabolo socias et fidei restituere donec mundi cursu finito numerus uirorum compleatur. Sed quia quicquid boni sancta ecclesia uel fidelis anima agit de super accepit recte subditur. reddet ei bonum et non malum cum per cepta sit e muneribus recte uiuendo ~~reddet~~ et ea que fecit uel facit aliis intimare satagit. Cum autem dixit reddet ei bonum ad didit et non malum. quia quidam accepta a deo bonis mala rependit. uel mundicia fidei que percepit in heresim uertuntur uel fidem quam uerbis fatentur factis negant uel bonos mores per collo quia mala corrumpunt. uel in bono proposito usque ad finem non perseuerant. unde cum dixit reddet ei bonum et non malum. ut perseuerantiam necessariam ostenderet. adiunxit. omnibus diebus uite sue. cui sic serviamus illi in sanctitate et iusticia coram ipso omnibus diebus nostris.

Aperi os tuum decerne quod iustum est et iudica inopem et pauperem. Aleph. Mulierem fortem quis inueniet? procul et de ultimis finibus precium eius. Beth. Confidit in ea cor uiri sui et spoliis non indigebit.

et uinum quod letificat cor hominis affluenter infunditur ne humaniori tristicia absorbeantur qui in luctu sunt.

Mulierem fortem et cetera. Huc usque lamuelis uerba regis. Hinc Salomon paucis uersibus sed plenissima ueritate laudes ecclesie decantant. Constat enim hoc carmen uersibus xxii per ordinem hebrei alphabeti et singuli uersus singulis incipiunt litteris ubi intimatur quam plene hic uel alibi uniuscuiusque fidelis uel totius ecclesie sancte que ex omnibus electis una perficitur catholica uirtutes describantur ac premia. Mulierem fortem quis et cetera. Mulier fortis sancta ecclesia. que ex aqua et spiritu sancto deo filios spirituales gignit fortis. que cuncta aduersa uel prospera seculi pro dei amore contempnit. quam ipse in carne apparens et tu inuenit et fortem fecit. unde ad celos rediens ait angelus cum gratulamini mihi quia inueni ouem quam perdideram. Videns ergo Salomon humanum genus in nimiis implicatum erroribus et quod ad eius saluationem nullus nisi solus mediator dei et hominum sufficiat. ait. Mulierem fortem quis inueniet et cetera. Ac si aperte futurum dei gratiam admiretur. quis talis. quis tantus. qui de tot incredulis mundi nationibus unam sibi electorum ecclesiam congreget. quam sua gratia fortem et insuperabilem faciat. non uti similis non nostri temporis sed in fine seculorum deus homo factus et nos sua passione amiore redempturus. hoc est enim quod ait procul et de ultimis finibus precium eius.

Procul enim interuallo temporis a Salomone usque ad partum uirginis. de ultimis autem finibus quia a summo celo egressio eius. Precium aliud enim precium pro nobis dedit quam se ipsum. unde qui dilexit nos et tradidit semet ipsum pro nobis et cetera. Quamuis et ita possit intelligi precium sancte ecclesie procul positum fuisse. quia uerbi incarnatio uita hominis conuersatio passio resurrectio longe a natura nostra remota. Ille enim quando uoluit et de qua uoluit matre natus est. sine peccato uixit in mundo et quando uoluit mortuus est et quando uoluit et quomodo uoluit resurrexit ascendit et cetera. Sic in quibus tam procul a nobis quam celum a terra. Quia uero ecclesiam quam redemit dominus non solum uerbum salutis suscepit sed et constanter pro illo certare spreto mundo predicare donauit. addidit. Confidit in ea cor uiri sui. Vir redemptor ecclesie sponsus enim uosui uno uiro et cetera. christo. Quod ergo dicit. Confidit in ea cor uiri sui. ab humana similitudine tractum est. sicut enim qui fortem fidelemque et castam habet coniugem confidit in ea. quia nichil contra uoluntatem suam agit nec saltem adulteri cogitatione polluitur. et cuncta pro amore suo tolerabit libenter et quos ualebit ad amiciciam suam conuertet. sic deus in ecclesia confidit. Scit enim spiritum gratie quam dedit. nouit uirtutem caritatis quam eius precordiis infudit. ideoque non dubitat non solum eam a sue fidei integritate non posse corrumpi sed et perseuerantem

Non asserere forte quod inuenies.

Gimel Reddet ei bonum et non malum omnibus diebus vite sue. Deleth Quesivit lanam et linum et operata est consilio manuum suarum. He Facta est quasi navis institoris de longe portans panem suum. Vau Et de nocte surrexit. deditque predam domesticis suis et cibaria ancillis suis. Zai Consideravit agrum et e

[Gloss:]

in(ter)iserant plures ad fidei cog
nitionem et unitatem congreget.
hec est spoliis non indigebit. spoliat enim diabolum ecclesia cum per
dicatores quos deceperat: ad veritatem revocet.

Que sunt. Quibus operibus iustitie vel scilicet caritatis fructibus sit po(tius)
insistendum ei qui quod accepit rependere querit: sic dicit. Qui
vero lanam et linum et cetera. Hec sancta ecclesia ad litteram facit secundum illud. cum
videris nudum operi eum et cetera. Operatur autem non in consulte.
sed consilio. ut a viro suo Christo mereatur iudicio audire. Esu
ri(vi)... et operata est ... consilio. ut a viro suo christo mereatur iudicio audire. Esu
dus fui et operuistis me et quamdiu fecistis uni ex minimis istis mihi fecistis.
manuum suarum id est earum personarum per quas elemosinas pau
peribus tribuit. in quorum opere devoto saluberrimo utitur consilio.
ut cum dispersit: det pauperibus. ut non ab hominibus laudetur ad tem
pus. sed iustitia eius maneat in seculum seculi.

Mystice quidem in lana que habitus est ovium: pietatis et simpli
citatis opera que proximis impenduntur accipimus. In lino quod
ex terra virens oritur: sed multo et longo exercitio amittit hu
morem nativum: et ad gratiam novi candoris pervenit: castigatio
carnis nostre intelligitur: dum enim ingenitas viciorum sordes per con
tinentiam excoquimus: dignam veste que Christum induamus
mus efficimur. unde quotquot baptizati estis Christum induistis.
Querit ergo fortis mulier lanam et linum et operatur consilio manuum scilicet. cum ecclesia sollicite proxi
mo quibus se pietatis fructibus exerceat. quo a carnalibus illecebris
emundet. et hoc consilio prudentissime id est superne tamen retributionis
intuitu. De hac retributione aperte subditur: Facta est quasi navis in
stitoris de longe portans panem suum. Navigator dicitur institor eo quod acquirendis mercibus
sedulus instat. Ut ergo institoris navis bona nata mercimoniis
que in sua patria habundant per mare portat. ut ut vendat ea que at
tulerat: cariora domum reportet. sic ecclesia sic anima perfecta virtutum
divitiis gaudet bonis terrenis: quibus maiora divine gratie dona
mereatur. Optimum enim commercium cum bona que largimur
proximis pro hiis mercedem a domino recipimus sit ad maio
ra semper [...] proficiamus. Deinde vitam eternam. sic sancta anima quasi
navis institoris que transit desiderio fluctus seculi. sola que in celis
sperat gaudia meditatur eterna pro quibus habundantius ad ipsa
scandendum quicquid valet elemosinis agit. quicquid occurrit ad
versi superare contendit. quasi de longe portat panem: qui in cunctis que a
git eternam tamen retributionem expectat. Solam vivi panis sacie
tatem desiderat: qui dicit. venite ad me omnes qui laboratis et onerati estis et ego
reficiam vos. In primo panem recipit. qui in eo quod iuste agit
humani tamen favoris premia petit nullo vite eterne intuitu de qui
bus dicitur: amen amen dico vobis receperunt mercedem suam.

Dat predam domesticis suis. eum e
os quos diabolo eripuit eorum so
cietati qui in fide precesserint con
ciliat.
eos qui fortiter erant ad fidem vocat. et

Surgit autem de nocte cum quis
fidelis ad agendam proximorum
curam sollicite accingitur.
quod duobus modis facit: quia et
qui in fide fecit amplius operibus

Et de nocte surrexit et cetera. Si enim
tempus presentis seculi cursus
die ac nocte variatur.
et dies ad operandum. nox
ad quiescendum: sic ecclesie
est geminus quietis et
operis status discernitur.
quia enim nocte quiescit. cum
fidelis mentis illa mun
di sollicitudines liberius
non carere: se spiritualiter in que
prit curare: vel lectionibus
orationibus lacrimis et huiusmodi se
creto exercere.

Consideravit agrum et cetera. Eterne hereditatis possessio
de qua ecce odor filii mei sicut odor
agri pleni cui benedixit dominus et cetera.

insistant excitat dn̄i: subdit de aliis p̄ do. s. cetera. a. s.

De ancillis suis aba tia ancillis. cum hu militer quosque timore iussa seruantes ne lan gueant p laborem merce dis comunem orat d̄e rest. cetera.

//t Considerauit .i. e. ho die usque in finem seculi mis tor. considerat agrū et emit e. ac de fructu ma. s. p. iii. q̄ ecclesia sem //q̄s p exquirit q̄s ad fidē conuertere possit .i. quos ad ualere uenerit: ut sa cra uerbi pecunia i ser uicium xp̄i emit et in eis uineam xp̄i planta re stud po cius uineam xp̄ facere curat .i. q̄ qui aliū docere desiderat. prius a malis abstine re .i. bona facere operā debet. subdit. accinxit fortitu. lū. s. ro. b. s.

Cum se ad uirtutum o pa p̄parat .i. bn̄ primo lū bos accingit .i. post bra chium roborat q̄ bonū opus deo acceptabile nō est: si nō prius car nis .i. mentis luxuria restringatur. dn̄ qui esse et agere p̄lle. dis. bn̄. fa. .i. sit lumbi uri p̄cincti .i. lucerne ar. s. ma. uestris. ut bonis o peribus fulgeatis.

odor .n. filii mei sicut odor agri pleni q̄ tota mentis intentione contuenetur: q̄ sit

mit eum de fructu

beatitudinis plenitudo in regno dei

manuum suarum pl

antauit uineam.

heth Accinxit fortit

Cum superius desideriis

udine lumbos suos et ro

intentis carnalibus aterebat succum

borauit brachium suum.

bere despicit.

teth Gustauit et uidit

q̄ bona ē negociatio

De fructu. ma. s. i. c. q̄ de fructibus re ctor fidelium fusis uerbis scrip turam condidit q̄ auditores fide .i. dilectione debriauit .i. bn̄ p̄mi nam ecclesiam: q̄ p mulierem fortē est designata .i. cosanguineos u nee qui sunt filii m̄ris accipim. Mr aū uineam plantauit. cum ecclesia primitiua p orbem missis p̄dicatoribus fidei semina disp sit. considerauit .n. agrū .i. mund uicior spinis horridum .i. culto re sp̄uali egere. emit uero eum: cū talentum uerbi auditoribus suis contulit. ut credentes xp̄o ma sparet. plantauit aū in eodem agro uineam: cū in nouis creden cium ꝑplis ecclesiam plenam euangelica in ꝑfectione firmauit. q̄ in uineam de fructu manuū suarum. plan: q̄ nō solum uerbis struebat sed quos erudiebant .h. i. filiis .i. miraculis. q̄ tota mentis intentione contuenetur: q̄ sit beatitudinis plenitudo i regno dei. co siderauit. q̄ ecclesia agrum .i. emit eū de fructu manuum suarū: q̄ studiose dicit que sit gaudia uite .i. p eius quicquid potest laborat.

Gustauit et ui. q. bo. ē. sic legitur illius s. negociationē de quo cōsiderat uit agrum .i. emit eū. gustauit igitur sancta ecclesia .i. aīa p̄fecta .i. p nimio mentis desiderio cognouit. q̄ bona ē negociatio uite i marcessibilis q̄m mundo relicto ēternam meretur i celis. Gus tauit aū .i. apte dicitur. q̄ bonū est p instanciam p̄dicandi quoscumque ualet ad uiam ueritatis adducere. atque ideo nullis tribulationū tenebris nec ipsa morte potest lucerna deuotionis ei extingui. eorum namque lucerna nocte extinguitur .i. ueniente iudice q̄muis in die uideatur ardere: qui ad tempus credunt .i. in tempore tem. s. illorum lucerna nocte media extinguitur .i. qui ue niente iudice oleum caritatis non habuisse in uasis p̄rodiorum p bantur: dum p dicto timore falsarum uirtutum: ueram tenebro sorum luunt tormenta fictorum. s. hoc loco noctem p quiete accipimus secundum q̄d supra. s. de nocte surrexit .i. ad operandum se quiete ap tauit. apte dicitur q̄d lucerna sancte eius non extinguitur in nocte q̄ et cum ab actione quiescit uacat liberius contemplationi. cum q̄ a publicis cessat operibus: ardentius uel lectionibus uel laudibus studet diuinis. ut mulier que nō solum in die uitat laboribus s. nocte accensa lucerna manibus operatur.

Manum suam .i. c. h. de elemosinis q̄ paupe ribus fiunt: potest accipi. s. de uerbo dei melius q̄ indumentū salutis con fert aīabus. dn̄ iob. iusti ciam indutus sum .i. uestiuit me sicut uestimento.

eius nō extinguetur in

nocte lucerna eius.

ioth Manum suam mi

Manum suam .i. fortia dic p fecta i caritate opa. quibus ec clesia p eterna retributione exercet. dn̄ bn̄ facere his quid .u. .i. si uis p̄fectus esse. uade .i. uende oīa que habes .i. da. p. synagoga autē

sit ad fortia et digiti
eius apprehenderunt
fusum. coph Manum
suam aperuit inopi
et palmas suas ex
tendit ad pauperem. lamed Non time

bit domui sue
a frigoribus ni
vis omnes enim do
mestici eius vesti
ti sunt dupp
licibus.

Mem Stragulatam
vestem fecit sibi bis
sus et purpura vesti
mentum eius. Nun No

cum dicitur singularitatis audientibus
me. to. t. co. tanto infirmior est
in ope iusticie quanto minus spe e
terne retributionis erecta. at e contra que
audit promissam agit ut ap. n. re. certior
et ideo hac remuneratione omnia sufficit
fert. de cuius fortitudine dicitur regnum
celorum vim patitur et violenti rapiunt illud. digiti e
ap. fu. colus in sinistra fusus in
dextera. de colo lana filo transit in
fusum et dextera vitam perpetuam
leva presentia dona dei significat. l. o-
pulentiam rerum. pacem. sospitatem. scripturarum scientiam et celestium perceptionem sacramentorum. hec in his cum a deo percipimus quasi lanam colo in leva gestamus. at cum ea per amorem celestium
salubriter exercere incipimus lanam agni immaculati de colo in fusum de leva in dexteram tra
hicimus. qui de donis temporalibus redemptoris nostri. de exemplis operum eius stolam nobis glorie celestis
ac vestem nuptialem caritatis facimus. Digiti enim quibus fusum apprehendit intentionem dis
cretionis quam quisque operatur significant. quia nulla corporis membra sic distincta sunt articulis ac flexi
bus. Quorum ergo conversatio est in celis unde et salvatorem expectamus. horum digiti dextri apprehen
derunt fusum quia sedula discretione per eternis laborant. et bene dicitur apprehenderunt fusum ut discat
quanto studio quanta festinatione agere debeamus. Quid autem in littera sancta ecclesia sicut ista per fortia per fusum
operata sit. subiungit. manum suam et cetera.

et diadema ante iudicio me
o. Manum suam. a. in.
o. cum mulieri a fide ig
norantibus per opinionis re
tor revelat. palmas
suas extendit et ad
pauperem. cum late longe
que predicatores ad gentes
eius salutis egentes dirigit.

Frigora nivis sunt corda malorum perfidie torpore algentia que qui
bus quoniam habundavit iniquitas refrigescet caritas multorum. et illa nive opprimuntur
que ob superbiam de celo corruens in tenebras adhuc se velut an
gelum lucis ostentare presumunt. et habitum niveum prefert. quod et ipse an
gelorum eius proprium est. si niveo habitu sue virtutis claritatem signare
non timebit autem domui sue a frigoribus nivis quia credidit deo dicenti
quia porte inferi non prevalebunt adversus eam. omnis enim domestici eius
vestiti sunt duplicibus. sapientia scilicet ad heresses revelandas et patientia ad toleran
das aptorum certamina pugnas. vel vestiti sunt duplicibus quia premissionem ha
bent vite que nunc est et future. nunc adiuti a deo ne deficiant. tunc in
beatitudine se divina visione ditati. sancte vestiti sunt duplicibus. una ves
te operis et altera mentis. fide scilicet et bonis sacramentalis quoque redemptoris imbuta
et exemplis. unde quicumque baptizati estis in christo christum induistis. possunt autem frigora
nivis tormenta intelligi eterna que igne et frigore sunt mixta unde ibi erit fletus et stridor den
tium. fletus enim ex igne et fumo. stridor ex frigore. unde iob. ad calorem nimium transibit ab aquis
nivium. sed ab his ecclesia domui sue non timebit quia quicumque pertinet ad domum illius non p
timebit quia per spirituali veste eius erit indutus. In evangelio enim de eo qui non habebat vestem nup
tialem dicitur ligatis manibus et pedibus mittite eum in tenebras exteriores. ibi erit fletus et stridor den
tium. qui merito in frigore religatur quia vestem pietatis non ha
buit.

Stragulatam. i. Stragulata
vestis est que variante textura
solet confici firmissima. forti
a ecclesie opera et diversa eius virtu
tum ornamenta significat. de qui
bus astitit regina a dextris tuis in ve
stitu deaurato et cetera. bissus pure conscientie
castitatis conversationis. purpura effusio sanguinis bissus enim can

Nobilis in portis vir
deus quia invisibilis et igno
bilis. cum ante tribunal
staret iudicandus. sed
nobilis cum venerit iu
dicaturus. et omnis angelicus
cum eo. et cetera. In portis que
tere in portis sedebant
ad iudicandum ut ve

inentes ṗratum cōtin
uo [illegible]uum iudicantes
acciperet & rustico sub
pastores/ insolita ur
bis edificia nō stupe
facerent. nec frequens
litigancium cōtrouer
sia urbis pacē turbare
ret. Nobilis ergo erit
dñs sponsis sue ciuita
tis q̄ qui nūc a multis
contempnitur/ ubi
finis scl̄i fuerit/ ubi pa
trie celestis regem regni
um apuerit claritas eius
tis apparebit sublimis.

Fortitudo. ad toleranđ
decor ad uirtutum g̃
ciam exercendam. de
cor q̄ operatur iusticiā.
fortitudo q̄ p̄secutionem
patitur p̄p iusticiam. &
ideo ridebit in die no
uissimo. l. gaudebit &
retributione regni celes
tis. q̄ dolebat in certa
mine uite p̄sentis. be
ati qui nūc fletis q̄ ride
bitis. & iob. os tuū uera
cium replebitur risu. sic e
huic dicit. p̄pheta de dño.
dñs regnauit decorem
indu. ē indu. ē do. fortit.
se. cum euangelium reg
ni p̄dicaret/ aliis place
bat/ aliis displicebat/ ad
eos quib; placebat deco
rem induit. ad eos quib;
displicebat. fortitudi
ne. Imitare & tu dñm
deum tuum/ ut possis
esse uestis illius. esto cū
decore ad eos quib; pla
cent opa tua. esto fortis
ad illos detractores.

Ut nō statim puniat
ut lex moysi. sʒ misc
parcat. sic dñs de mlre

bilis in portis uir e
ius. qn̄ sederit cum
senatoribus terre suis.

didi coloris. purpureus aūt colo
de sanguine animalis. ʒ quia p
pura uocatur. fit & sanguinis
habet speciem. Ideo dr̃ scā eccā in pa
ce hēc lilia. In bello rosas. tecq; bissus
uirens oritur. ʒ multis exercitatōibus a nimis
so humore natiuo ad decorem candide uestis ducitur. bisso indu
tur eccā. dum castigant corpa electi. purpura aūt quis regum est
cum continenciam nō amore laudis. ʒ regni plennis exercent.
hinc gaudeamus & exultemus. q̃m uenerunt nupcie agni. et
uxor eius p̄parauit se. & datum ē ei ut cooperiat se bisso candenti
splendido. bissinū. n. iustifica
tiones sanctorum sunt.

Samech. Syndonem
fecit & uendidit. et
cingulum tradidit
chananeo. ayn. fortitu
do & decor indumē
tum eius. & ridebit
in die nouissimo.

Syndonem fecit &c. In linteo syn
donis subtilis scē incarnatio p̄dica
tōis/ in qua molliter quiescitur: q̄
in illa spe supna refouemur. ʒ
de & pectō illuminato aīa lia mōstra
tur: quia aīe misericordie aggre
gate in blande fidei quiete con
tinentur. hanc ḡ syndonem ec
clesia fecit & uendidit: q̄ fidem
quam credendo texuerat. loquendo
dedit & ab infidelibus uitam recte
conuersatiōis accepit. q̃ & chana
neo cingulum tradidit. q̄ p uigore demonstrate iusticie fluxa o
pa genitalitatis astrinxit. ut qđ precipitur. iuuendo teneatur. Un
sint lumbi uri precincti. p chananeum. n. gentes. a quo & sunt. qui
et cōmutatus interp̄e. gentes. n. a uiciis ad uirtutes a diablo mi
grauerint ad xp̄m. Un̄ p his qui cōmutabuntur filiis chore ti
tulum. p delicto. post obliuiscere. po. tu. & d. p. tu.

Phe. Os suum apu
ruit sapie. & lex clem
cie in lingua eius.
Sade. Considerauit
semitas domus
sue. & panem ocio
sa nō comedit.

Os suum &c. Ad hec tm̄ loquens os
aperuit ut sapiam doceret. scdm
illud. omnis sermo malus ex
ore uro non procedat. ʒ si quis bo
nus ē ad edificationem fidei. ut det
gr̃am audientibus. ul̃ os cordis
aperuit ad discendum ab ipsa sa
pia intus ueritatem. q̃m foris
doceret. utrumq; conuenit. qđ sub
iungit. lex cle. in lin. eius.

Considerauit &c. Quia cunctas
conscie sue cogitatōes subtiliter
inuestigat. panem ociosa nō co
medit. q̄ sacrum eloquium qđ percipit ope exequitur. Item domus
fortis militia hūana uite celestis. semita. precepta iusticie. quibus
ad uite mansionē uenitur. quas aīa bn̄ considerat. cū & diligē

a po . xxx

pecc

ter quibus actibus ad celum peruenire debeat inspiciat. quid diuidat agenda. exercere non desinit. panem quoque o. n. co. cum domini corpus percipiens studet imitari actu quod mysterio celebrat. ne indigne panem domini comedendo et calicem bibendo iudicium sibi manducet et bibat. uel simpliciter potest accipi. quia panem ocio non comedit secundum illud. Qui non operatur non manducet. et ipse paulus de se. quoniam ad ea qui in opus erant et his qui mecum sunt ministrauerunt manus iste. unde luxuriantes uiduas arguens. ait. simul autem et ociose discurrunt circuire domos. non solum ociose sed uerbose et curiose.

Potest et hoc quod dicitur. Surrexerunt filii eius et beatissimam predicauerunt nunc accipi cum quis fidelium transcensis seculi erumpnis ad celum ducitur. aliquando enim recedere ad humilitatem surgere ad gloriam pertinet. unde olim in cinere sedentes penitentes et surgite postquam sederetis. q. m. p. do. Surgunt ergo filii ecclesie et beatissimam eam predicant. tum celestibus bonis sublimati quanta sit illa beatitudo aspiciunt et hanc debita laude cum ea celebrant. laudant eam uir ipsius cum bona que ipse donauit remunerat. sed quibus uerbis laudet ostendit. Multe filie congregauerunt di.

Multe et cetera. Scilicet hereticorum et malorum catholicorum que filie dicuntur uel esse. quia diuicias non sunt remote sacramentis et ad opera dein filiorum quam non custodierunt receperunt. unde iohannes ex nobis exierunt sed ex no. n. e. Que congregauerunt di. bona opera. scilicet ieiunia elemosinas afflictionem et cetera. Que sunt uere diuicie spirituales ubi pura mentis sinceritate geruntur. sed sine fide nichil prosunt. sed et ille filie frustra congregant diuicias de quibus multi dicent in illa die. domine non. ne in. no. t. p. e. et in. n. t. u. m. f. confitebor. tunc illis. nescio uos. quia numquam noui uos. sed has filias ecclesia supergreditur. quia fide casta et opere perfecto redemptoris sui uestigia sectatur.

coph Surrexerunt filii eius et beatissimam predicauerunt. Vir eius et laudauit eam. Res Multe filie congregauerunt diuicias. tu supergressa es uniuersas. syn Fallax gratia et uana est pulcritudo. mulier timens dominum ipsa laudabitur. thau Date ei de fructu manuum suarum. et laudent eam in portis opera sua.

peccatrice. qui sibi prius est peius. et in illam. mittat. et sic absolutum eam. unde de. et am. no. pec.

Surrexerunt filii eius et cetera. quod futurum nobis uel propheta quasi iam factum refert. Surget filii eius esse. id est electi immortales. tunc matrem que eos aqua et spiritu deo genuit beatissimam predicabunt. que nunc quasi misera despicitur. sicut apostolus ait. Si in hac uita tantum sperantes sumus miserabiliores sumus omnibus hominibus. sed quia per alia uita militamus. Merito cum apparuerit quod erimus matrem nostram beatissimam predicabimus.

Surget et uir eius et laudabit eam in iudicio dicens. Benite. be. p. m. et cetera. Qui quidem ipse primitie dormiencium resurrexit a mortuis. sed in iudicio quanta sit resurrectionis gloria sue demonstrabit.

Date ei de fructu ma. Sic hoc uir eius de quo supra dictum est uir eius et laudabit eam. qui angelis in fine precepturus est ut ecclesiam post huius uite certamen post tenturationem afflictionum ad regni gaudia uitro ducant. ac sibi uite immortalitatis sociam aggregent. secundum hoc et dicturum autem congregate mortem meum. date illi de fructu ma. e. quia fructum spiritus facere curauit. caritatem gaudium pacem. et cetera. et laudent eam in portis in iudicio scilicet sine in

Fallax est gratia laudis quam ab homine accipit. uana pulcritudo castitatis uel operationis bone quam hominibus ostentat. alia quia timore caret diuino. at illa conscientia uere laude digna quia timorem eius dei in omnibus seruat. ipse enim principium sapientie custos uirtutum. unde initium sapientie timor domini. et alibi. Qui timet deum nichil negligit. hinc est quod iob in prospitate uirtutibus floruit et ad uisitatem insuperabilis permansit. qui uere dixit. semper quasi tumentes super me fluctus timui deum et pondus eius ferre non potui. Fallax ergo est simulator gratia. uanus decor operis stultorum.

gressu per se celestia. uel pro-
mi[n]um favores supra
curas opera ipsa que fecit.
examinante et probante
et remunerante deo. cui
est honor et gloria amen.

Cetera autem que in hoc seculi exilio conversatur intimorum quoniam ardentes virtutum lampades veniente ad iudicium sponso offert. iure ab eo laudata ianuam cum eo regni celestis intrabit. qualiter eam laudet ostendit. date ei de fructu.

[quasi]
Memini me hoc ferme quinquennio cum adhuc Rome essem et Ecclesiasten sancte Blesille legerem, ut eam ad contemptum huius mundi provocarem et omne quod in mundo cerneret putaret esse pro nichilo. Rogatum ab ea ut in morem commentarioli obscura queque dissererem, ut absque me posset intelligere que legebat. Itaque quoniam in procinctu nostri operis subita morte subtracta est et non meruimus o Paula et Eustochium talem vite nostre habere consortem tantoque vulnere tunc percussus obmutui. nunc in Bethleem positus, augustiore videlicet civitate et illius memorie et vobis reddo quod debeo. hoc breviter ammonens quod nullius auctoritatem secutus sum. sed de hebreo transferens magis me LXX interpretatum consuetudini coaptavi. in his dumtaxat que non multum ab hebraicis discrepabant. interdum aquile quoque et Symachi et Theodotionis recordatus sum. ut nec novitate nimia lectoris studium deterrerem. nec rursum contra conscientiam meam fonte veritatis omisso opinionum rivulos consectarer. (*dissererem* — margin: discuterem; *conscientiam* — margin: gsciam)

Verba Ecclesiastes filii David regis Hierusalem. [*Ecclesiastes*: concionatoris; *filii*: prima dignitas; *regis*: prima auctoritas]

Gregorius. Tribus nominibus vocatus est Salomon. idest pacificus et Idida. idest dilectus domini quia in regno eius pax erat et dominus dilexit eum. et Coheleth. idest Ecclesiastes grece quod est tum. idest ecclesiam congregat. idest concionator. cuius sermo non est ad unum sed ad universos. iuxta tria vocabula etiam tria volumina composuit. proverbia parvulos docens. unde crebro quasi ad filium loquitur. Ecclesiastes ad maturos omnia esse brevia et caduca ostendens que cernimus. canticum canticorum ubi consummatam sponsam sponsi adiungit amplexibus. nisi enim vitia reliquerimus et mortali pompe renunciantes nos ad adventum Christi paraverimus. non possumus dicere. osculetur me osculo oris sui. per hunc ordinem philosophi docent primum ethicam. deinde phisicam. et quem in his profecisse viderint ad theologiam usque perducunt. Notandum quoque quod in his diversus est titulus. in proverbiis. proverbia Salomonis filii David regis Israel. in Ecclesiaste. verba Ecclesiastes filii David regis Hierusalem. in quibus, damnosis codicibus tam in grecis quam in latinis invenitur ad dictum Israel. sed male. in cantico canticorum nec filius David nec rex Israel sive Hierusalem. sed tantum canticum canticorum Salomonis. Sicut enim proverbia quasi rudis instruuntur ad XII. tribus et ad totum pertinent Israel. quo contemptus mundi non nisi metropolitanis convenit. idest habitatoribus Hierusalem. ita canticum canticorum ad eos proprie qui tantum superna desiderant. ad incipientes et proficientes prima dignitas. prima regni auctoritas. ad perfectos vero qui non timent. sed amant. solum nomen sufficit. et equalis magistro est. et nescit se regem esse.

Cassiodorus. Pacificus et dilectus dei patris et Ecclesiastes noster Christus est. qui inimicitias in carne evacuans utraque fecit unum dicens. pacem meam do vobis. pacem relinquo vobis. de quo. hic est filius meus di-

Gregorius. Quomodo hic liber sit legendus et exponendus. sic dicitur Ecclesiastes quod proprie concionator dicitur. in concione vero oratio suaque promitur per quam tumultuosa turbe seditio comprimatur. et cum multi diversa sentiunt per concionantis rationem ad unam sententiam perducuntur. hic igitur liber ideo concionator dicitur. quia in eo Salomon tumultuantis turbe sensum suscepit. ut ea per inquisitionem dicat que fortasse per temptationem imperita mens sentiat. Nam quot sententias per inquisitionem movet. quot personas in se suscepit. sed concionator verax velut extensa manu omnium tumultum sedat. et ad unam revocat sententiam. cum in fine ait. finem loquendi omnes pariter audiamus. deum time et mandata eius observa. hoc est enim omnis homo. In hoc autem quod dicit finem loquendi omnes pariter audiamus insinuat quia solus loquitur non est. Sunt ergo alia in hoc libro que per inquisitionem moventur. alia que per rationem satisfaciunt. alia que ex temptantis animo profert. et mundo adhuc deditum. alia in quibus ea que rationis sunt disserit. atque animum a delectatione compescat. Nam cum ait. hoc itaque in visum est bonum ut comedat quis et bibat et fruatur. et post. melius est ire ad domum luctus quam ad domum convivii. Illud ex infirmi persona. hoc ex ratione subiunxit. et dum

sas cogitationum temptator et ex ponens ait. Unus fere exitus hominis est et iumentorum et in posterum: Quid habet amplius sapiens stulto, nisi ut ex parte tantum ubi est ut ita habeas, qui prosunt lectori diligenter inspicienti ac ne in epicuri dogma incurrat.

Ier. Quanta vanitas vanitatum secundum quosdam interpretes possumus dicere. vaporem fumi et auream tenuissimam que cito solvuntur. Unde universitas caduca ostenditur. Que enim videntur temporalia sunt; que autem non videntur eterna. Sive quia creatura vanitati subiecta est et ingemiscit et parturit et predolatur revelationem filiorum dei et nunc ex parte cognoscimus et ex parte prophetamus et tam diu omnia vana donec veniat quod perfectum est.

Vanitas omnis homo vivens. Quanto magis cetera. Unde vanitati subiecta est creatura non volens sed propter eum qui subiecit in spe. Quicquid enim non potest esse quod est vanitas dici potest quia mutari potest. Solus deus semper idem est quod est. Quod autem mutatur quodammodo evanescit et non est quod erat. Ad comparationem creatoris omnis creatura vanitas dici potest et quasi nichilum computari.

Quid habet amplius homo. Post generalem sententiam ad varios labores hominum convertit verba qui frustra laborantes congregant divitias, erudiunt liberos, ambiunt honores, edificia construunt, quibus subito dicitur: Stulte hac nocte morieris, cuius erunt que congregasti? maxime cum ex omni labore nichil secum ferant, sed nudi in terram redeunt unde sumpti sunt.

Ier. Sol iusticie Christus et bonis oritur et malis occidit, et ortus nos trahit ad patrem. Ad hoc enim venit ut nos de terris ad celum levaret, et dicit: Cum exaltatus fuero a terra omnia traham ad me ipsum. Nec mirum filium ad se trahere credentes, cum et pater ad eum trahat. Nemo enim venit ad me nisi pater qui misit me traxerit eum. Sol iste et Iacob de terra su[...]

Albinus. Tradunt hebrei hunc librum Salomonis esse penitentiam agentis, quod in sapientia divitiis que confisus per mulieres deum offenderit. Secum enim omnia vana reputavit esse, et ad miseriam devenire eos qui in eis spem ponunt.

Quia male opinantur quidam nos hortari, vel ad voluptatem luxuriamque provocari, cum potius omnia que cernimus vana esse convincantur.

Vanitas vanitatum dixit Ecclesiastes: vanitas vanitatum et omnia vanitas. Quid habet amplius homo de universo labore suo quo laborat sub sole? Generatio preterit et generatio advenit: terra autem in eternum stat.

Ier. Si cuncta que fecit deus valde bona, quomodo omnia vanitas et non tantum vanitas sed vanitas vanitatum? Ut sicut in cantico canticorum inter omnia carmina excellens carmen ostenditur, ita hic vanitatis magnitudo monstretur. Sic in psalmo: universa vanitas omnis homo vivens. Vanitas quidem mortuus est. Vanitas vanitatum possumus celum, terram et cetera, bona quidem per se dicere, sed deo comparata quasi nichil esse: ut lucerna in solis comparatione nec cernitur lucere, et stellarum lumina orto sole obscurantur; ita aspiciens elementa et rerum multiplicem varietatem, ad mirer quidem opum multitudinem, sed recogitans omnia transire et suo fine senescere, solumque deum id semper esse quod fuerit, cogor non semel sed bis dicere vanitas vanitatum et omnia vanitas.

in quo inhabitat corporaliter plenitudo divinitatis, qui est caput ecclesie, non ad synagogam, sed ad multitudinem gentium loquitur. Rex Ierusalem spiritualis filius est de quo nunc Ierusalem et omnibus sicut David: de quo filius autem est homo, non filio dei. Verbum quoque dei non fuit ad eum sicut ad Ieremiam et ad ceteros prophetas, sed ipse erat verbum et sapientia. Ipse dives et pauper. Ipse rex glorie potens. Ipse verba loquitur ad ecclesie viros, scilicet ad apostolos. Unde in omnem terram exivit sonus eorum et in fines orbis terre verba eorum.

Antequam suam ponat sententiam quandam apparatum videtur et ornamentum cum dicit: vanitas vanitatum et omnia vanitas, postea a maiori, id est ab homine, incipit ordinem ipsum vanitati subiectum, id est mutabilitati, et hoc est vanitatis.

Generatio preterit et cetera. Quod vanum est manet terra per homine. Homo terrenus in pulverem reductus, stat terra in seculum. Homini seculum seculi quia celum et terra transibunt. Et ecce nova facio omnia.

Ier. Generatio preterit. Prima recedit generatio Iudeorum et succedit generatio de gentibus congregata. Terra autem diu stat quamdiu synagoga recedente ecclesia omnis tota erit, cum enim predicatum fuerit evangelium in toto orbe, tunc erit finis, quo imminente celum et terra transibunt et signanter non ait terra in seculis stat, sed in seculo. Nos

"hic
"Facit
"tunc

autem deum laudamus non in uno seculo set in seculis seculorum.

Oritur sol. Ipse sol qui ad lumen est ortu et occasu cotidie mundi uarietatem demonstrat qui per occultas uias oritur et occidit. Hoc autem ideo dicitur de ecclesiaste mutationibus temporum et ortu et occasu siderum humanam etatem labi dum nesciat.

Alit sol iustitie qui omnia uiuificat et illuminat spiritualis gratie splendore et ueritate, qui oritur fidelibus, occidit infidelibus.

Ecclesiastes dicit se uel secundum aquilam aspirat. Hieronimus: mactus et Theodocio uertitur. Ceteri: sol reuertitur ad locum suum et illuc unde prius regressus fuerat aspirat.

Ad in circuitu pergit spiritus id est spiritum solem spiritum uocat quia animat et inspirat et uiuificat omnia sicut iuuere quod mundi principium putauerunt. Singulis annis uidemus oblique enim per zodiacum currit sol. Unde in hieme ad austrum uergit, in estate ad boream. Nec est semper eodem ... alia calor alia frigus consumet.

Ecclesiastes alia littera omnes torrentes. Ecclesia et Reste turbida que in mare unde substantia reuertuntur et si fallor torrentes ... ad ... nusquam in bono reperitur. Sed torrente uoluptatis potabis eos tum ad ... Saluator ad torrentem Cedron traditur et Helyas ad torrentem Charith latitat quia ipse siccatur. Non adimpletur mare insatiabile quod in ... sanguisuge.

Generatio preterit ipse sol mutatur de ... sua probat. Caput xx.

Oritur sol et occidit et ad locum suum reuertitur ibique renascens girat per meridiem et flectitur ad aquilonem. Lustrans uniuersa in circuitu pergit spiritus et in circulos suos reuertitur. Omnia flumina

c. bonis — c. malis — c. in hieme — c. in estate — c. per zodiacum.

intrant in mare et mare non redundat. Ad locum unde exeunt flumina reuertuntur.

a egrediens in occidit et uere cum de Syria ... terram promissionis tenderet: dictum est ei. Loth quoque cum egressus de Sodomis uenit ad ciuitatem ad quam festinare sibi fuerat imperatum: ascendit in montem et ... sol se segor ... sol quando per austrum currit uicinior terre est quando per aquilonem sublimior. Forsitan his qui hiemis temporibus solis frigore cruciantur ab aquilone enim ... mala super terram. Hieronimus: est sol iste iustitie. His uero qui sub borea calore periclitantur estiuo accedit ... per circulos unde profectus est reuertitur: cum enim transierit omnia ad se trahit ... illustrauit. Sic restitutio principalis erit deus omnia in omnibus. Hieronimus: mactus hec ita interpretatus: uadit ad meridiem et circuit ad boream perambulans uadit uentus et per quas circuierat reuertitur uentus.

Ecclesiastes uadit ad austrum et girat ad aquilonem. Vel girat girando uadit spiritus et in circulos suos reuertitur. Hinc estimare possumus in hieme solem ad meridianam plagam currere, in estate ad septentrionem. Et uero per equinoctium autumpni tempus habere principium. Sic primum spiritum fauonio tepente quando uere omnia terrarum prorumpunt. Quod autem ait girans girando uadit spiritus et in circulos reuertitur ipsum solem spiritum nominauit quod animal sit et spiret et uigeat et annos orbis cursu suo expleat. Ut ait poeta: interea magnum sol circumuoluitur annum. Sed quod lune et ... magis astra spiritus intus alit totamque infusa per artus mens agitat molem et cetera. Non de annuo solis cursu sed de cotidianis eius sermo loquitur oblique enim et fracta linea per austrum pergit ad boream et ita ad orientem reuertitur.

incente globum

Dicunt physici aquas dulces que mari influunt uel ardente sole consumi uel salsuginis maris esse pabula. Sed ecclesiastes noster conditor agrorum dicit eas per occultas terre uenas ad capita fontium regredi et de matrice abysso in sua semper ebullire principia.

Possumus per flumina et mare humanum genus accipere, quod in terram unde sumptum est redit. Secundum illud: terra es et in terram ibis. Nec terra impletur multitudine mortuorum. Et ecclesiastes dicit torrentes non flumina eo quod cito transeant.

Non potest homo causas et naturas rerum explicare nec omnia ad plenum inuenire nec autem scientie doctores ad summam summam peruenire. Uidemus enim nunc per speculum in enigmate et ex parte donec ueniat quod perfectum est quod in hac mortali corpore esse non poterit. Hec summa

contra eos qui sine labore et discendi studio sacras scripturas se nosse putant et se sapientes cum insipientes sint.

Quid est quod fuit. De naturis in principio mundi creatis et de successione earum quomodo veniunt et transeunt ut hic moritur hic nascitur. eadem natura est nascentis que fuit morientis. sic de avibus piscibus serpentibus et omnibus animantibus. sic de herbis et arboribus et aliis naturis. nichil novum invenitur quod ante non fuit. nichil preteritum quod postea non fiat. Unde requievit deus die VII ab omni opere suo a nova rerum creatione naturarum non a gubernatione secundum illud. pater meus usque modo operatur et ego operor. sic ex primordialibus rerum seminibus totius seculi tempus naturali cursu peragitur.

Nec est quisquam. Videte ne ubi unde quo dicatur. vide hoc novum est. Iam enim fuit ante nos. Apertius Symachus putat. nec est qui possit dicere vide hoc novum est. iam enim fuit in seculo quod fuit ante nos.

Iam enim. Sicut preterita que olim fuerunt apud nos absondita oblivione sicut et que nunc fiunt qui nascituri sunt scire non poterunt. silentio enim preteribunt et qui non fuerunt absorbentur. vanitas enim vanitatum et omnia vanitas. quia omnia more fluentis aque transeunt et non redibunt. cuius sine totus mundus acclamat et maxime genus humanum.

Nec est. Seraphin ipsa facie dei et pedes velant quia prima et extrema confecta sunt. unde hic. non est memoria primorum nec novissimorum qui futuri sunt. non erit in eis memoria cum hiis qui futuri sunt in novissimo.

Idem in evangelio. erunt primi et novissimi et cetera. quia et sit deus benignus et clemens minor quoque omnium recordatur hiis que novissimi esse meruerint. non tantam dabit gloriam.

ut totum fluat. *(C ut solum physice et echi...)*
Cunctae res difficiles *(C rerum cause et nature.)* non potest eas homo explicare sermone. *(C aliis plene)* Non saturatur oculus visu. *(C quia videt ... neque in enigmate. Sic ... plene videns)* nec auris auditu impletur. *(C alio doctrine.)* Quid est quod fuit? *(C ut hic mortuus)* Ipsum quod futurum est. *(C in se. Cito natura ...)* Quid est quod factum est? *(futuri)* ipsum quod faciendum est. Nichil est sub sole novum *(C quod ante non fuit.)* nec valet quisquam dicere: ecce hoc recens est. Iam enim precessit in seculis que fuerunt ante nos. Non est priorum memoria *(C ex preteritis nos.)* sed nec eorum quidem que postea futura sunt erit recordatio apud eos qui futuri sunt in novissimo.

Nec est. Quid est quod fuit et cetera. De hiis videtur dicere que supra enumeravit. mole terrarum. orbis solis ortu et occasu. cursu fluminum. magnitudine oceani. omnibus que aut cogitatione aut visu aut auribus didicimus quod nichil fit in natura novum. ab initio et hoc et hoc nati et mortui sunt. terra super aquas librata et sol et cursus cetera sibi... et avibus volare et natare piscibus et cetera que a deo supra artifice constituta sunt. huic simile convenit autem. nichil est dicendum quod non sit dictum prius. hoc est exponet donatus. pereant qui quod qui ante nos nostra dixerunt. sita et sermonibus et quanto magis in administratione que ab initio seculi sic perfecta est ut requiesceret deus ab omnibus operibus suis die VII.

Nec valet q. d. vere nichil novum quia non potest dici ecce hoc novum iam enim precessit et cetera si putemus signa atque prodigia et multa que arbitrio dei nova in mundo fiunt in prioribus seculis iam fuisse et locum invenire epicureum qui affirmat per innumerabiles periodos eadem hiis locis per eosdem fieri. alio quidem et iudas crebro prodidit et Christus passus est sepe pro nobis. et cetera que facta sunt et futura in eosdem sunt per periodos revoluntur. sed dicendum est quod prescientia et predestinatione dei iam ea facta sunt que futura sunt.

Hucusque generaliter de vanitatibus seculi. hic ad se ipsum redit et qualis erat ostendit quomodo omnia cognoverit docuerit. Unde ego proposui in animo meo et cetera.

Ego posui et cetera. hucusque dixit de aliis. hic de se tamen qualis erat. pro quod tradidit deus in reges ... primus exacti ... sunt quod ...

tes primo omnium consilium ad
sapientiam requirendam. volens
ultra licitum causas rationesque
cognoscere. cur parvuli corri-
piantur a demone. cur pii
et ipsi pari naufragio demer-
gantur: an hec et his casu an
dei iudicio eveniant. si iudi-
cio: ubi est iusticia? si non iudi-
cio: ubi prudencia? hec inquid
nosse desiderans intellexi su-
perfluam curam et diversa cruciatu
tenia a deo hominibus datam ut cu-
piat quod scire licitum non est.
hec pro suam curiositatem quam
sponte incurrerunt erunt.

Hanc occupacionem pessimam. Pulcre causa pro
missa dicta est a deo occupatio.
sicut illud per quod tradidit eos deus
in passiones ignominie et cetera.
propter quod tradidit eos deus in reprobum
sensum.

Vidi et cetera. Consideravi omnia mun-
dana et vidi vanitatem et ma-
liciam est id est miserias spiritus qui-
bus animus diversis cogitacionibus
fatigatur: laborat cognoscere
quod homini non conceditur.

Perversi et cetera. Perversus non poterit ador-
nari et diminutio non poterit
numerari. Qui enim perversus est nisi an-
te corrigatur non potest ad
ornari. recta ornantur curva corriguntur. hec contra hereticos
qui quedam naturas ... dicunt. que non recipiunt sanita-
tem et que in diminutio id est quod deest non potest numerari. primogenita
tamen israel numerata fuerunt. femine vero et servi et parvuli et
vulgus ex egipto neque enim plenitudo sed diminutio exercitus
non numeratur. potest et sic intelligi. tanta malicia est in mun-
do ut ad integrum statum nec redire valeat in quo conditus
est. aliter. omnibus in integrum pro pristinam restitutis solus
diabolus in suo permanebit er-
rore. cuncta enim que sub sole eveniunt
sunt arbitrio et malignitate
te eius sunt. dum eius ministri
turpitudinem cumulantur. demum quia
tantus est numerus seductorum quos
a grege domini reputat
ut non possit comprehendi.

O. Ego ecclesiastes
fui rex in ierusalem
et proposui in animo
meo querere et in-
vestigare sapi-
enter de omnibus que
sunt sub sole. hanc
occupacionem pes-
simam dedit de-
us filiis hominum:
ut occuparentur
in ea. Vidi que fiunt
cuncta sub sole
et ecce universa
vanitas et afflic-
tio spiritus. perversi dif-
ficile corriguntur.
et stultorum infinitus
... numerus. locu-
tus sum in corde meo
eo dicens. ecce magnus

... quitam his que se humilian-
tes novissimi in mundo esse volu-
erint. unde post non erit memoria
sapienti cum stulto in eternum.

Vel sic. Hanc occupacionem pessimam est verbum
aman. aquila. hebreus. theodotio. per
tamon. quod latine distencio. eo quod
in varias sollicitudines mens homi-
nis distensa laniatur. simmachus
vero hebreus aman id est occupacionem in-
terpretatur. itaque sive distensionem
sive occupacionem sive quod hic dixi-
mus. ad superiorem sensum cuncta refer-
tur.

Vel sic. Verbum routh. aquila et theo-
docio nostrum. simmachus doctri-
nam. hec enim expressere non hebreum
dicentes pro his rectum. nos autem et do-
centes a passione vocabulum. et plures
sed melius voluntatem quam passio-
nem sonat. dicit autem quod agat unus-
quisque quod velit et sibi rectum esse
videatur. atque in diversa libero
homines ferantur arbitrio et vana
sunt universa sub sole. dum invicem
in malorum et bonorum finibus displicent.
dicebat michi hebreus quidam quod
routh loco magis afflictionem et ma-
liciam quam passionem et volunta-
tem significaret. nos a malo boni con-
tio. sed secundum hoc sufficiet dici. manifestum
quam greci signant cuius cachusiam
vocant. et est sensus consideravi uni-
versa que in mundo fiunt et nichil ali-
ud deprehendi quam vanitatem et
malicias id est miserias spiritus quibus a-
nima diversis cogitacionibus affligi-
tur.

Errores et stulticias. Prima sapiencia est
stulticia caruisse. quam carere non
potest nisi qui intellexerit eam.
unde plurima in rebus noxia sunt
creata ut dum ea vitamus ad sa-
piam erudiamur. ecclesiastes ergo et
unde fuit salomoni scire sapienciam
et scienciam et errores et stulticiam. ut res
appetendo illa declinando ... sa-
piencia probaretur. sed hic quoque dicit se
pavisse vero ... valuisse ... pre-

hendere ueritatem de presumptione
spiritus siue de pastione uenti. quod se
pius in hoc libro supra deseruisse c
ufficiat.

Dixi ergo in corde meo. Glosa. Dixi ergo etc. ueni nunc temptabo te et leticia et uidebo in bono. et cetera. et hec uanitas. postquam in multitudine sapientie et adiectione scientie dolorem et laborem esse deprehendi et non aliud quam casum et sine fine certamen. transtuli me ad leticiam ut luxu fluerem. congregarem opes. diuiciis habundarem. et preterea uoluptates carperem. antequam in oreret. sed in hoc uanitatem repperi. quia preterita uoluptas presentes delectat. et exhausta non saciat. non solum autem corporalis leticia sed et spiritualis est temptatio possidenti. ut ea gerat corripiente stimulo et angelo sathane qui me colaphizet ne eleuer. Unde salomon diuicias et paupertates ne dederis michi. statim quoque subdit ne saciatus mendax fiam et dicam quis me conspicit. siquidem et diabolus per honoris habundanciam cecidit. Unde apostolus ne superbiam in elatus in iudicium incidat diaboli. id est tale iudicium in quod et diabolus incidit. possumus et in spiritualem sicut cetera dicere uanitatem. quod eam nunc per speculum uideamus in enigmate. cum autem facie ad faciem. tunc non uanitas erit sed ueritas.

Risumque etc. Glosa. Risum dixi amixtam iocunditati. quod hic facit. ubi nos diximus amentiam in hebreo habetur molab. quod secundum aquilam errorem. secundum simmacum tumultum. pro quo hic et theodocio pestiferam. quod et prauum potest circumlatorem. Quo quidem hii qui circumferuntur omni uento doctrine instabiles sint in diuersa fluctuantes. sic illi qui rident. quibus dicitur. ve uobis qui ridetis errore sectis non intelligentes ruinam peccatorum suorum neque plangentes sed hec bona putantes eterna. unde plangere deberent exultantes. potest hic de hereticis accipi. qui falsis dogmatibus acquiescentes letantur et perfecta putantur.

Cogitaui etc. Ebrietas animi rigorem mutat quam qui potest sapientia permutat. et ut in quibus animi conditionibus hec obtinere leticiam spiritualem. hiis potest ad hoc sapientiam peruenire. quid in hac uita appetendum quid uitandum.

Plantaui etc. In domo diuitis non solum aurea uasa et argentea sed et lignea et fictilia. quia agri et orti propter infirmos. nam qui infirmus est oleribus uescatur. plantantur arbo

---

Reges in ierusalem. Quam precia a domino petierat. Non
effectus sum et precessi omnes sapientia qui fuerunt
abraham non moyses et cetera sed hii qui fuerunt ante me in Ierusalem. Et mundi cor
ante me in ierusalem. et mens mea contemp
dit ociose. Non ad litteram locutus sum quia multa
lata est multa sapienter. et didici. Dedique
ta sciuimus que eloqui non possumus.
cor meum ut scirem prudenciam atque doctri
scire. Et agnoui
nam. erroresque et stulticiam. et agno
que in hec pastio uenti due per contraria. proprie sunt.
ui quod in his quoque esset labor et afflictio spiritus.
Quanto magis quis sapientiam assequitur eo magis uicijs subiacere quis indignatur.
eo quod in multa sapientia multa sit indig
sapientie. in laborem
indignatur et potest in se aduertitur. quam sequitur
natio. et qui addit scienciam addit et dolorem.
More concionatoris uitam uulgi in se suscipit et falsam esse ostendit.
Dixi ergo in corde meo. uadam et afflu
am deliciis. et fruar bonis. et uidi quod hoc
quoque esset uanitas.
Ve uobis qui ridetis et cetera.
Risumque reputaui
errorem. et gaudio
dixi. quid frustra decipe
ris. Cogitaui in corde
meo abstrahere a
uino carnem meam. ut animum meum

Et qui addit et cetera. quia potentes potenter tormenta paciuntur. cuicumque plus committitur plus exigitur ab eo. ideo apponit dolorem qui apponit scienciam. contristatur in errore secundum deum per delictis suis. Unde apostolus et quis est me letificet qui nisi qui corrigitur ex me. sic contristatur ex me. nisi forte et hoc intelligendum quod sapiens doleat tamen latere sapientiam. nec ita perbere de scientia. ut lumen uisu in se tormenta per quasdam ... et in tolerando laborem uigil meditatione et studio peruenire.

Decipiuntur qui gaudia sequuntur carnis et perceptum putant quod fugit uelut umbra. potest et de leticia accipi. qui falsis dogmatibus acquiescentes letantur per meu ... ita cum sit illius pdi.

transferrem ad sapientiam devitarem
que stultitiam donec viderem
quid esset utile filiis hominum. Quo
F. i. sepe cogitat novissima sua et non peccat homo.
facto opus est sub sole numero di
C. secundum imaginem dei
erum vite sue. Magnificavi
erectus ad supna. C. ut veniant. L. patri et filius et spiritus.
opera mea. Edificavi mihi domos.
fecit leges. C. ego ipse in. a. e. fa. C. ad quas illos alliget ad similitudinem.
plantavi vineas. feci ortos et
suam. s. populum iudaicum aut gentilem.
pomeria et coservi ea cuncti generis
arboribus et extruxi mihi piscinas a
quarum ut irri
garem silvam
C. infructuosorum
lignorum ger
minancium.
C. animas corporis deditas.
possedi servos
C. amore servientes. C. timpu
et ancillas mul
C. bon
tamque familiam habui. Ar
i. opposit. C. vel in vernaculi fuerunt in alia lit. C. simpli
menta quoque et magnos ovi
cium.
um greges ultra omnes qui fuerunt
ante me in ierusalem. Coacervavi mihi
C. aptiorem se. C. sum. C. acutiorem C. congregavit in
argentum et aurum et substanci
ecclesia C. de quibus adtraxerit. re. et. et. C. his divitiis provocat
C. quia albe ad messem. C. tributa reddencium.
as regum et provinciarum. Feci mihi canto
ad luxum. C. infirmi. C. qui psallant spiritu psallant et mente.
C. fortes. C. canti et cantica ut utroque sexus me oblectaret.
res et cantatrices et delicias filiorum
C. apostolos
hominum. sciphos
C. eorum successores.
et urceolos in ministerio ad vina fundenda ...

Vernaculos eos dicimus qui sunt quidem de ecclesia et per ecclesiam servos et ancillas antecedunt, nec tamen liberi sunt.

Armenta quoque et c. Hii sunt qui absque litterarum et sciencia scripturarum laborant quidem in ecclesia sed non dum ad plenitudinem pervenerunt et ad imaginem dei.

alia desiderantes. in tenentes.

Qui fuerunt ante me et c. Ad litteram. non est in agna laus ante salomonem ii. regnaverint saul cuius tempore regnum cepit et david sub quo satis paruum.

... res non omnes fructifere ut in latinis codicibus habetur: sed omnis fructus. i. diversarum frugum atque pomorum, quia diverse sunt gratie in ecclesia. alius oculus, alius manus et c. et quia verecundiora nostra sunt his maiorem honorem circumdamus. Inter istas fructiferas arbores tenet primatum lignum vite quod est sapientia, sine qua cetera ligna siccabuntur.

Et extruxi mihi et c. Ligna infructuosa non aluntur ymbre celesti, sed aquis que in piscinis de rivulis colliguntur. Sicut et egyptus humilis et iacens, qui ortus oleum in terris et de ethiopia venientibus aquis irrigatur. terra vero promissionis que montuosa et erecta, temporaneam et serotinam pluviam expectat de celo.

Vernaculi dicuntur filii servorum qui in domo domini sui nati sunt et nutriti.

Iel. Et quidem possessio armentorum et ovium multa fuit mihi super omnes qui fuerunt ante me in ierusalem. Nota quod in servis et ancillis et vernaculis multitudo non additur sicut in bobus et ovibus. plura enim in ecclesia armenta: quam homines simpliciores oves quam servi et ancille et vernaculi.

Sudans quoque regnum dogmata philosophorum et secta res scias quas ecclesia deus iure sapiens diligenter intelligit et apprehendit eos tandem a eorum et perdit sapientiam sapientium et prudenciam prudencium reprobat.

Feci mihi cantores et c. Cantor qui viri et robustus et spiritualis de actibus cantat. Cantatrix vero adhuc carnali natura voluptatur. quam greci hyslen vocant. nec potest in sublime tollere vocem suam. Ubicumque ergo femina invenitur et sexus fragilior ad materiam respicitur. unde propheta solas feminas vult vivere quia materie sunt vicine. et nullus sanctorum nisi raro feminas genuisse narratur. solusque salphaath qui in peccato mortuus est, eos filias genuit. Iacob inter xii. patriarchas unius filie pater est. ob ipsam periclitatur.

Et delicias et c. sapientiam. s. quia sicut paradisus suis poma habet varia et multiplices voluptates de quibus delectare in domino et dabit tibi pe. c. t. et torrente vo. t. p. eos.

C. predicatoris. C. sapientie. C. audientibus. fundenda.

grẽssus sũ opib; omnes q fuerũt añ me in
ierłm. sapiã pseuerauit mecũ. 7 oĩa que de
siderauerũt ocłi mei nõ negaui eis. nec phi
bui cor meũ qn omni uoluptate frueret
et oblectaret se in hiis q parauerã. 7 hanc rat
sũ ptem meã. si uterer labore meo. Cumq; me
cõuertissem ad uniũsa opa q fecerãt ma
nus mee. 7 ad labores in quib; frustra sudaue
rã. vidi in omnib; uanitatẽ 7 afflictionem aĩ. 7
nich pmanẽ sub sole. transiui ad cõtem
plandã sapiam. erroresq; 7 stulticiã. Quid
ẽ inqm homo. ut sequi possit regẽ factorem
suũ. 7 uidi q tñ pcederet sapia stulticiam.
qñtum differt lux a tenebris. sapientis ocłi
in capite eius. stultus in tenebris ambulat. 7 di
dici qd unus utriusq; eẽt interitus. 7 dixi in corde meo.
Si unus 7 stulti 7 meus occasus erit. qd michi pdest.
qd maiorem sapie dedi opã. locutusq; sũ cũ mente mea. aia
duerti. qd hoc quoq; eẽt uanitas. nõ eñ erit sapientis memoria
[s]imiliter ut stulti i ppetuũ. 7 futura tpa obliuione cũcta opient.
moritur doctus siłr 7 indoctus. 7 idcirco tęduit me uite
mee. uidentẽ mala uniũsa eẽ sub sole. 7 cũcta uanitatẽ 7 af
flictionem spc. Rursus detestatus sũ omnem ĩdustriam meam.
qua sub sole studiosissime labora
[ui]

Perseuerauit. alii steterũt. 7 i carne posita sapia pmansit. nõ pficiens p mome[n]ta sic in nobis. ł 7 plenitudine diuã.

Et oĩa que de. ł quod studio ista crescebãt. tanto sapia deerat. q; p oĩa desideria implebãt. putabã q; hũc eẽ fructum labor[is] mei. ł sub dimissa iterũ rẽ. Grande in me reuersus uidi oĩa uana esse.

Sub sole. ł sole posuit tabernaculũ suum. de ergo ad solis claritatẽ oculi nem cõstanciamq; nõ dum puenit. ł et ideo nõ [illegible]

Vidi q; sapia pcederet stulticiã. ł [illegible] 7 uidi q; sapientis oculi in celestib; superiora sunt.

Cum hec cogitarem qd sapiens lucẽ stultus tenebris ulus oculi in celo ł in terra repente in superpsit q; re cõmuni sorte peuitt cõmuni misera deprima tur 7 [illegible]

Spũali labore sci die noctuq; 7 legendo mũn meditantur scripturas scripturã do libros cõponendo. ł et labores illor 7 manus stultor peruenit. qui male exponendo libr 7 aliis nocent sim[ul].

Hoc ipsi salomon [illegible] qui nõ suũ silem hũit. filium roboam ex quo intelligunt filiũ nec dignum

quidem hereditate possessurus sit

sive ut . . . habiturus heredem

stultus. post me. quem ignoro utrum stultus

Ipsi salomoni roboam successit filius stultus.

an sapiens futurus sit. et dominabitur in

laboribus meis quibus desudavi et sollicitus

Et quid vanius.

fui. et est quicquam tam vanum? Unde cessa

vi renunciavitque cor meum ultra labora

Ut sensus de incerto laboret

re sub sole. Nam cum alius laboret in sa

ut filio.

pientia et doctrina et sollicitudine. homini otio

so quesita dimittit. et hoc ergo vanitas et m

agnum malum. Quid enim proderit homini de u

Sensus sacre expositionibus.

niverso labore suo et afflictione spiritus qua sub

doloribus / ut laboribus.

sole cruciatus est? Cuncti dies eius labori

bus et erumpnis pleni sunt. nec per noctem m

Nec per noctem quiescere et vesare. quasi dicat . . . fructus

ente requiescit. et hoc nonne vanitas est? Non

est

Comedere autem mecum et inebriamini. Corpus est. Sanguinem. Venite

ne melius est comedere et bibere et osten

Venite ad me et comedite panem meum et bibite vinum quod miscui vobis. Scripture

dere anime sue bona de laboribus suis. et hoc

tis.

et vite

de manu dei est. Quis ita devorabit et deliciis

affluet ut ego? Homini bono in conspectu su

et

o dedit deus sapientiam et scientiam intelligen

Hec iudico peccatori quasi iniuste. Que peccatori sit causa est qui autem contemnere tentaverit

ciam. peccatori autem dedit afflictionem et curam

non deus.

superfluam. ut addat et congreget. et tradat

ei qui placuit deo. sed et hec vanitas et cas

sa sollicitudo mentis. **O**mnia tempus habent. et su

Tempus

is spaciis transeunt universa sub sole. Tempus

ad cultum dei / Vivendi et capere

Omnia temporalia habent. Incertum et fluctu

nascendi et tempus mori

antem statum conditionis humane super docuit nunc omnia simul

de corporalibus. unde quid necesse fuit dicens

et dominabitur in omni labore in quo la

boravit et in quo sapiens fuerit sub

sole. sic enim habent alii sapientiam non ut

terrenas divicias congregare.

Super de incerto herede. sive eadem.

sed aliter differt. quod et si filio suo possit

quos suo nomine aliqui sub tali sint tam

dimittere. et hunc tamen circulum recur

rit. ut alter alterius labore fruatur.

et sudore mortui delicate vivent alii.

Quanto labore scribentes et sepe de

lum tacuerunt. noverunt librorum auc

tores sapientie enim et doctrine est terre

na calcare non congregare.

Aliud est ex rerum ratione aliud ex alt

eriorum opinione disputare. ut hic

ubi suo actu. melius est ire ad domum

luctus quam ad domum convivii etc.

tacite.

melius etc.

Post omne postquam pertractavi in ueth

pretium iudicii posteriores priorum la

boribus frui. visum est michi ut iustius

quasi dei donum. ut de suo labore co

medat homo et bibat pro tempore presens co

gregatis. et hoc quidem donum dei est

et sicut contrarium est diebus ac noctibus

congregare. et non uti. sed et hoc dilige

ter inspiciens vanum iudicavit.

Quis enim vel comedere vel cum opus

est parcere potest absque deo qui precepta

sedem carnibus non esse nutriendum. et quo

modo sint in tempore cum servus suus

danda cibaria. et vere alium sen

sum invenitum mel comede tantum

quantum sufficit.

Corrigendi mores suos proprio ar

bitrio secundum illud. seminate vobis

iusticiam. vindemiate in fructu vite.

illuminate vobis lumen scientie. semi

nanda enim autem iusticia et fructus vi

te est metendus. et postea lumen scientie po

terit apparere. Ut ergo bono coram se

dedit deus sapientiam et est sic peccatorem

suo arbitrio derelinquens fecit congre

gare divicias et hic inde puerorum

¶ .iiº.

C III

dogmatu consuete ceruicalia q cu
uir scs i deo placens uidetur intellig
uana i spc psumptae composita

Tempus plantandi i e. Nulli dubi
tum e qd i oratus uniuersus hoim do
nec tuus sit i p sin tuis patere e qd
plantare. morte qd plantatum est
euellere. h q x ysaia legimus a ti
moretuo concepimus i parturiui
et peperimus spm salutis eliciamus.
qd p fecto uiro prius iste e qui deti
more natus e cum deu amare ce
pit mundo moritur q p fecta ca
ritas foras mittit timorem.

Tpc destruendi i e. Non possum
edificare bona nisi prius destruxe
rimus mala sic ieremie dcm est
a deo. ut an eradicaret i suffod
et i p deret.

Tpc plangendi i e. In euangelio la
mentauimus uobis i nd plan ca
tauimus i nd saltastis. plangen
du est nunc ut i futuro saltemus.
illa saltacdem q in dd an archam
d saulis filie displicens mag pla
cuit do.

Tempus spargendi i e. Ies. Miror
si uir sapiens de edificacde domo
ru dixerit h uiuid oraclm. diruit e
dificat. mutat q dr ata rotundis.
estuat i uite discouenit ordine
toto. h utru uere an p metapho
ra lectori relinquo. Nos ad intel
ligimus sedm hec qd potens e de
us de la. id s. sus. fi. habrahe. qd te
pus fuit dispgendi gntis i temp
in ecca congregandi. leg i quodam
libro sedm hoc. tpc mittendi lapi
des i e. t. seueritate s. legis antique
uangelii gratiam p pacem i e. r
rigidam peccatorem utilicet euan
gelii gra miseretur et ad p niam u
ocat.

Ies. Michi nobis uideatur e te ce
tu nisi qd discimus sit post mul
tu silenciu de discipulis eficiamur
magri.

Ies. Docemus in ecclis qd nescim

morisqu caritas foras mittit timore.
uerit post transgressione mandatorum
endi. tpc plantandi. et
tpc euellendi qd pla
legis mo sanatur ad re
tatum e. tempus oc
nitencia uocant accidit secdm aliud ma
tirio ut op ei quia ego occida
cidendi i tpc sanandi
et ego uiuere faciam. primitus mo
templi sub uaria buchi. edifi
Cyberaudi ab egy p ro angele cognatione
tpc destruendi i tpc
ac datiue iqt cito. celsione urbis
edificandi. tpc flendi
sub zorobabel. esdra i neemia
i tpc ridendi. tpc pla
gendi i tpc saltand
i. tempus spargendi
ciuit in unum
lapides i tpc collige
deo. ciuit qn dic
di. Tempus amplex
andi i tpc longe fieri
tos iudeos p d uos. gentes.
qui nil haberent
acquirendi i tpc pdendi. tpc custodiendi. et
q fideles uide. tise. ciuit cuerusa tpe destruendi tpe edi euangelii
tpc abiciendi i tpc scindendi i tempus consu
tendi non omnis p phis. p phas in captiuitate romana. in magistrio.
disciplina. disciplina pitagore e p quinquennium tacere i
postea erudito loqui. qn in hostilitate dei cu solacio
endi. tpc tacendi i tpc loquendi. tempus di
et alloquio nd carebant. cerimoniarum i h. du uiuimus. qui
gre. qe dilexit eos an sub pribz. legis mosi. cont diabolum
lectionis i tempus odii. tpc belli i tempus
tempus belli nec ac securus accipe armaturam dei. cont diabolu.
e posuerit manus. post hec uitam. terrena ciuitas uita a pace no
pacis. Quid habet amplius homo de labore
cabulum hz. Ego ecclesiastes
suo. Vidi afflictionem
quam dedit deus filiis

Tpc amandi post dm uxorem
liberos p pinquos i tpc odien
di eos in martirio. ut qui nos
uidemus p spe me i e. tpc erit

do ee contraria nich stare
precium eoz. q sub sole si
unt i ut tpc. cr [illegible] sp
uales nec loco nec tpe co
tinentur.

Tpc nascendi ortus uiuendi
cum incipit deum timere.

Tempus flendi i e. tpc nc
est i futuro ridendi. beati qui fl
ent q i ipsi ridebunt.

Tpc amplectandi nolite
fraudere inuicem. nisi for
te ex i c a t. ut uacetis o
rationi i iteru dando opa i tue
continencie.

Tpc amplexandi sapi
enciam i contemplationi in
tentius herendi i tpc lo
ngefieri a complexi s. sapientie ut
curet p us i h is sunt quib
uiuere nd possumus ser
uiuntur crescere i mlti e. babylonica captiuitate i ubi co puteri mani.
cere tr mit eufrate lege ieremie.
qn dr tempus breue est su
p e ut qui hnt uxores sint ta
ab amplexibus. tpc
fideles audiunt.

Tpc belli in reg agentibz
p niam i futuro tpc pa
qn omnis iste sauus fiet.

Vidi afflictionem. qm. de. d.
etc. dr qd p pea deus in p
sentem seclo p uersoz dog
mati magris concesserit

occupationem, ne mentes hominum ociosa torpescerent. Et hoc est bonum quod facit deus in tempore suo, et non posse consummare rerum scientiam comprehendere aliter cum omnia suo labantur tempore, et sit tempus destruendi et edificandi. Et dicit: et ceterarum que descripta sunt. Quid frustra conamur, et breves sunt nostre dies quas putamus esse preciosas. Nec sufficit malicia diei, ut nichil in crastinum cogitemus. Quid enim plus habere possumus amplius laborando, in quo id tamen hominibus est datum a deo, ut alius alia sectando habeat in quibus se erudire et exercere posset. Deus enim omne quod fecit bonum est, sed in tempore suo bonum est vigilare, dormire, non semper, sed in vicem bonum est, nunquam in ultimis quamvis ut opus est. Dedit quoque mundum inhabitandum hominibus, ut fruantur varietatibus temporum, et non querant de causis naturalium rerum, quomodo creata sint omnia. Querere hoc vel illud ab initio mundi usque in finem. Scilicet fecerit crescere, manere et mutari.

Vidit et est sic: nichil est in mundo novum. Solis cursus, lune incrementum et arborum siccitas vel viror, cum mundo condita sunt. Et hec idcirco deus certa ratione temperavit de providencia, ut in his intelligamus et timeamus a facie dei, ut ultius dominum super ea mirare.

diligendi presenciam dei et tempus odiendi, quando facie ad faciem cernere cepe-rimus, perficientes scilicet, incipiemus odisse et despicere quod amavimus.

Et cognovi quod non esset melius nisi letari et facere bene in vita sua. Omnis enim homo qui comedit et bibit et videt bonum de labore suo, hoc donum dei est.

[interlinear / marginal glosses:] Et tradidit. — Et opus quod operatus est. — id est fruitur. — in presentibus. — quod in futuro. — presentibus. — scilicet recto transitura. — ne congreget divitias, hoc tamen habet de labore suo. — corpus christi. — qui manducat meam carnem et bibit meum sanguinem, in me manet et ego in eo. In his debemus letari ut maledicto a rancta pascamur et potemur. — sanguinem.

omnes artes absque doctore non discimus. Sola hec tam facilis et tam utilis est ut preceptore non egeat.

Et cognovi. Solo colonus in mundo datus est homo, ut hoc brevi tempore fruatur et spe longitudinis abusa possideat, ut ad alia transituris aspiciat, et quod boni potest faciat in vita, nec frustra pro congregandis opibus torqueatur, ne se putet plus de labore suo lucrari quam cibum et potum et siquid de opibus in bonis operibus expenderit. Hoc solum dei donum est, non ecclesie ut quidem putant ad luxuriam et ad desperationem provocamur, secundum illud: manducemus et bibamus, cras enim moriemur. Sed ut secundum apostolum habentes victum et vestitum his contenti simus; cetera pauperibus profuit. Nec est contrarium quod dicit Balaam: non erit labor in Iacob nec dolor in Israel. Hinc omnis homo qui comedit et bibit et videt bonum de labore suo, hoc dei donum est. Multe enim nunc tribulationes iustorum, in futuro autem non erit labor in Iacob.

Cum in hoc mundo iudicium et veritatem requirere aliter arbitratus sum: aliquid iniustiorem hic gereret, ut prium suo merito reciperet, vel impius pro suo scelere dampnaretur, sed post meum reputantes, intellexi deum non propterea iudicare, sed in futurum reservare iudicium, ubi recipiet unusquisque quod gessit. Et tunc iudicii tempus discretionis omnis rei, scilicet in sapientia ne dixeris quid hoc aut quid istud. Omnia enim tempore suo requirentur.

Et deus instaurat quod abiit. Quia a primo principio mundi sic poterit legi ad consolationem martirum: deus instaurat quod abiit, secundum illud: capillus de capite vestro non peribit. Quod alii sequeretur eum qui persecutionem patitur, qui sanguinem servorum suorum ulciscetur.

Didici quod omnia opera que fecit deus perseverent in eternum. Non possumus eis quicquam addere nec auferre que fecit deus ut timeatur. Quod factum est ipsum permanet; que futura sunt iam fuerunt, et deus instaurat quod abiit. Vidi sub sole in loco iudicii impietatem, et in loco iusticie

[interlinear glosses:] ut in perpetuum. — ut solis ortus et occasus et cetera. — alia. — moriuntur, nascuntur, eius dem gratia sic alia. — decta eorum repleta est muneribus.

Dixi in corde meo et cetera. Quasi non mirum uideretur iustum et impium nichil distare, ne iudicare nichil ualere, sed in de(?) scire omnia uoluntarie. Quoniam in ipsis pecudes et homines quantum ad corpus uel uitalitatem corporis nichil interesse uideatur. Una conditio nascendi, una species moriendi. Si autem uidetur distantia quod spiritus hominis ascendat in celum, pecoris in terram descendat, quis certus auctor est qui sciat an uera an falsa sit? Quod si quantum ad hoc dicit: quia animam hominis putaret perire cum corpore uel unum locum bestiis hominibus que separari. Sed quia ante aduentum Christi omnes anime hominum pariter descendebant ad inferos. Unde homines pecoribusque spiritus eiusdem uilitatis uidebantur. Et licet alter cum corpore periret, alter non, non multum intererat, cum corpore periret et ad inferos descendere.

Quis nouit et cetera. Non dicit inter homines et pecudes dignitatem nichil interesse, sed per quis difficultatem rei monstrat. Quis enim non impossibile est, sed difficile. In scripturis sanctis sepissime significat, ut ibi: generationem eius quis enarrabit? Et Domine quis ascendet in montem sanctum tuum. Ieremias quoque: Cor eius in eo et alibi: homo est et quis cognoscit eum. Inter homines quoque et bestias hec differentia est, quod spiritus hominis ascendit in celum et iumenta descendit in terram cum carne dissoluitur. Si tamen huius rei uit aliquis eruditus et rei quasi dubie certus assertor sit.

Et deprehendi et cetera. Superiori errore turbatus quo putabam homines nichil a bestiis differre, hac stulta opinione ductus sum ut dicerem hoc tantum bonum presentem carpere uoluptatem, quia post mortem non liceat. Sed melius de leticia bonorum operum, nichil enim melius quam letari hominem in bono opere et elemosinis et thesaurizando in celo thesauros. Hec enim portionem ueraciter habemus. Non enim possumus post hanc uitam uti rursus nostris laboribus, presentium aut scire quam in mundo futura sint postea.

iniquitatem. Et dixi in corde meo: iustum et impium [in futuro] iudicabit Dominus, et tempus omnis rei [non nunc] tunc erit. Dixi in corde [uel loquela filiorum] meo de filiis hominum, ut [secundum quosdam homines uel doctores] probaret eos deus, et ostenderet similes esse bestiis. Idcirco [similis] unus interitus est hominis et iumentorum, et equa utriusque conditio. Sicut moritur homo, sic et illa moriuntur. Similiter [uel spiritus unus omnibus] spirant omnia, et nichil habet homo amplius iumento. Cuncta subiacent uanitati, et omnia pergunt [ne putaret] ad unum locum. De terra [omnes quantum de anima] [secundum corpus enim] facta sunt, et in terram pariter [ex terra est, in terram ibit] reuertuntur. Quis nouit si spiritus filiorum Adam ascendat [in celum] sursum, et si spiritus iumentorum [pecoris qui uere inuncium uel per hoc] descendat deorsum? Et deprehendi nichil esse melius quam letari hominem in opere suo, et hanc esse partem illius. Quis [quia nescit quis sit eius heres futurus] enim eum adducet ut post se futura cognoscat?

IIII

[post predictam cogitationem] Verti me ad alia et uidi calumpnias que sub [per calumpnias] [que sub sole calamitas] sole geruntur, et lacrimas innocentium, et ne[mo]...

Glossa. Dixi in corde meo de loquela filiorum hominum, quia probat illos deus hoc solum inter homines et iumenta deus esse uoluit, quia nos loquimur, illa sunt muta. Ecce cum hoc sermonem ostenditur nobis, quia secundum corpus iumenta sumus: sic iumentum moriemur, et unus omnibus spiritus est, scilicet aer. Hoc enim est quod ait: et spiritus unus omnibus, et amplius homini a pecore nichil est.

Homines et iumenta saluabis Domine, et alibi: ut iumentum factus sum apud te. Et in prophetis: homines et pecora in terram saluanda Domino, inplerentur peccoribus et armentis.

Ad inferos scilicet non potest uti certo muneri et sepe qui docti esse uidebantur ad infernos ducuntur, et simplices rustici coronantur.

Plenius hunc locum Christus in psalmo. Hoc est Ieremias in suo uolumine prosequitur.

Glossa. Et laudaui alii hunc locum ita intelligunt quia dicens eos esse meliores quam mortui sunt quam uiuentes licet ante fuerint peccatores, quia hi in peccato quia

dicerer

(quam maior miserie dolor)
minem consolatorem. nec posse resistere
eorum violentie cunctorum auxilio desti
(Ciato. comparatione horum.) (quamvis sentiunt hic miserie)
tutos: et laudavi magis mortuos quam
(vias.) (qui nec videt mala nec expertus est)
viventes: et feliciorem utroque iudicavi:

Quia nec vidit mala nec expertus est nec secundum errorem eorum qui putant animas esse ante quam in homines fiant. melius est tamen omnino non esse quam male vivere. Unde melius illi erat si natus non fuisset. Sed ille quamvis pati sub audis eternam penam.

Stultus. eo m. f. i. e. vult ostendere miseriam et qui sic est invidie patet et per id quod sub iacet et qui non habet quia in opera opprimitur. aliter stultus eo m. s. a bono opere cessando. nec viriliter agendo comedit carnes suas carnalibus scilicet desideriis tabescens donec consumatur.

Melior est parum etc. Melius est modicum iusto et cetera super divitiis. Melior est acceptio pauca cum iustitia quam multa genimina cum iniquitate. eleganter iustitia requies habet. iniquitas laborem.

Considerans conversus sum ad alios et vidi eos plus quam necesse est laborare congregare per fas et nefas: et non in congregatis servare aliis: cum nec fratrem habent nec propinquum: nichil vanius deprehendi.

qui necdum natus est nec vidit mala que sub sole fiunt. Rur
(Convertens me ad alias.)
sus contemplatus sum omnes labores hominum: et industrias animadverti patere
(Cave gravius bonis invidere et pa)
invidie proximi: et in
(ter invidiis gloriae. Cererg. ua.)
(quid ergo vanius quam suas miserias non flere alios iudicare.)
hoc ergo vanitas
(melioribus invidere.)
et cura superflua est.
Stultus complicat
(manum ponit sub. a. Curge.)
manus suas: et co
(de fame ex publice.)
medit carnes suas di
(melior est [illegible] singulis arte)
cens. Melior est pugil
(in bono. duplex in malo. a deo in)
(pugillus hic requiem due manus laborem.)
(Cfratre. Cocio.)
lus cum requie: quam
(Cdivicie.)
plena utraque manus
(quo digna sequitur.) (Pbera alia.)
cum dolore et afflictione animi. Consider
(Csolus est.)
ans reperi et aliam vanitatem sub sole. Unus
(Quod aliquis. C in recepte ex mundi.) (aliquam heredem cui congregata ser)
est et secundum non habet. non filium. non fratrem.
(vet.)

terga sculo. in ortu vero tamen securitatis et pec care desierit. Sicut et Iohel quo maior non fuit et in natis mulierum maior est eo qui minimus est in regno celorum et corporis mole liberatus nescit cum apostolo dicere: Infelix ego homo quis me liberabit de c. m. h. Melius est autem hiis duobus dicit eum esse qui nondum natus est. in eo quod nec mundi miserias vidit. anima autem nostra antequam ad corpora ista descendat versari dicit apud superos. tamen diu beatas esse quamdiu choro perfruantur angelico.

Stultus complicat manus suas etc. Hic est piger qui in pubibus continens manus suas super pectus suum describitur: cui tamquam cursor venit inopia. Ut sic qui aliene felicitati invidet et quasi spiritu furore raptatur: quia ivi dia in suum recipit nutrientem et spectatore. Inde comedit animam et carnes suas quanto enim illi felicius succedit tanto iste tabescit: et paulatim in zelum et livorem distillat aliter. Manus sepe pro operibus. Unde verbum quod factum est in manus aggei. i. talia opera gessit ut dignus ad quem sermo dei fieret. et est. qui docet m. m. ad p. Stultus igitur amplexatus est manus i. excedere noluit. Unde non comedit labores manuum suarum quos non habet sed secundum carnes suas vivens. i. sapiam carnis in carnis
operibus vestitas.

Melior est et c. post solitudinem et miserias quibus se cruciat qui sine herede acquirit is opibus inhiat. ad solicitatem sermo confertur et dicit: quid boni habeat quasi s. alteri ruina al- (ruina al)
terius solatio sublevetur: et curas domesticas et noctis requiem melius exigat qui amicum fidum habet quam qui solus opibus incumbit acquisitis. et si fortior inimicus contra eum surrexerit alterius solatio sustentatur. et quanto duo differunt si amore coniuncti sunt tanto eum plus valere contubernium. quod caritas sua nullo livore violata quanto augetur numero tanto crescit robore.

Unus est et cetera possumus hoc intelligere de hiis qui libros faciunt et ignaris lectoribus relinquunt. dicit quidam hunc locum interpretatur: quod solus et absque comite ad mundum redimendum venerit. et quamvis ad optionem multi filii dei sint et nulli tamen dignus quam hic ei operi iungeretur cuius labor non est (per)

et tamen laborare non cessat. nec satiantur oculi eius divitiis. nec recogitat dicens. cui laboro et fraudo animam meam bonis? In hoc quoque est vanitas et afflictio pessima. Melius est ergo duos esse simul quam unum. habent enim emolumentum societatis sue. si unus ceciderit ab altero fulcietur. Ve soli quia cum ceciderit non habet sublevantem se. Et si dormierint duo, fovebuntur mutuo. Unus quomodo calefiet? Et si quispiam prevaluerit contra unum, duo resistunt ei. Funiculus triplex difficile rumpitur. Melior est puer pauper et sapiens rege sene et stulto qui nescit providere in posterum. Quod et de carcere catenisque interdum

Iero. Hebreus meus brachiam quem maxime admiratur

(interlinear: comparando plura ... ; nature indigentia ; qui semper cupit numquam invenit salutem)

tunis quia pro nobis dolet. et oculos non satiatur divitiis. cupiens nostram salutem dolere autem dicimus secundum hoc. Sic postulat pro nobis gemitibus inenarrabilibus, id est Christus pro peccatis nostris dolet. id est dolere nos facit.

Melius est. Quia supra quosdam intelligentia super Christo posuimus et reliqua eodem ordine transigamus. Melius est duos esse simul quam unum. Melius est enim habitantem in se habere Christum quam solum patere insidiis adversarii. Si enim ceciderit unus, erigit Christus participem suum. Ve ei qui cum corruerit Christum non habet erigentem. Si dormierit unus in morte et Christum secum habuerit, calefit et vivificatus citius reviviscet. Et si adversus eum pugnando robustior diabolus insurrexerit, stabit homo et Christus pro homine suo. non quod contra diabolum Christi virtus infirma sit, sed quod liberum homini relinquat arbitrium et pugnantibus nobiscum ipse in prelio de nobis fortior sit. Quod si et pater et filius et spiritus sanctus advenerit, non cito rumpitur ista soliditas. quia non rumpitur facile, tamen aliquando rumpitur. In Iuda enim triplex funiculus fuit, sed quia post buccellam in eum sathanas introivit disruptus est. Quod autem supra et si duo ad finem de Eliseo sumimus exemplum quod cum traxerit se cum puero et dormierit et calefecerit corpusculum eius et ita vivificavit resurgentem. nisi ergo Christus nobiscum dormierit et in morte requieverit calorem vite eterne accipere non valemus.

No. Symmachus ita. Melior est pauper cum sapientia rege sene et insipiente qui nescit praevidere vicissitudinem. alter enim de carcere exit ad regnum, alter vero cum in rege natus sit paupertate oppressus est. Vidi omnes viventes qui gradiuntur sub sole cum adolescente secundo qui et surrexit pro eo. Infinitus omnis populus qui fuit ante utrumque et posteri non letabuntur in eo. Sed hoc vanitas et presumptio venti.

Origenes et Victorinus non multum inter se differunt. post generalem enim sententiam quam omnibus patet quod melior sit adolescens pauper et sapiens quam rex senex et insipiens et quod frequenter eveniat ut ille per sapientiam et de carcere regis egrediens ipse regem pro eo vincat sapiens ipsum perdat. super Christo et diabolo sic interpretati sunt. puerum pauperem et sapientem Christum. unde magnum est vocari puerum

Laodicenus sic dicit. Tractaten de commutatione bonorum in mala hic hec sermonem. et exprimere insipientem hominem qui futura non cogitans presentibus et caducis quasi magnis et perpetuis delectatur. et post diversa que accidunt hominibus immutatur. quia generalem infert de morte sententiam. quod innumerabilis multitudo intereat. et paulatim consumatur et transeat. unoquoque alium in loco suo relinquente.

Hebreus ponti exposuit ita. ego prefero adolescentem sapientem et pauperem seni regi et stulto qui non putat quod possit aliquando de his quos nutrierat de carcere eicere vel ad regnum vel iste de prava potestate corruere. Fit enim interdum ut qui sub adolescentulo sapiente fuerit in merore fuit tamquam ut est sene ante versatus sit. quia enim postea nati sunt que mala precesserint nescierint nec postea adolescentem laudare possunt qui post resurrexit abducti opinione p-

peccati spiritu sit adversarius.

tur ita ex ipso fuisse reliquias. Melior est minor homo qui

post xiiii. pubertatis annum per sapientiam in nobis exoritur, exteriori homine qui de matris alvo natus est, qui nescit regredere a vicio, et qui de domo vinctorum, id est vitiorum, ad hoc exivit ut regnaret. Cum vicis quia in potestate sua pauper effectus est, mala omnia gerendo. Vidi eos qui in priori homine vixerunt, et cum secundo post conversati sunt eos scilicet qui priore decesso regnaturus est intellegunt

quidem omnes in priore homine peccasse antequam in secundo nascerentur duo fierent qui vero ad meliora conversi et post per litteram philosophorum sinistro tramite dimisso ad dextrum apicem conscenderunt secundum id est novissimum sunt secuti non letabuntur in eo, id est priore.

quis egrediatur ad regnum: et alius in regno natus inopia consumatur. Vidi cunctos viventes qui habitant sub sole cum adolescente secundo qui consurget pro eo. Infinitus numerus est populi omnium qui fuerunt ante eum: et qui postea futuri sunt non letabuntur in eo. Sed et hoc vanitas et afflictio spiritus. Custodi pedem tuum ingrediens domum dei: et appropinqua ut audias. Multo enim melior est obedientia quam stultorum victime: qui nesciunt quid faciunt mali. Ne temere quid loquaris: neque cor tuum sit velox ad proferendum sermonem coram deo. Deus enim in celo et tu super terram: idcirco sint pauci sermones tui. Multas curas sequuntur sompnia: et in multis sermonibus invenietur stultitia. Si quid vovisti deo ne moreris

meum. Quia pauper est qui cum dives esset pauper pro nobis factus est. Sapiens est qui proficiebat etate et sapientia. Iste natus est in regno senis, et ideo dicit: Regnum meum non est de hoc mundo. Si esset de hoc mundo ministri mei utique decertarent ut non traderer Iudeis. Nunc autem regnum meum non est hinc. In illius quoque senis stulti regno, qui ostendit ei omnia regna mundi et gloriam eorum natus est optimus puer, et de domo vinctorum, de quibus Ieremias: Ut humiliaret sub pedibus eius omnes vinctos terre, processit ad regnum. Abiit in regionem longinquam accipere sibi regnum, et contra illos qui regnare eum noluerunt, post aliquantulum temporis rex reversus. Vidit ergo in spiritu Ecclesiastes universos qui possunt adolescentis esse participes. Dicentis ergo sum vita. Veteri stulto rege dimisso Christum sequi. Simul duo exercitus populi signantur: prior qui ante adventum fuit et posterior qui antichristum pro Christo suscepturus est. Non penitus est abiectus primus. Nam ecclesia ex Iudeis et apostolis congregata est, et in fine Iudei qui antichristum pro Christo suscepturi sunt non letabuntur in Christo.

Appropinquans. Moyses accedit ad audiendum deum. Alii non possunt.

Quia omnia audit et videt, et stultitiam tuam arguit, qui invisibilis ipse in celo, tu in terra.

Inobedientium qui domus incentivus voluit emere ipsum victimam peccatorum. Sed clamat: Misericordiam volo et non sacrificium.

Multas curas. Quia sicut qui multa cogitat, ipsa frequenter sompniat, sic et stultitia veri dicit qui ultra se de deo presumit disputat. Ut quomodo videmus per speculum in enigmate, et quia per sompnium estimamus nos tenere quod non habemus, et tamen nichil habemus.

Ne dederis os tuum, etc. Quia ne dicas te ex infirmitate carnis tue peccare, tamquam retorquens culpam in auctorem. Unde: Ne declines cor meum in verba malitie ad excusandas excusationes in peccatis.

Ubi multa sunt, etc. Quia ne dederis os tuum etc. Quia hec vita est quasi sompnia. Multa videntur vera que sunt falsa, sic et excusatio tua.

Custodi templum. Cum ingrederis. Magnum est peccatum intrare sine offensione. Id est per affectum. Custodi. Digna ratione non audias. Et aure cordis et per pedem dei et obedias. Dum non obedierint, et offerunt. Si offeres munera tamen alia et te fuerit. Vovendo deo vel de divinitate. Sicut Iudei qui dixerunt: Omnia quecumque precepit dominus nobis faciemus, et adoraverunt vitulum. Et dicendo. Vocis numeri in quibus te divinitas. Ne comprehendes eum quem dicit celum sua terra tamen mea scilicet ab illius natura. Consideratio. Et deo de quo et vera dicere presumas doctrinam est. Quia. Et multiloquio peccatum non deerit. Et anima. Et ex te. Quia dies domini sunt finis.

reddere displicet enim ei stulta et infidelis promissio. Sed quecumque voveris redde. Multoque melius est non vovere quam post votum promissa non reddere. Ne dederis os tuum ut peccare facias carnem tuam. Neque dicas coram angelo non est providentia, ne forte iratus dominus super sermones tuos dissipet cuncta opera manuum tuarum. Ubi multa sunt somnia plurime vanitates et sermones innumeri. Tu vero deum time. Si videris calumpnias egenorum et violenta iudicia et subverti iusticiam in provincia, non mireris super hoc negocio, quia excelso excelsior alius est, et super hos quoque eminentiores sunt alii. Et insuper universe terre rex imperat servienti. Avarus non implebitur pecunia, et qui amat divitias fructus non capiet ex eis. Et hoc ergo vanitas. Ubi sunt multe opes, multi et qui comedunt eas. Et quid prodest possessori nisi quod cernit divitias suas oculis suis. Dulcis est sompnus operanti, sive parum sive multum comedat. Saturitas autem divitis non sinit eum dormire. Est et alia infirmitas pessima quam vidi sub sole: divitie conservate in malum domini sui. Pereunt enim in afflictione pessima. Generavit filium qui erit in summa egestate. Sicut egressus est nudus de utero matris sue, sic revertetur, et nichil auferet secum de labore suo. Miserabilis prorsus infirmitas: quomodo venit sic revertetur. Quid ergo prodest ei quod laboravit in ventum? Cunctis diebus vite sue comedit in tenebris et in curis multis et in erumpna atque tristicia. Hoc itaque michi visum bonum est ut co

Quia auctoritate unicuique et omnia deo nunciat, ne putes omnia latere deum.

Si videris etc. Ac si dicat: ne dicas coram angelo non est providentia, quod est contra eos qui omnia casibus agi putant. Ne de providentia negas, si non videris...

Nota de avaricia.

Dulcis etc. Divitem avarum quem descripserat comparat operanti qui sine cura dormit. Non diues [illegible] innumerare [illegible] post laborem gratius est sompnus et cibus simplex et modicus; minus laborosus et cito digeritur. Dives autem epulis distentus [illegible] nunquam sopno fruitur.

Beati pauperes spiritu, beati qui esuriunt et sitiunt iusticiam, quoniam ipsi deum.

Possumus hec de philosophis et hereticis et eorum sectis vel disciplinis legere, qui in malum suum et suorum compluri falsa dogmata congregant, unde non fructum non capiant, nec suis invitatoribus relinquant; omnes bonis operibus nudi in eternum revertentur, et manent in tenebris ignorancie, qui abiecerunt lumen vere sapie

Hoc itaque etc. Melius dicit esse quam in plenitudinibus frui bonis [illegible]

omnes labores suos prodest. cum scriptum sit per alium sapien.

medat quis et bibat et fruatur leticia ex labore suo quo laboravit ipse sub sole numero dierum vite sue quos dedit ei ipse deus. et hec est pars illius. Et omni homini cui dedit deus divicias atque substanciam potestatemque ei tribuit ut comedat ex eis et fruatur parte sua et letetur de labore suo: hoc est donum dei. Non enim satis recordabitur dierum vite sue eo quod deus occupet deliciis cor eius.

Est et aliud malum quod vidi sub sole et quidem frequens apud homines. Vir cui dedit deus divicias et substanciam et honorem et nichil deest anime sue ex omnibus que desiderat nec tribuit ei potestatem deus ut comedat ex eo. Sed homo extraneus vorabit illud. Hoc vanitas et miseria magna est. Si genuerit quispiam centum liberos et vixerit multos annos et plures dies etatis habuerit et anima illius non utatur bonis substancie sue sepulturaque careat: de hoc ego pronuncio quod melior illo sit abortivus. Frustra enim venit et pergit ad tenebras et oblivione delebitur nomen eius. Non vidit solem neque cognovit distanciam boni et mali. Et si duobus milibus annis vixerit et non fuerit perfruitus bonis, nonne ad unum locum properant omnia? Omnis labor hominis in ore eius, sed anima eius non implebitur bonis. Quid habet amplius sapiens stulto et quid pauper nisi ut pergat illuc ubi est vita? Melius

et iocunditate. hic enim vel pro a voluptatibus ibi sollicitudo et miseria et thesaurizat et ignorat cui congregat ea. melius est autem spiritualem escam et potum et leticiam a deo datam intelligere et videre bonitatem domini et hic iocunditatem cordis in labore bonorum operum spe retributionis future. et hec pars nostra quamvis non plena donec videamus facie ad faciem cuius visio perfecta beatitudo. Non tantum quod hec occupatio hec bona temporalia spiritualia est sed vera leticia quam inspirat dei gratia in adiuvando bona opera.

Est et aliud et cetera. Describit et aliter divitem avarum qui cum omnia habeat bona nichilominus nimia parcitate se cruciat nesciens cui congreget.

Potest hoc de populo iudeorum accipi cui dedit dominus legem et prophetas et promissiones. et ubi auferetur a vobis regnum dei et dabitur genti facienti fructus. hec omnia ad gentes translata sunt et videntur iudei bona sua et non fruuntur et gentes multo meliores quam iudei fide novelle et quasi abortivus quam illi qui de patrum antiquitate gloriantur dicentes: pater noster abraham est. tamen ad unum locum id est ad iudicium properabunt omnes.

Adeo avarus sit ut nec de sepultura cogitet ut sepe per divicias acquisitas abicitur insepultus vel quia nullam sui memoriam relinquit. quamvis omnibus bonis affluat anima illius non impletur quia semper cupit discere quod docetur. et hoc habet stulto plusquam cum beato paupere tendit ad Christum qui est vita et quia scit: pauperes beati spiritu quoniam ipsorum est regnum celorum.

VI

De avaricia.

Quem hominem qui futuri sunt corpore circumdandi, iam deus vocabulum novit ne possit homo redere contra artificem.

q̃re ita ul' ita sit fc̄is. q̃nto .n. amplius q̃sierimus tanto mag̃ ostendit̃ uanitas n̄ra. 7 uerba sup̃flua. 7 ex prescientia n̄o dei tollitur liberū arbitriū. s; cause aūt p̃cedunt. q̃re unūquodq; sic fīm sit.

Verba sūt plurima. q̃i 7 dei quidem filius futurus ē homo. tu aūt noli ultra inquirere q̃uis q̃uo. 7 h'. s; crede generationē eius.

Memoria bonorum opum quibus delectet auditorum corda. sic' nares unguentū. unde memoria iustorum cū laude. nomen impiorū putrescet.

Et dies mortis hoc ē. Melius ē misere uite tormenta 7 tribulationē 7 laborem moriendo euadere. q̃m ad hec nasci sustinere.

Ubi obliuiscimur q̃d sumus p̃terita in ebrietate luxuria.

Cor tristem uitium uel alienum. q̃ corrigis. nō q̃ ultionem cupis.

Sapiens p̃fectus. nulla argutione indiget. nulla calūpnia turbatur. q̃d dei sapientē 7 p̃fectum posito ē accipiendū. qui aliq̃n turbatur de iniquitate iudicij. cū deus statim non punit.

Meliora sūt uulnera amici q̃m fraudulenta inimici oscula.

Verba adulantis mag̃ insensata ad spinas. i. scilicet curas monentia. q̃ ducūt ad gehenne incendia.

VII

Nō. melius ē nōm bonū.

C̃ pro. C̃ q̃ an sit cupiendū. C̃ ignare.
Est uidere q̃d cupias. q̃m desiderare q̃d nescias. s; 7 hoc uanitas ē 7 p̃sumptio sp̃s. Qui
C̃ dei filius scilicet. C̃ a p̃his. C̃ emanuel.
futurus ē iam uocatum ē nomen eius. 7
C̃ iam. C̃ uerus. C̃ p̃ crim. scilicet homo hua
scitur q̃d homo sit. 7 nō possit contra fortio-
necare dn̄. s; ma. m. ē. C̃ q
rem se in iudicio contendere. Verba sunt plu-
uehement emungit elicit sanguinem. C̃ un̄ ne euanes
rima. multamq; in disputando uanita-
cas in sapientia tua. C̃ nō plus sapiat q̃m oportet sapere.
tem habentia. Quid necesse est hōi maiora
C̃ nō altum sapere s; time. C̃ 7 quid sit utile uel sibi.
se q̃rere. cū ignoret quid conducat sibi in
C̃ p̃pria ne q̃ras aliena q̃rere minus ergo comprehendit celestia.
uita sua numero dierum p̃egrinationis sue
C̃ de. C̃ q̃d uehementi 7 homo fugit 7 nunq̃m in eodem statu p̃.
et tempore q̃d uelud umbra p̃terit. Aut quis
C̃ ho. C̃ cū ignoret.
poterit ei indicare q̃d post eum uenturū
C̃ in tēre. C̃ ergo.
sub sole sit. Melius ē nomen bonū q̃m
C̃ q̃i ad mortem pertinet. q̃d uel q̃les
p̃ciosa unguenta. 7 dies mortis q̃m nativitatis
simus in natiuitate nō scitur. C̃ ubi ostendit miseria singulorum.
Melius ē ire ad domū luctus q̃
nec in p̃lentis cadauere.
ad domum conuiuij. In illa .n. finis cunctorum
āmonetur hom̄in. 7 uiuens cogitat q̃d
C̃ ad cadauer. C̃ ul' futurus. C̃ ul' similis. C̃ ō'ncitia.
futurum sit. Melior ē ira risu. q̃a p̃ tris- qa
solitum q̃ sapientē.
ticiam uultus corrigit' āimus delinquentis.
C̃ risus dolore miscebitur. C̃ ibi q̃. lu. q. ip. co. C̃ ergo.
Cor sapientiū ubi tristicia ē 7 cor stultorum ubi leticia. Melius ē a
C̃ magistro. C̃ si certus cero ducatum p̃. c. am. 7 fo. ca. C̃ 7 uanus.
sapiente corripi. q̃m stultorum adulatione decipi. q̃r sic sonitus spina-
C̃ iugiter ac hūm dans.
rū ardencium sub olla. sic risus stulti. s; 7 hoc uanitas. Calūpnia
C̃ refrigescet caritas m.
conturbat sapientē. 7 p̃det robur cordis
C̃ melior ē ira risu. s; nō ea q̃ facit impacientem q̃ arroganciā.
eius. Melior ē finis orationis q̃m princip-
C̃ q̃. C̃ i ab īra scilicet.
iū. melior ē paciens arrogante. Ne sis ue-
deratus. C̃ expectet sibi.
lox ad irascendū. q̃r ira ī sinu stulti re-

P̃fecto. qui p̃seuerauit saluus erit. melior ē consumata iusticia. q̃m inchoata. et orationis epylogus q̃m exordia. hic certamen. ibi uictoria. 7 cū uenerit q̃d p̃fectū est. eua. quod ex p. est.

Huic arroganti contrarius est q̃ in euangelio paup spū legitur.

Quid putas causae est quod priora
tempora meliora fuere quam nunc sunt? stul-
ta est enim huiuscemodi interrogatio. Utilior est
sapientia cum divitiis, et magis prodest videntibus
solem. Sicut enim protegit sapientia, sic protegit pe-
cunia. Hoc autem plus habet eruditio et sapientia,
quod vitam tribuunt possessori suo. Conside-
ra opera dei, quod nemo possit corrigere quem
ille despexerit. In die bona fruere bonis, et
diem malam praecave. Sicut enim hanc sic et illam
fecit deus, ut non inveniat homo contra eum iustas
vanitatis querimonias. Haec quoque vidi in diebus vanitatis
iustus meae: iustus perit in sua iustitia, et impius
multo vivit tempore in sua malitia. Noli esse
iustus multum, neque plus sapias quam necesse est,
ne obstupescas. Ne impie agas multum,
et noli esse stultus, ne moriaris in tempore non
tuo. Bonum est te sustentare iustum, sed et ab illo
ne subtrahas manum tuam, quia qui timet
deum, nihil negligit. Sapientia confortavit
sapientem super decem principes civitatis. Non
enim est homo iustus in terra qui faciat bonum
et non peccet. Sed et cunctis sermonibus qui dicun-
tur ne accommodes cor tuum, ne forte audias

Alias sic debes vivere ut semper dies praesentes sint
meliores quam praeteriti. Semper enim est tempus operandi.

Diem iudicii quae mala videtur malis. Unde dies illa dies irae et cetera. Vel bona et mala
prospera et adversa. Prout ut videtur evenerint. Similiter
ne vilescant omnia enim videt quamvis occulte et hoc
enim ut non inveniat et cetera.

Quam magna quam mirabilia. Alium gratui-
ta pietate eligit, alium iusto iudicio de-
primit. Unde Iacob dilexi, Esau odio habui.
Iste vide de misericordia et veritate.

Felicitas et non zelaui super iniquos pacem pec-
catorum videns. Et Abacuc quare taces impio devorante iu-
stiorem se et cetera. Expectat enim iustus iudex ut
retribuat unicuique secundum opera sua in
tempore. Illud: Tace et ego faciam. Vel, Unde noli aemu-
lari in malignantibus et cetera.

Noli esse et cetera. Iudicium sine misericordia ei qui non
fecit misericordiam. Alibi nolite iudicare et non
iudicabimini. Et illud: dimittite nobis
debita nostra sicut et nos dimittimus debitoribus nostris. Corrigat quod sapiens ut
magister, compatiatur ut pater.

Peccanti quasi esce quae recte medicinam agere per-
nitentiam non enim vult deus mortem pecca-
toris, sed ut convertatur et vivat.

Angelos qui civitati nostrae id est ecclesiae tamquam
custodes et auxiliatores praesunt. Decem dicit
quia denarius numerus est perfectus.

Sed et cunctis et cetera. Docet sapientem maledicorum
linguas non attendere, ne cum vituperatus
fuerit faciat sibi velit ignoscere et alios repre-
hendere. Si enim hoc fecerit semper curiosus
et iratus erit quia se ferre seruorum linguas
compescere valebit.

Ecce inveni quod paulatim peccando et ad
unum delictum aliud apponendo grande
nobis efficitur summa malorum
vel peccatorum. Et cum viri de paucis viris bon-
os invenerim ita ut mille et unus po-
tuerit inveniri in rem bonam omnino
invenire non potui. Quae me et cetera ad luxu-
riam non ad virtutem deduxerit et cum
cor hominis ab adolescentia ad malitiam
diligenter est appositum pene omnis of-

fenderit deum. Hic ruina generis humani facilior ad casum est mulier. Unde poeta: varium et mutabile semper femina.

servum tuum maledicentem tibi. Scit enim conscientia tua quia et tu crebro maledixisti
aliis. Cuncta temptavi in sapientia. Dixi: sapiens efficiar, et ipsa longius re-
cessit a me, multo magis quam erat, et alta profunditas, quis inveniet eam?
Lustravi universa animo meo ut scirem et considerarem et quererem sapientiam et rationem
et ut cognoscerem impietatem stulti et errorem imprudentium. Et inveni
amariorem morte mulierem, que laqueus venatorum est, et sagena cor eius,
vincula sunt manus eius. Qui placet Deo effugiet eam, qui autem peccator est ca-
pietur ab illa. Ecce hoc inveni, dixit Ecclesiastes, unum
et alterum, ut invenirem rationem, quam adhuc
querit anima mea et non inveni. Virum de mille unum re-
pperi, mulierem ex omnibus non inveni. Solummodo hoc in-
veni, quod fecerit Deus hominem rectum, et ipse se infinitis
miscuerit questionibus. Quis talis ut sapiens est? et quis cognovit
solutionem verbi? Sapientia hominis lucet in vultu
eius, et potentissimus faciem illius commutabit.

VIII

Ego os regis observo, et precepta iuramenti Dei. Ne festines recedere a facie
eius, neque permaneas in opere malo, quia omne quod voluerit faciet, et sermo illius
potestate plenus est, nec dicere ei quisquam potest: Quare ita facis? Qui
custodit preceptum non experietur quicquam mali. Tempus et responsionem cor
sapientis intelligit. Omni negotio tempus est et opportunitas, et multa hominis afflic-
tio, quia ignorat preterita, et futura nullo scire potest nuntio. Non est in hominis di-
tione prohibere spiritum, nec habet potestatem in die mortis, nec
sinitur quiescere ingruente bello, neque salvabit impietas
impium. Omnia hec consideravi, et dedi cor meum in cunctis

Ne videatur contra omnium naturam hominem damnare et de se eius aspecto re accusare, vigilanter adiecit solum istud, id est quod Deus bonus fecit eum, et libero arbitrio derelictus ipse recedit et miscet se vanis questionibus.

Dixi sapiens, ut de bonum inveni hominem cum a Deo sit homines boni fieri, nunc quod bona est de derestacione ... sapientiam et rationem archana cognoscere.

Quando debet molestie pati si futura scire non potest, a potentioribus ipsis sepe opprimetur, et certo omnia finiuntur, et mors omnia equaliter rapit.

Faciet

operibus que fiunt sub sole. Interdum dominatur homo homini in malum suum. Vidi
impios sepultos, qui etiam cum adhuc viverent in loco sancto erant, et laudaba-
tur in civitate quasi iustorum operum. Sed et hoc vanitas est. Etenim quia non profertur cito contra
malos sententia, absque timore ullo filii hominum perpetrant mala. Attamen
peccator ex eo quod centies facit malum, et per patientiam sustentatur, ego cog-
novi quod erit bonum timentibus deum, qui verentur faciem eius. Non sit bo-
num impio, nec prolongentur dies eius, sed quasi umbra transeant qui non timent
faciem domini. Est et alia vanitas que fit super terram. Sunt iusti quibus mala
proveniunt, quasi opera egerint impiorum. Et sunt impii qui ita securi sunt quasi iusto- multa
rum facta habeant. Sed et hoc vanissimum iudico. Laudavi igitur leticiam, quod
non esset bonum homini sub sole, nisi quod comederet et biberet atque gauderet.
Et hoc solum secum auferret de labore suo in diebus vite sue, quos dedit deus
ei sub sole. Et apposui cor meum ut scirem sapientiam, et intelligerem distin-
ctionem que versatur in terra. Est homo qui diebus et noctibus somnum non capit
oculis. Et intellexi quod omnium operum dei nullam possit homo invenire rationem
eorum que fiunt sub sole. Et quanto plus laboraverit ad
querendum, tanto minus inveniet. Etiam si dixerit sapiens
se nosse, non poterit reperire. Omnia hec tractavi in corde meo
ut curiose intelligerem. Sunt iusti atque sapientes, et opera eorum IX
in manu dei. Et tamen nescit homo utrum amore an odio dignus sit, sed omnia in fu- nescit homo utrum amore
turo reservantur incerta, eo quod universa eque eveniant iusto et impio, bono
et malo, mundo et immundo, immolanti victimas et sacrificia contemp-
nenti. Sicut bonus, sic et peccator; ut periurus, ita et ille qui verum deierat. Hoc est
pessimum inter omnia que sub sole fiunt, quia eadem cunctis eveniunt. Unde et cor-

Homo tandem ... [illegible]

carnalium. non timet peccare. — in presenti.
da filiorum hominum implentur malicia et contemptu in
mala. — Certe.
vita sua et post hec ad inferos deducentur. Nemo
semper vivendi. — Ergo.
est qui semper vivat et qui huius rei habeat fiduciam. Meli
peccator qui convertitur et proficere potest. — mortuo iusto qui nichil potest meritis suis
canis vivus. gentilis qui vivit deo. — iudeo. — sibi hoc addere.
or est canis vivus leone mortuo. Viventes enim
in eternum nisi caveant. — de mundo.
sciunt se esse morituros. Mortui vero nichil no
quia non proficiunt amplius.
verunt amplius nec ultra habent mercedem quia oblivioni
tradita est memoria eorum. Amor quoque et odium et in
cum ipsis. — cuius vivebant.
vidia simul perierunt nec habent partem in hoc seculo et in opere
certo. — quidem mors superbia. — memoria
quod sub sole geritur. Vade ergo et comede in leticia
cordis. — vini. — certo. — verbi dei.
panem tuum et bibe cum gaudio vinum tuum quia
corpus.
Deo placent opera tua. Omni tempore sint vestimenta tua
castitate puritate. — mente.
candida et oleum de capite tuo non deficiat. Perfruere vita cum — ecclesie vel carni.
sapientia et accepta que tibi coniugasti.
uxore quam diligis cunctis diebus vite instabilitatis tue qui dati sunt tibi sub so
vel natum. — sapientia vera.
le omni tempore vanitatis tue. Hec est enim pars in vita et in labore tuo quo laboras sub
bonum. — dum dies est, dum tempus habetis.
sole. Quodcumque potest facere manus tua instanter operare quia nec opus
iob. sed fugit velut umbra et numquam in
nec ratio nec sciencia nec sapiencia erunt apud inferos quo properas. Verti me
eodem statu permanet.
ad aliud et vidi quia sub sole — quos non agguat carnis ferr
sed dei donum non est volentis neque currentis sed dei
nec velocium esse cursum
miserentis. — et fortem in bello et pugnatorem
nec fortium bellum — ab antiquo serpente. — nec sapientium panem nec doc — eloquium.
carnalis vel sapiens. — donum dei. — gratia dei sum id quod sum. — mutabilitas.
torum divicias nec artificum graciam sed tempus casumque
nescit quando dies neque horam.
in omnibus. Nescit homo finem suum sed sicut pisces capi
untur hamo et sicut aves comprehenduntur laqueo sic
certo vel subito. — iudicii mortis aut liber adversitatis. — gladius diemnabilis.
capiuntur homines tempore malo cum eis extemplo supervenerit
quia amplius est sapiens stulto etc.
Hanc quoque sub sole vidi sapientiam et probavi maximam
ecclesiam vel terra huius. — multi vocati pauci vero electi. — diabolus vel fortis armatus custodit atrium suum in pace sunt ea que possidet.
ad comparationem malorum.
civitas parva et pauci in ea viri. Venit contra eam rex

Sicut ille qui firmiter vivat non potest non peccare sic qui vivum scit tamen vitare ne deceret vel peccaret aliquando.

Canis vivus pauper iustus. leo mortuus potens iniquus qui nichil secum afferet de mundo.

Quidam asserunt et post mortem crescere et decrescere merita. Propter hoc quod dicit non habent partem in hoc seculo et sub sole quod geritur ita exponunt ut dicat eos in hoc seculo et sub sole quod cernimus habere nec iam cognitionem habere vero sed alio seculo et sub sole iusticie. et non excludunt opinationem quod contendit post quam de hoc seculo migraverimus offendere posse creaturis rationalibus

Erunt i. valebunt post mortem. unde in inferno autem quis confitebitur tibi. Et illud venit nox quando nemo potest operari.

Bellum victores vel etiam pugnatores belli secundum illud sine me nichil potestis facere.

Bonor opum. unde redemptio anime viri proprie divicie.

Sicut est regnum celorum sagene etc. Et illud faciam vos piscatores hominum. heretici qui habent sagenam suam mistam laqueos quibus capiunt simplices. — et erat

No.

No. de redemptione nostra.

tat magnum dicens. Hec omnia tibi dabo si cadens adoraveris me.

Ad pro potenciam .id est. ob directitatem manu eductus est coluber tortuosus.

Qui favorem et plausum non querunt sed salutem audiencium: nec clamant ut audiantur: sed cupiunt ut exaudiantur.

Qui peccaverit in uno. f. est. o. reus. vel unus stultus plurimos corrumpit. unde modicum fermentum. t. m. cor.

Nesciat sinistra tua quid faciat dextera tua. alibi si quis aufert te. i. dextere. m. p. et al.

In mundus iste. princeps huius mundi. et rector tenebrarum harum.

Locum statum fidei retine ne vincaris. ne perficias si in male cogitavis. unde et enim. a. de mac.

Diaboli vel cuiuslibet qui malos exaltat bonos humiliat.

Sed vel ecce. unde. propter peccata populi facit deus regnare ypocritam.

Lacum aperuit et effodit eum. i. so. i. fo. quem fecit. in dignitate.

magnus, et vallavit eam, extruxitque per gyrum munitiones, et
perfecta est obsidio. Inventusque est in ea vir pauper et sapiens, et liberavit urbem per sapientiam suam, et nullus deinceps recordatus est hominis illius pauperis. Et dicebam ego meliorem esse
sapientiam fortitudine. Quomodo ergo sapientia pauperis contempta est, et verba eius non sunt audita? Verba sapientium
audiuntur in silentio plus quam clamor principis
inter stultos. Melior est sapientia quam arma bellica; et qui
in uno peccaverit, multa bona perdet. Muscae morientes
perdunt suavitatem unguenti. Pretiosior est sapientia et
gloria parva ad tempus stultitia.
Cor sapientis in dextera eius,
et cor stulti in sinistra illius. Sed et in via stultus ambu-
lans, cum ipse insipiens sit, omnes stultos estimat. Si
spiritus potestatem habentis ascenderit super te, locum tuum
ne dimiseris, quia curatio cessare faciet peccata maxi-
ma. Est malum quod vidi sub sole, quasi per errorem egre-
diens a facie principis: positum stultum in dignitate
sublimi, et divites sedere deorsum. Vidi servos in equis,
et principes ambulantes quasi servos super terram. Qui fodit foveam incidit in
eam, et qui dissipat sepem mordebit eum coluber. Qui transfert lapides affligetur in
eis, et qui scindit ligna vulnerabitur ab eis. Si retusum fuerit ferrum, et hoc non ut
prius, sed hebetatum fuerit, multo labore exacuetur, et post industriam sequetur
sapientia. Si mordeat serpens in silentio, nihil eo minus habet qui occulte detrahit. Verba
oris sapientis gratia, et labia insipientis precipitabunt eum.

Si mordeat s. qui sic. n. serpens

¶ X

o culte mordens uenenum infundit. Sic et qui detrahit. uel serpens .i. diabolus mordet in silentio quando quis diabolo suadente peccauit et non uult confiteri.

Si iratus est deum. uel homo si peccauerit uir in uirum poterit ei placari deus. Si autem peccauerit in deum quis orabit pro eo.

Qui nec ipse nec per alios scire uolunt aliena a fide.

Diabolus qui semper gaudet nouitate.

.i. ut blandientes et non corripientes populo placeant. et deliciis affluant et agnum de grege et uitulum de armento comedant.

Et pecunie ob. et eo. uel homo dextera eorum repleta est muneribus et sacerdotes in mercede docebant.

In cogitatione tua. simpliciter monet ne uel ira uel leuitate maioribus maledicamus quia et eis sepe et cum timeamus non quod dicimus nunciantur. Et sic in cubili.

Octaua est dies. cuius. uel homo dies. s. sabbatum precipue honoratur nec non et uirgo est nouissime a leo non non ualet alterum.

Ac si dicat de superterra tempore uel corporale solacium uel dei uerbum ne pretereas forte eum qui dignus est accipere in tempore qui non obseruat in media tempestate seminandum est quia nescimus que sit uoluntas superni hoc est quomodo et.

itium uerborum eius stultitia et nouissimum oris illius error pessimus. Stultus uerba multiplicat. ignorat homo quid ante se fuerit. et quid post futurum sit quis ei poterit indicare. labor stultorum affliget eos qui nesciunt in urbem pergere. Ve tibi terra cuius rex est puer. et cuius principes mane comedunt. beata terra cuius rex nobilis est. et cuius principes uescuntur in tempore suo ad reficiendum et non ad luxuriam. In pigritiis humiliabitur contignatio. et in infirmitate manuum perstillabit domus. In risu faciunt panem et uinum ut epulentur bibentes. et pecunie obediunt omnia. In cogitatione tua regi ne detrahas. et in secreto cubilis tui ne maledixeris diuiti. quia et aues celi portabunt uocem tuam. et qui habet pennas annunciabit sententiam. Mitte panem tuum super transeuntes aquas. quia post multa tempora inuenies illum. Da partem septem nec non et octo. quia ignoras quid futurum sit mali super terram. Si repletae fuerint nubes imbrem super terram effundent. Si ceciderit lignum ad austrum aut ad aquilonem in quocumque loco ceciderit ibi erit. Qui obseruat uentum non seminat. et qui considerat nubes numquam metet. Quo

ignoras quae sit via spiritus et qua ratione compingantur ossa in ventre praegnantis:
sic nescis opera Dei qui fabricator est omnium. Mane semina sementem tuum

Mane et cetera. Omni tempore scilicet mane et vespere, in iuventute et senectute, vel in pueritia et senectute, qui enim perseveraverit salvabitur.

Letare et cetera. Hinc usque ad finem libri hebrei ad se referunt, in quibus dicunt sibi per prophetam exprobrantur delicias antequam captivitas superveniat eis, vel miseria senectutis, tamen ut cor habeant in lege dei ambulantes in mandatis dei non in carnis desideriis, pro quibus qui fecerint se iudicandos sciant. Nos sub lege superioribus iungimus quibus ait: mane semina sementem et cetera.

Sol convertetur in tenebras et luna in sanguinem antequam veniat dies domini magnus.

Luna non dabit lumen suum et stelle cadent de celo et virtutes celorum movebuntur. Qui sunt custodes domus et mundi, viri fortes et cetera decepti nutabunt, vel in morte cuiusque sol et luna et stelle et nubes et pluvie cessant.

et vespere ne cesset manus tua quia nescis quid mag-
is oriatur hoc aut illud et si utrumque simul melius e-
rit. Dulce lumen et delectabile est oculis videre solem. Si
annis multis vixerit homo et in his omnibus laetatus fuerit me-
minisse debet tenebrosi temporis et dierum multorum qui cum
venerint vanitatis arguentur praeterita. Laetare ergo iuve-
nis in adolescentia tua et in bono sit cor tuum in diebus
iuventutis tuae et ambula in viis cordis tui et in intuitu
oculorum tuorum et scito quod pro omnibus his adducet te Deus
in iudicium. Aufer iram a corde tuo et amove mali-
tiam a carne tua. Adolescentia enim et voluptas vana
sunt. Memento creatoris tui in diebus iuventutis tuae
antequam veniat tempus afflictionis et appropinquent anni de qui-
bus dicas non mihi placent antequam tenebrescat sol et lu-
men et stellae et luna et revertantur nubes post pluviam. Quan-
do commovebuntur custodes domus et nutabunt viri fortissimi et otio-
sae erunt molentes in minuto numero et tenebrescent videntes per foramina et clau-
dent ostia in platea in humilitate vocis molentis et consurgent ad vocem
volucris et obsurdescent omnes filiae carminis. Excelsa quoque timebunt et formi-
dabunt in via. Florebit amygdalum, impinguabitur locusta et dissipabitur

amigdalus

XI Memento creatoris tui et cetera.

Capparis tenuibus valet et capit cor, capit res illas. Libido regnat per capparim significatur, que petre herens sic virens deo.

Refrigescit libido organis membrorum deficientibus.

Amicicia dei cum israel.

Antequam rumpatur et cetera. Redit ad superiora ubi ait. Memento creatoris tui et cetera, et simul fine sententiam concludit.

Antequam revertaris in babylonem unde es egressus, scilicet ubi abraham et sapias in mesopotamia contereris unde perfectus est.

Vanitas vanitatum post descriptionem humane fragilitatis et mortis, repulerat quod proposuerat concludit: vanitas vanitatum et cetera. Qui noli luxuriare, noli delicias querere, et sciat de celeri fine et transire et ad iudicium festinare.

Verba sapientium et cetera. Se inde agitur timere post legem promissam ipso deo primo habente data nova precepta, cui deducit hec verba sapientium.

Finem loquendi et cetera. Quasi dicit: et diversas sententias tangens concionator et dixerat, hoc fine concludit: Deum time et cetera. Hoc solum autem habebis, et ait contemptibile terrenum. Quod hic terrenum suam ostendit, videtur in multis ad voluptates hortari.

capparis, et ibit homo in domum eternitatis sue, et circuibunt in platea plangentes. Antequam rumpatur funiculus argenteus, et recurrat vitta aurea, et conteratur hydria super fontem, et confringatur rota super cisternam, et revertatur pulvis in terram suam unde erat, et spiritus redeat ad deum qui dedit illum. Vanitas vanitatum dixit ecclesiastes, et omnia vanitas. Cumque esset sapientissimus ecclesiastes, docuit populum, et enarravit que fecerit, et investigans composuit parabolas multas. Quesivit verba utilia, et conscripsit sermones rectissimos, ac veritate plenos. Verba sapientium sicut stimuli, et quasi clavi in altum defixi, que per magistrorum consilium data sunt a pastore uno. His amplius, fili mi, ne requiras. Faciendi plures libros nullus est finis, frequensque meditatio carnis afflictio est. Finem loquendi pariter omnes audiamus. Deum time, et mandata eius observa: hoc est enim omnis homo. Et cuncta que fiunt adducet deus in iudicium pro omni errato, sive bonum sive malum sit.

Legitur enim Salomon deum offendisse super omnes coetaneos suos temporibus in quibus ut per ydolatria sit factus amore mulierum, et templa diis per ydolis et iterum construxisse. Unde et thurificasse dicitur. Hebrei tradunt illum penituisse et illa librum composuisse, in quo ostendit omnia vana et caduca esse, et ita revocat illos ab errore... ad penitentiam suo exemplo. Materia eius est stulta cogitatio, id est mundi mutabilitas ut deum diligentes et nos revocare ab appetitu rerum mundanarum et contemptu earum, ut etiam nos non sub ... morte prophetico permittit per enim in quo ostendit quis sit et quid ... Notandum etiam quod non omnes sententie que hic ponuntur sunt Salomonis ... convenit: bonum est ut quis bibat et comedat, et illud unus ... hominum ... apostolus hic sapiens ... et ... quia ... sermone ... ipsum manu silentium indicat, suam sententiam promulgat quam ore ac clamat.

Nota viii

firmiter tenere. Ita finem loquendi omnes pariter audiamus. Deum time et mandata eius observa. Hoc est omnis homo.

Stabat Amos super murum litum et dixit dominus ad eum: Quid vides Amos? Trullam cementarii ego video linientem murum. In trulla tria consideranda: acumen, lignum, planicies. Acumine dura eiciuntur, ligno eminencia intus restringuntur, planicie omnia adequantur et poliuntur. Murus expolitus superpositis lapidibus et cemento constat. Murus iste mundi universitas est, cuius dispositio et diversitas rerum varietate constat. Sicut in muro quidam latent, quidam prominent, omnia tamen equantur, ita in mundo quidam que latent ad ortum procedunt, et que stant ad occasum tendunt et occidunt, omnia tamen uno fine concluduntur et equantur. Super hunc murum, id est super hanc varietatem et diversitatem stabat Amos, id est populus se ad anteriora mente extendens. Salomon vero subtus [illegible] hunc murum stabat et non desuper, tandem considerans subtili inquisitione varietatem et rerum mutabilitatem intellexit omnia vana et caduca esse. Moritur enim doctus cum indocto, pauper cum divite, et hiis similia. Sicut in principio diximus, Ecclesiastes tria dedit volumina: Proverbia, Ecclesiasten, Cantica canticorum, in quibus tria hominum genera exprimuntur: incipientes, proficientes et perfectissimi. Unde trinomius dictus est: Ydida, id est dilectus, Ecclesiastes, id est concionator, Salomon, id est pacificus. In titulo Parabolarum vocat se filium regis Israel, ibi enim loquitur maioribus et minoribus, sapientibus et rudibus, ad plures. In Ecclesiaste vero filium regis Ierusalem tantum, hic ad provectos loquitur et ad paucos. In Cantico tantum Salomon se vocat, ibi perfectis et equalibus more boni oratoris. In hoc libro loquitur ad populum iam penitentem.

Salomon, id est pacificus, cuius regno pax perpetua que in pace futura esse figurabatur. Ydida, id est dilectus, significat illum de quo dicitur: Speciosus forma p. fi. ho. p. b. d. t. Ecclesiastes, id est concionator, significat illum qui tanta dulcedine erat alloquuturus et congregaturus ecclesiam vel [illegible] nomen vocabulorum. Tres fecit libros: Proverbia, in quo docet parvulos secundum eam etatem quomodo sapienter de equanimi conversatione in mundo. Aliter possunt [illegible] temporalibus. Ecclesiasten, in quo instruit hominem provectioris etatis ad contemptum caducorum. Cantica canticorum, hoc opus in quo virum consummatum docet de solo amore dei ut requiescat inter brachia sponsi. Unde et canticum canticorum dicitur, sua dignitate omnia alia excellens cantica. Per illa quippe incipientia vitantur, cavetur hostis, per ista locupletamur virtutibus, deo coniungimur. Sic et hoc ordine etiam philosophi instituerunt suas ponentes: primum ethicam docent, postea physicam, et quem in hiis profecisse viderent ad theoricam usque perducunt.

Materia ~~Materia~~ sponsus et sponsa, id est caput et ecclesia. Modus est quia desiderio membra capiti cohereant et ei placere contendant, et que dona ab illo vel in presenti accipiant vel in futuro expectent, et qualiter affectione sponsus ecclesiam diligat eam laudans et ammonens et confortans, sponsus est dilectio dei.

Quattuor in hoc opere videor invenisse personas: sponsum et sodales ipsius, sponsam et adolescentulas cum ea. Alia a sponso, alia dicuntur a sponsa, nonnulla a ~~iuvenibus~~ iuvenibus, quedam a sodalibus sponsi. Cognitum quippe erit in nuptiis sunt adolescentularum multitudo cum sponsa et iuvenum turba cum sponso.

Sponsum Christum intellige, sponsam ecclesiam sine macula et ruga, angelos vero et eos qui pervenerunt in virum perfectum intellige amicos sponsi, adolescentulas sive sponsarum incipientium turbam vel [illegible] modum quemdam salutem adeptam. Ex hoc autem libro gentiles sibi epithalamium vendicaverunt et istius generis carmen assumptum est.

Si vis ascendere ad canticum canticorum necesse est egredi de Egypto, ut post transitum maris rubri submersis inimicis primum possit canere canticum: Cantemus domino, gloriose enim et cetera. Sed quia adhuc longe est a cantico canticorum, perambulata etiam eremo deserti spiritualiter et consequenter Iordanis ~~[illegible]~~ ad ripam constitutus secundum canticum cana: Audite celi que loquor et cetera. Et cum universa transierit, ad altiora contendere ut possit anima decora cum sponso et hoc canere canticum canticorum.

Notandum est quod sponsa semper in domo vel in lectulo vel in aliquo interiori loco cum sponso manere concupiscit, quod mulieribus convenit; ipse quod masculorum est ad foras exire, venationes vel ad huiusmodi opera amicam evocat, quia nimirum ecclesia si fieri posset in tranquillitate pacis domino sobolem educare desiderat. At ipse in presenti eam crebris persecutionibus exercet, quo mundior ad eterna perveniat, ne si prospera contingant in solatiis presentis seculi vel [illegible] delectata minus ad celestem patriam suspiret.

In carnatione filii quia est quasi pulvillo coniunctionis nostre et dei.

Genus humanum a deo per peccatum remotum optat reconciliari per incarnationem filii.

Osculari pro pacificari ponitur ad similitudinem illorum qui per discordiam a civibus suis recesserunt et redeuntes ad invicem osculantur et perfecte pacificantur, sic synagoga.

Omnes anime motiones et universitatis conditor deus creavit ab bonum. Sed usu nostro sepe fit, ut res que bone sunt per naturam, dum male his abutimur, nos deducant ad peccatum. Unus ex anime motibus amor est, quo utimur bene si sapientiam et virtutem amamus, male autem si carnem aut sanguinem. Tu ergo ut spiritualis audi spiritualiter amatoria verba cantici vel canticorum et disce motum anime tue et naturalis amoris incendium ad meliora transferre.

Primum cap.

Synagoga congregatio que et lapidum, ecclesia convocatio quod rationabilium. Utraque autem hec portio unitorum et eadem fide Christi et dilectione diversis temporibus una expectando venturum, ista suspiciendo presentem consors effectae.

Tangat me dulcedine presentie sue quem in sepulturam prophetis promissam audivi et velut osculum afferentis mei oris contactum suscipiat, id est intro gaudentem me de via salutis audiat et erudiat et utraque unum faciens osculum pacis afferat. Loquitur more amantis qui pre fervore dilectionis ordinem loquendi non valet observare.

Ubera sponsi Christi nominat quod muliebre est ut in ipso carminis stilo figurate se loqui manifestet.

Ideo desiderio osculum quod est redemptio mea quia iste ubera doctrine tue que sunt lac et nutrimenta parvulorum meliores aliis doctrinis que non fovent sed occidunt simplices sicut vinum enecat pullos.

Unguenta sunt dona spiritus sancti, optima que invisibiliter animam reficiunt vel odore unguentorum significatur virtutes.

Nomen Ihesu venit in mundum et statim predicatur oleum effusum, id est in universa terra Christi nomen predicatur, nunc in orbe nomen auditur in gentibus quod prius in Iudea tantum claudebatur angustiis.

Adolescentule universe ecclesie que unam catholicam ecclesiam faciunt adolescentule sunt non vetuste per culpam sed novelle per gratiam, non senio steriles sed etate mentis ad spiritualem congrue fecunditatem.

Trahe me post te. Hucusque vox expectantium incarnationem salvatoris et dona ipsius commendantium. Hinc subinfertur vox illorum qui post tempora incarnationis ad fidem venerunt. Illa ut veniret et osculum ei afferret rogabat, hec non ad se ultra tantum eundem descendere flagitat sed ipsa potius eum ad celos sequi desiderat, quod quia per se fieri non posse conspicit eius ducatum implorat ad quem venire desiderat.

Hec dicens adolescentulas conspicit que dum pro ipsius absentia (?) veretur adesse, sed in patribus medius ingreditur.

Vox precedentium adventum Christi que orat ad presentiam sponsi, id est Christi. In osculo iunguntur duo diversa corpora, ita divinitas humanitati iuncta est in incarnatione filii dei, esse penitus diverse divinitatis scilicet et humanitatis inseparabili coniunctione uniuntur.

Osculetur me
delectet et certificet humanam naturam. Et quia
osculo oris sui. quia
hic gratia adiuvans est similitudo eterna.
meliora sunt
doctrina et refectio presentie tue que dulcis est.
ubera tua vi
legis fervore vel quibuslibet aliis institutis. Et ad similitudinem unguentorum quia ex odore
no. fragrantia un
re actionum vel spiritus dona sunt
guentis opti
mis. *Et que reficit satiat et suaviter ... Et quia precedit effectu et natura omnis unctionis vel unctorum legis. Et a christmate Christus id est ab unctione unctus quod nomen*
nis. Oleum eff
per gratiam sancti spiritus in baptismate fun
usum nomen
ditur in omnes fideles. Deus homo factus. Et quia nomen tuum effusum est et ideo. Et rudes in
tuum. ideo adole
fide. Et est ... quod prius late
scentule dilexe
bat in paucis notificatur in ad salutem omnium. Et fortis. Et quia te in presentia videre nequeunt
runt te nimis. Tra
... manifestationem corporis. Et confidunt solam dulcedinem nominis tui ... precipiunt ... Et ... unguentorum tuorum
he me post te. curremus in odorem u[nguentorum tuorum]
actione miraculorum te currentes

Quot precepta ex eius predicatione cognoscit tot oris eius oscula suscipit.

In mediis patribus exaudita et videns sponsum ipsum alloquitur, scilicet Christum.

Ideo in desiderio osculum, quia nomen tuum est oleum, et cetera.

Sponsus a patre in mundum ad sponsam venit unctus, scilicet ut sponsam ungat.

Nondum possum te ipsum amplecti, nomen tuum ex desiderio tui mecum inter ea pernoctabit.

Respondent adolescentule. Trahe me post te, id est sponsa non post se cum sed tantum sponsi iuncta est, alie et famule post eam ingrediuntur.

Cum singulariter dicatur trahe me post te, cur additur curremus, quia una per orbem est ecclesia de multis fidelibus.

In fama nominis tui vel que comparatur unguentis, scilicet in fide et virtutum bonorum que unguentis sunt comparabilia.

Unguentorum odoribus oppinio solet significari virtutum.

Qui vos adolescentule currere, quem me currente introduxit, sic et vos introducet.

Sponsa in penetrale sponsi ingressa, revertitur ad iuvenculas et renuntiat eis.

Corpore cum bonorum opum affectatione ~~sectione~~.

Memores illa quae maiores iam tuorum lacte uberum perfruuntur, nos quoque non quidem diligimus, sed diligemus. Eidem loquuntur ad sponsum: recti diligunt te.

Frustra se conditorem diligere credunt qui eius monita contempnunt, vere iustitiam actu nec cogitatu nec dictu deum violant.

Rursus adolescentulis sponsa loquitur et agitur de manifesta temptatione.

Omnes qui sunt recti corde super omnia te diligunt nec recti sunt qui tuo amori aliquid preponunt, a quo solo habent quicquid boni habent.

Nubes quidem in oculis persequentium apparet eos, sed ante deum veritatis confessione gloria refulgeo.

Nigra quidem sum, sed nolite mirari si hominibus foris despecta sum ob eiusdem temptationem.

Nigra reputatori qui purgamentum mundi non habens locum inter gentes, sed semper multatur et occultatur.

De pellibus rubricatis fecerat tabernaculum Salomon in quo delectabatur.

Ostendit unde primam persecutorum tabie pertulerit, quoniam non apparet per hoc quod a contribulibus.

Et adhuc iudei qui in ritibus synagoge adhuc persecuti fuerant.

unitate opum tuorum.

[ungu]entorum tuorum.

Et non dum ad requiem sed in

introduxit me

presentem etiam ubi necessaria

rex in cellaria sua.

Et

exultabimur

Et ideo cum bona voluntate operabimur.

et letabimur

Et non in nobis. Et exultabimus quoniam diu memores erimus donorum et doctrinarum.

in te memores

vinum. Et sententiarum super austeritatem legis vel carnalium desideriorum que inebriant.

uberum tuorum su

per vinum. recti

Et in

diligunt te. Ni

persecutionibus presentem. Et virtute

gra sum sed for

anim decore. Et quia iam ad celestis patrie habitationem suspirant.

mosa filie Ie

Et terra

rusalem sicut tab

ernacula. Et non militia unum pacificum et electorum.

nacula cedar si

cut pelles Salo

Et sed nolite mirari si hominibus foris despecta sum.

monis. Nolite me

Et vel hoc solum intueamini quod preciosum sed attendite fructum qui sequitur. Et ideo

considerare quod

Et non est naturalis nigredo sed interior fulgor a foris velatur.

Et exterioribus tribula

tionibus vel extra divini amore per

fusca sim quia deco

hec. Et sol

loravit me sol.

Et disputationibus per

filii matris mee [pug]naverunt

pugnave[runt]

adolescentulis gaudium, ubi sponse laudatur eloquiis.

Rex per spem in eternam beatitudinem introduxit me per omnia bonorum copia, quia iam dulcedinem regni celestis prelibavi, quem in celis parata sunt ipso revelante cognovi. Moxque ad eum conversa qui sibi hoc revelat gratias agit pro beneficiis.

Exultabimus quia non de perceptis muneribus ipsi nos extollimus, sed memores te pro omnibus qui in tua pietate austeritatem legis gratia fidei evangelice mitigare dignatus es. Ideo non in nobis sed in te exultabimus. Quare recti omnes diligunt te et te super omnia diligendum dixerunt.

Rursus sponsa in penetrale ingressus adolescentule dum illius presentia dolantur adventum lete concinunt pro sponse perfectione memores uberum et recti diligunt quod ad sponse commendationem refertur.

Nigra sum. postquam ecclesia in cellaria est producta per cogitationem futurorum videlicet et per spem futurorum bonorum opum, postquam eum recto corde diligere et eius gratia gaudere didicit, restat ostendere quid pro amore illius per ~~ad quid selectione~~ bonorum quod gustaverit temptaminis subeat, quid afflictionis tolleret. // acquisitione

Nigra quia per imitationes ~~vel vos~~ vos mecum vocavi, potest vos tribulationes deterrere quoniam intus preciosus nec afflictio nec infamia vos deterreant, que hec virtutum formositate conferent et post ~~mortem~~ restat paciens ad experimentum amoris. // amore

Cedar filius Hismaelis, in manus eius contra omnes et manus omnium contra eum, inter homines nullum habens locum sed in tabernaculis habitans semper pro nequicia ~~mansit~~ sua sicut iudei pro meritis suis creduntur expelli et affligi, qui hostes omnium iudicantur unde dicitur erit socio omnibus hostis ~~~ n. o. m.

Sicut ponitur hic pro veritate sed pro estimatione insipientium qui eam putant viciorum vel demonum mansionem sicut pellesia hic ponitur pro veritate.

Paulus ecce persecutor filius ~~filius~~ fuit matris eius secundum carnem et educationem et primum magis gentes ad cor suas signa convertitur quod predicabat fidem quam ante destruebat.

Ecclesia in se carnalia desideria mortificans et decorata virtutibus Deo pacifico dignum fit habitaculum.

Sol iste exurere et illuminare sic verus sol ecclesiam

suos persecutoribus exurit. dando vires resistendi illuminat.

Vna erat in ierosolimis vinea. id est primitiua ecclesia que die penthecostes ad aduentum spiritus sancti est constituta. cuius eorum precipue apostoli custodes fuerint. sed facta persecutione. dispersi sunt in regionibus iudee et samarie preter apostolos. et sic contigit ut plures essent vinee in pluribus locis. id est persecutores iudei volebant ecclesiam perturbare seminarium verbi spargebant latius nolentes. et unam persequendo multas constitui fecerunt. cum ergo dixisset se afflictam particulari odio synagoge mox subiecit quantum profectum habuit afflictionem persecutionem. addo ex persona illorum quibus predicandi cura commissa. posuerunt me custodem.

Vox sapientis ecclesie de gentibus ad sponsum. quia multi pseudo prophete exierunt in mundum dicentes ecce hic christus ecce illic. exorat ut possit discernere quorum professione et opere possit invenire. Indica mihi pastorem meum quem tota anima mea diligo. in quibus requiem et pascua habeat ne eorum turbata temptatione sodalium. id est hereticorum conuenticula eum que rere incipiam. vel inuoce predicatorum ad sponsum ut discernere possit quibus verba vite dispensaret.

Quia dum sponsa auxilia presencie dei requireret in tribulationibus ex persona infirmancium subiunxerat. ne vagari incipiam. statim eandem trepidationem illius sponsus imploratus benigna increpatione redarguit. secundum illud evangelii modice fidei. quare dubitasti. quasi dicat tu times in tribulatione et me deserere in feruore denigratam conqueris. sed ego per tribulationes te pulchriorem efficere constitui. quod si forte hoc ignoras nec reminisceris quod nemo coronatur nisi qui legitime certauerit. egredere.

Decor meus colorauit.

In meridie. id est in splendore maiestatis tue quod perfectis conuenit. non mane vel vespere. vel meridie. id est in nimia excussione tribulationis quando intumuit diabolus dolens sibi mundum surripi.

Glossa moralis. Anima inter perfectores posita ad auctoris sui imaginem se conditam meminit. et propter hoc similitudinem ordinem incedit. que si se non cognoscit egreditur a secreto cordis in exteriores concupiscencias et ad latam viam ducta sequitur exempla pravorum.

Nutrit pravos motus carnis vel pravos auditores. qui a sinistris statuentur.

---

persecutoribus. Glossa ad litteram. Pugnaverunt contra me. aduersum. Glossa. Causa eorum malicie.

Posuerunt me a. Glossa. fructum. Glossa. generaliter

custodem in vi-

excolendis per orbem. Glossa. in ierosolimis primitus constitutam per plurimos apostolos. et multas per orbem.

neis. Vineam

meam non custo-

Glossa. de occulta tribulatione que ab hereticis fit. id est

divi. Indica m

Glossa. congrue dilectum vocat quia quo grauius est periculum eo amplius liberatorem diligit.

quem diligit anima

Glossa. Cur eis posse

mea. ubi pasca

formari. Glossa. contemplacionis post pastum requies. Glossa. Vel pascat. Glossa. de spastum. id est opera. vel accipias.

Glossa. vel cubet. Glossa.

ubi cubes in me

anunciaveris incipiam errabunda iactari. id est vagari a recedendo. Glossa. clare vel manifeste. Glossa. lascivis multitudinis lata via

ridie ne vaga

vestigiis.

ri incipiam post

Glossa. heretici sodales dicuntur quia nomen eius et confessionis misteria circumferunt. Glossa. sub

greges sodali

um tuorum. Si ig

hi temptatione te in sponsam tuam constitui.

noras te o pul

pulchra

cherrima inter

Glossa moralis. Vinee nostre actiones sunt quas usu cotidiani laboris excolimus. sed custodes vinee positi nostram vineam non custodivimus. quia dum extraneis actionibus implicamur ministerium actionis nostre negligimus.

Dum plures custodire vineas vult alios lucrifaciens. aliquibus dam dispnas tinui.

Acerbitas persecutionis sub synagoge fecit me vineam meam non custodire. quia relicta evangelica doctrina legalium ad observationem differenciis cogebant.

Vox adolescentularum ad sponsum.

Deum conspicit sponsum qui conspectus abcessit. et ~~requirere abscessit~~ et frequenter hoc facit in toto carmine. quod expertus se probavit sepe habitus sponsus sepe elabi donec vere teneberis. id est in futuro.

Solet rerum qualitas ex tempore notari. sic abraham in meridie angelos suscepit. ioseph meridie cum fratribus epulatur.

Dominus obiurgans ecclesiam pavientem admonet dare sibi gratiam aduersus hostium insidias.

Vel vitae. id est sic sulis veris pastoribus quorum per tue secuntonos videntur viros.

Pravos quorum non vite mandato est in meorum regulam. sed vite dum os errores instituuntur.

mulieres. egredere. et abi post vestigia. Glossa. vanis factis exemplum sequere. Glossa. non precipit sed promittit. et quod sit eventurum predicit. gregum tuorum. et pasce hedos tuos iuxta. Glossa. sequi tua insipienciam magistrorum doctrinae.

Iuxta vestigia gregum pastorum nos
cyma fies non iuxta oves gregis
dei.

Eqs sponsus dicente propheta
et salus eius equitatus, quorum
nun differt meus equitatus
ab equis pharaonis tanto me
lior est omnibus aliis filiabus.

Pulcritudo mulieris in genis
dicitur esse quorum plurima.

Pulcre describit sponsus sponse
pulcritudinem.

Vel gene predicatores qui cibum
scripturarum conterunt auditoribus
suis et comestibile
reddunt.

Eccam sponsus sui morte vi
duatam tantum eius tene
tur memoria ut nullam
nisi eternam possit recipere
consortium per quem sunt alii procul
genuit.

In murenulis scriptura sancta
que auro spiritualium sensuum
fulget, externis argento ce
lestis eloquii splendet exterius
per doctorum edificationem fit c
totius sobrietatis per divi
ne scripture meditationem.

Vel dum esset cum patre nar
dus, dilectio qua prior dilexit
nos dedit odorem quia per dilectionem
ipse nos assumpsit carnem.

Post hec fit sponsus eius in
accubitu secretum eo dormie
te cuius socii angeli consolan
tur eam non tremens aureas he
similitudinem auri fieri faci
emus et donec surgat cum
stigmatibus argenti.

Mirandus ordo Ubi vero ac
cubante rege n. m. d. o. s.
dum ipse nimiam caritatem
qua dilexit nos significat
lius testis thuris.

tabernacula pastorum

Ipso eodem equitatui me

o in curribus, in tempore curruum
et equitatus super legem. Et dicitur

o in curribus pharaonis

vel dissipavi

nis assimilavi

munerat

te amica mea.

In ge

pulcre sunt ge

nis notatur signum pudoris

ne tue sicut tur

sic in predicatoribus mos recte

turis collum

vivendi. In collo docto

res in moribus operum cor

pora operantur quia verbo

docent. Per collum men

bra capiti iunguntur.

tuum sicut m

onilia. murenulas

murenule quecumque bo

ne instructiones que ornamentum

aurum ego et illi qui

illuminati spiritu sancto scrip

turas aliis ministrant.

nulas aureas

id est di

faciemus tibi ver

stinctas variis

miculatas ar

Celoqui nitore. Et divisi

tate sponsarum. Et cau

sa promissa quare tanto tempore

diligatur ecclesia.

gento. dum esset

In humili

set rex in accu

tate incarnationis sive in

humiliate crucis. vel

in sinu patris. Et habitabili

bitu suo nar

humilis herba calide

nature per quam caritas de

signatur

dus mea dedit odorem

Sicut per eorum populum de egypti servitute liberavi
sic te de persequentium manibus liberabo, si sicut te
sponsam meam cognoveris.

Equitatui quem dominus ecclesiam non vult ignorare
se ipsam, sed diligenter attendere quod donorum accep
perit, quod pati debeat. Sequitur post comminatio
nem blanditur ei, quasi dicat suum intellige quo
te sicut debeas, intellige cui te comparavi et te cog
nosce esse talem per beneficia mea et collata, quod tur
bari non debeas.

nis Sicut ille populus super venientibus
curribus pharaonis, preteritus est, celesti protectione sa
lvatus, et per aquas submersis hostibus, in terram
promissionis introductus, sic unda mortis que
cunctis occursura est mortalibus, pii vos rapit
in interitum, piis reserat iter ad salutem, et est omnia
que ibi corporaliter hic complentur spiritualiter. certa

Pulcre quoniam ostensum est quo dominus ecclesiam
inter adversa protegat, restat ostendi quomodo
amorem sponsi dominus inter adversa servet ecclesia. Non
sequitur pul. s. g. t. tanta te verecundie sa
lutaris decoravi virtute et castitate primis
se in fide nulla pravorum hereticorum doctrina vel
sugestione corrumpas, a quibus timebas in er
rorem deduci.

Que sit huius sobrietatis custodiende gratia
subdendo demonstrat. Collum tuum. Per col
lum namque cibos traicimus in corpus reficiendum,
et verba proferimus quibus secreta cordis expri
mimus declaramus, id est doctores qui in verbis in
struunt et cibum salutaris commissa sibi super
bia transfundunt, qui monilibus comparantur, quia
pulcri moribus et pectora virginum verbis et
exemplis claudunt ne adulter inferat manum.

Murenulas. Alia translatio similitudines
auree fabre faciemus tecum distinctionibus
argenti, quod adusque rex in accubitu suo est, quod
est aurum, id est faciem eam in presenti vita non
poteris videre, sed similitudinem celestis clari
tatis per illuminationem scripturarum videbis, quasi
per speculum in enigmate, donec omnibus appa
reat quod nunc latet in deitate.

Faciemus ego et mei opifices quos plurimos
ad eroganda semina verbi constitui.

Acceptis ecclesia tantis a conditore suo muneribus

ex p(ro)missis q(ue) h(ec) deuotio(n)e op(er)um suscepit manifes
ta dicens sicut ecc(lesi)a rex i(d est) q(uo)d est cu(m) dei filius i(n) car
ne apparuit eccl(esi)a p(er) ip(su)m misteriu(m) i(n)carnatio
nis in uirtutu(m) celestium feruore excreuit. uel
cu(m) esset in humiliatio(n)e crucis h(ic) nardus ap(er)tum genus
p(er) cruce(m) redemptium exercitio bonor(um) op(er)um
odorem suauitatis asp(er)sit.

Confortata uerbis s(ponsi) eccl(esi)a conuersatio(n)e
m eius i(n) carnem passione(m) (et) resurrectio(n)em ad
memoria(m) reuocat.

Xp(ist)o rege i(n) beatitudi(n)e
celestis secreti q(ui)escente scor uirtus in eccl(esi)a
magne nobis gr(ati)am suauitatis ministrat.
qui quo eu(m) q(uo)niam appetunt no(n) uident tanto
ardentius p(er) desiderium flagrant.

Myrra arbor e(st) arabie altitudinis .v. cu
bitor(um) similis spice q(uo)niam acantum dic(itu)r. cu(ius)
gutta uiridis (et) amara. u(nde) nomen accepit
myrra. gutta eius sponte manans p(re)ciosior
e(st). corticis uulnere uilior q(ue) medendis infir
mitatib(us) e(st) salubris. u(nde) (et) myrratum uinu(m)
a militib(us) accepit in passione.

Mea ubera casta (et) ubera n(on) franguntur
s(icut) meretricum. lacis pellib(us) irrigantur. u(nde)
ezechiel. i(n) egypto fracte sunt mamme tue. ar
bores balsami q(ue) in engaddi crescunt. q(ue) in m
odu(m) uinearu(m) excoluntur uineas appellat.
sponsus q(ui) est i(n) uineis engaddi (et)c. q(ui) in carne
ueniens sp(irit)u s(an)c(t)o plenus credentib(us) eiusdem
sp(iritu)s dona largitur. p(er) crismatis unctio(n)em in
cuius co(n)fectio(n)em balsamu(m) oleo p(er)miscetur.

Botrus cipri cu(m) resurrexit. i(n) uineis engaddi e(st)
(et) fidelib(us) sp(irit)ualia dona distribuit. ~~engad~~
~~di e(st) cum fidelib(us) sp(irit)ualia dona distribuit.~~ (et)
engaddi fons edi. q(uia) p(er) carismata q(ue) post re
surrectio(n)em largitus e(st) in bap(tism)o suis p(ro)creauit.

Alia translatio p(ro)xima mea. h(oc) e(st) in h(oc) q(uo)d p(ro)
xima mea es speciosa es (et) postq(ua)m cepisti esse spe
ciosa s(ecundu)m addita mento pulcra es.

Oculi tui. alia laus sponse sp(ecia)l(ite)r d(e) se ut (et) nos la
boremus sponsi. s(cilicet). o(culi) t(ui) co(lumbarum). simplic(ite)r d(icitu)r uiru
eris (et)c. nich(il) aliud nisi sup(er)num gr(ati)s. qui uid(er)it
mulie(rem) a(d) c(on)cu(piscendum) ea(m). non h(abe)t oculos columbe (et) qui
h(abe)t castus i(n)uenit(ur) oculis. (et) legem (et) euangeli

(Ec)c(lesi)a co(n)geries passio(n)is.
Fasciculus
mirre dilectus
C(um) imitandi
meus mihi inter
passione(m). C decebat (et) car
mine nuptiali ma(n)i(festatur)
po(tius) cansa appellare q(uam) m(ulier) pa(rtem)
tus. C in principali co(n)
de. C q(ue) prius timebam
ubera nostra mea
uagari. nu(n)c firmo amo
re eum complector. ¶
commorabit(ur).
C florido. C repetit ex ni
mia ~~nimia~~ dilectio(n)e cuius
flore digna sit.
Botrus cypri
dilectus meus
mihi in uineis e(n)
C in collectio(n)ib(us) gen(tium)
que abluuntur fonte
bap(tism)i. C engaddi i(d est) oc(u)lo
temptatio(n)is temptatio
est uita ho(min)is (et) sup(er) t(er)ra(m).
gaddi. Ecce tu
C b(onorum) o(per)u(m) r(eddi)t(ur) sup(er) t(er)ram.
C simplicitate cordis
et mundicia op(er)is. uel b(onitat)
is d(icitu)r p(er) acquisit(u)de ut
us(que) populi ut a(ni)ma (et) cor
pore.
pulcra es amica mea. ecce tu
C q(uo) sensu
pulcra. Oculi tui
sp(irit)uali intellectu sunt p(er)
columbarum.
dicti. C naturalit(er) p(ro)di
ecce tu pulcher
diuinitate (et) ego ex te sum
es dilecte mi et
pulcra. C et decor ut h(uman)ita
tem q(ue) de s(an)c(t)ificatio(n)e
natus. C h(uma)nu(m) corp(us).
decorus. lectul(us)

Fasciculus mirre s(anctu)s est (et)c.
q(uia) n(ost)ra ablatus de cruce mirra
et aloe p(er)unctus est.

Fasciculus mor(tis) dilectus me
(us) i(d est) q(uo)niam p(ro) mea salute subiit
semp(er) in memoria mea co(m)
morab(itur).

Item fasciculo mirre co(m)parat
dum p(ro)p(ter) nos crucis mirras
tollerauit.

Quia morti mediatoris m
ox resurrectio(n)is gl(ori)a successit
recte subditur. botrus qui
fuit fasciculus mirre (et) iam
amaritudi(n)e passionis in dulce
di(n)e resurrectio(n)is exterior botr(us)
(et) mirra n(on) tristificat. ui(num)
letificat.

Ecce tu pul(cra). hactenus eccl(esi)a
q(ue) dilectio(n)is pignora a spon
so recepit testatur. cui ip(s)e
mox remuneratio(n)is uice re
spondet. ecce tu pulcra. q(uas)i ex
h(oc) q(uo)d me diligis pulcra
effic(er)is.

Ecce audiens sponsa se p(ro)
dilectio(n)em sponsi meruisse
ut ab ip(s)o sponso laudaret(ur).
sp(onsi) o(mn)i uice m(agis) laudib(us) tribuit.
n(on) q(uo)d ei q(uo)d non h(abe)t suo p(ro)co
nio largiatur. s(ed) intellig(er)e
decore eius p(er) q(uo)niam (et) ip(s)a deco
rata sit ea est (et)c. ecce (et)c. p(ulcra) e(s).

Lectulus aliq(ua)n(do) eccl(esi)a q(ue) in lec
tulo c(um) sponso q(ui)escit. p(er) s(an)c(t)os
pacis. ubi dei pulcritudine(m)
l(ib)e(re) diuis aspiciens (et) ple(na) fide
sui flore fidei redolente eccl(esi)a
q(ue) (et) sp(irit)u s(an)c(t)o gignit aliq(ua)n(do) cu(m)
sponso insurgente temptatio(n)e
in acie co(n)sistit. ut lectulus
pusilli fideles qui do(ce)ntur
q(ui) e(st) (et) magistris suis p(er) h(oc) sal
te q(uo)d peccare mortalit(er) no
lu(n)t q(uia) florent i(n)icii(s) bonor(um)
op(er)u(m) p(er) q(uo)d dantur spe fructus
maior(um)
op(er)u(m). Quieta in sponso

uitam agere uolens. quales domus sint in quibus eum suscipere uelit insinuat.

Domus nostre per mundum degentibus ecclesie. tigna que ad munitionem domus solent fieri. predicatores. quorum uerbo et exemplo structura ecclesie ne corruat continetur. laquearia que ad domus decorem solent fieri. simpliciores famuli christi qui tignis adherent et sustentantur. qui non doctrina sed uirtutibus ornant.

Cypressina. cypressus grece dicitur quia caput eius rotunditate in acumen erigitur. unde et conos dicitur. id est alta rotunditas. unde et fructus eius conos dicitur. unde ~~conterere~~ cypressi. *(margin: concere)*

Sicut campus floribus ornatus. sic ecclesia mundus mea notitia et fide decoratur.

Dominus gaudium uirginis matris commemorans in sponsa quasi sua uirtute castimonie laude dignam complectitur.

Sicut lilium laudato se laudat sponsam. ita. sicut lilium non potest spinis comparari que sepe exoritur eodem in primam me a super omnes filias lilium est.

Inter spinas. i. non solum ab infidelibus sed in corpore improbitate pungeris quos in filiarum numero te accepisse gaudebas.

Item Gregorius. In ecclesia nec mali sine bonis nec boni sine malis esse possunt. bonus non fuit qui malos tolerare non potuit.

Sicut quod pungitur a spinis candorem est retinens in te maiorem effundens odorem.

Quia pax ecclesie uirtutibus floret et spiritualium flore multiplicatur.

noster floridus. Tigna domorum

Cum faciendis mei cooperantis. Et qui pu-

nostrarum cedri

imputribilia et odore suo serpentes .i. demones fugantia.

na laquearia nostra

Quia alta odoris optimi. medendis apta corporibus.

cypressina

Quia decus mundi | gloria humilium | uirginis integritas de inculta ortus terra.

Ego flos campi et lilium con

Quia potest in hoc humilitas parentum christi accipi. quia pauperes elegit parentes.

uallium. Sicut

Quia lilium inter spinas te pungentes. dum afflatu diaboli mouentur.

lilium inter spi

Sicut lilium m. Reges quasi laudes lectuli sancto quia candidior tribulationum aculeis efficieris et maior est fructus predicationis quam in [illegible] erat.

nas sic amica mea inter filias.

Sicut malus uisu et odore et gustu antecedit ligna siluestria. sic christus precedit omnes sanctos

Sicut malus inter ligna siluarum sic dilectus meus inter

qui dicuntur filii dei gratia non natura.

3· [...]um spiritualem intelligit in quibus in columbe specie spiritus sanctus apparuit. Ideo spiritualis intelligentia et omnia spiritualia dona nomine columbe designantur. Columba felle caret. rostro non ledit. in cauernis petrarum nidificat. alienos pullos nutrit. iuxta fluenta manet. meliora grana eligit. pro cantu gemitum reddit. gregatim uolat. alis se defendit. uisum recuperat. Ita sancti. iuxta fluenta doctrine sedentes meliores sententias eligunt. hostes a christo alienos nutriunt deo. si quis bonas sententias [illegible] non peruertunt. ira irati [illegible] caret in fide plagarum christi refugium habent. gemunt pro peccatis.

II

Ego flos campi. Quia presentis temporis statum labor magis quam requies conuenit. recte sponsam otio delectatam ad laboris exercitia prouocat. quasi tu quidem uolens pulcritudinem tuam in commendabilem reddere delectaris in quiete secretis uirtutibus florescere. *(margin: sed)* sciasque ego altius modi plenitudinem requiro in presenti. quia sum flos uirtutum a quo omnis fructus campi egreditur. quia odorem meum toti mundo innotescere cupio quod non potest impleri nisi in tua ussa quiete quo delectaris ad officium predicationis accingaris. et lilium conuallium magis quam montium. quia claritatem mee humanitatis ut splendorem eterne lucis uideretis magis reuelo humilibus et paruis ad patiendum quam memento quod de uirgine nasci potui qui deus sum humiliter in mundo apparui. humilibus me socium exhibui. humiliter usque ad mortem ueni. ideo desiste securitatem quietis quam tenes. unde subditur sicut lilium.

Ager quia a diuisorum hereticorum dogmatibus eius integritas tamquam spinis pungitur. ut contra hostes suos uigilans exerceatur donec eminens sicut lilium in capite sponsi sui candore ipso degeret.

Sicut malus. unguentorum odor quamuis suauis est spirantem non est ad edendum suaue. malum quod optimi saporis et odoris tale ut fauces dulcore delectet et spiritum mulceat odoratu. *(margin: est)*

Sicut malus. Sponsa laudata in exemplo sponsi ad spaciandum ad montana currit pro ea laude sponsum attollit. quod inter bonorum opera singulariter sanctos emineat et se pressuram permittit. quia patitur eos prudentes qui est refrigerium et refectio.

Introductus in cognitionem celestium sacramento et erat sub protectione sue redemptionis refici quiescere cupit.

Sub umbra.] Ideo dilectum omnibus propono quia in sola eius pietatis protectione cuius desiderio ardebam refrigerium tribulationum me invenisse conspicio et suavissimum donorum eius fructum sentio quo me perpetuo reficiendam confido. Desiderat venire sub umbra auxilii respirare que se sole persecutionum fuscatam querebatur et auxilium dei implorans clamabat. Indica mihi quem diligit anima mea ubi cubes in meridie ubi pascas. Et non solum pressuras et tedio fatigata sed et cordis pulcritudinis et decoris eius illecta dicebat lectulus noster floridus. cuius desiderii se compotem factam ostendit dicens sub umbra et notandum quod supra ligna cedri et laquearia cypressi predicabat non tamen hoc sibi protectione sufficere memorabat sed solam vite arborem in cuius umbra quiesceret et fructu reficeretur querebat quia sanctorum exemplis et doctrina et intercessione suffragia fecerit. Soli tamen salvatori dicere humiliter debemus filii autem hominum

(margin:) tantum

Quod dicit sedeo, sed sedi. Hi provectus sunt ecclesiarum. Ut in exordio desideret quispiam in virtutum umbra considere ut ad eum veniat corpus eius ex quo umbra nascitur. Ideo et nativitas ipsius ab umbra cepit et in veritate finitur. Sic dicitur spiritus sanctus superveniet in te et virtus altissimi obumbrabit tibi. Sic postea fit ad meliora transitus.

Typice per vinum gratia spiritus sancti notatur. Cella vinaria est ecclesia in cuius unitate tantum spiritus sanctus dari solet et accipi quoniam ecclesiam de toto orbe collectam deus in unam sibi domum fabricavit quam spiritus suis carismatibus consecravit que fabrica quia caritatis maxime fundamento operante ipso consistit recte subditur ordinavit in me caritatem. Multorum caritas inordinata est quod in primo est ponunt tertium vel quartum. Primo deus diligendus est. Secundo parentes inde filii post domestici qui si boni sunt in alis filiis proponendi sunt secundum hoc in evangelio ad cuiusque dilectionem proximum ponit diliges dominum deum tuum ex toto corde tuo et proximum tuum sicut te ipsum. In amicos enim ex tota virtute non sicut te ipsum sed simpliciter sufficit et quos diligimus et non odio habemus vel ipse prior dilexit me et diligendo ut eum amare non sed donavit.

Introduxit quoniam cito gustavi meum dulcedinem gratie eius attigi ita me recreatam sentio et ab amore terrenorum in superna translatam sentio acsi in cellam vinariam introductam novi suo meri odore et poculo refectam.

Consolamini me exemplis et illorum quam iam ceperunt bene operari vel qui currerunt vel qui pacto iam cursu terminaverunt viam salutis ut eorum exemplis ad memoriam reductus non deficiam.

(below:) ita

filios. Sub umbra

(interlinear:) integre autem tamen suppeditabunt

illius quem desi

(interlinear:) e

deraveram sedi

et fructus eius

(interlinear:) et cordis mei

dulcis guttu

(interlinear:) et in collec

ri meo. Intro

(interlinear:) tione gentium quam iam aliis exemplo et predicatione inebriavit quo eos amore ebrios faciat.

duxit me rex in cellam vinari

(interlinear:) et ostenderit quomodo deus quomodo proximus est diligendus

am. Ordinavit in

(interlinear:) deus et ordinatam me fecit

me caritatem.

(interlinear:) habere caritatem. et consolamini

Fulcite me flo

(interlinear:) et exemplis virtutum

ribus. Stipate me

(interlinear:) et in huius

malis. Quia amo

(interlinear:) mundi peregrinatione amore superne visionis langueo

re langue

(interlinear:) et langueo quanto secundum amorem sponsi ardentius excitatur tanto ab amore temporalium languesco

o. Leva eius sub

(interlinear:) et

capite meo. Et

Omnes instructiones ad comparationem instructionis divine steriles sunt id est infructuose silve.

Qui ab estu desideriorum carnalium sub adventus eius protectione requiescit vel umbra divinas scripturas.

Dulcis quia leo intelligit anima ea que invisibilia contemplatur.

Postquam protexit me umbra fructus eius saturata sum id est celestis dulcedinis eius vel corpore suo.

Et refectio quam in te dulcedinis et quam in te sit virtutis ostenditur et subditur introduxit id est spiritus fecit gloriose a deo letificavit ut iam seculi non sentiam labores.

Vel ordinavit id est ordinata caritate mea singula membra id est electos omnes sibi copulavit eminentiora ampliori affectu complectitur.

Vel fulcite id est vos alii vel perfectores vel incipientes bene operando sitis in recreatione ut in bonis operibus vestris quiescam que ad huc non possum quiescere contemplando vultum dei.

Ideo fulcite ut in presenti sit aut subsidium habeatis sicut ego in languore meo habeo. Fulcite me et iam super dixisti confortata in amore dei ita ardet ut pre nimio amore vel per virtutes illas languescat in veritate

Quantum caritas mentem quam in perfecte absorbuerit ab amore seculi tantum minor sustollat ostenditur et subditur fulcite me et cetera.

Nova aliunde capiti reque querere sed iam leva eius habuisse omnia que in ea sunt conveniunt et cetera

Leva est sub capite et corda fidelium in hac vita per sacramentorum participationem per pignus spiritus scripturarum solacia confortantur quia ad subsidium peregrina-

tõis dat deus. dextera amplexabitur
quia post hanc vitam celestia premi
a accipiemus. leva .i. prosperitas
et temporalia dei dona. dum prosperitas
mentem roborat est sub ca
pite ad consolationem data
dextera .i. eterna vita amplexabitur.
sic protegens quando remunera
tionem nos glorificabit. quia temporalia
dei beneficia quo a mun
di cupiditatibus et perturbatio
nibus aliquantulum quiescere
iam adiuvant in hoc loco pe
regrinationis et eternorum promissio
amplius delectet.

Quam amabilis sit domino huius
modi ut cuiuslibet fidelis anime
pausatio ex responsione sponsi
declaratur.

Id est si velitis esse comparabiles
capreis et cervis in virtutum altitudi
ne et preciositatibus [illegible] et agnitio
nem quam medela sit congrua vi
tiis vulneribus [illegible] habetis.

Capree et cervi munda animalia vene
norum inimica ruminancia [illegible]
spiritualium virtutum figurantia
contra virulenti hostis insidias.

Unde capreas et cervos dicit esse campo
rum [illegible] puram simplicitatem
mentium pura fide florentium in
quibus virtutes oriantur et nutri
antur.

Ne suscitetis [illegible] aliquis alium
non impendiat sed sic quisque de pri
morum perfectione qui de suo gaudet.

Si sub dicta aliquis peccant propter quod
doctor est a quiete surgere coga
tur non tamen penam illius pati
incurrit sed puniuntur pro [illegible]
[illegible] doctorum quia qui doctores
celestibus [illegible] quietare [illegible]
sumunt virtutes quas habere se [illegible]
debeat perdit.

Saltat in montibus et qui pedes po
nit quo signo ibi fuisse dinoscitur.

dextera illius am-
i. e. sinistra
plexabitur me.
consolator
Adiuro vos fi-
iam in fine conversi illius mi
lie Ierusalem per cap-
nistrantibus qui deum perfecti
us viderit.
reas cervosque cam-
Cum non sit culpe sit necesse
aliis laborare.
porum ne suscitetis
.i. ideo ne commoveatis
etiam ut in aliquo interru
pere faciatis requiem.
in amore meo quiescen
tem.
neque evigi-
spontanee
lare faciatis di-
voluntate si congruum
tempus viderit.
lectam meam
notat eam aliquando su
rrecturam ex voluntate.
quoadusque ip-
sa velit. Vox di-
qui me diligit. Et ut
eum meum invenire
sciatis hoc signo querite.
lecti mei. Ecce is-
hic de contemplativis.
te venit saliens

Saliens saltus fecit de
celo in uterum. de utero in
presepe. de presepi in cruce
de cruce in sepulcrum. de se
pulcro rediit in celum magis
est qui elevatus est super o
mnes montes et colles .i. sa
ctorum tam maiorum quam mi
norum altitudines.

in montibus trans-

Primitiva ecclesia ad gentes conversa in qua ipsa sponsa eam
hucusque locuta est ex amore interiori corporis defectum
iam paciatur. monet sponsus novellam ecclesiam ne
predicando inquietet eam.

Cervi tempore amoris desiderii dentes aperiunt alter clun
ibus alterius capite imposito se sustentant ordinate
incedentes. primus fert ultimus fertur tamen pri
mo fatigato ultimus succedit. carnibus insequ
entibus per dumeta cornibus dorso impositis illesi e
vadunt. caligantibus oculis serpentem comedunt
exhausto fonte visum recipiunt et deponunt super
flua. sic sancti amore dei renunciant terrenis alter
alterius onera supportant. Minus .n. honorati pro
ceris a se minuant honeratos condonando et pro eis o
rando. robur datum per spiritum sanctum mentibus sub
ponunt dum urgentur ab impiis illesi sic transeunt
illesi. diabolum comedunt .i. adnichilant in se i
portato fonte .i. christo visum interiorem recup
ant et pelle ponunt .i. immunes fiunt a peccatis.

Adiuramentum sponsi sponsa libenter susci
pit et audiens determinationem istam appositam
s. donec ipsa velit animadvertit sibi latenter pre
cipi ut ipsa sponte surgere velit. permittatur quod
se surrecturam et ponit talem sponsum per quo ve
lit et tempore congruum. postquam .n. apostoli in primi
tiva ecclesia gentium positi tantam perfectio
nem se et alios induxerant ut iam contempla
tioni vacare nolentium intelligunt sibi impositam
necessitatem discurrendi per totum mundum et construendi
novas ecclesias.

Vox d. m. hoc est quam audivi ad virum filie
Ierusalem ne me suscitaretis gaudeo consolato
riam eius vocem audiens dum eius faciem non
video tamen sublevato ad celum animo aliquam suavi
tatem pregusto future beatitudinis in hoc
presenti.

Ecce iste venit. Qui invisibilis est carne indutus vi
sitavit nos vel venit in montibus .i. se in scriptu
ris visibilem fecit et crebro illustrat visitatione cor
da fidelium.

Nota quod saltu alicuius pedes figit quam ille qui
plane incedit. martires saliunt ad te imitatio
nem unde eorum vestigia magis apparent in re
dolentia quam aliorum confessorum ut martini et ceterorum et hoc est in
montibus saliens in martiribus sua ponit vestigia.

Montibus montes et colles sunt quasi generalem
esse conversationem quam quidam camporum planicie singulari mentis

puritate transcendunt. et ab infimis recedentes. invicinius supna contemplantur. in quibus salit deus. quia corda fidelium crebra visitatione illustrat. et non manet. sed salit. vel transilit. quia hec dulcedo contemplationis brevis est et rara propter gravedinem carnis. quia terrena inhabitatio aggravat sensum multa cogitantem.

In assumptione carnis et humilitate comparatur capree. varietate virtutum et miraculorum. hynnulo.

Post parietem. paries qui ab eius aspectu nos seducit mortalitatis conditio est. quam peccando meruimus. qui ita conditi sumus. ut si non peccaremus. omnes electi divinum lumen indefessi cerneremus. ad quod ut veniendum per parvi pfectiorem cum labore fide purificari. ut pertingit. sed in hoc pariete mutas dei fenestras et cancellos una nos prospicere fecit. quia mentibus quam quam oppressus gratiam sue cognitionis aperuit. et crebra nos sue inspirationis occulte luce reficit vel respicit. per cuius inspirationis prospectum. quibus maxime deus agit. ut nos a temporalibus ad promerenda celestia provocet. recte subiungitur. en dilectus meus lo. m. qui supra monuit filias ierusalem ad custodiam mee quietis. sive ad colendas vineas promittit. ostendens oportunitatem.

Sexta. Mors post parietem si feceris edificationem tuam. deus veniet post parietem tuum. prospicies per fenestras. id est per v. sensus constitute videtur. vbi. non prospicit sponsus. mors ascendat. vnde ieremias. ecce mors ascendit per fenestras nostras eminens per tecta. omnia tectibus diaboli plena sunt. quibus capis nisi quia sponsus sub iecit se tectibus mundi qui eminere tentat. et concidens vera tibi faceret ut dicas. ala. id est sicut p. e. d. la. ue.

Sicut sol intrans per fenestras illuminat domum. ita christus exemplo et ad montem apostolorum nos illuminavit. sic per cancellos. id est per parva foramina parva lux intrat. sic obscura cognitio per prophetas.

Sexta. Surge propera. tam Unde corpore corruptionis educitur. et ymber transitorie presentis vite torpor abcessit. et ad contemplandum deum in superna sua educitur. nec iam verborum gutte sunt necesse. ut pluvia predicationis debeat infundi. nam quod minus audire potuit amplius videbit. non apparent flores in terra. quando de eterna beatitudi

silvens colles. si et secundum visum. milis est dilectus et christi meus capree hi multitudine carnis passi. et nuloque cervorum doctrinas. et secundum operis. quia contrias fortitudines contra vitia. et ecce venit corporali presentia patrus ad advisum. En ipse stat post uandum. et nobis reditum tem sed ei non. vel nobis communem quam pro omnibus assumpsit non pro nobis soli. Cinctutus parietem nostre parietem nostrum. carnis ita manet in nobis respiciens per fenestras ita a nobis videri non possit. et per predicationem. et notitiam faciens aperte per predicationem. per miracula. et sicut ex alto. et dudum. et longe prophetas. et alias prospiciens et per prophetas. et per inspirationem. per cancellos. en tionem. et venit et stat. et sic de aliis conitendis. dilectus meus in precepit. et inspirando. et et solum deles surgere loquitur mihi. sur gratia motercane. et propere. ge propera amica brevis est. et simplex non in nuda. spiritu sancto illustrata. mea columba et amor. pulcritu mea formosa dine mea et veni. iam rei exemplum aliis. non quiete tua non debes dimittere predicationem. quia est qui magna per predicatione intimisit.

osculatur. quia eius per passionem viu te conversationem imitantur.

In collibus non apparent signa predicationis. sed umbram. sed super violatas cursus ceperunt. quia sicut istum sine nomine maior est. tamen aliquatenus imitantur et ab eo visitantur.

Et quamvis divinitate sua ita omnes transcendat tamen filius est homo per me natus de gentili et patriarcharum semine.

Quia acute videt et in altis montibus habitat velocitate saltat. vnde et taciusca nobis visitat sempasi ascendit a nativitate usque ad dexteram patris.

Hynnulo quia cervorum veracitatem de patriarchis assumpsit et velocior illis quia pondere peccatorum prorsus fuit immunis.

En ipse. id est quando istis visibilis spectaculative vite sublimitas est exposita. restat activae vite quod etiam communis est perfectionem ostendendo non sequitur. en ipse stat.

Cervus flatu narium serpentem de cavernis extrahit et superata pernicie veneni pabulo delectatur.

Surge propera. Omnia que christus habitat quam mirabatur filias ierusalem ne inquietarent dilectam. ecce eam ad laborem invitat.

Surge. id est interrumpe contemplationem et labora in acquisitione aliorum. vel surge ab amore terrenorum.

Flores. quando videtis quam iam credunt etiam bona operantur. potes dare

Modo facilius est predicare. et qui dere erat est pre quietem et derum in

indefessi
sine nomine
Arbor mortifera[?] vel radicem figurae hominis

damiam sit conuersi q̄m p̄
us nullus adhuc eo dicerat.

Iam .n. ẏ. o. ideo surge q̄ ego
paciens p̄ te fluctus sedaui.

Oportet ut p̄dicet. q̄ t̄ iam
uite scā est. 7 in illis ad q̄s
te mitto oportunitas reci
piendi.

Recessit. nec iā sic
loc̄ que p̄ius mundū tege
bat usq; ad tp̄s incarnacōis.

Ego a mortuis resurgēs
tempestate cōpssa transqlli
tate reddidi.

Vox aplo⁊ ul' quo⁊lib; p̄
dicato⁊. qui suo cantu ab
scessu hẏemis 7 uersa aduē
tum nunciāt. qui p cantu
humilem gemitū reddūt. q̄
pudicicie amatores sūt. qui
semp̄ i iugis monciū. ul' i
urticib; dum
i mundo corp[postis] ar
cō uersacō
nem hn̄t i celis 7 cōlatus su
et p̄ue sibi p missa memo
res.

Vinee flo. p floridem in
scā multiplicancium eccla⁊
de ea q̄ ierosolimis primo
plantata ē de cuius flore
succus expssus pocul̄i
gen cōficit salutari uoluptatī ad
cō modum. q̄d letificat cor
hoīs.

Ne erubescat p̄dicare pas
sionem x̄ q̄m uis stulticia ui
deatur i incredulis. q̄m p̄dica
uerūt ipi apli. qui sūt mar
tires 7 muniminium eccle. ul'
maceries. p p̄hē 7 patarche. i q̄
b; a postoli habeāt refugi
u.

Maceries ē congeries la
pidū sine cemto in unum
cō pacto⁊. sic apli eadem fi
de 7 eisdē sacramtis sūt uni
ta.

Congelato infidelitatis
hẏemps transi
Persecucio.
it ẏmber abiit
Terrores mi
et recessit. Flo
cia opum bono⁊ ul' fide.
Colum. Caīus relu
res apparuerūt
crescente ecclā. Cor dis
m. Teū do incrementū
in terra nostra te
tu colis 7 regis.
pus amputa
tōis aduenit. Vo
Xp̄i. ideo
x turturis audi
non debet desparare q̄ n tu
rtur audiatur. Cum illis qui
prius erāt mare 7 insta
biles. Cq̄ nostra cepit ē
dum fidei uerbū recepto
ta est in terra n
Ep̄ie
ostra. ficus p̄tu
Cqi dam
exemplū uideo 7 genti
les cōuersos iā. Genaū
lit grossos su
toller
os. uinee flore
facile possūt corrumpi.
famam sc̄e conuersa
tel dederūt odo
rē sui
Cideo. e
re suum. surge
ad uindicā ul' ad labore
amica mea. spo
Cui tanta opulit dona
sa mea. 7 ueni
Fouens in pullos in su
fidē spiritus sc̄i.
columba mea
Cin fide ul' incap
te ul' in q̄ fideles posita
locati ab hostib; sūt tuti.
Cfideli. Cmanui.
i foraminib;
Cuulrib;. Cr. x̄. q̄ē stabile. fundamtum.
petre in cauerna
Cīa tīs ciuil aplo⁊
Cq̄ qq̄uid
mace

ris. uita q̄dam suauitatis primordia p̄gustare cō
a cepit q̄ iā in florib; o doratur eciens q̄ postq̄m
egressa fuit fructus uberius habebit.

Istos potes p̄pone aliis i exemplum. qui iā paciun
tur falce uicia resecantem.

Iam i ui tulib; uane
religionis āputatis sarmētis. futuro fidei fruc
tui p̄parantur corda hoīm. iā 7 uicia amputan
tur q̄ uenit tp̄s remissionis peccato⁊.

Tp̄s amputatōis. sicut aū putacō tunc euenit q̄n
fructuosā i noriam corruptōem carnis deserim̄
ut ad fructū aīe puenire ualeamus q̄ fructus no
bis ē uberrimus. i amputatōe quippe sarmenta ste
rilia reciduntur ut ea q̄ ualēt uberius fructifi
cāt.

Vox turturis. sp̄c sc̄s q̄n de occultorib; loquitur sac
mentis q̄ multam capiunt turturis appellatōe
signantur. ut 7 moysi apparet 7 uni q̄n de filiib;
q̄ ad oīs usq; puenūt p columbā assumitur.
ubi i ie iordanem multas n̄ in turture
apparuit sz i columba.

Ficus. grossos suos uo
cat p̄ intēnas 7 immaturas ficus q̄ non sūt habiles
esui q̄ 7 si concusse fuūt leui tactu caduūt. ergo
sonante turture. i p̄dicantib; aplis sinagoga
ptulit grossos i. immaturam legalis obseruan
cie itelligenciā abiecit. ul' i ta sinagoga p̄tra
uit aplos. qui dulce cibum ē dentib; ministra
rent. 7 q̄ p ferente sinagoga aplos istos ius o
bis fides salusq; secuta est. recte sub dr̄ u. f. r. c.

In uulnib; x̄ eccla sedet 7 in dificat. ē in passiōe do
mini sp̄e sue salutis ponit. ip l x ab insidiis acci
ptrs. i. diabli se retrancā conficit. 7 i eo dem a
lios gignit.

Ostende m f a c d uitus pulcritudiā si s 7 i se
creto quietis dudicasti i publica actōe ad utilita
tē alio⁊ de mon stra. nā michi q̄ i ēyma p̄ p̄ tōt
tunc faciē tuam m ostendi cū mō ē utilitati
primo⁊ bonā actōem ostendi cō sidero.

Ostende. nec dū habebat fiduciā ut reuelata
facie glām dī contemplaretur. sz q̄ iam or
nata est. dr̄. ostende michi faciē tuam. so
net uox i auribus meis.

Ostendit dño facies tē de oprā ostenditur
sonus suo assalub
rit predicando.

c. Ostende michi faciem quam fecit
Vox tua in auribus meis

Meis non alienis, id est mee dilectioni non alicui terrene, id est opus in voce expende.

Capite nobis. Quasi non sufficit nobis vitam nostram aliis in exemplum ponere et bonam predicationem facere, nisi et errantes corrigamus et infirmos ab insidiis aliorum defendamus. Recte dicitur capite, non vobis sed nobis, quia et ipse in servitutis hoc vos cum adiuvabo.

Nam vinea nostra pulcre est super vineas plantatas. Hic singulariter vinea, quia multe vinee sunt fide et caritate una, et ideo sunt expellendi qui eam volunt per heresis scindere.

Dilectus meus mihi in tali affectu dilecti more unica columbini cordis simplicitate respondet et iniuncto officio se obedituram promittit, qui dicat non solum ortatur sed adiuvat etiam.

Dilectus meus sincero in amore copulatur et ego illi faciem vocem ostendo. Vel dilectus meus mihi, non alteri, scilicet cuilibet gratiam prestabit et fructum rependet, et ego ei non alii cuiquam nisi malabar integra obedientia et devotione conglutinabor. Cunctis his sensibus apte convenit quod sequitur: qui pascitur.

vel dilectus talem mihi exhortatione facit ego illi

Qui pascitur, id est lilia ad instar membris medii solent, sic sancti si forte viderint corda proximorum adversi flamma viciorum refrigerium consolationis et exortationis adhibent.

Et quia ad ecclesias instituendas et extollendas et ad astucias vulpecularum abigendas provocasti et faciem meam tibi ostendere, cum tuam faciem adhuc clare non videam et per me non sufficiam, obsecro illustra presentia tua cor meum et corda illorum quibus predicatura sum.

Glossa. Morum lectulum sibi sancta anima in nocte facit, dum omnes mundi perturbationes fugiens secretum in quo requiescat competit. Hoc lectulo dilectum querit, quia dum a sollicitudinibus vacat, eius in quo sit cum quomodo ad illum perveniat requirit. Sed dum in mundo vivit tenebras mundi a se perfecte non excutit, et quanto gratius patitur eo frequentius querit et fervencius, cum quo inveniendo tenebras amplius non patiatur. Sed quia in hoc mundo non invenit, ideo subiungitur: quesivi eum et non inveni. Quod maximo desiderio estuat et quicquid tenet ei non sufficit donec dilectum inveniat, ideo per ferventiam inquisitionis subiungitur: surgam et circuibo c.

C III

Idem Mor. In lectulo ~~id est columba~~ iam deum quem querit, quia in suo ocio quidem appetit videre deum et ad eum de carcere carnis exire desiderat, sed non conce-

plus capiunt quidam minus.
ne ostende mihi fa-
Contra illam sed quam ipse fecit. Clau
ciem tuam sonet
dicitur predicatoris. Predicatorum
vox enim tua d-
ualo quod vox tua dulcis.
Quod laudem dei cogitat. Quod
ad faciem eius videndam sata
git. Faciem requiro quod talis fa
cies, id est vita decora.
ulcis et facies tua
Quod deprehendite
decora. Capite n-
et debellate
obis vulpes parvu-
Quod principia faci
las que demoliun-
unt per singulas ecclesias. Vulpes
tur vineas. Nam
sunt capiende quia florentia vinee
vinea nostra flo-
est sunt nocive. Quod
ruit. Dilectus me-
ecclesie. Qui delectatur
us mihi et ego illi, q-
candore morum virtutum et odo
re. Donec venturi seculi lux
oriatur que erit iusticia aura
recreationis.
pascitur inter lili-
a donec aspiret
Sic ut defugiat et evanescant
dies et inclinentur
Ignorancia presentis vite
umbre. vel errores. Quod
descende ... Revertere
gratiam qui celis quiescit
re. Similis esto
Quod superat
dilecte mi cape-
visum. Quod agilitatem cu
rendi. Quod auditu excellentium
per montes bethel. Montes
celsitudine contemplationis
hinnuloque cervo-
rum super superbiam.
rum super montes
Quod exemplentur
bethel. In lectulo

Vox tua non aliena, sed ea quam in die desponsationis tecum servare promisisti.

Vulpes id est hereticos ab dominatur et apparuerit numquam in diversis itineribus currit, sic heretici.

Scismaticos et hereticos dicit, callidi sunt et se humiles fingunt.

Vulpes parvulas, id est in ipso initio fundis ne maiores effecte magis noceant.

Quia hec dum passio in sanctorum eius profectibus agitur usque ad finem seculi pertingit, nam ubi ad visionem pervenerint in qua ultra proficere non habebunt, et ideo recte subditur donec aspiret dies. que

Pascitur in nobis quia corpus illius sumus et membra de membro. Pascit nos ipse quia caput est.

Pascitur, id est cum fideles qui sunt membra eius exemplis priorum fidelium in superiorum amore proficiunt.

In excelsis mentibus vestigia ponere ab illis aliquando et condescendendo in inferioribus apparere quasi in valle sunt.

Bethel domus consurgens, vel domus vigilie vel domus dei.

Vigiles mentes sanctorum significat que ad superna desideria consurgunt, vel eorum quia tanta domus dei sunt ut in se ipsis deum habitatorem habeant.

Quia non in generalitate angelus sed propheta non quibus doctorum dubiis lumen cognitionis divine ostendatur non invenit, quod ubi copi quod in lecto non possem invenire, proposui animo meo de lecto carnalium voluptatum exurgere et ad

meo per noctes

dicitur. i. absconditi sesponsus ut non inventus arden cius quaeratur. — do gentium nostrum intus. Cum multiplicat meo per noctes quaesivi per tenebras ignorantiae. Cum in peccatis fecit vel ut egre. quod prius in conventum querebat. Cum ratiocinatur: ui quem diligit anima mea. Quesivi. Cum multo ciencias secundum diversa precepta philosophorum. Ca lecto mundi illum et non inveni. Surgam et circuibo: i. diligenter investigabo. Cum latiora precepta tenentes. i. minores civitatem. Cum arte vivendi. i. maiores i spirituales. Circuit eum docentes. Cum plus per vicos et plateas quaeram quem mo labore mundo pagato sapientum verbis discussis nil certum de via veritatis addiscere potui. diligit anima mea. Quaesivi illum et non in Cum philippus eunuchum cornelium petrus invenit. Cum quaerit ad docendum. Cum solicitus praedicationes. Cum in qui prius soveni. Invenerunt me vigiles qui custodiunt dicuntur ad custodiam ecclesiae verbo praedicationis excubant. dicatorem intente suscipit. Cum Ecclesia interrogat vigiles cum pre ea bonorum operum exhibitione fructificat. Cum quia ipso eum assequuntur civitatem. Num quem diligit anima

Num quem diligit. Illis volentibus docere. ista flagrans nimio amore prorsus allo quitur: mea vidistis? Paulum cum cetibus eorum me immiscuissem et eorum dicta percurrissem. lulum cum pertransissem. Cum transit petrus vigiles qui contempsit prophetas et domino prophetarum dicit tu es Christus filius dei vivi. Cum quia eos inveni quem

Cervosque cervi enim in senectute serpentem comedentes positi a veneno concepto ad fontem properant et non portando iuvenescere. cadentibus pilis et cornibus quod cuiusque fideli competit per lavacrum novum baptismi. — cito aliquis vero tantum deum esse credit statim dominum invenit. diligit anima mea. Cum quanto intensius quaesivi tanto tenui eum nec dimittam ardentius inventum tenui. Cum per fidem vel operationem pro aliquo tempore tam. Donec introducam illum in domum

Quae est ista. Plenius agitur de ecclesia ex gentibus conversa. Quae ab apostolis fundamento accepto dein per successus temporum i graduum promotionis sit multiplicata. — synagogam. Cum collectam quae tunc omnis virtutis erit. Cum eos in fine mundi. Cum genitricis matris meae. et in fide. Cum in perseverentia boni et in cubiculum genitricis eorum quiescat. Cum sicut vitae meae. Adiuro vivendo. Cum quod de iudaeis in fide vos filiae Ierusalem per

Quae est ista. Iudaei conversi videntes gentes conversi et in amorem sponsi participari non ex invidia sed quasi admirantes. De societate fratrum congaudentes quod quibus salus sit promissa gentibus quod multum fuerat dubium. — praecipuas. Cum ne salutem eorum capreas cervosque camporum dicatis neque eos inquietatis qui de principio ad fidem convenerunt. ne suscitetis neque evi

Laborem salutiferae inquisitionis attingit. Terra et mari publice et privatim universorum quos sapientes audire magisteria adire.

Ex quo Adam peccavit coepit homo in terris quiescere et tamen duce ratione quaerit per se omnium summum bonum vitam beatitudinem intelligens ipsam in terris putabat consistere.

Orantibus praedicatoribus de iudaea ecclesia gentium. Ecclesia gentilitatis spiritu divino afflata ad agnitionem suae salutis adventus inventam firmo amore tenet. Unde sequitur vox eius plene gratantis.

Vicos. Glossa. Angusti vici sunt spirituales viri quorum ad caelestia graduntur angustam viam tenent. quia plateae. i. saeculares qui multas voluptates sequuntur. et lata via incedunt. Omnis ergo circuit quia omnes sanctos qui sunt vel fuerunt mente conspicit et imitatur. et in saecularibus aliquam invenit quod valeat ad inquisitionem sponsi. Sed postquam laborem geminatum inquisitionis ostendit, tantum difficultatem inventionis subdit. quaesivi et non inveni. sed dum quaerit et non invenit ipsa et quaeritur et invenitur. Unde dicit. Invenerunt me vi.

Invenerunt me vi. Cum sic inquirerem. Deus hanc instantiam in quisitione videns tandem manifestare dignatus est. Et qui inspiraverat ut quaereret quaerenti donavit ut inveniret.

Per eos transit. Quia in ipsis videt formam eius quem quaerit et tamen transit quia deum qui est vel in capite imitari et invenit.

Donec introducam. In fine mundi synagogam quae in auditum fidei suscepit et multiplicaverit regenerationis ad fidem eius revocare satagam.

Christus audiens se per hos introducendum ad iter ac ne ei praeferent impedimentum.

Adiuro vos. Ideo repetitur hic versiculus in cantico amoris ut non minorem se dominus ecclesiae de gentibus quam de iudaeis collectae curam habere. sed aequalem pro utriusque pace sollicitudinem gerere designet. Non minus enim haec regina austri capitur amore sponsi quam prima amica de iudaeis.

fumus eodem tempore primum oritur. primi qui prius fuerat ortus solet in sublimi ... diffluere. sic ecclesia in quibusdam suis membris semper gignitur noua. in quibusdam qui prius nati fuerunt semper colligitur ad celestia.

Per desertum id est per medium gentium que nulla erant uirtutum fruge fecunde. quas nullus propheta uel angelus ad cultum dei instituerat. uel per desertum quia a mundi illecebris separata celestibus preceptis est dedita.

Fumus ex igne natus ad alta conscendens paulatim se humanis subtrahit aspectibus. sic ecclesia igne uel spiritu sancti solutus sit in amore dei accensa ascendere non desinit. donec eternis abstracta ad inuisibilia celi rapiatur.

Lectulus ueri pacifici eterna beatitudo in qua rex eternus quiescit. ad quam ecclesia per desertum cotidie proficiens tandem perfecte perueniet. uel in lectulus dei est in presenti quieta conuersatio sanctorum. atque lectulum ambiunt fortissimi. quia presentem eius etiam in pace ecclesie predicatores contra incursus tuentur. in eternam patrie celestis quietem qui que perfectiores fixa intentione speculantur.

Per lx fortes uniuersos accipimus predicatores qui decalogum legis perfectione operum adimplent in denarium retributionis pro perfectione operum expectant.

Uerbum dei tenent in parata sunt qualiter uitam monstrant alios quam in se quantum ad uicia expugnando.

Israel id est uir uidens deum. quo nomine iuste uocantur omnes qui ad diuine uisionis gaudia tendunt. inter quos fortissimi qui uel celestis dono sapientie uel predicationis muniis susceptis.

Necessitudine temptationis eos securos et inermes quos reppererit. uenenati ne eius expugnatis lectulum quem custodire debuerant fedetur. scilicet ne presens pax ecclesie uioletur in sic futura beatitudo amittatur.

Habet gladium et non tenet qui diuinum eloquium nouit. sed secundum illud uiuere negligit.

Et quibus bona predicando non ualet ipsis mala uita sequitur subditi ne.

Uiuacitate desinenter habent uerbum dei in promptu ad resecanda superflua in se in subditis et ad repellendos hostes et confutandos.

gilare faciatis

(quamdiu latere ad ipsum in ...)

dilectam donec

(temptatione digna. surge)

ipsa uelit. Que est

(designat quod ecclesia de gentibus spontanee sit subdenda se uigiliis laboribus pro domino. ab infimis uoluptatibus ad alta uirtutum summa ad)

ista que ascendit

(domino.)

per desertum si

(Ecce modus ascensionis terreni extenuata. eadem)

cut uirgula fu

(propter agilitatem. ex multis)

mi ex aroma

(uirtutibus. mortificationis)

tibus mirre et

(carnis que est prima aromatum. suauitatis orationum.)

thuris et uniu

(ne per singula curram omnium in)

si pulueris pig

(tutum.)

mentarii. En

lectulum Sa

lomonis lx

(electi)

ambiunt for

(regnum secundum fidem)

tes ex fortissi

(uel carnem)

mis Israel. omnes

tenentes gla

dios et ad bellum

doctissimi. Uni

uscuiusque ensis

super femur suum

(Est in capitale secundum quem diu locus locum habet.)

propter timores noc

Que ascendit eodem tempore et dormit. et carnalibus a desideriis se alienat ecclesia in bonis operibus ad uisionem sui conditoris appropiat.

Nota quod aromata commemorans primo mirram. deinde thus in postea uniuersum pulu. pig. ponit. quia prius est mortificare concupiscenciam carnis. postea offerre deo placabilia uota cordis. et sic et humilitate crescere in omni uirtutum genere.

Pigmentarii uel homo qui operam dat uirtutibus. uel deus qui uirtutes largitur.

Pigmenta in puluerem redacta ualent ad confectionem. sic uirtutes cum non extollunt animum. sed qui in puluerem reputatione agentis redigitur. ad perfectionem perducitur.

Prior amice miranti sed et gentilitas determinans quo ascendat. quia scilicet ad lectulum in per quod ascendat. quia scilicet media terrena sunt calcata te contracta. probat se in eadem sponsi dilectionem accessisse in qua prior est. quia sibi et nuptialem apparatum. et predicatores habet quos deus ad eos non misisset nisi eos preelegisset.

Tercium. non solum probat quod in presenti in lectulo Salomonis quiescit in ad futurum lectulum festinat in fortissimos custodes sibi habeo apparet quod salus sit gentibus promissa. sed in per lx quod de nobili ferre quosdam ferculum id est quos de loco ad locum ferret sui ubi dispensatores uel in quibus ipse fe

ratur p mundū. ul' ita p accius ad cuius lectulū ppo sita muniunt me. i. hoc lect. p ferculū. i. p aplos p quos lituit i cathedra fertur. qs ad nřam salutem misit.

Ger. In q̄bz ipse sedet iudicans de singulis. i. p quos leuat alios ad eplas eterne beatitudinis.

Colūpne argentee recli natoriū aureum. q̄ ꝑ plu rem sermonis inuentur apd aīam claritatis ge ris.

Gr. Media. ecce cōsolatio. qui n̄ potest p dño sang nem funde diligat pri mū ꝑꝑ. fi. i. e qui n̄ sunt di cendi filii. i. firmi. s; filie q̄ p caritate a dei edificto n̄ recaliene.

Vel caritate q̄ p nobis pa ssus ē medius. i. corda ecce instar strati pauit. ubi si deles aīe mollit quiescat. q̄ totam eā intrinsecus supnor amore repleuit. vn̄ addit ꝑꝑ filias. i. ꝑꝑ aīas celestium desidio estu antes. q̄ quanto magis nos dilexit tanto mag. ad patiend. p eo nos accendit.

In diademate. i. illa spi nea corona q̄ coronauit eū mater sua iudea.

Quo coronauit q̄ h̄uani tate honestauit eū mat. in hoc qd̄ uirgo n̄ deturpās ut alie mřes sorde origi nalis pcti. i. mittit nos ad historiā.

Qui credite natiuitatē pas sionem resurrectionem.

Quam p. hec descripto p ecce z.

C sā sunt sc̄e
turnos ferculū
p cā de spe de temptatōe
fecit sibi rex sa
suspecti. C i. fortib;
lomon de lig
celsis speciosis odoriferis
i putribilib; candidatis
nis libani. co
C sustentatores alior. i.
platos. sicut iacobi. petr
lumpnas eius
sciosis. C claritate diui
fecit argentee
n ubi instructas.
as. reclinatori
ū aureum. ascē
sum purpure
ū. media carita
te constrauit
ꝑꝑ filias ierlm.
C ab ignorancia in
Egredimini
deritatis. C intelligite. C iudi
uidete filie sy
C uerū. deum manifestatē ho
on regem sal
mines deo.
omonem in di
ademate quo
coronauit eū
C maria. C mři
mr sua. in di
q̄ uenit ad deum. ul' filii q̄n
e desponsatōis
tū ad ecclam. C iudi
illius. i. in die leti
te. C q̄ rarōalis.
cie cordis eius.
C opib; extius. C in aīo
in uterius ul' i predicati
Quam pulcra es
one.
amica mea q̄

Quia tot milib; amor contra diabolum i car nis sua gl'itate pugnauerit ex assiduo usu docti sunt.

Ascensus sunt illi p quos aliq̄s potest scande primum ad uirtutes postea a d sca scor. qui sunt purpurei. i. ad martiriū prompti. ul' ipe uirtutes sunt ascensus q̄ sunt uera purpura q̄ decorantur fideles aīe. ul' ipse xp̄c ascensus. p q̄m in ecclam i i celum intratur. purpu reus q̄ lauit nos i sanguine suo. i nullus ecc am ingrediatur. nisi sacramentis dñice passio nis imbutus.

Hec oīa uilescere facit ad cōpatōnem illius rei q̄ media ē. i. cōmune ornamentum oīm aliorz. et designat eā ꝑprio uocab'lo. p caritatē cete uirtutes nich sunt. i oīb; aliis destructis sola caritas n̄ excidet.

Egredimini. pulcro ordine post enarrata re gis dona. ipsam quoq; sp̄sum. i ornatum eius predicare incipit. i ad uidend. eum inuitat. i at tendendus ē ordo i successus ecce q̄ de uideor. prim i eius dic itur a platis iudicib; aliis q; g̃ dib; illam p̄mam ia post aplos tepidam āmonet. ut successorib; eor. i cōtribulib; et quib; p̄dicata fuit reddat uicem.

Qui latentem i h̄uanitatem q̄ uicit diabl'm. et caro fuit cā h; uictorie nisi deus ob ūbraretur carne diabolus eū non aggrederetur.

In anunciatōe q̄ fuit inicium caritatis. q̄m des ponsata fuit eccla xp̄o. ul' ipa deitati uirgo.

Si uero referimus ad matrē dicimus in tpe anunciatōis. s. ad filium resurrectōis. q̄ p̄cipua leticia fuit. q̄ ꝑꝑ solutum ē genus h̄uanum. Tunc

Qui pulcra. Cū sponsa de gentib; conuisa. iam tante sit pfectōnis. ut uideris uersaunce p̄dicz. et sponsum laudet. ipa quoq; digna laudis re compensatione a sponso recipit.

Pulcra actōe. eccla sicut uirgla fumi p desertū ascendat. pulcra p̄dicatōe. q̄ ad suū consorci ū primas attrahit.

Oculi. i. sensus tui contempla tōe spualium rerum sunt excellentes ꝑꝑ reue rendi. et

Quia sp̄c scs in sp̄e columbe apparuit. merito illius noie spualis gracia signatur.

Reclinatoriū. i. sui spectatores plenos diuina sapia. E. reclinato riū fatiū i ferēto cum spem g'e tue quietis fidelibus p mittit. aureū. q̄ requiem sue uisiōis gloria coruscans preparat.

huius

Si in oculis acumen spiritualium sensuum accipitur, in capillis potest notari pluralitas cogitationum, que omnes ad unum finem celestis boni tendunt. Unde capris equiparantur, que animalia munda sunt et ardua rupium querunt gratia pastus.

Sicut in capillis significantur fortiores ecclesie populi qui nimiositate parvi signantur, sic videntur fortiores et quique ad regendam ecclesiam apti, qui pro infirmitate parva valent.

(p) Ut facilius cuncta liquescant breviter cuncta et singula transcurramus. Capilli sunt spontanei pauperes. Gene summi prelati. Dentes vero generaliter inferiores prelati. Labia sermocinatores.

In ascensu id est velocitate virtutum, in conde descendendo id est puro pastu.

Que ascendunt de illo qui est testimonium de uniuersitatibus, sicut ipse promisit qui me confessus fuerit coram hominibus confitebor et ego eum coram patre meo.

(Ablutis) Et ideo non est necillum, inter oviles deputantur, qui ab ... lavati ex hac vita rapiuntur: habuerunt enim sobolem fidei, quam vel ipsi per se vel alii pro ipsis confessi sunt, habuerunt et votum bone operationis quod inter oves et si ex pietate fuisset, non tamen aliter exerceret. Unde dicitur: consummatus in brevi explevit tempora longa multa.

Predicatores vicia detrahunt, quia fluxas cogitationes in cordibus hominum suis predicationibus restringunt ne defluant, et oculos cordis firmant.

Illa labia sunt recipienda, que ipsa doctrina est dulcia et in illis quibus predicant quando opera adimplent.

In genis verecundia in malo punicum passio Christi. Sit ergo ruborem ecclesia in genis et sacramentum dominice passionis fateatur labiis, ostendat et candorem pulsata pressuris castitate puri cordis probati, sciens quid gratie salutaris crux hec pandit.

(vestra) Propterea aliud predicatores oculi, propter aliud dentes, propter aliud gene, propter aliud collum vocantur.

Turris est inexpugnabilis predicatorum constancia que ad defendenda fidei edificia et ad repellenda hostium tela a forti manu dei et desiderabili rege est constructa, et plena est divinarum scripturarum notitia, quam apertum sensum ut intelligant scripturas dedit predicatoribus.

Capitulum IIII. Expressius intendit laudes.

Pulcra es oculire. Et id est illi qui providentes tibi **tui columbarum.** Vel conversatio exterior ad litteram. Et intentio que sola placet deo, quam in illa sunt **absque eo quod in**trinsecus latet. **considerabilia.** Et in multo lucido prestat. **Trinsecus latet.** Et id est attenuati quam mundo **capilli tui sicut** renunciantes dum ad **greges caprarum** herentes capud ornantes et ad beneplacitum dei. Et pro movent in monte vite **qui ascendunt** virtutum quia si opus est attenuantur: dum pro Christo patiuntur. Et acerrimum testimonium. Et quia peccata rodunt et **de galaad. Dentes** attenuatur **ipsarum attenuantur.** Et dentes qui terunt labia que tetta **dentes tui sicut gre**ges **tonsarum** capiunt. Et innocentes. Et communia quibus afferuntur super flua et aliquam vectia. Et qui in baptismo loti in vita **ascendunt de la**vacro. Et Christo perdite. Et cesi capillis **lavacro omnes** dentes **gemellis feti**bus. Et qui vel in se vel in aliis fructum boni operis generant. Et **et sterilis non est** inter eas. **Sicut vitta** exercetur. Et capillos in **coccinea** primeris capiti ne recedant **labia tua et elo**quium tuum dulce **quium tuum dul**fragmen **ce. Sicut fragmen mali**

multiplicare extenduntur.

Absque magna gloria est apud operis longe secreta et bona eterna retributio que videri non potest.

Que ascendunt. Unum de naturis capre ponit ut sic de aliis intelligatur, id est illam magis virtutem predicator quam auditores magis indigere perspiciat.

Optimum est baptismo purificari perfectorum est, et maxime eorum quibus cura omnium commissa est renunciare omnibus que possidet.

Gemellis id est consilibus fetibus, quia tales alios respondunt (reddunt) quales ipsi sunt, vel duplices fetus opera gemine caritatis, vel fideles conversi de utroque populo, vel fides et opera. (more)

Sicut vitta coccinea, quia domini sanguinis quo redempta est ecclesia predicare non cessat, vel quia predicator sancta caritatis ardore flammescat.

Unde dicitur facundias predicatores qui sapidas escas hominibus apponunt.

In colore exterius puniceo voluntas martirii, in albis granis que cortice fracto videntur candor virtutum, qui augetur dum caro collideretur: candor enim dum impleta passione mira distinxerit.

Ita gene id est pudibundi prelati que facies sunt ecclesie in quorum conspectu pudet alios male agere.

Absque eo quod intus latet, quia magna exterius apparet, maiora tamen in occulto retinet, que divini oculi (soli) vident.

Latet id est

Confessionem uiuifice crucis possunt omnes in ecclesia audire. Plurasque etiam uidere. Etiam miracula que ipsi ecclesie sunt diuinitus collata possunt possunt infideles et fidelibus intueri. Ipsa autem sola anima hominis nouit quanto amore teneatur uite inuisibilis quanto amore erga ad dominum et proximum flammescat.

Propugnacula sunt in diuinis scripturis infringibiles sententie in quibus tuti sunt qui de longe absconsantibus se defendunt.

Clipeus illa fortissima ratio est qua hereticis sponte confessis hereticos prodeunt. Vnde se muniunt dum illos spernunt.

Omnis armatura. Omnis instructio uel operationis uel doctrine celestis per quam sancti non solum euadunt sed et acies superant malignorum. Dum quosdam ab errore uel uiciis retrahunt, que omnia a prelatis dependent, quia ab eis exemplum uirtutis docti uincendi accipimus.

Quia in his sunt refectionem que uirtutibus resplendent. Dum ipsum quem desiderant adhuc de uicino uidere non possunt.

Donec aspiret. Postquam dies illa uenerit nec docendi uel neque discendi tempus erit, sed consummatis omnibus hii tenebris fulgebunt omnes sicut sol.

Et ad collem .t. id est ad illos qui suauem odorem orationibus et alia uiriliss bonis emittunt.

Tota per [...] solum in electorum membris que en[...] sed et in illis qui pusilli et fragiles uidentur.

mali punici, id est
ta gene tue ab
sque eo quod intrin
secus latet. Sic
nens esse fugientes. Christi manu forcas. Christi robur
turris David collu
tores — *Christum adiutorem*
tuum quae edifi
iam fidelium
cata est cum propugna
Christi protectio
culis. Mille cli
pei pendent ex
ea, omnis arm
atura fortium.
Christus secundum lege quod continent
Duo ubera tua
sicut duo hinnu
Gens pagana genitrix uel Christus
li capree gemel
capra synagoga
li qui pascuntur 2
in liliis donec as
Christi usque
piret dies et incli
in finem seculi quando premia recipient qui in labore nocte assidue contemplentur
nentur umbre.
Certe quia etiam per singula cantica scilicet id est addam gratiam inferioribus quam superioribus
Christi ad te
Vadam ad m
Christi sublimes qui fructum meritorum preferunt
ontem mirre
et ad collem th
uris. Tota pulcra es amica mea et

∴ ciuium sua confirmant predicationem propugnacula et miraculorum dona quibus astruitur predicatio. Nam sanatis morbis corporalibus ad salutem anime facilius peruenit.

Collum extendimus quando longius prospicimus. Sic predicatores collum propter hostium de longe speculationem; turris propter fortitudinem et propter excelsam celestium gaudiorum contemplationem. Vel collum quia cibos in corpus dimittunt. Vel quia corpus capiti iungunt. Vnde dominus dat panes discipuli apponunt turbis.

Sicut duo h. ca. sunt duo populi qui per humilitatem se peccatores intelligunt et peccatores. Sed caritate currentes omnia obstacula mundi transeunt et saltibus contemplationis ad summa ascendunt.

Multis signis eadem ecclesie misteria repetuntur, *Figure* sed repetita non in semper aliquid afferunt et per ipsam nouitatem animas audiencium amplius delectant. Duo quoque ubera predicatores de duobus populis qui oculi quia acuta perspiciunt, dentes quia in ipsos corrigunt et in corpus ecclesie traiciunt. Collum quia uitalem flatum eterna gaudia predicando ministrant et cibos doctrine uberum quia lac paruulis in Christo infundunt quasi sunt hinnuli quia acute que sunt agenda discernunt et ueloci cursu operationis de ualle lacrimarum auolant. Gemelli quia eandem fidem eadem sacramenta predicant qui ne lac quod erogant in eis deficiat pascuntur floribus scripturarum et exemplis sanctorum ea semper recolendo.

Vadam. Quia nouos populos tota die congregabo. Et quia sermo est ad ecclesiam de gentibus, post non incongrue iudeis promissa uocatio synagoge que in mundi fine futura est. Seu uocatio quarumcumque gentium. Vnde mox de ampliissima pulcritudine uniuerse uisidem que ecclesie que uel de iudeis uel de quibuscumque gentibus per totum orbem congreganda erat mox subdit .t.p.

Ideo uadam quia tota pulcra es, pulcritudo tua me inuitat ad hoc et delectat.

Veni. De. Et quia uado ad te tu debes uenire ad me cogitatione et locutione et opere. Vel primus gradus in carne per bono opere, secundus in absolutione carnis ad percipiendam beatitudinem in anima, tercius recepto corpore quando in resurrectione duplices accipiunt stolas.

Veni fide, ueni opere, ueni alios adducendo, uel tu ueni propter fide tentatam.

Vnde predicatores conuertunt tales ad salutem ecclesie et corona de principibus uidelicet crimine eorum.

Amana heremus illos quos ipse per se vel per quos alios diabolus per studium magnum in ignorantia decipit, contentus per sa... tur eos ad quos ignorantia aliis deceptionis suo latet. Per hermon tales qui quasi in natura prompti sunt ad nequitiam. Non quod diabolus desit, sed possibile illos quibus et per quos alios per secutoria dominatur sevitia. Per pardos hereticos quorum distinctis dolis decipit. De quorum singulorum principalibus deus victorie suis confert coronam.

Leones propter superbiam vel violentiam, pardi propter crudelitatem vel variationem artium malignarum, montium nomine superba infidelium corda.

Vulnerasti. Ideo debes venire de acquisitione aliorum laborare, quia diligo te, vel ideo dabo tibi coronam de omnibus illis quia separasti me locum in te dilectionis.

Mamme dilecto dei proximi, per quas mens sua sensus suos nutrit, dum deo caritate conglutinatur et proximis quod potest impendit, quas mammas quantum diligat sponsus, iterum de laudis manifestat dicens: pulcriora.

Quam pulcre. Sicut modo supra sponsa in dilecto ubera laudabat, hic dilectus sponse ubera commendat, in quo notatur unitas Christi et ecclesie, quia sunt duo in carne una, ut ait apostolus. Ideo sibi laude alter alterum laudat. Doctrina enim Christi quam dat ecclesie ministrat.

Et merito amore, quia doctrina tua que continetur in superioribus uberibus est pulcra ad consolationem infirmorum et sustentationem parvulorum.

Consulte postquam singula ecclesie membra distincte singillatim predicavit, et unguenta quibus tota est referta digna laude commendavit. Illa sunt que membra vel magna vel parva, que non sunt unctionis spiritualis sunt in fusione consecrata. Laudavit et vestimenta, id est opera iustitie, quibus omne corpus eius ornatur. Nemo quippe in ea vita meretur nisi operibus iustitie indutus, que vel ipse fecit vel sanctus erit alii pro eo fecerunt in illo.

Favus mellis cera est spiritualis eloquiorum sensus divinorum in littera distillans, quia pene singule sunt multos habent sensus. Aliter: in favo mel latet, cera videtur. Labia igitur favus vocantur, quia dum in carnis fragilitate sapientia magna servatur, quasi mel in cera absconditur.

Id est criminalis culpa.

macula non

Cum magno

est in te. Veni de

comitatu accede. O de candido

libano sponsa

revertentium. In candore

mea, veni de

virtute cuiusque.

libano, veni.

In illo inenarrabili adventu resurrectionis.

coronaberis.

de capite amana

In ingressu vel turbulentus vel deus vigilantium quia non decidit. Vertex vel natura

na, de vertice

quibus quasi decipit. Anathema

sanyr et hermon

taxata ex propria significatione.

on, de cubilibus

Id est superbi.

leonum, de mon

tibus pardorum. Vul

Per amore tuo carnem suscepisti vel in cruce vulnerasti.

nerasti cor

Coheres

meum, soror

Per caritatem fidei.

mea sponsa,

Caritas causa sam

mea, vulnerasti

ostis repetit vel alias causas addit

cor meum in un

Id est in unitate predicatorum.

o oculorum tuorum,

quia omnes idem predicant

et in uno crine col

et idem amant et querunt.

li tui. Quam pulcre sunt ma

Id est lac...

mme tue, soror mea

Id est honestiora et uti... ora sunt omnia que

sponsa. Me

cuiusque tu doces quam philosophice vel legalis doctrine.

lius sunt

pulcriora sunt ubera tua vi

Id est super omnem terrenam delectationem. Quo... de... parte propter quia multi.

no, et odor unguentorum tuorum

super omnia aromata. Favus dis

Libanus mons fenicis, hebraice interpretatur candidatio, grece est thus, unde supra: vadam ad montem myrre et ad collem thuris.

Veni ne timeas ne sola venias, quia multos tecum addam.

Amana mons cilicie sanyr et hermon montes iudee, in quibus leones habitant, per quos demonia notantur, quia contra nos sevierunt et qui illi convertuntur quorum corda fuerunt cubilia leonum, dum vicissim eorum confessione dominus creditur, quasi de leonum cubilibus coronantur de quibus leo pellitur.

In unitate audientium que ad placet doctoribus, unde dicitur: multitudinis credentium erat cor unum et anima una.

Omnis tua pulcritudo mihi placet, sed maxime placet unitas catholica, quam et in prelatis et in subditis servat deo.

Odor id est suavissima fama fidei dispersa per totum orbem latior est quam lex patrum, que in sola iudea coangustatur.

Et odor id est fama virtutum spiritualium que ex caritate oriuntur, unde nimis deo placent, et quibus inunguntur vel opera que fiunt per spiritum sanctum.

Super omnia aromata id est super omnia bona opera que faciunt per bi... que in si aliquibus hominibus placent, tamen de omni unquam quis ex caritate non procedit vel super omnia

a. a. i. institutiones veteris testamenti que fuerunt figura horum.

Super per labia doctores. hic per labia ipsa vox doctorum. vide[?] de i melli congrue comparantur.

Vel. Tanta spiritualis est dulcedo in verbis quanta corporalis est in melle et lacte. et hoc sub lingua. i. non cunctis patens sed tantum bonis.

Et odor. i. fama bonorum operum quibus vestiuntur ne nudi inveniantur. et quibus turpitudo precedentium delictorum operitur. sicut thus. quia in omnibus suis operibus cum bene operatur cum intentione perveniendi ad deum. unde sine intermissione orate. orat

Duos ortos ponit in quos duos status contemplativorum et activorum signantur. quorum utrumque conclusus. quia ab adversario colligi non possunt vel fructu privari.

Multi inter fideles conversantur in quibus hostis habet locum. sed hii in orto fructifero non sunt computandi. sed ut palea eiciendi.

Ecclesia fons. quia doctrina salutari habundat. unde primos irrigat. signatus quia spiritualis sensus indignis absconditur. nulla in ea vanitate turbatur.

Quia ecclesia que fontis nomine designatur primum parva in iudea. postea dilatata est per orbem terrarum. recte subditur emissiones. quia illa parva ecclesia de iudeis ad vitam fonte paradisum esse emisit. immisit

Quod est fructus orti. i. opera que post plantationem et irrigationem baptismi proveniunt. sunt

C ipsa vox predicatoris

Favus di-stillans labia tu-a sponsa. Mel et

C dulcedo sapientie que maioribus datur. C doctrina parvulis congrua que omnibus datur. C in meditatione cordis.

lac sub lingua tua. et odor vestimentorum tuorum sicut odor thuris.

C quia gignit germina spiritualium operum. C qui illa dat. michi [...]

Ortus conclusus

ero. C conclusus protectione dei

soror mea sponsa. Ortus conclusus. Fons signatus.

munitus. Clausus. C non expositus [...] turibus. sed habemus murum et antemurale. C protectione signatus ut inimicos lateat et amicis pateat.

Emissiones tue paradisus

C per martirio post ablutionem baptismi.

malorum punicorum cum pomorum fructibus.

Caritas. C maturi. C que

Cypri cum nardo

prus divinam gratiam. pa- [...] passionem

nardus et crocus.

crocus passionem exprimit caritatem

fistula et cynnamomum cum

C i. cum universis aliis virtutibus qui sig[...]

lignis libani.

ar[...] possunt in spiritualibus

Myrra et aloe cum universis lig[nis]

&

Qui peccantem asperius corripit. et increpationem asperam quidam dulcedinis admiscet. et habet mel sub lingua sed sub lingua. no

Super nomine unguentorum infusio spiritus sancti ostenditur quibus corda fidelium illustrantur. et ad spirituale certamen preparantur. vocabulo vestimentorum facta virtutum notantur que foris sunt. unde pulcra distinctione que per homines fiunt opera thuri comparantur. que vero divina largitate fiunt modo quodam non comparationis excedunt.

Ortus assimilaverat eam mulieri per perfectionem per speciositatem per singulorum dispositionem graduum per decentiam unitatis compositionem. sed quia parum videtur amatori singulas partes sponse singulis rebus speciosis comparare. totam partem pluribus et maximis speciebus comparat. comparat igitur orto per copiosis operum fructibus. sed quo fieri non contingit in primis fons baptismi sine quo nullus sequitur fructus. deinde unguenta. i. dona spiritus sancti que sunt fomenta primum ut arbores crescant et fructus ferant. scilicet illa in cordibus adhuc rudibus et tenerorum proposita quando deliberant per spiritum sanctum quia mundo renunciabunt et adversa sustinebunt. et similia postea arbores illi eidem vel alii tam crescentes iam florentes tandem fructus maturi. quorum operum perfectione refecitur [...] sed hic non ordinat secundum quod alterum sequitur post alterum. sed a digniori incipit ut ratius sponse commendatio sit acceptibilior. illi alii sponse etiam [...] tendit commendare.

Cyprus est in egypto aromatica arbor semine candido et odoro. quod coquitur in oleo et exprimitur. unde regale unguentum quod cyprus dicitur. preparatur sicut in tenebris huius mundi divine gratie benedictio in pinguedine caritatis suscipitur et flammis temptationum probatur. quibus sociatur nardus herba. hec est humilis. i. fides divine passionis et imitatio. coniungitur. quia cyprus nardo et divina gratia confortat nos compati Christo. iterum nardus croco coniungitur. cum in caritate Christi mortem libenter accipimus. humilis

Nardus est redolens et calens et signat caritatem. crocus est aurei coloris. et signat divina sapientia imbutos.

Fistula et cynnamomo non in orto est lignis libani pervenit. quia in ecclesia qui humiles et patiens sunt cum illis qui etiam predicando vel virtutes faciendo premuniunt palmam retributionis expectant. tec

Fistula que et cassia. arbor

z.

aromatica sed prius est autem robusti corticis et purpurei, que ad curandas viscerum molestias valet, que pro sui brevitate a quibusdam inter herbas odoriferas reputatur: que humiles spiritu significat qui dominice passionis memores ad patiendum pro domino sunt parati. Cynnamomum est arbor brevis sed odorifera et dulcis, cineris coloris, ad medicine usum; fistule duplo prestantis significat illos qui se cineres reputant quorum humilitas apud deum laudem habet dulcedinis et boni post purpuream fistulam ponitur cynnamomum cineris coloris, quia per recordationem dominice passionis oritur nobis despectus nostre virtutis.

In orto domini concluso inter alia nascitur fons ortorum, quia de primitiva ecclesia processit in mundum doctrina celestis, que plures ecclesias, scilicet ortos, procrearet. De quo fonte bene subinfertur puteus aquarum viventium, quia eadem doctrina ecclesie et fons est ortorum, quia spirituales fructus gignit in hiis quos instruit vel instruxit, et puteus est propter occulta misteria que solis sanctis per revelationem spiritus sancti panduntur. Aquarum viventium, propter divina eloquia que de invisibilibus divine gratie thesauris procedunt atque in vitam eternam ducunt. De libano, id est de ecclesia, que et candida est per mundiciam fidei et alta per virtutum gloriam.

Perfla, id est infer tribulationem, vel persequendo vel blandiendo, ut ecclesia in utroque pulsata et probata minorum odorem conscientie sue et habundantioris virtutis ubique diffundat, et in fine mundi positos inenarrabili fragrancia sue suavitatis saciabit.

Vel potest ex voce perfectorum sic intelligi: veniat dominus meus in ortum, quia sicut eum semper diligimus et ei servire curamus, sic ipse in temptationibus non sinat nos usque ad defectum conteri, sed iam reddat nobis mercedem pie devotionis.

Errantes corrigendo, infirmos sublevando, bona agentes confirmando, maturos in eternum regem collocando.

Myrra mature amare passos, vel in omnes qui carnem suam crucifixerunt cum viciis et concupiscentiis.

Favum, qui in scripturis dulcedinem spiritualis intelligentie querunt et aliis dilucidant; per mel, qui epulas divini verbi sibi appositas libenter gustant et his insaciabiliter vesci desiderant; per vinum fortes celestium predicatores, per lac infirmi adhuc auditores, qui licet diversis studiorum modis discrepent, una tamen superne retributionis spe eternis arbitri superius approbat.

fistularum et huiusmodi sanctorum cogitationes sicut et ligna libani que alta et robusta sunt demonstrant sublimes sanctorum actiones et orationes.

Myrra et aloe continentiam carnis exprimunt, quia natura eorum est ut uncta his corpora non putrescant.

Primis, id est cum carismatibus virtutum excellentibus et pulcra coniunctio herbarum et arborum cum unguentis, quia dum carnem a luxuria vel lascivia refrenamus, consequens est ut maiora dona spiritus suscipiamus. omnibus primis unguentis.

Et tales sunt fructus orti. Sed talis est fons. Continuisque precis.

Fons ortorum puteus aquarum viventium que

Ab alto ad inferiores. Et nullo retinente obstaculo. Et qui post eum manum fit illud

fluunt impetu

cum

de libano. Surge

Et cum sit talis ortus: surge et impugna vel dicitur Recede, vel iniusta. Et vos et post iste

ge aquilo et ve

tribulationis

Calor ugerando. alias recreando. Ydemptio

ni auster, perfla ortum meum et flu

Et qui me plantavit apostolus, irrigavit. Et qui me in funda

ent aromata illius. Veniat dilectus

mento fidei, spei et caritatis collocavit. Et granter aspiciet et

meus in ortum suum ut comedat

accipiat. Et opera. Et sanctorum suorum

fructum pomorum suorum. Veni in ortum

meum soror

in meipso matura refectio tam me delectant ut paradisus.

Myrra in putribile reddit corpus et significat illos qui mortificationem membra marcitudine et parcia corporis sui reddunt securum ab omnibus carnalibus et ab omnibus adversa parte. aloe non tantum unum habet quitam mirra, sed tamen valet contra putredinem.

Inscrutabilium donorum scilicet que hic sancti mitigantur in futuro extinguentur, de quibus dicitur: aqua quam ego dedero.

Surge a orto consito et irrigato: testabatur ut omnibus firmiter et ordinate compositis nequaquam adversarius temptandi negaretur accessus, sed potius monstraretur, quia quo amplius flagellatur, eo amplius interna fructuum illius suavitas panditur.

In aquilone adversa mundi, in austro blandimenta intellige, quia gemina expugnatione probatur ecclesia surgere permittentis est non ipsa tis.

Veniat audiens ecclesia secte primitivis perhandam per visioni dilecti non contradicit, sed ne superetur auxilium ipsius querit, qui non patitur nos temptari super id quod possumus. Eventus tribulationum. Et huius de spe recreat

Qui promisit se futurum me

cum usque ad consummatio-
nem seculi. modo cum magna
in die gloria maiori gratia me uisi-
tet.

Ueni in ortum meum. Sponsus de sedu-
lo ecclesie uidens se eadem que pre-
(q pete) dicatur se iam fecisse testatur:
Un extranei in amorem ipsi-
us multum possunt accendi.

Et inebriamini. post uo-
tum gaudium ipsas uirtutes
bonorum retractando corpo-
re mentis discutite. et ad a-
morem eternorum accensi tempora-
les penas non senciatis. Sicut
ebrius qui obliuiscitur om-
nium temporalium. comedit non
saciatur. qui epulas scrip-
(mei) turarum didicit et uitorum ex-
empla nouit. nec tamen uitam
correxit. bibit et non inebria-
tur. qui precepta uite lectabun-
dus audit. sed ad implenda pi-
gritur remanet.

Surge. Ab ocio et quiete
contemplationis ad publicam corda
ut remotis uiciorum obsta-
culis lucem ueritatis prespicu-
e admittant.

Id est uicus per tenebris ig-
norancie non senciuntur ut
frigido corpore.

Id est per uiles que per ig-
norantiam contrahuntur.
ut illis que mala esse sciuntur sed
obscurata non refugiunt.

Expoliaui me ecclesia non in
obediens de iniuncto offici-
o sed metuens in assumen-
da fratrum cura ne corruat
in peccata in quibus non transi-
gitur hec uita respondet
etc.

Id est cogitaciones quibus
aliquando terram tangere so-
lebam ~~terrenis~~ fletibus compunc-
tionis abluo. ut ituare me-
rerer in celestem patriam.

Quem feci
mea sponsa. Messui
et mortis ab hac uita precidi et in
gloria beatitudinis perduxi.
mirram meam cum
Cum illis omnibus qui fama bono-
rum operum sunt insignes. Et inter
feci me illis uel labore exercitos
michi incorporaui.
aromatibus meis.
comedi fauum
cum melle meo. bibi
uinum meum cum
Et dilectam
lacte meo. Come-
ni. Faciendo mea precepta.
dite amici. bibite
Et integra me caritate ampl-
et inebriamini ka-
ectendo.
rissimi. Ego dor-
Et cessante plenitudine quieti et
contemplationi uaco. Et ecclesia
cesso. Et intentionis et rationis o-
culus ne tempore quietis per blan-
dicias fallatur et prouidet et labo-
mio. et cor meum
tat. Et inspiratio. Et ad
quod ratio meditatur id est et sponsum
uigilat. Vox dile-
uelle intelligo. Et iam non solum
cti mei pulsantis.
moueri eos ut prius sed et constri-
gi uolentis. Et predicat in me. Et
Surge. Aperi michi so-
coheres. Et pone tantum. Et iugum
seruitutis egressa archanorum me-
ror mea. amica
orum conscia. Et spiritu mei dono il-
lustrata non inuidia.
mea. columba mea
Et segregata a negociosis
actibus diuinis sublimata.
et inmaculata mea.
aspectibus. Come uel ego capud id
est quidem et membris meis.
Quia capud meum plenum est rore.

Non solum ipse preuis electorum actibus delecta-
tur: sed et ortatur fideles ad congaudendum su-
per tali conuiuio. ut amplius inter se mutuam
dilectionis curam exibeant et minores quod in
maioribus uident in memoriam imitari sata-
gant.

Ego dormio. Ecclesia gentilium multiplicata com-
mendatur ne secura predicationem dimittat.
et soli contemplationi intendat iniungitur
ei de aliorum confirmatione et hic agit de illa suc-
cessione ecclesie que est in hoc presenti seculo. ab il-
lo scilicet tempore quo plenitudo gencium intrauit.
usque ad finem mundi. quando iudei intrabunt.
et hic non uidetur mitti a domino infideles sed (ad)
potius ad eos exhortandos qui sunt tepidi
in ecclesia. dicit itaque ipsa ecclesia ego dormio.

Capud meum id est fides mea et amor meus in cor-
dibus eorum excecatis amore terrenorum refrixit
et quasi penitus defecit. Cincinni id est amor proximi
qui sunt mei capilli capiti adherentes sunt
pleni guttis noctium id est paciuntur frigore fri-
gus persecutionis tenebrosorum et erga me sunt
infideles et proximos persequuntur et tamen horum cor-
rigendorum oportet te dulcedinem contemp-
lationis interponere.

Cincinni sunt capilli crispi et implicati uel per
capud fortiores per cincinnos infirmiores ad-
herentes capiti.

Id est magnus inter seuitiis implicatos et qui sicut
capilli mei fuerunt sed distorti ad illicita.

Qui ad sollicitudinem regendarum anima-
rum attingit testatur ut quibus eterna pre-
dicat ad prouidenda quoque et temporalium ne-
cessitatum subsidia inuigilet.

Quo fieri potest ut de culmine contem-
plationis egrediens rursus mundi sor-
dibus polluatur quia recepta sollicitudine temporali-
um ~~subsidiorum~~ quamlibet eximius doctor difficile (subsidiorum)
uitat peccatum.

Dilectus meus. Ecclesia timente casum quia
dominus amorem erga se nimium in primorum mag-
ni amore uult cognosci. apte subditur
dilectus meus. quasi pertimesco quidem secularium conuer-
sationem sed intelligo quod caritas operit mul-
titudinem peccatorum et confido in dilecti mei
auxilio a quo iam sunt
compuncta corda eorum.

co[n]pugit[ur] tremiscit / si facit

Opta[ti]onem. conpuga[ti]onem. u[e]l ad memori
am n[ost]ram reduxit optac[i]onem q[ua]m in nob[is]
op[er]atus e[st]. q[uia] nullus egens de sinu p[at]ris eg
diens i[n]terius p[ro] nobis co[n]uersari uoluit.

Uent[er] intremescit. q[uia] infirmitas gaud[ium]
de celestiu[m] i[n]tellectu[m] in sua exultac[i]o[n]e t[ur]
batur. [et] timet ne p[er]dat q[uo]d tenuit [et] se
[ci]t.

Et uent[er]. i. mollis [et] fluxa p[er] ui[ta] nos[tr]a
uent[ri]s no[m]i[n]e cor designatur. q[uia] sicut ci
bi i[n] uentre. ita [et] cogitac[i]o[n]es in corde [de]co
quuntur. recusat p[ro] p[ri]mus q[uo]d deus be[ne]p
lacitis.

Surexi a dormitac[i]o[n]e ad laborem. q[uia] ne
c[ess]e est ut qui ueritate[m] p[re]dicare dispo
nit. p[ri]us ad agenda ea q[ue] p[re]dicat assur
gat. ne alius p[re]dicans ip[s]e rep[ro]b[us] efficiatur.
cui subiuncta u[er]ba co[n]ueniunt. manus
mee.

Dixerat q[uia] dilectus missa manu p[er] fo
ramen se tetigit. ac tremore co[n]cussit.
cuius tactu uehementer inflammata cup
iam n[on] p[er] angustiam foraminis eius m
anu co[n]tingi. s[ed] patefacta cordis ianua.
felicissimo eius amplexu p[er]frui. i. su
auitate diuine illustrac[i]onis q[ua]m rapti
senserat plenius saciari. s[ed] q[uia] nulli elec
tor[um] i[n] hac uita co[n]ceditur p[er]fecta uisio
e[ius]. nos q[uia] in alia uita reseruatur. recte
subdit[ur] ac ille. d[ixi]t.

Ecce ia[m] tercius g[ra]dus p[ri]mitiua fuit ex
iudeis conu[er]sa. p[ost] q[uam] t[er]ci[us] p[ost]q[uam] hec gentili
de q[ua] actenus actum e[st] que gentilis ut dix
imus ha[n]c terciam i[n]struit. deq[ue] in exequi
tur. q[ue] usq[ue] ad nouissima[m] inuitac[i]o[n]em re
liquarum i[sra]el durab[it] successu p[re]lator[um]
et subditor[um].

Quia q[ui]cquid t[er]reni i[n] ea remansisse de
p[re]hendunt. extinguunt eamq[ue] uelut i[n]sen
sibilem ad q[ue] infirma reddunt.

Pallium tollunt p[re]dicatores. q[uia] si quid
pompe secularis residuum erat ab a[ni]mo aufe
runt. u[e]l si q[ui]d peccatum p[er] ignoranciam
i[n]herat. detegunt.

Adiuro uos adolescentule ia[m] ad ali
q[ua]m cognic[i]onem p[ro]mote ad famulos d[e]i
quos angelicam in t[er]ris uitam age[re] credit.
deuote uenium. [et] eos exorat ut im[p]re

et canonum mei qui

ca[pu]t [et] p[er] se
rius noctium. Expoli

ecium. C ex[pedi]mento se
aui me tunica me

[ua]ri. C q[uia] induar q[ui]de[m]. s[ed] q[uo]
a. quo induar u

cette g[ra]ue e[st].
la... laui pedes me

os. quo inquina

C faciend[o] r[e]n[ouato]
bo illos. dilectus

q[ui]. C i[n] ali[qu]a q[uo]d ulte[riu]s inspi
meus misit ma

ran[do]. C i. r[e]p[ri]mu[l]a
nu suam p[er] fora

respiciente apta [et]cet tener[e]
men. [et] uent[er] meus

C p[ri]me[s]cebat co[m]misa uirtute i[n]
intremuit ad tac

sp[ir]ante. C i. q[uia] ferenti eius
tu eius. Surexi ut

auxilio surexi. C p[re]dicando u[er]b
aperirem dilecto

e[t] o[ra]c[i]o[n]es
dei. Calicem circu[m] exp[re]ssere. C ut
meo. manus me

ap[er]ire possem.
e distillauerunt

C exemplu[m] amara paciendi.
mirram. digiti

C sunt. C q[uia] imputibiles fact[i]
mei pleni mirra

C i. q[uia] actius [et] i[n]tencio placent
p[ro]batissima. Pess

ulu[m] hostii mei a

p[er]ui dilecto m[e]o.

Magnum p[er] foramen mit
tit. c[um] uirtute sua a[ni]m[e] p[ro]
ti[n]us... intellectum pul
sat.

Potest p[er] uentre[m] intelligi
mollicies. [et] fragilitas illo
[rum] qui p[re]dicatoris officium
susceperunt. q[uia] se minus ydo
neus recognoscunt. [et] timet.

Digiti. i. discrec[i]o ut solo
co[n]tuitu sup[er]ne retribuc[i]o[n]is
n[on] p[ro] humano co[m]modo os
tendantur op[er]ari. sicut e[ni]m
i[n] manu sunt discreti digi
ti. sic i[n] op[er]ib[us] oportet disc[re]
c[i]onem adhiberi. alioq[ui]n
n[on] ualent.

Clau[su]m p[ri]us. i. incredulitate[m].
u[e]l q[uem]lib[et] aliam. q[uia] ut
pessulu[m] hostium m[en]tis c[l]aus[um] de
tinet p[ri]mum q[ue] remota. re[m]
mouetur. [et] sublato p[eccat]o
patet illa [christ]o.

Transiit quide[m]. s[ed] t[amen] locu
tus e[st] m[ihi] | mandata sua
relinq[ue]ns. ut paciente[r] eum
expectarem. [et] postq[uam] locut[us]
e[st]. a[n]i[m]a m[ea] l[iquefacta] e[st].

Prius constricta. [et] co[n]gela
ta frigore i[n]fidelitatis. co[n]ta
cta u[er]o sole ad co[n]puncti
one[m] resoluit[ur].

Vox ecce ei
dem q[ue] aperit. eadem illos
quos aperit. qui prius erant
uenter. u[e]l uox ip[s]or[um].

C q[uia] deus nulli ad plenu[m] patet.

C cu[m] aperire[m] illap[s]us erat i[n] corde illius. [et] s[ed] in co[m]prehensibilis e[st]
at ille declinauerat atq[ue] transierat.

o[mn]i[u]m ex credito
A[n]i[m]a mea liquefacta est. ut dilectus lo
C i[n]timauit se m[ihi]
et uoluntatem suam in nota fecit. C q[uia] nemo i[n] corp[or]e plene pot[est]
C inuestigat[ur] p[er]fecta de eo cogitac[i]o[n]em.
cutus e[st]. Quesiui [et] n[on] inueni illum. uo

nos[ce]re. C orani intencio[n]e desid[er]ii [et] bona op[er]a feci. C ne desp[er]atio le
C non i[n]ditauit se m[ihi] q[uia] corrupt[i]o mea p[ro]hibeat. C q[ui]
det accipit co[n]solac[i]onem. [et] amplius q[ue]rit. rene[r]es. C curiose u[er]o ig[i]
caui. [et] n[on] r[esp]o[n]dit m[ihi]. Inuenerunt me uigi
lantes.

magis eos punxerunt me ad- / q̄re p̄cem. ex officio. ne quis per illa signus recedat. quend.

les qui circuierunt civitatem. percusserunt me et vulneraverunt me. tulerunt mi pal-

velamen ignorancie. superiores doctores vel alios qui muri sunt. fide est pallium qd superius tunica. / custodientes.

lium meum custodes murorum. Adiuro

eternitatis qui ut qui

vos filie Ierusalem si in- / nuper querere incepit aculus invenit quam ille qui dudum querere incepat.

veneritis dilectum / Curam eius cum accessu nostre orationis

amoris magnitudine.

meum ut nuncietis ei quia amore langueo.

oia temporalia cessit in fastidio. dum ad pirata. ex aspecte

Qualis est dilectus tuus ex dilecto / qui magis debet diligi quam timeri.

inter omnes lectas tu. O pul- / ex patre. a fide spe cellat. pulcritudo tua ostendit pulcram esse quo non est ex dilecto. sed huiusmodi tamen

cherrima mulierum.

nimis qui magnus secundum naturam qui est gentius ex parte.

qualis est dilectus tu-

devotio tue ad inuitatoris

us ex dilecto quia sic ad- / ex sola dilec- tiendum eum esse magnum in quam tue passus est. alii et ex omnes ex sermones inquiri. talis est. ex

iurasti nos? Cur eum credimus preciosum non scio. me

Dilectus

in sa. sic tuo pectore claritatis digna gentibus ex parte sponse et fio.

candidus et rubicun-

dus. electus ex mili-

capite qui est capite conspicere

bus. caput eius divina aurum

plenum.

splendidum meum. capi

optimum. come e- / tia ad egentes. / sicut claritudine

ius sicut elate palma-

rum. ex vidiona. despicabiles mundo qui illa clamosa est ipsa amans.

rum. nigre quasi corvus.

eum dicentes per quos aliquis eum inveniens. super scripturas divi- no et inde et ex fluentes in more ma-

oculi eius sicut colum-

a. vel minores quidam

be super rivulos aquarum.

Gloss in left margin: qui erat de veri- / gustate.

Apperitur in penitencia virtu- / tum ac potencie eius cognitum / a laude de caritatis dein- / de interrogatur in qualium in- / ditibus eius soleant vestigia / ut et michi dec reperiri.

Dilectus ex natura est quia unus / mediator de omni nostro ange- / lorum vel hominum acceptus. / unde dicitur hic est filius meus / dilectus in quo michi com- / placui. quia non est inventus / alius neque in celo neque in ter- / ra qui acciperet librum.

Alia translatio crines e- / ius abietes abies grece ela- / tes vocatur. unde hic elate / non latinum sed grecum videtur.

Nigre despicabiles mun- / do qui illa clamosa et ipsa ba- / avis vel qui vel ut nulli fac- / tura esse commutatione / nec sibi vel sue mentis simi- / lari videantur. vel quia cum pulle- / sunt se fuisse nigros inte- / ligunt ex natura sua.

Solent columbe iuxta flu- / enta aquarum residere ut vo- / lantium avium in aqua um- / bram videant et sic unguis / videt. sic sancti in scripturis / vitia demonum perspiciunt / et ex decepte quam atten-

sive orationis domino se commendent.

Vos filie supernorum spirituum qui iam cum / deo regnant vel per filias istas possumus / accipere inferiores in ecclesia quos ammo- / nent in superiores ut secum querant. quia quod / a pluribus queritur quamque acius reperitur / et ut ubique caritas dilectionis ostenditur.

Qualis est d. hec sponsa recolens teri- / ma conscie experimentum et pigriciam suam / accusans ex humilitate ad laborem fes- / tinat dicens. obsecro quia sic adiuras / te fervore caritatis divine quam habes / me quoque fac ardere et salutari admo- / nitione in eius amore me confirmes.

Primo mi dulcis est venit in mundum. / post modum passione cruentus exivit / de mundo. vel per candidus candorem / divinitatis per rubicundus carnem passam / accipe ut deum et hominem notet et iterato

quia electus

Vel caput id est divinitas. quia caput Christi de- / us. come id est cogitationes eius sive et recte. / et cum stultis despicabiles. oculi id est dona / spiritus sancti que ipse dat quia amatores suos non / in ferro more portorum volunt punitate. / sed similitudine aquarum claros et perspi- / cuos reddunt. nil tenebrosum habentes. / unde et rivulus et mundus aquis non sta- / nis turbulentis comparantur. quia deum vi- / dent et divinorum carismatum luce re- / plentur. quia carismata quia sola gratia dan- / tur subditur quia lacte sunt lote. quia sicut / mater sola naturali dilectione lac filiis / ministrat. sic deus sola gratia dona ca- / rismatum filiis donat. qui residet iuxta flu- / enta aquarum plenissima. quia quanto de / deo clarius videt tanto magis ad alti- / ora cognoscenda intendit.

Gene eius id est modestia et pietas sal- / vatoris que in illo singulariter refulse- / runt. quis sunt sicut areole quia quemad- / modum ordinate sunt areole ab hominibus / expectantibus odoris et aspectus gratiam. / ita mediator in carne apparens doctri- / ne modestia et dulcedine delectabat pre- / sentes et attrahebat absentes consitere.

a.p. hec est aplis. prophis. qui concordi uo
ce non solum eius sermones. sed et mores
sacris paginis descripsere. Futura eius
archana incarnationis. et modestia la
zarum fleuit. sicut agnus obmutuit. et
talia.

Manus .i. opa xpi. que non uerbo docuit. o
pe compleuit. ut de doctrina sua mira
tes opibus confirmaret. tornatiles. que in
promptu habet facere quod uult. sic torna
tura ceteris est promptior artibus. et que in se o
mnem regulam iusticie tenet. unde dicit.
oportet me implere omnem iusticiam.
aureae. que uirtutes quas in homine gessit. di
uinitatis gratia perfecit. que nos ad spem
et amorem celestium excitant. iacinc
tis .s. aerii coloris. Venter .i. fragilitas
humanitatis. eburneus per decorem casti
tatis. que ab omni peccato inmunis. distinc
tus .s. non totus eburneus. nec totus
saphirinus. saphirus sublimitatem
celestium signat. distinctus quia per
tem humana fragilitas esurie. temp
tatione. fatigatione. morte. per tem diui
na celsitudo miraculis. resurrectione et
accensione intelligitur. Saphirus habet
speciem sereni celi. Crura .i. itinera passi
onis incarnationis. que columne per recti
tudinem et firmitatem. que quicquid per e
um gestum est ante tempora a deo dispositum
est. fundate super .b. i. super prophas. que
talis apparuit qualis predictus ab illis
diuina dispositione legentibus. uel ipsa dec
i dispositio que ordinauit et aplos.

Species eius. Quid per singula ipsius recte
poris membra laudo. totum breui com
prehendam. quo libanus altitudine et
amplitudine est insignis. ita dominus in
omnes qui de terra orti sunt ancel
lit. et sicut ille mons nobilium ~~ferens~~
arborum. ita ille omnes suos in se radicatos
extollit et conseruat. et sicut cedrus pul
critudine. fortitudine. sublimitate. odo
re. omne decus siluarum antecedit. sic di
lectus speciosus forma pre filiis hominum. que ipse non
accepit ad mensuram. et de plenitu
dine eius accepimus omnes. Guttur .i. in
ternus sapor et dulcedo uerborum xpi. quem pau
ci gustant. quia qui gustant amplius

Et iam tunc
Cum primis tenera doctrina uelud
que lacte sunt lote et resi
dent iuxta fluenta ple
nissima. Pudibundi ipla
ti quos pudet Gene eius si
cut areole aromatum con
site a pigmentariis.
Labia eius lilia distillantia
mirram primam. Manus illius
tornatiles auree plene iacinctis. Vent
er illius eburneus distinctus saphiris. Cru
ra illius columpne marmoree que fundate
sunt super bases aureas.
Species eius ut liba
nus electus ut cedrus. Gut
tur illius suauis
simum et totus desi
derabilis. Talis est dile
ctus meus et ipse est a
micus meus. filie
Ierusalem. Quo abiit dilectus tuus o pul

Tunc dilectus. Veni in hortum meum...

Et multorum gemme uirtutum.
Caplis. uel quibus libris aliis que cede
bant patribus.
Prolocutores. Verbo et exe
plo.
Exemplum perfecte amaritu
dinis sue. Quorum officium est
In nullo reprehensibiles.
Tota spe et desiderio celestium laborantes. Et illi qui
utentur carnibus et uxoribus non contra deum. Per aereo colore uel
Qui mundo utuntur sed tamen celestia non obliuiscantur.
etherco candore. uel duricia. uel frigiditate. Super fidem patriar
chas et aplos.
Infirmiores in sequentibus temporibus. et est in ferior pars. uel apli
qui eum per mundum allegerunt. fortes et sustentatores.
Quid per singula. Est omnium
bra eius. Electus est uirtute spec
iose. Est ipsa doctrina eorum.
Per eum omnes dealbantur.
In altitudine et imputribilitate
et odore. Est ita. Eos qui
spiritu sancto adiuuantur ad implenda
In suis singulis membris. Et digni
qui. Qui necesse est
Quem diligo.
Talem eum talem intelligas et
talis affectione coheret. Et qui suauis est
tam aptus cui ego secreta cordis
mei aperio. Quantum ad incomprehensibilitatem.

dant. qui ex umbra hostem ag
noscunt et fugiunt. que fluen
ta plenissima dicuntur. que de
quibus eum que in scripturas
filium querunt. per illam ple
nius inueniunt.

Post in riuulis ueteris legis
eruditio. Fluentis euan
gelica perfectio intelligitur. Que predi
catores et noua et uetera
proferunt.

Labia uba doctrine eius
que claritatem regni celes
tis promittunt. pacientibus
quiua mirram primam
que contemptum uolupta
tum predicant.

Filie. i. per decore carminis su
ariantur persone colloq
uium. sed eadem notantur
xpi ecclesia et sponse nomine et fi
liarum. cum ad patriam
celestem suspirat. filia est.
cum nichil nisi deum cu
rat audire uel loqui. spon
sa dicitur.

Quo abiit. Suos relinquens
eos quibus erat. sed ut
alios associet. post alios
etiam alios. Currere uisitet.
et sic hec et declinare dicitur.
ad modum candele. que
cum accensa sit. multas ali
as tamen accendit. ipsa tamen
nichil patiens detrimenti.

vi cap.

Quo abiit. audita qualitate dilecti de quo quesierant, filie ierusalem ad sciendum aliam questionem convertuntur tot laudibus quis audiens non concupiscat, et hoc in unitate sancte ecclesie inquiri oportet. in quorum corde potissimum et in quo genere conversationis dominus soleat inveniri.

t.q.

Quisque sine consortio ecclesie in christum inventi filias debet computari.

Cum dixisset descendit in ortum suum. addit quasi et sit idem ortus constitutus quam fruge fecundus. et dicit ad aream aro.

Rdet pius sponsor desideriis in fructuosis operibus eum delectari. et perfectos quosque castimonie virtutibus ad eterna gaudia colligere.

Mi in me descendit in me potest hic formam eius quam queris.

Non minus quam illa pertinuit ecclesia sanctorum apostolorum et aliis qui ad vitam de iudeis.

Suavis voce quia aliosque ad querendum mutuis collocutionibus excitas.

Terribilis que per unitatem caritatis compacta nullum volo cum aptum per malum discordie hostibus. et vicias ubi mundis spiritibus.

Non subito mutantis in castris iugiter conversa tu.

Averte non a desiderio cognoscendi desistas. hic de cognoscendo facultate ne presumas. unde dicitur magnitudinis eius non est finis.

Ecce unita.

cherrima mulierum

Nescio quo abierit scio quo declinaverit. Cum querunt. Quo declinavit ad gratiam dilectus tuus. et queremus eum tecum. Dilectus meus descendit in ortum suum ad

Cum ipse descendit

ecclesiam

Cmaxime.

areolam aromatum

Cquid ibi gerat ostendit

Cdelectetur bonis operibus

ut pascatur in ortis

Clilia colligit

dum ad perfectorum meritorum candorem pervenientes de statu ubi erant preuise ducentur ad celestia perducere

et lilia colligat.

Decor hic quod dixi in me spa(?)

Ego dilecto meo

Cmichi apud se para(?)

et dilectus

receptos

ratione locorum terrenorum ipsorum

meus mihi qui

Cuius scilicet desidia castorum

pascitur inter lilia

mentium et voluntate

pulchra es amica

Cdesiderio in quo me queris

mica mea suavis

Cdecori decore bonorum operum

et decora sicut

Cin uno christi

ierusalem terribilis

cornu in lateribus diuisis gradibus procuratorum per castra

ut castrorum acies

ecce unita

et ordinata.

esuriunt. aliter sicut per guttur ad labia vitalis flatus ut loqui valeant procedit sic in labiis domini verba que dicebat. in gutture vero potest occulta dispositio bonitatis eius intelligi. quia factum est ut nobis foras loqueretur. totus in deus et homo desiderabilis non solum secundum divinitatem sed et secundum humanitatem. ab ipso ~~[illegible]~~ conceptionis usque ad triumphum passionis resurrectionis et ascensionis.

inicio

Qlic. Quo abiit. sciendum quod deus qui ubique est in loco est localis non est. locale dicitur quod circumscribitur secundum partes loci supra et infra. ante et retro. dextra et sinistra. cum vero angeli et humane anime circumscribi non possunt longe minus illa est incomprehensibilis substancia. maior vero cognitio que in presenti de deo haberi potest est secundum sola eius opera. quod quia alcius etiam in carne possumus magnificenciam operum dei ~~[illegible]~~ attendere.

localis

subtilius

Gl. licet deus eodem modo omnibus rebus insit presencia et potencia substancia tamen familiarius dicitur inesse per gratiam illis quibus opera sua videntur mirabiliora. qui licet dei plenam noticiam non habeant tamen magnificenciam operum dei acucius considerant.

Irrigans fonte baptismi de alto veniens in humiles positos visitavit. ut nos sursum ascenderemus. dominus in montem descendit. moyses in montem ascendit.

Areola est mens fidelis que disciplina fidei recte educata. que equis lateribus hinc inde est composita. et que solerti fossorio crebertime reuisitata et superfluis germinibus expurgata.

Ego dilecto. hunc versiculum exponit exaggerando stimulum inmense caritatis. quia unius exardescit.

Pulcra es. hactenus vox ecclesie dominum suum laudantis et querentis. quia quam suis amatoribus non longe est sequitur quid queritis respondendo et declarat se illis loquentibus affuisse. et quid loquerentur audisse devotionem que erga se remuneratur digna laudatione illorum.

Castra romanorum tribulia erant. quod totum mundum premebant. sed non erant suavia. que veram pacem non habebant. in ecclesia nec terror suavitatem nec suavitas aufert terrorem. quia in terra celestem vitam agit. et barbaros diversarum nationum aliosque ad suum terrorem trahere satagit.

CVI

R. Quo in christianis me agnoscere queris. eo invenias me

gentium quam cum cerneret dominum faciem dilecti quam in maxime quaerit cernere meretur. Hec subsequenter audit. Averte oculos, quia oculos columbinos ostendi quibus sinceritas iudicie discerneret. Hii interpretatione peregrinationis nequam me perfecte cognoscere. Non, non videbit me homo et vivet. Sed neque tamen iuva primum quod tibi in patria reservatur.

Necessaria gravitate ferret quod a dilecti cognitione suspenditur, sequitur descriptio que assimulatur illi primitive ecclesie Ierusalem de qua non dubitatur quin amica dei fuerit.

I. consimilibus fetibus que tales alios reddunt quales ipsi sunt. Vel duplicis fetus scilicet geminae caritatis. Vel fideles de utroque populo conversi. Vel fideles fidei opus.

Reginae et concubinae parte que ad thorum regis accedunt parte generant, sed non utreque diadema regni habent. Reginae sunt qui intuitu regni celestis doctrine deserviunt, concubine qui amore temporalium Christum annunciant. Sed melius: sexaginta que sola dilectione preceptorum dei perfectionem habent operum, quod per multiplicationem .x. preceptorum per quinarium potest intelligi. Vel que .v. sensus corporeos ad regulam apostolice doctrine temperant. Octogenarius autem cum in malo accipitur temporalium curas et implicationes designat, que seculi cursus .iiii. circulis agitur temporibus et mundus .iiii. climatibus: oriente, occidente, aquilone et austro dividitur, vel ex .iiii. elementis compositus.

Quamvis multe et diverse persone, tamen fides una est in celis, unum baptisma. Unus pulcre unius operis. Non alia ante legem, alia sub lege, alia sub gratia, sed in una pace uno timore constricta.

Viderunt, id est magna laus catholice unitatis quam et gratia mater que genuit et preterea eliguntur et filie quas ipsa per spiritum genuit et nutrit. Morte viderunt, id est castitate vite eius dixerunt.

Que est id est ecclesia gentium firmiter instituta et usque quo multiplicate sunt diffusa et perducta per generationes et successiones suas usque ad novissima tempora. Illis novissimis temporibus tam inveniens synagoga tam bonum opera et opinionem ipsam sanctam ecclesiam tam diffusam tot sapientissimos sanctissimos secum eamque unam fidem predica vivorum et mortuorum miracula et multa alia christiane fidei argumenta iam convicta et

Que gemina est firmam conceptum
Averte oculos tuos a
lactem. — Quia maiestate
me quia ipsi avolare
et essentia. — Cogitationem
me fecerunt. Capil
num subtilitas. — Per ascensum
li tui sicut grex cap
velocitate.
rarum que apparuerunt
Qui acervus testimonii. — Que firmissima sermonum stabilitas, que devoret in loquendo cooperitur.
de galaad. Dentes tui sicut grex ovium
Que post lavacrum nunquam ascendere desierunt. — Qui ubique
que ascenderunt de lavacro. omnes gemel
vel in aliis fructum boni operis generant. — Certius
lis fetibus, et sterilis non est in eis. Sicut cortex
durus. intus alba grana.
mali punici. ita
Que absque eo quod
gene tue absque ea que
intrinsecus latet. — Que filios ex
occultis tuis. lx. sunt
amore sponsi et regni generante.
regine et lxxx. con
Que filios propter generantes sed ut aliquid exteriora querant.
cubine et adolescen
tularum non est numerus.
Simplicitate. — Que omnibus virtutibus et carismatibus perfecta
Una est columba
mea. perfecta mea.
Que quamadmodum matri sue
una est matri sue ele
a qua in fide genita. — Que conformis est
cta genitrici sue. Vi
genitrici. Crescere est ad imitationem
derunt illam filie.
sunt. — Que perducte adolescentule.
Que admonente alios ut eis se conformarent et eiusdem beatitudinis participarent
et beatissimam [margin: syon]
predicaverunt re
gine et concubine
Predicaverunt sive illi qui vie sunt principes regni sui

incomprehensibilem esse intelligis, et non est tua culpa si me non cognoscis, sed est infirmitas humane conditionis.

Capilli huius versiculi suppositi expositi, sed non piget nos iterando exponere quod auctorem non piguit scribendo iterare, nisi aliquid addatur.

Sicut cortex cum multa intra agatur, ventura perfecta intimum perfecte relinquit celestibus desideriis ardentibus. Sic cortex mali punici sic comparatur ecclesie, sed hec omnia nichil sunt ad comparationem rei de qua scribitur, que oculus non vidit nec auris audivit nec in cor hominis ascendit. Vel convenienter absque occultis que magna quidem sunt que vidente non latent, sed valde ineffabilia que latent.

I. Rudium et nuper renatorum qui non sunt apti ad predicandum sed humiliter iussis ecclesie obtemperant.

Non est numerus quemadmodum nec estimationis transcendit summa civium patrie celestis.

Mater nostra regnatrix gratia que eligit simplices et electos custodit et sublevat.

Superna Ierusalem mater que de optimum domum desursum descendit, que superna Ierusalem hoc solum de humana conversatione approbat quod in unitate sue fidei et dilectionis deo servire desiderat.

etiam illi qui nomine tenus ad hec vera subpositi eorum sunt, laudi eam digne fatentur.

Que est ista. Tunc ecclesia aurora fit cum mortalitatis atque ignorantie tenebras funditus amittit. In iudicio quasi adhuc aurora sed in regno diescet ubi plenissimum habebit [usu] veri solis.

Terribilis. Habet tales prelatos ordinatos qui probabilibus sententiis fidem nostram enervantibus terrorem nobiles incutiunt.

Quo per tertius ordinem iste virtutum collocat quo terribilis est ecclesia aereis potestatibus ut queque fidelis anima.

Visitavi per gratiam vel doctores a contemplatione per curam suam.

Si qui possent inveniri qui ad innovationem dominice passionis desiderent proprio cruore perfundi.

I. Christi. Qui sponte pro populo est oblatus, qui quasi currum per sui dogmatis gratia sua corda predicatorum implevit.

Synagoga consternente suam tarditatem ecclesia consolante hortatur exhortando revertere.

Aminadab iste fuit ab nepos unde patriarche qui persona sua in nomine indicat salvatorem.

Sollicitudo et anxietas ratio dum considerem Christum hominem solum legem a deo per Moysen datam.

Quia dum videt quod dolet de incredulitate synagoge sed scias proximos convertendam ut in ea iam appareat non infidelitas sed opera spiritualium agonum et virtutum.

laudaverunt eam.

Vox synagoge mirantis ecclesiam ascendentem.

Que est ista

Que per omnes partes orbis extenditur non parvo loco vel tempore.

Que veri luminis ortu sicut aurora mundo post tenebras

que progreditur

ignorantie monstratur

quasi aurora consurgens

Que a sole

surgens. pulchra

iustitie illustrata noctem

ut luna. electa

sub evangelica luce presentis

ut sol. terribilis

dum

ut castrorum acies

ordinata.

Que quanto sit ortus utique

mens est. Que quanto amaritudo est.

Descendi in ortum

meum vel nucum — Que ut

ut viderem po-

humilitatis. Que solute sunt

ma convallium

utarentur. Que aliqua bona facti

et inspicerem si

a dedissent

floruissent vi-

Que lex in sua

nee et germina-

debat mortem dei

ssent mala

Que doctrina spiritualis gratie per quos

punica. Nesci-

ecclesia fructificavit in

vi. Anima mea con-

omnibus gentibus sicut

turbavit me

legisse preceptis fuisse. Que quod

propter quadrigas A-

tamen eius meus. Que ad

minadab. Re-

agnitionem redemptoris.

Que ad pacem germanitatis. Que captiva vinclis. Que non sufficiat recta voluntate nisi

vertere revertere Sunamitis. reversio ostendatur ecce.

penitens et compuncta dicat admirative que est ista.

In nocte sancte presentis ubi variatur status eius, competenter comparatur lune que nunc clara mundo nunc despecta, nec iustitiarum candore plena nec pravorum dehonestata vitiis. In futura beatitudine ubi idem status erit sicut sol. fulgebunt iusti.

Quia nulla adversitate potuit cohiberi quin in se pro monstraret et pulcritudinem lune et laboriosa actione et solis in spe retributionis.

Quia per imaginem veri solis iste representat ambulans in omni iustitia et sanctitate et veritate.

Descendi. Iudea admirante agonem ecclesie et quanta spe sponsus [sponsus] perhibet testimonium ecclesie, ut dicantur esse vera esse que annuit synagoge se laudantem continuo insinuat que sit sibi causa apparatus militaris respondens ex voce doctorum ducum videlicet spiritualis sue militie.

Conturbavit me. Id est. Christus evangelium predicationem per iiii. mundi partes velociter discurrentem et iiii. totius fidei intentionem, dominum et a. iiii. personis scriptum fuit. Sed illi quattuor equi eodem spiritu unum currum ad bellum trahunt.

Non sic sponsus vel ipsa ecclesia laboret suos evangelicos synagoge mirantem predicat illa salubri plenitudine compunctam profitetur se cum prophane certatis diu ius aberrasse.

Quam predicit revertere que iudei ubique modo in iiii. mundi partibus dispersi in fine sunt convertendi. Vel revertere corpore, revertere animo ab errore ut decline a malo. Secundum revertere corpore revertere animo ut facias bonum et ne velis esse turbata.

Quando in. in fine. Dum ecclesia monet synagogam in spe redemptor annuens ornamentis illius se effectum daturum per mittit Heliam et Enoch in illis convertendis non laborantes nisi divinis scripturis et apostolis testimoniis certitudinem conversionis eorum habere.

Chorus id est militia pacis qui laudes creatoris canant et acies inimicas repellant in choris voces canentium in castris armate manus.

.i. gratiam augentem. Vel ut doctores explorent et curam in necessitatibus impendant.

Hebreice et alibi hinc Salamitas id est pacifica et alludit nomini Salomonis id est pacifici. Hebrei vero pronuntiant Sulamites.

VII

Q[uare] in p. In p[re]missis descript[i]o[n]ib[us] est descensus a supi oribz ad i[n]feriora: i[n] sup[er]ior[ibus] tu[n]c fit co[m]mendatio m[em]bro ru[m]. In hac co[m]mendantur i[n]feriora [et] ab i[n]ferioribz ascenditur ad sup[er]iora, ut ostendatur q[uo]d illa eccl[esi]a i[n] nouissimo ex illis a[n]te rep[ro]bis co[n]uocata, h[ab]ebit o[mn]ia membra sup[er]ioribz n[on] imparia, in q[ua] fit uirtutis p[ro]g[res]sium q[uo]d no[n] in ocio futura, s[ed] ad certam[en] p[ro]cessu ra p[ri]mam pulcritudinem ex certamine ostendi t[ur] futura.

Monilia i[d est] mu[n]ditissima q[ua]m no[n] discenti a[r]chi[tectus] ab illis s[ed] i[n] o[mn]ib[us] co[n]ueni[enti]a opum et [hones]tate clarescat.

Umbilicus i[d est] i[n]firmitas n[ost]re mortalitatis. Sit crater q[ua]n[do] infirmitate[m] n[ost]ram i[n] nobis exp[er]ti, tu alii p[ro] nos recognoscat: laboramus. uel q[uan]do eam damus tornatilis i[d est] rotundus i[d est] p[er]fectus, qui s[cilicet] ob id dat potu[m] sicienti[bus], uel calice[m] di uinu[m] ibi porrigit errant[i], ut a deo remunera tore eternum commod[um] uel eternam sapiam ex pectet. h[uius]modi crater non e[st] tornatilis, q[ui] opus mi[sericordi]e q[uo]d fecit non ca[usa] sue fragilitatis erigende ad deum fecit, s[ed] eternam mercede[m] requirit.

Possunt in actio t[er]tia elemosine q[ua]s pauperib[us] erogamus i[n]telligi. Vel u[nde] post c[e]t[er]a m[em]bra sponse actio t[er]tia co[m]parantur: ut et panem et potu[m] paup[er]ib[us] dare significetur: q[uo]d et de corp[or]ali et sp[irit]u ali refectione eq[ue] p[otes]t accipi. S[ed] ap[er]tius e[st] doctrina poc[u]l[u]m, in m[ini]stris est panis.

Q[uia] d[octores] doctores [uerba] sua p[re]dicant, s[ed] ex eloquiis utriusq[ue] [testamenti] sumunt, q[ue] ab uno doctore sunt edita. ut ipse unus pas tor ex duob[us] gregib[us] ouium unum ouile i[m]pleat: q[uo]d a capite comparantur. [Cre]mium d[ici]t, al[ius] uirtuti au[tem] su[n]t signe i[n]fidens i[n]g[re]ssum q[uo]d ad discretione[m] boni et mali pascat et ruminat: q[uo]d post discre tione[m] e[st] faciendu[m]. gemelli p[ro]pt[er] unitatem co[n]cordi am.

[Ue]r[tic]i. Qui archana i[n]spiciunt: ut i[n] apto possint p[ro] loqui, qui fluenta doctrine auditorib[us] dare no[n] cessant. Sic in ciuitate esebon piscine sep[ar]aq[ue] h[ab]undantes copiose p[ro]p[ter] fo[n]tem i[n] circuitu ip[s]ius ciuitatis aq[ua]m ministrant. et b[ene] dicuntur esse a[d] q[ue] in porta ciuitatis: q[ui]a nemo pot[est] ecclesiam i[n]gre di nisi prius asp[er]sus aq[ua] doctrine et bap[tismi]. Vn[de] in i[n]troitu templi salomonis erat mare eneu[m] ubi sacerdotes i[n]traturi lauabant manus et pedes.

[Acervus] Vallatus liliis. Co[ngregat]io bona q[ue] agimus gratia ut de claritatis et[er]ne gerimus, et p[ro]p[ter] hoc i[n]s[ti]dia[s] a[ntiqu]i inimico aditu[m] n[ost]re mentis circu[m]quaq[ue] obstruimus.

[Que ca]ecitate religioni diu captiua tenebaris. Cap[tiua] [uani]tate fidei. Co[r]pu[s] p[er]fecte. [Quid] Ec[clesia].

Reuertere reuertere

ad eccl[es]iam de synagoga. [Et] ut spem tue castitatis agnoscamus et copulate adiui ce nos i[n] amore una domu[s] si[mus].

ut intueamur

te la[pidem] ambe i[n] i[ps]e angulari la[pide].

te. Quid uide

p[ro]p[ter] quid co[n]struamus.

bis aliud in Sun

amite nisi cho

ros castrorum? Quam

Ca[stra]: acie[m]

pulcri sunt gres

co[n]firmantes p[re]dicatorem.

sus tui Em[plis] in testimo nis et exemplis Enoch, ab[raham]; le ge et helye sub lege et multo r[um] p[ost] gracie.

in calciamentis

filia principis.

Ca[lciamenta] in una. Cde[i] p[er] fide[m] et ca ritatem. C[oncordia]

Iuncture femi

duor[um] p[o]p[u]l[o]r[um] i[n] unam plebem fidei et fecunditatem ecc[lesie].

num tuorum sicut monilia que fabrica

C[onfirm]at opus excellenciam notat diuine manus appositio.

ta sunt manu artificis. Umbilicus tuus

C[rater] p[ro]pinans doctrinam.

crater tornatilis

C[er]t[am]e[n] ... in

numquam indi

olliu[m] sit.

gens poculis.

C[on]q[ue]mus sic i[n]ferior gr[adus] c[um] tr[itici] [s]ic[ut] a[ut] refectio erit de co[n]q[ue]stu no[n] multi. i[n] sup[er]iori pa[rte] u[er]o non tu[m] dicimus i[n] imo i[d est] in p[ro]fu[n]do.

Venter tuus sicut

C[um] germine doctrine [et] bo[n]i co[n]gregatis.

aceruus tritici val

C[um] bonis op[er]ib[us] i[n]si[gnis] n[on] a deo [non] p[er]fectis.

latus liliis

Q[uare] in p[rimo] s[un]t g[ra]d[us] p[ri]mo op[er]u[m] co[n]tinencia et mortificatione[m] uolupcatum laudat.

Hec dicens ad laude[m] ip[s]i us e[cclesi]e co[n]uincte ex Iudeis de ne se co[n]uertit, ut et Iudei fa cilius co[n]uertantur, et ecc[lesi]a de illis co[n]uertendis plus labo rat.

I[d est] illi uir[tut]e molles q[ui] gignunt[ur] n[atur]a et si mundo licite adh[e]r[en]t bon[um] annunciant.

Recte post g[re]ssus calciato[rum] iunctura feminu[m] lauda tur, q[ui]a p[er] ministerium p[re]di cancium p[er]ficitur una nimis co[n]iunctio credenci um p[o]p[u]lor[um].

Que fabrica ta sunt: m[anu] a[rtificis] i[d est] i[n]effabili largitate firmata co[n]dito ris.

Que co[n]iunctio arte i[n]scr utabilis co[n]silii ordinata e[st]: quis s[cilicet] nouit q[ua]re d[eu]s q[ui]ad illud c[ap]it u[nde]o se re caut.

Crat[er] tornatilis nich[il] noc[i]ue sup[er]fluitatis retinens. et q[uan]to i[n]firmiores iudentur tanto mag[is] deum honor[ant].

Mor[tificatio] uent[ris] n[ost]ri a cu[m] uis etri tice memores nostre fragi litatis fructus bonor[um] op[er]u[m] quib[us] p[er]petuo reficiamur. i[n] p[re]senti uita nobis s[er]uamus. acervus i[n] imo lacior et i[n] su[m]mo angustior crescit, sic et i[n] acti onib[us] n[ost]ris q[ua]nto altiores sunt in i[n]t[entione] tanto pauciores sui op[er]arios i[n]ueniunt. In feriori plures sunt op[er]ari[i]. m[ul]t[i].

ta de possessionibus et las tribu-
unt. pauci sunt qui possessi-
ones relinquunt.

Lactatores
ructuum qui solidos cibos at-
terendo in naturam lactis
convertunt. unde nutriti [nutriuntur, struck through] ant
parvuli nuper in fide renati.

Collum .i. illi per quos uox
exit et esca in corpus transmittitur
qui sunt turris quia et exemp-
lo vite muniunt alios et de-
corant. in ebore .n. candor no-
tatur.

Piscine continentes multas
aquas sapientie et doctrine ad po-
tandum eos qui erunt in eius
regni merorem presentie autem quia
piscine sunt nulla plenaria
sed ita inde utriusque multiplici-
tatis que erit filia.

Castissi-
mi discretores boni et ma-
li. sicut et per nares odor vel fe-
tor discernitur. quos nullas
alta spes et vicii et [struck through] tenet locum. — (margin: eminentiorum)

Que respicit semper prauet contra
contra insidias vel dolos diabo-
li vel malorum hominum. ut sui
os muniat et aliquis in extra
hat.

Damascus metropolis Syrie. que multa mala israeli intu-
lit et capta autem per hanc omnis
multitudo demonum vel ne-
quam hominum signatur.

Semper purpuram uerit re-
gis .i. passionem in memori-
a habentes et ad imitandam pa-
tientiam Christi resuscitentur.

Posita in canalibus huiusmodi
ut tingu atur sanguine
Christi et ibi fulta efficiatur in
idumentum regis.

Deliciosa est et fastidius ciborum
ratio alii asie amaros et in utiles fastidiis quidam bona ut procedas ad meliora.

Duo ubera tua si-
cut duo hinnuli

Capra a longe videt sic sancti doctores celestia. Etiam una per fidem et castitatem.

capree gemelli.

Ecclesia illi qui te iungunt capti ligandi et solvendi
habentes potestatem .i. sol.

Collum tuum si-
cut turris ebur- Eburnea
per castitatem. Ecclesia illi perspicacissimi

nea. Oculi tui sicut
prudentes et futurorum. Capitis sui in me
piscine in Esebon.
moris. Ecclesia generum et iustitie decorare
que sunt in porta
erit una filia.
filie multitudinis.

Nasus tuus sicut
Libanus mons candidationis
turris Libani que re-
eccam significat. Ecclesia potius
spicit contra Dama-
sanguis.
scum. Caput tuum
Ecclesia circumcisionis quam non habent carnem videri. Ecogitationes.
ut Carmelus et co-
me capitis tui si-
cut purpura re-
gis uincta cana-
Ecclesia per singulas
libus. Quam pulcra
Fide. Cope. Ecclesia non
es et quam decora cari-
que sunt haec quia vacas celestibus deliciis
ssima in deliciis. Sta-
eius.
tura tua assimi-
lata est palme et ubera tua botris.

Sicut turris in monte idcirco ad speculan-
dum ponitur ut hostes que veniunt longe
videantur. sic predicatores vita semper in
alto debet firma permanere ut incursus
malignorum a longe perspiciat ut culpam
prius quam veniat [com struck through] deprehendat.

Caput tuum .i. mens tua que regitur totum corpus
et cogitationum est alta ut mons per conversa-
tionem vite et talis mons quia hec scientiam circum-
cisionis non in oblatione carnis sed superfluitatum
cordis.

Conche maris ferro circumcise lacrimas purpu-
rei coloris emittunt quibus collectis tinctura
purpurei coloris conficitur. carnales que pur-
puram regis susceperunt sunt per corda fide-
lium. Lana que tingitur ut indumentum re-
gis efficiatur est humilitas sapientendo que (vinc-
ta est canalibus quando constanti corde virtus hu-
militatis in continua [divini struck through] cruoris memo- — (margin: dominici)
ria ad tolerantiam animatur.

Statura tua que recta vel hec anima in certamine
presentis vite gaudia futura pregustans sub-
ditur statura .t. a. per hec est rectitudo bone o-
perationis. que ad terrena despicit incurvari totam
se ad celestia erigit et in certamine posita tendit
ad bravium. quod finito agone victrix dona-
da est. palma in inferioribus aspera est sed de super pul-
cra est et fructum gerit sic ecclesia in terra aspos to-
lerat labores sed sperat se in celo accepturam
premium palmam. conservat folia sic ecclesia
variante seculi statu eadem tenet fidei sacramen-
ta.

I. magistri qui per capacitate audientium su-
am temperant doctrinam et unumquemque ad sub-
limia ab ubertate domus dei inebriant.
et corda exhilarant.

Dixi .a. quasi et quod tales habet doctores non est tu-
imitatur sed est domum meum. que ascendi in palmam
.i. dedi esse augmentum virtutum donec ad
perfectum veniat et apprehendam fructus ei-
us. ita confortabo et multiplicabo virtutes
in eis ut nullo modo possit decidere donec ad
maturitatem perveniant. et per hec ubera tua e-
runt sicut botrus cipri. quia illi qui prius noluerunt
sub emulo le nuntiant. in eo potore sapientia
i. Ecclesia sancta dispositus debriabunt. — (margin: tunc discrete predicantes)
Ecclesia sancta tabor in augere profectum

Dixi ascendam in palma.

Dyci. qui insistendum est ad conversionem iudeorum. quia tam pulcra est coniunctio secutura: et quia maxime pro eis passus sum. quia eos salvandos previdens.

In gutture vox presentis doctrine. in odore fama absentis designatur: et ideo vino illa propter fragranciam virtutum. hec malis observavit: quia absentis fame comparat.

Dignum. d. m. Dum sponsus laudat guttur sponse. illa intelligens in gutture verbum per quod salus datur mundo designari. ex magno amore verbum dispensare volens: rapit verba ab ore sponsi. ille vino optimo eam comparavit. hec subiecit. dignum. d. m.

Dignum. d. m. verbum quod in ore meo dilectus posuit. tante est sublimitatis quod non per alium quam per ipsum sponsum mundo debuit predicari. quia non est alius inventus qui solvere et librum et ab illo suscepit. alii ex parte cognoverunt. quia docente divinitate. tunc in perfectione sapiens perfecit. et liberat passionem sustinuit. et membra non eodem modo.

Ego prius seculi adeo ab omni errore ad deum sum conversus et civis et domesticus: et ipse prius humano genere iratus ad me est conversus naturam mee mortalitatis indutus.

Veni. di. ecclesia videns quod nec ad bonum operandum vel egrediendum per se sufficit. nec in bono persistere vel auditores quantum per se repit diu exter ne explorat auxilium.

Veni. qui assumptam pro me humanitatem in celo locasti: per presenciam divine gratie visitamenti in agro mundi sed in verbi possum spargere. et villas cohitatorum vivis unam fidem construere.

Mane quia nox infidelitatis transiit: et lux fidei apparet. procedens ex matutinas resurrectionis christi ab ipso mane resurrectionis labore mutuo inspirando. ego predicando.

Sed hunc qui in fide et recta operatione profecerant. et desidium paciendi recipi-

Quod est tenendum si vinee floreant. si flos fructus ad perfectum fructum convalescat. quia multum non est si quis bona incipiat. sed valde mirabile est si in eo nomine recta in bono opere producet.

Ibi. i. ubi ad videndas vineas et mala

Cap hec qui fugitivos rectorum. Coe et salvandos quorum prefulti munderi.

palmam. et apprehendam fructus eius.

Cec per hec ide.

Cap doctrina multa per

et erunt ubera tua

secesset: multi de parte pal magis ascendit

sec. C dulcedo si incedere.

sicut botri vinee

et odor oris tui si

cut odor malorum.

Cap enim predicatoris officium quia guttur tuum si ubera continetur.

cut vinum optimum

Cap nor esse

dignum dilecto

Ci. dignum prevomibus ut paulo.

meo ad potandum

Cap auctoribus

labiisque et dentibus

ut augustino.

illius ad ruminandum

Cap. Cc omni falsum. est

dum. ego dilecto

non alii. et Cet multis fortem que

meo ad me conu

dite. Cet in presenti

sio eius. veni dile

uita. Cap assidua predicatione

cte mi. egrediamur

one. Cap ad le

in agrum. com me

gitime videndis intelligendis

mor in villis. ma

ne surgamus ad

Cap aliquo inicio

vineas. videamus

fidei et confessionis.

Clarum fuit excolendi. Cap

si floruit vinea. si

exercere et opa. ne fides ociosa

inveniatur. Cet quia multociens florem non sequitur fructus.

flores fructus p

Fructus crucis post dici resurrectio. et ascensio adventus spiritus sancti. et salus mundi. et per hec doctores sunt confortati et inebriati.

Et non solum os. sed et in odor oris tui. i. fama predicacionis alliciet et invitabit ad gustum.

Guttur vino comparatur. quia mala ex novitate vinum ex vetustate laudem consequitur. sic vinum malorum prestat. ita prestat presens allocutio et extra ipsi fame quam de illa potest audiencium sermo disseminare.

Non ita facile ad potandum quod ille prius potans aliis porrexit. sed cum labore et studio meditandum.

Ego. di. Totum studium me et servitutis et devotionis ad ipsum refero. et in presenti vita ne laborando deficiam me adiuvat. et in fine seculi ad gaudia recipiet.

Ab occulto cordis in quo contemplabar te et eos qui ad huc a principio orandi et excolendi sunt.

Ergo quia sum [illegible] quod in fine mundi videa obediencie et adiuva. // conversa

In agro christiani. in villis pagani. in vineis ecclesie. in floribus fidei. in fructibus virtutes. in malis punicis martirum designantur: in his singulis sponsa dilecti sui presenciam querit.

Studiosius laborem et in quibus dum conversis ut apostolus in galathis minor et in cultura ager indiget quam vinea.

Videamus ut ego quasi pedagogus sum parvulorum possim discernere eos qui adquisiti sunt.

memorem

Hoc d.

quo se habeant. quia in psi cantica ut qualiter nutriendi sunt intelligant.

Mandragore merito inuocat sponsum ad apicalium predicationis. ubi predicatores per cap[illos] fragrant uirtutibus.

Quasi reconducit iudeam inspirata lege et edocta in summo desiderio deum inuestigat.

Vel seruaui te in intellexi omnia precepta et testimonia uel promissiones utriusque testamenti esse data. uel omnia poma. i. iustos utriusque temporis te solum incarnatum iustificatos cognoui.

Videlicet i. facie ad faciem uideam et ore ad os loquar.

Ecclesia uel synagoge.

Donec compleat diuine seruitutis obsequium. ipsa ad communem redire curam humane fragilitatis necessitatibus admonita consentiat.

tiuum. Si floruerunt mala punica. ibi
i. tenera in doctrina
dabo tibi ubera mea.
ut per hanc crescat populus. Et aliter egre
Mandragore dede-
diendo uere est. quod iudea in bonum sub capite. Et opinionem. Christe. Conuersus ad nos fide et conuersione
runt odorem suum.
Omnia exempla ecclesia materia. Et nouorum
portis nostris. omnia poma
apostolorum. Et uetera prophetarum
noua et uetera dilecte mi seruaui tibi.
prophetarum. Et illo capitulo exponenda.
Et qui alius. Et cuius non debui
Quis mihi det te fratrem
i. in memoria esse quod secundum carnem frater nostri
meum sugge[n]tem
Ut cognoscam te uere humanum
te ubera matris mee. ut inueniam te fo-
tatis naturam. Et quem nunc uisus nulli facie est. Et corporaliter iungar fide et sequenter plene iungar nuptiarum tempore. Et iam gentilitas non dicat
ris et deosculer te. et iam nemo me despi-
me excecatam esse et reprobatam. Et quasi uelit aufugere. Et aliis docebo ut
ciat. Apprehendam te et ducam in domum
doctrina in secretarum
matris mee et in cubiculum genitricis me-
Et facias me delectari. Et in conuersione multarum uirtutum
opum pigmentis. Et dabo. Tu augebis gratiam in me et ego augebo seruitium tibi non ingrata.
e. ibi me docebis. et dabo tibi poculum ex uino
Et ex caelestium incipientis ecclesiam. Et sanguine martirum.
condito et mustum malorum granatorum meorum.
Et tunc erit. Et in hoc presenti.
Leua eius sub capite meo. et dextera il-
Et quia
lius amplexabitur me. Adiuro uos filie Ie-
Et in multitu carnalium perturbationum. Et a quiete placidissima
rusalem. ne suscitetis neque euigilare faciatis
me deuotionis et sui contemplationis aspectibus astare delectatur. Et quam
dilectam meam donec ipsa uelit. Quem est
digna. Et in gradibus uirtutum ad
ista que ascendit de
gloriam peruenit. Et operibus electis et de
deserto deliciis affluens
sidero solus celestis proferre. Et de priori
exercitatione.

si floret uerum ministrantium obsequium et factam doctrina meorum predicatorum exhibebo a similitudine sedule nutricis.

Porte apostoli et eorum successores. Mandragore i. uirtutes illorum que sunt apte medicamentis que contra consuetudines mundi adducuntur qui eorum que nauseam ubi dei excludunt. quia ca ab hominibus sine dolore excidi faciunt. que preferunt mala i. ecclesias suauiter redolentia in confessoribus. si illa malis punicis i. martiribus odore dederunt. que exemplis maiorum minores confirmant.

Vere uere possumus egredi. quia hec tales predicatores que suo odore i. exemplo confirmant minores. que mandragora que sunt in portis nostris. i. uirtutes dederunt odorem suum. i. confirmant per exemplum minores porte .i. sunt apostoli uel quilibet predicatores eorum successores.

Inuisus erat dilectus deus in principio erat uerbum foris. dum uerbum caro factum est.

Rem manifestabis cognitionem tuam in me semper augebis plusquam per legem et prophetas.

Quibus que talibus dum loqueretur intersapientes interrogans et respondens.

In lauacro regenerati fide uniti quamuis imperfectus.

Leua i. mysterium incarnationis et dona que dat in presenti sub capite que per ea sustentata in presenti contra perturbationes mundanas quiescat et quodam modo cum deo dormit. et dextera i. futura bona i. plena eius uisio amplexabitur me i. tota undique circumdabit ut nullis turbo miserie possit inuenire. erit

Audiens sponsus illam contemplatiuam ecclesiam in presenti uelle dormire et quandoque requiescere. et uidens multos gigni ab ecclesia qui alios perturbant, admonet illos ut a perturbationibus desistant.

Iudea iam tenta sponsi agnita caritatem exardescente gentilis admirando et congratulando dicit quem est.

Sub arbore etc.

Gentilibus admirantibus respondet ille qui est pax nostra qui fecit utraque unum et admonet meminisse gratie per quam ipsa erecta est. et aliorum congaude saluti.

Suscitaui. Q̄d fuit effectus magne benignitatis q̄ in illa arbore unde̅ execrata est mr̄ tua. ex quo duxit sanguinis eius. scilicet nasci n.

Solemus signum aliquod sub digito uel brachio alligatum circumferre quo admoneamur illius rei cuius frequentiorem habere uolumus memoriam.

Ponimus ut signaculum sub brachium que ea que fecit ita audire et sequi studemus. que uere sunt exempla uirtutis.

Dilectio que in hominem uite efficax fuit ut mors que per eam anima mea a corpore seui̅cta fuit.

Post corruptionem matris a parte subiungit de dilectione ut non ex uirtutis ostendatur docta esse.

Sicut mors separat animam a corpore ita amor dei a carnalium amore.

Lampades e. i. corda fidelium in quibus amor dei continetur ut in uase sunt ignis. que terrenis fuerit ~~feruet~~ dei et proximi dilectione sunt flamma. que exterius lucent operibus iustitie. he lampades non extinguuntur in aduentu sponsi.

Quia ubi habundat amor ethnorum mox uilescit possessio labentium. Recte subditur. si dederit homo aplis aliis sanctis dimissis omnibus nichil uisi sunt sibi perdidisse dum uera bona possent habere. unde paulus. omnia detrimenta arbitror ut stercora ut christum lucri facerem.

Quia et si hec totum dedit ei quem diligit. quid commercii facit et dilectio est preciosa nobis non.

Et. Soror nostra cura aliquando cresceret per incrementa uirtutum firmis auditoribus non posset preferre uerba predicationis ad ulteriora. dicit que dei uerbo copulata sancto repleta spiritu predicationis ministerium in filios concepta fecatur quos exhortando peperit eo ueriendo peperit.

Si inuentus fuit aliquis ab incursionibus ereticorum defendere alios possit armis nec ac fortiter resistendo uel nature ingenio munitus uel philosophica scientia uel sancta instructus diuinis scripturis eum informe in.

Templo sup illum in uera a que eo

ensis in uera sup dilecta gratia omnium.

tum suum. sub arbore

Christus de passionis te ueno malo. Et in uindicta ipsius adulti cruci suscitaui te.

Certiore ulteriore. Ca ipso

ibi corrupta est mater

et uestre passiano uiolata.

tua. ibi uiolata est

Et que suscitaui a tanta calamitate. Et dilectionem meam. Et sigillatus sit in nomine meo ut nullatenus sit

genitrix tua. pone me

receptacula in se uisus ad. ultimi Et sup uo

ut signaculum sup cor

luntate. Et ut non tantum corde exclusus diabolus sit. sed nec in opere aliquod suum notari

tuum. ut signaculum

possit. Et operationem.

sup brachium tuum.

Et quid agere debet

quia fortis est ut mors

Dilectio. dura sicut

Et emulatio dilectionis ex

infernus emulatio. la

cunio. Et iustitie.

pides eius lampades

Et quilibet agilissa. seductiones. blandicie.

ignis atque flammarum.

aque multe non potuerunt

Et que est ea radix constancie.

extinguere caritatem.

Et preceptis difficilime augusti

neque flumina obru

entibus in mortis. Et ab eos per puniendo

ent illam. si dederit om

Et carne. Et pro eo quod dis

substantiam homo domus

ligit.

sue pro dilectione. quasi nichil

Et ad synagogam

despiciet eam. quam de extra gen

tium.

Sorori

Et qui curam ad

tra paruula est. huc doceri excipi

et ubera

et.

Ponimus christum ut signaculum sup cor et ea que dixit tota dicimus. qui diuine ueracitatis sunt uerba sapie.

Uiti. quia ad tantam puerecta es gratiam pone me. unde fuisti et causa permissa que te serua sub peccato primi parentis. uel sub precio crucis. et letali ostium synagogam. uel in sub salua tione

Dura. quia nullis cruciis temptamentis hostium a nostre salutis cura reuocare potuit. sic inferni nullis cruciatibus miserorum mitigantur nec a seueritate sue sunt commutatione.

Pura de uirtute dilectionis accumulando subnectit lampades eius etc.

Quanto ardentior comparatione ardor zelantis nos dei commendatur affectus.

Quia domus que sup petram caritatis fundata est ruentibus fluminibus non potest cadere.

Flumina temptationum. que uel uisibiliter uel inuisibiliter temptant corda fidelium.

Maria uirgo fuit sponsa in patriarchis. amica in prophetis. prima in apostolis. columba in patribus. soror in uirginibus.

Quos minus. i. emulitones mei noua est hec ecclesia tenera ad nouam dilectionem retinenda.

Si que est. non ~~a deo~~ deo ibi tunc ad repellenda hereticorum sophismata. sed tamen simplicitate fidei

intrare volentibus, ianua celestis patrie potestatis pande reseratam
uia predicando, i. paruulos sibi
endo supponamus ei in marine
sibilia prior uiror exemplis
quibus suum melius impleat of
ficium.

Tacenti i. quod ipse uelit auscul
tanti quid sit debeat aperit.

Iam loquitur contra de tota
ecclesia, ex apostolorum fundamento incep
ta quia ex tunc fuerunt ubera in
ecclesia usque ad nouissima tempore
eius.

Idem est argentei i. pacifica
est pecunia pro deo erogata pa
cem inter deum et hominem conciliat.

Sequitur uox ipsius pacifici
quod ostendit quantam curam
habeat de hac uinea, i. quod sua
relinquentibus in eternum con
seruet, i. quid singulare pre
mium doctoribus eius dispon
at.

Que habitas in quidem uinea
legis apud me seruatur pro mu
ltis premium, i. duplex retribu
to doctoribus quorum ad eterna
mercedis dum differtur dies
nuptialis quantum ualeat u
nusquisque in cultura huius uine
e insudat.

Amici i. angeli quos adiu
tores et decimi, i. spiritu iustorum qui
iam cum deo sunt, i. pro fratribus orant.

Ita age uitam ut quicquid
uel uoce uel opere orauis di
gnum sit a me exau.

Fuge .d. annuens ecclesia, recede
quam diu uis a bello. differ
presenciam tuam ego sic te lon
ganimis quicquid precepis pa
ar.

Fuge nos dicitur, quando id quod re
minisci uolumus non occurrit
uel quando id quod uolumus
memoria non tenemus.

Cer sunt. i. Certatio est.
non habet quid faciemus
Certans ne ad eam confirmandam ad
iutores mei. Cui per gratiam
sorori nostre in die qua
Cum dum in thalamum introducenda sit in terra
alloquenda est? Si mu
separanda. Cum
rus est, edificemus su
[illegible] bilis sanctis diuino eloquio lucidos
per eum propugnacula ar
Coniungere i. conso
gentea. uidens Cum perfectos uiros
bonos dolatos i. pla. Si hostium
uos adiungendo
est, compingamus illud
Cum quorum odor timet serpentes, i. ecclesia
tabulis cedrinis. Ego
Cum glutino caritatis uiuis lapidibus
murus, et ubera mea
congesta. Cum altiores sic turris excedit pari
sicut turris, ex quo facta su
rum sic quasi lac dant albus. Cum quam longius recta
m coram eo quasi ferant. Cum gratis ob
latam non emptam. Cum ei quasi pacem re
periens. Vinea fuit pa
quasi accipiens. Cum certa in toto orbe
quasi uel pax. Cum in pace. Cum in ea
cifico in ea que habet populos.
Cum eam. Cum prelatis
tradidit eam custodibus;
Cum que est in uirtute spiritus. Cum pacis signe regnaris
vir affert pro fructu
aliis correctum nullo tantum.
eius mille argenteos. Vi
Cum quem uertunt dicas quod uinea est coram me
et quod eam tradidi custodibus, i. tenere quod
quam i. ea sit.
nea mea coram me est.
Cum bonum uideo ne aliquem obliuiscerer mod
ti spiritu mod retributionis minus legal
Mille tui pacifici et du
cum. Cum doctoribus. Cum duplex fructus ge
minatis in eis. Cum quia duplex meretur
premium qui et se tuetur et alios sic cum
centi his qui custodiunt
Cum opera. Cum uirtus in spiritualium cultura
fructus eius. Que habitas in
fructuum. -te.
Cum qui isti sunt presentes nuntiant ibi termini =
ortis, amici auscultant te. Fac

Ego murus. audiens ecclesia hec consilia uel pro
missa sui redemptoris iam non aliter altum excep
tat, sed quisque per se respondeat uoce deuota.

Hec omnia non potui habere a me, sed ex quo donum
in sue pacis per uerbum reconciliationis largitus
est.

Vindicatis pacem repetiens. Cum in ea pace quam
dixi fuit pacifico Christo uinea illustrata que olim
lege et prophetis est prenunciata, quia pax non unam
tantum gentem uideorum continet, sed habet multos po
pulos de toto mundo collectos non aliquibus homi
nibus sed sola illa pace quam inter deum et hominem
facere uenit. Cuius uinee custodia domino cura est, et
quod uale est omnibus ut eius principes fiant recte do
cent et dicta. e.c.u.a.

Omne precium pro fructu quicquid habet pro mille
perfectio pargentum est mundanum accipi
tur quod aliquando parum est in re, sed magnum de =quod
uotione.

Eadem perfectio quia per mille significatur, i. p. c. no
tatur quod in quem numerus perfectus i. idem ualet du
centi quam si diceret duo milia.

Exigo a te
ut habites in illo tumultu dissessura, [illegible]
[illegible] pectora in exigo ut uo
cem tuam me audire facias.

Quia habitas in ecclesia uel quibus fidelis anima in ortis
habitat, quia iam uiriditate spei et honore operum est
repleta et sicca que spes huius mundi, cum os
a quibus hic amantur et festinat ad arescit, quo
in ortis habitat oportet ut sponsum uocem suam
audire faciat, i. in tantum bonum predicato
rem imitetur, in quantum ille dilectatur quam
desiderat, cum amici auscultant, uidelicet omnes ele
cti, quia ita ad celestem patriam reuiuiscat ut illa
uitae audire desiderant.

Hec fuge .d. quia fugiendum qui ex carne com
prehensibilis factus es diuinitate tua intelligenti
am nostri sensus excede, i. intra nobis ipso in
comprehensibilis permane. hec clamat ecclesia domino
spiritu prophetico postquam mortem et resurrec
tionem ascensionem eius descripsit.

Ad opera domini loquitur qui non oportet eum quam
diligit fugere, sed memor sue conditionis illi
uoluntati consentit.

Assimilare. i. cum in montibus figas pedes dig
nare dilabi ad ualles.

pacifici est genitiui casus. sic patet
thess. quod habet salomonis. sic sic pacifico
i. salomonis.

crebrime

Assimulare. Ita fuge ~~ut creberrime~~ quod per gratiam compunctionis fidelium cordibus appare[at] quibus sunt montes aromatum quae despectis omnibus cupiditatibus et purgatis viciis in amore celestium tenentur et virtutum odore fragrant et bonus odor Christi sunt.

per claro visu.

dum non potest iungi per presenciam.

mea audire vocem

vox ecce. non per

tuam. Fuge dile

mutua se cognosci et sola fide in telligi.

in descensu.

cte mi et assimi

lare capreae hynuloque cervorum

ceruleus

super montes a

romatum.

Liber sapiencie apud hebreos nusquam est.
Vnde ipse titulus grecam eloquenciam redolet.
Hunc iudei philonis esse affirmant. qui pro[pterea]
sapiencia nominatur. quia in eo Christi adventus. qui est
sapiencia patris. et passio eius evidenter exprimitur.

Non solum facite.
Terram: carnem. scilicet dis- / Ut caro obediat
crete reprimitis ne sup- / spiritui.
biat contra spiritum. quia primum querite regnum
dei et cetera. / Quibus data est potestas iudicandi

Diligite / Christe
iusticiam qui iudicatis terram. Sen-
et scripturam pie legite et intelligite.
tite de domino in bonitate. et in sim-
plicitate cordis querite illum.
Contemptabilis dominum
quoniam invenitur ab his qui non
deum tuum. / Iudeis. quia iustus ex fide
temptant illum. apparet autem
vivit.
eis qui fidem habent in illum. / Que societas
Per- / lucis ad tenebras. aut que convencio Christi ad belial.
verse enim cogitaciones separant
Cuera. / Contra omnem insipienciam.
a deo. probata autem virtus corripit in-
Ubi zelus et contemptio ibi inconstancia et omne opus pravum. Et spiritum.
sipientes. quoniam in malivolam animam non
Que desursum est pudica. pacifica modesta. Qui peccatis sub
introibit sapiencia. nec habitabit in corpore
iacet. corpus non sapiencie est.
subdito peccatis. Spiritus enim sanctus discipline effugiet / Qui docet omnem disciplinam
et fictum. et auferet se a cogitacionibus que / Qui aliud dicit et aliud facit. / Cogitaciones hominum quoniam vane sunt.
sunt sine intellectu. et corripietur a super- / Dies iudicii. est dies retribucionis veniente iniquitate puniuntur.
veniente iniquitate. Benignus est enim / Corripiuntur.
spiritus sapiencie. et non liberabit maledictum a / Videre vel recte. / Contra omne detractorem.
labiis suis. quoniam renum illius testis est deus et / Cogitacionis que in corde est.
cordis illius scrutator est verus. et lingue eius auditor.

Gloss: Hunc librum ieronimus asserit non a Sa-
lomone ut putatur. sed a philone doctis-
simo quodam iudeo fuisse conscriptum.
quem pseudo-graphum appellat. quia
nomen alienum sibi usurpat. cuius
exposicionem presbyter bellator octo volu-
minibus comprehendit. dicit tamen ieronimus hunc
librum apud hebreos non haberi: sed grecam
magis redolere eloquenciam. nec inter cano-
nicas recipi scripturas.

In simplicitate. id est voluntati illius vos su-
biicite et mandata custodite. quasi dicat.
Que non intelligitis nolite reprehendere. quia
secreta dei non possunt humana racione
comprehendi. quia incomprehensibilia sunt
iudicia eius. et investigabiles vie eius.

Quoniam in malivolam animam. frustra
sibi blandiuntur philosophi et heretici.
et falsi christiani. soli enim mundi corde sa-
pienciam dei possunt accipere.

Benignus. Contra illos invehitur
qui cogitaciones bonas et malas dicunt a
deo inmitti. cum deus velit omnes homines
salvos fieri. et ad cognicionem veritatis
venire. Ipse enim neminem temptat ut
decipiat. sed ut probet. Unde:
temptavit deus abra-
ham. et alibi. proba me
et tempta me. Unus-
quisque autem temptatur
a concupiscencia sua. et ius-
to dei iudicio permitti-
tur cadere: qui spiritui ve-
ritatis noluit obedire.

Quod continet omnia. id est
ipse qui omnia gubernat
et regit. vel qui atti-
git a fine usque ad finem.
scienciam habet vocis. id est intel-
ligenciam scriptura-
rum prestat hominibus. vel quod continet omnia. id est homo qui convenienciam habet cum omni creatura.

j primum capitulum

Nota.

Unde dicitur. Iste p[re]dicate e[vangelium] om[ni] c[reature]. Sciam habet uocis .i. diuersarum linguarum a spiritu sancto qui dedit apostolis loqui diuersis linguis. man. dei. uel quod co[ntinet] omnia .i. spiritus s[anctus] qui omnia replet sua essencia. scienciam habet uocis .i. uerbi dei .i. eiusdem scientie cum uerbo. uel hoc quod continet omnia .i. ecclesiam quia alii datur & c.

Propter hoc. Sicut electi donum scientie & pietatis per spiritum acceperunt: sic reprobi superbia sua inflati & maligno spiritu instigati errorem suum impudenter proferunt. quoniam spiritum dei zelare non possunt. s[ed] iustam penam euadere. quia sicut oculi domini super iustos. & au[res] e[ius] in p[reces] e[orum]. s[ed] ita uultus domini super facientes ma[la].

P[re]tiose sunt murmurationes & detractiones. Susurrones. & detractores deo sunt odibiles. Unde salomon. qui detrahit alicui rei: in futurum se obligat.

Os quod mentitur. & mendacium leuioris culpe. & quis mentitur prestans beneficium. Quod autem scriptum est de uno bonum fecisse obstetricibus hebreorum & raab meretrici: non ideo factum est quia mentite sunt: sed quia misericordes fuerunt. nec remunerata est fallacia:

cordis illius scrutator est & uerus: & lingue eius auditor. Quoniam spiritus domini repleuit orbem terrarum. & hoc quod continet omnia scienciam habet uocis. Propter hoc qui loquitur iniqua non potest latere. nec preteriet illum corripiens iudicium. In cogitationibus enim impii: interrogatio erit. Sermonum autem illius auditio ad deum ueniet. & ad correctionem iniquitatum illius. quoniam auris zeli audit omnia. & tumultus murmurationum non abscondetur. Custodite ergo uos a murmuratione que nichil prodest. & a detractione parcite lingue. quia sermo obscurus in uacuum non ibit. Os autem quod mentitur occidit animam. Nolite zelare mortem in errore uite uestre. neque adquiratis perditionem in operibus manuum uestrarum. quoniam deus mortem non fecit. nec letatur

Interlinear glosses: domus gratie. ecce amplexus est terram. ut homo. Aliis per spiritum datur sermo sapientie. alii sermo scientie. alii fides. alii gratia sanitatum. .i. spiritus sanctus. deum. dominus interrogat iustum & impium. clamor sodomorum & amorreorum ascendit ad dominum. iusta ultione puniuntur. murmurationes quoque filiorum israel iusto iudicio dei perierunt. punitionem. qui. .i. dei .i. zelantis per amorem quem habet ad animam. occultus. omne uerbum ociosum quod locuti fuerint homines rationem in die iudicii reddent de eo. in uero ne pecci. in mendaciis.

Zelare. enumerauit que sunt hominum noxia .s. murmurationes detractiones & mendacium. nec idem aliis uerbis replicat. ut .s. fugiamus ea. Mortem. s. f[ecit] ob noxia. Non enim placet mors nostra deo quia nolo mortem peccatoris

in perditione uiuorum. Creauit enim ut essent omnia. Quare moriemini domus israel: quia nolo mortem peccatoris

uel morientis dicit do
minus. deus enim auctor
est salutis non perditionis.
qui fecit omnia bona
valde. stipendium quidem
peccati mors. gratia autem dei
vita eterna.

Percussimus fedus
cum morte. et cum infer
no fecimus pactum.

Dixerunt etc. impii. vox
perditorum. qui tanquam
bruta animalia que sunt
presencia amant: despi
ciunt futura. nec post
hanc vitam requiem
eternam sperant. de quibus
dicitur. homo cum in honore
esset non intellexit etc. et ysa
ias increpat dicens. dixi
stis etc. percussimus fedus
cum morte. et cum inferno
fecimus pactum etc. et a
mos. Ve qui dormitis in
lectis eburneis. et lasciui
tis in stratis uestris. qui
comeditis agnum de
grege.

in perditione vivorum. Crea
(Crevit: ut essent. Quando)
vit enim deus ut essent omnia.
(egrotantes. Quel uoluit esse. Tolle.)
et sanabiles fecit nationes
(Quel generationes. Quia innatum corr.)
orbis terrarum. Non enim
(Quia antiperphrasim diaboli.)
est in illis medicamen
(Quia nichil hominis)
tum exterminii. Nec infer
(cuius diabolus nisi homo acquieuisset.)
orum regnum in terra. Iusti
(Quia perpetua morte liberat.)
cia perpetua est et immorta
(Quia morte perimitur eterna.)
lis. Iniusticia mortis acqui
(Quia vel idest)
sicio. Impii autem manibus et
verbis accersierunt illam.
(Quia putant se impune peccare.)
et extimantes illam ami
(Quia immortalem etiam. Quia ne. seperentur.)
cam defluxerunt. et sponsiones posuerunt
(sit)
ad illam. quoniam morte digni sunt qui sunt ex
(et sapiunt non)
parte illius. Dixerunt enim impii cogitan
(audierunt.)
tes apud se non recte. exiguum et cum
(Quia presentis. Quia qui est post mortem.)
tedio est tempus vite nostre. non est refrigerium in fine hominis.
(Quia post mortem.)
et non est qui agnitus sit reversus ab inferis. quia ex nichilo na
(si)
ti sumus. et post hec erimus tanquam non fuerimus. quoniam
(Quia singulis. et nichil ualens.)
fumus et flatus est in naribus nostris. et sermo scintille ad commo
uendum cor nostrum. quia extinctus cinis erit corpus nostrum. et spiritus
diffundetur tanquam mollis aer. transiet vita nostra tan
quam vestigium nubis. et sicut nebula dissoluetur que

sed beniuolencia. Sicut
enim absurdum esset
si deus alio tempore com
missa propter posteriora bona
uellet ignoscere. ita con
ueniens est quod deus unum
idem tempus scienter propter bonum
malum condonat. et ip
sum bonum remuneret.

Rabanus. Idem significat quod deus
est auctor bonorum non ma
lorum. ideo iustus iudex.
Non enim necessitate pec
camus. sed mala uel peruer
sa uoluntate que ex libe
ri arbitrii qualitate pro
cedit. adeo non est. quicquid
contra naturam est. peccatum
autem contra naturam est.
de quo mors et omnia que
mortis sunt oriuntur.

II — Gregorius. viii.

¶ Vide uti.

fugata e a radiis solis. et a calore illius aggrauata. et nomen
nostrum obliuionem accipiet per tempus. et nemo habebit me
moriam operum nostrorum. Umbre enim transitus est tempus
quasi non compareus ... non est.
nostrum. et non est reuersio finis nostri. quoniam consignata est. et nemo
reuertitur. Uenite ergo et fruamur bonis que sunt. uta
ne nos preueniat illam ante transeamus.
mur creatura tanquam in iuuentute celeriter. Uino pre
cioso et unguentis nos impleamus. et non pretereat nos
flos temporis. Coronemus nos rosis antequam marcescant.
nullum pratum sit quod non pertranseat luxuria nostra. Nemo
nostrum exsors sit luxurie nostre. ubique relinquamus signa leti
... hec quoque perditorum uox. Christi.
cie quoniam hec est pars nostra. et hec est sors. Opprimamus pauperem ius
Ecclesie et apostoli.
tum. et non parcamus uidue. nec ueterano.
Glossa: Opprimamus. Generaliter pertinent hec ad eos qui deum contempnentes. nulli sexui uel etati parcunt. sed iniuste et auare omnes opprimunt. Specialiter uero hereticos tangunt qui pauperem ecclesie ipsum modis omnibus persecuntur. et uiduam de qua dictum est. Uiduam eius benedicens benedicam. et ueteranos. id est prophetas et apostolos reprehendunt. non diuine legis decreta. sed erroris sui de uia secuntur. nec ipsi capiti parcunt. sed blasphemant et arguunt.
Glossa: sapientiam.
nec reuereamur canos multi temporis. Sit autem
quod enim infirmum est inutile inuenitur. qui fortitudinem pro iusticia habemus.
fortitudo nostra lex iusticie. Circumueniamus
ut ex uideor. qui peccatum non fecit. cum utilitatem eius in omnibus iudicarent.
ergo iustum: quoniam inutilis est nobis. et con
carnalibus. quasi transgressionibus.
trarius est operibus nostris. et improperat nobis pec
contra mandata dei transgredimur
cata legis. et diffamat in nos peccata disciplu
secundum traditionem nostram. omnia scire tanquam deum. consubstantialem deo
ne nostre. Promittit se scientiam dei habere. et filium
eternum.
dei se nominat. Factus est nobis in traductione
id est cogitationes nostras traduxit
in lucem. tenebre non possunt uidere lucem.
cogitationum nostrarum. Grauis est nobis etiam
quoniam omnino sine peccato.
ad uidendum. quoniam dissimilis est aliis ui
uel fecit. facta disciplina. inania fac
ta illius. et immutate sunt uie eius. Tanquam nuga
entes et dicentes. actionibus traditionibus.
ces extimati sumus ab illo. et abstinet se a uiis nostris tanquam

(id est de futura vita non cogitant spem future vite preferri sue voluptati)
ab immunditiis, et prefert novissima iusto
(dolent unde ei mortem machinantur)
rum, et gloriatur se deum patrem habere. Videa
mus ergo si sermones illius veri sint, et tempte
mus que ventura sunt illi, et sciemus
que erunt novissima illius. Si enim est ve
rus filius dei, suscipiet illum et liberabit
eum de manibus contrariorum. Contumelia
et tormento interrogemus eum, ut sciamus
reverentiam eius, et probemus patientiam illius. Morte turpissima
(id est si videbimus si post mortem resuscitare valeat carnem suam dixit enim)
condempnemus eum; erit enim respectus ex sermonibus illius.
(autem solvite templum hoc et in triduo excitabo illud)
Hec cogitaverunt et erraverunt. Excecavit enim illos ma
(id est consilia dei quia in malivolam animam non introibit sapientia)
licia eorum, et nescierunt sacramenta dei, neque mercedem spe
(mortis christi) (id est non intellexerunt quia morte christi honor est et salus sanctorum)
raverunt iustitie, nec iudicaverunt honorem animarum
sanctarum. Quoniam deus creavit hominem in
(id est fecit deus hominem ad ymaginem et similitudinem)
exterminabilem, et ad ymaginem simi
(suam)
litudinis sue fecit illum. Invidia autem
(id est qui invidit hominis beatitudinem quam perdidit)
diaboli mors introivit in orbem terrarum.
(id est filii perditionis)
Imitantur autem illum qui sunt ex parte
(id est martirum) (id est perfectione)
illius. Iustorum autem anime in manu dei
sunt, et non tanget illos tormentum mor
(id est qui stultinam [illegible] marti[illegible] in afflictionem et exterminium putant)
tis. Visi sunt oculis insipientium mori,
(id est finis eorum nullus finem preter afflictionem)
et estimata est afflictio exitus illorum, et ab i
(putabant eos itinera vel [illegible] id est temptatione malorum)
tinere iusto abierunt in exterminium, et quod a nobis

Videamus similia in evangelio domini ubi pontifices et pharisei consilium inierunt quomodo ihesum morti traderent, et in cruce posito illudebant dicentes: alios salvos fecit, se ipsum non potest salvum facere; si rex israel est, descendat nunc de cruce et cetera.

Morte turpissima. cruce scilicet que usque ad passionem christi pena reorum fuit, nunc tropheum est victorie et ecclesie gloria.

Quoniam deus et cetera. Non est auctor malorum deus. Ad immortalitatem enim creavit hominem, qui diabolice suggestioni consentiens mortalis sententie subiectus est.

Iustorum autem et cetera. In precedenti capitulo impiorum sententia expressa est quam contra christum protulerunt. Nunc autem condempnantur stultitie eorum qui se scilicet vivere putant quos pro eius confessione trucidant.

III

c. ppetue quietis tunc in spe: tandem in re. c. c. coram deo coronam gle.
e iter exterminiu illi au sunt in pace. et si coram hominibus tor
c. indefectiua illor. c. uera.
menta passi sunt. spes illor immortalitate plena e. in pau
c. corporaliter. c. i. castigauit uariis tribulacionibus.
cis uexati. in multis bene disponentur. qm
c. temptatos uel probatos. c. participacione
deus temptauit illos. et inuenit illos dig
beatitudinis sue.
nos se. Tanquam aurum in fornace
probauit illos. et qsi holocausti hostiam acce
c. qr non e perpetua mors scor.
pit illos. et in tpe erit res
s. in die iudicii qn coronabit copiosa remuneratio.
pectus illor. fulgebunt
c. iniudicio.
iusti et tanquam scintil
c. subito malos consumentes. c. qr p illos
le in harundineto discur
iudicabit deus. c. qr nullus resistet eis.
rent. iudicabunt naciones
c. regni eius n erit finis.
et dominabuntur populis. et regnabit dns illor
c. uere. c. qr secdm confidenciam ueram datur intellectus ueritatis.
in ppetuum. Qui confidunt in illum in + c. eterne societatis.
c. qr in futuro a societate eius n potunt auelli qm hic fide
telligent ueritatem. et fideles in dilectione + acquiescent illi.
et spe iam tenebant. c. quos elegit de mundo. c. qr e iusti intrabunt in requiem cum ipso scor altissimi. impii
c. p perpetua. ÷ ibunt in supplicium eternum.
qm donum et pax e electis eius. Impii au secdm que cogita
c. penam. c. iusticiam uel
uerunt: correptionem habebunt. qui neglexerunt iusti et
xpm. dm. a dno recedunt qui sapiam et disciplinam abiciunt. c. male opando.
a dno recesserunt. Sapienciam enim et disciplinam qui
c. qr putant tpalia fore eterna et pecca inpunita. c. eterne mercedis. c. qr
abicit infelix e. et uacua e spes illor. et labores sine fructu. et
celestem habitacionem no merentur. c. qr. c. uoluptates carnis. uel
inhabitabilia opa eor. Mulieres eor insen
praue interpretaciones uel dogmata. c. opera praua.
sate sunt. et nequissimi filii illor. maledic
ta creatura eor. qm felix
c. casta et continens aia. que s. noc heresi
e sterilis. et incoinquinata

Omnia sup pauca fuisti fidelis supra multa te cons stituam.

Sicut aurum in fornace non uritur s; probatur: ita martires non deficiunt: s; ad glam preparantur.

Sicut holocaustum qd totum p ignem offertur deo acceptum e. ita passio martirum p calorem fidei et feruorem caritatis in odorem suauitatis deo oblata in conspectu dni pciosa e. Unde pciosa in conspectu dni mors scor ei.

Illum quo in membra regnabunt. Unde in daniele di. regnum et potestas et magnitudo regni que e sup celum dabitur ppo scor altissimi.

Ignis qui arundinetum subito consumit subitam scor instigationem. et uindictam scelerem reprobor demonstrat.

Qr. Sapiam. possunt heretici in hac snia notari. qui sapiam diuinam et fidei reglam abiciunt labores doctrine sue. et error sectas sine fructu uite eterne expendentes. quor intentio stulta et nequissima opa.

Creatura. Sapia enim que deus benedicendo creauit non maledicit. s; opatcionem reprobrorum maledictione eterna dignam ee ostendit.

sive dolata polluit. · adulterii. · In die iudicii. · eterne
que nesciunt thorum in delicto habebit fru
beatitudinis · quoniam respicit deus animas sanctas remunerando et ipsi respicient
ctum in respectione animarum sanctarum.
eum contemplando. · eunuchus propter regnum celorum.
Et spado qui non operatus est per manus
suas iniquitatem. nec cogitavit adver
sus deum nequissima. Dabitur enim
· inter sanctos · celo
illi fidei donum electum. et sors in tem
plo dei acceptissima. bonorum enim labo
· que gaudium eternus · sed perpetue
rum gloriosus est fructus. et que non conci
salutis · offerat fructum · discipuli hereticorum qui verbum
dat radix sapientie. filii autem adulterorum in
dei adulterant. · eterna scilicet in consummacione · pollute consciencie
consummatione erunt. et ab iniquo
· filii discipuli · in futuro.
thoro semen exterminabitur. et siquidem
· quia memoria illorum in eternum
longe vite erunt: in nichilum computabun
benedictione carebit.
tur. et sine honore erit novissima senectus
illorum. et si celerius defuncti fuerint. non ha
bunt spem. nec in die agnitionis allo
cutionem. Nationes enim iniquae dire
· id est dampnationis
sunt consummationis. O quam pulcra est
· apud deum
casta generatio cum claritate. Inmorta
lis enim est memoria illius. quoniam et a
· probata est
pud deum nota est. et apud homines.
· in presenti scilicet vita. · provocati exemplo eius · et
cum presens est illam imitantur. et desi
recordatio nominis sui posteris relinquit. · non erit scilicet dolor de peracto
derant eam. cum se eduxerit. et in perpe
certamine: quia persecutionum magnitudinem premium vincet
tuum coronata est triumphat inco

Et hec potest in sublimi dispensatione virginum ordo intelligi. de quo in Ysaia dicitur: non dicat eunuchus. ecce ego lignum aridum etc. talem fuisse eunuchum Iohannem quem ihesus amavit plurimum. ecclesiastice histories tradunt. qui supra pectus domini recubuit. qui petro tardius ambulante: elevatus virginitatis alis ad dominum cucurrit. qui auditus est dicere quod cetera nescierant. In principio erat verbum etc. Fastigat igitur castratio videorum qui seminiverunt apud regnum celorum. cum pudicitia sit in voluntate animi: non debilitate corporis.

In die iudicii. quando electi a iudice suo agniti ad regnum celorum possidendum invitabuntur. mali autem nulla spe restaurationis consolabuntur. sed inferni tormentis cruciandi: a conspectu summi regis expellentur.

Et hec O quam pulcra. vituperatis hereticis et scismaticis: laudat catholicos. et eorum discipulos quorum fides pura et simplex doctrina. ideo eterna digna memoria. quoniam eorum generatio apud deum probata.

Alternatim de catholicis et hereticis loquitur. ut

IIII

horum laudabilem sapienciam illorum vituperabilem demonstret iusticiam.

Non mosco̅s grece vitulus dicitur. Mosco̅s enim arati quidem non intellexerunt et plantationes et vitulamina interpretati sunt qui errorem tam multos codices preoccupavit ut vix invenia[t]ur aliter. scriptum.

inquinatorum certaminum premium vincens. Multigena autem impiorum multitudo non erit utilis et adulterine plantationes non dabunt radices altas nec stabile firmamentum collocabunt. Et si in ramis in tempore germinaverint infirmiter posita a vento commovebuntur et a nimietate ventorum eradicabuntur. Confringentur enim rami inconsummati et fructus illorum inutiles et acerbi ad manducandum et ad nichilum apti. Ex iniquis enim omnes filii qui nascuntur testes sunt nequicie adversus parentes in interrogatione sua. Iustus autem si morte preoccupatus fuerit in refrigerio erit. Senectus enim venerabilis est non diuturna neque numero annorum computata. Cani autem sunt sensus hominis et etas senectutis vita inmaculata. Placens deo factus dilectus et vivens inter peccatores translatus est. Raptus est ne malicia mutaret intellectum eius aut ne fictio deciperet animam illius. Fascinatio enim nugacitatis obscurat bo

R. Iustus cum dixisset de malorum interitu de bonorum requie addidit quod post finem vite presentis quibusdam malis est cum mundus hui de morte transeunt ad vitam illi de vita ad mortem eternam.

Pro. Iust[us] si morte.

R. Placens deo. Non ideo tollit deus dilectum suum de mundo quod non possit inter peccatores eum immunem a peccato servare qui discipulos quos miserat quasi agnos inter lupos patri commendavit dicens: non rogo ut tollas eos de mundo sed ut serves eos a malo. Sed iudicii sui rationem observat ut quos prescivit et

R. Fascinatio etc. Nota hac sentencia gratia lasciva temporum sed

corrumpit bonos mores colloquia mala. unde et omnes dicuntur
na. et inconstancia concupiscentie
cum homine uel ab eo in mundo etc.
transuertit sensum sine ma
licia. consummatus in breui ex
pleuit multa tempora. placi
ta enim erat deo anima eius.
propter hoc properauit educere illum
de medio iniquitatum. popu
li autem uidentes et non intel
ligentes. nec ponentes sic in pre
cordiis talia. quoniam gratia dei et
misericordia in sanctos eius. et respectus in
electos illius. Condempnat autem
iustus mortuus uiuos impios.
et iuuentus celerius consum
mata longam uitam iniusti.
Videbunt enim finem sapien
tis. et non intelligent quid cogita
uerit de illo deus. et quare munierit illum dominus. Videbunt
et contempnent illum. illos autem dominus irridebit. et erunt post
hec decidentes sine honore et in contumelia inter mortu
os in perpetuum. quoniam disrumpet illos inflatos sine uoce. et
commouebit illos a fundamentis et usque ad supremum
desolabuntur. et erunt gementes. et memoria eorum peribit. Ve

predestinauit. uocet. iustificet. alios autem pro iniquitate dampnet. unde petrus. nouit deus pios de temptatione eripere iniquos uero in diem iudicii cruciandos reseruare.

manifestius astucia hereticorum. qui prauis doctrinis et cupiditate uel ocia auertunt sensum hominis a via ueritatis. fascinatio et grauat. qui adulando impedit uel laudando decipit. unde apostolus O insensati galathe quis uos fascinauit. et in prouerbiis. donum inuidi cruciat oculos.

Inuidus enim grece. significanter fascinator dicitur. his exemplis docemur quod inuidus aliena felicitate cruciatur. uel qui felix est alio fascinante leditur.

Rapitur priori etate uel cognate hereticorum perfidiam. unde in sequentibus exprimunt martirum gloriam qui in breui tormento laudabilem expenderunt uitam. et mors ipsa fuit eis etas annosa. que eis eternam uitam peperit. deus enim eos a malorum societate separauit. ut absconderet eos in abscondito faciei sue a conturbatione hominum.

Sine uoce excusationis. quia erunt inexcusabiles. quia cum cognouissent deum non sicut deum glorificauerunt aut gratias egerunt. sed euanuerunt in cogitationibus suis.

V

ad iudicium. cognoscentes s. que fecerunt cogitatione accusante. consci(enti)a malor(um) in ignem
nient in cogitatione peccatorum suor(um) timidi. et traducent
eternum. accusantes s.
illos ex adverso iniquitates ipsor(um). Tunc stabunt iusti in mag
Nō bn̄. Stabūt iti i mg̃ ɔstā. — iudicantes — persecutores suos. — in martirio. — stultos s. et vanos
na constantia adversus eos qui se angustiaverunt et qui abstu
iudicaverunt. s. conversos illor(um). se s. de gloria ad penam p(er)ductos et adversarios suos de pena ad
lerunt labores illor(um). Videntes turbabuntur timore horribili et
coronas translatos. quia dies domini sicut fur veniet.
mirabuntur in subitatione insperate salutis. gementes pre an
sero
gustia sp(irit)us dicent inter se p(eniten)tiam agentes. et p(re) angustia sp(irit)us ge
mentes. Hii sunt quos aliquando in derisum habuimus et in simi
litudine(m) improperii. Nos insensati vitam eor(um) estimabamus
insaniam et finem illor(um) sine honore. Quomodo (er)go computati
sunt inter filios dei et inter s(an)c(t)os sors illor(um) e(st). Ergo erravimus a
evangelii divine legis. Christus sol iusticie. qui oritur timentibus se. in cuius pennis i. protectione est
via veritatis. et iusticie lumen non luxit nobis. et sol intellige(n)
vera sanitas. — ex varias tradiciones sumus secuti.
cie non e(st) ortus nobis. Lassati sumus in via iniquitatis et per
Nō. — dni
dicionis. et ambulavimus vias difficiles. viam a(utem) deum domini igno
quamque similitudinibus terrenor(um) defectus ostenditur
ravimus. Quid nobis profuit superbia. aut
divitiarum iactantia. quid nobis contu
que nullam stabilitatem h(abe)t.
lit. Transierunt illa o(mn)ia tamquam umbra.
qui moram non
et tamquam nuncius pre
patitur.
currens. tamquam navis
que p(er)transit fluctuante(m)
aquam. cuius cum preterie
rit non e(st) vestigium in
venire. neque semitam carine illius in fluctibus.
vel tamquam
bus. aut avis que transvolat in aere nul
cuius

Et. Lassati et c. Lassati sunt philosophi in via iniquitatis. quia creatorem ... nando mundi machinam divino honore sublimantes creature pocius servierunt quam creatori. ideo in exquisicione sua defecerunt. non salutem sed perdicionem invenientes. heretici quoque difficiles vias superbiendo ambulant. sectas compo(nu)nt nefandas. nec viam domini que e(st) veritas et vita agnoscunt. ideo semet ipsos in p(er)dicionem

Per umbram oblivionem mentis. vel mortem carnis quibus humana vita obnoxia e(st) accipimus. Per nuncium precurrentem passiones anime vel corporis. que precedunt in occasum vite corruptibilis.

lum invenitur argumentum itineris illius, sed
tantum sonitus alarum verberans levem ventum
et scindens per vim itineris aerem, commotis alis
transvolavit, et post hec nullum signum inveni-
tur itineris illius. aut tanquam sagitta emissa
Ita quod nulla sui relinquit vestigia etc.
in locum destinatum, divisus aer continuo in
et ignoratur
se reclusus est ut ignoretur transitus illius. Sic
quasi sic et huius vite instabilis et incertus est cursus.
et nos nati continuo desivimus esse, et virtutis
quidem nullum signum valuimus ostende-
re, in malignitate autem nostra consumpti sumus.
Talia dixerunt in inferno hii qui peccaverunt.
que ex herbarum flore marcido oriens fragilitatem carnis
quoniam impii spes tanquam lanugo que a ven-
exprimit. que vento egritudinis vel molestia corporis cito tollitur: quia omnis caro fenum.
to tollitur, et tanquam spuma gracilis que
sicut fumus vento
a procella dispergitur, et tanquam fumus qui
dissolvitur: sic humana vita temporum mutacione dissolvitur. omnes hic peregrini
a vento diffusus est, et tanquam memoria hos-
et hospites sumus. Unde ecclesiastes: generatio preterit et generatio advenit. vita
pitis unius diei pretereuntis. Iusti autem in per-
eterna. in quo speraverunt laboris premium
petuum vivent, et apud dominum est merces eorum,
iacta in deum cogitatum tuum et ipse te e.
et cogitatio eorum apud altissimum. ideo acci-
Ut cum Christo regnent. devicto hoste vel spei Christo scilicet
pient regnum decoris et diadema speciei de ma-
manus brachium, dextera patris deus
nu domini. quoniam dextera
hic et in futuro.
sua teget eos, et brachio
sancto suo defendet illos. et
accipiet armaturam

Per evangelii predicatores per quos divinam videtis stulticiam gentilium, dolum hereticorum, de peccato et iusticia et de iudicio redarguit et telis verborum pectora pungit, ut extrinseci cedant cum resistere non valeant

tradiderunt nec eis studium presentis vite aliquid utilitatis contulit quibus post mortem non premium sed pena succedit. Unde dicunt dolentes: quid nobis profuit etc.

Per avem excellenciam vel heresim, per navem vero levitatem humane mentis que per amaras seculi undas demonum flatibus agitatur; per sagittam dolos et insidias iniquorum. hec omnia transeunt in mundo versantur sed tandem infructuosam penitenciam possessoribus suis relinquunt. Unde gementes ulla voce consolationis replebuntur. Unde sequitur talia dixerunt in inferno etc.

Talia adhuc quatuor species alias introducit quibus stultam spem iniquorum demonstrat, qua presencia mansura tantum putant vel se impunitos evadere.

Iusti a. i ppe vi. Illo.

Spuma ex aquis edita super aquam enatat. hic est appetitus humani favoris et iactancie vulgaris, que procella temptationis vel discussione iudicii dissolvitur vel dispergitur, id est cum vana fuisse probatur.

Post peccatorum penas et serum in inferno penitenciam iustorum ostendit gloriam, qui in celo recepti

Et accipiet etc. Creator omnium cuius arma sunt futura iudicia et iudicium per creaturam sibi subiectam corripit delinquentes.

vita beata in contemplatione dei sequo totam spem suam posuerunt.

zelus illius. et armabit creaturam ad ultionem inimicorum. induet pro thorace iusticiam. et accipiet pro galea iudicium rectum. sumet scutum inexpugnabile equitatem. acuet autem duram iram in lanceam. et pugnabit cum illo orbis terrarum contra insensatos. Ibunt emissiones directe fulgurum. et tamquam a bene curvato arcu nubium exterminabuntur. et ad certum locum insilient. et a petrosa ira plene grandines mittentur. et candescet in illos aqua maris. et flumina concurrent duriter. contra illos stabit spiritus virtutis. et tamquam turbo venti dividet eos. et ad heremum perducet omnem terram iniquitas illorum. et malignitas evertet sedes potentium. melior est sapientia quam vires. et vir prudens melior quam fortis.

Dueturque necesse est ut est. Non enim potest esse confusum quod est divina sapientia ordinatum.

VI

Et audite etc. Monet rectores ecclesie ut iudicia cum veritatem servent et discrete intelligere sed diuinis quia accepta potestate a deo magni iudices sunt finium suorum ut iudicent illos secundum equitatem et doceant regulam fidei cum operibus bonis. ipsi quoque iudicium dei expectant qui non fallitur nec fallit. et non solum opera sed cogitationes et voluntates iudicabit.

Audite ergo reges et intelligite. discite iudices finium terre. prebete aures vos qui continetis multitudines. et placetis vobis in turbis nationum. quoniam data est a domino potestas vobis. et virtus ab altissimo. qui interrogabit opera vestra. et cogitationes scrutabitur. quoniam cum essetis ministri illius regni non recte iudicastis. neque custodistis legem iusticie. neque secundum voluntatem dei ambulastis. horrende et cito apparebit vobis. quoniam iudicium du

Exiguo hiis etc. qui pig

enim quibus plus committitur.
tissimum in hiis qui praesunt fiet. Exigu
remissio peccatorum.
o enim conceditur misericordia. potentes autem
potenter tormenta pacientur. non enim sub
Non est personarum acceptor deus unumquemque iuxta vias suas iudicat.
trahet personam cuiusquam dominus qui est do
minator omnium nec verebitur magnitudinem
deus — quasi equalis
cuiusquam. quoniam pusillum et magnum ipse fecit.
cura est illi de omnibus que deus creavit.
et equaliter cura est illi de omnibus. fortioribus autem
ecce rectores ut — de quibus
fortior instat cruciatio. Ad Vos reges sunt
animarum suarum regnum est commissum. — edunt namque — enim
hii sermones mei. ut discatis sapienciam et
prevaricationem preceptorum dei — qui sunt secundum iusticiam
non excidatis. qui enim custodierint iusticiam
iustificabuntur et iusticie sue premium accipient. et rectam fidem et
iuste iudicabuntur. et qui didicerint ista in
opera. — et in discussio venit...
venient quid respondeant. concupiscite ergo
qui pro vite merito accipient glorie premium
meos — sermones et diligite illos et habebitis discipl
— sapiencie inmarcescibilis et hiis solis patet qui
inam. Clara est et que nunquam marcescet
eam bene diligunt. In malivolam animam non introibit sapiencia
sapiencia. et facile videtur ab hiis qui dili
querentes
gunt eam. et invenitur ab hiis qui querunt
et invenietis. Christus est dei virtutem et dei sapienciam.
eam. preoccupat qui se concupiscunt ut
prior — corde devoto et principio lu
illis se preostendat. qui de luce vigilaverit
centis fidei. — continuacio est
ad illam non laborabit. assidentem enim il
— desiderio divine con
lam foribus suis inveniet. Cogitare ergo
templationis. — intencione nunc
de illa: sensus est consummatus. et qui vigila
tis. — que est eius adeptio vera securitas est.
verit propter illam: cito securus erit. quoniam dig
sponte. — in preceptis.
nos se ipsa circuit querens. et in viis suis os

noranciam vel fragili
tatem vel necessitatem
peccaverunt et humili pe
nitencia deleverunt.

Qui sunt mandata dei
contempnendo gra
via peccata commise
runt nec penituerunt.
Sicut enim potencio
res fuerunt in impietate:
fortiora sustinebunt
tormenta gehenne.

Finito sermone ad po
tentes et cor duricia du
ris sermonibus increpata: ad rectores ecce ex
ortacionem convertit et
sapienciam miris pre
coniis extollit.

Qui diligit sapienciam
servat sermonibus disci
plinam. non enim a
mat sapienciam qui
non servat disciplinam.
Unde si diligitis me
sermones et manda
mea servate.

Preoccupat gratis se
offerens. ipse enim vi
a veritas et vita. per
ipsum itur ad ipsum
tenditur ad ipsum
pervenitur.

Assidentem semper
paratam esse auxilia
ri. Unde ecce ego sto ad
ostium et pulso. si quis
aperuerit michi intra
bo ad eum et cenabo
cum illo et ipse mecum.

o reges

iustificabuntur

Cum presencia studendum est sapiencie et secundum normam discipline eius vivendum.

tendet se illis hylariter et in omni providencia occurret illis. Initium enim illius verissima est discipline concupiscencia. Cura ergo discipline dilectio est. et dilectio custodia est legum illius. custoditio autem legum: consummatio est incorruptionis. incorruptio autem facit esse proximum deo. Concupiscencia itaque sapiencie deducet ad regnum perpetuum. Si ergo delectamini in sedibus et sceptris o reges populi. diligite sapienciam ut regnetis in perpetuum. diligite lumen sapiencie omnes qui preestis populis. Quid est sapiencia et quemadmodum facta sit referam et non abscondam sacramenta dei. sed ab inicio nativitatis investigabo et ponam in lucem sciencam illius. et non preteribo veritatem. neque cum invidia tabescente iter habebo. quoniam talis homo non erit particeps sapiencie. Multitudo autem sapiencium sanitas est orbis terrarum. et rex sapiens populi stabilimentum est. Ergo accipite disciplinam per sermones meos et proderit vobis. Sum quidem et ego mortalis homo similis omnibus et ex genere illius terreni qui prior factus est. in ventre matris figuratus sum caro. decem mensium tempore coagulatus sum in sanguine ex semine hominis et delec

Rex si ergo dilectionem Reges ammonet diligere sapienciam sine qua regna re non possunt. tunc beate regitur respublica cum philosophi regnant et reges philosophantur. merito ergo rectores esse assidui sunt in divine legis meditatione qui in ea discendo docendo operando sequuntur regni celestis coronam assequuntur.

Invidia non communicat sapiencie. quia per invidiam diaboli introivit mors in mundum. et per sapienciam liberatur ab ea genus humanum.

VII

Rex. Ergo accipite et cetera. Ostensura sapiencia virtutem suam prius per predicatorem suum humane conditionis describit originem. ut quisque sciat quid ex carnis origine et quid ex dei munere habeat. quid vero dicat decem mensium tempore se esse coagula

tamento sompnii convenientis. Et ego natus accepi communem aerem, et similiter decidi in factam terram, et primam vocem similem omnibus emisi plorans. In involumentis nutritus sum et curis magnis. Nemo enim ex regibus aliud habuit nativitatis initium. Unus ergo introitus est omnibus ad vitam, et similis exitus. Propter hoc optavi, et datus est michi sensus; et invocavi, et venit in me spiritus sapientie. Et preposui illam regnis et sedibus, et divitias nichil esse duxi in comparatione illius. Nec comparavi illi lapidem preciosum, quoniam omne aurum in comparatione illius harena est exigua, et tanquam lutum existimabitur argentum in conspectu illius. Super salutem et speciem dilexi eam, et proposui pro luce habere illam, quoniam inextinguibile est lumen illius. Venerunt michi

tum in sanguinem ex semine hominis et delectamento sompni convenientis. Que demonstrat utriusque sexus differentiam. Ut enim aiunt phisici candidum viri semen et mulieris est sanguinolentum, quorum commixtione certis spaciis corpus formatur donec animatum perveniat ad perfectionem. Alii tamen vii, alii viii, alii ix mense nascuntur, sed qui in ix perfectiores et vitales et sanitatis esse dicuntur.

Nemo enim et cetera. Ostendit quod omnis homo terrenus ex viri et mulieris semine ortus temporalis vite sortitur exordium et per mortem transit de mundo. Sed celestis Adam qui sine semine virili de matre virgine natus est, proprium habet nativitatis modum, qui et mortis sue ordinavit occasum. Decimo vero mense post conceptionem nativitatis illius a christianis celebratur, et ab octavo kalendas aprilis quo conceptus creditur usque ad octavum kalendas ianuarii quo natus creditur vel traditur, cc.lxx.vi. dies. Itaque sententia evangelica que xl.vi. annis templum corporis sui edificatum a iudeis predixit solvendum, per septenarii multiplicationem perfectionem incarnationis ostendit; quod cc.lxx.vi. quadragies vi. senarium habent vii. Patet quod sicut perfectus deus, ita perfectus homo est Ihesus Christus.

Unam inventa una preciosa margarita vendidit omnia et emit eam. Qui enim celestem sapientiam veraciter invenit, id est verbum dei, despicit omnia emolumenta vite presentis, philosophiam, eloquentiam et divine theorice vacare contendit.

Venerunt michi omnia et cetera. Hoc expertus est Salomon qui petens a deo sapientiam regni sublimitatem, divitias et gloriam cum illa meruit. Quicumque autem Christi percipit noticiam omnium pariter hic virtutum habet graciam et in futuro vitam eternam.

Filio.

Optavi et datus est michi sensus.

Filio bn.

novitatem x. menses et vi. dies.

t tenarium

qa

In processu meditationis intelligit se tantum profecisse ut [ex]teriorem scientiam per[fec]tiori comparando ignorantiam putet. Sicut Iohannes ait: Ego nesciebam eum; sed qui me misit baptizare in aqua, ille mihi dixit: Super quem videris Spiritum descendentem et manentem, hic est qui baptizat. Sic et stelle in comparatione solis minime lucere videntur. Unde et sol quia solus in die inter astra luceat sic nominatur.

Ipse sapientie dux. Deus Pater incarnati filii cui dedit omnem potestatem in celo et in terra.

Et ipse enim etiam de Salomone dicat scriptura: Dedit Deus sapientiam Salomoni et prudentiam multam nimis, et precedebat sapientia omnium orientalium et egyptiorum, et erat sapientior cunctis hominibus, et disputavit super lignis a cedro usque ad ysopum, et de iumentis et volucribus et reptilibus et piscibus, et veniebant de cunctis populis ad audiendam sapientiam Salomonis. Sic ergo veri pacifici dicit Dei virtus et sapientia cui omnia nuda et aperta discipulis etiam dat misteriorum suorum intelligentiam, ut hystoriam, allegoriam, tropologiam, anagogiam.

omnia bona pariter cum illa, et innumerabilis

(opera illius, et presidante in omnibus sapientia. — hijs)

honestas per manus illius, et letatus sum in omnibus, quoniam antecedebat me ista sapientia, et igno

(quia spiritus discipline effugiet fictum, et in malivolam)

rabam quoniam horum omnium mater est. Quam et

(animam non introibit sapientia — quia communio lucis ad)

~~fugi~~ sine fictione didici, et sine invidia co

(tenebras — quia est contra largitatem sapientie, quia pudica, pacifica, modesta, plena)

mmunico, et honestatem illius non abscondo.

(misericordia et fructibus bonis — quanto quisque profundius discit, tanto profundiora promit — ergo)

Infinitus enim thesaurus est hominibus, quo

(noscit — agnoscentes scilicet precepta et voluntatem Dei. Unde vos autem)

qui usi sunt, participes facti sunt amicicie Dei

(dixi amicos, quia omnia quecumque audivi a Patre meo nota feci vobis)

propter discipline dona commendati. Michi autem

(iudicia — sic)

dedit Deus dicere ex sententia, et presumere digna

(auctor)

horum que michi dantur, quoniam ipse sapientie dux

(qui sapientes corrigit ut nemo presumat. — potestate)

est, et sapientium emendator. In manu enim il

lius et nos et sermones nostri, et omnis sapientia

(et mores)

et operum scientia et disciplina. Ipse enim dedit

michi horum que sunt scientiam veram, ut sciam dis

positionem orbis terrarum, et virtutes elemen

torum, initium et consummationem et medietatem

temporum, vicissitudinum permutationes, et com

summationes temporum, anni cursus, et stellarum

dispositiones, naturas animalium, et iras bestiarum,

vim ventorum, et cogitationes hominum, differen

tias virgultorum, et virtutes radicum, et quecumque sunt

abscondita et improvisa didici. Omnium enim arti

morum mutationes et divisiones temporum

C. q. p ipsam cognitio ueritatis datur.
fex docuit me sapientia. est enim
C. sanctificans omnia.
in illa sps intelligencie. C. multiplices gratias
dans. C. uincens bonos. C. uiuus e. Sanctus
sermo dei et efficax. cpe. o. gr. ancti. C. uerbo.
multiplex. unicus. subtilis. modestus
C. disertus facit infancium linguas. C. .i. sine macula.
disertus. mobilis. incoinquinatus
C. non fallit n fallit. C. mitis i misericors. C. q. n gaudet sr iniquitate
certus. suauis. amans bonum actum.
congaudet aut ueritati. C. communis omnibus.
qui nichil uetat benefacere. humanus
C. innata bonitate. C. qui dat lasso uirtutem. C. uia ueritas
benignus. stabilis. et uita. C. p naturam oia
securus. omnem
continet. C. q. lumen oium. C. q. in manu
habens uirtutem. oia prospiciens. i q
cuius sunt omnes fines terre. cui omne genu flectatur celestium. t.
capiat omnes sps intelligibiles. mun
restrium. i in. f. C. nich subtilius mobilius sapia q oia
dus. subtilis. omnibus enim mobili
creauit. reg. ordinat. in ipsa .n. uiuimus mouemur i sumus. Castine ut q
bus mobilior e sapiencia. attingit autem
ad finem. C. q. lux e i tenebre in eo non sunt.
ubique propter munditiam suam. ua
C. calefaciens frig. in fidelitatis nostre. C. splendor glorie cons substa
por e enim uirtutis dei. i emanatio que
lis. equalis. coeternus. C. summo bono nõ appropinquat macula
dam e claritatis omnipotentis dei sin
lum. C. semper simplex bonum est.
cera i ideo nichil coinquinatum in illam
C. in q uidetur pat. qui uidet me uidet et pa
incurrit. Candor est enim lucis eter
trem. C. qui peccatum non fecit nec inuentus est dolus in ore eius.
ne. i speculum sine macula dei maie
C. plena representatio.
tatis. i ymago bonitatis illius. Et cum
C. cum patre. C. q. omnipotens. C. inmutabilis
sit una omnia potest. i in se permanens
C. regendo. ordinando. C. omnia p ipsum facta sunt.
omnia innouat. i p nationes in ani
mas sanctas se transfert. amicos dei
C. stulticia deo o
et prophetas constituit. neminem
dibilis est. C. qui meditatur in lege
diligit deus. nisi eum qui cum sapi

gogen intelligant. Ipse enim illumi
nat omnem hominem uenientem
in h. m. q. qui sequitur non ambulat
in tenebris.

R. Est .n. et c. Ut ysaias ostendit. oia
dona sps sancti in humanitate salua
toris extiterunt. In quo sunt omnes the
sauri sapie i sciencie absconditi. i ple
nitudo diuinitatis. cui non datur ad
mensuram spiritus.

R. Sps. qui implet oia mobilis simul
et stabilis dr. homo enim qui ubique
discurrit. ubique obuiam uenit. i re
pente ubi non creditur inuenitur. Om
nipotens ergo sps ut ubique presens sig
netur. stabilis simul i mobilis dicitur.

R. Unde splendor glorie et figura substantie
eius regens oia uerbo uirtutis sue.
pater .n. sapia dicit ut uerbum sit
non quo profertur aut cogitatur.
Hoc enim temporale. illud eternum. i
illuminando dicit de se i de patre q
dicendum est nobis. Unde ait. Nemo
nouit patrem nisi filius i cui filius
uoluerit reuelare. q. p filium reuelat
pater. i p uerbum q profertimus — si enim
temporale i transitorium et se ostendit i
de quo loquimur. multo magis uerbum
dei p quod facta sunt oia ostendit
patrem sicut et q. et ipsum ita est. i hoc
q. t. p. s. q. sapia e. i essentia. nam sed q. uerbum e.
non hoc q. pater. q. uerbum nõ p.
Uerbum .n. relatiue dr. sicut filius
qui uel non est pater. Xps ergo dei u
tus et dei sapia q. de patre uirtute
et sapiencia. ipse uirtus i sapia est.
Sicut lumen de lumine. pater i fons
uite. unde q. apud te est. f. u. et in
lu. t. ui. l. Sicut .n. pater habet uitam
in semet ipso sic et dedit filio uitam
h. in semet ipso. hoc est lumen uerum.
q. illuminat omnem ho. ue. in hunc
mundum. hoc uerbum erat apud
deum i d. e. u. Deus aut lumen est

C. uo.

VIII

Ino. Sapia vicit ma.

non corporale. s; spuale. nec illumina
tōne fcīn sicut apostoli. quibz dr̄. Vos
estis lux mundi. s; qđ illuminat ōem
hominem. hoc ē sapiam de qua agim̄.
Sapienciam ergo filius de sapia patre
sicut lumen de lumine. deus de deo. 1 singul'
pater lumen. 1 singulus filius lumen.
singulus sp̄c sanctus lumen. singu
lus pater deus 1 singulus filius deus
et singulus sp̄c sanctus deus. ergo 1 si
gulus pater ā sapiencia. 1 utrumqz
simul unum lumen. Vnus deus u
na sapia. s; filius factus ē nobis sa
piencia a deo. 1 iusticia. 1 scīficatio. qr
spualiter ad ipsum 2uertimur ut
cum illo in eternum maneamus.
et ipse in tempore uerbum caro fac
tum est et habitauit in nobis.

Attingit a fine. i. a principio mūdi
usqz ad aduentum xp̄i. nutrifica op
a 1 sincera testimonia p uetus testa
mentum fortit' asserit. 1 ab incar
natione uerbi usqz ad finem mū
di suauitatem euangelij exponit.
a fine ergo usqz ad finem fortiter
ptingit. qr ubiqz pfecte agit. finis e
num perfectionem significat.

I. Representat generationem illi'. s.
patris qui ē ei coeternus. 1 co-oīpotēt.
uel ptum de tpali natiuitate. 1 ptē
de eterna potest legi. habet contub
nium dei. i. humanitatem in qua
habitat deus qui ē sapiencia patris.
uel glorificat. Ge. illius. i. dei patris. 1
eidem essencie est cum patre ab eterno
genita. nata in tempore de matre.

Doctrix est enim. de plenitudine eius
omnes accepimus. p quem gracia 1 ue
ritas fc̄a est. i. reuelata. deum nemo ui
dit unqm̄. s; filius qui ē in sinu patris
ipse enarrauit.

Et labores. nichil enim in eis delíciosū
in opiby eius. quecumqz sunt uera

dominum die ac nocte. — C qr corporalis luxe que in occid' modo
encia inhabitat. Est enim hec preciosior spe
oīa spuali luci compata scintilla uidetur; xp̄c quoqz sanctorum claritatem longe transcendit. vn̄ ipsi pibunt. tu autem pmanebis.
ciosior sole. 1 super omnem dispo
sitionem stellarum luci comparata
purior. — C qr nullus sine peccato uel inmu
prior inuenitur. illi enim succedit nox.
nus a peccato. C qr peccatum non fecit non inuentus est dolus
sapienciam autem non uincit ma
in ore eius. — C. i. a principio mundi. C ab eterno usqz in eternū.
licia. Attingit ergo a fine usqz ad
C usqz ad aduentum xp̄i. C qr dei uirtus. C qr dei sapia.
finem fortiter. 1 disponit omnia
C ego diligo diligentes me 1 qui mane uigi
suauit'. Hanc amaui 1 exquisiui
lauerit ad me inuenient me. — C beatus qui obser
eam a iuuentute mea. 1 quesiui spo
uat ad postes ostij mei. C stabili federe. C ueritatis. vn̄.
sam meam assumere. 1 amator fac
hec est uita eterna ut cognoscant te solum deum 1 qm̄ misi
tus sum forme illius. Generositatē
sti ihm xp̄m. C qr coetna patri et oīnipotenti. C patris. s. qr
ē ei coeternus. C In principio erat uerbum 1 uer. erat apđ d.
illius glorificat contubernium his
[illegible]. C qr pater diligit
dei. s; et omnium dns dilexit illam. Do
filium 1 omnia dedit ei in manus.
trix enim est discipline dei. 1 electrix
C uirtutum diuicias 2tinet 1 ama
operum illius. 1 si diuicie appetantur
toribus suis offert. vn̄ mecum sunt diuicie 1c. C oīa p ips
in uita. quid sapiencia locupletius
sum fc̄a sc̄. C meditantiby in lege prebet ōimodam dulcedi
que operatur omnia. Si autem sensus
nem sapie. C profunda prs. 1 intelligenciam. C [s]ana
operatur. quis horum que sunt magis
honor opum 1 uirtutum. C sta. biles. s. salutem ponit.
qm̄ illa est artifex. 1 si iusticiam quis
C uel dilectio.
diligit. 1 labores huius magnas hēt
C temperanciam. — C uīs n' principa
uirtutes. Sobrietatem enim 1 pru
les uirtutes ponit. — C fortitudinē.
denciam docet 1 iusticiam 1 uirtutē.
C ad eternam uitam. C uel uia.
quiby utilius nichil ē in uita hoīby.

ſi
vel multa.
quecumque pudica que
cumque iusta agit et agen
da suis committit.
Et similitudinem
sciencie desiderat
ipsa. nichil est quod eam lateat. quia ab eterno genita cum
patre cuncta disponit. quia inicium et finis.
quia scit preterita et de futuris estimat
qui ait ego dabo vobis os et sapienciam et cetera. pro
Scit versucias sermonum et disso
positiones. qui ait erunt
luciones argumentorum. Signa et mon
signa in sole et luna et in stellis et cetera.
stra scit antequam fiant. et eventus tem
populus dei communionem sa
porum et seculorum. Proposui ergo hanc ad
piencie id est Christi se habere gaudet. et in amplexu eius delectari.
qui ait. si quis michi aperuerit intrabo ad illum et cena
ducere michi ad convivandum. sci
bo cum illo et ille mecum.
ens quoniam mecum communicabit de
id est alleviatio.
bonis. et erit allocutio cogitationis et te
vox doctorum. doctrinam salvatoris.
dii mei. Habebo propter hanc claritatem
quibus evangelium pre dicabo. qui principatus.
ad turbas et honorem apud seniores
et potestates subiecit christiane religioni. patriarchas et pro
phetas quibus sociantur. omnia diiudicatis secundum
et iuvenis. acutus inveniar in iudici
legem. qui reges
o. et in conspectu potentium admira
et principes mirantur predicationem evangelii.
bilis ero. et facies principum mirabuntur me. Tacentem me sus
non audentes loqui attenti ad sermones meos.
tinebunt. et loquentem me respicient. et sermocinante me plura
non audentes resistere michi. immortalitatem habent sancti in caritate radicati et fun
manus ori suo imponent. Preterea habebo per hanc immortalitatem. et ita
dati et spe immortalitatis. meorum operum et virtutum. secuti sunt me.
memoriam eternam hiis qui post me futuri sunt relinquam.
erudiam. quibus evangelium predicabo. nec per varias sectas abire permittam. vicit
disponam populos et nationes michi erunt subdite. Timebunt
paciencia mea et videntes Christi miracula. qui ait. confidite ego vici mundum. fidelis. benignus.
me audientes reges horrendi. et in multitudine bonus videbor et in
adversariorum. certa foris agentibus quid intus
bello fortis. Intrans in domum
presbiter ad iungit. confidenciam meam.
meam conquiescam cum illa non

Ex sobrietatem et cetera. Qui temperatus est prudens est fortis iustus quod illi
dee has autem virtutes nemo habuit. origo
nisi cui omnium virtutum graciam
deus contulit quocumque tempore
quacumque gente quacumque lege.
Quidam tamen speciem pietatis ha
bentes virtutem ignoraverunt
quia creatori subdi noluerunt. Ideo
viam discipline nescierunt et pe
rierunt. Deus autem solus virtus et sapiencia
patris invenit viam discipline.
et dedit illam iacob puero suo.

Ex proposui ergo. Potest hoc de
genitrice dei intelligi. que proposito
virginitatis meruit verbo dei fecun
dari et generare filium dei ad salutem
mundi vel generis humani ab
omnibus unico preconio celebrari.
Unde beatam me dicent omnes gene
rationes. cui concordat quod sequitur. Ha
beo propter hanc claritatem et cetera.

Partus virginis omnibus fuit ad
mirandus. quia in resurrectionem et
ruinam multorum extitit. Qui stat
in signum populorum. super quem
continebunt reges os suum. ipsum
gentes deprecabuntur.

Ex Intrans. post predicationem et
operis laborem quibus auditoribus
sancti solacium prebent. ad se re
deuntes divine contemplationi vacant. ubi superne dulcedinis quietem inveniunt.

n̄ tedium quietis illius.
enim habet amaritudinem conversatio illius, sed leticiam et
gaudium. Hec cogitans apud me et commemorans in corde me
C qr quicquid de natura eius cognoscitur totum immortale et semper vivere invenitur. C qr quanto ma
o quoniam immortalis est in cognitatione sapiencia et in amici

Corporales delicie corpus gravant. spirituales vero mentem relevant. et tanto esuriuntur quanto amplius comeduntur. In illis appetitus placet experiencia displicet. augent vero spirituales delicie desiderium. que quo magis sumuntur avidius amantur. Unde david. Gustate et videte quoniam suavis est dominus. et cetera.

Quoniam Qui aperit os mutum et linguas infantium facit disertas. Hec omnia in christo sunt accipienda. ipse enim sapiencia fortitudo. iusticia. sanctitas et prudencia. sed cum sit unus in subiacenti pro varietate sensuum diversis vocabulis nuncupatur. aliud enim significat sapiencia. aliud iusticia. sapiencia quidem disciplina humanarum et divinarum rerum instituit. iusticia quod distributor et iudex meritorum.

Sit.
Puer autem et cetera. Salomon in puericia postulaverat a deo sapienciam. et ut recte iudicaret populum suum et discerneret inter bonum et malum. factus est ergo sapientissimus et vir fortitus animam bonam. qui habuit cor sapiens et intelligens. sed quomodo convenit ei quod dicitur. veni ad corpus coinquinatum cum essem bonus. cum alienigenam mulierem amaverit. et ydola edificaverit. videtur ergo magis convenire populo sanctorum qui in baptismo regeneratus et fide salvatoris imbutus. pueriliam et dolis sue bone et simplicis innocencie peperit. et cunctis studiis certans pervenit ad culmen virtutum. Unde sequitur. et cum essem magis bonus. et cetera.

gis amatur tanto magis suavior reperitur. C qr per
cia illius delectatio bona et in operibus
ipsum facta sunt. quoniam qui est omnium rerum origo. et sermo
manuum illius honestas sine
est in ipso vita erat. C si quis nostrum indiget sapiencia
defectione et in certamine loquele
postulet a deo qui dat omnibus affluenter.
illius sapiencia et preclaritas in commu
C dili
nicatione sermonum illius. circu
genter et studiose. Unde surgam diluculo et circuibo civitatem
ibam querens ut michi illam assu
queram quam diligit anima mea. C firmiter humanarum et di
merem. Puer autem eram inge
vinarum rerum et cetera. | sii
niosus et sortitus animam bonam.
et cum essem magis bonus veni ad
C custoditio legis consummatio in corruptionis. incor
corpus coinquinatum. Et ut scivi
ruptio autem facit proximum deo. et ad hanc per fectorem
quoniam aliter non possum esse continens
nemo venit nisi quem divina gratia sublevavit. Unde omne
nisi deus det. et hoc ipsum erat sapi
datum optimum et omne donum perfectum de sursum est. C dei gratia donum dei
encia scire cuius esset hoc donum. ad
ii dominum et deprecatus sum illum. et
ex
dixi totis precordiis meis. Deus
vel parentum
patrum meorum et domine misericordie.
C omnia per ipsum facta sunt.
qui fecisti omnia verbo tuo. et sapiencia
C tua scilicet fecisti.
tua constituisti hominem. ut domina
C omnibus terrenis. christus quoque in mundum missus
retur creature tue que a te facta est.
orbem regit ecce in equitate.
ut disponat orbem terrarum in equi
C erit iusticia cingulum lumborum eius.
tate et iusticia et in directione cordis

C Nota.

C Nota bene de sapiencia. secundum de corporum in corpore et cetera.

Sorum.
iudicium iudicet. Da michi sedi
patrem p corpore suo · Oratio filii ad · Animam iusti sedes est sapiencie.
um tuarum assistricem sapientiam et no
qui feminam servi accepit.
li me reprobare a pueris tuis. quoniam
in mulieris subiectus castus. mater mea dixit.
servus tuus sum ego et filius ancil
ecce ancilla domini fiat michi secundum verbum tuum · Cetus misericordie.
le tue. homo infirmus et exigui temporis
me non potestis facere. Quia deus homini sunt. Exigui
et minor ad intellectum iudicii
pienda.
Cum inici dictis
et legum. et si quis erit consummatus
hominum.
inter filios hominum. et si ab illo
divina. Gracia dei sum id
fuerit sapiencia tua. in nichilum
quod sum.
computabitur. Tu autem ele
salomonem vel xpm. Custos
gisti me regem populo tuo et iudi
cem filiorum tuorum et filiarum. et dix
isti edificare templum in monte
non potest abscondi civitas supra montem posita. fidem.
sancto tuo. in civitate habitationis tue. altare similitu
p moysen. cum educeres filios
dinem tabernaculi tui sancti quod preparasti ab initio. et
os israel de egypto. Filius. nemo novit patrem nisi filius.
tecum sapiencia tua que novit opera tua. que affuit tunc
omnia in sapiencia fecisti. quod sapiencia tua est.
cum orbem terrarum faceres. et sciebat quod placitum esset oculis
rectum et iustum. Omne datum optimum et c.
tuis. et quod directum in preceptis tuis. Mitte illam de celis sanctis
de sursum. a te ipso qui secreta et omnia gubernas. cum fidelibus meis. dei adiutores sumus.
tuis. et a sede magnitudinis tue. ut mecum sit et mecum laboret.
in membris meis. ut nichil et faciant. Omnia aperta et
et sciam quid acceptum sit apud te. scit enim illa omnia
nuda sunt sapiencie. excellens virtutum. ne offendar ab
et intelligit. et deducet me in operibus meis sobrie. et custodiet
adversariis. coram deo. regnum.
me in sua potencia. et erunt accepta opera mea. et disponam po
remuneratione
pulum tuum iuste. et ero dignus
celestis regni.
sedium patris mei. Quis enim

Pater non iudicat quemquam. sed omne iudicium dedit filio. huius membra sancti sunt imitantes eum.

R. Tu autem et c. David quia vir sanguinum fuit et multa bella gessit templum domino edificare non potuit. quod salomon edificavit. qui libri huius actor esse putatur. commemorans ergo dei beneficia precatur. ut dei sapiencia secum permaneat. et in omnibus eum dirigat. sed quia templum et ecclesiam significat quam xpistus verus pacificus per operarios suos id est predicatores edificat. possunt hec in persona predicatorum intelligi. quod sciunt omnia que ad regimen populi pertinent non sui esse operis. sed divini muneris. Unde cotidie postulant. ut qui est auctor operis sit largitor summe perfectionis. Nunc quidem de sapiencia dei ad ipsum referimus. quem esse pax nostra qui fecit utraque unum. virtus et sapiencia dei et ymago dei invisibilis primogenitus omnis creature.

Ammirantur excellenciam dei. est. o altitudo divitiarum sapiencie et sciencie dei. quis novit sensum aut quis consiliarius eius fuit.

Victrix causa diis placuit sed victa catoni.

hominum poterit scire consilium dei. aut quis poterit cogitare quod velit deus. Cogitationes enim mortalium timide et incerte prudentie

[gloss:] scilicet fragiles. quia anima nostra mutabilis et caro nostra corruptibilis. corruptibile scilicet

nostre. Corpus enim quod corrumpitur aggravat animam et terrena inhabitatio deprimit sensum multa cogitantem. Et difficile estimamus que in terra sunt et que in prospectu sunt invenimus cum labore. que in celis sunt autem quis investigabit? Sensum autem tuum quis sciet nisi tu dederis sapientiam et miseris spiritum sanctum tuum de altissimis. et sic correcte sunt semite eorum qui in terris sunt. et que tibi placent didicerint homines. Nam per sapientiam sanati sunt quicumque placuerunt tibi domine a principio. Hec illum qui primus formatus est a deo patre orbis terrarum cum solus esset creatus custodivit. et eduxit illum a delicto suo et eduxit illum de limo terre et dedit illi virtutem continendi omnia. Ab hac ut recessit iniustus in ira sua per iram homicidii fraternitatis deperiit. propter quod cum aqua deleret terram sanavit iterum sapientia per contemptibile lignum iustum gubernans. Hec et in consensu superbie cum se nationes extulissent sciuit iustum et conservavit sine querela

[margin:] Nota corpus quod corrumpitur etc.

[gloss:] Operum dei nullam potest homo invenire rationem. quasi in aperto. scilicet aut. Tu es deus. Penitus exprimitur subiungit consolationem spiritus sancti. sed sententie. Exponit quod per sapientiam dei id est christum omnes sanati sunt qui deo placuerunt. mundi scilicet. Adam. scilicet. Cain. Caym. diluvium. Noe. Cham. Cam. Abraham.

[gloss:] Nemo scit que sunt in corde hominis nisi spiritus hominis. et nemo novit que sunt dei spiritus nisi dei. spiritus autem omnia scrutatur et profunda dei qui illuminat corda sanctorum.

Hec illum. Bonitate dei primus homo creatus in paradyso locatus cunctis animantibus prelatus per transgressionem mandati in miseriis huius seculi deiectus est et per dei sapientiam id est christum reparatus magnum pietatis divine indicium est.

Iniustus ut chaym qui fratrem non iuste peremit cuius piaculi vindicta in diluvio soluta est et generatio chaym deleta sed dei sapientia noe de stirpe seth ad reparationem orbis cum filiis suis in archa servavit. unde sequitur propter quod etc.

Hec et in consensu diabolus per superbiam in constructione turris se exaltat genus humanum unde confusa est communio linguarum sed dei sapientia stirpem abrahe ad indicavit dans cultum et legem ut unum deum colerent. de cuius semine redemptorem produxit in quo benedixit omnes gentes. ita quod diaboli superbia confunditur humilitas christi ad imitationem per passionem crucis christi deletum est peccatum mundi et ad regnum celorum fideles reducti.

[margin:] x capitulum

87

Abrahe
rela deo: in filiis misericordiam for
tem custodiunt. Haec iustum a pe
Loth
Sodomitis
untibus impiis liberavit fugientem
de celo. civitatum regionem
descendente igne in pentapolim: qui
bus in testimonium nequitie fu
ostenderit
migabunda constat deserta terra:
scilicet quod in inferno dampnatur anime sic fructu penitencie in eternum
et in certo tempore fructus habentes
arescunt.
arbores. et incredibilis anime memori
a stans figmentum salis. Sapien
tiam enim pretereuntes non tantum lapsi sunt
et
in hoc, ut ignorarent bona: sed insipien
tie sue reliquerunt hominibus memori
am, ut in hiis que peccaverunt nec
latere potuissent. Sapiencia autem hos qui
quiete eterne pacis protegendos sibi
se observant a doloribus liberavit. Haec
Iacob Esau
autem profugum ire fratris iustum de
in Mesopotamiam
duxit per vias rectas. et ostendit illi reg
num dei. et dedit scientiam illi sanctorum:
ditavit in quos salvandis ovibus sustinuit
honestavit illum in laboribus et con
plevit labores illius. In fraude
Laban et filiorum eius.
circumvenientium illi affuit. et hone
stum fecit illum. custodivit illum
et Labana filiis
ab inimicis. et a seductoribus tutavit
eius vel Esau. cum quo luctatus est cum angelo.
illum. et certamen forte dedit illi ut vinceret et sciret quoniam

Glossa: Haec iustum etc. Hinc pecc
ant. civitatem Sodomorum et Gomor
reorum in cinerem redigens: ever
sione dampnavit exemplum
eorum qui impie acturi sunt ponens.
Et iustum Loth oppressum a ne
fandorum iniuriis ~~ad versionem~~ e
ripuit. (a luxuriosa conversatione)

Uxor Loth retro respiciens in
statuam salis conversa est. Ne qui
per graciam dei ad vitam vocati
sumus: veterem hominem respi
ciamus: media via remanen
tes. In statuam salis versa ali
os salit. Unde memento uxoris
Loth. ne scilicet tamquam fatui negligamur:
sed prudenter caveamus.

Mistice vero hec ad martires
pertinent quos Christi misericordia a perse
cutoribus liberavit. confortans
eos gracia spiritus sancti: et spiritus fortitudinis
mentecidas. et tandem victis hos
tibus ad regnum celorum perduxit
in laudem et gloriam nominis sui.

Glossa: Haec autem profugum etc. Ia
cob fugiens fratrem suum Esa
u. venit ad Laban avunculum
suum. et in itinere per sompni
um vidit scalam erectam. et
angelos dei ascendentes et descen
dentes. et ipsum dominum in
nixum scale. dicentem sibi. E
go sum deus Abraham patris
tui et deus Ysaac. terram in qua
dormis dabo tibi et semini tuo.
Veniens autem in Mesopotamiam
am Lyam et Rachel duxit. per qui
bus oves Laban duplicavit: qui e
um mercede sua fraudare volu
it. vel fraudulenter pri- -vare
voluit sed per sapientiam dei priva
tus est Laban. et Iacob ditatus cum
multis opibus rediit.
scriptis et necessitatibus.

Non iustum dec. ...

omnium potentior est sapientia. Hec venditum iustum
non dereliquid. sed a peccatoribus liberavit eum. descendit
que cum illo in foveam. in vinculis non dereliquit eum donec
afferret illi sceptrum regni. et potentiam adversus eos qui eum
deprimebant. et mendaces ostendit qui
maculaverunt eum. et dedit illi clarita
tem eternam. Hec populum iustum et
semen sine querela liberavit a natio
nibus que illum opprimebant. Intra
vit in animam servi dei et stetit contra
reges horrendos in portentis et signis. et
reddidit iustis mercedem laborum suorum.
et deduxit eos in via mirabili. et fuit
illis in velamento diei. et in luce stellarum per noctem. et transtu
lit illos per mare rubrum. et transvexit illos per aquam ni
miam. Inimicos autem illorum demersit in mare. et ab altitudi
ne inferorum eduxit illos. Ideo iusti tulerunt spolia impiorum. et
decantaverunt domine nomen sanctum tuum. et victricem manum
tuam pariter laudaverunt. Quoniam sapientia aperuit os mu
torum. et linguas infantium fecit disertas.
Direxit opera eorum in manibus prophete
sancti. Iter fecerunt per deserta que
non habitabantur. et in locis desertis fece
runt casas. Steterunt contra hostes

R. Mistice. Sapiencia dei martires de persecutoribus eripuit. et exaltavit in regno celesti. qui cum Christo venturi sunt iudices hostium suorum.

R. Mist. Liberat deus electos suos a persecutoribus. et per miraculorum coruscationem terret adversarios. dat sapientiam cui non possunt adversarii resistere. Unde coram regibus et principibus assistunt intrepidi. fiducialiter loquentes verbum dei. et per martirium pervenerunt ad premia regni. ubi perpetuo decantant laudes liberatori suo.

Sine sapiencia dei nec humana mens aliquid digne cogitare nec os proferre potest. ab ipso ergo est sapientia et eloquentia perfecta.

R. Direxit populus christianus per desertum huius mundi prophetiam sequitur. ut perveniat ad patriam regni celestis.

XI

et de inimicis se uindicauerunt. Sicient
et inuocauerunt te: data est illis aqua
(spirituali gracia plena. nissima. / cessacio. / super)
de petra altissima: et requies sitis de la
(quam edificat sapientia)
pide duro. Per que enim penas pas
(egyptii)
si sunt inimici illorum a defectione pot
(uel eis / quia fluebant aqua de petra.)
sui: in eo cum habundarent filii
(israelitas.)
israel letati sunt. Pro hec cum illis de
esent bene cum illis actum est. Nam
(quo punis uidebitur. / quia a)
pro fonte sempiterni fluminis huma
(que uerse sunt in sanguinem. / qui acceperint gladium gladio)
num sanguinem dedisti iniustis.
(peribunt. / sicut sub herode factum)
Qui cum minuerentur in traducti
(est. / que salit in uitam eternam.)
one infancium occisorum dedisti illis
(de inpruiso.)
habundantem aquam insperate oste
dens per sitim que tunc fuit quemadmodum
(cum torrente uoluptatis tue potabis eos uel nos.)
modum tuos exaltares et aduersari
(piscatores. / est in eternum.)
os illorum necares. Cum enim temp
(siti eterna.)
tati sunt et quidem cum misericordia dis
(correctionem. / acciperetis / ex pimento.)
ciplinam acceperunt: scierunt quemad
modum cum ira iudicati impii
(israelitas.)
tormenta paterentur. Hos quidem tam
(cum / egyp)
quam pater monens probasti: illos
(tios aut chananeos.)
autem tanquam rex durus interro
gans condempn
asti. Absentes enim

Duplex et cetera. Preteritorum
enim malorum recordatio non
minuitur et presencium

Unde petrus habemus propheticum
sermonem cui benefacitis atten
dentes quasi lucerne lucenti in
caliginoso loco et cetera.

Petra autem erat christus qui uirga cru
cis percussus que erat in manibus
id est in scripturis prophetarum: fudit
aquam uiuam. Unde qui sitit
ueniat ad me et bibat.

R. Per que enim memoratis bene
ficiis priori populo datis: nar
rat penas inimicorum quas in mor
te primogenitorum et uaria clade
passi sunt. Misterium populus
dei et oues pascue eius saciantur
de fonte aque uiue et persecutores
eterna egestate deficiunt. Unde
ysaias. Ecce serui mei bibunt
et uos sicietis.

Quasi pena est malis: gaudi
um est bonis. sicientibus se temp
tari ad correctionem. Siue ergo
paciantur: siue non: gloria est eis.

Cum enim tempt. sunt. Israelita
peccantes dignis plagis corripu
it deus et penitentes consolatus
est. Egyptios et chananeos tanquam
nimia indignos exterminauit.
Unde sequitur: hos quidem tanquam
p. et cetera.

A pharaone. Unde tricesimus quartus. Sicut
uel non tantum hii quos israheli
te recenti clade per singulas ciui
tates perimerunt puniti sunt,
sed et omnes chananei audientes
uictoriam populi dei. Unde ta
ab. timor uester super nos. tremor uester et cetera.
Mistice autem iudei qui incarnatio
nem filii dei et predicationem despi
ciebant: ubique terrarum uagi et pro
fugi uariis cladibus affliguntur.
gentiles uero ad fidem conuersi
et suscipientes per eternam cor

ractionem a deo missa non rece
dunt. ut qui fuerant in capi
te sint in cauda et e contra.

Non similiter faciens iustis. quia non
similiter peccant. Septies enim ca
dit iustus et resurgit. Impius
autem cum venerit in profundum
malorum contempnit.

R. Quod quidam etc. Dig
num fuit ut qui pro creatore
creaturam venerabantur. unde o
pem querebant sustinerent pe
nam. pugnat enim pro eo orbis ter
rarum contra insensatos. Mis
tice vero ydolatre heretici scis
matici qui errorum suorum sectas pro
veritate colunt a spiritualibus bes
tiis puniuntur. de quibus etc. Sic et
dies. Des. a con. tibi. quarum in a
pectus tribulis. furor innumensus.
tota enim intentio est eorum genus hu
manum per se quia cruciare et
omnibus modis. Sed quia deus nemi
nem iuste dampnat sequitur
Sed omnia in mensura etc.

et presentes similiter
torquebantur. Du
plex enim illos ac
cepat tedium et ge
mitus cum memoria preteritorum. Cum
enim audirent per sua tormenta bene
secum agi, commemorati sunt dominum
admirantes in finem exitus. Quem
enim in expositione prava proiectum derise
runt in finem eventus mirati sunt.
non similiter iustis faciens. pro cogitationi
bus autem insensatis iniquitatis illorum. Quod
quidam errantes colebant mutos
serpentes et bestias supervacuas. Immisi
sti illis multitudinem mutorum animalium in vindictam. ut
scirent quia per que peccat quis per hec et torquetur. Non enim impos
sibilis erat omnipotens manus tua que creavit orbem terrarum ex ma
teria ~~universa~~ inmittere illis multitudinem ursorum aut au
daces leones. aut novi generis ira plenas ignotas bestias.
aut vaporem ignium spirantes. aut odorem fumi profe
rentes. aut horrendas ab oculis scintillas emittentes. quarum
non solum lesura poterat illos exterminare. Nam et sine his
uno spiritu poterant occidi. passi persecutionem ab ipsis factis su
is et dispersi per spiritum virtutis tue. Sed omnia in mensura et numero

tempestas augetur. unde
nec habent spem reme
dii quia penitenciam simu
lantes non student e
mendationi. unde cum
occideret eos querebant e
um et diligebant eum in ore
suo etc.

preteritorum malorum recordatio et presentium
tempestas.

olim

isti sicientes

ut in iustis.

secundum duriciam
suam et cor inpenitens thesaurizant sibi iram etc.

prava operatione
et cogitatione prodeunt.

serpentes | arietes, canes.

ut ex similitudine pene cognoscerent qualitatem culpe.

filius.

terra erat inanis et vacua et tene
bre erant super faciem abyssi.

demonum.

ut vel libidinis

obscurantes scilicet oculos spirituales.

qui scilicet omnia videndo urunt. | ignita iacula vel ignota lasciva.

in dignatione vel iussu dei.

R. No.

invisa

sed et aspectus per timo
rem occidere

R. No.

et pondere disposuisti. Multum enim
valere tibi soli super erat semper. Et vir-
tuti brachii tui quis resistet? Quoniam
tanquam momentum statere sic
est ante te orbis terrarum. et tanquam
gutta roris antelucani que descendit
in terram. Et misereris omnium. quoniam
omnia potes. et dissimulas peccata
hominum propter penitentiam. Dili-
gis enim omnia que sunt. et nichil o-
disti eorum que fecisti. nec enim odiens
aliquid constituisti aut fecisti.
Quomodo autem posset aliquid per-
manere nisi tu voluisses? aut quod a
te vocatum non esset conservaretur?
Parcis autem omnibus: quoniam tua sunt domine
qui amas animas.
O quam bonus et suavis est domine
spiritus tuus in nobis. Ideo que hos qui
exerrant partibus corripis. et de quibus
peccant ammones et alloqueris.

Bonus opifex et opus suum diligit et regit. Si homo aliquid peccat sustinet in multa pacientia et per penitenciam in melius convertit. Unde solem suum facit oriri super bonos et malos et pluit super iustos et iniustos. Sed inpenitentes a iusto iudicio dampnantur. Iustus enim dominus et iusticias dilexit.

Sed omnia in numero etc. Quia omnia secundum veritatem et iudicium et iusticiam fecisti. vel facit enim omnia opera sua certo numero et mensura et pondere creavit. Unde qui numerat m. s. i. o. e. n. u. et alibi. qui fecit ventis pondus et aquas appendit mensura. Unde quadam arte omnia ~~tacta~~ sunt numerorum videntur ratione firmata. Hic enim fuit principale in animo conditoris exemplar etc. In mensura qualitas. In numero quantitas. In pondere ratio. In his constituit deus mundum et gubernat et iudicaturus est. In his iustus in dex cum comprehendi non potest. Et reprehendi. omnia in claustro hominum abscondita latent que solis clavibus iudicati misericordie dei reserabuntur. quando illuminabuntur abscondita tenebrarum et revelabuntur consilia cordium.

Momentum statere etc. Simile dicit ysaias. ecce gentes sicut stilla situle et quasi momentum statere reputate sunt. Vult enim intelligi quod mens et ratio et sensus domini per quem omnia facta sunt et sine quo factum est nichil ille sit de quo dicitur. Verbo domini celi firmati sunt etc. Omnes gentes que non cognoverunt creatorem suum ad comparationem dei quasi stilla situle sunt et quasi momentum statere quod leviter declinatur et sicut gutta roris ante lucem que primo aspectu solis siccatur. Et sicut situle stilla si fluvii portantem despicitur vel negligitur. Ita gentium multitudo celestibus splendori superius ministeriis et angelorum multitudine comparata pro nichilo ducitur.

Corripis per eos quos replesti vel per illos quos voluerit. Unde ille arguet mundum de peccato et de iusticia et de iudicio.

R. Illos enim etc. Hystorialiter dicit quod vii gentes que terram cananeorum possidebant propter iniquitates eorum eiecit et filios israel novos sui cultores

Interlinear and marginal glosses:
Quia deo nichil est inpossibile cui resistere non potest (Multum enim)
Filii quos vidit ysaias in fortitudine brachii dei (virtuti brachii tui)
In lingua (statere)
Quia potentia dei bonitate plena opus suum quod preterita (Et misereris)
non despicit. sed per penitentiam abluit et pie fovet et nutrit. Unde subdit dilis (omnia potes)
gis enim omnia etc. (peccata)
Quia amor dei fons totius boni est (O quam bonus)
beatus qui audit vocem ammonentis (peccant ammones)
Margin: et durere; stature; Quia per penitentiam nata statuta; Non auferet omnem etc.

XII

introduxit. Mistice autem vii gentes
significant universitatem vi-
ciorum que per prevaricationem primi
parentis possiderunt genus hu-
manum. Sed per gratiam Christi expulsa
sunt et introducta numerositas
virtutum ut electis habitatoribus
nefandis virtutes adiuvante spiritu
sancto vitales fructus afferent.

eorum
ut relicta malicia credant in te domine. Il-
in
los enim antiquos inhabitatores sancte ter-
odiens
re tue quos exhorruisti: quoniam odibilia tibi
scilicet per veneficia
opera faciebant per medicamina et sac-
hoc non legatur — vel necatores
rificia iniusta et filiorum suorum necatores
hoc non legatur factum fuisse
sine misericordia et comestores viscerum hominum et devoratores sanguinis
eorum qui se non poterant defendere. vel quibus nolebant auxiliari
et auctores parentes animarum inauxiliatarum perdere voluisti a
medio sacramento tuo per manus parentum nostrorum ut dig-
nam perciperent peregrinationem puerorum dei que tibi omnium carior est
terra. Sed et his tanquam hominibus pepercisti et misisti antecessores exer-
acerrimos timores quibus corda gencium pungebantur
citus tui vespas ut illos paulatim exterminarent. Non quia impo-
tens in bello eras subicere impios iustis aut bestiis sevis aut
vel per partes vel paulatim non exercens omnem vindictam
verbo duro simul exterminare. Sed partibus iudicans dabas locum
per manus eorum
penitencie non ignorans quoniam iniqua est natio eorum et naturalis
in veritate — scilicet indurata propria nequicia — scilicet in presencia
malicia eorum et quoniam non poterat mutari cogitatio illorum in perpe-
vel ex quo fuerunt quantum prava
tuum. Semen enim erat
originali peccato qualitas in ipsis erat maledictione digna
maledictum ab inicio. nec timens
aliquem veniam dabas peccatis illorum.
numquid dicet figmentum ei qui se finxerit quid me fecisti sic
Quis enim dicet tibi quid fecisti aut quis
quo iuste iudicas — quasi
stabit contra iudicium tuum aut quis
non culpa creatoris pereunt sed nature vicium.
in conspectu tuo veniet vindex ini-

R. Manifesta ratione ostendit
quod non est contradicendum cre-
atori si creaturam suam secundum pro-
priam disponit voluntatem quia
in voluntate eius universa sunt
posita et non est qui possit resistere
ei. Iustus est in omnibus viis suis. Unde
sequitur cum sit iustus ergo etc.

quorum hominum aut quis tibi imputabit si perierint nationes quas
bonus
tu fecisti. Non enim est alius deus quam tu cui cura est de omnibus
in
ut ostendas quoniam non iuste iudicas iudicium. Neque rex neque tyran-

¶ utrum iuste perdideris uel restaurentur.
nus in conspectu tuo iniquitatem de his quos perdidisti? Cum
¶ iustum filium puniens. ¶ o pater ¶ eterna
ergo sis iustus iuste omnia disponis. ipsum quoque qui non debet pu
¶ corripis uel ipsum qui non recipit correctionem condempnas in perpetuum.
pena. ¶ in eternum. ¶ alienum et indignum a diuina pietate. ¶ filius unigenitus
niri condempnas. et exterum extimas a tua uirtute. Virtus
latus.
enim tua iusticie inicium est. et ob
¶ ut qui preces potencia iniures esse natura.
hoc quod omnium dominus es omnibus
¶ in correctione reorum ne de sua impunitate presumat contumacia superborum.
parcere te facis. uirtutem enim ostendis
tu qui non crederis esse in uirtute
¶ uiu et exercitatio
consummatus. et hos qui te nesciunt
in audacia traducis. Tu autem dominator uirtutis cum tran-
quillitate iudicas. et cum magna reue-
¶ omnia predicta
rencia disponis nos. subest enim
tibi cum uolueris posse. Docuisti e-
nim populum tuum per talia
te ¶ bene
opera quoniam oportet iustum esse et huma-
nignum.
num. et bone spei fecisti filios tuos.
quoniam iudicans das locum in peccatis pe-
nitencie. Si enim inimicos seruorum
tuorum et debitos morti cum tanta
cruciasti attencione. et liberasti das
tempus et locum per que possint mu-
tari a malicia: cum quanta dili-
gencia iudicas filios tuos. quorum
ut egyptios hostes populi sui inter plagas respirare permisit ut corrigerentur. sed quia perse

Virtus etc. Quia iudicium dei siue in correctione electorum siue in dampnatione malorum summe equitatis perfectio est. ideo per bonitatem suam diu differendo suspendit iudicium. ut plene habeat quibus reddat beneficium. Quoniam enim creatura se erigit contra creatorem. ita punitur uindicta. ut se inferiorem cognoscat. possunt hec ad passionem Christi referri. quem pater pro nobis in mortem tradidit. et cum qui non nouerat peccatum pro nobis fecit peccatum. Qui nisi indebitam mortem susciperet. non nos a debita morte liberaret. pater ergo iustus iustum puniens iuste omnia disponit.

Omnipotens deus cum summa tranquillitate iudicat omnia. humana uero affectus et membra ei tropica locutione adscribuntur. ut secundum capacitatem nostram conformet eloquia diuina. leguntur enim in scripturis oculi domini. aures. manus. os. pes. ira. furor. et huiusmodi. cum simplex natura nunquam recipiat uarietatem. nec ueritatis diuisionem. Multiplicia uero et diuersa unus et idem operatur. Unde: mutabis eos et mutabuntur. tu autem idem ipse es etc. et alibi. Ego sum deus et non mutor. et alibi. apud quem non est transmutatio etc. Docuisti autem populum tuum per mirifica opera dei. instruuntur fideles ne complicentur iniquis. sed studeant se incontaminatos seruare confitendo et sperando in domino. et non negligant penitenciam etc.

R. Si enim etc. Decem plagis uerbera-

Margin: parce

ueterauerunt in malicia: deleti sunt divina iusticia. populus autem dei quibus permissio facta est ptum corripiebantur et consolabantur. cum disciplinam dei perciperent postquam euangelium dei spreuerunt et filium dei crucifixerunt inimici facti sunt: et ideo de terra sua eiecti sunt per orbem dispersi ut tandem corrigantur et saluentur. persecutores quoque cum christi confessores cruciabant paciencia eorum istorum possent: ut ydolatriam dimitterent et christianam susciperent religionem. Sed sicut hii per penas temporales consecuti sunt eternam gloriam: ita hii post peritura gaudia eternam recipiunt miseriam.

Multa flagella peccatoris. Sapientia autem in domino mens erit. Magna distancia est inter iudicium electorum et reproborum. Illos dominus corripit ut emendet. hii superbie et perfidie penas luunt: ut etiam dominatorem omnium se repugnare non posse cognoscant. Felix iudex qui pietatem et bonitatem suam iudicans semper inspicit. Iudicium enim sine misericordia ei qui non fecit misericordiam.

Insensate. Ut qui nolebant creatorem agnoscere et honorare digne traditi in reprobum sensum: facerent ea que non conueniunt. contumeliis afficientes corpora sua in semetipsis. Qui commutauerunt ueritatem dei in mendacium: et seruierunt creature potius quam creatori.

Qui autem ludibriis etc. Id est quia a deo flagellati non sunt correcti: dignam dampnationem experti sunt. ad hoc corripit deus ut emendet. Qui autem ingratus et inpaciens murmurat: de temporali tormento ducitur ad eternum.

In hiis etc. Gentilitas dum ydolis seruiebant: deos esse putabat. quorum persuasionibus peribat. ideo diuersis penis afficiebatur. Unde plurimi deum uerum quem in beneficiis credere noluerunt in iusto iudicio omnipotentem agnouerunt.

parentibus iuramenta et conuentiones dedisti bonarum promissionum. Cum ergo nobis disciplinam das: inimicos nostros multipliciter flagellas. ut bonitatem tuam cogitemus iudicantes. et cum de nobis iudicatur: speremus misericordiam tuam. Unde et illis qui in uita sua insensate et iniuste uixerunt (ydolatris) per hec que coluerunt dedisti summa tormenta. Et enim in erroris uia diucius errauerunt deos estimantes. Hec que in animalibus sunt superuacua infantium insensatorum more uiuentes. Propter hoc tanquam pueris insensatis iudicium in derisum dedisti. Qui autem ludibriis et increpationibus non correcti sunt: dignum iudicium dei experti sunt. In his enim que paciebantur moleste ferebant. in quibus pacientes indignabantur: per hec que putabant deos in ipsis cum exterminarentur uidentes illum quem olim negabant se nosse: uerum deum agnouerunt. Propter quod et finis condempnationis illorum ue

XIII

Et universa vanitas omnis

...niet super illos. Vani autem sunt omnes

ho. i. omnes usque vani sunt qui creatorem non agnoscunt

homines in quibus non subest scientia dei

et de his que videntur bona non potu

obstante cecitate peccati.

erunt intelligere eum qui est neque

operibus attendentes agnoverunt quis

esset artifex. sed aut ignem aut spiritum

aut citatum aerem aut gyrum

stellarum aut nimiam aquam

aut solem aut lunam rectores or

bis terrarum deos putaverunt. Quo

hec

rum si specie delectati deos putaverunt

sciant quanto his dominator eorum spe

qui tanta et tam speciosa fecit.

ciosior est. Speciei enim generator hec omnia

constituit. Aut si virtutem et opera

eorum mirati sunt intelligant ab ip

fortis

sis quoniam qui hec fecit fortior est illis.

A magnitudine enim speciei et crea

ture cognoscibiliter poterit creator

horum videri. sed tamen adhuc in his minor est

querela. Hii enim fortassis errant deum

querentes et volentes invenire. Etenim

cum in operibus illius conversentur inquirunt

et persuasum habent quoniam bona sunt

que videntur. Iterum autem nec his

dominator enim omnium. aut hic per petulantiam conversus misericordiam impendit aut incorrectus eternam penam non effugit.

De his operibus scilicet bonis potuerunt cognoscere bonum artificem qui ipse est incommutabilis et semper idem, semper in se manens, regit omnia. Vani sunt magna quantitas hominum qui per creatorem creaturas venerantur.

Timor scilicet et reverentia domini. ecce timor domini ipse est sapientia et recedere a malo intelligentia. Recedit enim a malo qui recedit a cultura ydolorum. Deum timete et mandata eius custodite quia initium sapientie timor domini. intellectus bonus omnibus facientibus eum.

Neque enim omnes. Alii ignem credebant quem vulcanum vocabant. alii estrum vel aerem quem iovem vel iunonem dicebant. alii nimiam aquam alii neptunum. alii gyrum stellarum qui diversis figuris et aliorum positiones et cursum astrorum distribuebant. alii solem quem phebum vocabant. alii lunam id est dianam.

Rectores. Dupliciter putant. primum quia elementa id est dei opera deo preferunt. Inde elementorum figuras sub humana specie coluerunt. Soli enim et lune humanam figuram tribuunt. igni quoque et terre et mari quem illi vulcanum vel vestam neptunum quem vocant. non tamen templis elementa et aperte sacrificant. tanta enim cupiditas ymaginum hominem tenet ut viliora sint que usitata sunt auro scilicet et gemmis delectantur horum nitor perstringit oculos. Sine his non putant religionem esse in his que avaricia et cupiditas colitur. credunt deos amare quod ipsi amant. pro quo sunt furta et latrocinia et bella. et excecant dominis manubiis aut rapinas quales dii tales sunt et inde celestes putantur si terrena delectantur. vel beati si indigent vel eorum

Sed tamen ad hec etc. Hinc paulus ait. Revelatur enim ira dei de celo super omnem impietatem eorum qui iniusticia detinent etc. Quod notum est dei manifestum est in illis etc. Scilicet noticia dei ex mundi fabrica perspicitur. Ut enim deus invisibilis etiam visibilibus cognosceretur: opus ab eo factum est quod opificem manifestaret. ut deus omnium intelligeretur qui hec fecit: quod non possit aliis. Cum cognovissent non sicut deum glorificaverunt. sed evanuerunt in cogitationibus suis.

Qui scilicet deos honorant ut aurum oculis hauriant: et nitorem levigati marmoris vel eboris. aut signis et gemmis et coloribus vestes: et quanto ornatiora sunt templa et pulcriora simulacra: tanto plus maiestatis habent vel habere dicuntur. Religio ergo est vel creditur quod cupiditas humana minatur.

Aut si quis etc. Insultat sapientia his qui colunt ydola ut intelligant quam periculosum sit omnipotentem deserere: et figmenta adorare. Unde ysaias. Qui formavit deum et sculptile conflavit ad nichilum utile. Ecce omnes participes eius confundentur. Hinc flaccus ait. Olim truncus eram. Cum faber incertus scannum faceret ne priapum maluit esse deum. Autem quicquid de ydolis dictum est: potest referri ad hereticorum principes. qui simulachra dogmatum suorum artificio cordis componunt: et venerantur que fecerunt. Non sufficit error proprius: nisi simplices decipiunt qui questum putant pietatem: et devorant domos viduarum et abutentes vulgi imperitia. dialectica arte quasi ascia: rethorica lima: runcina formant deum suum: et cudunt malleo atque inaurant rethorica venustate. Quia deus venter est et gloria in confusione eorum.

debet ignosci. Si enim tantum potuerunt scire, ut possent estimare seculum: quomodo huius dominum facilius non invenerunt? Infelices autem sunt, et inter mortuos spes illorum est, qui appellaverunt deos opera manuum hominum, aurum et argentum, artis inventionem, et similitudines animalium, aut lapidem inutilem opus manus antique. Aut si quis artifex faber de silva lignum rectum secuerit, et huius docte eradat corticem omnem, et arte sua usus diligenter fabricet vas utile in conversationem vite, reliquiis autem huius operis ad preparationem esce abutatur: et reliquum horum quod ad nullum usum facit, lignum curvum et verticibus plenum sculpat diligenter per vacuitatem suam, et per scientiam sue artis figuret illud, et assimilet ymagini hominis, aut alicui ex animalibus illud comparet, perliniens rubrica, et rubicundum faciat fu-

rupta sunt his delectatur in quibus cupiditas hominis dampnatur.

Interlinear glosses: heretici vel ydola. scilicet. sum. sermonem. compositionem argumentorum. auctor. artificis. i. valde elaborata compositio etc.

Margin: Curavit deus. Facilius invitabo lignum.

co colorem

eo colorem illius et omnem maculam que in illo est perliniens et faciat ei dignam eius habitationem et in pariete ponens illum (vel illud) et confirmans ferro ne forte cadat prospiciens illi sciens quoniam non potest adiuvare se. Ymago enim est et opus est illi adiutorium. Et de substantia sua et de filiis suis et de nuptiis (illius) votum faciens inquirit. Non erubescit loqui cum illo qui sine anima est. Et pro sanitate quidem infirmum deprecatur et pro vita mortuum rogat et in adiutorium inutilem invocat et pro itinere petit ab eo quod ambulare non potest. Et de acquirendo et de operando et de omnium rerum eventu petit ab eo qui in omnibus est inutilis.

XIIII Iterum alius navigare cogitans et per feros (feroces) fluctus iter facere incipiens ligno portante se fragilius lignum invocat. Illud enim cupiditas acquirendi excogitavit et artifex sapientia sua fabricavit. Tua autem pater gubernans providentia quoniam dedisti in mari viam et inter fluctus semitam firmissimam ostendens quoniam potens es ex omnibus sanare etiam si sine rate quis adeat mare. Sed ut non essent vacua sapientie tue opera propter hoc et exiguo ligno credunt

Iterum alius na[vigare] etc. Hec quoque contra ydolatriam dicuntur. Maxima enim vecordia est ut homo ad ymaginem dei conditus et rationalem ab ipso habens animam qua excogitavit quomodo transiret fluctus navem fabricans secundum artis sue peritiam non honorat illum qui hanc sibi dedit sapientiam et invocet ydolum quod sibi arte et maiori vanitate formavit. Licet enim maior sit qui fecit quam quod fit, facturam suam adorare insanire est.

Radio navigandi cursus protenditur a quo navigium preparatur. Errant autem qui vana fingunt simulachra et rectorem. Iudei in fluctibus seculi perierunt quia navem crucis reliquerunt et gubernatorem deum.

Quoniam dedisti. Israelitas per mare rubrum sicco vestigio traduxit dei potencia et iordanis aquas divisit ut terrorem incuteret gentibus exterminandis. Fidelibus quoque inter seculi fluctus et persecutiones preparat semitam fidei et constancie ut transeant illesi. Nec est humani solacii opus ubi deus ostendit mirabiles effectus virtutis sue.

R. Sed ut non essent etc. Creator dedit sciam creature sue quia sibi in presenti consuleret ut eius volun

tati describeret. unde noe archam fa
cere iussit in qua ipse et progenies eius
saluarentur. id est animancia ad restau
rationem orbis reseruarentur. cum genus
humanum pro iniquitate sua diluuio de
leretur. unde petrus. in qua pauci id est viii
anime salue facte sunt per aquam. quod et nos
nunc similis forme saluos facit bap
tisma. id est archa de lignis leuigatis con
structa ecclesiam significat que fit de col
lectione fidelium artificio predicatorum.
pauci id est octo anime salue facte sunt per
aquam mundo pereunte. quia ad compa
rationem reproborum paruus numerus est
electorum. pauci enim sunt qui uiam uite
inueniunt. aqua diluuii extra
positos occidit. quia hereticum licet
habentem baptismi sacramentum. ipse aque
demergunt ad inferos. que archam
leuauerunt ad celos. octonarius qui
significat ecclesiam. quod in sacramentum
dominice resurrectionis percepit lauacrum
baptismi. ut sicut ipse resurrexit a mor
tuis per gloriam patris. ita et nos in noui
tate uite ambulemus aqua rege
nerationis abluti.

Simulacrum id est culturas falsorum
deorum. diabolus enim in quo punietur quod
sibi diuinum honorem usurpat
et homo qui pro creatore creaturam
honorat. lignum uero sepe hominem
significat. unde dictus est homo qui in ui
tatem dicitur et facit. hereticus autem qui
figmenta sua colit maledictus est et predi
catori deditus id est opus id est doctrina eius.

Sim in se. stultus factus est omnis ho
mo a sciencia sua et confusus cum factori
sculptili. quia mendax conflatio eius nec est
spiritus in eis. uana enim sunt opera et digna
risu in tempore uisitationis peribunt.

Inicium pessimum enim genus est
fornicationis quo anima recedit a deo.
et fornicatur cum ydolis. uel diuini
dogmatis ueritatem relinquit. id est sequitur

homines animas suas [saluare] et transeuntes
mare [per mare] per ratem liberati sunt. Sed ab
inicio [diluuio] cum perirent superbi gigantes
[seminarium humani generis] [archam] spes orbis terrarum ad ratem confu
giens remisit seculo semen natiui
[potencia uel filio] tatis. que manu tua erat gub
[crucis] nata. Benedictum est enim lignum
[crucis per quod reparatus est orbis terrarum]
per quod fit iusticia. Per manus autem quod
fit ydolum maledictum est ipsum
et qui fecit illud. quia ille quidem opera
tus est. illud autem cum esset fragile deus
cognominatus est. Similiter autem odi
o sunt deo impius et impietas
eius. Et enim quod factum est cum illo qui
fecit tormenta pacietur. Propter
hoc et in ydolis na
cionum non erit respectus.
quoniam creature dei in odium facte sunt
et in temptationem anime [animas]
hominum et in muscipulam pedi
bus insipiencium. Inicium enim
fornicationis est exquisitio ydolo

Propter hoc etc. Si non est ignos
cendum ydolis uel eorum
inhabitatoribus id est demo
nibus. quia homines ad ymagi
nem dei factos ab ipso retra
hentes in errores decipula subduxerunt. heretici
quoque qui homines sedu
cunt districtum non e
uadent iudicium.

rum. et ad inventio illorum corrup
tio vite est. Non enim erant ab initio
neque erunt in perpetuum. Superva [ostendit]
cuitas enim hominum hec ad invenit [hominum vanitas adinvenerunt ydola]
in orbem terrarum. et ideo brevis illorum fi
nis inventus est. Acerbo enim luctu dolens
pater cito sibi rapti filii fecit y
maginem. et illum qui tunc quasi
homo mortuus fuerat, tanquam
nunc deum colere cepit. et constitu
it inter servos suos sacra et sacrifi
cia. Deinde interveniente tempore convale
scente iniqua consuetudine. Hic error
tanquam lex custoditus est. et tyran
norum imperio figmenta colebantur. Et
hos quos in palam homines honorare
non poterant propter quod longe essent, e lon
ginquo figura illorum allata, eviden
tem ymaginem regis quem honora
re volebant fecerunt. ut illum qui
aberat tanquam presentem colerent
sua sollicitudine. Provexit autem ad
horum culturam et hos qui ignorabant
artificis eximia diligentia. Ille

falsitatem heretice pravitatis vel o
pinionis. Hinc paulus avariciam ydo
lorum servitutem appellat. Unde constat
omnem malam concupiscenciam
fornicationem nominari. quam anima relic
ta superiori lege inferiorum volupta
te corrupta naturarum quasi incedere per stra
ta vel per statuta corrumpitur.

Non enim etc. Disperdat dominus univer
sa labia dolosa et omnes qui loqun
tur mendacium. Hinc Ieremias: Dii qui
celos et terram non fecerunt pereant de
terra etc.

Lactencius. Propter hominum stulticiam
et pravitatem qui agrestem vitam
sine ullo rectore vivebant homines ip
sum regem totam que gentem sum
mis laudibus extulerunt ut et deos
appellarent vel propter insignem virtutem va
lescentem vel adulatione vel propter beneficia. De
inde reges amicos suos magnum
desiderium reliquerunt. Ideo homines
simulachra eorum finxerunt quorum
contemplatione aliquod haberent sola
cium. Progressi que longius per amo
rem memoriam defunctorum co
lere ceperunt ut bene meritis gratiam
referrent et successores eorum ad bene
operandum allicerent. Unde cicero de
re publica. Autem vitam hominum consuetu
do communis et ut beneficiis excellentes
viros in celum fama et voluntate tol
lerent. Hinc hercules. hinc castor.
hinc pollux. hinc esculapius.
hinc liber. Et alio loco dicit cicero.
ad quod impleris que civitatibus in
telligi potest. Ac vide virtutis
gratia quod libencius rei publice gratia
periculum adirent optimos quos
que virorum fortium honore deorum in
mortalium esse consecratos. Hinc ro
mani cesares suos consecraverunt et
mauri suos reges. Sic paulatim
ceperunt religiones. dum primi
qui eos noverant eo ritu libero
suos et nepotes. Deinde omnes posteros

imbuerunt. Ideo tamen summi reges ob celebritatem nominis in provinciis omnibus concelebrabantur. Privati vero singuli populi gentis aut urbis sive ductores vel viros fortitudine insignes, vel feminas castitate mirabiles summa veneratione coluerunt: ut egyptii ysidem, poeni celestem, mauri iubam, latini faunum, paphi venerem, romani quirinum, sabini ... Sic per populos et regiones varia sacra suscepta sunt, dum homines grati esse in suos principes cupiunt. Preterea pietas eorum qui successerant plurimum contulit ad errorem, qui ut divina stirpe nati viderentur, divinos honores parentibus detulerunt, ceteri quam iusserunt.

Incommunicabile dei, scilicet omnipotentis nomen qui solus est incomprehensibilis, insensibili et fragili materie vel ymagini ascripserunt.

Aut filios etc. Sicut in sacris saturni propter odium iovis sine respectu pietatis parvulos suos immolabant. Et bellone ipsi sacerdotes proprio sanguine sacrificabant. Unde quintilianus istud inquit: si cogit deus iratus est.

Aut obscura sacra etc. Sicut in sacris ysidis egyptie et cereris celeuma faciebant: sicut illi osiris planctu matris inquiritur, ita hic et incestu patrui plutonis matrimonium raptam proserpina quam cum facibus ex ethna accensis quesisse ceres in sicilia dicitur, sacra eius ardentium tedarum iactatione celebrabantur. Simul ut in sacris liberi patris insaniunt et magne matris ubi ad exemplum deorum qui in festivitate saciati noctem lucibus totam duxerunt ludunt.

Quia per libidinem et immunditiam diis suis placere putabant. Omnia enim confusa erant ubi nulla ratio nulla ...

Ille autem volens plus placere illi qui se assumpsit, elaboravit arte sua ut similitudinem in melius figuraret. Multitudo autem hominum abducta per speciem operis, eum qui ante tempus tanquam homo honoratus fuerat, nunc deum extimaverunt. (ut deum adorarent) Et hec fuit humane vite deceptio: quoniam aut affectui aut regibus deservientes homines, incommunicabile nomen lapidibus et lignis imposuerunt. Et non (quasi dicat, cum talia religione omnibus se viciis subdiderunt) sufficerat errasse eos circa dei scientiam, sed (dicentes enim se esse sapientes stulti facti sunt) et in magno viventes inscientie bello, tot et tam magna (sub regno enim diaboli diversis viciis sibi invicem contrariis pacem habere non poterant) mala pacem appellant. Aut enim filios suos sacrificantes, aut obscura sacrificia facientes, aut insanie plenas vigilias habentes, neque vitam neque nuptias mundas iam custodiunt, sed alius alium per invidiam occidit, aut adulterans contristat: et omnia commixta sunt, sanguis, homicidium, furtum et fictio, corruptio et infidelitas, turbatio et periurium, tumultus bonorum domini immemoratio, animarum inquinatio, nativ

vera religio. Quanto quis sceleratior erat tanto magis deo suo placere putabat.

Nulla maior demencia quam vivum deum deserere et mortuis deservire.

Cum enim mens se a creatore suo avertit omnibus implicatur sceleribus. Initium enim omnis peccati superbia est.

Consummatio et plenitudo. Cum enim pro deo colunt ydolum omnia reputantur eis in peccatum.

Anima dum iurant nomen dei polluunt. Qui autem non assumes nomen dei tui in vanum. Per nomina deorum gentiles iurantes et cum deum illudere se estimant in eternam mortem semetipsos precipitant. Heretici errorum suorum simulacra colentes perditionis sue causa fuerunt quorum et doctrina falsa, vita in lascivia insana, mors nefanda, quia cum iniuste iurant in ydolo nec in deo suo sperant meritorum suorum recipient vindictam. Unde sequitur: Non enim iurantium est virtus.

Iusto enim iudicio dampnati sero penitentes agnoscunt quod antea credere noluerunt. Unde cognoscetur dominus iudicia faciens in operibus manuum suarum comprehensus est peccator.

Unde Iohannes: Qui habet spem in eo sanctificat se sicut

tatis, immutatio nuptiarum, inordinatio mechie et impudicicie. Infandorum enim ydolorum cultura omnis mali causa est et initium et finis. Aut

in festis vel in ydolis — homicidie fiunt aut libidine se polluunt

enim dum letantur insaniunt, aut certe vaticinantur

auditores suos seducunt — in anima mortui

falsa, aut vivunt iniuste, aut periurant cito. Dum enim confidunt in ydolis que sine intellectu et sine anima sunt, male iurantes noceri se non sperant. Utraque ergo illis evenient digne quoniam male senserunt de deo attendentes ydolis et iuraverunt

in dolo

in ydolo contempnentes iusticiam. Non enim iurantium est virtus, sed peccantium pena perambulat semper iniustorum prevaricationem.

XV

in

Tu autem

clementia — mirabilis caritate — quia nec fallit nec fallitur — dum

deus noster suavis et verus es et patiens et in misericordia

sustinens peccantes qui non vult mortem peccatoris sed ut convertatur — quia evadere

disponens omnia. Etenim si peccaverimus tui sumus,

non possumus quia creatura tua sumus.

scientes magnitudinem tuam. Et si non peccaverimus

apud quem bonorum omnium numerus servatur

scimus quoniam apud te sumus computati.

summa beatitudinis perfecte — Christum

Nosse enim te consummata iusticia est, et scire iusticiam

dei virtutem et dei sapientiam — qui factus est nobis a deo sapientia et iusticia.

et virtutem tuam radix est immortalitatis. Non enim in errorem induxit nos hominum male artis excogitatio, nec umbra picture labor sine fructu, effigies sculpta per varios colores, cuius aspectus insensato dat concupiscentiam et diligit mortue ymaginis effigiem sine anima. Malorum

non soli qui faciunt.

amatores digni sunt morte qui spem habent

T. Nō.

et ille scs est. i. omnis qui in eo ma
net non peccat.

[C]onceptio ē incorruptionis .i. futuro
contemplatoris. Vn̄ hec ē .n. uita e
terna ut cognoscant te uerū deum
&c.

[E]x psona fidelium loquitur. q
de gratia muniti. non miscuere
se gentiliū iniquitati ul' p ydola
trie q sine fructu iusticie est la
bor iste .i. morte meretur eternam.

[R]eprobauit supius lignea lapidea.
erea ydola. nunc .i. fictilia dampnat.
Iuste .n. retributum ē eis ut qui dete
riora fci sunt q meliorem sui ptem .i.
aīam ad ymaginem dei creatam
Ad adorandum deum unum secū
nolebant. ul' uiliorem sui ptem .i. corp
terrenū imitando lutum adorarent
deum .i. sine boni opis fructu te se
sibili de qua sumpti inse lati sunt ī̄ u
tiles redderentur. Mistice aū heretici
scismatici qui ueritate dei ī iusticia
detinent .i. mendacium p ueritatem
doctrine sue simulacris colunt. licet
eloquencia aut ficta uirtute palli
ent. fragilia tn̄ .i. lutea sunt que fi
gunt .i. cuius ē cor eorū .i. feda cogitatō
eorū .i. uita ceno sordidior. q ignorant
factorem suum .i. euanescunt in cogita
tōibus suis. Sensum aū sanctorum pīm
spernunt .i. errores nouos q illudos sua
nos p fauorem hūanum .i. terrenū
lucrum fingunt. errantes .s. .i. errorē
mittentes ut inexcusabiles sint. cū
iudicabit deus occulta cordium et
reddet unicuiq secdm opa sua.

in talibus .i. qui faciunt illos .i. qui
diligunt .i. qui colunt. Sed et figulus
mollem terram premens laboriose
fingit ad usus nostros unumquodque
uas .i. de eodem luto fingit que munda
sunt in usum uasa .i. similr que his sunt
contraria. horum aū uasorum quis sit usus
iudex ē figulus .i.
cum labore uano
deum figit de eo
dem luto. [I]lle qui
paulo ante de terra fcs fuerat i pusillū
post ducit se unde acceptus est repe
titus aīe debitum quam hebat. Sed est cura
illi non q laboraturus ē nec quoniam breuis
illi uita ē. sz contendatur aurificibus et
argentariis. sz et erarios imitatur i glo
riam pfert. quoniam res sup uacuas fingit.
Cinis .n. ē cor eius .i. terra sup uacua spes
illius .i. luto uilior uita illius. quoniam
ignorauit qui se finxit et qui inspirauit illi aīam .i. animat que opat
ē .i. qui insufflauit ei spm uitalem. sz et estimauerunt lusum esse ui
tam nr̄am .i. conuersationem uite compositā ad lucrum .i. opantem
unumquemque et ex malo acquirere. Hic .n. scit se sup oēs delinquere.

[S]i ōes illi fiant qui faci
unt ea .i. o. q. z. i. co. Inuē
tores quoque falsos dogma
tum .i. cultores dignis sunt
morte. dispdet .n. deus ui
rum qui hec fecerit .i. mag
istrum .i. discipulum eius.

ul' assumptus (gloss above "acceptus est")
ul' lusu (gloss above "lusum")
et oportere (gloss above "opantem")
corpus (margin)
falsos (margin)

qui ex terre materia fragilia vasa et
sculptilia fingit. Omnes enim insipi-
entes et infelices supra modum anime su-
perbi sunt inimici tui populi tui et im-
perantes illi quoniam omnia ydola nationum deos
estimaverunt quibus nec oculorum usus est ad viden-
dum neque digiti manuum ad tractandum. Sed et
pedes eorum pigri ad ambulandum. neque nares
ad percipiendum spiritum. neque aures ad audiendum.
Homo enim fecit illos et qui spiritum mutuatus est is finxit illos. Ne-
mo enim sibi similem homo poterit deum fingere. Cum sit enim morta-
lis mortuum fingit manibus iniquis. Melior enim est ipse his quos
colit. quia ipse quidem vixit cum esset mortalis. illi autem nunquam.
Sed et animalia miserrima colunt. Inse-
sata enim comparata his aliis deteriora sunt.
Sed nec aspectu aliquis ex his animalibus
bona potest conspicere. Effugerunt
autem dei laudem et benedictionem eius.

XVI

Propter hec et his similia passi sunt digne tor-
menta et per multitudinem bestiarum
exterminati sunt. Pro quibus tormentis bene
disposuisti populum tuum quibus dedisti
concupiscentiam delectamenti sui
novum saporem escam parans eis

Nullam excusationem habent he-
retici qui scienter peccant dum fidem
sanam et rectam doctrinam nolunt
imitari et magis terrenum sensum et
fragilem quam spiritualem sequuntur.

Quia melior est homo ydolis secundum
rationem creationis.
quia vivit et intelli-
git. illa autem numquam.
Sed qui magis sequitur
vanitatem erroris
quam veritatem sa-
pientie cum in honore
esset non intellexit
et comparatur
iumentis insipi-
entibus.

Insensata. Quasi nec discretionem
habent. In veritate enim intelligentiam eius
insunt mortua sensibilia et insensibilibus
irrationabilia rationabilibus. Sed digni
sunt ut quos ignorabant creatorem a creatura
eius distinctionem non faciunt. qui enim
laudem et benedictionem dei effugiunt ne-
gligentie et discretione anima sua seipsum crea-
re ostendit.

Egyptii variis erroribus dediti pro scele-
ribus suis puniti ideo multis plagis pu-
niti sunt et qui populi servitium bestiarum
variarum ranarum scilicet locustarum
et muscarum. Unde psalmista immisit in eos muscam
caninam et comedit eos et ranam
et exterminavit eos etc. Hec eos autem rei-
marcos loco vires spirituales bestie
demones clamant quorum voluntati et
serviunt. ideo crucianda scelera tradi-
ti sunt.

Pro quibus etc. populus Israel in deserto car-

Interlinear glosses: qui ydola deos putant · scilicet heretici christiani videantur · Et vermis eorum non moritur et ignis eorum non extinguitur · simulachra argentea gentium · [illegible] · non solum scilicet hominem sed etiam

nes concupiuit et conturbatus deo in
uente accepit et comedit usque ad na
useam. sed uindicta ipse fuit quia percussit
eos dominus plaga magna et uocatur locus
ille sepulcra concupiscentie. hec commemo
rat sapientia alternatim disputans de in
teremptione egyptiorum et recordatione is
raelitarum. quia illi deo repugnantes et
ipsum seuientes sine excusatione subito
perierunt. hii uero correcti et disciplinati
omnino ~~deo~~ diuino solatio non caruerunt.
Unde sequitur. Non enim in perpetuum.

Et enim serpens eneus sanabat illos quia
sacramentum misterii id est mors christi in ser
pente figurata. Ipse enim genus humanum
liberauit. In figura enim omnia continge
bant illis. christus enim antiquum serpentem
in cruce triumphauit et [illegible]
superauit ut qui uere ymaginem
christi passionem conspexerit saluetur.
Unde. sicut exaltauit moyses serpen
tem in deserto ita exaltari oportet filium ho
minis ut omnis qui crediderit in ipsum non pe
reat sed habeat uitam eternam. Recte eneus
serpens in ligno suspenditur. es enim ceteris
metallis durabilius est. in serpente quia
christus mortuus est in ere eternus signatur.
quia mortuus per humanitatem quasi
eneus est per diuinitatem.

Illos enim et cetera. probantur electi per afflictiones
et monentur ut peccata caueant et bo
na faciant. reprobi dispergunt quia non cor
riguntur. Ideo idolatras per uaria animalia
interimunt. Israelitas ergo unius dei cul
tores serpentes exterminare non possunt.
quia nouit dominus pios de temptatione
eripere iniquos uero in diem iudicii re
seruare cru
ciandos.

orta gometram. ut illi quidem concupis
centes escam propter ea que illis ostensa
et missa sunt etiam a necessaria concupiscentia
auerterentur. Hii autem in breui inopes
facti nouam gustauerunt escam. Opor
tebat enim illis quod sine excusatione superue
nire interitum exercentibus tyrannidem.
his autem tantum ostendere quemadmodum
exterminarentur
inimici illorum exterminabantur. Etenim cum
illis superuenit seua bestiarum ira mor
sibus peruersorum colubrorum exterminabantur.
quia correxisti populum murmurantem
Sed non in perpetuum ira tua perman
mittens ignitos serpentes.
sit. sed ad correptionem in breui turbati
serpentem eneum pro signo positum quem percussi aspicientes sanabantur.
sunt. signum habentes salutis ad comme
tue
morationem mandati legis. Qui enim
conuersus est non per hoc quod uidebat sana
batur sed per te omnium saluatorem. In hoc
tuis
autem ostendisti inimicis nostris quia tu es
qui liberas ab omni malo. Illos enim locus
tarum et muscarum occiderunt morsus.
mali
et non est inuenta sanitas anime illorum quia digni erant ab
tuos
his exterminari. Filios autem nec draconum nec uenenatorum uicerunt
dentes. misericordia enim tua adueniens sanabat illos. In memoria enim ser
monum tuorum examinabantur et uelociter saluabantur ne in altam

cadentes obliuionem nō possent tuo
uti adiutorio. Etenim neque herba neque
malagma sanauit eos: sed tuus dñe
sermo qui sanat om̄ia. Tu es dñe qui
uite et mortis habes potestatem: et deducis
ad portas mortis et reducis. Homo
aūt occidit p maliciā quidem aīam
suam: et cum exierit sp̄c non reuertetur:
nec reuocabit aīam que recepta est.
Sed manū tuam effugere inpossibile
ē. Negantes enim nosse te impii p fortitu
dinem brachii tui flagellati sunt.
Nouis aquis et grandinibus et pluuiis
psecutionem passi sunt: et p ignem con
sumpti. Quod enim mirabile erat in
aqua que omnia extinguit: plus ig
nis ualebat. Vindex enim ē orbis iustorum.
Quodam enim tp̄e mansuetabatur
ignis: ne conburerentur que ad impios
missa erant aīalia. sed ut ipsi uidentes
scirent quoniam dei iudicio hec patiuntur
psecutionem. Et quodam tp̄e in aqua
sup uirtutem ignis exardebat undi
que: ut iniquam terre nationem extermi

Sed tuus dñe sermo. i. filius p quem
om̄ia. cuius potestas ubique qui om̄ia que
cumque uoluit fecit. ipse curat corpora ipse
a spiritualibus bestiis animas saluat.

Homo p maliciam nequiciam. s.
prave uoluntatis et effectum praue ac
tōis occidit aīam. Vn̄ quidam ait ne
minem ledi posse nisi a semet ipso q̄r
aut ppriis sceleris inuentor est aut con
sentit alienis. Si enim homo custodit men
tem et nō consentit p suasioni inquili
ber est ab omni crimine.

Negantes enim et cetera. Diuersis plagis affli
cti sunt egyptii. inter quas grando et
simul et igne. grando enim et ignis pari
ter mixta ferebantur. et percusserunt
cuncta que fuerunt in agris. nec mirū
si grando et ignis mixta feruntur: quia
ad creatoris uoluntatem om̄ia conse
cuit.

R. Quodam enim et cetera. Sicut in genesi le
gitur pluit dñs sup sodomam et go
morram. ignem et sulphur ut dis
perderet ipsos. et in exodo grandinem
pre ignem. In libro numerorum mi
sit igni tos serpentes et murmuran
tes ut cognoscant ipsi quod omnis
creatura parata ē ulcisci iniuriā crea
toris.

R. Pro quibus et cetera. In deserto datum est
magna filiis israel suauissimum ita
libentissimum ut deo maiores gratias re
ferrent quod ab hostibus liberauit et su
pius dapibus pauit. Nix autem et glacies
sustinebant enim et ignis et cetera. Duo con
traria elementa. i. ignis et aqua. gela
ta ipsos concordit ferebant et ut qualita
tas celestis cibi expssa esset quia uim ig
nis ubi oportebat sufferebat ad ca
lorem solis, et quē fiebat album et n.
et minimum apparebat in quasi pilo
tunsū in similitudinem pruine cu
ius esum seu cibabant quasi simile cum
melle. nec ad ignem deficiebat. Vn̄
in libro numerorum erat aūt manna

¶ Nō bn̄

exo. ix.

xxi.

T. no de pan angelorum.

qui semen coriandri·i·coloris bdellii ē.
Misticē aūt in grandine igne durum
increpatio qua scriptura diuina pctō
res cruciat. In celesti cibo consolatio sancta
qua iustos reficiet signatur. uel man
na significat panem qui de celo descen
dit· et dat uitam mundo qui ait. panis
quem ego dedero caro mea ē p mundi
uita. Cruciantur ergo reprobi spirituali fa
me· i· saciantur electi celesti pane. illi
diuersis laboribus preparantur ad penam.
isti diuina ope cotidie nutriuntur ad
uitam. Unde multa. s. p. l. a. i. d. m. tertii
dabit.
Confundantur hic peccatores qui cum ce
tere creature factori suo deseruiant. ipsi
repugnant. Unde creaturarum omnium concor
dia flagellantur. si non penituerint.
perpetuo cruciabuntur. bonis autem uita bo
na preparatur.
R. pro quibus angelorum esca nutriuisti populum tuum et cetera. Pluit deus manna
de celo populo suo. aquam de petra dedit.
pauit eos carnibus. uestimenta eorum
non sunt attrita. neque calciamenta. ut
creatori suo magis deuoti fierent. cum
ubique sentirent auxilium. quoniam non
natiuitatis fructus pascunt homines sed
sermo tuus et cetera. Unde moyses dedit eis cibum
manna ut ostenderet quod non in solo
pane uiuit homo. sed in omni uerbo quod
procedit de ore dei. Sed semper ingrati fue
runt. et figuram tenentes ueritatem rep
ulerunt. ad eternam uincta omnia trans
lata sunt omnia enim in figura contingebant
illis. scripta sunt autem propter nos. Unde pau
lus. patres nostri omnes sub nube fu
erunt. et omnes mare trans. et cetera. Petra autem
erat christus. i· totius legis firmamentum
et fidei ueritas in qua qui credit de
rit. totam legem impleuit. Qui autem
non crediderit tanquam preuarica
tor legis in eternum peribit.
R. Ut notum omnibus et cetera. Iste cibus histo
rialiter pascebat patres nostros. sed ad orni
uenti solis liquefiebat. i· in natiuitate
christi ad spiritualem usum soluebatur.

naret· pro quibus angelorum esca ~~nutriuisti~~ nutristi
sisti populum tuum et paratum panem de
celo prestitisti illis sine labore omne de
lectamentum in se habentem et omnis saporis
(uel omnem saporem suauitatis)
suauitatem. Substantiam enim tuam et dulce
dinem tuam quam in filios tuos habes osten
debas. et deseruiens uniuscuiusque uoluntati
ad quod quisque uolebat conuertebatur. Nix autem
et glacies sustinebant (uim) ignis et non tabesce
bant. ut scirent quoniam fructus inimicorum exter
minabat ignis ardens in grandine et plu
uia coruscans. Hoc autem (hic) ~~factum~~ (iterum) ut nutri
rentur iusti etiam sue uirtutis oblitus est. Creatura
enim tua tibi factori deseruiens exardescit in tor
mentum aduersus iniustos. et lenior fit ad bene
faciendum pro hiis qui in te fidunt. Propter hoc et tunc
omnia transfigurata omnium nutrici gratie tue deser
uiebant ad uoluntatem horum qui a te de
siderabant. ut scirent filii tui quos dilex
isti domine. quoniam non natiuitatis fructus pas
cunt homines. sed sermo tuus hos qui in te credi
derint conseruat. Quod (enim) ab igne non poterat ex
terminari. statim ab exiguo radio solis
calefactum tabescebat. Ut notum omnibus esset

fides

quoniam oportet preuenire solem ad benedictionem tuam et ad ortum lucis te adorare.

iudaici populi. — fidei qua expectant regem suum i. christum. — estiualis i. frigore i. obduratis.

Ingrati enim spes tanquam hibernalis glacies tabescet et disperiet

sine fructu fidei quia traditur de cordibus illorum usu amittitur et

tanquam aqua superuacua.

a sunt diu celata — quibus creaturam — gentium uniuersam.

Magna enim sunt iudicia tua domine et inenarrabilia verba tua.

quia abdita decreuisti nullus enarrare potest. — i. creatorem suum ... intelligere noluerunt

propter hoc indisciplinate anime errauerunt.

Egyptii

Dum enim persuasum habent iniqui posse dominari nationi sancte

ex re nebulas — palpabiles passi sunt i. merito peccatorum suorum i. tenebro se obliuionis

vinculis tenebrarum et longe noctis compediti inclusi sub tectis

punitiui

fugitiui perpetue prouidentie iacuerunt. dum putant se latere in obscuris peccatis tenebroso obliuionis velamento dispersi sunt pauentes horrende et cum admiratione nimia perturbati.

Neque enim que continebat illos spelunca sine timore custodiebat: quoniam sonitus descendens perturbabat illos et persone triste illis apparentes pauorem prestabant. et ignis quidem nulla vis poterat illis lumen prebere: nec siderum limpide flamme illuminare poterant illam noctem horrendam. Apparebat autem illis subita

XVII

et in celeste sacramentum vertebatur. ut preueniamus in benedictionibus solem. et diuinitatem eius pronis predicemus dicentes. In principio erat verbum et verbum e. Ad ortum vere lucis i. christi dicamus verbum caro factum est et habitauit in.

R. Misere. Omnes persecutores ecclesie christi scelerum suorum tenebras patiuntur. nec unquam securi esse possunt quos luceant rectores tenebrarum harum: usque ad exteriores tenebras ubi erit fletus et stridor dentium. Unde omnis qui male agit odit lucem etc. hinc paulus. eratis aliquando tenebre nunc autem lux in domino etc.

Atque enim etc. semper enim tenebras comitatur horror et quanto minus discernunt quis circa sunt se tanto magis metuunt undique aduersa pauentes. Sic egyptii triduo maximas tenebras patiebantur quas nec sol nec luna nec stelle poterant illuminare. ubicumque iacebant in imo terrore pauebant. Nec autem dicit tristes personas eos terruisse. potuit fieri ut demones aliqua feritas in ea te ingererent qui eos ad augmentum pene ... excitarent. persecutores ecclesie que fideles vitiatis circumdant tenebre peccatorum et ignorant solem iusticie nec predicatores illustrant eos fulgore doctrine. hos et sonitus descendens i. comminatio celestis perturbat et persone tristes i. demones quibus tortoris terrificant. nec tamen agunt fructuose penitenciam sed dum pauentes thesaurizant sibi iram in die iudicii.

R. Et magice artis etc. Cum magi in egypto superati essent virtute signorum dixerunt digitus dei est. hi et qui paulo ante medicos se iactabant serpentes et cetera animalia metuebant. sic et hodie qui christianam deridebant religionem et qui artes suas iactant sicut diuini aruspices heretici et scismatici licet doctores se simulent christi potentia vincuntur et antiquum serpentem

Timore pleni quia undique formidabant penas. quanto enim
sunt graviores dolores, tanto maiores timentur horrores.

cum angelis sursum paciuntur timuerunt.

et impios cruciat. / et ipsos cruciat.

nec signis timore pleni. Et timore perculsi illius quae non videba-
tur faciei, estimabant deteriora esse quae videbantur. Et magicae ar-
tis appositi erant derisus, et sapientiae gloria correctio cum contumelia.
Illi enim qui promittebant timores et perturbationes se expellere ab anima lan-
guente, hii cum derisu pleni timore languebant. Nam et si nichil
illos ex monstris perturbabat, transitu animalium et serpentium sibila-
tione commoti tremebundi peribant. Et aerem quem nulla ratione quis ef-
fugere posset negantes se videre.
Frequenter enim praeoccupant pessima redar-
guente conscientia. Cum sit enim timida
(vel dat testimonium condempnationum.)
nequitia, data est in omnium condempnationem.
(extollitur. / qui enim habet tranquil-)
Semper enim praesumit saeva perturbata con-
(litatis serenitatem. / quasi presumptio conscientia comprimitur.)
scientia. Nichil enim est timor nisi praesumptio-
(medicamentum.)
nis adiutorii, proditio cogitationis au-
(auxiliatorum.)
xiliorum. Et dum ab intro minor est expectatio,
(vel audaciam.) causae
maiorem computat potenciam causae
de qua tormentum praestat. Illi autem qui im-
(vel horrendam.)
potentem vere noctem et ab infimis et ab
altissimis supervenientem eundem
somnum dormientes, aliquando mon-
strorum exagitabantur timore, aliquando
animae deficiebant traductione; subitane-
us enim illis et insperatus timor superve-

R. Et aerem. Invisibilitatem timoris notat. quando imminentibus penis redarguente conscientia paciuntur. Semper timida nequitia pavoris sui dat iudicium supplicio condempnata.

Proditio cogitationis est timor. id est prodit infirmitatem superbientis qui vana spe auxiliorum se extollit cogitando eum posse se sperat quod efficere non potest. vel possit. et dum intus minor est valitudo rerum quas extrinsecus patitur maiorem putat esse potenciam. hoc in persecutoribus fidelium frequenter evenit qui se potentes existimant cum sanctos cruciant. potencia vero victi mentis angustia et tristicia agnoscunt se non posse quod cupiebant. et maiorem esse fortitudinem dei qui sic vincit in militibus suis.

R. Illi autem etc. Egyptii. scilicet horrore tenebrarum circumdati nec vigilantes nec dormientes quiescere poterant. quia horrendis monstris visionibus et terrore nimio concidebant. nec secedendi dabatur facultas. quia sine compede et cathena ferrea carcere tamen tenebrarum claudebantur. Et de tribus diebus nemo vidit fratrem suum. nec movit se de loco suo in quo erat.

Undique miseri cruciabantur. quicquid s.

neciat. Deinde si quis ex illis decidisset cus
todiebatur in carcere sine ferro reclusus. Si enim
rusticus quis erat aut pastor aut agri labor operarius preoccupatus esset in
effugabilem sustinebat necessitatem. Una enim cathena tenebrarum omnes
erant colligati. Sive spiritus sibilans aut inter spissos ramos avium sonus
suavis aut vis aque decurrentis nimium aut sonus validus precipi
tantium petrarum aut ludentium animalium cursus invisus aut mu
gientium valida bestiarum vox aut resonans
de altissimis montibus eccho deficientes faciebant
i. clara
illos pre timore. Omnis enim orbis terrarum limpido
illuminabatur lumine et non impeditis operibus
continebatur. Solis autem illis superposita erat
cordis vel inferni.
gravis nox ymago tenebrarum que super
ventura illis erat. Ipsi ergo sibi erant graviores
scilicet lux que est fides, dilectio, puritas conscientie illuminabat
tenebris. Sanctis autem tuis maxima erat lux et
corporalis vel spiritualis — inimici
horum quidem vocem audiebant et figuram non
easdem plagas.
videbant. Et quia non et ipsi eadem passi erant
lesi a pharone
magnificabant te. Et qui autem erant, quia non lede
qui vel do
bantur gratias agebant et ut esset differentia te domi
num — que in columpna nubis et ignis ducebant.
petebant. Propter quod ignis ardentem columpnam
habuerunt ducem ignote vie et solem sine
lesura boni hospicii prestitisti. Dignum quidem
egypcii.
illi carere luce et pati carcerem tenebrarum qui in
clusos custodiebant filios tuos per quos

auribus vel oculis vel ceteris
sensibus percipiebant tanquam
periculosum formidabant.

Quasi impii erant in tenebris
sed ubicumque habitabant filii Israel
lux erat.
Ymago etc. Graviores sunt te
nebre spirituales corporalibus quia discernit
homines interiores tenebras in eternitate
tu his stridor dentium quas egypti
e tenebre figurant. Sicut enim corpora
ibi nullo bono operi utilia, ita et ibi
anime simul et corpora eterno carcere
dampnantur ubi nec locus nec tempus est
operandi.

R. Sanctis autem etc. Israelite in egyp
to sub pharaone laborantes significant
christianos diabolus in mundo
affligit quos tamen maxima lux
illuminat que illuminat omnem
hominem venientem in hunc mundum. Horum vocem
audiunt inimici sed non agnoscunt
figuram veritatis que est in eis. His
columpna ignis in nocte et columpna
nubis in die lucet: quia incarnatio
Christi et ipse spiritus in adversis protegit.

R. Dignum quidem etc. Merito
egypcii tenebrarum penam pa
ciebantur qui in iudea terra et populum
cui lux tradenda erat captivum
retinere volebant et cum infan
tes hebreorum necare disponebant
uno. i. moyse dei iudicio libe
rato multitudo adversariorum
per ipsum subversa est vel sub m

XVIII

sa. sic hostes spirituales qui ecclesiam dei opprimere moliuntur et lectam dei per baptismum liberatam cum rege suo, id est diabolo, in ipso baptismo per Christi potentiam opprimuntur. cuius misterii ratio antiquis patribus figurata et in adventu Christi completa est.

incipiebat incorruptum legis lumen seculo dari. Cum cogitarent iustos occidere infantes, et uno exposito filio liberato in traductionem illorum multitudinem filiorum abstulisti, et pariter illos perdidisti in aqua valida. Illa enim nox cognita est ante a patribus nostris, ut vere scientes quibus iuramentis crediderunt, animaequiores essent. Suscepta est autem a populo tuo sanitas quidem iustorum, iniustorum autem exterminatio. Sicut enim lesisti adversarios nostros,

[gloss, above lines: exposito; primogenitorum; lex]

Quia populus israel in egypto iussu domini pascha celebravit et in dicatur abscondite sacrificasse. quia metu hostium id occulte faciebat. vel ubi legem pasche quod dei cepis servanda erat per moysen didicerunt tempora eodem temporibus ad tempus passi sunt, et cito divina ope liberati. similiter tempore persecutionis servi dei quibus lex data divina in concordia divini testamentorum a persecutoribus quamquam impediuntur ne religionem christianam palam faciant, tamen ab scondito cordis semper domino sacrificant. unde sacrificium deo spiritus contribulatus. vel alibi in me sunt deus vota tua que redam laudationes tibi.

sic nos provocans magnificasti. Absconse enim sacrificabant iusti pueri bonorum, et iustitiae legem in concordia disposuerunt, similiter et bona et mala recepturos iustos, patrum iam decantantes laudes. Resonabat autem inconveniens inimicorum vox, et flebilis audiebatur planctus ploratorum infantium. Simili autem pena servus cum domino afflictus est, et popularis homo regi similia passus. Similiter ergo omnes uno nomine mortis mortuos habebant innumerabiles. Nec enim ad sepeliendum vivi sufficiebant, quoniam uno momento que erat preclarior natio illorum exterminata est. De omnibus enim non credentes propter beneficia, tunc vero primum fuit exterminium primogenitorum, spoponderunt populum dei se esse.

[gloss, above lines: sacrificabant; vel in concordia]

Quia Memorat dominum percussisse primogenita egypti. quia nec sicut prius simulaverunt egyptii, sed palam cogebant exire populum dei dicentes omnes moriemur.

Dum enim quietum silentium contineret omnia, et nox in suo cursu medium iter haberet,

Introitus Dum medium silentium tenerent omnia et cetera

omnipotens sermo tuus domine exiliens de ce
lo a regalibus sedibus venit durus bel
¶ quia sermo dei vivus et efficax et penetrabili
lator in mediam exterminii terram pro
omni gladio ancipiti in veritate et sine ulla fictione omnia
silivit gladium acutum insimulatum
iudicat et disponit
imperium portans tuum et stans replevit
omnia morte et usque ad celum attingebat stans in terra.

¶ ut nec vigilantibus nec dormientibus daretur requies eis qui pro scelera sua passuri erant contra
Tunc continuo visus somniorum malorum turbaverunt illos et tim
egyptios.
ores supervenerunt insperati. alius alibi proiectus semivivus propter quam
moriebatur causam demonstrabat mortis. Visiones enim que illos tur
baverunt hec premonebant ne inscii quare
mala patiebantur perirent. Teti
git autem tunc et iustos temptatio morti
¶ que facta fuit post incendium chore.
et commotio in heremo facta est multitu
dinis. sed non diu permansit ira tua. pro
perans enim homo sine querela depreca
ri pro populis proferens servitutis sue scutum
orationem et per incensum deprecationem al
legans restitit ire et finem imposuit ne
¶ perplexi ut in singulis re ...ntur omnia.
cessitati. quoniam ostendens tuus est famulus.
Vicit autem turbas non in virtute cor
poris nec armature potentia sed verbo
vel vexatore
illum qui vexabat subiecit iuramenta
parentum et testamentum commemo
rans. Cum enim iam acervatim ceci

Filius de quo dicitur. In principio erat
verbum etc. Hic brachium et dextera nomina
tur propter effectualem divine virtutis
potentiam. hic tunc per angeli ministe
rium iudicia fecit in primogenitis egy
ptiorum. qui post in nocte sanctificavit sibi
pro primogenitis hebreorum. sic et nunc per
aquam baptismi salvat multitudinem
credentium et interficit multitudinem
spiritualium hostium.

Hoc divine bonitatis est que peccan
tes castigat ut abstineant et penitenti
am agant. si autem ~~penitentia~~ dei ab patientia
utuntur sine excusatione in eternum pu
nientur.

R. Tetigit autem etc. Memorat quod
post interfectionem chore. dathan.
et abyron. filii israel murmuraverunt
contra moysen et aaron dicentes. Vos in
terfecistis populum domini. crescente tum
ultu fugerunt moyses et aaron in ta
bernaculo federis. Quibus ait dominus. discede
dite ut interficiam illos. Cumque cecidissent
in faciem dixit moyses ad aaron.
Tolle turibulum et mitte incensum et ro parvit
ga pro eis. quia plaga desevit. Pervenit aaron
purificavit et oravit et plaga cessavit.
In moyse lex significatur que docet homines
scientiam et dei amorem. In aaron suppli
candi et orandi forma. Cum ergo indig
natur deus si videat lex in cordibus nostris
monens et docens conversationem ad penitentiam.
satisfacere pro delictis. supplicare pro cul
pis cessabit indignatio et placabitur
dominus et propiciabitur. quasi moyse et aa
ron intercedentibus. Si vero indurentur cor
da nostra ut dicamus non est deo cura
de vita mortalium et hic non patet esse in
nobis moysen et aaron legis scilicet scientiam et

primae fructum per quos possimus euadere interitum.

Superhumerale et duos lapides smaragdinos et onichinos qui desuper sunt et utrumque humerum tegunt duo emisperia interpretantur. quorum aliud sub terra uel solem et lunam qui semper rutilant.

Supra dicti colores auro intexti sunt quia uitalis calor et diuini sensus prouidencia uniuersa penetrat.

Duodecim lapides zodiaci circulum uel .xii. menses singulis quoque uerticulis assignant tempora et his totidem menses deputant. Quod pulcre autem quod in medio est appellatur rationale ratione quia cuncta sunt plena et interna celestibus inherent immo ratio terrenorum et temporum caloris et frigoris et duplex inter utraque tempores de celi cursu ratione descendit. Unde rationale cum ephot fortius stringitur. In rationali uero logion id est manifestatio doctrina et ueritas. hoc signant quod numquam in sermone dei ratione mendacium fit et ipsa ueritas multis signis et argumentis monstratur hominibus. Unde factum est ut rationem solis et lune annorum et mensium temporum tempestatis et serenitatis uentorum et rerum omnium nosceremus accipientes a deo sapientiam et ipso habitatore et doctore fabrice tocius sciam super omnia ciclum et uincula iacinctina celum monstrat. auri lamina in fronte pontificis scriptum quod nomen dei et uniuersa que subter sunt dei arbitrio gubernantur.

XIX

His autem et cetera. Uerus pontifex iesus christus assumpto baculo humane carnis et super posito igne altaris id est anima cum qua incarnatus est et adiecto incenso id est spiritu inmaculati. Medius stetit inter uiuos et mortuos et mortem repulit destruens diabolum qui habebat

cecidissent super alterutrum mortui interstetit et amputauit impetum et diuisit illam que ad uiuos ducebat uiam. In ueste enim poderis quam habebat totus erat orbis terrarum et parentum [id est nomina] magnalia in .iiii. [cor.] ordinibus lapidum sculpta erant et magnificencia tua [id est ineffabile nomen scilicet tetragramaton] in diademate capitis illius erat scripta. His autem cessit qui exterminabat et hec extimuit. Erat enim sola temptatio ire sufficiens. Impiis autem usque in no

Mala autem punica et tintinnabula in inferioribus posita fulgura tonitrua que demonstrant uel omnium elementorum consonanciam et uniuersa sibi conplexa ut in singulis reperiantur omnia.

In ueste enim et cetera. Bissum terre deputant hebrei quia ex terra gignitur. purpuram maris quia ex eius cocleis tingitur. iacinctum aeri propter colorem similitudinem. coccum igni et ethereum ut scilicet pro toto mundo oret pontifex. Siquidem ex terra et aqua et aere et igne consistit mundus. hec elementa sunt omnium. Unde primum uestimentum lineum est quod terram significat. Secundum iacinctinum quod aerem demonstrat quia de terris paulatim ad excelsa leuamur. Ipsa uestis iacincta a capite usque ad talos ueniens indicat aerem de celis usque ad terram fusum.

Zona qua sacerdotis pectatus artatur et linea tunica id est terra constringitur occeanum dicunt esse. Rationale uero terram que instar puncti licet in se omnia contineat a cunctis uelatur elementis.

Impiis autem et cetera. Inimicis populi dei uindicta usque ad consummationem supervenit quia nec uitam nec mores correxerunt.

fictis .s. argumentis
simulabant p̄niam
et ideo nō meruerunt
indulgenciam. Vn̄ pharao
cum plagis afflictus
populum dei se dimissurum
pmitteret/ paululum respi
rans ad domesticam cru
delitatem reuersus ē. donec
in maris fluctibus submer
sus ē. persecutores .s. xp̄i
animo si persisterint
in malicia sua/ senciet
in pena/ quantum ua
leat dei iusticia.

uissimum sine misericordia
ira superuenit. presci
ebat .s. ⁊ futura illorum:
quoniam cum ipsi reuersi
essent. ⁊ pmisissent
ut educerent/ ⁊ cum
magna sollicitudine
premisissent illos:

mortis impium ut q̄ cre
dit in eum nō morietur in
eternum. hoc misterium
iam tunc uastator expauit.
Agnoscebat .s. figuram ba
tilli ignis/ incensi. ⁊ qualis
offerenda hostia esset ab illo
qui medius erat inter uiuos
et mortuos. ⁊ illos quidem
ymago saluauit ad nos autem
ueritas peruenit. Consequenter
indumenta pontificis. pur
pura. bisso. lino. ex contexta
erubuisset uastator. sed uera
indumenta ueri pontificis
intellexit. ⁊ his cessit.

In figura pontificali xp̄m
futurum prenoscebat. sed
quem uiderat carne indutum:
non deum sed hominem purum
credidit. Vn̄ si cognouisset
nunquam dominum glorie cru
cifixis
sent.

consequebantur illos acturi pn̄iam. ad
huc .s. inter manus habentes luctum et
deplorantes ad monumentum mortu
orum: Aliam sibi assumpserunt cogita
tionem inscientie. ⁊ quos rogantes proiecerant: hos tanquam
fugitiuos persequebantur. Ducebat enim illos ad hunc
finem digna necessitas. ⁊ horum que acciderant commemorationem
amittebant. ut que deerant tormentis: repleret punitio. ⁊ po
pulus quidem tuus mirabiliter transiret. Illi autem nouam
mortem inuenirent. Omnis enim creatura ad suum genus
Que conditori suo et preceptis obediuit ei omnibus ei deseruit. ad hec .s. creatura est
ab inicio refigurabatur deseruiens tuis preceptis: ut pueri
ata est ut ei p omnia obedi‑ret. Incarnatio xp̄i qui credentes lumine euangelii
tui custodirentur illesi. Nam nubes illorum castra obumbr‑
illustrat ⁊ a persecutoribus protegit. Aqua bap‑tismi
abat. ⁊ ex aqua que ante erat: terra apparuit arida. ⁊ in mari
rubro uia sine impedimento. ⁊ campus germinans de profun
baptismum significat in quo saluantur fideles ⁊ suffocantur demones.
do nimio. per quem omnis natio transiuit que tegebatur tua
ul tegebatur
manu. uidentes tua mirabilia ⁊ monstra. tanquam e‑

¶ No.

Sic nos oportet liberatori nostro exultantes gratias agere dicentes. Benedic anima mea dominum et c. Unde apostolus sine intermissione orate. in omnibus gracias agite et c.

Nota quod inimicos dei terra produxit muscas. et fluvius ranas. cultoribus autem dei terra dat fructum et mare carnes alimentum. Dignum est enim ut fidelibus suis per opera sua nutrimentum divina preberet providencia. inimicis vero condignum tormentum per subditam sibi creaturam inferat.

Ceci domini? qui ascendit super equos tuos. et quadrige tue salvatio.

equi depaverunt escam. et tamquam agni exultaverunt magnificantes te domine qui liberasti illos. Memores enim tunc adhuc erant illorum que in incolatu illorum facta fuerant. quemadmodum pro natione animalium produxit terra muscas. et pro piscibus eructavit fluvius ranarum multitudinem. Novissime autem viderunt novam creaturam avium. cum adducti concupiscentia postulaverunt escas epulationis. In allocutione enim desideriorum ascendit illis de mari ortigometra. et vexationes peccatoribus supervenerunt. non sine illis que ante facta erant argumentis per vim fluminum. Juste enim patiebantur secundum suas nequicias. Etenim detestabiliorem inhospitalitatem instituerunt. Alii quidem ignotos non recipiebant advenas. alii autem bonos hospites in servitutem accipiebant. et non solum hec sed et alius quidem erat respectus illorum. quoniam inviti recipiebant extraneos. Qui autem cum leticia receperunt hos qui eisdem usi erant iusticiis seuissimis afflixerunt doloribus. percussi sunt autem cecitate sicut illi in foribus iusti. cum subitaneis cooperti essent tenebris. unus

R. Juste enim et c. Qui antiquos dei servos ad se venientes crudeliter tractaverunt. digne puniti sunt. ut in mente tenebrosi et affectu rigidi et obscuritatem tenebrarum et diversorum dolorum in corpore sustinerent. quanto magis qui servos Christi et predicatores evangelii contempnunt. Unde Amen dico vobis tolerabilius erit terre sodomorum et gomorreorum in die iudicii quam illi civitati. Ubi autem dicitur quod percussi sunt cecitate sicut illi tenebris excecati erant qui in foribus iusti. id est loth. errabant hostii transitum querentes et non invenientes. Qui enim tenebras erroris intus patitur gravissimis dampnis undique constringitur. quia viam veritatis non agnoscit. et hostium quod Christus est non invenit.

Sicut in organo diversi soni ad concordiam melodie temperamento conveniunt. Ita discrepancia elementa salvatori iure nature ad creatoris voluntatem flectuntur. Non enim creaturam se condidit creatori sed per omnia voluntati sue consentaneam.

quisque transitum hostii sui querebat. In se enim elementa convertuntur, sicut in organo qualitatis sonus immutatur, et omnia suum sonum custodiunt. Unde estimari ipso ex certo visu potest. Agrestia enim in aquatica convertebantur, et quecumque erant natantia in terram transiebant. Ignis in aqua valebat supra suam virtutem, et aqua extinguentis nature obliviscebatur. Flamme e contrario corruptibilium animalium non vexaverunt carnes coambulantium, nec dissolvebant illam que facile dissolvebatur sicut glacies bonam escam. In omnibus enim magnificasti populum tuum Domine, et honorasti, et non despexisti in omni tempore et in omni loco assistens eis.

R. Ubi estimari i.e. Homines enim et iumenta profundum maris rubri sicco vestigio transierunt, et rane de fluviis procedentes domos Egyptiorum impleverunt. Ignis cum grandine mixtus de celo ruebat, nec ignis aquam nec aqua ignem impediebat. Ubi autem filii Israel neminem leserunt, ut appareret quod elementa mundi non sue tamen conditionis sed creatoris deservirent voluntati.

Misericors et miserator Dominus semper adest fidelibus suis, quos semper protegit et regit, quos aliquando in martyrio purgat. Unde vasa figuli probat fornax, et homines iustos temptatio tribulationis. Multe enim tribulationes iustorum, et de omnibus his liberavit eos Dominus.

Multorum nobis et magnorum per legem et prophetas [relatione] aliisque qui secuti sunt illos sapientia demonstrata est. In quibus oportet laudare Israel doctrine et sapientie causa, quod non solum illos loquentes necesse est esse peritos, sed et extraneos posse et dicentes et scribentes doctissimos fieri. Avus meus Ihesus postquam se dedit ad diligentiam lectionis legis et prophetarum et aliorum librorum qui nobis a sapientibus [in partibus] nostris tradita sunt, voluit et ipse scribere aliquid [dictitavit] horum que ad doctrinam et sapientiam pertinent, ut desiderantes discere et illorum periti facti magis ac magis attendant animo et confirmentur ad legitimam vitam. Hortor itaque vos venire cum benivolentia et attentiori studio lectionem facere, et veniam habere in illis in quibus videmur sequentes imaginem sapientie deficere in verborum compositione. Nam deficiunt verba hebraica quando fuerint translata ad aliam linguam. Non autem solum hec, sed et ipsa lex et prophete ceteraque ~~librorum non parva~~
aliorum librorum cum in alteram elocutionem a propria lingua utitur non parva

m — amplius — magis

Librum Ihesu filii Syrach Ecclesiasticus dicitur. Se ieronimus apud Hebreos repperisse sicut Ecclesiasticum ~~non~~ apud Latinos, sed parabolas prenotatum, cui iuncti erant Ecclesiastes et Canticum canticorum, ut Salomonem non modo librorum numero sed etiam materiarum genere coequaret. Librum vero Sapientie non repperisse apud eos, sed magis grecam redolere eloquentiam, quem nonnulli Philonis esse affirmant. Ecclesiasticus vero sicut et Ecclesiastes certe utilissimus est, qui congregator vel collector in tempore sicut ille concionator; sed Ecclesiastes ad Christum refertur, et ad quem liber predicatorem est.

sic — videri

hanc differentiam quam inter se dicunt. Nam in octavo et xxx. anno et temporibus ptolomei evergetis regis. postquam perveni in egyptum et cum multum temporis ibi fecissem: inveni ibi libros relictos non parve neque contempnende doctrine. Itaque bonum et necessarium putavi et ipse aliquam addere diligentiam et laborem interpretandi istum librum et multa vigilia attuli doctrinam in spatio temporis ad illa que ad finem ducunt istum librum dare et illis qui volunt animum intendere et discere quemadmodum oporteat instituere mores qui secundum legem domini proposuerunt vitam agere.

ecclesiasticus qui propter excellenciam virtutum suarum panaretos. id est omnium virtutum capax appellatur. cuius tanta claritas tanta que latitudo est ut ipse sibi commentarius sit.

Capitulum primum

R. Omnis sapiencia a domino deo est. et cetera. Incipit ab eterna dei sapientia que christus est. qui cum patre est semper ante secula secundum illud. In principio erat verbum et verbum erat apud deum et cetera.

R. Harenam maris et cetera. Corporalia spiritualibus comparat. ut ex difficilimis quod omnino impossibile est estimetur. Si enim hec que certo numero et mensura et pondere condita sunt nemo potest dinumerare. quanto minus sapienciam dei sine initio et sine fine et inenarrabilem inestimabilem poterit investigare.

Creata secundum humanitatem in consilio dei patris. scilicet pro salute humani generis predestinata est incarnari. Notandum quod propter unitatem persone aliquando dicitur genitus aliquando creatus.

Fons sapientie. Origo omnis sapientie a verbo dei procedit quod quasi excelso semper cum patre manet in celis. et ingressus mundum per dispensationem humanitatis dedit mandata salutis. unde verba vite eterne habes.

Radix. ostendit neminem posse profunditatem dei penetrare vel magnitudinem bonitatis et misericordie. unde ad liberationem et illuminationem humani generis homo fieri dignatus est. unde generationem eius quis enarrabit.

Omnis sapiencia a domino deo est et cum illo fuit semper et est ante evum. Harenam maris et pluvie guttas et dies seculi quis dinumeravit? altitudinem celi et latitudinem terre et profundum abyssi quis dimensus est? Sapienciam dei precedentem omnia quis investigavit? Prior omnium creata est sapiencia et intellectus prudencie ab evo. Fons sapiencie verbum dei in excelsis et ingressus illius mandata eterna. Radix sapiencie cui revelata est et astucias illius quis agnovit? disciplina sapiencie cui revelata est et manifestata et multiplicationem ingressus illius quis intellexit?

origo.

Unus est altissimus creator omnium omnipotens et rex potens et metuendus

pater.

A domino deo et cetera. Nam a christo fons vite lux vera de patre nascitur et omnia per ipsum facta sunt et sine ipso factum est nichil. Quisquis hac sapiencia caret in tenebris ambulat et nescit quo vadat. Sapiencia autem huius mundi stulticia est apud deum et prudencia carnis mors.

nimis sedens super thronum illius et dominans deus. Ipse creavit illam in spiritu sancto et vidit et dinumeravit et mensus est et effudit illam super omnia opera sua et super omnem carnem secundum datum suum prebet illam diligentibus se. Ti-

(qui eo ... a penis) mor domini gloria et gloria- (in presenti mente confessionis) tio (in futuro ... beatitudinis) leticia et corona (eterne) exultationis. Timor (more incenarrabili) (in presenti) domini delectabit cor et dabit leticiam et (in futuro) gaudium in longitudinem dierum. (eterna beatitudo) (in fine) Timenti dominum bene erit in extremis (huius vite) (mortis) et in die defunctionis sue benedicetur.

b Quibus autem apparuerit in visu diligunt (eterna beatitudine) (in fine huius vite) eam in visione et magnitudine magna- liu suorum.

a Dilectio dei honorabilis (mortis)

c sapientia. Initium sapientie timor domini et cum fideli- (ma... esse) (quia sancta ... sociatur) bus in vulva concreatus est et cum electis feminis (quibus dicitur euge serve bone ...) graditur et cum iustis et fidelibus agnoscitur. Ti- (in hoc) mor domini scientie religiositas. Religiositas custo- (seculo) diet et iustificabit cor iocunditatem atque gaudi- (in futuro) um dabit. Timen- ti dominum bene erit et (in fine con-) in diebus consola- (summationis)

Timor domini. Beati- tur qui timet dominum et in mandatis eius cu- pit nimis. Gloria et divi- tie etc.

Ipse creavit etc. Unigenitus filius ad adventum propheticum sed eternum cum spiritu sancto dis- pensavit quomodo per virginis partum ad sa- lutem mundi veniret et creaturas repa- raret et hominem ad agnitionem et dilectio- nem sui revocaret dans illi donum spiritus sancti ut eius munere salvetur in eternum. donum

Timor domini etc. Due species sunt timoris de altera dicitur timor non est in caritate etc. Qui hunc habent propter metum gehenne peccare desinunt et vitam corrigunt. hic introducit caritatem sed foras mit- titur. Qui vero sic timet et tradendum am- at nec desiderat bona sed cavet mala sed tantum se corrigit et bona desiderare in- cipit. de altero scriptum est. Timor domini sanctus permanet in seculum seculi. Timet vero quisque ne amittat bona et dei presen- tiam quam in eternum frui deside- rat. de quo dicitur timor domini delectabit cor. hic suavitatem tribuit internam et in futuro vitam eternam.

Timor domini etc. Sine timore dei et obs- ervatione mandatorum eius nulla re- ligio est. unde si quis putat se religi- osum esse non refrenans linguam suam sed seducens cor suum huius vana est religio etc.

Quibus etc. Dilectio dei etc. Ca- ritas dei vera est sapientia que per spiritum diffunditur in cordibus nostris qui re- plet nos dulcedine di- lectionis dei et agnitione magnalium eius. unde vos unctionem habetis a sancto qui nostris omnia etc. unctio non spiritualis ipse spiritus est cuius sacramentum est in unctione visibili cuius gratia instru- it de omnibus alioquin omnis sermo doctoris va- nitas vel vox dei que est

Timenti dominum. Qui scilicet timore dei in fide et doctrina et operatione ~~reg...~~ regulam ~~...~~ iusticie servat.

In conspectu eius sunt omnia uni-

cuiq; conseruat dignam retri-
butionem
Qui magis timet dominum magis
sapiens est et quanto sapientior
tanto fructibus bonorum operum ple-
nior. non enim timor
dei ociosus est.

tionis illius benedi-
cet. plenitudo sapientie
timere deum et pleni-
tudo a fructibus illius. omnem domum
illius implebit a generationibus et receptacula a thesauris illius. Corona
sapientie timor domini replens pacem et salutis fructum et uidit et di-
numerauit eam. utraque autem sunt dona dei. Scientiam et intellectum
prudentie sapientia compartietur et gloriam tenentium se exaltat. Radix
sapientie timere dominum. Rami enim illius lon-
geui. In thesauris sapientie intellectus et scientie re-
ligiositas. Execratio autem peccatoribus sapientia. Tim-
or domini expellit peccatum. Nam qui sine timore est non
poterit iustificari. Iracundia enim animositatis illius
subuersio illius est. usque in tempus sustinebit patiens et postea redditio
iocunditatis. Bonus sensus usque in tempus abscondet uerba illius et
labia multorum enar-
rabunt sensum illius.
In thesauris sapientie signi-
ficatio discipline. execra-
tio autem peccatori cultura
dei. Fili concupiscens sa-

domum spiritus sanctus. certissime in-
tellige et obseruare mandata dei facit. Ipsa enim bona
incipit et perficit ipsa in fu-
turo remuneratio erit.
Unde ad implebitis me leta-
cia. etc.

Corona sapientie. vite eterne.
deus cui adsistunt omnia merita. gaudete et exultate quoniam merces uestra multa est in celis.
capilli capitis uestri omnes numerati sunt.
sapientia et timor dei quia omne datum optimum desursum est.
eternam.

Rami per sapientiam diuinam homo
habet scientiam uitandi malum et
intellectum faciendi bonum. Unde
dicitur qui audit me non confundetur.
et qui operantur in me non pecca-
bunt. qui elucidant me uitam
eternam habebunt. Initium sa-
pientie timor domini. Intellectus bonus omnibus facientibus
eum.

Rami sunt sententie scripturarum
quas per orbem terrarum euangelica
pandit doctrina.
celum et terram transibunt uer-
ba autem mea non transient.

In thesauris etc. In legis
meditatione utrumque
declaratur: quomodo scilicet uitan-
da sunt mala et quomodo
discenda spiritualis sapientia
et exercenda bona opera
in quibus est religio uera.

abhominabilis.

Timor domini etc. Quia per
penitentiam mundat a pre-
teritis peccatis uel pro-
hibet a committendis.

dei.
retribuet opus.
uere.
non potest abscondi quod iustitia facit manifestari.

Bonus sensus etc. Unde in prouer-
biis. labia sapientum custodi-
unt eos. Callidi astutus omnia agit cum
consilio. Qui autem fatuus est aperit
stultitiam. sapientis enim est hominis
uerba tenere et omnia modeste peragere.

Enarrabunt sensum etc.
Sequaciunt non mala pro
malis sed bona pro bonis tri-
buent.

Quia qui per timorem dei
sese non corrigit in pecca-
ti uoraginem cadit.

abhominabilis.

Fili concupiscens etc. Qualiter ad
sapientiam peruenias ipsa sapientia mon-
strat quia sine conseruatione iustitie ne-
mo peruenit ad culmen sapientie. Unde
iacobus. Quis sapiens in quid et disciplinatus uestrum uos ostendat conuer-
sationem bonam in mansuetudine
sapientie.

Sapientia etc. Quod prohibet
peccata et carnalia desideria.
Unde non amat pestilens eum
qui se corrigit nec ad sapi-
entes graditur.

Veritas(?) et auditore operari in fine

pientiam conserva iustitiam et deus prebebit illam tibi. Sapientia enim et disciplina timor domini quod beneplacitum est illi fides et mansuetudo et adimplebit thesauros illius. Non sis incredibilis timori domini et ne accesseris ad illum duplici corde. Ne fueris hypocrita in conspectu hominum et non scandalizeris in labiis tuis. Attende in illis ne forte cadas et adducas anime tue inhonorationem et revelet deus absconsa tua et in medio synagoge elidat te quoniam accessisti maligne ad dominum et cor tuum plenum est dolo et fallacia. Fili accedens ad servitutem dei sta in iustitia et timore et prepara animam tuam ad temptationem. Deprime cor tuum et sustine, inclina aurem tuam et excipe verba intellectus et ne festines in tempore obductionis. Sustine sustentationes dei, coniungere deo et sustine ut crescat in novissimo vita tua. Omne quod tibi applicitum fuerit accipe et in dolore sustine.

(interlinear) credere operibus per accedere ... ad deum quia ipse est et inquirentibus se remunerator fit. qui simpliciter querit deum invenit; unde simplicitas iustorum diriget eos, supplantatio perversorum vastabit illos. qui pravo corde machinantur mala et omnia ... ne superbiat ... ne in tribulatione deficias ... quia nemo hoc agere novit nisi divinis instructus preceptis ... quia ipse iudicaverit ... ne fractus pusillanimitate fine laboris ... precepta ... quia in afflictione tempore longanimis esto et fortis viriliter age et confortetur cor tuum.

Vir duplex animo inconstans in omnibus viis suis. quia si vult gaudere cum seculo et regnare cum Christo.

Aliud corde gestans aliud opere monstrans. unde attendite a falsis prophetis qui veniunt ad vos in vestimentis ovium ... semper ...

Sapientia et cetera. Sicut sepe dictum est timor domini sapientie et discipline custodia est. Convenit fides recta et morum temperancia quia sine fide impossibile est placere deo. et bonorum vita semper tranquilla est. unde dicitur: amen quia mitis sum et humilis corde et invenietis requiem animabus vestris. Qui enim vere timet deum non potest esse sine fide et operibus bonis, qui replent hominem virtutibus et deo acceptabilem faciunt. unde: homini bono in conspectu dei dedit deus sapientiam et scientiam, peccatori autem dedit afflictionem et curam superfluam.

Attende in illis et cetera. Manifestum est quod sequitur hypocritis anime sue acquirunt dampnationem, quia in iudicio revelabuntur occulta cordium et reddetur unicuique secundum opera sua. Disperdet enim deus omnes qui locuntur mendacium, quia abhominatur virum sanguinum et dolosum. unde: attendite a fermento phariseorum quod est hypocrisis. et alibi: veniet dominus servi illius et dividet eum partemque eius ponet cum hypocritis ubi erit fletus et stridor dentium.

Fili accedens et cetera. Demonstravit quid sit vitandum. Nunc demonstrat quod amplectendum sit agendo, dicens: Fili accedens et prepara ad servitutem dei et cetera. Qui enim vult ab illecebris mundi se abstinere et in Christo pie vivere persecutionem patitur. Qui enim accingi divino servicio preparat, bellum diaboli contra se excitat; et dum alia vicia subdit, aliis reluctatur; et divina dispensatione agitur ut superet et superetur ne extollatur, sed quia humilitas et paciencia illi necessaria est. Sequitur: Deprime cor tuum et sustine et cetera.

(margin) accipe

(margin) II. Fili accedens ad servitutem dei

Paciam [patientiam] etc. In paciencia vestra possidebitis animas vestras, quia sola custos omnium virtutum paciencia est. Sciendum enim est quod paciencia tribus modis exercetur: a deo enim flagellamur, sed cavendum est ne murmuremus; a proximo persecutiones et dampna et contumelias sustinemus, et cavendum est ne mala pro malis retribuamus; ab adversario temptamur, sed providendum est ne ad delectationem peccati vel consensum flectamur vel prius presencia contemnimus sed futurum expectemus.

Crede deo etc. Credere oportet affectum et dirigere gressus operum in dei conspectum et sperare in illum. Unde: revela domino viam tuam et spera in eo et ipse faciet. Hinc Ieremias ait: beatus qui confidit in domino et erit deus fiducia eius etc.

Metuentes deum etc. Beneplacitum est domino super timentes eum et in eis qui sperant in misericordia eius. Qui enim veraciter metuit pacienter sustinet misericordiam eius, quia qui dereliquerunt deum confundentur, ut Ieremias scribens.

Qui timetis dominum etc. Hortatur timentes dominum credant illi, quia ad certam mercedem pervenient. Iustus enim ex fide vivit. Unde: ex fide tibi remittuntur peccata, et alibi: fides tua te salvum fecit.

Respicite filii nationes etc. Hic quoque tria dicit: neminem sperantem in domino confusum, vel permanentem in mandatis derelictum, vel invocantem despectum, quia corde creditur ad iusticiam, ore autem confessio fit ad salutem. Qui facit voluntatem patris intrabit in regnum celorum. Bene autem dicit remittit in tempore tribulationis peccata omnibus exquirentibus dominum in veritate, quia sacrificium deo spiritus contribulatus etc. Prope est deus omnibus invocantibus eum in veritate.

Ve duplici corde etc. Admonitum

et in humilitate tua patientiam habe, quoniam in igne probatur aurum et argentum, homines vero receptibiles in camino humiliationis. Crede deo et recuperabit te, et dirige viam tuam et spera in illum. Serva timorem illius et in illo veterascite [id est perpetua]. Metuentes dominum sustinete misericordiam eius et non deflectatis ab illo ne cadatis. Qui timetis dominum credite illi, et non evacuabitur merces vestra. Qui timetis dominum sperate in illum, et in oblectationem veniet vobis misericordia [desiderata]. Qui timetis dominum diligite illum, et illuminabuntur [lumine sapientie] corda vestra.

Qui timetis dominum etc. Tria commendat timentibus deum: credere, sperare, diligere, quia fide, spe et caritate vere colitur deus et ad contemplationem pervenitur, que est beatitudo.

Respicite filii nationes hominum, et scitote quoniam nullus speravit in domino [eterna] et confusus est. Quis permansit in mandatis eius et derelictus est? aut quis invocavit illum et despexit eum? quoniam pius et misericors est deus, et remittet in die tribulationis peccata, et protector est omnibus exquirentibus se in veritate. Ve duplici corde et labiis scelestis et manibus malefacientibus et peccatori

Duabus viis terram ingreditur qui facit mala et sperat bona, vel qui carnis sectatur opera et se spiritualia totum se arbitratur perficere in timore, vel quod dei est opere exibet et quod mundi est cogitatione querit. Tales sunt inconstantes et sunt in omnibus viis suis, quia facile in adversis titubant et prosperis [illegible]

terram ingredienti duabus viis. Ve dissolutis corde qui non credunt deo, et ideo non protegentur ab eo. Ve his qui perdiderunt sustinentiam, et qui dereliquerunt vias rectas, et diverterunt in vias pravas. Et quid facient cum inspicere ceperit dominus?

Qui timent dominum non erunt incredibiles verbo illius, et qui diligunt illum conservabunt viam illius. Qui timent dominum inquirent que beneplacita sunt ei, et qui diligunt eum replebuntur lege ipsius. Qui timent dominum preparabunt corda sua, et in conspectu illius sanctificabunt animas suas. Qui timent dominum custodiunt (opere) mandata illius, et pacienciam (boni operis) habebunt usque ad inspectionem (agnitionem illius) illius, dicentes: Si penitenciam non egerimus, incidemus in manus domini, et non in manus hominum. Secundum enim magnitudinem (secundum altitudinem celi a terra confirmavit dominus misericordiam suam super timentes se etc.) ipsius, sic et misericordia illius cum ipso est.

Filii sapientie ecclesia iustorum, et natio (obediencia et dilectio virtutes sunt iustorum scilicet ipse proprie virtutes sicut virtutum possessorem.)

ne quis duplici corde accedat ad dominum, sicut dicit: Ve duplici corde etc. Qui enim prava cogitat vel loquitur et pravis sistat operibus, nisi penituerit, in eternum peribit.

Dissolutis corde etc. Adhuc docet eciam cavere iniquitatem, amare. Oportet enim sinceram fidem servare et constanciam mentis habere, si quis desiderat dei protectionem. Qui enim fide dubitat, spe vacillat, non pervenit ad coronam vite que tantum timentibus promittitur, qui scilicet fructum afferunt in paciencia. Qui autem in iudicio [illegible] per apostasiam vel heresim a fide discedunt, pravis operibus insistunt, protectione carebunt. Unde: Ve his qui non adquiescunt veritati, credunt autem iniquitati, ira et indignatio etc.

Inspicere ceperit etc. Licet omni tempore inspiciat omnia deus, tunc tamen inspicere dicitur cum probare vel reprobare aliquos dignoscitur.

Qui timent deum non erunt incredibiles etc. Alternando de amore et timore et dilectione dei agit, quia timor domini permanet in seculum seculi et omnis qui diligit ex deo natus est et cognoscit deum. Qui ergo timet deum et diligit et credit scripturis, servat operando precepta dei et semper meditando querit que beneplacita sunt illi. Replebitur ergo sapientia et caritate dei, plenitudo enim preceptis est caritas, et qui diligit proximum legem implevit.

Qui timent deum prepa(rabunt) etc. Felix anima que cotidie mundat cor suum ut suscipiat habitatorem dominum, cuius possessor in nullo eget bono, quia omnium bonorum auctorem in se habet. Et quia ad hec necessaria est mandatorum custodia et boni operis paciencia, qua pervenitur ad agnitionem veritatis, subsequitur: Qui timent deum custodiunt mandata etc.

Iustus in principio accusator est sui. Sic enim humilitati primum sic super

III

Nota de timore dei.
Quod timenti deum nichil [illegible]

hic restat supplicium. unde iohannes si dixerimus quoniam peccatum non habemus ipsi nos seducimus et cetera.

Qui vere sapiens est utrique iusticie cultor est que sapientia dictat iusticie norma.

Iudicium patris: dei. Ex quo omnis paternitas in celo et in terra. quia ex ipso sunt omnia. qui diligit ea que fecit. ut in eo maneant quo facta sunt. cuius iudicium qui audierit et precepta eius fecerit: salvus erit. cuius mandatum est ut et patri temporali et matri reverentia exibeatur. unde. honora patrem tuum et cetera. unde sequitur: quod honorat patrem suum. cum deus honorem constituit non debet a filiis inhonorari. quod deus iudicio suo exquiret: qualiter preceptum suum servetur.

Qui avertit aures ne audiat legem: oratio eius erit execrabilis. Qui vero obedit preceptis dei: dirigetur oratio eius sicut incensum.

Honorare parentes primum mandatum est in promissione.

~~Non in multa~~. unde ostendit et spiritualis pater maxime dignus honore. unde paulus per evangelium ego vos genui. et alibi qui bene presunt presbiteri duplici honore digni habeantur: maxime qui laborant in doctrina et verbo.

R. Benedictio patris et cetera. benedixerunt patriarche filiis: ut noe sem. iaphet. qui posteritatem cham maledixerat. abraham. ysaac filio suo et ysaac. iacob. et iacob xii. patriarchis benedictionem dedit. in quibus ille prefigurabatur qui de patriarcharum stirpe descendit qui est super omnia benedictus in secula. Quod autem maledictio parentum soboli noceat:

illorum obedientia et dilectio. Iudicium patris audite filii dilecti et sic facite ut salvi sitis. deus enim honoravit patrem in filiis. et iudicium matris exquirens firmavit in filios. Qui diligit deum exorabit pro peccatis et continebit se ab illis. et in oratione dierum exaudietur. et sicut qui thesaurizat. ita et qui honorificat matrem suam. Qui honorat patrem suum

Qui diligit deum id est mandata servat et abstinet a peccatis. et tunc pro excessibus orare non desinit. quia scit ~~misericordem~~ iudicem omni tempore preces exaudire.

iocundabitur in filiis et in die orationis 3
sue exaudietur. Qui honorat patrem
suum vita vivet longiore. et qui obedit patri refrigerabit matrem. qui timet dominum honorat parentes. et quasi dominis serviet his qui se genuerunt. in opere et sermone et omni patientia honora patrem tuum ut superveniat tibi benedictio a deo. benedictio illius in novissimo manet. Benedictio patris firmat domos filiorum. maledictio autem matris eradicat fundamenta. Non glorieris in contumelia patris tui. non est enim tibi gloria sed confusio. gloria

(Interlinear glosses: In sobole vel in discipulis quorum nutritor merito gaudet qui magistris vel parentibus suis obedivit vel melius filios fructum — honor operum et actionum — Deo propitio — Celestem — spiritualem vel carnalem — in vita eterna — fundamenta)

enim hominis ex honore patris sui, et dedecus
filii pater sine honore. Fili suscipe senectam
patris tui, et non con-
tristes eum in vita
illius, et si defecerit
sensu, veniam da,
et ne spernas eum
in tua virtute. Ele-
mosina enim patris non
erit in oblivione. Nam
pro peccato matris restituetur tibi bonum.
et in iustitia edificabitur tibi. Et in die tribulationis
commemorabitur tui; et sicut in sereno gla-
cies solventur peccata tua. Quam male fa-
me est qui relinquit patrem, et est maledictus
a deo qui exasperat matrem. Fili, in mansuetu-
dine opera tua perfice, et super hominum gloriam di-
ligeris. Quanto magnus es, humilia te
in omnibus, et coram deo invenies gratiam, quoniam
magna potentia dei solius, et ab humili-
bus honoratur. Altiora te ne quesieris, et fortiora
te ne scrutatus fueris; sed que precepit tibi deus,
illa cogita semper, et in pluribus operibus eius
ne fueris curiosus. Non est enim tibi necessarium

i. impure et infamis qui negligat parentes

i. verbis vel factis

i. carnalem vel spiritualem

Filii carnales vel spirituales
honore et consolatione debent
fovere parentes ut crescat
sic caritatis affectus. Unde red-
dite vicem parentibus quia
hoc acceptum est coram deo.

Hinc Daniel ad Nabu-
chodonosor: Consilium meum o rex
placeat tibi et peccata tua ele-
mosinis redime et iniqui-
tates tuas misericordiis pauperum;
si forsitam ignoscat deus
delictis tuis. Hinc dominus ait:
date elemosinam et omnia mun-
da sunt vobis.

In semine Cham ostensum est quod a filiis servis
i. israelitis de terra promissionis deletum est.

Elemosina scilicet que peccatum delet hostia est
que pro peccato peccatum vocatur. Qui autem parentibus
vel ceteris pauperibus miseretur iusticie pre-
mium recipiet a peccatis absolutus.

Nam nuditatem patris irrisit et servum
suum in servitutem perpetuam damp-
navit. Absalon quoque David de regno
expulit et concubinas eius incestavit, sed
morte condignas penas luit. Helyseum
calvum pueri Bethel irriserunt et duo
ursi de saltu exeuntes xlii laceraverunt.
Quia pueriles stulticia Iudeorum in calvarie
loco Christum crucifixum irrisit, sed xlii an-
no post ascensionem eius duo ursi,
Tytus et Vespasianus, de saltu gentium egressi,
illusores crudelissime laniaverunt.

Beati misericordes etc. quoniam ipsi misericordiam con-
sequentur. Et alibi: feneratur domino qui
miseretur pauperis.

Mansuetudo et humilitas gratiam;
superbia et furor pariunt ruinam.
Unde: discite a me quia mitis sum et humilis corde
et invenietis requiem animabus vestris. Et alibi: qui se
exaltat humiliabitur.

Quanto magnus es etc. Docuit supe-
rius mansuetudinem morum et humili-
tatem operum; nunc docet cordis puri-
tatem ne humana ratio discutiat in-
caute quod non potest comprehendere. Unde
Ecclesiastes: Ne temere quid loquaris neque
cor tuum sit velox ad proferendum sermo-
nem coram deo etc. Hinc Paulus: non plus sa-
pere quam oportet sapere etc. Sufficit homini
dei precepta cogitare et opere implere que precepit
deus.

Non superuacuus etc. i. ne scruteris superua-
cue que tractando non potes cognos-
cere. Unde Ecclesiastes: quod necesse est homini ma-
iora sequi(re)re etc. Sobrius intellectus omni-
bus optimus est qui reficit animam nec gra-
vat mentem. Unde: mel invenisti comede

¶ No. Quanto magnus es etc.

qd sufficiat t. ne forte saciatus euomas illud. i. periuries nomen dei tui.

Heretici duobus modis fiunt. s. uel de creatore uel de creaturis ultra modum disputantes in errores incidunt et a ueritate recedunt.

Qui uia secundum duriciam suam thesaurizat sibi iram in die iudicii.

Cor ingrediens etc. Qui non curat. s. nec studet uitare et qd ea diligit que ducunt ad interitum ut hereses et prophane nouitates. unde sequitur cor ingrediens duas uias.

ea que abscondita sunt uidere oculis tuis. In superuacuis rebus noli scrutari multipliciter et in pluribus eius operibus non eris curiosus. Plurima enim super sensum hominum ostensa sunt tibi. Multos enim subplantauit suspicio eorum et in uanitate detinuit sensus illorum. Cor durum habebit male in nouissimo. et qui amat periculum in illo peribit.

Cor ingrediens duas uias non habebit successus. et prauus corde in illis scandalizabitur. Cor nequam grauabitur in doloribus. et peccator adiciet ad peccandum. Synagoge superborum non erit sanitas. frutex enim peccati eradicabitur in illis. et non intelligetur. Cor sapientis intelligitur in sapientia. et auris bona audiet cum omni concupiscentia sapientiam. Sapiens cor et intelligibile abstinebit se a peccatis. et in operibus iusticie successus habebit. Ignem ardentem extinguit aqua. et elemosina resistit peccatis. et deus prospector eius qui reddit gratiam meminit in posterum. et in tempore casus sui inueniet firmamentum.

[gloss:] heretici. ut qui fictum laborat. et requiem. et pruni cens. uera falsis et contrario. s. quam enim doctrinam non sustinent. sed secundum sua desideria coaceruant sibi magistros prurientes au... et cetera pectorum. et hereticorum. et de terra uiuentium. et non probabitur apud deum. uel in prudencia doctrine. et auditor bonus. et in lege dei. et quibus se exercet. et quia magna portio est elemosina. de qua subditur: ignem ardentem extinguit enim aqua etc. et cui placet. et s. mortis. et premium uite eterne. uel argumentum uel rogaturum.

Sicut aqua extinguit ignem. sic elemosina per caritatem fusa obruit flammam peccati. unde cum facis elemosinam nesciat. s. t. quid faciat d. t.

Nota de pauperibus.

IIII

Fili elemo. etc. Quantum elemosina ualeat ostendit deus dicens date elemosinam et ecce omnia munda sunt uobis. Illis quoque qui a dextris eius erunt dicet. Venite benedicti patris mei p. etc. esuriui et dedistis mihi manducare etc. Multe autem sunt differencie elemosinarum. Non solum autem qui dat indigenti necessaria sed et qui dat ueniam peccanti elemosinam facit. et qui ex corde corripit uerbis uel factis.

Fili elemosinam pauperis ne defraudes. et oculos tuos ne transuertas a paupere. animam esurientem ne despexeris. et ne exasperes pauperem in inopia sua. Cor inopis ne afflixeris. et non protrahas datum angustianti. Rogationem contribulati ne abicias. et ne auertas faciem

Cor inopis ne. af. etc. Non est elemosina differenda cum adsit tribuendi facultas. unde ne dicas amico tuo uade

tuam ab egeno. Ab inope ne avertas oculos
propter iram. Et non relinquas querentibus tibi retro
maledicere. Maledicentis enim tibi in ama
ritudine anime exaudietur deprecatio illius.
Exaudiet autem eum qui fecit illum. Congre
gationi pauperum affabilem te facito. Et
presbytero humilia animam tuam. Et mag
nato humilia caput tuum. Declina
pauperi sine tristicia aurem tuam. Et redde
debitum tuum. Et responde pacifica in man
suetudine. Libera eum qui iniuriam
patitur de manu superbi. Et non acide feras in ani
ma tua. In iudicando esto pupillis misericors ut pater
et pro viro matri illorum. Et eris velud filius al
tissimi obediens. Et miserebitur tui magis quam ma
ter. Sapientia filiis suis vitam inspirat
et suscipit exquirentes se. Et preibit in via
iusticie. Et qui illam diligit diligit vitam.
Et qui vigilaverint ad illam complecten
tur placorem eius. Qui tenuerint illam
vitam hereditabunt. Et quo introibit be
nedicet deus. Qui serviunt ei obsequen
tes erunt sancto. Et eos qui diligunt illam
diligit deus. Qui audit illam iudicat

et revertere cum cito possis dare. Et alibi: qui
despicit proximum peccat. Qui miseretur pauperis beatus
erit. Elemosina autem facienda est non ex tristi
cia aut ex necessitate. Hilarem enim datorem
diligit deus. Unde vidua paupercula plus
omnibus misit in gazophilacium, quia quan
titatem nummi non pensat deus sed devocionem
cordis.

Ab inope ne a. etc. Non propter iram exasperandus
est pauper, sed blanda locucione placandus.
Ira enim viri iusticiam dei non operatur. Et quod opti
tat autem pauper ad clamorem clamabit
et non exaudietur dominus. Qui enim pot
tribuere debet, quia munus absconditum
extinguit iras, et donum in sinu indigna
cionem maximam. Qui autem non potest,
sermo bonus est ei super datum optimum.
Qui autem habuerit substanciam mundi
et viderit fratrem suum necesse habentem et
clauserit viscera sua ab eo, quomodo caritas dei manet
in eo? Fides enim si non habeat opera mortua est.
Non ergo diligamus lingua et verbo sed opere
et veritate.

In his commendatur mansuetudo et hu
militas, quia mansuetudo neminem
spernit. Humilitas se omnibus subiciat.
Decet autem christianum equalibus et inferioribus
affabilem esse et in virtute senioribus humilem.
Unde domine non est exaltatum cor meum neque elati sunt
oculi mei etc.

Libera eum qui iniuriam patitur etc. Sicut largitorem
in pauperes elemosinam esse docuit, sic libera
cionem iniuste oppressi mi... esse osten
dit. Unde: erue eos qui ducuntur ad mortem.

Nullam elemosine speciem pretermit
tit pauperibus, parentibus, quia pupillo ad
iungit viduas, ut illis opem ferant
miseris, sicut enim pupillo parentis deest
affectus, ita viduae viri solacium.

Et qui vigilaverint etc. Beatus homo
qui audit me et vigilat ante fores
meas cotidie et observat ad postes
hostii mei. Fores autem et postes scripturas
et eorum doctores
intelligit.

Hereditabunt etc. etc.

qui per eius fidem et dilectionem ad eternam quietem celestem et ad benedictionem ditabit deus. Unde: ego sum hostium, per me si quis introierit salvabitur.

Qui serviunt et cetera. Qui diligit eum qui genuit diligit eum qui natus est ex deo. Et quem diligit pater diligit filius. Unde: qui diligit me diligetur a patre meo et ego eum diligam. Sed quia probatio dilectionis exhibicio est operis sequitur: qui audit illam et cetera.

Qui diligit Christum mandata eius servat et iudicabit gentes. Unde: cum sederit filius hominis in sede maiestatis sue et vos sedebitis et cetera.

Timorem et metum et cetera. Sapientia inhabitantes diligit, opera in variis temptationibus probavit exercendo et probando ad future vite gaudia. Quod hac sententia confirmatur: timorem et metum et probationem et cetera. Quia tribulatio pacientiam operatur, pacientia probationem, probatio vero spem, que non confundit, quia caritas dei diffusa est in cordibus per spiritum sanctum.

Habitatione sua indignum. Unde: iustus meus ex fide vivit, quod si subtraxerit se non placebit anime mee.

Fili conserva tempus et cetera. Supra commendavit sapientie donum, nunc ostendit tempus sciendi. Unicuique enim servat precepta sapientie castus est in temporum mutatione, nec deserit viam iusticie in tempore persecutionis et angustie. Ideo sapientia exortatur filios ut conservent tempus quia tempus omni rei sub celo et tempus est belli et tempus pacis.

Non abscon. et cetera. Non est abscondenda sapientia his qui audire voluerint. Qui enim abscondit frumentum maledicetur in populis, benedictio autem super caput vendencium. Unde: negociamini dum venio.

Non contradicas et cetera. Obediendum est maioribus si veritati concordant et iusticie, nec aliter sed pro recta fide et religione vera.

Ⅽ tota intencione animi intuetur dei et cetera
gentes et qui intuetur illam permanebit
non peribit eius. tacio presens et futura eterne eum.
confidens. Si crediderit ei permanebit et
hereditabit illam et erunt in confirma
Ⅽ opera.
tione creature illorum quoniam in temptatione
Ⅽ sapiencia. vel primis
ambulat cum eo et in primis eligit eum.
Timorem et metum et probationem inducet
super illum et cruciabit illum in tribula
tione doctrine sue donec temptet eum
in cogitationibus illius et credat anime illius.
Ⅽ ubi spiritus sanctus donum caritatis infundit absque dubio revelantur et thesauri sciencie et intellectus.
Et firmabit illum et iter adducet directum ad illum et letificabit illum et
denudabit absconsa sua illi et thesau
rizabit super illum scientiam et intellectum
Ⅽ fidem spem et caritatem derelinquens
iusticie. Si autem oberraverit derelinquet
Ⅽ protectione sua nam datum et potestate diaboli.
eum et tradet eum in manus inimici.
Ⅽ gratie
Fili conserva tempus et devita a malo. Pro
non dubites pro Christi nomine animam ponere et vere fidei confessionem proferre et cetera. Ⅽ qui erubuerit me coram hominibus erubescam
anima tua non confundaris dicere verum.
et ego eum coram patre meo. Ⅽ quando quis eo pungitur pro peccatis primam
Est enim confusio adducens peccatum et est confusi
o adducens gloriam et gratiam. Ne acci
Ⅽ contra persecutores fidei semper dimicandum est nec eis consentiendum umquam.
pias faciem adversus faciem tuam nec
Ⅽ eis
adversus animam tuam mendacium. Ne
audientes prelia et sediciones nolite terreri.
reverearis proximum tuum in casu suo.
Ⅽ quod dico vobis in tenebris dicite in lumine.
nec retineas verbum in die salutis. Non
abscondas sapientiam tuam in decore eius.

In lingua enim sapientia dinoscitur et sensus
et scientia et doctrina in verbo sensati et firma
mentum in operibus iustitiae. Non contradicas
verbo veritatis ullo modo et de mendacio
ineruditionis tuae confundere. Non confun
daris confiteri peccata tua et ne subiicias te om
ni homini pro peccato. Noli resistere contra faciem
potentis nec coneris contra ictum fluvii.
Pro iustitia agonizare pro anima tua et usque
ad mortem certa pro iustitia et Deus ex
pugnabit pro te inimicos tuos. Noli cita
tus esse in lingua tua et inutilis et remissus
in operibus tuis. Noli esse sicut leo in domo tua evertens do
mesticos tuos et opprimens subiectos tibi. Non sit
porrecta manus tua
ad accipiendum et ad dandum collecta. Noli attendere ad possessio
nes iniquas et ne dixeris est mihi sufficiens vita. nihil enim proderit in tempore
vindictae et obductionis. Non sequaris in fortitudine tua concupiscen
tiam cordis tui et ne dixeris quomodo potui aut quis me subiciet propter facta
mea. Deus enim vindicans vindicabit. Ne dixeris peccavi et quid mihi
accidit triste. Altissimus enim est patiens redditor. De propitiato pecca
to noli esse sine metu neque adicias peccatum super peccatum et ne dicas
miseratio Dei magna est multitudinis peccatorum meorum miserebitur. Misericordia
enim et ira ab illo cito proximat et in peccatores respicit ira illius. Non

Gloss (interlinear): eius scilicet qui non abscondit sapientiam. — vel virtutis — argumentum est qui enim — abscondit scelera non corriget quia autem est... salvabitur. Unde non declines a mandatis... — sicut orantur — ad confessionem... peccati ita prohibet a confessione peccati... operis ... — senti illi qui te allicit ad peccandum. — qui mol — les et dissoluti... qui operatur terram suam saciabitur panibus qui sectatur ocium replebitur egestate. — simplicium. — avariciam vetat iniustam commendat ut non rapiamus aliena sed largiamur et nostra. beatius est enim dare quam accipere. — reddendum — radix est omnium malorum avaricia. — nichil intulimus in mundum nec auferemus de mundo. — sicut ille cui dictum est stulte hac nocte animam tuam repetent a te que autem congregasti cuius erunt. non est enim sperandum in incerto divitiarum. — carnalem — deus reddet unicuique secundum opera sua. — qui supra omnes cui resistere nemo potest. — nichil stultius quam patientia dei abuti quia dissimulat peccata hominum propter penitenciam. — propiciatum in presenti — propiciatum iusticia in futuro — ... — de remisso — cum iam punire possit — peccatum — cum — cum — todit dominus omnes diligentes se et omnes peccatores disperdet.

in quibus est anime salus decertando
est. Unde si oculus tuus scandalizat te erue eum et proice
abs te. Et alibi si quis vult venire post
me abneget semetipsum.

Non humana virtute sed divina ope
adversarii superantur. Unde ego dabo vo
bis os et sapientiam cui non poterunt re
sistere adversarii vestri.

Noli citatus esse et cetera. Mors et vita
in manibus lingue. Qui custodit os
suum custodit ab angustiis animam
suam. qui inconsideratus est ad lo
quendum sentiet mala. Hinc Iacobus
ait. Sit omnis homo velox ad audien
dum. tardus autem ad loquendum et tar
dus ad iram. Hinc alibi scriptum est
non in sermone regnum Dei sed in virtu
te.

In ecclesia sunt heretici quasi leones qui
per lingue volubilitatem seducunt
corda innocentium et per insolenciam
morum conturbent mansuetudinem

ambulare dum lucem habetis ne tenebre vos
comprehendant.

¶ No. — ¶ No. — ¶ V[6] — i corde tuo — ¶ No. de peccato.

cito

tardes conuerti ad dominum · et ne differas de die in diem. Subito enim ueniet ira illius · et in tempore uindicte disperdet te. Noli anxius esse in diuitiis iniustis. Non enim proderunt in die obductionis et uindicte. Non uentiles te in omnem uentum · et non eas in omni uia. Sic enim peccator probatur in dupplici lingua. Esto firmus in uia domini · et in ueritate sensus tui · et scientia · et prosequatur te uerbum pacis et iustitie. Esto mansuetus ad audiendum uerbum dei ut intelligas · et cum sapientia proferas responsum uerum. Si est tibi intellectus responde proximo. Sin autem manus tua sit super os tuum · ne capiaris in uerbo indisciplinato et confundaris. Honor et gloria in sermone sensati · lingua imprudentis subuersio est ipsius. Non appelleris susurro in uita tua · et lingua tua ne capiaris et confundaris. Super furem enim est confusio et penitentia · et denotatio pessima super bilinguem. Susurratori autem odium et inimicitia et contumelia. Iustifica pusillum et magnum similiter. Noli fieri pro amico inimicus proximo. Improperium enim et contumeliam malus hereditabit · et omnis peccator inuidus et bilinguis. Non te extollas in cogitatione anime tue uelut taurus: ne forte eli

Glosses: vigilate quia nescitis qua hora dominus ueniet et cetera. · que iniquitate acquiruntur et auare seruantur. · conturbat enim domum suam qui sectatur auariciam qui autem odit munera uiuet. · finis. · districti iudicii. · regulam catholice fidei seruando. · quia confert premium eterne glorie. Vnde: euge serue bone et cetera. · sicut peccat qui scit et non uult proximum docere sic qui nescit et uult magister esse. · confusione perpetua. · immortalitatis. · eterne beatitudinis. · catholici doctoris. · heretici uani loquentis. · detractor. · hereticus qui furtim et occulte seminat errorem. · eterna dampnatione. · hereticum qui occulte laqueos erroris tendit. Vnde: fur non uenit nisi ut furetur et mactet et perdat. · dampnatio. · qui modo uera modo falsa loquitur. · qui deo et hominibus odibilis. Vnde: detrahentem secreto proximo suo hunc persequebar et in prouerbiis: abominatio est hominum detractor. · quasi non accipies personam in iudicio. · iuste quod iustum est exequere. · praue doctrine. · id est se quasi gaudens in hereditate relinquet. · hereticus. · contra ueritatem. · qui inter uera seminat falsa. · iactanciam et superbiam prohibet quia initium omnis peccati superbia.

Non uentiles te et cetera. Leuitatem reprehendit de qua dicitur: Stultus ut luna mutatur: et uir duplex animo inconstans est in omnibus uiis suis. In omnem uentum se uentilat et in omnem uiam uadit qui luxuriam sceleri sequitur et timore domini seruare se putat et mundo et Christo equaliter militare. Aliter mores nos sapientia ne hereticorum uanitatem et errorem sequamur: quia duplicitas doctrine eorum in qua modo uera modo falsa proferunt peccatores esse ostendit.

Esto mansuetus et cetera. Honor est mansuete audire et suscipere uerbum ueritatis et modeste ac prudenter proferre. Vnde: sit omnis homo uelox ad audiendum tardus autem ad loquendum et tardus ad iram. Et paulo post: In mansuetudine suscipite insitum uerbum quod potest saluare animas uestras. In prouerbiis quoque dicitur: Vidisti hominem uelocem ad loquendum stulticia magis speranda est quam correctio illius. · exiens doctoris.

Noli fieri pro amico et cetera. Vim uere caritatis ostendit. Verus enim amicus non potest ad inimiciciam reuerti. Vnde: amicus fidelis medicamentum uite et immortalitatis. Heretici ergo qui a caritate discedunt: non permanent in amicicia. Vnde: a nobis exierunt: sed ex nobis non erant.

¶ vi. capitulum

VI.

ris ne forte elidatur virtus tua per stul-
titiam, et folia tua comedat, et fruc-
tus tuos perdat, et relinquaris velut lignum
aridum in heremo. Anima enim nequam dis-
perdet qui se habet, et in gaudium inimi-
cis dat illum, et deducet in sortem impiorum.
Verbum dulce multiplicat amicos, et
mitigat inimicos, et lingua eucharis
in bono homine habundabit. Multi pa-
cifici sint tibi, et consiliarius sit tibi
unus de mille. Si possides amicum, in tem-
ptatione posside eum, et ne facile cre-
das ei. Est enim amicus secundum tem-
pus suum, et non permanebit in tempore
tribulationis. Et est amicus qui convertitur
ad amiciciam, et est qui odium et rixam
et convicia denudabit. Est autem amicus so-
cius mense, et non permanebit in die necessita-
tis. Amicus si permanserit fixus, erit
tibi quasi coequalis, et in domesticis tuis fidu-
cialiter aget. Si humiliaverit se contra
te, et a facie tua absconderit se, unanime
habebis amiciciam bonam. Ab inimicis

Non solum actum, sed et cogitationem superbie vetat dicens: Deus enim conspector est cordis, qui cum cervicosam animae cogitationem conspexerit, elidet virtutis spiritus.

Nequam enim etc. Bone voluntati succedit boni operis fructus. In maliciose mentem vincit prosperitas. Si enim deest caritas, frustra opera virtutis impendis. Unde quicumque uno offendit, omnium reus est, et qui non habet, et hoc quod habet auferetur ab eo.

Multi pacifici etc. Cum omnibus pax est habenda quantum permittit nostra fragilitas; sed non cum multis consilium, quia scriptum est: multi misericordes vocantur, virum autem fidelem quis inveniet?

Amicus fidelis secundum dominum, sed hoc ad medicamentum vite eterne et immortalitatis necessaria est. Cum amico tractat. Unde Tullius dicit amiciciam nisi inter bonos esse posse, et libera debet esse amicicia et ad omnem felicitatem proclivis.

Attende etc., id est discretionem habe ad cognoscendum amicos. Hec autem discretio maxime necessaria est inter catholicos et hereticos, quia heretici in ypocrisi agentes ut incautos facilius decipiant. Unde: attendite a falsis prophetis qui veniunt ad vos in vestimentis ovium etc. Et alibi: Rogo autem vos fratres ut observetis eos qui dissensiones et offendicula faciunt.

Amicus amoris est consors, cui sic animum applica ut ex duobus unum fiat. Crede tanquam tibi, commenda sic quod nichil timeas, et nichil inhonestum petas. Non est enim amicicia vectigalis, sed plena decoris. Unde: vos amici mei estis si feceritis que precipio ego vobis etc. Dedit dominus vobis formam amicicie quam sequamur, ut faciamus amici voluntatem, aperiamus ei secreta et ipse vobis. Unde vos autem dixi amicos, quia omnia que audivi a patre meo nota feci vobis.

Nota de amico.

tuis separare, et ab amicis tuis attende. Amicus fidelis protectio fortis.
Qui autem invenit illum, invenit thesaurum. Amico fideli nulla est com-
paratio, et non est digna ponderatio auri et argenti contra bonitatem fidei
illius. Amicus fidelis medicamentum vitae et immortalitatis, et qui metu-
unt dominum invenient illum. Qui timet dominum aeque habebit amicitiam
bonam, quoniam secundum illum erit amicus illius. Fili a iuventute tu-
a excipe doctrinam, et usque ad canos in-
venies sapientiam. Quasi is qui arat et
qui seminat accede ad eam, et sustine
bonos fructus illius. In opere enim ipsius
exiguum laborabis, et cito edes de ge-
nerationibus illius. Quam aspera est ni-
mium sapientia indoctis hominibus, et non per-
manebit in illa excors. Quasi lapidis virtus probatio erit in illis, et non demo-
rabuntur proicere illam. Sapientia enim doctrinae secundum nomen est eius, et non
est multis manifesta. Quibus autem agnita est, permanet usque ad conspec-
tum dei. Audi fili et accipe consilium intellectus, et ne abicias consilium
meum. Iniice pedem tuum in compedes illius, et in torques illius collum tuum.
Subice humerum tuum et porta illam,
et ne acederis vinculis eius. In omni a-
nimo tuo accede ad illam, et omni

Glosses:

c. animi custos. — c. fiducialiter.

c. quia qui iuventute studet sapientie doctrine in senectute dulces fructus metet sapientie.

c. ut vomere evangelii ex corde suo germina viciorum extirpans, qui secundum semen divini verbi ederet fructus virtutum desiderans metere.

c. non sunt condigne passiones huius temporis ad futuram gloriam.

c. paciencia, perseverancia de virtutum unde fructum afferunt etc.

c. fructus. — c. stultus abhominabilis est sapientia, et decessit arguentes, quia utilitatem disciplinae nesciunt.

c. imprudentes odibunt sapientiam.

c. sinceritas legis divine que secundum nomen eius, id est prudencia, veritas, et virtus, quia preceptum domini lucidum etc., omnis sermo dei ignitus clipeus.

c. tantum solis amatoribus suis.

c. quibus autem fide recta fidei et opere servant. — c. beati misericordes quia ipsi misericordiam consequentur.

c. docet quomodo subiciamur legi divine. Qui enim illi adquiescit semet ipsum in eternum servabit.

c. id est gressum vite que constringe preceptis illius. — c. id est tempera sermones tuos secundum regulam eius. — c. actus tuos subpone magisterio illius.

c. tedio se gravari ferens.

Qui timet deum etc. Plena et perfecta amicicie gratia unitur perfecto cuilibet eius, denique virtutis pervenire potest, ad hanc quibusdam gradibus pervenitur. Primus est mundanorum contemptus. Secundus, requisisse sapientem et consilium iudicans sibi quam amico credere malit. Tercius ut omnia que utilia et necessaria estimat bono caritatis, proprias postponat. Quartus ut animo desinat ab ira, quintus ut iram suis et irrationabilem curare cupiat, quia alterius tristicia prima sola sic propria nisi eam quantum in te est et de fratris mente depellas. Postremus gradus communis iniciorum perfectorum ut de hoc mundo credas te cotidie migraturum. — Fili etc. unde Salomon. Stultus irridet patris disciplinam, nam si tibi increpa stultum et odio habebit te, et sciam.

Corde non corpore accedendum est ad sapientiam, quia spiritualis lex mente inspicienda est, sensus corporis ratione dirigendi sunt mentis. Unde spiritu ambulate et desideria carnis non perficietis etc. Qui enim devote meditatur sapienciam dei que de Christo est, servat mandata eius et corporis luxum stringit ne delectetur in voluptatibus.

virtute tua conserva vias eius. Inves-
tiga illam et manifestabitur tibi et conti-
nens factus ne derelinquas eam. In no-
vissimis enim invenies requiem in ea et con-
vertetur tibi in oblectationem. Et erunt tibi
compedes eius in protectionem fortitudinis
et bases virtutis et torques illius in stola
glorie. Decor enim vite est in illa et vincula illi-
us alligatura salutaris. Stolam glorie indu-
es eam et coronam gratulationis suppo-
nes tibi. Fili si attenderis michi disces eam.
et si accommodaveris animum tuum sapiens
eris. Si inclinaveris aurem tuam exci-
pies doctrinam et si dilexeris audire sa-
piens eris. In multitudine presbiterorum pru-
dentium sta et sapientie illorum ex corde con-
iungere ut omnem narrationem dei pos-
sis audire et proverbia laudis non effugi-
ant a te. Et si videris sensatum evigi-
la ad eum et gradus ostiorum illius ex-
terat pes tuus. Cogitatum habe in pre-
ceptis dei et in mandatis illius maxi-
me assiduus esto. Et ipse dabit tibi cor et concupiscentia sapientie dabitur tibi.

tibi vite presentis sed iuvat sub disciplina celesti.

Sapientia et notitia facit hominem primum deo et vite perpetue possessorem. nec potest pervenire ad immortalitatis stolam et glorie coronam nisi per agnitionem sapientie que est beatitudo contemplatio dei perceptio veritatis. Unde: Hec est autem vita eterna ut cognoscant te solum verum deum etc.

Fili si attenderis etc. Monet sapientia ut in divina lege assidue meditemur. primum hortatur ut discamus. post ut animum ad hec applicemus. deinde ut aurem inclinemus. demum ut diligentiam ad audiendum adhibeamus. Sic enim sapientia sapientem esse promittit. sic ille est enim. Ut qui vere sapientie que christus est agnitionem desiderat. primum catholicis magistris se humiliter subdat et omnes affectus animi sue discipline commendet. dehinc item puritatem cordis ab omni pravo desiderio custodiens ad audiendum verbum dei adhibeat diligenter caveatque ut meditationem legis non pro terrenarum rerum mercede vel laudis humane sed pro supernorum bonorum amore impendat ut vere sapientie fructum percipiat.

Quasi ne sis sapiens etc. in propria prudentia confidas pro ingenio. O hereticos superbie fastus magnitudine subplantavit.

Cogitatum habe etc. Merito illi datur puri cordis intellectus et sapientie divine amor saluberrimus qui cogitationes suas temperat secundum precepta dei et assidue legem meditatur et opere exequitur.

In septuplum perfectam ultionem. septenarius enim perfectionem significat. Unde et christus septemplici spiritu repletus fuisse describitur et alibi assumit vii alios spiritus nequiores se etc.

Communium peccatorum prohibet actionem societatem sponsalibus hereticorum. Non de faciendis malis.

VII

Noli facere mala et non te apprehendent. Discede ab iniquo, et deficient mala abs te. Non semines mala in sulcis iniustitie et non metes ea in septuplum. Noli querere ab homine ducatum, neque a rege cathedram honoris. Non te iustifices ante deum quoniam agnitor cordis ipse est; et penes regem noli velle videri sapiens. Noli querere fieri iudex nisi valeas virtute irrumpere iniquitates, ne forte extimescas faciem potentis et ponas scandalum in agilitate tua. Non pecces in multitudine civitatis, nec te immittas in populum. Neque alliges duplicia peccata; nec enim in uno eris immunis. Noli esse pusillanimis in animo tuo. Exorare et facere elemosinam ne despicias. Ne dicas: In multitudine munerum meorum respiciet deus, et offerente me deo altissimo munera mea suscipiet. Non irrideas hominem in amaritudine anime; est enim qui humiliat et exaltat circumspector deus. Noli amare menda-

Nec a rege etc. Non potest exercere opus iusti regiminis qui suam neglexit vitare pravitatem. Unde reges gentium dominantur eorum; vos autem non sic, sed qui maior est in vobis fiat sicut minor.

Quoniam agnitor etc. Nulla presumptio ymo nocior quam propria de iustitia aut sapientia superbire. Unde non est homo super terram qui faciat bonum et non peccet. Et alibi: Vidisti hominem sapientem sibi videri, magis illo spem habet stultus.

Noli querere fieri iudex etc. Debet quisque proprias virtutes pendere et pro quantitate virium curam aliorum suscipere, ne dum delectatur loco glorie fiat subditus auctor ruine, et qui gravatur pondere suarum velit fieri iudex alienarum culparum.

Non pecces in multitudine etc. Multitudine pollet et liberi arbitrii potestate prevalet; subditorum insolentia non peccet, sed constanter resistat aliene nequitie ne si pariter impune peccare si plurimorum acquiescat voluntati.

Pusillanimitas fugienda est ex qua nascitur tristicia seculi que mortem operatur. Iustum autem non contristabit quicquid acciderit.

Reatum unde: Non solum autem qui ea faciunt sed qui consentiunt facientibus.

Cum ceciderit inimicus tuus ne gaudeas et in ruina anime tuus ne exultet cor tuum, ne forte videat dominus et displiceat ei.

Noli amare mendacium etc. Omne mendacium malum et precipue ~~...~~ scandalum perniciosum est multo magis ergo amico fraudem moliri crimen est ponere, quoniam testis mendax peribit. Unde in proverbiis dicitur

cum adversus fratrem tuum. neque
in amicum similiter facias. Noli velle

Os quod mentitur occi
dit animam. et quanto
sepius tanto gravius.
precipuum autem capitale
quod mendacium est in
doctrina religionis. scilicet he
retici figmentum.

mentiri omne men
dacium. assiduitas
enim illius non
est bona. Noli verbo

sus esse in multitudine presbiterorum. unde
Qui sic peruenire sic confitere peccatum ut non sit iterandum.
iteres verbum in tua oratione. Non ode
Laborare et ociosum fugere laudabile est. unde cum
ris laboriosa opera. et rusticationem ab
silencio operantes panem suum manducent.
altissimo creatam.

Peccanti homini sciencia da
ta est. ut labore manu
um querat sibi victum.
unde in sudore vultus tui
vesceris pane tuo et cetera.

Non te reputes in
multitudine in

Id est inquietorum et obedientium quorum societas periculosa. Sicut ira
disciplinatorum. Memento ire. quoniam non
tarde vindicte. Sicut initium omnis peccati est superbia ita ini
tardabit. Humilia valde spiritum tuum
cium sapientie timor domini. sic enim homo qui semper est pavidus
quoniam vindicta carnis impii ignis et ver
et qui se humiliat exaltabitur.
mis. Noli prevaricari in amicum pecu
differenti
niam deferenti. neque fratrem karissimum
auro spreveris. Noli discedere a mu
liere sensata et bona. quam sortitus
es timore domini. Gracia enim verecundi

Gratia enim vere et cetera. Oculus non
vidit nec auris audivit nec
in cor hominis ascendit quod preparavit deus.
dici scilicet potest per hanc muli
erem sapientia intelligi que

e illius super aurum.
Non ledas servum
in veritate operantem

noverit est qui mittit sagittas in mortem
sic qui fraudulenter nocet amico.

Noli verbosus esse et cetera. Quasi noli sensum
tuum docere audi sapientiam seniorum. Tu
tius enim est audire quam loqui. unde sit
omnis homo velox ad audiendum
tardus autem ad loquendum et tardus ad
iram.

Quoniam vindicta carnis quia caro peccatorum que
luxuria defluit igne inferni et vermi
bus cruciabitur. ubi vermis non moritur
et ignis non extinguitur. In vermibus
putredo iehenne. in igne ardor signa
tur. vel vermis est sera scelerum penitente
cia que in tormentis conscienciam peccatorum mor
dere non cessat. ut ignis sit pena extri
secus seviens. vermis autem dolor interius ac
cusans.

Noli prevaricari et cetera. Multi perierunt
per avariciam et cupiditatem terrenorum. proxi
mum ad ymaginem dei factum negligen
tes. docet ergo sapientia ut magis diliga
mus proximum quam pecunie thesaurum.
Radix enim omnium malorum est cupiditas. unde
nolite diligere mundum neque ea que in
mundo sunt. et alibi. qui propter amicum
negligit dampnum iustus esse et qui
odit munera vivet.

Coniugium docet esse servandum.
ut quod deus coniunxit homo non
separet. aliter vero a societate ecclesie prohi
bet discedere et pactum baptismatis
violare et mercedem subiungit gratie
eius et cetera.

Non ledas et cetera. Qualiter servi nutri
endi sint aperte monstrat affectus
scilicet filiorum per iure nature et disciplinam
domini per meritis stabilitate unde in sequen
tibus. cibaria et virga et honus asino.
panis et disciplina et opus servo.

Quasi modestiam et equitatem
circa subditos conserva. unde paulus o.

q. No. de
itatoe ubor i otoc

dominum quod iustum est et equum servis prestate. Et in deuteronomio de mercenario: iusta mercede eadem die reddes ei precium laboris sui ante solis occasum.

Inopem oppressum violencia servitutis, sive enim servi sive liberi omnes enim in Christo unum sumus.

Filie tibi sunt et cetera. Sicut bonos servos affectu filiorum habendos, sic ancillas quasi filias habendas esse docet, sed cum disciplina. Unde: lacta filium et paventem te faciet; et lude cum eo et contristabit te. Non arrideas illi ne doleas, et in novissimo obstupescant dentes tui.

Mulier si est tibi et cetera. Coniugalem commendat pudiciciam removens omnem detestabilem copulam. Mistice autem ammonet ut catholicam fidem in vera religione quam primum post baptismum percepimus sortiti sumus firmiter tenentes, hereticorum perfidiam abiciamus.

tem neque mercenarium dantem animam suam. Servus sensatus sit tibi dilectus quasi anima tua. Non defraudes illum libertate, neque inopem derelinquas eum. Pecora tibi sunt? attende illis, et si sunt utilia, perseverent apud te. Filie tibi sunt? serva corpus illarum, et non ostendas hylarem faciem tuam ad illas. Trade filiam, et grande opus feceris, et homini sensato da illam. Mulier si est tibi secundum animam tuam, non proicias illam, et odibili non credas te. In toto corde tuo honora patrem tuum, et gemitus matris tue ne obliviscaris. Memento quoniam nisi per illos non fuisses, et retribue illis quomodo et illi tibi. In tota anima tua time Deum, et sacerdotes illius sanctifica. In omni virtute tua dilige eum qui te fecit, et ministros eius ne derelinquas. Honora Deum ex tota anima tua, et honorifica sacerdotes, et propurga te cum brachiis. Da illis partem sicut mandatum est tibi primiciarum et purgationis, et de negligentia tua purga te cum

[Interlinear glosses: in mercede — intelligens, benivolus — bene operandi — sunt simplices qui sicut pecus per omnia serviunt — copula — in matrimonio ne lasciviat — scilicet utile in domo sua — prudentia sive — sano qui bene serve(t) ea(m) — sic Sanson — Hoc mandatum primum est in repromissione. Dominum verum patrem fide et ope debemus honorare. Ecclesie que nos in Christo genuit in dolore partus — christianus — elemosinam scilicet — tribue de labore manuum — ministro Dei — in lege — quia sacerdotes portant peccata populi et orant pro eis.]

pretiosa margarita domini, quam spiritualis negociator inveniens vendidit omnia et emit eam. Unde: Ecclesiastes: vive vitam cum muliere quam diligis. Qui sapientiam sequeris, scientiam scripturarum, qui coniugem tibi copula.

Filii tibi sunt erudi illos et curva illos a pueritia illorum.

Diligere eum qui te et cetera. Timorem dei et amorem se habere ostendit qui honorat et timet ministros eius. Unde: qui vos recipit me recipit, qui autem vos spernit me spernit.

Dignus est operarius cibo suo. Nam et in sacrario operantur de sacrario edunt; qui altario serviunt cum altario participant.

Quamvis oblatio parva sit humili

Nota de parentibus.

pauperi. Datum brachiorum tuorum et sacrificium sanctificationis offeres domino et initia sanctorum. et pauperi porrige manum tuam. ut perficiatur propitiatio et benedictio tua. gratia datus in conspectu omnis viventis. et mortuo non prohibeas gratiam. Non desis plorantibus in consolatione. et cum lugentibus ambula. Non te pigeat visitare infirmum. ex his enim in dilectione firmaberis. In omnibus operibus tuis memorare novissima tua. et in eternum non peccabis.

Non litiges cum homine potente. ne forte incidas in manus illius. Non contendas cum viro locuplete. ne forte contra te constituat litem tibi. Multos enim perdidit aurum et argentum. et usque ad cor regum extendit et convertit. Non litiges cum homine linguato. et non strues in ignem illius ligna. Non communices homini indocto. ne male de progenie tua loquatur. ne despicias hominem avertentem se a peccato. neque improperes ei. Memento quoniam omnes in correptione sumus. Ne spernas hominem in sua senectute. etenim ex nobis senescunt. Noli de mortuo inimico tuo gaudere. sciens quoniam omnes morimur. et in gaudium nolumus venire. Ne despicias narrationem presbiterorum sapientium et

mente et pura dilatione facta multorum delictorum negligentias purgat. quia caritas operit multitudinem peccatorum.

Datum brachiorum etc. Supra sunt hostie que offeruntur ministris. hic que pro peccatoribus purgatorem. scilicet elemosine quas ut manum et benedictionem gratiam. quia sicut aqua extinguit ignem ita elemosina peccatum.

Et mortuo etc. Ad elemosinam pertinet sepultura mortuorum. Multo magis ergo consolatio vivorum. Unde Paulus dicit. Gaudere cum gaudentibus. flere cum flentibus.

Visitatio dilectionis exhibitio est operis. Unde. Qui habuerit substantiam huius mundi et viderit fratrem suum necesse habere et clauserit viscera sua ab eo quomodo caritas dei manet in eo.

Potente superbo. Unde. Non reddas stulto iuxta stultitiam suam ne efficiaris ei similis. quia inter superbos semper iurgia sunt. Servum autem domini non oportet litigare. Locupleti in avaritie estu anhelat. Inde nascuntur iudicia et contentiones. Unde. Radix enim omnium malorum est cupiditas.

¶ Nota memoriae novissima etc.

C. VIII

Locuplete etc.

proverbiis eorum conversare: ab ipsis enim disces sapientiam et doctrinam intellectus, et servire magnatis sine querela. Non te preterat narratio seniorum, et ipsi enim didicerunt a patribus suis: quoniam ab ipsis disces intellectum, et in tempore necessitatis dabis responsum. Non incendas carbones peccatorum arguens eos, et ne incendaris flamma ignis peccatorum illorum. Ne contra faciem stes contumeliosi, ne sedeat quasi insidiator ori tuo. Noli fenerari homini fortiori te: quod si feneraveris, quasi perditum habe. Non spondeas super virtutem tuam: quod si spoponderis, quasi restituens cogita. Non iudices contra iudicem: quoniam secundum quod iustum est iudicat. Cum audace non eas in via, ne forte gravet mala sua in te: ipse enim secundum voluntatem suam vadit, et simul cum stultitia illius peries. Cum iracundo non facias rixam, et cum audace non eas in desertum: quoniam quasi nichil est ante illum sanguis, et ubi non est adiutorium, elidet te. Cum fatuis consilium non habeas: non enim poterunt diligere nisi que eis placent. Coram extraneo ne facias consilium: nescis enim quid pariet. Non omni homini cor tuum manifestes, ne forte inferat tibi gratiam falsam, et convicietur tibi.

IX

Non zeles mulierem sinus tui, ne ostendat super te maliciam doctrine nequam. Non des mulieri potestatem anime tue, ne ingrediatur in

Non incendas car[bones] et cetera. Si preoccupatus fuerit homo in aliquo delicto vos qui spirituales estis instruite hui[usmodi] in spiritu lenitatis.

Noli fenerari et cetera. Bibe aquam de cisterna tua et fluenta putei tui habeto solus.

spopondis

Non iudices contra et cetera. Qui est subiectus potestatibus et iudicibus qui secundum deum iudicant.

Non zeles et cetera. [illegible] doceat pudicitiam alter contra hereticam prudentiam.

in virtute tua et confundaris. Ne respicias mu-
lierem multivolam, ne forte incidas in laque-
os illius. Cum saltatrice ne assiduus sis,
nec audias illam, ne forte pereas in efficacia
illius. Virginem ne conspicias, ne forte
scandalizeris in decore illius. Non des forni-
cariis animam tuam in ullo, ne perdas te et
animam tuam et hereditatem tuam. Noli cir-
cumspicere in vicis civitatis, nec oberraveris
in plateis illius. Averte faciem tuam a
muliere compta, et ne circumspicias spe-
ciem alienam. Propter speciem mulieris multi pe-
rierunt, et ex hoc concupiscentia quasi ignis exar-
descit. Omnis mulier que est fornicaria quasi
stercus in via conculcabitur. Speciem mulieris
aliene multi admirati reprobi facti sunt; colloquium enim illi-
us quasi ignis exardescit. Cum aliena muliere ne sedeas omnino, nec accu-
bas cum ea super cubitum; et non alterceris cum illa in vino, ne forte
declinet cor tuum in illam, et sanguine tuo labaris in perditionem.
Non derelinquas amicum antiquum;
novus enim non erit similis illi. Vinum novum
amicus novus; veterascet, et cum suavitate
bibes illud. Non zeles gloriam et opes

[T]antum .s. libidinem fugite. Non committit se mulieri, et qui catholicam fidem custodit non consentit heretice pravitati.

[M]eretricum synagogam que per diversos errores volutat.

[S]altatrice .i. hereticorum turba que per diversos errores dissilit, ut quem eloquentie sue amatorem conspexerit ad se trahat qui meretur. Vinum virtutum, et multis sermonibus et blandiciis labiorum trahit eum.

[V]irginem ne conspicias .i. Averte oculos tuos ne videant vanitatem, .i. videre quod non licet conspicere. Mulierem autem non debemus decore eloquentie hereticae amare, nec simulatas virtutes attendere.

[I]n vicis civitatis .i. Eosdem sub alia figura vicos civitatis hereticorum conventicula sunt, que se a civitate separant, de qua dicitur: Gloriosa dicta de te civitas dei.

[N]on derelinquas .i. Maior est fiducia ex parte rei cognite quam ignote; doctrinam quoque sanctorum non debemus deserere et novellos doctores audire.

[V]inum novum .i. Novus doctor.

thesaurizare vobis thesaurum in terra etc.

peccatoris. Non enim scis que futura sit illius subversio. Non placeat tibi iniuria iniustorum, sciens quoniam usque ad inferos non placebit impius. Longe esto ab homine potestatem habente occidendi, et non suspicaberis timorem mortis. Et si accesseris, noli aliquid committere, ne forte auferat vitam tuam. Communionem mortis scito, quoniam in medio laqueorum ingredieris, et super dolentium arma ambulabis. Secundum virtutem tuam cave te a proximo tuo, et cum sapientibus et prudentibus tracta. Viri iusti sint tibi convive, et in timore Dei sit tibi gloriatio, et in sensu sit tibi cogitatus Dei, et omnis enarratio tua in preceptis Altissimi. In manu artificum opera laudabuntur, et princeps populi in sapientia sermonis sui. In sensu vero seniorum verbum. Terribilis est in civitate sua homo linguosus, et temerarius in verbo suo odibilis erit.

C X

Iudex sapiens iudicabit populum suum, et principatus sensati stabilis erit. Secundum iudicem populi, sic et ministri eius; et qualis est rector civitatis, tales et inhabitantes in ea. Rex insipiens perdet populum suum, et civitates inhabitabuntur per sensum prudentium. In manu Dei potestas terre, et execrabilis omnis iniquitas gentium. Et utilem rectorem in tempore

Glosses (left column):

studere debet ut sanam doctrinam et operationem firmius percipiat et postea secundum aliis proficiat.

Et cum sapientibus et prudentibus tracta. Necesse est ut caveamus dolos eorum et insidias et cum sapientibus et deum timentibus conveniamus et viam iustitie et veritatis non deseramus.

Hereticus qui semper eterna odit, ideo odibilis deo et hominibus.

Ve terre cuius rex puer est. Diabolus scilicet qui semper diligit novitates et principes cuius primo mane comedunt, et ante diem mortis divites manducemus et bibamus, cras enim moriemur.

Dampnabilis est quia disperdet deus de civitate sua omnes qui operantur iniquitatem.

Interlinear glosses: odit quam scilicet · qui ne per iniuriam incidas in periculum mortis · inferos · deo vel bonis · qui diligit iniquitatem · et quanta · qualis · principes non sunt timori boni operis sed mali · non sine causa portat gladium · mortis · demonum · spirituales epulas scilicet timeas dilatione legis · beatus vir qui timet dominum · beatus vir qui timet dominum · et a deo me · artifices et principes populi sunt predicatores · qui sermone doctorum splendet sapientia et doctrina · evangelii · de quo dicitur verbum breviter faciet dominus super terram · mundo · vir linguosus non dirigetur in terra · christus cui pater dedit omne iudicium · et filius est princeps super humerum eius · regni eius non erit finis · stabilis · christus · discipuli · beata terra cuius rex nobilis et principes vescuntur in tempore suo · ecclesie · doctrinam · predicatorum · regimine · christi · terre de qua dicitur aperiatur terra et germinet salvatorem · ordinem predicatorum

Notandum quod hic est de rectoribus civitatis.

(dispensatione, uel dispositione) (predicatoris)
sustitabit super illam. In manu dei potestas hominis, et super faciem scribe imponet
(non queras uindictam nec memor eris iniurie ciuium tuorum) (bene fac his qui oderunt uos)
honorem suum. Omnis iniurie proximi ne memineris, et nichil agas in
(iniurie)
operibus iniurie. Odibilis coram deo est et hominibus superbia, et execrabilis omnis
iniquitas gentium. Regnum a gente in gentem transfertur propter iniustitias et
iniurias et contumelias et diuersos dolos.
Auaro autem nichil est scelestius. Quid
(cinis es et in cinerem reuerteris)
superbit terra et cinis? Nichil est iniquius quam
(quid prodest homini si uniuersum mundum lucretur, anime uero sue detrimentum patiatur)
pecuniam amare. Hic enim et animam suam
uenalem habet, quoniam in uita sua pro
(intestinus, uili lucro) (nulla potentia longa)
iecit intima sua. Omnis potentatus bre
(quasi auaricia inueterata difficile curatur, dum noua est facile extinguitur)
uis uita. Languor prolixior grauat me
dicum. Breuem languorem precidit me
(sic)
dicus. Et rex hodie est et cras morietur. Cum
enim morietur homo, hereditabit serpen
tes et bestias et uermes. Initium super
bie hominis apostatare a deo, quoniam ab eo
qui fecit illum recessit cor eius. Quoniam
initium omnis peccati est superbia. Qui

Lingua mea calamus scribe
uelociter scribentis, quia uice sua
mittit ad predicandum.

Abhominatio domini omnis arro
gans. Hinc petrus ait: deus super
bis resistit, humilibus autem
dat gratiam.

Regnum a gente. Hoc fere omnes
gentium historie testantur: chal
deorum, persarum, grecorum et romano
rum; ad hoc propter preuaricationem et
ceccitatem iudeorum translatum est
ad gentes euangelium. Unde: aufe
retur a uobis regnum dei et da
bitur genti facienti fructus eius.

Post mutationem regni agit de
auaricia, per quam multi regnum
maxime negligunt. Radix enim omni
um malorum cupiditas. Auari
ciam autem superbia comitatur. Unde
precipe diuitibus non altum sapere.

Et rex hodie etc. Potestas et di
uicie non possunt prolungare
uitam. Possessor est cui nunc
preteriri non possit. Iocunditas
carnis conuertetur in putredinem
et fetorem et tandem in uermes.
Miserrime autem homo qui in pec
catis uiuit et non respicit mo
rietur eterna morte, et diabo
lum serpentem antiquum et be
stias eius, id est demones, non euadet.

Initium superbie. Hominis enim est
apostasia maior quam cre
aturam a creatore recedere.
Quod merito ascribitur superbie.
Superbia enim est si creatura ue
lit equari creatori. Hoc diabolo
et homini fuit initium perditionis.
Unde quoniam initium omnis pec
cati superbia: quam uniuersa-

Nota de auaro.
Nota de superbia.

tenuerit illam adimplebitur maledictis.
(ut eos) et subvertet eum in finem. Propterea exhonora- (ab ornatu separavit)
vit dominus conventus malorum (scilicet Iudeorum) et destruxit e-
os usque in finem. Sedes ducum superborum (deposuit potentes de sede et exaltavit humiles)
destruxit deus et sedere fecit mites pro eis. Ra- (pro patribus tuis nati sunt tibi filii; predicatores evangelii, quibus dictum est: docete omnes)
dices gentium superbarum arefecit deus et (et in terra... templum et demonia; Iudeorum)
plantavit humiles ex ipsis gentibus. Ter- (apostoli primitive ecclesie)
ras gentium evertit dominus et perdidit eas (etiam)
usque ad fundamentum. Arefecit ex ip- (ad cogitationes)
sis et disperdidit eos et cessare fecit mem-
oriam eorum a terra. Perdidit deus memori-
am superborum et reliquit memoriam
humilium sensu. Non est creata hominibus su-
perbia neque iracundia nationi mulierum. (qui nati sunt de mulieribus)
Semen hominum honorabitur hoc quod timet (generatio de qua: generatio rectorum benedicetur)
deum. Semen autem hoc exhonorabitur quod
preterit mandata domini. In medio fratrum (sed et qui visitat pauperem)
rector illorum in honore et qui timent deum (sic divites)
erunt in oculis illius. Gloria divi-
tum honoratorum et pauperum timor dei
est. Non despicere hominem iustum pau- (et)
perem et non magnificare virum pecca-

ubi dicatur: Radix omnium malorum cupiditas, non est cupiditas sine superbia. Nemo enim superbus nisi cupidus et e converso. (ut exhonoravit)

De superbia nascuntur hereses, scismata, detractiones, invidia, verbositas, iactancia, contentiones et huiusmodi que ex cupiditate procedunt. Gulosos vero et intemperantes, ebriosos, fornicatores et huiusmodi cupiditas facit, que sine superbia esse non possunt. Caveamus ergo cupiditatem et superbiam. Non duo mala sed unum a quo omnia trahunt vicium.

Terras gen. et cetera. Non Ierusalem per Romanos funditus deleta et templum succenditur. Prevaricatores dispendit (?) ad persecutores quoque christianorum et ad Christi martyres possunt hec referri: principes enim mundi qui persecuti sunt etiam Christum mirabili morte interierunt et postmodum deleta est posteritas eorum et gloria martyrum exaltata est. Unde: custodit dominus omnes diligentes se et omnes peccatores disperdet.

Non est creata homini et cetera. Vicia non sunt creata in hominibus sed perversa voluntate reperta. Deus enim fecit omnia valde bona sed inicium superbie est apostatare a deo.

Quasi per mollitiem animi quam innotat sexus muliebris surgit iracundia quam virtutis superat constancia.

Doctores sancti in honore sunt apud bonos maxime qui timent deum. Unde: qui bene presunt presbiteri duplici honore digni habeantur et cetera.

torem diuitem. Magnus est iudex
et potens est in honore. et nō est maior
illo qui timet deū. Seruo sensato
Arguę sapientē et diliget te
liberi seruient. et uir prudens et disci
corripe stultū et odio habebit te.
plinatus nō murmurabit correp
ignorans ignorabit. iactanciam
tus. et inscius non honorabitur. Noli te extol
prohi- bet quia omnis arrogans abhominatio est apud deū. cessa
lere in faciendo opere tuo. et noli cunc
te a bono opere.
tari in tempore angustię. Melior est qui opera
tur et habundat in omnibus: quam
humilitate
qui gloriatur et pane eget. Fili in mansu
scilicet per opera pietatis et ex- i. spe fu-
etudine serua animam tuam: et da illi
ture mercedis per studio iusti laboris consolare. i. pręsentem
honorem secundum meritum suum. Pecca
pollentem. subdit de peccoribus exterio-
tem in animam suam quis iustificabit?
peccatis pollu(e)ntē.
et quis honorificabit exhonorantem
animam suam? Pauper gloriatur per disci
plinam et timorem suum. et est homo qui
honorificabitur propter substanciam suā.
in tribulationibus et necessitatibus.
Qui autem gloriatur in paupertate: quanto
cum recipiet scilicet etiam promissā
magis in substancia? retributionem. i. qui fiduciam
ponit in terrenis habundantiis. Et qui gloriatur in sub
stancia: paupertatem uereatur. Sapi
futuram.
encia humiliati exaltabit caput
i. in celesti ierusalem. patriarcharum prophetarum sanctorum
illius. et in medio magnatorum consi-
de-
a me quia mitis sum et humilis corde. etc.

Vere gloria est timere deum. qui
enim timet iusticiam seruat in
omnibus. unde nolite in personarum
acceptione ihesu fidem habere.

Magnus est iudex. etc. Licet
potestas terrena magna sit ta
men eum qui timet deum precellere non
ualet. timentibus enim deum ni
chil deest. diuites autem eguerunt
et esurierunt. etc.

Seruo sensato. etc. hoc ad li
teram sepe euenit: ut igno
bilis genere nobilitatis scien-
tia et fide nobilibus preferantur. unde
seruus sapiens dominabitur fi
liis stultis. Mistice autem seruus
ecclesiasticus. qui deuote seruat
religionem christianam preponi
tur sinagoge. unde maior
seruiet minori. et iacob dilexi.
esau autem odio habui.

Quasi melius est ut stude
as semper in bono opere labora
re. unde reddatur tibi merces
iusticię: quam ut consumas
dies tuos in uanitate. et egeas illo pane qui de celo descen
dit.

Qui in timore dei et obser
uancia religionis statuet
gloriam suam. unde qui glo
riatur in domino glorietur.

De qualibet dicitur. precepe di
uitibus huius seculi. non su
perbe sapere neque in incerto di
uiciarum sapere. sperare

Fides que per dilectionem o
peratur: que imitatur do
minum dicentem. discite

XI

Non lau. ui. i c. Quasi ne iuxta speciem corporis estimes qualitatem mentis. unde non respicias uultum eius. neque altitudinem stature eius. quoniam abieci eum. nec iuxta intuitum hominis iudico. homo enim uidet ea que apparent. dominus autem intuetur cor.

Apicula brevis in volatilibus... Apis, inquit, breuis est, et mella conficit. sic in paruo corpore anima ingeniosa et acerrima uiget. et doctrine suauitatem profert.

Petrus quoque iubet mulieres non indui ueste preciosa sed uiuere honestate.

In honoribus mundanis non est ~~confidendum~~ quia transit mundus et concupiscencia eius.

Multi tyranni. i c. diuina dispensatione fit. ut qui indigni sunt, apud homines aliis preponantur. et qui potentes fuerant opprimantur. populus quoque iudeorum qui de parentum nobilitate gloriabatur, pro infidelitate sua deiectus est. et fidelis populus gencium subrogatus benedictionem patriarcharum hereditauit.

Qui prius respondet quam audiat. i. qui doctor esse desiderat. antequam discat. uel alioum causas iudicare priusquam dinoscat. stultum se esse demonstrat.

Habentes alimenta et quibus tegamur his contenti simus.

Fili quasi de superfluis ne sis curiosus. et peccancium prauitati non consencias. Non solum enim quod faci

illum faciet. Non laudes uirum in specie sua neque spernas hominem in uisu suo. Breuis in uolatilibus est apis. et inicium dulcoris habet fructus illius. In uestitu ne
(glosa: qui mollibus uestiuntur in domibus regum sunt.)
glorieris unquam. nec in die honoris tui extollaris. quoniam mirabilia opera altissimi solius. et gloriosa et absconsa et inuisa opera
(glosa: quia nemo potest plene inuestigare. unde o altitudo sapiencie et sciencie dei.)
illius. Multi tyranni sederunt in throno. et insuspicabilis portauit diadema.
(glosa: iudei.)
multi potentes oppressi sunt ualde. et gloriosi traditi sunt in manus alterorum.
(glosa: romanorum.)
(glosa: de occultis alienorum cordis noli temere iudicare.)
Priusquam audias ne respondeas uerbum. et in medio seniorum ne adicias loqui. De ea re que te non molestat ne certaueris. et in iudicio peccancium ne con-
(glosa: auaricia non satiatur.)
stes. Fili ne in multis
(glosa: impletur pecunia.)
sint actus tui. et si diues fueris non eris immunis a delicto. Si enim secutus fueris non apprehendes. et non effugies si precurreris.
(glosa: auare diuicias congregans. quia non est in potestate accipientis, sed dantis. quia diuicias. quia perseque.)
(glosa: superbas opes. quia deuocione et terrore.)
Est homo laborans et festinans et dolens impius.
(glosa: opus)

|| priusquam interroges
(glosa: ex ore duorum uel trium testium stet omne uerbum.)
ne uitupes quemquam. et cum interrogaueris
(glosa: ut ceteri timorem habeant.)
corripe iuste o:.

// supbiendo

Cetereus lucris uel quibuslibet negociis quanto pluribus intentus minor est ad singula sensus.

Suscepta cura regiminis separ inuenitur quisque ad singula dum diuiditur ad multa. nec sua dampna considerat dum aliena pertractat.

Fili ne in multis i c. Multi sunt actus hereticorum qui unitatem fidei contra

intentem ueritatis non cristo dicunt. Laborem uanum libris componendis ex prebuerunt. Retorica et dialetica arte copiosi nec inmunes sunt a delicto. quia meditatio eorum est in dolo. unde ecclesiastes. fili ne facias multos libros quorum non est finis. omnes autem libri diuine scripture. quia consenciunt unius liber sunt. unde in capite libri scriptum est de me.

et tanto magis non habundabit.

unde formans lucem et

est homo marci

creans malum faciens pacem

dus egens recupa

et creans tenebras.

tione plus desici

ens uirtute. et ha

bundans paupertate. et oculus dei

unt mala. sed qui consenciunt facientibus digni sunt morte.

Christiana opera designat in quibus pauper spiritu habundat omnibus bonis. et egent qui laborant in acquirendis diuiciis. unde diuites eguerunt et esurierunt inquirentes autem dominum et cetera.

Thesaurizat et ignorat cui congregabit ea. auarum et diuitem describit qui suis parcit et aliis deuoranda relinquit. philosophi quoque et heretici congregant diuicias pro in dogmatibus. unde nullum colligit fructum. sed aliis relinquunt qui ueritatem et falsitatem dinoscunt.

respexit illum in bono et erexit eum

ad humilitatem ipsius. et exaltauit caput eius. et mirati sunt

prospera. aduersa. salus. cum

in illo multi. et honorauerunt deum. Bona et mala uita et mors

tertius carnis quia iusto dei iudicio proueniunt peccatoribus.

recte lucis. fidelibus.

paupertas et honestas a deo sunt. Datio dei permanet iustis. et

uirtutis. multiplices mercedis.

profectus illius successus habebunt in eternum. est qui locupletatur

unde

parce agendo. et hec pars mercedis illius in eo quod dicit. Inueni

in eua gloriosa comede et bibe. et letare in annos plurimos et cetera.

requiem michi. et nunc manducabo de bonis meis solus. et nescit quod

tempus pretereat. et mors appropinquet. et relinquet omnia aliis. et

mandato dei. meditando. in bono.

moriatur. Sta in testamento tuo. et in illo colloquere. et in opere man

usque in finem.

datorum tuorum ueterasce. Ne manseris in operibus ~~mandatorum~~ peccatorum.

fide caritate.

Confide autem in deo et mane in loco tuo. Facile est enim in oculis

eterna beatitudine. remuneratio.

dei subito honestare pauperem. Benedictio dei in mercedem

iusti festinat. et in honore ueloci processus illius fructificat. Ne

hec uox est superborum qui in potencia et diuiciis confidunt michi

dicas quid est michi opus. et que erunt ex hoc bona. Ne dicas suf

nullius egeo. quia quid mali a me sustinebo. beatus uir qui tempus est paucitatis.

ficiens sum. et quid ex hoc pessimabor. In die bonorum ne inme

Sapiencia et sciencia et disciplina et sciencia legis apud deum. dilectio et uie bonorum apud ipsum. Error et tenebre peccatoribus concreata sunt. qui autem exultant in malis consenescunt in mala.

Nota.

In die malorum. Vel ad ueritatem frangaris. immemor

mor sis malorum. in die malorum ne ~~timor~~ sis bonorum. quoniam facile

exaltare humiles humiliare superbos.

est coram deo in die obitus retribuere unicuique secundum uias su

afflictio uniuersa. uoluptatis preterite.

as. Malicia hore obliuionem facit luxurie maxime. in fine

que reuelabuntur abscondita tenebrarum et secretio

hominis denudatio operum illius. Ante

operum.

mortem ne laudes hominem quemquam

in perfectis operibus.

quoniam in filiis suis agnoscitur uir. Non

omnem hominem inducas in domum

diaboli.

tuam. Multe enim sunt insidie dolosi.

Sicut enim eructant precordia fetenci

um. et sicut perdix inducitur in caueam.

et ut caprea in laqueum. sic et cor super

hereticus.

borum. et sicut prospector uidens casum

testimonia scripturarum.

proximi sui. bona enim in mala conuertens

insidiatur. et in electis imponit ma

ab uniuersis una malicia multorum perdito.

culam. A scintilla augetur ignis. et

mors hominum.

ab uno doloso augetur sanguis. homo enim peccator

a uite. a heretico. doctri

sanguini insidiatur. attende tibi a pestifero. fabricat enim ma

nam prauam.

la. ne forte inducat super te subsannationem in perpetuum. Ad

qui fugere communionem hereticorum quia alieni sunt a deo. in tempore uel effusione

mitte ad te alienigenam. et subuertet te in turbine. et ab

erroris. Conubia. expulit uicia primus. et monet simplici ago facere elemosinam. uidet

XII alienabit te a tuis propriis. Si bene feceris scito cui feceris.

attendite ne iusticiam uestram. coram omnibus faciatis et cetera. respectu sue iusticie.

et erit gratia bonis tuis multa. Benefac iusto. et inuenies ret

in hoc seculo recepta eterna caritate uel in futuro.

ributionem magnam. et si non ab ipso. certe a domino. Non enim est

bene qui assiduus est in malis. et elemo

Stultum est laudare pugnantem quem iam uictorem. ille uero qui bene uidetur agere nesciunt tamen uel possit perseuerare.

Cautum et prudentem docet ecclesiam contra ignotum. et prohibet societatem hereticorum. ne simulationem eorum acquiescere uelit. qui ueniunt in uestimentis ouium. intrinsecus autem sunt lupi rapaces.

Similitudinem sagaciorum animalium et prospiciatorum posuit ut ostenderet quod qui prudentes estimantur sepe uersutia a hereticorum capiuntur. sicut enim uenter plenus male digesti cibum fetide eructat. ita heretici commoda fraudulenter producunt dolosa consilia ut quosque possint in caueam erroris et laqueum decep tionis preci pitent.

Non ei est bene et cetera. Grauis

sinam non danti. qm̄ et altissimus o
dio habet pc̄ores et misertus est peni
tentibus. Da misericordi ~~am~~ et ne sus
cipias pc̄orem et impiis et pc̄oribus red
C. christus .s. in die iudicii. C. reservans puniendos.
det vindictam. custodiens eos in die vin
dicte. Da bono et nō receperis pc̄orē.
bene fac humili et nō dederis impio.
C. verbi dei ne in blasphemiam eorum prorumpant.
prohibe panes illi dare ne in ipsis potē
C. vir duplex animo inconstans ē in omnibus
tior te sit. Nam duplicia invenies
viis suis.
omnibus bonis quecumque feceris illi. qm̄
et altissimus odio habet pc̄ores. et im
C. christus .i. C. in die iudicii.
piis reddet vindictam. Non agnos
C. quia confidencia ad iusta
cet in bonis amicus. et nō abscondē
tur in malis inimicus. In bonis viri inimi
vir duplex animo est in omnibus viis suis.
ci illius in tristicia et in malicia illius
C. quia dolet
amicus agnitus ē. Non credas inimi
co tuo in eternum sicut enim eramentū
eruginat nequitia illius. et si humilia
vel adhibe
tus vadat curvus. Abice animū tuum
et custodi te ab illo. nō statuas illū
vel sedeat
penes te. nec statuas ad dexteram tu
am. ne conversus stet in loco tuo. ne for
te in locū tuum conversus inquirat cathe
C. in fine.
dram tuā. et in novissimo cognoscas

simum peccatum ē nolle penitē
nec putat elemosinis redimere.
sed putat peccatis addere. Unde super
tribus sceleribus damasci et super qua
tuor non convertam eam.

Cui indigenti elemosinam
tribuit. nec pro delicto spernit mi
sericordiā utere facit. natura
enim respicienda est nō persona.

Dubiam et dolosam doctrinā
quam in expositione divine
scripture expendunt. ~~natura~~
~~enim respicienda ē non persona.~~

Da bono et nō r. Similiter in
thobia legitur. panem tuum
et vinum super sepulturam iusti
constitue. et noli ex eo manduca
re. et bibere cum peccatoribus .i. pro eo
quod peccatores sunt. noli convivare. sicut
qui nutriunt histriones. cum
esuriant christi pauperes. qui autem
dat indigenti peccatori nō peccatori
quia ē. sed quia homo ē nō peccatorem sed
tantum nutrit. quia culpam nō di
ligit. sed naturam. Si peccatorem
et impium hereticum intelli
gis dum in errore sunt nō est
communicandum cum illis. Unde no
lite sanctum dare canibus et c.

Non agnos. et c. Facilius ami
cus et inimicus in adversitate p
bantur. quia multi amici mensē
sed qui nō permanent in die neces
sitatis. Verus amicus ergo erat qui
dicebat. quis infirmatur et ego nō
infirmor.

Non cre. in. et c. Historice de
falsis amicis agit a quibus ca
vere debemus. Mistice vero
hereticos notat qui nō vere
sunt amici. quorum doctrina
plena ē rubigine erroris et
nequicie. quorum sermo ser

pit ut cancer quamvis fideles et catholicos se fingunt. Non ergo eis consentiamus nec potestatem ipsorum timeamus, quamvis fingat dextera ne a loco nostro id est statu recte fidei nos deiciant, sicut nituntur enim cathedram nostram id est doctrinam maliciose subvertere.

Hereticos qui officium doctoris gerit et dicit se medicum animarum, si id est sal infatuatum fuerit ad nichilum valet ultra nisi ut mittatur foras et conculcetur ab hominibus.

In labiis suis. In hiis sententiis notat eos qui in corde et corde loquuntur et insidiantur ut interficiant innocentem.

Qui cum aliquem deceperint movent caput, plaudunt manu et letantur cum male fecerint.

Qui tetigerit picem id est per similitudinem ostendit horrorem esse superbo communicare, qui pollutus nigredine viciorum maculare non cessat nitorem humilium. Unde amicus stultorum efficietur similis. Infirmi id est declinare debent societatem malorum ne mala que frequenter aspiciunt imitari velint.

XIII

Rab. Pondus super se et cetera. Hec moraliter nos instruunt ut humilia sequamur, superba fugiamus, quia deus superbis resistit, humilibus autem dat gratiam. Mistice autem docet ut divitem id est iudeum qui in littera legis gloriatur et hereticum qui spernit sensum catholicum, inanes eorum argumentationes fugiamus, quia exinaniunt nos bis id est divini testamentorum sinceritatem corrumpendo et fide

verba mea, et in sermonibus meis stimuleris. Quis miserebitur incantatori a serpente percusso, et omnibus qui appropiant bestiis? et qui comitatur cum viro iniquo, et obvolutus est in peccatis eius. Una hora tecum permanebit; si autem declinaveris, non supportabit te. In labiis suis indulcat inimicus, et in corde suo insidiatur ut subvertat te in foveam. In oculis suis lacrimatur inimicus; et si invenerit tempus, non satiabitur sanguine. Et si incurrerint tibi mala, invenies eum illic priorem. In oculis suis lacrimatur inimicus, et quasi adiuvans suffodiet plantas tuas. Caput suum movebit, et plaudet manu, et multa susurrans commutabit vultum suum.

Qui tetigerit picem inquinabitur ab ea; et qui communicaverit superbo, induet superbiam. Pondus super se tollit qui honestiori se communicat; et ditiori te ne socius fueris. Quid communicabit cacabus ad ollam? quando enim se colliserint, confringetur. Dives iniuste egit, et fremet; pauper autem laesus tacebit. Si largitus

fueris assumet te. et si non habueris de
relinquet te. si habes convivet tecum et e
vacuabit te. et ipse non dolebit super
te. si necessarius illi fueris subplantabit te. et subridens spem
dabit narrans omnia bona tibi. et dicet. Quid opus est tibi. et confundet
te in cibis suis. donec te exinaniat (vel exhauriet) bis et ter. et in novissimo de
ridebit te. postea videns derelinquet te. et caput suum movebit
ad te. humiliare deo. et expecta manus eius. attende ne se
ductus in stulticia humilieris (erronea doctrina. vel confundaris). Noli esse humilis in sapientia
tua. et ne humiliatus in stulticia (hereticorum secta) se
ducaris. advocatus a potentiore disce
de. ex hoc enim magis te advocabit. ne im
probus sis ne impingaris. et ne longe
sis ab eo. ne eas in oblivionem. ne reti
neas ex equo loqui cum illo. ne credas
multis verbis illius. ex multa enim loque
la temptabit te. et subridens interroga
bit te de absconditis tuis. Inmitis
animus illius conservabit verba tu
a. et non parcet de malicia et de vinculis.
Cave tibi et attende diligenter auditui
tuo. quoniam cum subversione tua ambu
las. audiens vero illa quasi in somp
nis vide et vigilabis. Omni vita

sancte trinitatis vel blasphemando. in novissimo vero quos deci
piunt rident. quia eterna confusi
one dignos ostendunt. cum in e
ternum cruciabuntur.

Noli esse et cetera. Non virtutem hu
militatis abhorret. sed auctoritate
firmam contra expugnatores
veritatis docet [illegible] quibus for (exercere)
titer resistendum.

Advocatus et cetera. Modeste agen
dum est cum potentibus huius
seculi qui frequenter derident inno
centium simplicitatem quibus tamen
debitum debemus honorem confer
re. sed non contra deum vel contra man
data eius. unde omnes honora
te fraternitatem diligite deum
timete regem honorificate.

Cave tibi et cetera. Qui nichil virium apud
amatores mundi qui muta
bilia sequuntur. et cum illis mutan
tur. unde stultus sicut luna mu
tatur. possunt in his heretici et falsi
christiani intelligi quibus non est
credendum. quia inconstantes sunt
in omnibus viis suis.

Omni vita et cetera. Ceteris vetu
tatis quod stabile est [illegible] eternum
commendat. et ut deum diligas
et mandata eius custodias.

¶ No.

et auxilium eius cotidie implorem, quia ipse est Christus omnibus invocantibus eum in veritate.

Omne a[nimal] etc. Ad superiora respicit ut divitum scilicet et potentium societatem declines, et eis coniugaris qui studio et religione tibi consortes sunt. Hec est enim amicicia firma quam similitudo virtutum sociat.

Sicut lupus etc. Rapacitas lupi cum agni innocentia non convenit, nec amari rabies cum modestia simplicis. Nulla enim communicatio munditie cum inmundicia. Sicut enim canis revertitur ad vomitum, ita qui iterat ad stultitiam suam. Nulla ergo paritas superbi divitis cum humilitate pauperis Christi.

Dives commotus etc. Quod de divite et paupere ceperat exequitur, quia multi sunt qui divitis facta et dicta extollunt; pauci qui doctrinam humilium et veritatem intelligant. Arrogantes inveniunt predicatores, humiles vero contemptores. Unde divicie addunt amicos, a paupere vero et hii quos habuit separantur.

tua dilige deum et invoca illum in salute tua. Omne animal diligit simile sibi; sic et omnis homo proximum sibi. Omnis caro ad similem sibi coniungetur, et omnis homo simili sui sociabitur. Si communicabit lupus agno aliquando, sic peccator iusto. Que communicatio sancto homini ad canem? aut que pars bona diviti ad pauperem? Venatio leonis onager in heremo; sic pascua sunt divitum pauperes. Et sicut abhominatio superbo humilitas, sic et execratio divitis pauper. Dives commotus confirmatur ab amicis suis; humilis autem cum ceciderit expelletur et a notis. Diviti decepto multi recuperatores; locutus est superba et iustificaverunt illum. Humilis deceptus est, insuper et arguitur; locutus est sensate, et non est datus ei locus. Dives locutus est, et omnes tacuerunt, et verbum illius usque ad nubes perducent. Pauper locutus est, et dicunt: Quis est hic? Et si offenderit, subvertent illum.

Bona est substantia cui non est peccatum in conscientia, et nequissima paupertas in ore impii. Cor hominis immutat faciem illius, sive in bono sive in malo. Vestigium cordis boni et faciem bonam difficilius

[interlinear gloss: ¶ scriptum est: divitiarum que me... discendo et bene operando congregatur. ¶ id est quies fraudulenter non ac... quiritur ne conscientiam gravat. ¶ doctrina hereticorum et ipsis ut taceas. ¶ qui pravis verbis... paratur. ista ... paupertas.]

Indicio vultus mentis mutatio deprehenditur. Unde cor gaudens exhilarat faciem; in errore autem deiectus spiritus.

Vestigium cordis etc. Quia multi simulati et ficti, ideo difficile invenitur in quo cor et facies, id est cogi-

le invenies et cum labore. Beatus vir qui
non est lapsus verbo ex ore suo et non
est stimulatus in tristitia delicti. Felix qui
(qui adversitate animi non frangitur ut desperet.)
non habuit animi sui tristitiam et non exci-
(Coram bonis per quibus speranda sunt premia eterna.)
dit a spe sua. Viro cupido et tenaci
sine ratione est substantia et homini livido ad
quid aurum? Qui acervat ex animo suo
(quibus uti noluit.)
iniuste aliis congregat et in bonis illius
alius luxuriabitur. Qui sibi nequam est
cui alii bonus erit? et non iocundabitur
in bonis suis. Qui sibi invidet nihil est illo
nequius et hec est redditio malitie illius
~~illius~~ et si bene fecerit ignoranter et non
volens facit et in novissimo manifes-
(mentis)
tat malitiam suam. Nequam est oculus
(ne egeat in via indigentium. quia non semi-
lividi et avertens faciem et despici-
(nat terrena ut metat celestia.) (mentis)
ens animam suam. Insatiabilis oculus
(prava que seminavit per se ad mala.)
cupidi in parte iniquitatis non satiabitur
donec consumat in iniustitiam arefaciens
animam suam. Oculus malus ad ma-
(vite eterne.) (id est in fu-
la et non satiabitur pane indigens et in tris-
(turo pro tua egestate laborabit.)
titia erit super mensam suam. Fili si
habes bene fac tecum et Deo dignas ob-
lationes offer. Memor esto quoniam mors

tatio et operatio atque doctrina in bo-
no conveniant. Cum ante hec invene-
ris da gloriam Deo quia hec eius do-
num est.

Lapsus peccando. Hinc Iacobus: Si quis
in verbo non offendit perfectus est. Illo scilicet verbo cuius offen-
sionem humana possit vitare fra-
gilitas.

Viro cupido: avaricie pestem
describit que excruciat avarum
ne consequatur laboris sui fructum
qui thesaurizat et ignorat cui
congregat ea.

Qui sibi nequam etc. Hec ad lit-
teram mentem avari et invidi
describit qui de bonis suis
non letantur. Aliter vero signant
philosophicos et hereticos qui
sine fide Christi congregant divina-
rum pravam dogmatum que nichil pro-
ficiunt eis immo penam conferunt
eternam.

Et si bene fecerit etc. Dicitur nichil
esse nequius illo qui sibi invidet.
id est qui legitime non utitur bonis
suis et negligit hic bonum misericordie
et largitatis. Nunc vero idem repe-
tit.

Nequam sine fructu bonorum operum
consumit vitam et sterilem a-
nimam gehenne ignibus tradit
cruciandam.

Hereticorum oculus semper ma-
lus est inventus et panem celestem
id est intellectum divine sapientie
non meretur et in scripture mensa
sua marcescit indigentia.

Hortatur ut contempta mun-
di luxuria bonorum operum ob-
lationes Deo offeramus quia bre-
ve est spacium vite in quo opera-
ri possimus. Post mortem enim
que festinat non est tempus operandi
sed mercedem recipiendi. Unde

XIIII

non tardabit mors et testamentum inferorum quod demonstratum est tibi. Testamentum enim huius mundi morte morietur. Ante mortem bene fac amico tuo et secundum vires tuas exporrigens da pauperi. Non defrauderis a die bono et particula diei boni non te praetereat. Nonne aliis relinques dolores et labores tuos in divisione sortis? Da et accipe et iustifica animam tuam. Ante obitum tuum operare iustitiam quoniam non est apud inferos invenire cibum. Omnis caro sicut foenum veterascet et sicut folium fructificans in arbore viridi. Alia generantur et alia deiciuntur, sic generatio carnis et sanguinis alia finitur et alia nascitur. Omne opus corruptibile in fine deficiet et qui illud operatur ibit cum illo. Et omne opus electum iustificabitur et qui operatur illud honorabitur in illo.

Beatus vir qui in sapientia morabitur et qui in iustitia meditabitur et in sensu cogitabit circumspectionem Dei. Qui excogitat vias illius in corde suo et in absconditis illius intelligens, vadens post illam quasi investigator et in viis illius consistens. Qui respicit per fenestras illius et in ianuis illius audiens. Qui requiescit iuxta domum illius et in parietibus illius figens palum statuens casulam

operamini dum dies est. Venit enim nox quando iam non licet operari.

Emundando per confessionem et penitentiam id est verbum doctrine pre omnibus expende et bonorum operum exempla relinque ut recipias premium vite eterne.

Omnis caro et cetera. Sicut fenum est in terra vel folium in arbore nascitur crescit virescit siccatur et deicitur ita caro nostra nascitur ex progenie parentum crescit in infancia et puericia florescit in adolescencia maturescit in iuventute arescit in senectute deicitur in morte.

Beati inmaculati in via qui ambulant in lege domini. Beati qui scrutantur testimonia eius et cetera. id est mercedem iusticie accipiet.

Statues casulam id est doctoris officium agens sane doctrine opera iusticie coniunget ut audi

Nota. Beatus homo qui in sapientia

suam ad manus illius et requiescet in
casula illius bona per evum. statuet filios suos sub tegmi
ne illius et sub ramis illius morabitur. protegetur sub tegmi
ne illius a fervore et in gloria eius requiescet. Qui timet deum
faciet bona et qui continens est iustitie apprehendet illam et ob
viabit illi quasi mater honorificata et quasi mulier a virginita
te suscipiet illum. Cibavit illum pane vite et intellectus et
aqua sapientie salutaris potabit illum
et firmabitur in illo et non flectetur
et continebit illum et non confundetur et ex
altabit illum apud proximos suos et in
medio ecclesie aperiet os eius et adimple
bit illum spiritu sapientie et intellectus et stola glorie vestiet eum. Iocun
ditatem et exultationem thesaurizabit super illum et nomine eterno
hereditabit illum. homines stulti non apprehendent illam et homines
sensati obviabunt illi. homines stulti non videbunt eam. longe
enim abest a superbia et dolo. viri mendaces
non erunt illius memores et viri ve
races invenientur in illa et successum ha
bebunt usque ad inspectionem dei. Non est spe
ciosa laus in ore peccatoris quia non est a do
mino missus. quoniam preterita est a deo sa
pientia. sapientie enim dei astabit laus et lau
in ore fideli habundabit et dominator dabit eam illi. Non dixeris

XV

Qui timet deum etc.

Aqua sapientie etc. Glossa. Qui biberit aquam quam ego dabo vobis fiet in eo fons aque salientis in vitam eternam. et non cedet persecutori vel heretice pravitati.

Apostolos predicatores evangelii significat quos dei sapientia in ecclesie erudivit reprehendere propositum.

Pagani ydolatre et iudei qui contempserunt filium dei secundum litteram legis et respuentes veritatem evangelii vel heretici qui scripturas pervertunt.

Et viri veraces omnis qui est ex veritate audit vocem meam.

Hereticorum qui doctrinam eorum despiciunt et simplices decipiunt.

Donum largitatis non in videt dominus aliud quod vult omnes homines salvos fieri.

Non dicas &c. Non sunt mala ista deo imputanda cum non sint necessaria. unde deus intemptator malorum est.

Ad ymaginem et similitudinem suam et liberum arbitrium dedit ei.

Si volueris &c. Si volueris implere opera et mandata dei habebis consolationem, si contempseris gehenne ardorem.

per deum abest. que enim odit ne feceris. Non dicas: Ille me implanavit. Non enim necessarii sunt ei homines impii. Omne execramentum erroris odit dominus, et non erit amabile timentibus eum. Deus ab initio constituit hominem, et reliquit illum in manu consilii sui. Adiecit mandata et precepta sua. Si volueris mandata conservare, et conservabunt te, et in perpetuum fidem placitam servabunt. Apposuit tibi aquam et ignem: ad quod volueris porrige manum tuam. Ante hominem vita et mors, bonum et malum: quod placuerit ei dabitur illi. Quoniam multa sapientia dei, et fortis est in potentia, videns omnes sine intermissione. Oculi domini ad timentes eum, et ipse agnoscit omnem operam hominis. Nemini mandavit impie agere, et nemini dedit spacium peccandi. Non enim concupiscit multitudinem filiorum infidelium et inutilium.

Quoniam multa &c. Nullus presenciam dei effugere. Omnia enim nuda et aperta. unde: Quo ibo a spiritu tuo et quo a facie tua.

Ad quos respicit ira eius &c. respicit quod placent. unde: Oculi domini super iustos.

Nemo est &c. ut nichil faciat homo nisi quod dignum sit in conspectu divino.

XVI

Ne iocunderis in filiis impiis si multiplicentur: ne oblecteris super ipsos si non est timor dei in illis. Non credas vite illorum, et ne respexeris in labores illorum. Melior est enim unus timens deum quam mille filii impii. Et utile est mori sine filiis quam relinquere filios impios. Ab uno sensato inhabitabitur patria: tribus impiis deseretur.

non melior

Non est auctor deus peccandi nec spacium concedit quo homo impune peccare possit. Semper bona perpetrat et mala vindicat.

Multa alia vidit ocl's meus. ⁊ fortio
ra hor audivit auris mea. In sinagoga
C ultores.
goga peccantium exardebit ignis. ⁊ in
C diuine indigna
gente incredibili exardescet ira. Non
tores.
exoraverunt pro peccatis suis antiqui
gigantes. qui destructi sunt confidē
tes sue virtuti. exardescat. ⁊ non pep
C qua alieni sunt a catholica fide.
cit peregrinationi eorum. sed percussit eos. ⁊ ex
C q̄ r. s. superbiunt in peccatis suis et contemp
ecratus est illos pro superbia verbi illorum. non
nunt iudicium dei.
misertus est illis. gentem totam perdens
C qui
extollentem se in suis peccatis. ⁊ sic sexcen
exierant de egipto. ⁊ pro duricia cordis sui prostrati sunt in
ta milia peditum qui congregati sunt in
deserto.
duricia cordis sui. ⁊ si unus fuisset in
C superbis.
vicatus mirum si fuisset inmunis. mia
C in
pertinentes eum. C super acceptores. C apud eum multum valet devo
enim ⁊ ira cum illo. potens est exoratio. ⁊ effun
ta oratio. C super contritione. C C miserere mei domine miseratio ⁊ veritas.
dens iram secundum misericordiam suam. sic correptio illius hominis secundum opera
C red
det unicuique secundum opera sua. C iudicium.
sua iudicat. non effugiet in rapinam peccator. ⁊ non tardabit suf
ferencia misericordiam facienti. Omnis misericordia faciet
C C qui seminat in benedictionibus: de benedictionibus
locum unicuique secundum meritum operum suorum. et
et metet vitam eternam.
secundum intellectum pe
regrinationis illius. Non dicas a deo
abscondar. ⁊ ex summo quis mei memo
rabitur. in populo magno non agnos
intellectus
car. quid est enim anima mea ⁊ vita mea, in me

Solum ibi placet et quod bonum est. infidelitas autem ⁊ iniquitas displicet. quoniam iustus ⁊ iusticias dilexit.

Unum secundum scilicet regulam scripture fide ⁊ opere permanet in eternita te.

Quanto quis ardencius diligit legem dei tanto magis illustratur lumine sciencie. unde: qui habet mandata mea ⁊ servat ea ille est qui diligit me. ⁊ qui diligit me diligetur a patre meo ⁊ ego diligam eum. ⁊ manifestabo ei me ipsum.

Antiqui gigantes desiderium terrenis intenti ⁊ sarcina peccatorum gravati. ut heretici qui confidunt in virtute sua ⁊ calumniis dialectice ⁊ rethorice gloriantur.

Impius quilibet scilicet cogitatione locutione. opere se ipsos sequestrant a societate bonorum.

Divina censura equalitatem servat. nec uni nec pluribus parcit. nullum peccatum dimittetur inpunitum aut homo enim aut deus puniet.

Anima paciencia pa tipum non peribit in fine. sed digne remunerabitur. unde: beati misericordes quoniam ipsi misericordiam con se.

Ideo est quod intendit custodire mandata dei in temporibus peregrinationis ⁊ peccata purgare cum gemitu ⁊ lacrimis consolacionem habebit. unde: beati qui lugent quoniam ipsi consolabuntur ⁊ alibi qui sequitur iusticiam ⁊ misericordiam inveniet vitam ⁊ iusticiam ⁊ gloriam.

Non dicas a deo.

et cetera. Reprehendit eos quidem qui credunt non curare mortalia deum. Eliphath. Numquid enim novit deus et quasi per caliginem iudicat. Nubes latibulum eius nec nostra considerat. Hic paulus ait: vivus est sermo dei et efficax et penetrabilior omni gladio ancipiti et pertingens usque ad divisionem anime et spiritus compagum quoque et medullarum et discretor cogitationum et intencionum cordis.

Et celi et cetera. Quasi si maiora pro voluntate sua dispensat et comprehendit, minora eum latere non possunt. Ad cuius nutum omnia pavent et contremiscunt et non est qui possit resistere voluntati sue. Nemo nunciare potest altitudinem iusticie eius, nec sustinere iudicium districtionem.

Ydolatre, heretici, ut falsi catholici. Non enim auditores legis iustificantur sed factores.

Et dicam in equitate et cetera. Qui intento corde desiderat noticiam veritatis habere, intellectum sobrium cum effectu virtutum capit in lege dei percipere et ad graciam dei potest pertingere, ut sciat opus unde rationem quod ab inicio ordinavit et in statu rectitudinis permanere decrevit. Sed quia per se creature diabolo consenciens cecidit auctoris potencia surrexit. Quia enim mirabiliter per verbum suum hominem condidit, et per ipsum mirabilius reparavit, et de cetero scire et iuste vivere docuit, ut quem origo non custodierat reparatio conservaret. Hoc aliquo in seculum historiam explicat, sed statum sancte ecclesie a parte manifestat.

celestis milicia angelicas virtutes intelligit, de quibus dicitur: laudate eum celi celorum.

Scilicet creatura. Ecce celum et celi celorum, abyssus, et universa terra, et que in eis sunt, in conspectu illius commovebuntur: montes simul et colles et fundamenta terre, cum conspexerit illa deus, tremore concucientur. Et in omnibus his insensatum est cor, et omne cor intelligitur ab illo: et vias illius quis intelligit, et procellam quam nec oculus videbit hominis? Nam plurima opera illius sunt in absconsis, sed opera iusticie eius quis enunciabit, aut quis sustinebit? Longe enim est testamentum a quibusdam, et interrogatio hominum in consummatione est. Qui minorat corde cogitat inania, et vir imprudens et errans cogitat stulta.

Audi me fili et disce disciplinam sensus et in verbis meis attende in corde tuo, et dicam in equitate disciplinam et scrutabor enarrare sapientiam, et in verbis meis attende in corde tuo, et dico in equitate spiritus virtutes quas posuit deus in opera sua ab inicio, et in veritate enuncio scientiam eius. In iudicio dei opera eius ab inicio, et ab institutione ipsorum distinxit

(interlinear glosses: id est serena creatura universa; terrore; maiores prelati; minores; qui creavit; superbi; iudicii occultum; potencia iudicii; quia incomprehensibilia sunt iudicia eius; id est fine quia reddent rationem pro quibus fuerit; recedens a unitatis; fidei veritate; mirabiliter; ab illa; hominum ipsorum)

vel initia
partes illorum et initia ipsorum in generationibus suis. Ornavit in eternum opera illorum

Preparavit scilicet deus opera esse sue et caritatis splendore lustravit. ideo nullam virtutum paciuntur penuriam sed bonis operibus semper instant.

nec esurierunt. nec laboraverunt et non destiterunt ab operibus suis. Unusquisque

Caritas non querit que sua sunt sed que aliorum. Ubi est caritas non est angustia. unde: Cor nostrum dilatatum est non angustiamini in nobis.

proximum suum non angustiabit usque in eternum. Non

Humane nature quam deus voluit
sis incredibilis verbis illius. Post h
restaurare. ...
in terram deus respexit et implevit il
fide et opere et aliis virtutibus.
lam bonis suis. Anima autem omnis vi
unde: unicuique autem datur manifestatio spiritus ad utilitatem.
talis denunciavit ante faciem ipsius.
que sapientia dei omnia continet. ad ipsam
refertur omnis creatura a qua est genita. postquam
et ipsa iterum reversio illorum. Deus cre
de anima dixit, de corpore addit. que excellit inter creatas.
avit de terra hominem et secundum ymagi
terram unde
nem suam fecit illum terram et con
tra es et in terram ibis. que creavit illi sensu et ratione
vertit illum in ipsam. et secundum

Et secundum se vestivit et cetera. unde: induite novum hominem qui secundum deum creatus est in iusticia et veritatis sanctitate.

pollentem.
se vestivit illum virtute. Numerum
que pro inobediencia longeve
dierum. et tempus de
tempore perdidit gloriam.
dit illi. et dedit illi

Potestatem eorum et cetera. In hoc quoque factus est homo ad ymaginem dei quo irrationabilibus ratione antecellit et ea regit et dominatur in eis. et omnium creatorem agnoscit.

potestatem eorum que sunt super terram.

Distribuit per illa et cetera singulorum gencium originem per diversas partes mundi distribuit. ut quamque gens parentis sui vocabulo denominata est et sedes proprias possideret. Mistice autem sapiencia eternam instituens per totius orbis partes dilatavit et in singulis gentibus collocavit. ut in diversis locis diversa nomina vendicaret sibi. unde Iohannes in apocalipsi: et angelo smyrne ecclesie scribe et pergami et thyatire et cetera.

Non sis incredibilis et cetera. Dixit supius quo ab inicio deus in sciencia et iudicio ordinavit opera sua. nunc interposita sentencia auditorem hortatur ne incredibilis verbo illius a statu rectitudinis flectatur et ad narrationem redit ostendens quomodo clemencia dei genus humanum reparavit. sicut post hec deus in terram respexit et cetera.

Denunciavit cogitationis archana. unde: intellexisti cogitationes meas de longe et deus novit cogitationes hominum.

Et secundum ymaginem. ut sicut vivat sapiat et memoriam habet et intellectum et voluntatem. unde: diliges dominum deum tuum ex toto corde et cetera id est ex toto intellectu voluntate memoria. Sicut autem ex patre filius ex utroque spiritus: ita ex intellectu voluntas et ex utroque memoria. nec sine hiis tribus potest anima esse perfecta. nec unum quantum ad beatitudinem pertinet sine aliis integrum constat. et sicut deus pater deus filius deus spiritus sanctus et tamen non tres dii sed unus deus. tres habens personas: ita et anima intellectus. anima voluntas. anima memoria. non tamen tres anime sed una anima tres habens potestates vel dignitates in quibus ymaginem dei mirabilem gerit quibus quasi excellencioribus iubemur diligere creatorem ut in quantum intelligitur diligatur et quantum diligitur semper in memoria

XVII

habeatur. nec sufficit deo intellectus. nisi voluntas sit in amore eius. nec ista duo nisi memoria addatur. qua semper in mente intelligentis et diligentis maneat deus. quia sicut nullum momentum est quo non utatur homo vel fruatur dei bonitate. ita semper in memoria debet presentem esse. ad similitudinem quoque dei factus est homo. ut sicut deus caritas est. bonus. iustus. mitis. misericors. ita homo caritatem habeat et sit bonus et iustus et cetera.

Posuit timorem illius super omnem carnem. et dominatus est bestiarum et volatilium. [de costa] Creavit [ade] ex ipso adiutorium simile sibi. consilium et linguam. et oculos. et aures. et cor dedit illis excogitandi. et disciplina intellectus replevit eos. Creavit illis scientiam spiritus sensu implevit corda illorum. et mala [discernendi bonum et malum et cetera] et bona ostendit illis. Posuit oculum ipsorum super corda ipsorum ostendere illis magnalia operum ipsorum [suorum]. ut nomen sanctificationis laudent. et gloriari in mirabilibus illius. ut magnalia enarrent operum eius. Addidit illis disciplinam et legem vitae hereditavit illos. Testamentum eternum constituit cum illis. et iustitiam et iudicia sua ostendit illis. et magnalia honoris eius vidit oculus eorum. et honorem vocis audierunt aures illorum. et dixit illis. attendite ab omni iniquo. et mandavit illis unicuique de proximo. Vie illorum [voluntates et actiones] coram illo sunt semper. [quia omnia nuda et aperta sunt oculis eius] Non sunt absconse ab [novit dominus cogitationes hominum] oculis ipsius. In [quamque vitam] unamquamque gentem

sed quia honorem non intellexit. comparatus est iumentis insipientibus.

Sicut de latere ade dormientis formata est eva. sic de latere christi in cruce morientis exivit sanguis et aqua. de quibus formatur ecclesia.

Rationem intelligendi. unde possit magnalia operum dei agnoscere nomen eius et opera laudare et glorificare.

Et legem vitae et cetera. Scilicet naturalem quam dedit omni homini ut subiceretur suo creatori et bonorum operum in se honorificentiam custodiret. vel legem litterae quam ad correctionem naturalis legis scribi voluit. hec enim naturalis lex et litteralis continuatur ut deum toto corde. tota anima. tota virtute diligamus. et mandata eius et in dei et proximi dilectione custodiamus.

Novit deus viam iustorum. et iter impiorum peribit.

Angelos quibus commisit deus custodiam singulorum gentium. unde statuit terminos gentium secundum numerum angelorum dei. vel doctores quos ad predicandum misit.

posuit rectorem. Et pars Dei Israel facta est manifesta. Et omnia opera illorum velut sol in conspectu Dei, et oculi eius sine intermissione inspicientes in viis eorum. Non sunt absconsa testamenta per iniquitatem ipsorum, et omnes iniquitates eorum in conspectu Dei. Elemosina viri quasi sacculus cum ipso, et gratiam hominis quasi pupillam conservabit. Et postea resurget, et retribuet illis retributionem unicuique in caput ipsorum, et convertet in interiores partes terrae. Penitentibus autem dedit viam iustitiae, et confirmavit deficientes sustinere, et destinavit illis sortem veritatis. Convertere ad Dominum et relinque peccata tua. Precare ante faciem Domini, et minue offendicula. Revertere ad Dominum et avertere ab iniustitia tua, et nimis odito execrationem. Et cognosce iustitias et iudicia Dei, et sta in sorte propositionis et orationis altissimi Dei. In partes vade seculi sancti cum vivis et dantibus confessionem Deo. Non demoreris in errore impiorum; ante mortem confitere. A mortuo quasi nichil perit confessio. Confiteberis vivens, vivens et sanus confiteberis et laudabis Deum, et gloriaberis in miserationibus illius. Quam magna misericordia Domini, et propitiatio illis qui convertuntur ad se. Nec enim omnia possunt esse in hominibus, quoniam non est immortalis filius hominis, et in vanitate malitiae placuerunt. Quid lucidius sole? Et hic deficiet. Aut quod

Convertere ad dominum etc. Ostensa conditione hominis quo scilicet ad ymaginem dei creatus sit et ceteris creaturis prelatus, hortatur ut post lapsum peccati revertatur ad factorem suum relinquens errorem quo semet ipsum decepit et desistat [illegible] dominum per offensionibus suis et tota mente ad divinam refugiat misericordiam, spernens ydolatriam et diabolice servitutis fallaciam, [illegible] et mandatorum dei regulam, ut in sorte sanctitatis qua electus est permaneat et laudibus altissimi perseveret.

Cum vivis etc. In presenti vita positis. Non est tempus operandi sed premium recipiendi [illegible] lucem [illegible].

Quid lucidius sole etc. Ostendit mu-

XVIII

Hō d' creatōe

di machinam transitoriam
ēē. nec lux corpales pretio eadem
manet. quanto minus uana
cogitatō hūane fragilitatis.

Creauit oīa simul. i. ē. Rerum
subā simul creata ē. sz nō simul
p spēs formata ē. i. simul excitit
p subam materie. nō simul appa
ruit p spēm forme. cuq3 scōm
celū terra cq3 describit. simul spi
ritualia. i. corpalia. i. quicquid
de celo uł de tra pducit. i. uidi
cat.

Nemo p se ipm ydoneus ē
osilium dei. uł magnitudinē
uirtutis eius scire uł enarrare.
Vn̄. nemo nouit filiū nisi
pr̄. neq3 prem quis nouit nisi
filius. i. cum uoluerit filius reue
late.

Hō.

Non est minuere. i. ē. Nich
de scripturis scīs ē minuend nich addendum.
Vn̄. siquis apposuerit ad hec
apponet deus sup illū plagas
scriptas in libro isto. i. ē.

geiht

Centum anni. i. ē. paucitatem
dierū nr̄or compat gutte ma
ris. i. calculo harene maris. qz ad
cōparatōem etne felicitatis. tu
mla ē breuitas. i. miseria ma
xima. vn̄ homo natus de mu
liere breui uiuens tpre replet
multis miseriis.

Hō bn̄ ē dūratōe hoīs.

nequius qm̄ qd excogitauit caro i sā

C. pfectionem. scōr.

guis. ex hoc arguetur. Virtutē alti

C. celestē creatē. C. pbando diiudicat.

tudinis celi. ipse ospicit. i. omnes

C. uita C. qz in iudicio ad nich redigentur.

C. pūor. C. terrestris creatura. C. eque eius oīa sunt.

homines terra i cinis. Qui uiuit i eter

num creauit oīa simul. deus solus

C. oīa uincit. oīa supat.

iustificabit. i manet inuictus rex in

et. alibi. ne mo bonus nisi solus deus. C. vn̄ non iusti

eternum. Quis sufficiet enarrare opa

ficabit̄ in. 2. c. o. m. i. alibi. si nunquid iustificabitur

illius. quis. n. inuestigabit magna

homo 2paratus deo.

lia eius. Virtutē aū magnitudis

eius quis enarrabit. aut qs adiciet

enarrare miām eius. Nō est minu

C. ad plenum. C. i. scrpcis.

ere neq3 adice nec ē inuenire mag

C. mandata dei pia opatōe.

nalia dei. Cum esummauerit homo

C. nisi a intelli gere. C. a mundanis. C. 2puisci.

tunc incipit. i cū quieuit opabit. quid

Vn̄. opamini nō cibum qui pit. C. oīa mirta. sbilia ostendit.

ē homo i q est gra eius. i qd ē bon

ēē.

aut quid neqm illius. Numerus

dierū hoīm ut mlm centum. qsi

gutta aq̄ maris deputati sunt. i sic calculus

C. fragilitatem. C. hūanam.

harene. sic exigui anni i die eui. pp hoc paciens ē deus i ill'

C. vultus dn̄i. sr̄. fa. mala.

et effundet sup illos miām suam. Vidit psumptōem

C. mētis.

cordis illorum qm̄ mala est. i cognouit subuisionē illorum qm̄

C. i. tēporalis ē qz caro sunt spc uadens. i nō rediens.

neqm ē. Ideo adimpleuit ppiciatōem suam i illis. i ostē

dit illis uiā equitatis. Miseratio

Pauci sunt qui misereant' pr̄
ximo cū mīa dei extendet p uniuersum mundū. qui facit solem suū oriri. sup bonos
et malos.

hominis circa proximum suum. misericordia autem dei
super omnem carnem. qui misericordiam habet
docet et erudit quasi pastor gregem su-
um. miseretur excipientis doctrinam
miserationis et qui festinant in iudi-
ciis eius. fili in bonis non des querelam.
et omni dato ne des tristitiam verbi
mali. Nonne ardorem refrigerabit ros? sic
et verbum melius quam datum. Nonne
ecce verbum super datum bonum?
sed utrumque cum homine iustificato.
Stultus acriter improperabit et datus
indisciplinati tabescere facit oculos.
Ante iudicium para semper iustici-
am tibi et antequam loquaris disce.
ante languorem adhibe medicinam
et ante iudicium interroga teipsum et in conspectu dei invenies
propitiationem. ante languorem humilia te et in tempore
infirmitatis ostende conversationem tuam. Non impediaris
orare semper et ne verearis usque ad mortem iustifica-
ri: quoniam merces dei manet in eternum. ante orationem prepa-
ra animam tuam et noli esse quasi homo qui temptat deum.
Memento ire in die consummationis et tempus retributionis in conver-
satione faciei. memento paupertatis

[Glosses:]
Excipientis doctrinam et cetera. Hor- tatur eos qui doctrinam evangelii acceperunt ut misericordiam per- miserationis ... et festinant ... iudicii ... operibus ... venire ...
Verbi mali et cetera. Lingua eucharis gratiosum hominem facit ... qui moderatur sermones suos doctus et prudens est.
Segetes defendit ros ab ardore solis et verbum bonum largientem a pecunia irascentis ... sermo durus suscitat rixas lenis mitigat suscitatas.
In ore stulti virga ... ideo datum eius ... quicquid profert sub specie ... polluit verbo mendacii. para te ut videas quid in te deo placeat ... et delicta corrigas.
Hec monent ut semper pa- ... nec stulta securita- te nobis blandiamur sed in servitute dei laboremus usque ad finem vite.
Paupertatis future post hanc

[Interlinear and marginal glosses, partly illegible:] ... non des querelam ... cum homine iustificato ... accipientis ... reddens deo ... [illegible]

Non differre orare.

tempalis / idem.

tis in tempore habundancie et necessitatem

natiuitatis / cabitus

paupertatis in die diuiciarum. A mane

creationis. / senectutis / seculi / quia homo natus de muliere

usque ad uesperum immutabitur

breui uiuens tempore repletur multis miseriis.

tempus et hec omnia citata in oculis dei.

homo sapiens in omnibus metuit et

s. presentis uite. / quia omnis piger in

in diebus delictorum attendet ab inercia.

egestate. / diligens in lege dei. / xpm.

omnis astutus agnoscit sapientiam

et inuenienti eam dabit confessionem.

eloquentes. i. predicatores. / ut exemplo aliorum erudi

sensati in uerbis et ipsi sapienter ege

ant.

runt et intellexerunt ueritatem

et iusticiam et implorauerunt pro

carnales.

bia et iudicia. post concupiscentias

carnalis.

tuas non eas et a uoluptate tua

animalitati

auertere. si prestes anime tue concupiscentias eius faciet te in gau

quorum consorcio uincta / fide cogita

dium inimicis tuis. ne oblecteris in turbis nec in modi

tes. peccare. / peccant frequenter pro parui leuitate.

cis. assidua enim est commissio illorum. ne fueris mediocris in

non

contentione ex fenore et non est tibi nichil in sacculo. eris enim inui

dus uite tue. Operarius ebriosus

uerbum otio

non locupletabitur et qui spernit

sum. risum. commessationes et hic. / leuiter

modica paulatim decidet. Vin

de quo dicitur fel draconum uinum eorum.

ebrietas et fornicatio. / a uera sapiencia.

et mulieres apostatare faciunt ho

sicut salomonem.

mines et sapientes et arguunt sen

satos. et qui se iungit

Uitam ut facias amicos qui te recipiant te in eterna tabernacula.

Hec omnia citata id est uer. estas. autumpnus. hiems. dies et nox. numquam requiescunt. et tamen omnia eternitati comparata cito transeunt. et omnia terram omnibus diu certo fine clauduntur. tempus autem idem est et anni eius non deficient.

Homo sapiens id est beatus est homo qui semper est pauidus. ut a peccatis suis caueat. et precepta domini impleat. quia timenti. s. t. do. s. bo. o. f. eum.

Id est cum inuenerit et agnitionem eius perceperit. ipsa dabit confessionem recte predicationis et studium bone operationis.

Quasi astuti agnoscunt sapientiam et sensati in uerbis opere demonstrant prudenciam.

XIX

Ne fueris mediocris id est prouocat nos ad opera nunc si enim pigri fuerimus non [illegible] deerunt nobis solacia temporalia. immo anime nostre bona futura. quando temporalis elemosina remunerabitur mercede eterna.

Operarius ebriosus id est ad superiora respicit ubi ait. non oblecteris in turbis. quibus scilicet ebrietatis [struck] leue esse putatur. cum sit detrimentum bonorum rerum et multiplicatio scelerum.

uitium

Fornicatio qua derelicta ueritate fidei iungitur demoniis.

ta. Nota.

fornicariis erit nequam. putredo et uermes (futurę s. penę. ignis)
hereditabunt illum et extolletur in exemp (aliis.) (cor non extinguetur et uermis non morietur.)
lum maius et tolletur de numero anima eius. (ne sit s. in numero sanctorum)
Qui credit cito: leuis corde est et minorabi (leuitas animi describitur quę infirma et mutabilis est. unde stultus ut luna)
(mutat.) et qui delinquit in animam suam insup (sensu et uirtute.) (insuper)
habebit. qui gaudet iniquitate denotabi (stultos rei et putabitur.) (reprehensibilis)
lis. et qui odit correptionem minuetur (i. uita eterna carebit.)
uita et qui odit loquacitatem: extinguit (uir linguosus non dirigetur in terra.)
maliciam. qui peccat in animam suam (superbię et iniquitatis.) (polluendo eam prauis operibus.)
penitebit et qui iocundatur in malici (in iudicio.) (qui letantur cum malefecerint.)
a denotabitur. Non iteres uerbum dirum (qui dicet dominus. discedite a me maledicti in ignem eternum.)
~~tuum~~ et nequam: et non minoraberis. Ami (quia post et ipsum emendabis.)
co et inimico noli narrare sensum tuum.
et si est tibi delictum: noli denudare. au
diet enim te et custodiet te et quasi defendens p
catum odiet te: et sic aderit tibi semper. Au (ssebit)
disti uerbum aduersus proximum tuum
commoriatur in te fidens: quoniam non te di
rumpet. a facie uerbi parturit fatuus (quia qui bos trahitur ad uictimam et non)
sagitta infixa femori carnis: sic uerbum (prudens s. et concupiscentia diabolica suggestione cordis peccatoris immissa.)
in corde stulti. Corripe amicum ne for
te non intellexerit et dicat non feci: aut si fecerit:
ne iterum addat facere. Corripe proximum
ne forte non dixerit: et si dixerit: ne forte

Iungitur fornicari et nequam et cetera. Reprehensibiles ostendit quia relicta sapientia stulti facti sunt et fornicariis se iungunt.

Qui credit et cetera. De caritate dicit apostolus. omnia credit. ~~omnia sustinet.~~ omnia sustinet. omnia sperat. sed ibi perfectio bone uoluntatis que semper parata est ad omne opus bonum. hic autem leuitas animi describitur que statum firmitatis non habet.

Non iteres uerbum et cetera. Post fletum non committas quod ~~iterum~~ necesse sit ~~iterum~~ flere. (iterum) nec defendas quod male locutus es et quod maliciosa mente concepisti pessimo facto ne replices.

Amico noli et cetera. Hortatur ut cautelam et discretionem habeamus. ne amico et inimico i. catholico et heretico nostra pandamus occulta. quia inimicus licet blandiatur: decipere temptat.

Audisti uerbum et cetera. Non equalit stultum et sapientem commouet stultum uerbum stulti. i. perturbat sensum ut gemitum doloris exprimat per actum nefandum. sed non conturbat iustum quicquid acciderit. sed cauendum est illi qui de firmitate cordis confidit: ne memoriam retineat uerbi di-

Fatuus tanquam gemitus partus,

Corripe amicum et cetera. Corripe debemus amicos delinquentes cum omni pacientia. quia aliquando per ignoranciam aliquando per negligenciam aliquando per contemptum et inobedienciam peccant. si forte cum discretione correpti agant penitenciam et in futuro habeant (caueant)

diligenciam et cautelam. unde
instruite vos in spiritu lenitatis.

Est qui labitur et cetera. Magna differ
rencia est inter eum qui peccat
per simplicitatem vel per ignoran
ciam et eum qui peccat per ma
liciam. prior non ita ut quis of
fendat in verbo quod tamen non
putet esse malum. sed magis
peccat qui plenus est dolo et ne
quicia.

Corripe proximum antequam com
minearis. Nichil pacientia et mansuetudo ma
gis valeat in correctione fraterna.
quia sic datur locus timori
altissimi et fit conversio a peccatis.

Minuit sapiencia: interior
intelligencia. non tamen a man
datorum dei custodia. unde sequi
tur melior est homo et cetera.

Abundat scilicet timore dei simplex
quod novit quia nesciens vo
luntatem domini et non faciens
vapulabit paucis. exiguo
enim conceditur misericordia.

Et est iustus et cetera. Sic heretici et
ypocrite ostendunt virtu
tum speciem. sed veritatem eius
non habent. et ubi peccandi
locum invenerunt: ostendunt
quod in corde habebant.

Ex visu cognoscitur et cetera. Exterioribus in
diciis cognoscitur affectus animi.
unde non est arbor bona que fa
cit fructus malos et cetera. et alibi
ex habundancia cordis os lo
quitur.

tacet. Corripe amicum. Sepe enim fit com
missio. et non omni verbo credas. Est qui labitur
perfectus est qui in verbo non
lingua sua: sed non ex animo. Quis est enim qui non
offendit.
amicum.
deliquerit in lingua sua? Corripe proximum
ante quam commineris. et da locum timo
ri altissimi. quia omnis sapiencia timor dei. et
cognoscitur ut diceretur:
quia lex dei sapiencia divina ordi
in illa timere deum. et in omni sapiencia
nata est. Sed omni nequicia sincera et verissima.
hereticorum
disposicio legis. et non est sapiencia nequicie
disciplina. et non est cogitatus bonus pecca
astucia hereticorum
torum prudencia: et est prudencie nequicia.
omnibus bonis execrabilis est.
simplex.
vel de
et in ipsa execracio. et est insipiens qui mi
ficit.
vel deficit.
nuitur sapiencia. melior est homo qui minu
subtilitate interior.
spiritualiter.
itur sapiencia et deficiens sensu in timore, quam
potentes potenter tormenta pacientur.
male operantibus
qui habundat sensu et transgreditur legem
incipit dare differenciam inter
fideles et ypocritas.
altissimi. est sollercia certa. et ipsa iniqua. Et
hereticorum versucia arte dialectica instructa.
predicatorum.
evangelium.
est qui emittit verbum certum enar
Attendite a falsis prophetis qui veniunt
rans veritatem. Est qui nequiter humili
ad vos et cetera.
at. et interiora eius plena sunt dolo. Et
est iustus qui se nimium submittit a
de quibus dicitur: discite a me
multa humilitate: et est iustus qui inclinat
quia mitis et humilis corde.
faciem et fingit non videre se quod ignora
tum est. et si ab inbecillitate virium vetetur peccare: si invene
rit tempus malefaciendi: male faciet. Ex visu cognoscitur vir. et ab
occursu faciei cognoscitur sensatus. Amictus corporis et risus den

ī. Nō

cium. et ingressus hominis enunciant de illo. Est correptio mendax in ira
contumeliosi. et est iudicium quod non probatur esse bonum. et est tacens ipse
est prudens. Quam
bonum est arguere quam
irasci. et confitentem in ora-
tione non prohibere. Concupiscentia spadonis
devirginavit iuvenculam. sic qui facit
per vim iudicium iniquum. Quam bonum
est correptum manifestare penitentiam. sic enim
effugies voluntarium peccatum. Est tacens
qui invenitur sapiens. et est odibilis qui procax
est ad loquendum. Est autem tacens non habens
sensum loquele. et est tacens sciens tempus
apti temporis. Homo sapiens tacebit usque ad
tempus. Lascivus autem et imprudens non
servabunt tempus. Qui multis utitur verbis
ledit animam suam. et qui potestatem sibi as-
sumit iniuste odietur. Est processio in ma-
lis viro indisciplinato. et est inventio
in detrimentum. Est datum quod non est uti-
le. et est datum cuius retributio duplex. Est
propter gloriam minoratio. et est qui ab humi-
litate levabit caput. Est qui multa redi-
mat modico pretio. Restituens ea in septuplum. Sapiens in

Agenda sunt omnia patienter. et discrete. quia ira viri iustitiam dei non operatur. et doctrina hominis per patientiam dignoscitur.

Quam bonum est. et cetera. Prohibuit iracundiam in iudicio. nunc hortatur ut correctionem magistri sequatur penitentia discipuli. sic enim opprimitur voluntas peccandi. et speratur venia delicti. Unde: qui acquiescit increpationibus possessor est cordis.

Concupiscentia et cetera. Probat exemplo quod bonum sit non irasci. et sic concupiscentia spadonis maculat virginem nec generat sobolem. ita violentia iniqui simulat iudicium. sed non separat equitatis modum.

Est autem et cetera. Exponit quam taciturnitatem laudet. alii autem tacent quia nesciunt loqui. alii autem quia sciunt tempus est tacendi et tempus loquendi.

Lascivus autem et imprudens et cetera. Prudentes moderantur sermones suos et tempus observant. stultus vero spiritum suum profert.

Elemosina scilicet pro dei amore et desiderio eterne patrie cui hic meritorum tribuitur honor et in futuro sempiterna gloria.

Restituens ea et cetera. Unum in locum multorum subrogat multiplicem numerum virtutum. ut ubi habundavit delictum superhabundet gratia.

Interlinear glosses: hereticorum. in portatum. | in ore | hereticorum qui clamant se fidem et religione | modeste patienter | contritum | en duris est. et non prohibendus. qui confitetur in oratione et laudat deum in opere | modestus et catholicus | hic laudat in quo destruit et culpatur cetera | arguens | odibilis deo et hominibus | hereticus | refrenanda est lingua non dissolubiliter liganda | hereticus dolis verbis velat mala | animam suam | magisterii digni gratia | et a deo et hominibus | sub cuius lingua labor et dolor | quod fit propter humana laude | qui se exaltat humiliabitur et cetera | qui scilicet per confessionem humilitatis ab omni reatu absolvit | et est | doctor | catholicus | et docet | tacens

XX a

Tacendi.

Inventio s[cilicet] variis nequitiis maculata semper ad nocendum parata. Septenarius enim universitatem signat.

Hodie feneratur quis etc. Instabilitatem hereticorum ostendit quia sensum sui erroris violenter ab auditoribus extorquent. Et ideo odibiles sunt deo et hominibus. Vel qui de elemosina in presenti retributionem querit odibilem se facit. Unde: voca pauperes, debiles, cecos, claudos et beatus eris, quia non habent retribuere tibi. Retribuetur autem tibi in resurrectione iustorum.

Sicut in planicie pavimenti ubi offendicula non sunt, fortuitu quis cadit: sic hereticorum sensus propria nequicia excecatus in semita veritatis que aperta est casu ruerunt.

Acaris sine gracia, scilicet, vel amarus, quia amaritudinem et nocivum sensum ingerit auditoribus.

Ex ore fatui. Iudei qui adhuc putant esse necessarias observancias legis. Vel philosophi qui humana ratione estimant se omnia posse comprehendere. Vel heretici qui sophisticis argumentis nituntur evertere veritatem evangelii.

Est qui vetatur etc. Reprehensa falsitate hereticorum, intentionem prave voluntatis increpat. Sunt enim qui cum non possint actu peccare, voluntatem non quiescere. *(margin: nota)*

Est qui perdet etc. Quia timens huius mundi potestatem non audet proferre evangelii veritatem. Unde: qui me erubuerit et sermones meos, hunc erubescet filius hominis.

Quia in scripturis veritatem sequitur. Dogmata hereticorum.

bis amabilem se facit: gratie autem fatuorum

Sicut aqua inutilis doctrina hereticorum.

effundentur. Datum insipientis non

erit utile tibi. Oculi enim illius septemplices sunt.

Iudicia veritatis. Hereticus. Quia plurima improperabit.

Exigua dabit et multa improperabit. Errores effundet. Sermo scilicet eius auctores ad mala incitat [?].

et apertio oris illius inflammatio est. Hodie feneratur quis et cras expetit. Odibilis homo huiusmodi. Fatuo non erit amicus.

Veritas que secundum deum. Retributio.

et non erit gracia in bonis illius. Qui enim edunt panem illius, false

Communicant. Doctrine hereticorum. In dares. Doctrine hereticorum.

lingue sunt. Quociens et quanti irridebunt eum?

neque enim quod habendum erat, directo sensu distribuit: similiter et quod non erat habendum.

Detestabilis est textus hereticorum quia scripturam de pravo sensu interpretantur et expositionem suam linque predicant.

Lapsus false lingue quasi qui in pavimento cadens: nam sic casus malorum festinanter veniet.

vel ingratus. Doctrina hereticorum. Unde ineptas et aniles fabulas devita.

Homo acharis quasi fabula vana, in ore indisciplinatorum assidua erit.

Argumento falsa.

Ex ore fatui reprobabitur parabola. Non enim dicit illam in tempore suo. Est qui vetatur pre inopia peccare, et in requie sua stimulabitur. Est qui

Nolite timere eos qui occidunt corpus, animam autem non possunt occidere.

perdet animam suam pre confusione, et ab imprudentia persone

perdet eam. Persone autem acceptione perdet se. Est qui pre confusione promittit amico et lucratus est eum inimicum gratis. Obprobrium nequam in homine mendacium et in ore indisciplinatorum assidue erit. Potior fur quam assiduitas viri mendacis, perditionem autem ambo hereditabunt. Mores hominum mendacium sine honore et confusio illorum cum ipsis sine intermissione. Sapiens in verbis producit se ipsum et homo prudens placebit magnatis. Qui operatur terram suam inaltabit acervum frugum et qui operatur iustitiam ipse exaltabitur. Qui vero placet magnatis effugiet iniquitatem. Xenia et dona excecant oculos iudicum et quasi mutus in ore avertit correctiones eorum. Sapientia absconsa et thesaurus invisus que utilitas in utrisque? Melior est qui celat insipientiam suam quam homo qui abscondit sapientiam suam.

¶ No.

CAP. I

Fili peccasti, ne adicias iterum, sed et de pristinis deprecare ut tibi dimittantur. Quasi a facie colubri fuge peccata, et si accesseris ad illa suscipient te. Dentes leonis dentes eius interficientes animas hominum. Quasi rumphea bis acuta omnis iniquitas, plage illius non est sanitas. Obiurgatio et iniurie adnulla-

annulla-

Sunt qui plura promittunt et pauca reddunt, et eos quibus mentiendo promittunt inimicos sibi faciunt.

Potior fur etc. Non excusat furem sed eius comparatione ignavat mentiendi assiduitatem. Multi autem fures sunt videlicet quibus dicitur qui predicas non furandum furaris. Heretici vero mendaces qui peiores sunt quam post perceptam spiritus gratiam ad nomen eum tedierunt et spiritui gratie contumeliam fecerunt.

Sapiens in verbis etc. Qui sapientiam in verbis demonstrat in benedictis. Unde bonus homo de bono thesauro cordis sui profert bonum etc.

Sapientia abscon. etc. Nulla est utilitas thesaurorum absconditus est. ~~Sapientie~~ non secura sapientia sine discretione absconse.

Fili peccasti etc. Consilium dat cum peccamus. Non enim qui faciat bonum et non peccet ne iterum peccemus sed de preteritis penitentiam agamus de peccatis ut nobis dimittantur.

Diaboli qui semper tollit ...

Obiurgatio etc. Concordia

minime res crescunt: discordia maxime dilabuntur. Aliter vero hereticorum instructio variis argumentes (?) instruens ad nullabitur, quia veritatem fidei et unitatem pacis abhominantur.

Quia iudicabit deus impios qui affligunt sanctos.

Id est iudicium scripture, quia mentem suam induraverunt ne obedirent veritati.

Notus a longe, id est manifestatur per suum proprium hereticus in lingua temeraria qua loquitur adversus deum iniquitatem.

Qui edificat domum suam, id est signat qui scripture testimonia a proprio sensu aliena ad confirmationem sui erroris congregat, sed iudicia ultionis veste dissolvet. Divicia nefande actionis. Tropologice avarum raptorem qui ex alienis rebus auget divicias et vacuus omnibus bonis in die iudicii pro iniquitate sua punietur.

Non erudietur, id est huius sententiis confundit errorem hereticorum quia sensus quem habent in scripturis non est dicendus ubi habundat nequitia et dolus, quia deus creavit hominem rectum, et ipse immiscuit se infinitis questionibus.

bunt substantiam: et domus que nimis locuples est
annullabitur superbia: sic substantia superbi eradi-
cabitur. Deprecatio pauperis ex ore usque ad aures per-
veniet: et iudicium festinato adveniet illi.
Qui odit correptionem vestigium est peccatoris:
et qui timet deum convertetur ad cor suum.
Notus a longe potens lingua audaci: et sen-
satus scit labi se ab illo. Qui edificat domum
suam impendiis alienis: quasi qui colligit lapi-
des suos in hyeme. Stuppa collecta synago-
ga peccantium: et consummatio illorum flamma
ignis. Via peccantium com-
planata lapidibus: et in fi-
ne illorum inferi et tenebre et pene. Qui
custodit iustitiam continebit sensum eius.
Consummatio timoris dei sapientia et sensus. Non
erudietur qui non est sapiens in bono. Est autem
in sapientia que habundat in malo: et non est sen-
sus ubi est amaritudo. Scientia sapientis tanquam
inundatio habundabit: et consilium illius
sicut fons vite permanet. Cor fatui quasi vas con-
fractum: et omnem sapientiam non tenebit. Ver-
bum sapiens quodcumque audierit sciens lau-
dabit et adiciet. Audivit luxuriosus et displicebit illi

Quia velox malorum interitus, quia vita illorum plena est doloribus et du(?) operibus.

hereticus

licis sunt igen[ti] ardore sua. — exemplum peior implere. — predicator. — heretico. — ut honorosa transeat
et pruriet illud post dorsum suum. Narratio fatui quasi sarcina
tibi et via huius seculi. — verbis. — catholice predicatoris. — sana predicatio. — doctrina. — catholica predicatio
in via. nam in labiis sensati invenietur gratia. Os prudentis queritur
catoris. — populus dei. — devoti auditores ut intelligant et impleant. — heretico, rum synagoga
in eccla. et verba illius cogitabunt in cordibus suis. Tanquam domus
goga ubi catholica sensus, spiritus sapientia. — qui multiplici errore involuta.
exterminata. sic fatuo sapientia. et scientia insensati inenarrabilia verba.
Compedes in pedibus stulto doctrina. et quasi
vincula manuum super manum dexteram.
— modestia in omnibus servanda.
exaltat — Fatuus in risu inaltat vocem suam. vir
— cum predicatio
autem sapiens vix tacite ridebit. Ornamentum
divina illustratur sapientia. — circo eam
aureum prudenti doctrina. et quasi brachi
ale in brachio dextro. — circumdat disciplina.
ale in brachio dextro. Pes fatui facilis in
— catholicis. — sequi scilicet errorem
domum proximi. et homo peritus confunditur
superbientis.c — hereticus. — notat hereticorum
a persona potentis. Stultus a fenestra
eorum calliditatem. et catholicorum simplicitatem.
— qui foramina subtilitatis querit. — scripture. — catholicus.
respiciet in domum. vir autem eruditus
— qui scripturam aperte exponere querit. — ab ore scilicet hereticorum. — s
foris stabit. Stultitia hominis ascultare per ho
predicatoris verbum. — predicator. — qui non vult recedere a veritate.
stium. et prudens gravabitur contumelia. La
— malorum. — verba.
bia imprudentium stulta narrabunt. ver
— regula fidei.
ba autem prudentium statera ponderabuntur.
— qui hereticorum stulta inventio mittit ad ornatum verborum.
tur. In ore fatuorum cor illorum. et in corde sa
pientium os illorum. Dum maledicit impius
— flagiciis.
diabolum. maledicit ipse animam suam.
— fil
Susurro coinquinabit animam suam. et in
et qui manserit odietur — et verbis. — moderatus in verbis.
omnibus odietur. tacitus et sensatus hono
rabitur. In lapide luteo lapidabitur pig
— lege punitus est. et prophetis. de stercore boum. et de iudeis credentibus. qui ex patriarchis scilicet p

Compedes in pedibus stulti et cetera. Vincula gentilibus eorum quibus incedunt ruina iniquitatis contradicit. actionem eorum dampnando reprehendit.

Fatuus in risu et cetera. Heretici eorum plausibili operatione per rethoricam artem docendo querit auditorum favorem. Sancti vero doctores iocunditatem locutionis sic intermiscent predicationi ut non recedant a tramite veritatis.

Anima heretici auctorum suorum sectam in domicilio scripture suorum latentem intuitu videt.

Quando electorum verba divine sapientie exponunt sensum.

Dum maledicit et cetera. Non quia maledicit eum dicit diabolum. sed quia quem maledicendum novit non cessat imitari. diabolum enim maledicit. imitari diabolum quem reprehendere dicitur.

Omnium pravorum diversis scripturarum sententiis scelera explicat.

XXII. In lapide luteo et cetera. de stercore boum lapidatur populum iudeorum, significatur ex fragili gentilium turba que legem ignorabat quasi lapis luteus fugatur. explicat quia per pravitatem sensus in Christum credere noluit. quia in

C. 2o.

XXII

phetas legis rigorem portan
tibus editi sunt per cecitatem cor
dis irridentes salvatorem
recipere noluerunt.

De stercore etc. Pigritia malorum in
bono opere torpentium per ap
tam similitudinem operationem a pre
dicatoribus improperatur.

Musica in luctu etc. Eos no
tat qui in ecclesia plausum populi
et favorem querunt nec in [illegible]
compunctionem lacrimarum exci
tant.

Testa multo labore conserta
fragilitatem suam non eva
dit. fatuus quoque cum nimis
studiose erudiatur vix ad
perfectionem perducitur.

Supra mortuum plora etc. Altera
est mors corporis que omnibus
communis. altera anime que specialis
peccatoribus. altera in presenti
finitur. altera in eternum
manet. Supra mortuum ergo
modicum plorandum quoniam
requievit mors enim corporis
finis laboris mundani.

Cum stulto ne multum etc. Docet
cum stultis non esse sermo
nem protrahendum et max
ime cum hereticis quorum stul
titia plena est blasphemia.
ne eorum societatem quietem
pacis amittamus eorum inqui
nati sordibus. unde si quis ve
nit ad vos et hanc doctrinam
non affert nolite recipere eum
in domum nec ave ei dixe
ritis. Qui enim dixerit ei ave
communicat operibus eius malis.

Hunc salomon ait quem est
fatuum et honorosa [illegible]

(bonum) (detestantes scelera eius)
et omnes loquentur super
aspernationem illius. De stercore
boum lapidandus est piger: et o
(cogitando negligentie eius) (a calore fervoris)
mnis qui tetigerit eum excutiet manus.
(non erudiendo) (discipulo)
Confusio patris est de filio indisciplin
(indisciplinata) (honoris)
ato. filia autem fatua in deminoratione
(anima prudens deo serviens) (quia ad hereditatem eius pertinebit)
fiet. Filia prudens hereditas viro suo.
nam que confundit in contumeliam fit ge
(spiritualis) (deum) (christum) (anima apostata)
nitoris. Patrem et virum confundit audax
(audacter defendit) (a malis) (a Christo)
et ab impiis non minorabitur. ab utris
(viro) (quia lugeat)
que autem inhonorabitur. Musica in luctu im
(quia) (seculi)
portuna narratio. flagella et doctri
(et ecclesie supplicium)
na in omni tempore sapientia. Qui docet fa
tuum quasi qui conglutinat testam. Qui
narrat verbum non audienti quasi qui
(ille enim gravatur somno)
excitat dormientem de gravi somno.
(in stulto)
Cum dormiente loquitur qui narrat
stulto sapientiam. in fine narrationis
(quid est quod proponis) (quia ingratus docenti)
dicit. Quis est hic? Supra mortuum
(et ipse flendus tamquam mortuus)
plora. defecit enim lux eius. et supra fatu
um plora. defecit enim sensus. Modicum
(supra)
plora supra mortuum quoniam requievit. Nequissi
mi enim nequissima vita super mortem fa
(in presenti [illegible])
tui. Luctus mortui .vii. dies. fatui a

et mores eius quod septenarius denotat numero. i. secundum seculi quasi eorum sine fine cruciabuntur.

et impii omnes dies vite illorum. Cum stulto ne multum loquaris: et cum insensato ne abieris. Serva te ab illo ut non molestiam habeas: et non coinquinaberis in peccato illius. Deflecte ab illo et invenies requiem: et non acediaberis in stultitia illius.

est hi hominum mores et verba difficile portant.

Super plumbum quid gravabitur? et quod illi aliud nomen quam fatuus? Harenam et salem et massam ferri facilius est ferre quam hominem imprudentem et fatuum et impium.

multitudinem peccatorum. philosophorum sapientiam. curia et persecutiones gentilium. legum. doctrina. vita.

Sicut loramentum ligneum colligatum in fundamento edificii non dissolvitur: sic et cor confirmatum in cogitatione consilii. Cogitatus sensati in omni tempore vel metu non depravabitur. Sicut palee in excelsis et cementa sine impensa posita contra faciem venti non permanebunt: sic et cor timidum in cogitatione stulti contra impetum timoris non resistet. Sicut ornatus harenosus in pariete limpido: sic et cor trepidum in cogitatione fatui omni tempore non metuet. Sic et qui in preceptis dei permanet semper. Pungens oculum deducet lacrimas: et qui pungit cor profert sensum. Mittens lapidem in volatilia deiciet illa: sic et qui conviciatur amico dissolvit amicitiam. Ad amicum et si produxeris gladium non desperes. Est enim

persecutionis carnalibus. mixtura caloris. quieto corrumpitur. quod fundatum in caritate et vita. carnalibus persecutionibus. hereticis. stimulo timoris. compunctionis. cordis. alios. rectam intelligentiam scripturarum. sicut lapis discessu volatus avium deiciunt ita conviciis verborum vel amici. caritatis affectu. correctionis. de amicicia est et gratie.

Hominem imprudentem etc. Sepius peccat hereticus quam catholicus in multitudine minutorum peccatorum. vel philosophus qui humana intendit sapientia. vel gentilis qui non pervenit ad fidem. et ignorant peccat. Servus enim qui scit voluntatem domini sui et non facit vapulabit multis. qui autem nescit paucis. — moralium

Ligna vivos signant qui fructum dant in tempore suo: quorum folia non deciduntur et omnia que faciunt prosperantur. Fundamentum autem edificii apostolos vel prophetas quorum predicatione ecclesia sustinetur. Loramentum ergo ligneum colligatum in fundamento edificii non dissolvitur: quia fides passionis Christi in cordibus hominum ad unitatem doctrine apostolorum indissolubile facit esse edificium.

Unde qui audit verba mea et non facit ea similis est stulto viro qui edificavit domum suam super harenam etc.

Harenosus etc. Sicut lim

=nita correctionis utilitate regreditur ad ius pristine amicitie. ¶ aliud quod amar=
regressus ad amicum. Si aperuerit os triste
respondendo vel dure corrigendo. ¶ pristine amicitie. ¶ quibus peractis sit ad amicum.
non timeas. est enim concordatio, excepto convi=
gat amicus. ¶ quia pristina secreta amicitie per iram revelantur.
cio et improperio et superbia et misterii revela=
¶ detractionis. ¶ non redeuntis neque post reconcili=
tione et plaga dolosa. In omnibus his effu=
ationem. unde amico consiliator ne credas in eternum. [illegible] mio.
giet amicus. Fidem posside cum amico in pau=
¶ presentis vite. ¶ eternis.
pertate illius, ut et in bonis illius leteris. In
¶ quis infirmatur et ego non infirmor.
tempore tribulationis illius permane illi
¶ terrena vel eterna.
fideli, ut et in hereditate illius sis coheres. An=
te ignem camini vapor et fumus ignis
inaltatur: sic et ante sanguinem maledicta
et contumelie et mine. Amicum salutare
non confundar, a facie illius non me
abscondam. Et si mala mihi evenerint per il=
¶ vel qui cognoscit quia bona sunt in ma=
lum, sustinebo. Omnis qui audiet ca=
licia vera cavebit ne iniuria vel consilio amicum ledat. ¶ cave=
vebit se ab eo. Quis dabit ori meo custo=
custodiam. [illegible] non [illegible]
diam, et super labia mea signaculum certum,
et lingua ignis universitas [illegible]
ut non cadam ab ipsis, et lingua mea perdat
me. Domine pater et dominator vite mee ne
derelinquas me in cogitatu et consilio illorum, nec sinas me ca=
dere in illa exprobratione. Qui superponit in cogitatu meo flagella,
et in corde meo doctrinam sapientie, ut ignorationibus eorum non parcant
mihi, et non appareant delicta illorum, nec accrescant, et ad increscant ig=
norantie mee, et multiplicentur delicta mea, et peccata mea habundent,
¶ qui tribulant me. [illegible]
et incidam in conspectu adversariorum meorum, et gaudeat inimicus

pidus paries per levitatem. sicut recepit pulverem harene: sic cor fatui superponit scelerum recordationem neque penas timere est nas.

Ostendit quo amicum bonum conservet. vel potius alienet.

In tempore etc. In adversitate magis probatur amicus. Multi amici mense et non permanent in die necessitatis.

Ante ignem etc. Sicut fumus precedit ignis incendium: sic dura verba homicidium. unde sermo durus suscitat rixas. et alibi. qui irascitur fratri suo reus erit iudicio.

Multa bona sunt in amicitia vera. gaudet enim verus amicus in bonis tuis et tristatur in malis.

Quis tuo munere sis summus: tuo munere defendar a voragine viciorum.

Qui superponit etc. Desiderat in cogitatu suo flagella disciplinae et in corde doctrinam sapientie. ne forte per ignorantiam non agnoscat delictorum pericula et multiplicentur ei crimina per quibus cadat in manus adversariorum.

XXIII

i. demo-
meus. domine deus et pater vite mee ne derelinquas me in cogitatu illorum
num. i. elationem mentis. | i. primum | i. nolite diligere mundum .... | nec
extollentiam oculorum meorum ne dederis mihi. Omne desiderium averte
et que in mundo sunt. | i. castrimargiam. | i. fornicationis
a me. aufer a me ventris concupiscentias. et concubitus ne apprehen
i. ne capiar his mundi viciis. | i. tradi pravitati. | i. disciplina ..
dant me. et animo irreverenti et infrunito ne tradas me. Doctrinam
boni. | i. discite servate. | i. falsitate i. maledictione. p
oris audite filii. et qui custodierit illam non peribit labiis suis. nec scan
vicio detractionis. | i. voluptatis desideriis.
dalizabitur in operibus nequissimis. in vanitate sua apprehenditur
i. ...leditis. | i. vitat iuramentum
peccator. et superbus et maledicus scandalizabuntur in illis. iurationi non
ne fiat periurium. unde nolite iurare neque per celum neque per terram. i. e. | i. quia illam frequentat amor dei et desiderio
assuescat os tuum. multi enim casus in illa. nominatio vero dei non
beatitudinis.
sit assidua in ore tuo. et nominibus sanctorum non admiscearis. quoniam non eris
i. castigatus confitens. | i. crimine livoris.
immunis ab eis. sicut enim servus interrogatus assidue a livore non
i. sed magis ad odium provocat. | i. nomen dei et sanctorum in iurando. | i. polluetur. et
minuitur. sic omnis iurans et nominans in toto a peccato non purgabitur.
i. mendacitur vel in utiliter.
vir multum iurans implebitur iniquitate. et non discedet a do
i. corpore. | i. vindicte.
mo sua plaga. et si frustraverit fratrem: delictum illius super ipsum
i. manifestaverit veritatem iurando. | et | i. qui per simulationem celat veritatem a vobis per falsi
erit. et si dissimulaverit delinquit dupliciter. et si in vacuum iu
tatem mittit et errorem. | i. ociose. | i. in fervens supplicio ubi vermis non moritur.
raverit non iustificabitur. Replebitur enim retributione domus illius.
quam extinguit ignis. | i. contraria.
Est et alia loquela contraria in mortem. non inveniatur in hereditate
i. electis.
iacob. etenim a misericordibus omnia hec auferentur.
i. non ingurgitabitur. | i. qui disciplinam non
et in delictis non volutabuntur. non indisciplino
deserat. i. indisciplinatis ore sermones tuos ne proferas. | i. doli decta
se loquele non assuescat os tuum. est enim in illa
dolis ex ore blasphemis. | i. dei. | i. ecclesie.
verbum peccati. Memento patris et matris
i. doctrina eorum et exemplo undique vallatus. | i. patriarcharum prophetarum apostolorum | i. pro iniquitatibus
tue. In medio enim magnatorum consistis. ne forte obliviscatur te
deus in conspectu illorum. et assiduitate tua infatuatus: improperium pa
i. tempus mortalitatis et culparum i. prevaricationis.
tiaris. et maluisses non nasci. et diem nativitatis tue maledi
i. ... os maledictione et amaritudine plenum est.
cas. homo assuetus in verbis improperii in omnibus diebus suis non

Est et alia loquela. i. e. blasphe
mia que supradictis peior est.
unde oportet ut non inveniatur
in hereditate iacob. i. in populo
ecclesie qui supplantat vicia vir
tutibus serviunt deo.

Anima callida et cetera. Heretici et scismatici ardentem animam habent: dum ambitiose querunt humanam laudem. Qui perverse mentis in ore carnis incendunt ignem: dum prave doctrine auditoribus immittunt errorem. Ipsi sunt fornicarii qui pactum quod cum deo in baptismo pepigerunt non servaverunt. Sed virum priorem relinquentes cum pravis dolis fornicate sunt.

erudietur. Duo genera habundant in peccatis. et tertium adducit iram et perditionem. Anima callida quasi ignis ardens non extinguetur donec aliquid glutiat. Et homo nequam in ore carnis sue non desinet donec incendat ignem. Homini fornicario omnis panis dulcis. non fatigabitur transgrediens usque ad finem. Omnis homo qui transgreditur lectum suum: contempnens animam suam et dicens. Quis me videt? tenebre circumdant me. et parietes cooperiunt me. et nemo circumspicit me. quem vereor? delictorum meorum non memorabitur altissimus. Et non intellexit. quoniam omnia videt oculus illius. quoniam expellit a se timorem dei huiusmodi hominis timor. et oculi hominum timentes illum. Et non cognovit quoniam oculi domini multo plus lucidiores sunt super solem circumspicientes omnes vias hominum et profundum abyssi. et hominum corda intuentes in absconditas partes. Domino enim deo antequam crearentur omnia sunt agnita. sic et post perfectum respicit omnia. Hic in plateis civitatis vindicabitur. et quasi pullus equinus fugabitur: et ubi non speravit apprehendetur.

Nota de luxuria.

Tenebre circumdant me et cetera. Qui castitatis virtutem perdit, ut faciat opera tenebrarum neminem putat scire quod agit. et deum conditorem omnium fallere se credit. cum vultus domini sit super facientes mala.

Cui a illi nichil preteritum nichil futurum. sed omnia presentia sunt.

Hic in plateis et cetera. Adulter libidinosus de quo superius dictum est. qui quasi equus et mulus lasciviendo discurrit per latam et spatiosam viam que ducit ad mortem.

Sic et mulier omnis et cetera. Equaliter in viro et femina dampnatur adulterium. Ac germen huius copule abhominabile est deo. Mulier hec est conventiculum hereticorum sive synagoga. vel anima heretica pravitate decepta. abhominabilis est deo. que relinquit virum priorem. qui sibi eam in baptismate copulavit. et ornamento virtutum decoravit.

e in dictio. ·C· scs. ·C· sordibus vicior pollutus.

et erit dedecus omnibus eo quod non intellexerit timorem domini. Sic et omnis mu

lier omnis relinquens virum suum et statuens hereditatem

tem ex alieno matrimonio. Primo enim in lege altissimi incredibi

·C· que fidem xpi non [...] et tradicionem servare sequi noluit. ·C· deum.

lis fuit et secundo virum suum dereliquit. Tertio in adulterio for

·C· diabolo sociata.

nicata est et ex alio viro filios statuit sibi. Hec in ecclesiam adducetur.

·C· prava dogmata. perversa opera que in fructu diaboli generantur.

et in filios eius respicietur. Non tradent filii eius radices et rami eius non dabunt fructum. Derelinquet in maledictum memoriam illius et dedecus illius non delebitur. Et agnoscent qui derelicti sunt quoniam nichil melius

Anima eius perversitas in [...] tu fidelium per sollertiam doctor declaratur.

Et rami. i. e. Anima secta illius fundamentum veritatis non habens fructum bonorum operum gignere non potest.

·C· quam dulcia fauci meae eloquia tua [...]

quam timor dei et nichil dulcius quam respicere in mandatis domini.

·C· qui in luce ambulat non offendit.

Gloria magna est sequi dominum. longitudo enim dierum assumetur ab eo. Sapientia laudabit animam suam et in deo honorabitur et in medio populi sui gloriabitur et in ecclesiis altissimi aperiet os suum et in conspectu virtutis illius gloriabitur et in medio populi sui exaltabitur et in plenitudine sancta admirabitur et in multitudine electorum habebit laudem et inter benedictos benedicetur dicens. Ego ex ore altissimi prodivi primogenita ante omnem creaturam.

Anima in eterna beatitudine et eternum manebunt qui sequuntur dominum.

·C· laudabilem ostendet. ·C· xpiani. ·C· celestium. ·C· Xpiani. ·C· verbi. ·C· in fidelium. ·C· vere aperuit os suum dicens. ·C· xpi spiritum. ·C· exaltat dominum. ·C· ubi de plenitudine eius omnes accepimus. ·C· mirabilis deus in sanctis suis. ·C· laudate dominum omnes gentes. ·C· que super omnia benedicta. ·C· sapientia verbum patris. ·C· verbum.

Angelorum religiosorum [...] gloria in excelsis deo et in terra pax hominibus.

Anima in ostensione miraculorum ad laudem dei provocabat populum. unde omnis plebs ut vidit dedit laudem deo.

Anima verbum et substantiale coeternum.

Anima non sum creata sed ab initio ex patre genita per quam omnis creatura de [...] primogenitus omnis creature non tempore sed honore. secundum illud filius meus primogenitus tuus est.

Ego feci in celis ut oriretur lumen indeficiens et sicut nebula texi omnem

Ego feci in celis. i. e. in celis oriretur lumen nebula tegit caro quia sue claritatis sua [...] obscuritatem nebu

·C· in celis angelis. ·C· creatori. ·C· [...] intelligentie. ·C· [...] ·C· eandem creaturam. ·C· tegit divinam naturam. ·C· omnem naturam.

XXIIII

Sapientia laudabit animam suam

¶ Nota in omnibus requiem.

Thronus meus. i. e. humanum corpus nullo pondere peccati pregravatum. sed dei virtute sublimatum. in quo potencia divinitatis iudicia sua exercuit. unde: Ecce ascendet dominus super nubem levem. i. e.

C super omnem naturam celi cum pre. i. carnem. Ego in altissimis spiritu inhabitavi. et thronus meus in columpna nubis. C celestia. C omnipotenciam sapientie et fortitudinem significat. Girum celi circuivi sola. C omnia s. que sunt sub terra. et profundum abyssi penetravi. et C omnibus s. qui in mari sunt et terra. in fluctibus maris ambulavi. et in omni terra C rationali creatura. steti. et in omni populo C unde: laudent illum celi et terra mare et omnia que in eis sunt. et in omni gente primatum habui. et omnium excellentium C unde: donavit ei nomen quod est super omne nomen ut in nomine ihesu omne genu flectatur celestium et c. et humilium corda virtute calcavi. et in his omnibus C gentibus ex quibus congregatur ecclesia que est eius hereditas. unde: hereditas mea preclara est michi. requiem quesivi. et in hereditate domini morabor. Tunc C filius secundum humanitatem intelligit patrem maiorem. precepit et dixit michi creator omnium. et qui creavit me C humanitatem in qua habitavit plenitudo divinitatis. requievit in tabernaculo meo. et dixit michi.

le. sic spiritualis creatura corporalem precellit dignitate.

Super quem requiescit spiritus meus nisi super humilem et quietum.

Secundum humanitatem singulari puritate de spiritu sancto conceptam de virgine editam.

In iacob inhabita. et in israel hereditare. et in electis meis mitte radices. C sacramentum incarnationis ante secula secundum prescitum et predestinatum permanet. Ab initio et ante secula creata sum. et usque ad futurum seculum in secundum seculum. et in singulos ecclesie vel ritum disposuit vere religionis. non desinam. et in habitatione sancta coram ipso ministravi. et sic in syon C ecclesia que et in sin quem a primo iusto usque ad novissimum edificabitur. et magis spe cotidie firmatur. firmata sum. et in civitate sanctificata edificat. similiter requievi. C manifestatur s. quia ibi voluntas eius adimpletur. et in ierusalem potestas mea. et radicavi in C christiano qui nomine christi honoratur. quia pars eius et hereditas est. populo honorificato. et in partes dei mei hereditas illius. C quia illi membra sunt corporis eius. et si ipse omnia in omnibus. et in plenitudine sanctorum detentio mea. C arbores sunt altitudinis et odoris perpetui. Quasi cedrus exaltata sum in libano. et quasi cypressus in monte syon. C antiqui palma coronabantur victores. Quasi palma exaltata sum in cades. C que mutata vel translata interpretatur quia certa ab predolor cultura. et quasi ad verum deum vocata est. rosa dicta quod rutilo colore rubeat. martirium significat. plantatio rose in iericho. Quasi oliva speciosa

In iacob inha. et in isr. i. e. Incarnatione salvationis spiritualiter in deus in ecclesiam est. et spiritualiter ad iudeos venit dicens: Non sum missus nisi ad oves que perierant domus israel. Per iacob significantur iudei. per israel vero gentiles.

Odor quoque cedri serpentes interimit et fugat. unde dicitur: odoratam stabulis accendere cedrum. et sic doctores virtute verbi repellunt hereticos. Resina quoque eius que cedria dicitur linita libri nec tinea nec senectute deficiunt. et doctorum spirituali sensu scriptura confecta nulla hereticorum astucia corrumpetur. vel vetustate consumitur. Cypressus medendis apta corporibus vetustate consumi non sinit.

In libano i. e. Libanus mons est fenicis. dictus a thure quod ibi colligitur. Syon collis est urbi superemmens. et in utroque cultum. hec nomina arborum et moncium eminentioribus christi membris conveniunt. qui dicere possunt: christi bonus odor sumus deo. et quorum conversatio in celis est.

Quasi palma etc. Arbor diuturnis foliis et ramis pomis palma dicitur quia uictricis manus ornatus est. uel quia in modum humane palme ramos expandit. hanc greci phenicem dicunt. quia fenix auis multo tempore uiuit. huic comparatur ecclesia que in curuari ad terrena despiciens ad celestia se sursum tollit. ut in fi nito agone celestem palmam recipiat. et cuius folia di uturna. id est uiba uerbe confessionis perpetuo conseruat nullo deponit impulsu. constanciam et actionem cordis exprimens. qui a[l]terioribus etiam ornant uirtutibus.

Platanus a latitudine fo liorum dicta. uel quia patula et ampla. Nam platos greci amplum uocant. Hoc nomen ergo et formam arboris ex pressit dicens. qui platanus dilatata sum in plateis. est autem tenera et mollis foliis uiridibus similis. et christum signat qui per membra sua fortem dilatatur mitis et mansuetus.

Cynnamomum et balsamum a romatice arbores sunt. Cyn namum dictum quia cortex eius in modum canne rotun dus et gracilis. gignitur in india et ethiopia. fruti ce breui. duorum tantum cubitorum colore sub nigro. uel cine reo. tenuissimarum uir garum. Nam quod crassum est despicitur. gracilius uero carius est. quod cum fra gitur uisibile spiramentum emittit in modum nebu le uel pulueris.

Storax. galbanus. ungula et gutta. pigmenta sunt preciosa apud medicos. et significant uirtutum species quas ad curationem hominum adhibent medici uir tutes spirituales. Storax est ar bor arabie similis est arbo ris pomum malo cydoni i. cuius uirgule inter ca nicule ortum cauernati

in campis. id est qui per
quia redemp
latanus exaltata
tionis nostre sacramentum
cunctis nationibus innotuit. Gratie
ta sum iuxta a
que. spiritualis gratie.
quam in plate
loquitur ad dominum meum
cum sim puluis et cinis. Cul
is. Sicut cynna
aspaltum. uel aspal
momum et balsa
tum.
mum aromati
zans odorem de
sanctorum
di. quasi mirra
continencia. mirra enim per uncta
corpora non putrescunt. Ita
tinencia membra seruat. Sed con
electa dedi suaui
rupta.
tatem odoris. et
quasi storax et
galbanus et un

alta. spine similis. quam

Jericho interpretatur odor eius uel luna. id est quia plantatio rose in ie rico. cum odor uirtutum in passi one martyrum redolet in terris.

Grece oleon. fructus. s. olea enim ar bor dicitur. fructus oleum. est autem arbor pacis insignis. per hanc etiam sig nificatur que campos totius mun di de corpore illustrat et spirituali gratia ~~per unctionem~~ tunc toedem estimatur significat.

Aspaltum dicit plinius eo dem curriculo celi nasci. spina candida magnitudine arboris modice. flore rose radix eius un guentis expetitur. traditur in quocumque frutice curuetur ar cus celestis eandem que et aspalti suauitatem odoris exis tere. Quidam erysisceptrum uocant. probatur in colore ruffo uel igneo. tactu spisso. et odore casto rei. hec pro sui breuitate a quibus dam inter herbas odoriferas repu tantur. et significant humiles spiritu qui quasi colore purpureo uel uir memores dominice passionis pro domino pati sunt parati.

Quasi mirra electa etc. Mir ra est in arabia arbor quinque cubitorum altitudinis archiston uocant greci. cuius gut ta uiridis et amara. unde et nomen accepit. que omnia conue niunt mortificationi carnis. que amara ad tempus sentitur. sed in spe semper uiuentes parte libenter suscipitur. unde regene rauit nos in spem uiuam per resurrectionem ihesu christi etc. Spi ne autem comparatur. quia ut mentem saluet corpus affligit. gutta sponte manans preciosior est. elicita corticis uulne re uilior. quia maioris est uirtutis corpus sanum cum arridet copia rerum mortificare quam egrotum uel paupertate afflictum.

Galbanum secundum plinium dat

syria. in amarano monte. fermet eidem nominis resine modo quod stagolitim appellant quod maxime non putrescunt si convenientia laudant cartilaginosum puta ad similitudinem amoniace minimeque lignosum.

Libanus non incisus. id est libanus ut aiunt arbor est in arabia contecto lio lauri similis. succum agni dali modo emittens. que bis in anno colligitur: autumno scilicet et vere. sed autumpnalis collectioni preparatur: inciso cortice in estatis fervore. et prosiliente spuma pingui. que concreta densatur: ubi loci natura poscat tegere palmea excipiente. quod in arbore hesit ferro purgatur: ideo corticosum videtur purissimum hoc est thus candidum. secunda vindemia preparatur: hieme incisis corticibus rubra. hoc genus non compendium priori. novelle arboris candidius. sed vetus est odoratius. quod ex eo pependit rotunditate gutte masculum vocatur: regio turifera sarina nuncupatur: undique rupibus invia. et a dextra scopulis maris inaccessa. sarina quidem misterium interpretatur arbores sponte nascuntur: et significant eos qui ex voluntate non ex legis necessitate operantur. incisis arboribus lacrima fluit. quia compuncta humilium corda purum deo orationem emittunt.

Balsamum non mixtum. id est balsami arbor in iudea tantum intra iugera xx. erat. sed postquam romani iudea potiti sunt latis collibus propagata est. similis vitis foliis rute. sed arboribus semper manentibus. arbor balsamum. lignum xilobalsamum dicitur. fructus vel semen carpobalsamum. succus opobalsamum quia percussum ferreis unguibus cortex per cavernas eximii odoris guttam stillat. caverna. id est grece. ope dicitur. cuius gutta mixta ciprino oleo vel melle adulteratur: sed probatur esse sine melle. sed cum lacte coagulaverit sine oleo: si instillata aque vel mixta: facile resolvatur. et si lanee vestes ex ipso pollute non maculentur: adulteratum quidem cum lacte non coagulatur et sicut oleum in aqua super

Ungula est que in exo
gula. et gutta.
do onica dicitur grece. id est onyx latine ungula. quia humano ungui similatur. Et liba
et quasi liba
nus in hebreo candorem
nus non inci
significat in greco thus.
sus vaporavi
vel in canticis ubi legimus ad collem thuris quidam codices habent
in ad collem libani.
habitationem vel meam
et quasi bal
samum non
mixtum odor
meus. Ego quasi

fluunt lacrima que initium candida est. sed cum proprii corticis scrobe servatur que virgis calamus inhesit. munda et alba de hinc fulva fit solis causa. et ipsa storax calamitas pinguis resina odoris iocundi humecta. et quasi mellosum liquorem emittens. storax dicta quia hec est gutta arboris profluens et congelata. sclam greci sturiam guttam dicunt.

Gutta que et amonista dicitur lacrimas stillat in harenis. et duo genera sunt. stacton quod masculini thuris similitudinem habet et maxime probatur et putama quod pingue in hare nosum. adultatur eum hare nis velut nascendo apprehensis glebis tamen minimis et puris sunt probatur. Gutta vero curat quaslibet duritias. hec quattuor species domini precepto ad timiama conficiendum deputate sunt. ubi tamen quod. id est thimiama habemus in hebreo ne cora legitur. quod aquila storacem transtulit. et significat orationis incensum cum odore virtutum. thimiama ex aromatibus compositum facimus. cum in altari boni odoris virtutum multiplicitatem fovemus. quod non mixtum sed purum fit. quia quanto vita virtute iungitur tanto incensum sincerius exibetur.

Quia nullam in se habet erroris maculam sed puram et sinceram doctrinam. que prefert odorem virtutum. et spiritualem gratiam infundit mentibus fidelium.

Ego quasi there. id est Therebintus in macedonia brevis arbor

3. et fructuosa. Idumaea sy
rie magna materies. flo
racemosus sicut olive. fru
beus. folia habet densa et fol
liculos emittentes quedam
animalia quasi culices. plenior
que resina que de cortice e
rumpit. Per therebintum
signatur ecclesia que per to
tum orbem ramos pre
dicationis et fidei extendit.
cuius resina precipua et
animarum medicina. mas
culis huius arboris sine
fructu sunt. quia qui in se
confidunt fructum vir
tutis non faciunt. femi
narum autem duo genera
sunt. alterius fructus ru
beus. alterius pallidus. cum
vite maturescunt. Qui in
infirmitatem suam ag
noscunt et spem suam in
domino ponunt. fructum mar
tirii sibi exquirunt. aut
per continentiam et munditiam
cordis et corporis spiritua
le premium possidebunt.
quia cum mulieribus non se
coinquinati. et sine macula
sunt ante tronum dei.

Venite ad me omnes qui
laboratis et honerati estis.

Quia caritas dei que per spiritum
funditur cordibus electorum
incomparabiliter est dulcis.

Spirituales delitie cum habe
tur desiderium accendunt.

natat in vestem laneam maculat. balsama pura ardente
sole in manu sustineri non possunt. arbores balsami more
vinearum coluntur. et malleolis sustinentur. vitibus
similiores sunt quam mirto. perpetua coma insignes. duo
obus cubitis eminentes. Stipes tamen veris habet in ingustum
colore rufum ramis crassior quam in virti. qui in terra an
ni tempore balsamum sudat. agricole quoque acutis lapi
dibus vel osseis cutellis solent incidere. Nam ferri tactus
noxius est. Per incisiones manat succus odoris eximii et
lacrimas pulcre rorantibus lanis excepta, pura colligi
tur in cornua. gratia precipua lacrime. Secunda semini. tertia
cortici. Minima lignorum. Christus quoque humilis in car
ne. sed plenus gratia et virtute. vulneratus est propter iniquitates
nostras. et nobis vite et salutis sacramenta profudit. Unguentum
et quasi balsamum non mixtum odor meus.

Therebintus ex
tendi ramos
meos. et ramim
mei honoris
(Ego sum vitis
gratie. Ego quasi
vera et vos palmites. Ego odor
si vitis fructifi
bonum spargendo evangelium pre
cavi suavitatem
dicatione.
tem odoris. et
(Sapientie.
flores mei fructus honoris et honestatis.

Arbor est cuius resina kima. et nas
citur in syria. masculi infructu
osi. feminarum duo genera. alte
rius fructus rubet. lenticis magni
tudine. alterius pallet. ut faba gran
dior. odore iocundo. fractu suavior
sunt circa idam et troadis.

Sicut vinum letificat cor hominis
bibens sanguinem eius. gaudet
et laudat redemptionis sacramen
tum.

Quia iocunditas et decor virtutum
cotidie dono eius floreseit et clares
cit in fidelibus.

(Sapia. (Que caritatis. (Omne datum optimum desursum est. (Sapie. (salu
Ego mater pulcre dilectionis. et timoris.
taris. (Spiritualis.
et agnitionis. et sancte spei. In me omnis gratia
(presentis et future. per ipsum enim vivimus movemur et sumus. (per ipsam
vie et veritatis. in me omnis spes vite
vitam eternam habemus. (Filios affectuose monet.
et virtutis. Transite ad me omnes qui con

(Sancti spiritus qui con
cupiscitis me. et a generationibus meis implemini. Spiritus enim
patris et filio. (que erit in visione dei. quod oculus non vidit. nec auris audivit. que
meus super mel dulcis. et hereditas mea super mel et favum.
preparavit deus diligentibus se. (qui sapientiam dei et homines et angeli sine fine collaudant
Memoria mea in generatione seculorum. Qui edunt me adhuc

[No(ta) hic p(ri)us cap(itulu)m]

Qui edunt me et cetera. Sed divines sapiam et bibimus quia plena et perfecta refectio est. et tanto plus a comedente esuritur quanto ab esuriente amplius comeditur. In corporalibus appetitus placet experiencia displicet. unde gustate et videte quoniam suavis est dominus et cetera.

esurient. et qui bibent me adhuc sicient. Qui audit me non confundetur. et qui operantur in me non peccabunt. Qui elucidant me vitam eternam habebunt. Hec omnia liber vite et testamentum altissimi et agnicio veritatis. legem mandavit moyses in preceptis iusticiarum. et hereditatem domui iacob et israel promissiones. Posuit david puero suo excitare regem ex ipso fortissimum.

Obedit. unde si quis diligit me ser[mones] me[os] s[ervabit]. Qui incedere coronabitur eterna. Qui manent in deo non peccant. Plene s[cilicet] et perfecte percipiunt. Que est visio dei. Hic est liber novum s[cilicet] testamentum et in quo est agnitio veritatis. Ut precepta caverent et iudicia tantibus deo servirent. Promisit. De adventu christi ut re(d)emptione generis humani. Christum de david secundum carnem.

Posuit deus et cetera. Quatuor paradisi flumina ex uno fonte prodeuncia assimilat regi qui ortus est de david. quia de christo .IIII. evangelia prodierunt que totam terram predicatione infunderunt. et germinare fecerunt ab eo iordanis prodiit. id est baptismi sacramentum ad abluendum genus humanum. qui mittit disciplinam sicut lucem vite eterne. quia precepta eius lucem tribuunt. unde docete omnes gentes baptizantes eos in nomine patris et filii et spiritus sancti. docentes servare omnia quecumque mandavi vobis.

Qui et ganges qui de paradiso egrediens vadit ad indiam et cacia in tempore quasi s[cilicet] magnus fluvius impletur. ganges .n. dictus a gangatoro rege in die et fertur sicut nilus super orientis terras exundare.

Eufrates fluvius mesopotamie germanarum fertilis qui per babyloniam fluit. et interpretatur fertilis. eufrates .n. hebraice fertilitas est latine mesopotamiam que per loca irrigat. sicut nilus alexandriam. salustius asserit tigrim et eufratem uno fonte in armenia manare. sed postea dividunt maximo inter se spatio. terra que quod ab eis ambitur mesopotamia dicitur.

et in throno honoris sedentem in sempiternum. qui implet quasi physon sapienciam. et quasi tigris in diebus novorum. Qui adimplet quasi eufrates sensum. qui multiplicat quasi iordanis in tempore messis. qui mittit disciplinam sicut lucem et assistens quasi gyon in die vindemie. qui perficit primus scire ipsam

Regem et cetera. Non salomonem qui per peccatum perdidit regnum. sed christum verum pacificum qui fortior fortem superavit armatum et spolia eius distribuit cuius regni non erit finis.

Tigris mesopotamie fluvius pergit contra assyrios et post multos circuitus in mare mortuum fluit. et tigris vocatur quia sicut tigris bestia velocitate fertur.

Iordanis fluvius iudee in duobus fontibus nominatur ior s[cilicet] et dan. quibus federatis colligitur. oritur sub libano monte. dividit iudeam et arabiam et iuxta iericho influit mari mortuo.

Gyon et nilus et ethiopiam cingit. sic vocatus quia irrigat terram egypti. gen .n. grece terram significat.

qui apud egyptios nilus uocatur. q(ui) limum que(m) trahet. qui fecunditatem efficit. vn(de) et nilus dicis est.

A mari .n. h(ab)i. (et) c(etera). Significat p(ro)funditatem sapie(nti)e i(n)estimabilem (et) inco(m)pre hensibilem e(ss)e. quam ne mo penetrare potest. nisi trinitas. (et) solus deus. pat(er) (et) fi lius (et) sp(iritu)s s(an)c(tu)s. qui se ip(su)m u(er)e nouit. (et) consilium suum. et dat unde se nosse crea ture sue quantum expedit.

et infirmioru(m) inuestigabit eam. A mari eni(m) h(ab)undabit cogitatio eius. et consilium illi(us) in abysso mag na. Ego sapi(enti)a effudi flumina. Ego quasi tra mes aq(ue) inmense de fluuio. Ego q(ua)si fluuius dorix et sicut aq(ue) ductus exiui a paradiso.

Ego q(ua)si fluui(us) (et) c(etera). Sapi(enti)a co(m) paratur fluuio rapidissimo et aq(ue) egredienti de paradiso. q(uia) doctrina xp(ist)i p(ro)cedens de celesti thesauro. o(mn)ia obsta cula reor(um) (et) p(er)secutorum fortitudine sua disrupit. ut p(er) ora p(re)dicator(um) p(er) totu(m) orbem largissime fluat. vn(de) in omnem terram ex(iuit) so(nus) e(orum) et c(etera).

Non inuestiga(bit) e(am) (et) c(etera). Xp(ist)s auctore(m) sapie(nti)e sp(irit)ualis. qui p(er) moysen pri mum co(n)didit legem. inspirauit p(ro) phetas. docuit ap(osto)los. (et) euang(e)listas. nec alius plenus (et) p(er)fectus e(st) inues tigator sapie(nti)e dei. nisi ip(s)e qui cum p(at)re (et) sp(irit)u s(an)c(t)o unus est deus. vn(de) ne mo nouit filium nisi p(ate)r. neq(ue) pa trem quis nouit nisi filius.

Ego q(ua)si trames (et) c(etera). Ut a deus de deo lumen de lumine tropice d(icitu)r. p(ate)r origo diuinitatis q(uia) de p(at)re gig nitur filius. (et) p(ro)cedit sp(iritu)s. qui p(er) aq(ue) significat(ur). vn(de) flumina de uentre ei(us) fluent aq(ue) uiue. (et) alibi. aqua sapi entie salutaris pota(bit) e(um) (et) c(etera).

[fidelium] Fluuius dorix (et) c(etera). Araxes ut putant fluuius armenie. qui ab eodem monte cum eufrate diuersa sp(eci)e oritur. sic dictus. q(uia) de rapacitate sua cuncta prosternit. vn(de) cum alexander transgressurus pontem sup(er) eum fabricasset. ceteratus po(n)tem diruit. (et) breui interuallo ab eufrates ortu tollens caput (et) sinu(m) ad ca re caspium fertur. doricus a(utem) a(n)g(l)i(e) a(n) ag(n) es dici putatur. p(ro)p(ter) .n. grece gens dorus nuncupat(ur). vn(de) tertia lingua g(r)ecor(um) do rica dicit(ur).

Dixi rigabo ortum plantationu(m). (et) inebriabo partus mei fructu(m). Et ecce factus est m(ihi) t(ra)mes habundans. (et) fluuius meus appropinquauit ad mare. q(uonia)m doctrinam q(uas)i ante lucanum illumino omnibus. (et) enarrabo illam usq(ue) in longinquu(m). penetrabo o(mn)es inferiores partes terre. (et) inspiciam o(mn)es dormientes. (et) illuminabo omnes sperantes in d(omi)no. Ad huc doctrinam q(uas)i p(ro)phetiam effu(n)dam. (et) relinq(ua)m illam querentib(us) sapientiam. (et) no(n) desinam in p(ro)genies

Glosses between the lines: [Ego sapientia] xp(ist)s. [effudi flumina] sp(iritu)aliu(m) (et) euang(e)li(orum) int(er)ces(sionem). [Ego quasi trames] xp(ist)s quo inebriat(ur). [Dixi] (et) etiam q(uonia)m ip(s)a ueritas doctrina sp(irit)ua(lis). [rigabo ortum plantationum] rigat (et) inebriat. ut fructum sp(irit)ualis p(ro)fectus copiosiue p(ro)ferat. [fluuius meus] (et) affluens s(cilicet) doctrina. [appropinquauit ad mare] (et) usq(ue) ad finem terre s(cilicet). [Et ecce factus est mihi trames] (et) p(er) totum orbem. [quoniam] (et) q(ui) oritur a sole iustitie. de quo d(icitu)r. uisitauit nos oriens ex alto. [penetrabo] (et) i(d est) carnalia corda perscrutabor. [dormientes] (et) sompno ignorantie. [Ad huc doctrinam] (et) q(uia) no(n) cessat scriptura sacra docere genus h(um)anum (et)c. [effundam] sup(er) o(mn)is terras abil(is) esse.

Adhuc doctrinam (et) c(etera). Significat huius op(er)is scriptor liberum e(ss)e inu(idia) ticum. (et) utilem ad legendum. h(abe)r(e) h(is)tor(iam) et [..]. mortalitate(m) docet. (et) allego rice fidei sacramentum.

Videte q(uonia)m non (et) c(etera). Ecclesiasticus doctor non solum sibi s(ed) (et) aliis scribendo (et) docendo p(ro)ficit. vn(de)

Nō mlr̄ bō ī h' caplo

qui docti fuerunt fulgebunt sicut splendor firmamenti. et qui ad iusticiam erudiunt multos quasi stelle in perpetuas eternitates.

XXV

Et vir et mulier et c. Viri diligite uxores vestras sicut christus ecclesiam possumus in viro spiritum, in muliere animam accipere. que si in timore et dei dilectione consenserint quicquid pecierint fiet eis. unde si duo ex vobis consenserint fiet illis.

Tres species et c. Possunt hec ad diabolum referri qui pauper et superbus est. quum scilicet per superbiam perdidit gloriam superbire non cessat. dives est et mendax est. unde qui loquitur mendacium de proprio loquitur. quia mendax est et pater eius. Senex et fatuus est. unde melior est puer pauper et sapiens. quam rex senex et stultus qui nescit providere in posterum et c. Sapientiam scilicet dedit sibi ut angelos non servavit. quia conditori suo subici noluit.

Que in iuventute nō discit sapienciam. in senectute fructum eius non habet. unde egestatem operata est manus remissa. manus autem forcium divitias parat. Qui autem meditatur in lege domini dabit fructum in tempore suo.

Quam speciosum canicie et c. Canum caput debet habere sensum. et longevam etatem agnoscere consilium. unde in timore dei iudicent rectum iudicium. quod est valde gloriosum. audiant presbiteri et etatum prepositi. quia non licet eis ignorare legis scientiam et sapientiam.

Novem et c. Corde credit ad iusticiam. ore autem confessio fit ad salutem. novem que sunt insuspicabilia id est ab omni suspicione falsitatis aliena que ~~per~~ hominis fides recta.

illorum usque in tempus sanctum videte quoniam non soli mihi laboravi sed omnibus exquirentibus veritatem. In tribus placitum est spiritui meo. que sunt probata coram deo et hominibus. concordia fratrum. et amor proximorum. vir et mulier bene sibi consencientes. Tres species odivit anima mea. et aggravor valde anime illorum. pauperem superbum. et divitem mendacem. et senem fatuum et insensatum. Que in iuventute tua non congregasti quomodo invenies in senectute tua? Quam speciosum canicie iudicium. et presbiteris cognoscere consilium. Quam speciosa veteranis sapientia. et gloriosis intellectus et consilium. Corona senum multa peritia. et gloria illorum timor dei. Novem insuspicabilia cordis magnificavi. et decimum dicam in lingua hominibus. homo qui iocundatur in filiis vivens. et videns subversionem inimicorum suorum. Beatus qui habitat cum muliere sensata. et qui lingua sua non est

Interlinear glosses:

C unde sollicite servare unitatem spiritus in vinculo pacis.

C qui diligit proximum legem implevit.

C quia in eternam. quia senciunt quia contradicunt paupertatis animose extolluntur

C pauperem. C qui in obsequiis inviciatus.

C qui bonis sibi concessis in mendacio abutitur. C senem scilicet qui longevo tempore sapientiam negligit. C divitem scilicet hereticum qui habundat eloquencia.

C qui magis amat caduca quam eterna.

C in longevo tempore debet esse prudencia.

C intellectus bonus omnibus facientibus eum.

C beatus vir qui timet dominum.

C ut homo iocundetur in filiis suis id est operibus bonis et c.

C demonum vel viciorum.

C sapientia scilicet unde posside sapientiam.

C qui in verbo nō offendit perfectus est.

parit

C demonib(us) ydem
lapsus. et qui nō seruiuit indignis se.
cui a quo q(uis) sup(er)atur eius et seruus ē. C qui ait uos aū
beatus qui inuenit amicum uerum. et
i(am) dixi amicos etc. C p(re)dicat s. uerbum iustitiā ueritatis. C qui
q(ui) enarrat iustitiam auri audienti.
(qui) habet aures audiendi audiat. C que ē boni
Quam magnus qui inuenit sapientiam
facere
et scientiam. sed non ē sup(er) timentem de
um. Timor dei sup(er) omnia se superposuit.
beatus cui donatū ē h(abe)re timorem
dei. Qui tenet illum cui assimilabitur?
dilectionis eius. fidei aut(em) initium
timor dei initium adglutinandū ē
ei. Omnis plaga tristicia cordis est. et
C perfecta
omnis malicia in nequicia mulie
C uidet plagam cordis qui intelligit i(n)iuriam sue
prauitatis. sed nō uidet qui per penitentiam nō corrigit.
cris. et omnem plagam. et uidebit cor
et nō plagam
dis. et oēm nequiciam. et nō nequi
C uindictam uidicis qui odie(n)-
ciam mulieris. et obductum omnē
tes se adsequuntur. C q(ui)a non cauet C q(ui)a cu(m)
et nō obductum odientium. et oēm
iusticiā dei cognouissent non intellexerunt qm̄ qui talia
uindictam. et nō uindictam inimicor(um)
agunt digni sunt morte.
Non ē caput nequius sup(er) caput colubri.
et nō est ira sup(er) iram mulieris. co
magis
morari leoni et draconi placebit. q(ua)
C p(er)uersitas
habitare cū muliere nequā. Nequicia
hereticꝭ. C q(ui)a decepit sub spe uirtutis.
mulieris immutat faciem eius. et ob
cecauit uultum suum tanquam
ursus. et q(uas)i saccum ostendet i(n) medio
fallacia fraudulentiam cordis i(n) ydolatria uel heresi. q(ui)a i(n) eius nequicia o(mn)is malicia est.

Sapientiam et scientiam etc. Illud ē malum
cauere. unde et ecce timor dn̄i ipse est sa
pientia. et recedere a malo intelligentia.
huic ē quod unum sup(er) septem uirtutum su — noue
per additur timor dei. q(ui)a sicut noue
narius est i(m)perfectus nisi denario
suppleatur. sic omnis operatio uirtu
tum sine timore. Timor autem dn̄i sc̄s p(er)
manens in s(ecu)l(u)m s(ecu)li. ipse est fidei funda
mentum caritatis origo per ipsum fit
bonum. et peruenitur ad premium. Sed
q(ui)a scriptum ē initium sapientie timor
dn̄i. et alibi. timor nō est i(n) caritate
et ē. Venerunt timete dn̄m omnes
sancti eius etc. Queritur quomodo timor
sit initium sapientie et dilectionis. cum nō
sit i(n) caritate. et quomodo omnes sc̄i dili
gant dn̄m. et nich(il) desit timentib(us)
dn̄m. et qualiter intelligatur. timor
dn̄i sc̄s permanet. i(n) s(ecu)l(u)m s(ecu)li. Sed illum ti
morem dn̄i quo timet quis incipi
ens opera iusticie. ne districtus iudex
seuiens castigatum inueniens dap
net. caritas pellit foras. Q(ui) ex merito
suo fiduciam habet i(n) die iudicii. p(ro)
seuerum quoque ad usitatum timo
rem perfecta caritas eicit. q(uo)n(iam) desida
bat. qui dicebat. a timore inimici eripe
i(am) m(eam). hanc habebat qui dicebat. Quis
nos separabit a caritate xp̄i. tribulatio
an angustia etc. Non ē contrarius iohi
psalmista. qui ait. timor dn̄i sc̄s per
manet. i(n) s(ecu)l(u)m s(ecu)li. Duo q(ui)ppe sunt timores. u
nus quo timent dn̄m homines ne mit
tantur in iehennam. qui s(e) intro duc
caritatem. et sic uenit ut exeat. si — T(itulus). XX°. de muliere.
q(ui)a adhuc propter penas times dn̄m. non
dum amas. quem sic timens dn̄m. nō
bona desiderat. sed mala caues. Sic tn̄
corrigis te. et incipis bona desidare. et c(um) bona desidare
cep(er)is. erit in te timor sc̄s. ne amit
tas bona. n(on) timor iehenne. sed ne te deserat
presencia dei quem amplecteris. et eternum
frui desideras.
Omnis plaga et c. Non ē maior gr(aui)tas quam ue
ta letargia mentis nō maior plaga quam
C uidebit s(cilicet).

intelligens errorem suum sed tamen pravam non cavebit.

Non est caput nequius etc. Sequacia hereticorum comparata serpentibus, et seviora animalibus et crudeliora invenit, quia illa ledunt corpus, hec animam. Sed eius cohabitatio omnibus nociva est.

Quia duricia cordis excecat visum mentis, nec futurum perspicit iudicium.

Quia ineptas novitates predicat, et tegit nefando verborum velamento.

Brevis omnis etc. Prava est omnis malicia ad comparationem pravitatis heretice, quia non peccant per fragilitatem carnis sed per superbiam mentis.

Mulier si primatum etc. Historice ostendit quam sit noxius primatus mulieris, que subiecta debet esse, non sponsa, cui dictum est: multiplicabo erumpnas tuas, et sub viri potestate eris. Et ubi Paulus: mulier in silencio discat cum omni subiectione etc. Mistice hanc mulierem synagogam hereticorum accipimus, que reliquit ducem pubertatis sue. Hec si primatum habeat, contraria erit viro, id est doctori catholico, perversa sentiendo et prava docendo.

Quia superbia electorum quamvis veritatis deseruit et in errorem declinavit. Origo est perditionis ipsi aliis.

XXVI

Sicut prius mulierem nequam vituperavit, ita nunc bonam laudare tendit.

Quia hic vivit ecclesia sub custodia mandatorum dei honesta te virtutum, et in futuro gaudebit de perceptione premiorum.

Pars bona mulier etc. Ecclesia catholica que in sorte timentium deum numeratur, quia pertinet ad hereditatem

proximorum ingemuit vir eius, et audiens
ad penitentiam flectitur, et si aliquando se penitere simulavit
suspiravit modicum. Brevis omnis
malicia super maliciam mulieris.
mors peccatorum cadat super illam. Sicut ascensus
via stupa in stabilis et firmos pedes retardat, sic hec nociva est bono
sus harenosus in pedibus veterani, sic
doctrine catholice viri loquacitas.
mulier linguata homini quieto. Ne
concupiscendo. hereticam. pravam doctrinam suis
respicias mulieris speciem, et non concupiscas
verborum ad ornatam. enim.
piscas mulierem in specie. Mulieris in
dicium confessio dei. pena eterna.
ira et irreverencia et confusio magna. Mulier
si primatum habeat contraria est viro
id est cogitatio vilis. quia leticiam spe non habet.
suo. Cor humile et tristis facies et plaga
eterne. opera.
mortis mulier nequam. Manus
gressus instabiles. opera.
debiles et genua dissoluta. Mulier
Christum vel predicatorem suum quia non
que non beatificat virum suum. A muliere
obediunt, nec fidem servaverunt.
ere initium factum est peccati et per illam
doctrine. Cere
omnes morimur. Non des aque tue exitum
liberatem recte credendi.
itum nec modicum, nec mulieri
libertatem docendi. subdi
nequam veniam prodeundi. Si non ambulaverit
noluerit sed potius contenciosa fuerit.
bulaverit ad manum tuam, confundet
infidelium. a communione fidei
te in conspectu inimicorum tuorum. A carnibus
separa illam. ad hereticum sive pravitatem
tuis abscide illam ne semper te abutatur.
Ecclesie vite electorum. magnitudinem
Mulieris bone beatus vir: numerus
mundo. delectacio Christi
enim annorum illorum duplex. Mulier fortitudo ecclesie.
tis oblectat virum suum, et annos vite

[interlinear: pacem relinquet]
illius in pace implebit. Pars bona mu-
lier bona. In parte bona timentium de-
[interlinear: Christus de quo dicitur: desponsi vos uni viro etc.]
um: dabitur viro pro factis bonis. Divitis
[interlinear: fides Christi et ea que conferunt humano generi ostendit.]
autem et pauperis cor bonum. In omni tempore vul-
[interlinear: His similitudinibus vocat eos qui]
tus eorum hylaris. A tribus timuit cor me-
[interlinear: ab unitate vere religionis separati sunt. id est iudeos paganos he-]
um. Et in quarto facies mea ~~mea~~ metuit
[interlinear: reticos et falsos christianos.] [interlinear: gentiles ad persequendum]
Delaturam civitatis. et collectionem po-
[interlinear: collectos.] [interlinear: blasphemia iudeorum]
puli. et calumpniam mendacem. super omni-
a gravia mortem. Dolor cordis et lu-
[interlinear: hereticus.]
ctus mulier zelotipa. In muliere zelotipa
flagellum lingue omnibus communicans. Sicut boum iugum
quod movetur: ita et mulier nequam. qui te-
net illam quasi qui apprehendit scorpi-
[interlinear: heretica synagoga dolo et nequitia plena.]
onem. Mulier ebriosa ira magna et
[interlinear: quia ex iniquitate eius succedit pena et]
contumelia. et turpitudo
[interlinear: dampnatio. Pena ubi turpitudo]
illius non tegetur. For-
[interlinear: erroris illius manifestabitur.]
nicatio mulieris in
extollencia oculorum. et
in palpebris illius
[interlinear: qui subiecta est]
agnoscetur. In filia
[interlinear: commendata est diligentem curam]
non avertente se fir-
[interlinear: adhibe.]
ma custodiam ne
[interlinear: oportunum tempus. in aliquo scelere]
inventa occasione
[interlinear: re.]
abutatur se ab omni

Heresis scorpioni si-
milatur. que tamen cauda que
venenum effundit
non ore.

Habitum meretricis
describit. que motu cor-
poris et nutu oculorum os-
tendat libidinem. Meretri-
cem autem hereticam significat.
qui in superbia sensus
et facundia verborum for-
nicationem suam iac-
tat. ut novitatum a-
matores faciliús attra-
hat prurientes auribus.
qui a veritate audi-
tum avertunt. et ad fa-
bulas convertuntur.

tem eius. unde in deuteronomio.
pars domini populus eius etc.

Redemptionem scilicet humani generis.
unde per ysaias. Si posuerit animam su-
am pro peccato videbit semen longevum.

Divites et pauperes ad gratiam Christi de-
vota mente pervenientes iocun-
ditate visionis dei perpetuo fruen-
tur. quia non est personarum acceptor
deus.

Id est perditores ecclesie. qui confitentur
se nosse deum: factis autem negant.

Omnia zelo et invidia contra veritatem
pugnant. dolorem et luctum ecclesie irro-
gant.

Tolerabilius est corporaliter mori. quam
in eternum sustinere penam peccati.

Alia scilicet gentilis. vel heretica pravita-
te decepta: blasphemiam spargit sem-
per ad nocendum consentientibus pa-
rata.

Insipiencia stultorum. Sicut enim bruta
animalia nesciunt discernere inter ami-
cum et inimicum. et inter bonum et ma-
lum: ita insipientes ignorant dis-
tanciam catholice doctrine et heretice.
Sed veris et falsis doctoribus obediunt
equaliter contra quos dicitur et alibi. Statim eam
sequitur quasi bos ad victimam. et
quasi agnus lasciviens. et ignorat
quod ad victimam pertrahatur. Sed hereti-
corum astucia non aperta fronte: sed do-
lose incautos decipit.

Fornicatio mulieris etc. Per hec tria
curiositatem humane mentis osten-
dit que semper prona est in malum. unde
omne quod in mundo est concupiscen-
cia carnis est. et concupiscencia oculorum et su-
perbia vite. In his tribus omnia vicia
concluduntur. Concupiscencia enim carnis
est quicquid ad voluptatem corporis
pertinet. ut cibus. potus. concubitus.

¶ Ad[ver]sus S[an]c[t]i ... [right margin note: ¶ No[ta] de falsis]

[left margin: g[ener]o]

concupiscencia oculorum. omnis curiositas sic in turpi spectaculo in acquirendis superfluis. in cognoscendis. in carpendis proximorum viciis. superbia vite est cum quis honores iactat. et per elacionem vane glorie et per arroganciam deservit. per concupiscenciam carnis temptatus est adam. cum ei hostis de ligno vetito comedere suasit. per concupiscenciam oculorum cum diceret scientes bonum et malum. per superbiam vite cum adderet eritis sicut dii.

Caritate. Unde. qui servat mandata mea ille est qui diligit me. et diligetur a patre meo.

Quia sapiencia animas electorum imbuit et tribuit eis custodiam oris et efficaciam operis. nec eos a se declinare permittit. quia omnis qui natus est ex deo non peccat. fidem scilicet violando vel caritatem. quia semen dei id est verbum quo renatus est in se habet.

Constancium quia scilicet in facie id est in operibus eius scilicet in perpetuum stabiliet et eterno premio remunerabitur.

Doctores sapientie fulgentes super bases argenteas [loquuntur] locantur cum in sacra scriptura predicatione sua igniuntur.

Notat sapientia stulticiam humani sensus qui per fragilitatem carnis per dementiam cordis ignorat electionem rei melioris vel deserto tramite veritatis sequitur devia errorum.

Quis fide catholica imbutus deserit fidei regulam revertetur ad pravitatem hereticam.

(Margin notes: in spectaculo; locantur; devia)

in reverencia oculis cave. ne inveniens te neglexerit. Sicut viator siciens ad (concupiscenciam carnis) fontem os aperiet. et ab omni aqua proxima bibet. (superbiam vite) et contra omnem palum sedebit. (concupiscenciam oculorum) et contra omnem sagittam aperiet pharetram: donec deficiat. (bone devotionis et obedientie quam habet anima sancta vel ecclesia) Gratia mulieris sedule (quamlibet) delectabit virum suum (doctorem vel christum) et ossa illius impinguabit. (omne bonum ecce dei donum est) Disciplina illius datum dei est. Mulier sensata et tacita: non est immutatio eruditae anime. (evangelium) (regis et synagoge) (ecclesia que fidem salvatoris caste custodit) Gratia super gratiam mulier (opes scilicet mundi et sapientie secularis) sancta et pudorata. Omnis autem ponderatio non est digna continentis anime. (que christo fuit desponsata in spirituali causa) Sicut (iusticie qui splendet in specie huius mulieris) sol oriens in mundo in altissimis dei: sic mulieris bone species in ornamentum domus eius. (ecclesie per totum orbem dilatate) Lucerna splendens (evangelice doctrine) super candelabrum sanctum (ecclesie) et species faciei super etatem stabilem. Columpne auree super bases argenteas (corpus incessus predicatorum ad predicandum super catholice fidei stabilitatem firmatur) et pedes firmi super plantas stabilis mulieris. (predicationis apostolorum et evangelistarum) Fundamenta eterna super petram (christum) solidam: (fideo) (transplantantur) et mandata dei in corde mulieris sancte. (ecclesie) In duobus contristatum est cor meum, et in tercio iracundia mihi advenit: vir bellator (qui militia sustinuit per christum) deficiens per inopiam (vel fractus adversitate) et vir (doctor catholicus) sensatus contemptus (a stultis) et qui transgreditur

XXVII

reservat .s. penes perversus.
a iusticia ad peccatum. deus paravit eum ad rumpheam. Due species dif
mendacii
ficiles et periculose mihi apparuerunt. difficile exuitur negocians a negli
crimine.
gencia : et non iustificabitur caupo a peccatis labiorum. **P**ropter in
cordis vel corporis
opiam multi deliquerunt. et qui querit lo
in mundo. a timore dei.
cupletari avertit oculum suum. Sicut in
medio compaginis lapidum palus figitur:
sic et inter medium vendicionis et empci
emptoris. ibi avaricia est
onis angustiabitur peccatis. conteretur
[illegible] ubi avaricie corpore et anima punientur. timor domini [illegible]
cum delinquente delictum. Si non in timore
custodia [illegible]. de repulso.
domini tenueris te instanter: cito sub
terrenum domus habitaculum vel spes malorum. cribri
vertetur domus tua. Sicut in percussura c
[illegible] vel de [illegible] simpliciter vel molestia.
bri remanebit pulvis. sic aporia hominis
in cogitatu illius. **V**asa figuli probat
fornax. et homines iustos temptatio tribu
lacionis. Sicut rusticatio de ligno osten
thesauri .s. cordis [illegible]
dit fructum illius. sic verbum ex co
[illegible] cordis
gitatu hominis cordis. Ante sermonem non col
ex [illegible] precedit ex levitate non ex discrecione.
laudes virum. hec enim temptatio est ho
operando bene vivendo. eternam re
minum. Si sequeris iusticiam: apprehen
tribucionem eius. tunicam talarem .s. [illegible]
des illam. et indues tam actionem [illegible] candida hostie [illegible]
quasi poderem hono
precipitur offerri.
perseverancie
ris illam. et inhabitabis cum ea. et proteget
iudicii .s. quando illuminabuntur
te in sempiternum. et in die agnitionis in
abscondita tenebrarum. secundum anime virtutibus pena
firmum iusticie premium. de .i. angelos .s. quibus in futuro sociabuntur [illegible]
venies firmamentum. Volatilia ad sibi similia conveniunt. et veritas ad

Actus pessimus in rebus honestis dampna
tur. ille negociator ab homine ad usque
immoderatam ambicionem mentem su
am plus periurio honorat quam precio.

Cum fictis verbis vel periuriis subvertit
iusticiam proximorum.

Hac comparacione exprimit angustiam
avari. cui non videtur de esse quod habet et quod
non habet. dum timet amittere quod pos
sidet. et aliena rapere incessanter ardet.
semper eum sollicitudo torquet. et in fu
turo pena eterna manet.

Sicut cribrum grana a paleis secer
nit. ita timor dei sordidas cogitaciones
a corde repellit. potest quoque in cribro
temptacio sathane intelligi. unde Sa
thanas expetivit vos ut cribraret sicut
triticum.

Bona quoque arbor ex fructu suo cog
noscitur. et bonus homo de bono
thesauro cordis sui profert bonum.
malus autem malum. ex habundantia
enim cordis os loquitur. cultura enim ligni
in fructu manifestat qualitatem eius.

Quia sermo indicat cogitacionem.
quia nemo laudet virum quem mani
festis indiciis non cognovit laude
dignum. potest autem sermo pro bo
no accipi. ut neminem ante probatio operum
nem bonorum operum laudemus. unde
de non laudes ante mortem quemquam.

Qui solverit unum de manda
tis et docuerit sic homines. hic mag
nus vocabitur in regno celorum. minimus

VIIII

T. no.

Omnia sicut actio eorum bonis contraria, et loquela ad maledicendum prona, ad audiendum gravis.

eos qui operantur illam revertentur. Leo venationi insidiatur semper: sic peccata operantibus iniquitatem. Homo sanctus in sapientia manet sicut sol: nam stultus sicut luna mutatur. In medio insensatorum serva verbum tempori: in medio autem cogitantium assiduus esto. Narratio peccantium odiosa, et risus illorum in deliciis peccati. Loquela multum iurans horripilationem capiti statuet: et irreverentia ipsius obturatio aurium. Effusio sanguinis in rixa superborum: et maledictio illorum auditus gravis. Qui denudat arcana amici, fidem perdit, et non inveniet amicum ad animum suum.

Qui denudat archana et cetera. Ostendit in quo maxime leditur amicitia in malo, scilicet proditione, que fidei, scilicet perditionem, et amicicie equitatem custodit, et non dissipat caritatem.

Dilige proximum, et coniungere fide cum illo. Quod si denudaveris absconsa illius, non persequeris post eum. Sicut enim homo qui perdit amicum suum, sic qui perdit amicitiam proximi sui. Et sicut qui dimittit avem de manu sua, sic reliquisti proximum tuum et non eum capies. Non illum sequeris quoniam longe abest: effugit enim quasi caprea de laqueo, quoniam vulnerata est anima eius. Ultra eum non poteris colligare. Et maledicti est concordatio. Denudare autem amici mysteria desperatio est animae infelicis. Annuens oculo fabricat iniqua, et nemo eum abiciet. In conspectu oculorum tuorum condulcabit os suum, et super sermones tuos admirabitur. Novissime autem pervertet os suum, et in verbis suis dabit scandalum.

Proditores et instanciam morum ostendit qui dolose et ficte agit, et in malo perseverat, et nemo eum abicit et reprehendit. Hereticos quoque notat vel estimaticos qui in fide et proditores sunt, de quibus in verbis scriptum est: homo apostata vir inutilis graditur ore perverso, annuit oculis, terit pede et cetera.

Omnia non perspicit quod veniat dies eius extremus. Hereticus vel scismaticus quod melior sit eius secta quam veritas catholica. Unde illud ait se ipsum.

C. No.

hebr. ipilacio

blas-
dalum. multa audivi et non coequavi ei. et dominus odiet illum. qui in
phemando deum. scandalum. dure scilicet vindicta sua que | dolosa
altum mittit lapidem super caput eius cadet. et plaga dolosi di-
mentem proximo dolore cruciat. augebitur scilicet vulnera peccatorum perditionis
videt vulnera. qui foveam fodit incidet in eam. et qui statu-
scandalum. [illegible]
et lapidem proximo offendet in eo. et qui laqueum alio ponit pe-
contra proximum. [illegible] eterne pene subiacebit.
ribit in illo. facienti nequissimum consilium super ipsum devolvetur.
et non agnoscet unde adveniat illi. illusio et improperium superborum et vin-
[illegible] querens quem devoret [illegible] perditionis [illegible]
dicta sicut leo insidiabitur illi. laqueo peribunt qui oblectantur casu iu-
vindicte. in hac vita. incipit disputare
storum. dolor autem consumet illos antequam moriantur. ira et furor
de his qui ira et furore exardescunt in conspectu dei. vindi-
utraque execrabilia sunt. et vir peccator continens erit illorum. Qui vin-

XXVIII.

vindictam et ego retribuam dicit dominus.
dicari vult a domino inveniet vindictam. et peccata illius servans ser-
si dimiseritis hominibus peccata eorum dimittet vobis pater vester celestis delicta vestra. [illegible] proximum est deum
vabit. relinque proximo tuo nocenti te. et tunc deprecanti tibi peccata sol-

Non bene de vindicta.

et esse propicium qui crudelis est in proximum.
ventur. homo homini servat iram. et a deo querit medelam. in homi-
frustra ge-
nem similem sibi non habet misericordiam. et de peccatis suis deprecabitur. ipse cum
pro illo orat qui fratri debitam caritatem negat.
caro sit reservat iram. et propiciationem petit a deo. quis exorabit
in omnibus memorare novissima tua. ubi salus
pro delictis illius. memento novissimorum. et desine inimicari. beatitu-
obedientibus mors contemptoribus.
do enim et mors imminent in mandatis. memorare timorem domini et non
irascaris proximo. memorare testamentum
altissimi. et despice ignorantiam proxi-

Qui deum timet iram vel furorem compescit. et non obliviscitur testamenti dei. qui autem dimittere et dimittetur.

non sit vir nos zelus et exemplo. hereticus. contentiose disputando. vo-
mi. abstine te a lite. et minues peccata. homo enim iracundus incendit litem. vis. | vel accedit
catholicorum
et vir peccator conturbabit amicos. et in medio pacem habentium immittet
sic ligna ignem nutriunt ita potencia iracundi facit augmentum sceleris.
inimicitiam. secundum enim ligna silve sic ignis exardescit. et secundum vir-
tutem hominis sic iracundia illius erit. et secundum substantiam suam exal-
tabit iram suam. certamen festinatum incendit ignem. et lis
festinans effundit sanguinem. et lingua

Indiscreta actio [illegible] noli esse [illegible]

inimici neque plus sapiat quam necesse est ne obstupescat. disciplina que immoderata est irritat ardorem furoris et procax loquela effusionem sanguinis.

Heretica doctrina que nec veteri nec novo testamento concordat, et de gente in gentem pergens seductorem excitat.

testificans adducet mortem. Si sufflaveris quasi ignis exardebit, et si exspueris super illam extinguetur: utraque ex ore proficiscuntur. Susurro et bilinguis maledictus. Multos enim turbavit pacem habentes. Lingua tertia multos commovit, et dispersit illos de gente in gentem. Civitates muratas divitum destruxit, et domos magnatorum effodit. Virtutes populorum concidit, et gentes fortes dissolvit. Lingua tertia mulieres viratas eiecit, et privavit illas laboribus suis. Qui respicit illam non habebit requiem, nec habebit amicum in quo requiescat. Flagelli plaga livorem facit, plaga autem lingue comminuet ossa. Multi ceciderunt in ore gladii, sed non quasi qui interierunt per linguam suam. Beatus qui tectus est a lingua nequam, qui in iracundiam illius non transivit, et qui non attraxit iugum eius, et in vinculis illius non est ligatus. Iugum enim illius iugum ferreum, et vinculum illius vinculum ereum est. Mors illius mors nequissima, et utilis potius infernus quam illa. Perseverantia illius non permanebit, sed obtinebit vias iniustorum, et in flamma sua non comburet iustos. Qui relinquunt Deum incident in illam, et exardebit in illis, et non extinguetur, et immittetur in illos quasi leo, et quasi pardus ledet illos. Sepi aures tuas spinis, et noli audire linguam nequam, et ori tuo facito hostia et seras. Aurum tuum et argentum

Robur scilicet discencium.

Una fidem turbavit, scilicet qua impossibile est placere Deo.

Ne fructum proferant in eternum.

Beatus qui non consentit hereticis et eorum eloquentia non subvertitur, quia sicut alienus est ab eorum malicia, ita separatur a pena.

Post quam malum lingue docuit

¶ Nota.

tuum. Conflia verbis tuis facito stateram et frenos ori tuo rectos, et attende ne forte labaris in lingua et cadas in conspectu inimicorum insidiantium tibi, et sit casus tuus insanabilis in mortem.

XXIX.

Qui facit misericordiam feneratur proximo suo, et qui prevalet manu mandata servat. Feneare proximo tuo in tempore necessitatis illius, et iterum redde proximo tuo in tempore suo. Confirma verbum et fideliter age cum illo, et in omni tempore invenies quod necessarium est. Multi quasi inventionem estimaverunt fenus et prestiterunt molestiam his qui se adiuverunt. Donec accipiant osculantur manus dantis, et in promissionibus humiliant vocem suam, et in tempore redditionis postulabit tempus, et loquetur verba tedii et murmurationum, et tempus causabitur. Si autem potuerit reddere adversabitur; solidi vix reddet dimidium, et computabit illud quasi inventionem. Sin autem fraudabit illum pecunia sua, et possidebit illum inimicum gratis, et convicia et maledicta reddet illi, et pro honore et beneficio reddet illi contumeliam. Multi non causa nequitie non feneraverunt, sed fraudari gratis timuerunt. Verumptamen super humilem animo fortior esto, et pro elemosina non trahas illum. Propter mandatum assume pauperem, et propter inopiam eius ne dimittas eum vacuum. Perde pecuniam propter fratrem et amicum, et non abscondas illam sub

Paupertas ad doctrinam audi[illegible] ... con[illegible]

Si inobtinum inclinis [illegible] timor Dei. Illum enim Deum qui semper presentem [illegible] nemini [illegible] dare in[illegible].

Illos notat qui neminem ledere volunt, sed proximorum rerum perdere nolunt et quos docet solvere thesaurizare nobis thesauros in terra et cetera.

Omnibus indigentibus misericordia facienda, nec per avariciam caritas proximi amittenda. Si enim viderit fratrem suum necesse habentem et clauserit viscera sua ab eo, quomodo

Nota de misericordia.

caritas dei manet in eo. lapide in perditionem. Pone thesaurum
tuum in preceptis altissimi et proderit tibi magis quam aurum. Con-
clude elemosinam in sinu pauperis et hec pro te exorabit ab omni
malo. Elemosina viri quasi sacculus cum ipso et graciam hominis quasi pu-
pillam conservabit et postea resurget et retribuet illis retributionem
unicuique in caput illorum super scutum potentis et super lanceam ad-
versus inimicum tuum pugnabit. Vir bonus fidem facit proximo
suo et qui perdiderit confusionem derelinquet sibi. Graciam fidei-

Nota de elemosina.

Nota de fideiussore.

Magis valet elemosina contra inimicum et iacula quam arma terrena. Quod hic dubium? Illa certissimam parit victoriam, ut absorbeatur mors in victoria.

Doctorem scilicet qui pro fide et bonis operibus promittit vitam eternam.

Hec sententia Pelagium reprehendit qui liberum arbitrium gracie preponit, cum per solam graciam liberentur electi.

Id est qui unitatem fidei et sinceritatem legis non custodit sed implicatur erroribus variis.

vel digestio

Frugalitatem docet et hospitalitatem et ut temperantes simus in victu et vestitu, honestis moribus largi in suscipiendis fratribus. In principio enim non fuit tanta luxuria cibi et potus, tanta ambitio vestium, turrium et palaciorum. Unde in principio pomis arborum et oleribus herbarum vivebant antiqui et dum primis parentibus civitas publicas post primum fecit.

iussoris ne obliviscaris. Dedit enim pro te animam su-
am. Repromissorem fugit peccator et immun-
dus. Bona verba repromissoris sibi ascri-
bit peccator et ingratus sensu derelinquit
liberantem se. Vir repromittit de proximo
suo et cum perdiderit reverenciam dereli-
quetur ab eo. Repromissio nequissima mul-
tos perdidit diligentes et commovit illos
quasi fluctus maris. Viros potentes gyrans
migrare fecit et vagati sunt in gentibus
alienis. Peccator transgrediens mandatum
domini incidet in promissionem nequam et
qui conatur multa agere incidet in iu-
dicium. Recupera proximum tuum secundum
virtutem tuam et attende tibi ne incidas. Initium vite
hominis panis et aqua et vestimentum et domus protegens turpi-

Nota de vita hominis.

tudinem. Melior est victus pauperis sub
tegmine asserum quam epule splen
dide in peregre sine domici
lio. Minimum pro magno
placeat
plaga tibi, et improperium pere
grinationis non audies. Vita
C. domum et stabilem et sustentationem nolite
nequam hospitandi de
transire de domo in domum.
domo in domum, et ubi hospitatur non fiducialiter a
C. in domo aliena. C. familiam domus.
get nec aperiet os. Hospitabitur et pascet et potabit ingratos
C. ad propria.
et ad hec amara audiet. Transi hospes et orna mensam,
et que in manu habes ciba ceteros. Exi a fa
cie honoris amicorum meorum: necessitudi
ne domus mee hospitio mihi factus es frater.
Gravia hec homini habenti sensum: correp
tio domus et improperium feneratoris. Qui
diligit filium suum assiduat illi fla
gella ut letetur in novissimo suo, et non
C. querendo doctrinam. C. sana doctrina. C. disciplina. C. non solum laudem set propriam gloriam habebit in eo.
palpet proximorum hostia. Qui docet filium suum laudabitur in illo,
consortio fidei.
et in medio domesticorum in illo gloriabitur. Qui docet filium suum
in zelum mittit inimicum, et in medio amicorum gloriabitur in illo.
C. spiritualis. C. qui eum fecit doctore
Mortuus est pater illius, et quasi non est mortuus: similem enim
presentat. C. pater filium bonum.
reliquit sibi post se. In vita sua vidit et letatus est in illo; in o
C. demonibus.
bitu suo non est contristatus, nec confusus est coram inimicis. Reli
C. filium. C. ecclesie. C. quibus persecutores. C. catholicis. C. doctrine
quit enim defensorem domus contra inimicos, et amicis reddentem gratiam.

Sufficiat tibi quod habes ne superflue queras quod adipisci non vales. unde quidam sapientium ait: Melius est tibi non habere quod tribuas quam impudenter petere quod non habes. et alibi. Melius est nomen bonum quam divitie multe.

C. Ad litteram. Melius est tenuem victum sub tugurio cum securitate sumere quam splendidas epulas cum fatigatione incertas locis querere. Aliter vero melior est victus spiritualis sensus qui sub vili tegmine litterarum a paupere populo in ecclesie unitate catholica habetur quam ambitiose delicie philosophorum que in diversis libris sub incerta opinione continentur in labore et superflua cura.

C. quia difficile sententiam inter ignotos invenire.

Transi hospes et c. O tu qui alieno delectaris hospitio redi ad propria et de labore tuo te et alios pasce. Soli de aliena domo pastum tibi superfluum querere sufficiet tibi suscepto proximorum.

Patres tam carnales quam spirituales monet ut filios suos diligenter erudiant ut honeste vivant, ne lasciviendo pravorum dogmata discurrant.

In improperium. Iustitie admonet ut ecclesiasticus in domo esse assidue maneat et non post pabulum vite sapientie extra inter philosophos et hereticos prave hospitando secularis sapientie doctrinam querit et non inveniat in futuro. Ad examinationem eternum confusionis opprobrium sustineat.

XXX

¶ Nota bene de filio.

(bonum operis exemplum) (sicut apostolus gloriatur in passionibus suis) (quis infirmatur et ego non infirmor)
ciam pro animabus filiorum colligabit vulnera sua et super omnem vo
cem turbabuntur viscera eius. Equus indomitus evadet durus
et filius remissus evadet preceps. Lac
(tui)
ta filium et paventem te faciet. Lude
cum eo et contristabit te. Ne corrideas
illi ne condoleas et in novissimo obstupe
scant dentes tui. Non des illi potestatem
in iuventute et ne despicias cogitatus illius. Curva cervicem
eius in iuventute et tunde latera eius dum infans est ne for
te induret et non credat tibi et erit tibi dolor anime. Doce filium tu
(in)
um et operare in illo ne turpitudine illius offendas. Melior
(spiritu) (mente) (spiritualibus) (in mundo) (qui spiritualibus scilicet caret divitiis)
est pauper sanus et fortis viribus quam dives imbecillis et flagel
(propter iniquitatem) (vera salus anime iusticia est cui aurum et argentum non valet comparari quod non proderunt)
latus malicia. Salus anime in sanctitate iusticie et melior omni
(divicie in die ultionis iusticia autem animam a morte liberat)
auro et argento et corpus validum quam census immensus.
(idem super salus anime in sanctitate iusticie etc.)
Non est census super censum salutis corporis et non est oblectamen
(fortis laborans et prosperans dei) (pretiosa est et spiritualis)
tum super cordis gaudium. Melior est
(id est mors scilicet eterna) (propter plena) (celestis)
mors quam vita amara et requies eterna quam
(quo tabescunt homines in presenti)
languor perseverans. Bona abscondita
in ore clauso quasi appositiones epularum
circumposite sepulcro. Quid proderit
libatio idolo? nec enim manducabit nec
(vel qui fugatur)
odorabitur; sic effugabitur a domino et
portans mercedes iniquitatis videns
oculis et ingemiscens sicut spado com

Equus indomitus in precipicium vadit. filius indisciplinatus in peccatum proruit. docet ergo spirituales pastores ut filios suos erudiant et corrigant ne eis inmoderate frena relaxentur ne cadant in turpitudinem viciorum et ipsi ignominiam sustineant sempiternam.

Dulcis est sompnus operanti sive multum comedat sive parum. Saturitas autem divitis non sinit eum dormire.

Que est de vera sapientia in caritate non ficta et contemplatione divina.

Unde magis laudavi mortuos quam viventes pro miseriis scilicet que in hac vita premunt mortales.

Contra eos loquitur qui talentum verbi abscondunt quorum scientia viventibus inutilis sicut epule mortuis.

Quod nec sentit nec sapit os.

pletes

complectens virginem et suspirans. Tristitiam non des animae tuae et non affligas temetipsum in consilio tuo. Iocunditas cordis: haec est vita hominis, et thesaurus sine defectione sanctitatis, et exultatio viri longaevitas. Miserere animae tuae placens Deo, et contine, et congrega cor tuum in sanctitate eius, et tristitiam longe expelle a te. Multos enim occidit tristitia: et non est utilitas in illa. Zelus et iracundia minuunt dies, et ante tempus senectam adducet cogitatus. Splendidum cor bonum in epulis: epulae enim illius diligenter fiunt. Vigilia honestatis tabefaciet carnes: et cogitatus illius auferet somnum. Cogitatus praescientiae avertit sensum, et infirmitas gravis sobriam facit animam. Laboravit dives in congregatione substantiae, et in requie sua replebitur bonis suis. Laboravit pauper in diminutione victus, et in fine inops fit. Qui diligit aurum non iustificabitur, et qui insequitur consumptionem replebitur ex ea. Multi dati sunt in auri casus, et facta est in specie ipsius perditio illorum. Lignum offensionis est aurum sacrificantium. Vae illis qui sectantur illud, et omnis imprudens deperiet in illo. Beatus est dives qui inventus est sine macula, et qui post aurum non abiit, nec speravit in pecunia et thesauris. Quis est hic et laudabimus eum? fecit enim mirabilia multa in vita sua. Qui probatus est in illo et

habent et non loquuntur, oculos habent et non vident, aures habent et non audiunt etc.

Sicut spado non facit ad complexum virginis, sic et oratio ydolis adorantibus incongrua et inutilis.

Non potest esse utilitas: ubi bonorum operum est sterilitas.

Viri sanguinum non dimidiabunt dies suos, id est prosperitatem quam sibi promittunt non possunt in perpetuum habere.

Sicut Adam in ligno vetito transgressus deorum sibi altitudinem speravit: sic amatores auri diversorum errorum simulacris servientes animas suas quasi sacrificando demonibus immolant: ut plurima possideant. Potest allegorice in hereticorum et philosophorum doctrina accipi, quae splendore eloquentiae mentes et curiosos seducit.

No[ta] l[ege] vii.

Cap[itulum] I

No[ta] Beda vii ...

perfectus inventus est. (glosa: quia fecit bonum) erit illi gloria eterna. Qui potuit transgredi (glosa: secundum liberum arbitrium preceptum dei) et non est transgressus, et facere mala (glosa: perpetrata) et non fecit (glosa: cito ut quasi impenitens). Ideo stabilita sunt bona illius (glosa: conservata ad remuneracionem) in domino, et elemosinas illius enarrabit (glosa: predicando) omnis ecclesia sanctorum. ¶ Supra mensam magnam sedisti? non aperias super illam faucem tuam prior. Non dicas sic (glosa: ficta): Multa sunt que super illam sunt. Memento quoniam malus est oculus nequam. Nequius oculo quid creatum est? ideo ab omni facie sua lacrimabitur (glosa: in futura ultione; quando quod in latere revelante iudice) cum viderit. Ne extendas manum tuam prior, et invidia (glosa: diaboli) contaminatus (glosa: errore) erubescas. Ne comprimaris in convivio (glosa: sicut quando est luxuria vel vino sapere, ne plus sapias quam oportet sapere). Intellige que sunt proximi tui ex te ipso. Utere quasi homo frugi hiis que tibi apponuntur, ut non cum manducas multum, odio habearis. Cessa prior causa discipline, et noli nimius esse, ne forte offendas. Et si in medio multorum sedisti, prior illis non extendas manum tuam, nec prior poscas bibere. Quam sufficiens (glosa: continentis vel sic tam anime) est homini erudito vinum (glosa: quod corpori utilis est; superfluus vero e contra) exiguum, et in dormiendo non laborabis ab illo, et non senties laborem (glosa: dolorem). Vigilia (glosa: scilicet sumptum), cholera (glosa: quod spirituale sumptum moderate utile est tam corpori quam anime) et tortura viro infrunito (glosa: gulosi). (glosa: Immoderate vero insanire facit, et adeo dissungit; vigilia, cura et turbacio maxima et perpetua tortura.) Somnus sanitatis in homine parco: dormiet usque mane, et anima illius cum ipso

¶ Nota bene de superfluitate cibi et potus.

Mensam quam heretici maculare contendunt, quorum intencione nichil nequius invenitur.

Supra mensam magnam et cetera. Ad litteram continenciam et temperanciam docet, et mistice ut in lege dei simus cauti et prudentes. Mensa enim magna copia est scripturarum, in qua non debemus esse procaces vel tedio aliquo ita desinere, doctorem rapiamus, sed sanctorum doctorum viam teneamus.

Ut ne presumpcione aliquid agat, vel antequam discat ad scribendum manum mittat.

In iudicio cum dixerit iudex: Discedite a me qui operamini iniquitatem.

Utere quasi homo et cetera. Qui sobrietatem diligere, temperanter agere, et ne quid nimis, ne in scandalum confusionis incidat. Convenit ergo christiano ante omnia humilitatem diligere, in leccione scripture cautum esse, rectam fidem tenere, modum in sciencia servare, et caritatis regulam, ut probatus sit coram deo et hominibus.

Salubrior est sompnus in parco victu. Mistice autem quia sobrius est in spirituali vino, in eo templo sine veritatis quiescit usque mane resurreccionis.

Monet nos ne tempus perdamus, sed bene operemur, ut mandata dei custodientes inveniamus requiem animabus nostris.

scilicet in eterna beatitudine.
delectabitur: et si coactus fueris in edendo
multum surge e medio et vome. et re
frigerabit te. et non adduces corpori tuo
infirmitatem. Audi me fili et ne sper
nas me. et in novissimo invenies ver
scilicet bonis.
ba mea. In omnibus operibus tuis esto ve
scilicet tedii pigricie.
lox. et omnis infirmitas non occurret tibi.

Et vome. et re. te. et non. aiunt medici quod vomitus stomacum purgat coleram minuit. Mistice autem qui transgreditur mensuram et gravatur carnalibus delectis per confessionem peccati feditatem evomat et per corporis castigacionem ad sanitatem redeat.

Ad liberalitatem ad elemosinam invitat. quia qui seminat in benedictionibus: de benedictionibus et metet. Mistice autem qui panem verbi fideliter dispensat et testimonium veritatis non occultat: in presenti et in futuro benedicetur.

Splendidum in panibus benedicent labia multorum: et testimonium
scilicet doctrina hereticorum.
veritatis illius fidele. In nequissimo pane murmurabit civitas.
quia qui ait. testis falsus non erit impunitus. — scilicet ebriosos fuge. facile enim irascuntur.
et testimonium nequicie illius verum est. Diligentes in vino
noli provocare. multos enim extermina
scilicet sicut ignis ferri duriciam emollit:
vit vinum. Ignis probat ferrum du
et candescere facit: sic vinum corda superborum inflammans
rum: sic vinum corda superborum argu
et ad facinus impellit.
et in ebrietate potatum. Equa vita

Id est ebrietas multos subvertit. quia sensum minuit. et iram excitat. libidinem inflammat. animi secreta revelat.

Vinum sobrie potatum: vitam equitatis non tollit. sed sobrietatem et cetera virtutum ornamenta adducit.

hominibus vinum in sobrietate. si bibas illud moderate: eris sobrius.
scilicet per sensum minuendo. egritudinem ingerendo. sebrietas.
que est vita que minuitur vino? Quid defraudat vitam? mors.
scilicet terrenum fructus ad alimentum hominis conditi sunt non ad detrimentum.
Vinum in iocunditate creatum est: non in ebrietate ab inicio.
scilicet sepe idem repetit. ut forcius memorie infigat.
Exultacio anime et cordis: vinum moderate potatum. sanitas est anime et
corporis sobrius potus. Vinum mul
tum potatum irritacionem et iram
et ruinas multas facit. amaritudo

Patet irritacionem iram. et ruinas multas ebrietate nasci. et amaritudinem anime et animositatem offensionem virtutes minorari. scelera vulnera multiplicari.

anime vinum multum potatum. ebrietatis animositas impruden
scilicet alterius
tis offensio. minorans virtutem et faciens vulnera. In convi
onera portate et sic adimplebitis legem christi. — scilicet sicut cham patrem suum.
vio vini non arguas proximum. et non despicias eum in iocundi

XXXII

Qui dignitate pre est non debet sup bire. Vnde: qui maior est uestrum: fiat sicut iunior.

tate illius. verba impii non dicas illi. et

supremas illum in repetendo. Rectorem te

g instruendo uerbo et exemplo
posuerit noli extolli. esto in illis quasi unus ex ipsis. curam illorum habe. et sic

ul gfide
consida et omni cura tua explicita recumbe ut leteris propter illos. et ornamentum

g nacionem. g corrigacionis.
tum gratie accipias. coronam et dignitatem consequeris congregacionis. lo

g maturior scia. g dei. g dei.
quere maior natu. Decet enim te primum uerbum diligentis sciam.

g i. spirituali fauore canore eloquencie fundas. g auditor s. c. proficiat. g felix q loquens cum pruden
et non impedias musicam. ubi auditus non est: Non effundas ser

tis mauire. g q erudit derisorem ipse sibi facit iniuriam.
monem. et importune noli extolli in sapientia tua. Gemmula

Gemmula. car. et c. ardencium gemmarum principatum tenet carbunculus. sic dicitur. quia igni tus ut carbo. et nec nocte uincitur fulgor. lucet enim in tenebris adeo ut flammas nibret ad oculos. hic conparatur conuiuio et musicum melos conuiuio. sicut carbunculus duplicat splendorem auri: ita melodia. iocunditatem conuiuii. Mistice quod aurum signat diuinam sapientiam. et carbunculus uirtutum gloriam. unum gratiam spiritualem. Musica euangelii predicationem. conuenit enim diuine sapientie: fulgor uirtutum. et spirituali gratie predicator uerbi.

carbunculi in ornamento auri. et con

pato musicorum in conuiuio uini. sic

in fabricatione au

ri signum est smara

gdi: sic numerus

musicorum in iocun

g in conuiuio.
do et moderato ui

Smaragdus uirore herbas frondesque superat. aerem circa se uiriditate inficiens. qui mero et uiridi proficit oleo. et genera plurima. primi sunt scitici. secundi bactriani. tercii egyptii. hic segrat animas in marcessibili fide uirentes. Sic ergo in fabricatione auri decorem auget splendor smaragdi: sic eruditionem uiri amplificat caritas. Recte fidei que per dilectionem operatur. et misteria dominice passionis digno ueneratur sacramento.

g audi ista et tace. g modestiam quidem uocis commendat.
no. audi tacens et pro reuerencia accedet tibi bo

g propter magistrum loqui et docere, disciplinam autem tacere et audire.
na gratia. adolescens loquere in tua causa uix est ne

g i. pri
cesse fuerit. Si bis interrogatus fuerit. habeat ca

apium.
put responsum tuum. In multis esto quasi inscius. et audi tacens simul et querens. et loqui in medio magnatorum non presumas. et ubi sunt senes non multum loquaris. ante

Fulgor coruscationis preibit pondus grandinis. sic nitor gratie uerecundiam.

Admonet nos simul tristes. Vel trad in disciplina et meditacione sapientie. Et in do

grandinem preibit choruscatio: et ante

uerecundiam preibit gratia. et pro reueren

g donum gratie spiritualis.
cia accedet tibi bona gratia. et hora

surgendi non te tristes. precurre autem prior in domum tuam. et illic advocare. et illic lude. et age conceptiones tuas. et non in delictis et verbo superbo. Super his omnibus benedicito dominum qui fecit te et inebriantem te ab omnibus bonis suis. Qui timet dominum excipiet doctrinam eius. qui vigilaverint ad illum invenient benedictionem. Qui querit legem replebitur ab ea. et qui insidiose agit scandalizabitur in ea. Qui timent dominum invenient iudicium iustum. et iusticiam quasi lumen accendent. Peccator homo vitabit correctionem. et secundum voluntatem suam inveniet conparationem. Vir consilii non disperdet intelligenciam. alienus et superbus non pertimescet timorem. et post quod fecit cum eo sine consilio. et suis insectacionibus arguetur. Fili sine consilio nichil facias. et post factum non penitebis. In via ruine non eas. et non offendas in lapides. nec credas te vie laboriose. ne ponas anime tue scandalum. et a filiis tuis cave. et a domesticis tuis attende. In omni opere tuo crede de ex fide anime tue. Hec est enim conservatio mandatorum. Qui credit deo attendit in mandatis. et qui confidit in illo non minorabitur. Timenti dominum non occurrent mala. sed in temptatione deus illum conservabit. et liberabit a malis. Sapiens non odit mandata et iusticias et non illudetur quasi in procella navis. No

mum conscientie nos recipiamus. et ibi sobrie ventilemus verba scripture. et caveamus ne superba cogitatio subripiat nobis. quasi sufficientes simus cogitare aliquid a nobis. quasi ex nobis. sed ipsum benedicamus qui per gratiam nos fecit. et bonis operibus replevit.

Possunt hec de catholico et heretico accipi. catholicus enim dominum timens omnia agit doctorum consilio. et scripturarum documento. hereticus vero propria confidens sapientia presumit instat inventionibus. sed stulticia apparuerit per se divinis arguetur sentenciis.

Cap. III

q qui .n. heredit legi. stultus est. / q uerax ī promissis. / q doctor. s. q ad interrogata.
mo sensatus credit legi dei. et lex illi fidelis. Qui interrogatio
nouit responde. / q respō. s. oms. / q ī meditando q digni. s. ut in telligat ueritatē.
nem manifestat parabit uerbū. et sic deprecatus exaudietur.
q digna operacione. / q dñi. / q meditādo orando operando.
respondebit et conseruabit disciplinā. et cōpre cordia fatui qsi rota carri.

Sicut rota carri et axis instabilis in sta bili motu, a summis ad ima, ab imis ad superiora uertitur: sic stultorum precordia hereticorum cogitacio semper instabilis. et aliquando hoc aliquādo illud cogitant. Vñ: stult9 ut luna mu tatur et alibi. cor stultorum dis simile erit.

Quia superius stultū uituparat. q nullam in rebus distanciam hēnt: ostendit in oībus rebus ordinem eē decentissimum. dies ergo diem sup at p ascendentis solis cursum. qui girat ad meridiem. et flectitur ad aq lonem. in estate longiores dies et clari ores reddit. et annū lune et aliorum plane tarum facit ordinabiliter differre. q ad hoc creatus est. cum aliis sideribus ut sint in signa et tēpra et dies et annos. sed solis et lune cursū.

et qsi axis uersatilis cogitatus illius. equus emissari
ul amicus
us sic et amicus subsannator sub omni supra sedente hinnit. Quare dies diem superat. et iterū lux lucem. et annus annū. et sol. solem: a domi
ul superici
ni sciā separati sunt: facto sole et preceptum custodiente. p dī sapiam diiudicantur. et inmutabit tēpra. et dies festos celebrauerunt ad horā. ex ipsis exaltauit. et magnificauit

Sicut in mundo nulla ē cō ita in falso amico nulla ē equitatis ordo. Sicut .n. equus lasciuus hynni tu suo dnm suum nō discernit l' alienū: sic stultus et derisor nō dis cernit ypocritam et fi delem amicum. s; per oms officia equaliter utrique pandit secre ta.

Precepit ds in lege di erum festiuum et anno rum obseruanciam. et lune. Vñ: sabbm. ne omenia. phase. pente coste. inicia. vii. et annus qnquagesimus ritu su o celebrantur: ut intelli gamus oīa adeo ēe ordi nata. et maxime placere. quod ordine et racione fit.

Exaltauit et c. i. sua discrecione illos distinxit. quos pro bonis factis remunera uit. et quibus pro male fcis dignam mercedē retribuit.

Post disposicionem syderum et ordi nem tēporum. de hoīm condicione agit. ut intelligamus oīa ordinata ēe. Oms hoīes de solo. et exterra fecit. q̄a adam deterra formauit. Vñ oms hō originē trahit. Set post quam multiplicari cepit et eundem uariis erroribus se ob ligauerunt. separauit iustos et bñdixit:

ds. et ex ipsis posuit in nūm dierum. et annos. et oēs hoīes de solo. et exterra unde creatus est adam. In multitudine discipline dñs separauit eos. et inmu tauit uias eorum. ex ipsis bñdixit. et ex altauit. et ex his sctificauit. et ad se ap plicauit. ex ipsis maledixit. et humi

hauit. et conuertit illos ad separaci
onem ipsorum. Quasi lutum figuli in ma
nu ipsius plasmare illud et dispone
re. Omnes uie eius secundum dispositionem
eius. sic homo in manu illius
qui se fecit. et reddet illi secundum iudi
cium suum. Contra malum
bonum est et contra uitam mors.
et contra uirum iustum peccator.
et sic intuere in omnia opera altis
simi. duo contra duo. unum contra unum. et ego nouis
simus uigilaui. et quasi qui colligit acinos post uindemia
tores. in benedictione dei et ipse speraui. et quasi qui uinde
miat: repleui torcular. Respiciens quoniam non michi soli la
boraui: set omnibus exquirentibus
disciplinam. Audite me magna
ti et omnes populi. et rectores ecclesie auri
bus percipite. Filio et mulieri fratri
et amico non des potestatem super
te in uita tua. et non dederis alii
possessionem tuam. ne forte peni
teat te: et depreceris pro illis. Dum
adhuc superes et aspiras. non
immutabit te omnis caro. Melius

impios uero eterna malediccione dampnauit.
In manu sua habet conditor massam humani generis. et secundum uoluntatem suam uasa fingit. nec est qui resistat uoluntati eius. tantum omnia iuste et ordinate facit. Scit enim cui debeat misereri. secundum prescientiam et predestinationem suam. et quem debeat indurare secundum iusticiam.
Investigator operum dei inuenit in ipsis quandam contrarietatem. set mirabiliter adeo ordinatam. Non est ergo mali conditor deus qui fecit omnia bona ualde. nec mortem fecit. nec letatur in perdicionem mortuorum. set uniuersitatis ordinator mirabilis est. Nature uero bone sunt. et adeo sunt. uicia uero non ex deo.
Omnes communiter admonet ut uite sue rationem non obmittant. quomodo iuste possunt habere pacem et quietem. Qui enim primatus sui auctoritatem perdit: in despectionem et angustiam seruitutis. Qui autem locum suum sapienter custodit: se et suos ad perfectum uirtutis dirigit.
Ad litteram. patres docet ut filios suos regant et eum disciplina instruant: donec ueniant ad etatem perfectam. ut digni heredes patrum suorum possint esse. Spiritaliter uero instruit rectores ecclesie. ut dignitatem suam usque ad finem teneant. et discipulis suis bene nutritis: heredes sui laboris relinquant. tenere debent rectores exterius: quid pro aliorum utilitate susceperunt.

Cibaria ꝛc̄. Recte est ut iniqui ser
ui seueritate dn̄oꝝ suorum cōprı
mantur. ne illicita fruantur liber
tate. in quibus non natura despici
enda. s; improbitas cohercenda. ut sci
ant se subditos ēē alr̄. Recte ꝗ̄ serui
sunt: qui uicijs seruiunt. qui uero
iusticie obediunt: uere liberi sunt.
Vn̄ si uos filius liberauerit: uere
liberi eritis. nulla .n. melior maior
ue potestas q̄. seruire deo cui b̄n̄ ser
uit amor. describit ergo q̄ł̄s ēē debe
at seruilis nutritura. ꝛ disciplina
ut audiant ꝛ habeant .s. uictū ꝛ uestitū
non uagandi ociuum.

¶ Nō de suo.

est .n. ut filij tui te rogent quam te
respicere in manus filiorum. In
omnibus operibus tuis precellens
esto. ne dederis maculā in gl'am
tuam. in die consummationis
dierꝫ uite tue. ꝛ in tp̄re exitus tui
distribue hereditatem tuam. Ciba
ria ꝛ uirga. ꝛ onus asino. panis et
disciplina ꝛ opus seruo. operatur in disciplina: ꝛ requies
cere querit. laxa manus illi: ꝛ querit libertatem. Jugum
ꝛ loꝝ curuant collum durum ꝛ seruum inclinant opa
tiones assidue. Seruo maliuolo tortura et compedes. mit
te illum in operationem ne uacet. Multam .n. maliciam do
cuit ociositas. In ope constitue eū. Sic .n. condecet illum.
Quod si non ob audierit: curua illum compedibus. ꝛ non ampli
fices super oēm carnem: ꝛ sine iudicio nichil facias

Quia in eo cōem naturam debemus
diligere. ꝛ si necesse fuerit: pro eo aīam
ponere. Non ē .n. homo persequendus
set uicia.
Boni serui legem tradit dicens. nō
ledas seruū bn̄ operantē in ueritā
te ꝛc̄. in quo ostenditur q: si bene ino
bi sint ꝛ obedientes ut fr̄s h̄ndi sunt.
Sic̄ duri ꝛ supbi sub disciplina coher
cendi sunt.

XXXIIII

Vani qui app. uan. ꝛc̄. signat somp nia
ꝛ fallacia demonum hoīes sepe lude
re. ꝛ in errores trahere in sicalitate dis
cernantur. Vn̄: ab inm. undo quid
mundabitur. ꝛ a mendace quid uim

Graue. Si ē tibi seruus fidelis sit ti
bi q̄si aīa tua. q̄si frēm sic eum trac
ta. q̄m ī sanguine aīe conparasti
eum. Si leseris eum iniuste: in
fugam conuertetur. ꝛ si ex tollens dis
cesserit: q̄ queras. ꝛ in qua uia
queras illum nescis. Vana spes
ꝛ mendaciū insensato uiro ꝛ

sompnia extollunt inpruden
tes. Qui qui apphendit umbram
et psequitur uentum. sic qui attendit
ad uisa mendatia. sed hoc uisio sompnio
rum ante faciem hominis. similitudo
alterius hominis. ab inmundo quid
mundabitur et a mendace quid ue
rum dicetur. Diuinatio erroris et a
uguria. mendatia. et sompnia. male
facientium uanitas est. et sicut p
turientis cordis tuum fantasias pati
tur. nisi ab altissimo fuerit em
issa uisitacio. Ne dederis illis
cor tuum. Multos enim errare fecerunt
sompnia. et exciderunt sperantes
in illis. Sine mendatio consumma
bitur uerbum
legis. et sapientia in ore
fidelis conplan
tabitur. Qui non temptatus est quid scit. Uir in
multis expertus cogitabit multa. et qui mul
ta didicit enarrabit intellectum. Qui non e
expertus: pauca recognoscit. Qui autem in mul
tis factus est multiplicabit maliciam. Qui temptatus non

dicetur. unde in lege precipitur non obser
uabitis sompnia neque diuinationes
et cetera. aliquando autem reuelationes per sompnia fiunt.
Unde in dialogo. Gregorius. Sciendum petre quod
sex modis tangunt animum imagi
nationes sompniorum. aliquando uentris
plenitudine uel inanitate. aliquando illorum
illusione. aliquando cogitatione simul
et illusione. aliquando reuelatione. ali
quando cogitatione simul et reuelatio
ne. Duo prima omnes experimento cog
noscimus. cetera in scripturis inue
nimus. nisi enim sompnia per illusi
onem diaboli fierent. nequaquam diceret
ur sapiens. multos errare fecerunt
sompnia et cetera. et alibi. non augurabimini
nec obseruabitis sompnia. Ualde
enim destabilia sompnia ostenduntur.
que auguriis coniunguntur. quia
uero cogitatione simul et illusione som
nia fiunt. scriptum est. Multas cur
as secuntur sompnia. per reuelatio
nem uero ioseph se fratribus preferen
dum sompnio uidit. et ioseph monetur
ut tollat in egyptum puerum et
matrem eius. et quod aliquando sompni
a cogitatione et reuelatione fiunt. da
niel nabuchodonosor uisionem edis
serens a radice cogitationis inchoa
uit. Tu rex cepisti cogitare in stratu
tuo quid esset futurum post hec et cetera.
difficile ergo sompniis credendum
est. quia quo inpulsu ueniant faci
le non elucet. Sancti uero illusiones et re
uelationes quodam intimo sapore
discernunt. ut sciant quid a bono
spiritu percipiant uel quid ab illusione pati
antur.

Abiectis sompniis. hor
tatur credendum esse
doctrine sapientie que
in ore fidelis uiri com
plantata sine mendatio
consummat uerbum.

Tribulatione probatus.
Unde: uasa figuli probat
fornax et cetera. qui enim inter
tribulationes paciam
seruat. forcior redditur
et cetera.

Interlinear glosses: uel complanabitur — quid scripturas — misteria — tribulationes — quod aliis in eruditis. uel in bonis et de — deo consolatur nos — id est totum uel tu uel potest et cetera — quid mutabilis sine fine stabit — consolari eos qui in omni pressura sunt et cetera per tribulationem — uel est actiones — qui fidei unitate perdita — multiplices sectas hereticorum — sectatur multis impietatibus seruit.

enarrabit

est qualia sciat: qui in plantatus est. habundabit in nequi
cia. Multa vidi enarrando et plurimas verborum consuetudi
quantus in infirmitate profligatur. — deus electos suos ab omni angustia liberat.
nes. aliquociens usque ad mortem periclitatus sum horum causa.
quia non derelinquid deus sperantes in se. — quia volunta[s]. — ab eo / quod.
et liberatus sum gratia dei. Spe timentium deum queritur. et in

Significat quia qui intente scripturam meditatur: et humiliter deum deprecatur: et verum et verbo[rum] scienciam adipiscetur.

domini — super istos. — quod dei. — quod eterna benedictione. — quod qui sperat
respectu illius benedicetur. Spes enim
in domino non confundetur quod dominum. — quod respectus
illorum in salvantem illos et oculi
misericordie — quod custodit dominus diligentes se — quod hinc petrus ait — timorem eorum ne timu
domini in diligentes se. Qui timet deum nichil trepi
eritis ut non conturbemini. quia qui salvat sperantes in se.
dabit. et non pavebit. quoniam ipse est spes eius. Timentis dominum bea
quod idem — Responder[e] interrogati[o]n[i] sit
ta est anima eius. ad quem respicit. et quis est fortitudo eius. Ocu
quia in misericordie eius [illegible] — quod ab omni scilicet adversitate protegens. — quod fortans scilicet illos.
li domini super timentes eum. protector potentie firmamentum
quod qui protegit — ab ardore temptationis. quod contra estum. quod id est persecutionis. — quod id est deprecatio
virtutis. tegimen ardoris. et umbraculum meridiani. depre
pro peccatis nostris. — quod ne cadant scilicet sui in peccatis. — quod ad perfectionem — virtutum
catio offensionis. et adiutorium casus. exaltans animam. et illu
quod mentis prebendo gratiam contemplationis. — quod eterne hereditatis.
quod incorruptionis. — quod immortalitatis. — quod eterne — benedicet patris
minans oculos. dans sanitatem. et vitam et benedictionem. Im
mei et cetera. — quod lucro. — quod coram — oculis dei. — quod quia malum est deo gratum
molantis ex iniquo oblatio est maculata. et non sunt bene
esse putatur — quod adesse scilicet
placite subsannationes iniustorum. Dominus solus sustinentibus
quod observationes scilicet iudeorum. post adventum christi.
se in via veritatis et iustitie. Dona iniquorum non probat
quod qui offerunt nec peccata — dimittuntur.
altissimus. nec respicit in oblationibus iniquorum. nec in
multitudine sacrificiorum eorum propicia-
bitur peccatis. Qui
offert sacrificium
ex substantia pauperum: quasi qui victimat
filium in conspectu patris sui.

Valde detestabile est sacrificium: quod orbati patris dolori comparatur. Quidam pensant: quod multum tribuunt. non quanta rapiunt. et congregant mercedes et mittunt eas in saccum pertusum. In sacco pertuso videtur quod pecunia mittitur. sed non quando amittitur. Qui igitur quanta largiuntur inspiciunt. sed non quanta rapiunt. in sacco pertuso mercedes mittunt. quia eas in spe fiducie sue intuentes congerunt. sed non se intuentes perdunt.

Hoc est quod supra dixit. Sacrificium de rapina non est acceptabile. qui offert de rapina ut sibi edificium virtutum preparare. non crimen avaricie attendit et rapine.

super

Contra de oblacionibus malorum.

panis egentium vita pauperis est. qui defraudat illum homo sanguinis est. Qui aufert in sudore panem: quasi qui occidit proximum suum. Qui effundit sanguinem. et qui fraudem facit mercenario. fratres sunt. Unus edificans. et unus destruens. Quid prodest illis nisi labor? Unus orans. et unus maledicens. cuius vocem exaudiet dominus? Qui baptizatur a mortuo et iterum tangit mortuum. quid proficit lavatio eius? Sic homo qui ieiunat in peccatis suis. et iterum eadem faciens. quid proficit humiliando se? orationem illius quis exaudiet? Qui conservat verbum multiplicat orationem. Salutare sacrificium est attendere mandatis et discedere ab omni iniquitate. et propiciationem litare sacrificii super iniusticias. et deprecatio pro peccatis recedere ab iniusticia. Retribuet gratiam qui offert similaginem. et qui facit misericordiam offert sacrificium. Beneplacitum est domino recedere ab iniquitate. et deprecatio recedere ab iniusticia. Non apparebis ante conspectum dei vacuus. Hec enim omnia propter mandata dei fiunt. Oblatio iusti impinguat altare. et odor suavitatis est in conspectu altissimi. Sacrificium iusti acceptum est. et memoriam eius non obliviscetur dominus. Bono animo gloriam redde deo. et n

In sudore vultus sui pauper acquirit panem. qui hunc violenter tollit quasi qui occidit proximum suum. desudati

Lavamini mundi estote etc. post lavacrum mundus esse negligit qui post lacrimas vite innocentiam non custodit. Lavantur quidam et mundi non fiunt. quia commissa flere non desinunt et rursus flenda committunt.

Bene orat qui mandata dei servat. et sacrificium salutare offert qui minus recte fidei deo exhibet. Talis deprecatio coram oculis domini invenit gratiam. quia bene operando servat iusticiam.

XXXV

C. xiiii

Quicquid bono animo non datur gratiam apud deum non meretur. Homo enim videt in facie. deus autem in corde.

Mistice primicie frugum. l. primo genitorum principia sunt bonorum operum. l. ipsa voluntas que prior est opere. Iudecimus vero offerendis denarius numerus perfectionem significat. quia usque ad ipsum numerus crescit. Iudecimus vero perfectionem operum nostrorum ad dominum referre precipimur. a quo et boni operis inicium et perfectio donatur.

Septies tantum. id est. vii. perfectam scilicet remunerationem. Septenarius. i. quia. vii. dona spiritus sancti demonstrat perfectus est. et quia interiorem et exteriorem hominis substantiam comprehendit. in ternario animam. in quaternario corpus. Unde: diliges dominum deum tuum ex toto corde tuo et cetera. corpus quod de. iiii. elementis constat. potest autem in septenario hominis renovatio figurari. quia corpore incorruptibilis et anima immortalis erit. per septenarium quoque presens vita designatur: sicut per octonarium futura. Unde: da partes. vii. nec non et. viii. quia septenario numero presens tempus volvitur: octavo vero die. i. dominico Christo resurgente: vitam nobis perpetuam designavit. perfectus quoque dicitur septenarius. quia ex primo pari. et impari conficitur quaternario. scilicet et ternario. et quia spiritus septiformis perficit quos replet ut. ne solum trinitatis noticiam. sed et. iiii. principalium virtutum operationem prebet.

Ad superiora respicit affirmans quod deus orationem humilium misericorditer exaudit. qui non cessant donec consolationem accipiant.

bene operando — et intus benivolendo.

minuas primicias manuum tuarum. In omni dato hylarem

hilarem

·n· datorem — diligit deus — quod dicit.

fac vultum tuum. et in exultatione sanctifica decimas tuas. Da altissimo

que ipsum

que — ab ipso est et bona — quod ab ipso sit.

secundum datum eius. et in bono oculo adinventionem facito manuum tuarum. quoniam retribuens dominus

quod intentione non vitio — laudis. — quod bonis. s. operibus tuis. est

eius

est. et septies tantum reddet tibi. Noli

vis — non accipit personam

offerre munera prava. non enim suscipiet illa. et noli

diviti. nec despicit personam pauperis.

Noli offerre. m. p. et cetera. apud dominum non est quantitas muneris nec persona potentis appetitur: sed dilectio et humilitas cordis. et ideo non debet offerre sacrificium de iniquitate: sed de iusto labore.

inspicere sacrificium iniustum. quoniam dominus iudex est. et non est apud illum gloria persone. Non

quod iustus

dominus. et iudex. dicitur. e. iii. v. e. — simplici. et anima de

accipiet dominus personam in pauperem. et deprecationem lesi exaudiet.

quo dicitur: — tibi derelictus est pauper — pupillo tu eris

adiutor.

et non despiciet preces pupilli.

quandam eius benedicens — bonum — pauperes — eius

nec viduam si effundat loquelam

saturabo panibus — quod de persecutione.

gemitus. Nonne lacrime vidue ad maxillam descendunt. et exclamatio eius super deducentem eas: a maxilla. enim ascendunt usque ad celum. et dominus exauditor non delectabitur in illis. Qui adorat deum in oblectatione suscipietur: et deprecatio illius usque ad nubes propinquabit. Oratio humiliantis se nubes

Nota de pupillo et vidua.

Nota de oratione.

penetrabit. et donec appropinquet: non consolabitur: et non discedet do
nec altissimus aspiciat. et dominus non elongabit. sed iudicabit in
iustos. et faciet iudicium. et fortissimus non habebit in illis pati
am. ut contribulet dorsum illorum. et gentibus reddet vindictam.
donec tollat plenitudinem superborum. et sceptra iniquorum con
tribulet. donec reddat hominibus secundum actus suos. et secundum opera
ade. et secundum presumptionem illius. donec iudicet iudici
um plebis sue. et oblectabit iustos misericordia sua. Speciosa
misericordia dei in tempore tribulationis.
quasi nubes pluvie in tempore sic
citatis. Miserere nostri deus omnium.
et respice nos. et ostende nobis lucem
miserationum tuarum. et immitte timorem tuum sup
gentes. que non exquisierunt te ut cognoscant quia non est
deus nisi tu. ut enarrent magnalia tua. Alleva manum
tuam super gentes alienas. ut videant potentiam tuam.
Sicut enim in conspectu eorum sanctificatus es in nobis. sic in conspec
tu nostro magnificaberis in illis. ut cognoscant te sicut et nos
cognovimus. quoniam non est deus preter te domine. Innova
signa et immuta mirabilia. Glori
fica manum. et brachium dex
trum. Excita furorem et effunde
iram. extolle adversarium: et afflige inimicum. Festi
na tempus. et memento finis. ut enarrent mirabilia tua. In ira

Sicut in siccitate pluvia est necessaria, sic in tribulatione dei misericordia.

Ex persona fidelium dirigit orationem ad dominum ut illos defendat et inimicos deprimat et digne effecti dominum agnoscant et idola deserant.

Cap. XXXVI

Nota. Miserere nostri deus omnium etc.

Glorifica manum etc. optat ut divina maiestas primatum et brachium dextrum id est per Christum. per quem antiqua mirabilia facta sunt. in novo tempore gratie. ut veteris legis et nove idem intelligatur auctor esse deus.

gehenne. q. i. clamat aiam suam p dei eam. q d. xpo n uult ponere aiam
flamme devoretur qui saluatur: et qui pessimant plebem
q eternam. q diabli. q persecutor
tuam: inveniant perditionem. Contere caput principum

Signat per aduentum xpi auferen
dum ee diablm de cordibus hoim.
Gn: cum fortis armatus custodit a
trium suum in pace sunt oia que
possidet.

q dei et ecce. q quia se tm immundo
inimicorum dicentium. non est alius
dnari. putant. q siunitate fidei. q fideles
preter nos. Congrega omnes tribus
degentibus quos signat iacob
iacob. ut cognoscant quia non est
q pdicet alys.
deus nisi tu. ut enarrent mag

Altu exurgens dne misereberis syon
q. t. m. e. q. u. e.

q usq in finem. q qi dr et heres. pris. q fidei. q ecce
nalia tua. et hereditabis eos sicut ab initio. Miserere plebi
q uendam. q fideles. xpi dm contem
tue, super quam inuocatum est nomen tuum. et isrl quem co

Expleta oratione contra peccatores. et cō
tra capita eorum diabli. orat sapientia pro sta
tu ecce et fidelium salute.

plantis. q cōsede fecisti. q a. xpo q e primogenitus mortuorum
equasti primogenito tuo. Miserere
et principes regni. tre
civitati sanctificationis tue. ierusalem
q eclam q
civitati requiei tue. Reple syon

Notitia scripture uel predicatur:
inenarrabilis uirtus dei.

q predicatur gaudium regni celestis.
inenarrabilibus uirtutibus tuis.
q miraclorum uirtutum.
et gloria tua populum tuum. Da testimo

Oms prophe incarnationis xpi dant
testimonium quod deus hō fieret
ecclam sibi desponsaret.

q ecce. q sicut fuimus facturam.
nium quia ab initio creature tue sunt.
creati in operibus bonis in xpo ihu.
et suscita prophetationes quas locuti sunt

Prophas aduentum xpi deprecantes.

Multi reges et prophe uoluerunt uidere
que uos uidetis et non uiderunt.

q sane uite.
in nomine tuo prophe priores. Da mercedem
q ad uentum filii tui expectantibus. q qui
cedem dne sustinentibus te. ut prophe
hoc pmiserunt. q aduenat
tui fideles inueniantur. exaudi
regnum t. f. u. tua.
orationes seruorum tuorum. Sed benedicti

Ordinem .s. tertium sacdocii quem dns
dedit populo suo. qm adimuit eum
xpo. qui est sacerdos magnus in eter
num scdm or. mel. qui nos fecit unum
regnum et sacerdotes deo nro. sed bndic
tionem aaron datur populo dei. qm
dirigitur in uiam iusticie. ut q. aa
ron figurauit in temporalibus sacrifici
is hoc impleat in spiritualibus euange
·liy

onem aaron da populo tuo. et dirige
q i salutem xpianam ppli. q gens
nos in uiam iusticie. ut sciant oms
q anime scta. s. et post oia scta.
qui habitant terram. quia tu es deus con

Post quam pdixit uocationem gentium
ad fidem xpi: premonet hic distan
tiam dogmatum. ut sicut guttur dis
cernit dulcem cibum et amarum: sic
uerace doctrinam discernant et fallacem.

qui preteritis temporibus et gratiam xpi sup ordinas
spector seculorum. Omnem escam man
futura
ducabit uenter. et est cibus cibo melior.

Orō de increde 2 cf.

fauces contingunt cibum ferre, et cor insensatum verba mendatia. Cor pravum dabit tristiciam, et homo peritus resistet illi. Omne masculum excipiet mulier, et est filia melior filio. Species mulieris exhylarat faciem viri sui, et super omnem concupiscentiam hominis superducit desiderium. Si est lingua curationis, est et mitigationis et misericordie. Non est vir illius secundum filios hominum. Qui possidet mulierem bonam inchoat possessionem. Adiutorium secundum illum est, et columpna ut requies. Ubi non est sepes diripietur possessio, et ubi non est mulier ingemiscit egens. Cui credit qui non habet nidum et deflectens ubicumque obscuraverit, quasi succinctus latro exiliens de civitate in civitatem?

Cap. XXXVII

Omnis amicus dicet: et ego amiciciam copulavi. Set est amicus solo nomine amicus. Nonne tristicia inest usque ad mortem? Sodales autem et amici ad inimiciciam convertentur. O presumptio nequissima, unde creata es cooperire aridam nequiciam et dolositate

Nonne

> Quia tota die meditatur iniusticiam et lingua eius concinnat dolos.

> Sermonem divinum qui animam fecundat.

> Nulla concupiscentia hominis huic desiderio potest comparari, quia fallax gratia et vana est pulcritudo. Mulier timens dominum ipsa laudabitur.

> Ex ignea quasi per pondus animas elevant et omnis concupiscentiam mitigat. Hec ecclesia fundat. Et desiderium est super omnem concupiscentiam hominis, quia ecclesia decor virtutum et pulcritudo doctrine.

> Quia distancia est in perfectu sancte et virtutum operatione. Differt enim stella a stella in claritate.

> Murus fidei qui scilicet predicatione fundatur.

> Quasi requiem et tutelam habet. Qui extra ecclesiam est, ubique per dogmata hereticorum vel philosophorum deflectens semper incertus erit, nec inveniet lumen veritatis.

> Semper diligencius respicit unum amicum et filium dicens, et non permanebit in die tribulationis.

> Detestatur presumptionem que malus se bonum esse simulat, cooperiendo aridam maliciam, in qua non est pinguedo caritatis vel misericordie.

Verus amicus toto animo diligit et oper
e proficit. Unde: non diligamus verbo
neque lingua, set opere et veritate.

Per singula non pro amicicia possunt intel
lis amicus heretici intelligi qui omnia
ficte faciunt. qui animarum consultores cum
sint, proditores. Unde: attendite a falsis
prophetis et cetera.

Socer qui a parte feminea est cogna
tus muliebrem et mutabilem osten
dit animum. Sicut et zelus qui prefertur est
animarum.

Adhuc docet cautelam omnem habendam
in suscipiendis amicis et consiliariis.
Multi enim se amicos et consiliarios fin
gunt et insidias tendunt. Unde Ieremias:
Unusquisque a proximo suo se custodi
at.

Diversas species consiliantium enumerat
in quibus plures personas notavit que a ve
ritate discordant. Unde precepit cum
talibus non esse consiliandum, quorum enim non
conveniunt corda et actus, consilium
periclitatur. Perpendenda est ergo
consiliarii prudentia, fides, voluntas
et religio.

[ipsum.] [falsus.]
tem illius. Sodalis amico coniocundatur
[voluptatis.]
in oblectationibus, et in
die tribulationis adversarius erit.
[commessationis.]
Sodalis amico condolet causa ventris,
et contra hostem accipiet scutum. Non
obliviscaris amici tui in animo
tuo, et non immemor sis illius in op
ibus tuis. Noli consiliari cum socer
o tuo, et a zelantibus te absconde
[q(uod) iustum est.] [amici et consiliarius unius]
consilium. Omnis consiliarius pro
[de mille.] [qui eligit facere quod]
dit consilium, sed est consiliarius
[deo] [placet, quod est] [consilium unicum a spiritu sancto infusum.]
in semetipso. A consiliario malo
serva animam tuam. Prius
scito que sit illius necessitas, et ip
[amico]
se in animo suo cogitabit, ne forte mittat sudem in terram,
et dicat tibi: Bona via tua est, et stet e contrario videre quid tibi eve
niat. Cum viro irreligioso tracta de sanctitate, et cum iniusto de
iusticia, cum muliere de his que emulatur, cum timido de bello,
cum negociatore de traiectione, cum emptore de venditione,
cum viro livido de gratiis agendis, cum impio de pieta
te, cum inhonesto de honestate, cum operario agrario de om
ni opere, cum operario annuali de consummatione anni, cum ser
vo pigro de multa operatione: Non attendas his in omni
[genus] [sancto semper servit.]
consilio. Sed cum viro sancto assiduus esto, quemcumque cog

XXXVII

scilicet talem.
nouis obseruantem timorem dei. cuius anima est secundum ani-
scilicet relinquens timorem dei. / custos. / scilicet quasi infidelis.
mam tuam. Qui cum titubauerit in tenebris non condoleb-
scilicet ante omnia / scilicet alius fide-
it tibi. et cor boni consilii statue tecum. Non est enim tibi aliud
lior
plus illo. anima uiri sancti annunciat aliquando uera. quam vii
scilicet philosophi liberalium artium scientia pollentes. scilicet tanquam magistri. / scilicet tanquam
circumspectores sedentes in excelsum ad spe-
speculatores subditorum
culandum. et in his omnibus deprecare altissi-
mum ut dirigat in ueritate uiam tuam. In prin-
scilicet cogitatio scilicet secundum quam locutio exterior et actio disponitur. ex habundan-
omnia opera uerbum uerax precedat te et
cia enim cordis os loquitur / scilicet omnia fac cum consilio / scilicet consilii
ante omnem actum consilium stabile. uer-
malum scilicet perpetrando mala / scilicet conscienciam scilicet uerba cordis. / scilicet consilium
bum nequam immutabit cor. ex quo partes .iiii. oriuntur. bonum
et remuneracio / certa. scilicet stipendium peccati mors. scilicet quasi [illegible] secreta cordis pandunt. mors [illegible]
et malum uita et mors et dominatrix illorum est assidua lingua.
scilicet in scriptura sacra. / scilicet quasi inde mercedem accipiet eternam / scilicet ad ostentacionem
Vir peritus multos erudiuit. et anime sue suauis est. qui sophisti-
et deceptionem. scilicet spiritus sanctus discipline effugiet fictum
scilicet uersutiam locutionis scilicet hereticam nequiciam dampnabit
ce loquitur odibilis est. in omni re defraudabitur. Non est illi data a
scilicet disputandi loquendi / scilicet dei / scilicet quasi fraudulentus / scilicet inde / scilicet remuneratione
domino gracia. omni enim sapiencia defraudatus est. Est sapiens anime
scilicet quasi que deo placita sunt mente tractat et quod profert lingua opere explicat. scilicet tanquam doctor scilicet sibi commissam
sue et fructus sensus illius laudabilis. Vir sapiens plebem suam
scilicet uerbo et exemplo scilicet scriptura uel predicacione / scilicet uel fideles
erudit et fructus sensus illius laudabiles sunt. Vir sapiens imple-
scilicet celestis mercedis / scilicet angeli uel anime sanctorum scilicet remuneratum scilicet cum dicetur euge euge serue bone et c.
bitur benedictionibus et uidentes illum laudabunt. Vita uiri in
scilicet celestis mercedis / scilicet sanctorum scilicet quasi sine fine cum deo regnabunt / scilicet predicator
numero dierum. dies autem israel innumerabiles sunt. Sapiens
scilicet subiecto / scilicet eternam scilicet remuneracionem accipiet
in populo hereditabit honorem. et nomen illius
scilicet proba scilicet
erit uiuens in eternum. Fili in uita tua temp-
scilicet uoluntatem anime tue. omnia autem probate. quod bonum est tenete
ta animam tuam et si fuerit nequam non des illi
scilicet caue scilicet serua ne uicius diffluat
potestatem. Non enim omnia in omnibus expedi-
scilicet uoluntatis scilicet uel actionis [illegible]
unt et non omni anime omne genus placet.
scilicet uile est
Noli auidus esse in omni epulacione et non
te effundas super omnem escam. In multis

Consiliatorum diuersitate
ostensa. adiungit quandam
humane sapientie excel-
lat sanctorum scientia a spiri-
tu sancto infusa

Quia de lingua predixe-
rat de bonis malisque docto-
ribus continuat

Presens uita hominum in
incerto non est apud de-
um. unde breues dies ho-
minis sunt numerus
mensium apud te est

Iuxta historiam parsimo-
niam laudat crapulam
uituperat que ad infirmi-
tatem perducit deuoran-
tem. Mistice uero admo-
net ut in temporalibus
simus temperantes [illegible]

Non de crapula.

enim escis erit infirmitas et auiditas appropinquabit usque ad coleram. Propter crapulam multi

mel inuenisti comede quod sufficit tibi et alibi. non plus sape quam oportet sapere.

XXXVIII

Prologus de medico.

obierunt. Qui autem abstinens est adiciet uitam. Honora medicum propter necessitatem. Etenim creauit illum altissimus. A deo est enim omnis medela et a rege accipiet donationem.

Corporalis uel spiritualis / Timiditas uel et celo

disciplina medici exaltabit caput illius.

et angelorum uel sanctorum / a domino

et in conspectu magnatorum collaudabitur.

et ad salutem hominum

Altissimus de terra creauit medicinam et uir prudens non abhorrebit illam. Nonne a ligno indulcata est aqua amara ad

peruenirent

agnitionem hominum uirtus illorum et dedit hominibus scientiam altissimus

se

honorari in mirabilibus suis. In his cu-

et sanat / hominum

rans mitigabit dolorem et unguentarius faciet pigmenta suauitatis et unctiones conficiet sanitatis. Et non con-

usque in finem mundi cum mortale hoc induerit immortalitatem medicamine tali medici / quando est absorbeb-

summabuntur opera eius. Pax enim dei

mors in uictoria / quasi assidue ora pro peccatis tuis

super faciem terre. Fili in tua infirmita-

in inferno nulla est redemptio / Noli desperare

te non despicias te ipsum sed ora dominum

ab infirmitate peccati et mente

et ipse curabit te. Auerte a delicto et dirige

ad bona opera

manus et ab omni delicto munda cor tuum. Da suauitatem et memoriam

deuotione caritatis

simulaginis et impingua oblationem

obediendo / doctori tuo

et da locum medico. Etenim illum dominus

in usus tuos / offensus in obediencia

creauit et non discedat a te quia opera

Discretos uult nos esse in omnibus quia opera dei bona sunt ualde. Unde non debemus ea spernere quia constat creatorem ad utilitatem nostram fecisse. Sunt corporales medici, sunt et spirituales. Corporales medici corpora, spirituales curant animas. Utrique ergo honorandi sed spirituales preferendi.

Nonne a ligno et cetera. Antiquam tangit historiam quod in deserto cum uenerunt filii israel ad aquam amaram. Sed deus ostendit lignum moysi quod immissum aquam indulcauit. Ubi iuxta historiam demonstratur lignum medicina indulcari aquas. Mistice autem aqua amara significat legem cui si confessio crucis et sacramentum iungatur potabilis efficitur.

Contrariis diuersas infirmitates opponunt medici diuersos cibos et potus emplastra et unguenta ut morbis conueniant medicamenta. Similiter faciunt medici spirituales.

Declina a malo et fac bonum et ab omni delicto munda cor tuum et non tantum corpus sed ut sis innocens manibus et mundo corde.

Panis et uini sacrificium in memoriam dominice passionis oblatum precipue curat uulnera animarum non solum uiuorum sed etiam mortuis ualde necessarium est.

Egritudines et molestie que diuine prouidentia dei immittitur ad probationem

eius sunt necessaria. Est enim tempus quando in ma
nibus eorum incurras: ipsi vero dominum depreca
buntur ut dirigat requiem eorum et sani
tatem propter conversationem eorum. Qui delinqu
it in conspectu eius qui fecit illum, in
cidet in manus medici. Fili in mortu
um produc lacrimas et quasi dira passus
incipe plorare, et secundum iudicium contege
corpus illius, et non despicias sepulturam
ipsius. Propter delaturam autem amare fer luctum illius uno die, et con
solare propter tristitiam. Et fac luctum secundum meritum eius uno die
vel duobus, propter detractionem. A tristicia enim festinat mors et cooperit
virtutem, et tristicia cordis flectit cervicem. In abductione perma
net tristicia, et substantia inopis secundum cor eius. Ne dederis in tristicia
cor tuum, sed repelle eam a te, et memento novissimorum. Et noli
oblivisci, neque enim est conversio, et huic nichil proderis, et te ipsum
pessimabis. Memor esto iudicii mei, sic enim erit et
tuum: Michi heri et tibi hodie. In requie mor
tui requiescere fac memoriam eius, et consola
re illum in exitu spiritus sui. Sapientiam scribe in
tempore vacuitatis, et qui minoratur actu
sapientiam percipiet. Qua sapientia replebitur
qui tenet aratrum, et qui gloriatur in iaculo,
stimulo boves agitat, et conversatur in operi
bus eorum, et enarratio

vel emendationem vitiorum. Vel ad
dampnationem reproborum, qui scilicet delin
quit in conspectu eius qui fe
cit eum, incidet in manus me
dici iustum est enim ut qui man
data dei contempnit, castiga
tus humilietur et opem
querat quam negligebat spiri
tualis quoque medici. Tempus que
runt medicandi, et instanter
dominum deprecantur ut diri
gat opera eorum et refrigerium
prestet infirmantibus.

Quia hic incipit et in futura pena
durabit propter diffidentiam superne
consolationis.

Quia qualis exstiteris
talis ante iudicem stabis,
ut recipias secundum opera
tua.

Admonitio bonorum
patrum ut filii preparent sibi viaticum
bonorum operum.

Quasi ergo cautus esto
in omnibus ne forte
in obitu proximi plus
equo doleas.

Quasi mortuum et
memoriam continu
o conserva, id est cum fide et
spe conforta ne in ul
timo articulo deficiat.

Predicatores sanctos signifi
cat qui omni tempore docendo exhortando auditores suos

vel tristicia

instruunt ut interiores hominis vi-
rtutem eliciant et animam humanam
ad ymaginem dei reforment. Unde
ut sapiens architectus fundamen-
tum posui et alibi filioli mei quos
iterum parturio donec formetur in vobis Christus. Quot
species virtutum sunt tot operatio-
nes et documenta mentibus electorum
doctores imprimunt.

Ordo predicatorum per diversa officia
ministerium suum agunt, doctrinam
secundum auditores temperant, qui
fragiles et infirmos verbis et exem-
plo formant ut vasa in honorem
perficiant.

Cum presentis vite volubilitatem
conversationem per vestigia bonorum
operum subiectis ostendit immutabi-
lem.

Quia multis exemplis et catholice
doctrine verbis infirmos roborat qui-
bus humilitatis et mansuetudinis
prebet exempla, et cordis intentio-
nem exponit ut quicquid asperum
est in moribus subditorum lenita-
tis sue levat documentis, et ad hoc
vigilat ut in fornace cordis operatio-
nem discipulorum igne solidet caritatis.

super bos
eius in filiis taurorum. Cor suum dabit ad
ut extirpet vicia plantet virtutes
versandos sulcos et vigilia eius in sa-
feminarum quia virtutis sexus curam suscepit
gina vaccarum. Sic omnis faber et
architectus qui noctem tamquam diem
transigit, qui sculpit signacula sculp-
tilia et assiduitas eius variat picturam. Cor suum dabit in si-
qui spiritalia arma fabricat
militudinem picture et vigilia sua perficit opus. Sic faber fer-
Ordo predicantium — durum presentis vite laborem — tribulatio
rarius sedens iuxta incudem et considerans opus ferri. Vapor
et persecutio mundi — vel generat — eductus
ignis urit carnes eius et in calore fornacis concertatur. Vox
principium inceptum vel tormentorum — electarum animarum
mallei innovat aurem eius et contra similitudinem vasis oculus eius.
cor suum dabit in consummationem operum et vigilia sua orna-
animarum
bit in perfectionem. Sic figulus sedens ad opus suum convertens
commissi officii
pedibus suis rotam, qui in sollicitudine po-
situs est semper propter opus suum
et in numero est omnis opera eius. In brach-
io suo formabit lutum et ante pedes su-
os curvabit virtutem suam. Cor suum
dabit ut consummet linitionem et vigilia
doctores ecclesie
sua mundabit fornacem. Omnes hii in
operibus bonis
manibus suis speraverunt et unusquisque
spiritus sancti distributione qui dividit singulis prout vult
in arte sua sapiens est. Sine his omni-
donis spiritualibus — ecclesia — et fideles in ea
bus non edificatur civitas et non inha-
vel de virtute in virtutem — celestem aulam — et sunt
bitabunt nec inambulabunt et in ecclesiam non transilient. Super
his cathedram honoris predicatores non habent nec legis intellectum nec digne docere possunt aut
sellam iudicis non sedebunt et testamentum iudicii non intelli-
aliquid bonum agere — et sunt ~~in parte~~ apte
gent neque palam facient disciplinam et ~~in~~ iudicium et in parabo-
corporalem scilicet — vel consummabunt
lis non invenientur. Sed creaturam confirmabunt et deprecatio

eius

// Sollicitudine

// palam

illorum in operatione artis accommodantes animam suam et conquirentes in lege altissimi. Sapientiam omnium antiquorum exquiret

sapiens et in prophetis vacabit. Narrationem virorum nominatorum

conservabit et in versutias parabolarum simul introibit. Occulta

proverbiorum exquiret et in absconditis parabolarum conversabitur.

In medio magnatorum ministrabit et in conspectu presidis apparebit. In terram alienigenarum gentium transiet. bona enim et

mala in omnibus temptabit. Cor suum tradet ad vigilandum

diluculo ad dominum qui fecit illum et in conspectu altissimi deprecabitur. Aperiet os suum in oratione et pro delictis suis deprecabitur.

Corporis sequitiem s. repellens vitium et per fectionem operum suorum deo commendat

Si enim dominus magnus voluerit, spiritu intelligentie

replebit illum et ipse tamquam imbres mittet

eloquia sapientie sue et in oratione confitebitur domino.

et ipse diriget consilium eius et disciplinam et in absconditis

suis consiliabitur. Ipse faciet disciplinam doctrine sue et in lege palam

testamenti domini gloriabitur. Collaudabunt multi sapientiam eius

et in seculum non delebitur. non recedet memoria eius et nomen eius

requiretur a generatione in generationem. Sapientiam eius enarrabunt

gentes et laudem eius enuntiabit ecclesia. Si permanserit nomen

eius derelinquet plus quam mille et si requieverit proderit illi.

Christi cuius sunt membra a quo habent omnia que est virtus ecclesie patris

adhuc consiliabor ut enarrem ut furore enim re

pletus sum. in voce dicit. Obaudite me divini

fructus et quasi rose plantate super rivos aquarum

Intelligite doctrinam meam mentes electorum per baptismum gratie et fructum maturum facite in decursu mortalis vite

fructificate. Quasi libanus odorem suavitatis habete. Florete flores quasi lilium. date odo

Capitulum XXXIX

Nota. Sapientiam omnium antiquorum etc.

Nota. Justus cor suum tradet etc.

rem et frondete in gratiam. et collaudate canticum et benedicite dominum in operibus suis. Date nomini eius magnificentiam et confitemini illi in voce labiorum vestrorum in canticis labiorum et cythara. et sic dicetis in confessione. Opera domini universa bona valde. In verbo eius stetit aqua sicut congeries et in sermone oris illius sicut exceptoria aquarum. quoniam in precepto ipsius placor fit et non est minoratio in salute illius. Opera omnis carnis coram illo, et non est quicquam absconditum ab oculis eius. A seculo usque in seculum respicit et nichil est mirabile in conspectu eius. Non est dicere quid est hoc aut quid est illud. omnia enim in tempore suo querentur. Benedictio illius quasi fluvius inundabit. et quomodo cataclismus aridam inebriavit sic ira ipsius gentes que non exquisierunt eum hereditabit. quomodo convertit aquas in siccitatem et siccata est terra. et vie illius viis illorum directe sunt. Sic peccatoribus offensiones in ira eius. Bona bonis creata sunt ab initio, sic nequissimis bona et mala. Initium necesse

Interlinear glosses: fructificate; sic. diate canticum laudis; bene conversantes predicate eius potentiam ut luceat opera vestra coram hominibus; laudando; predicationem; in canticis qui verbis et factis benedicite dominum. confitemini domino in cythara; corporalia et spiritualia; vidit deus cuncta que fecerat et erant valde bona; in filio; spe; dixit et facta sunt; pax ecclesie; prestans dat salutem; aque vive super; timentes se verbi flumina fluent aque vive; diluvium in diebus noe; iram; incredulas; legem eius et mandata perscrutando; domini; qui retribuit eis secundum opera eorum; vie enim domini iudicia; crucie illorum opera; vite eterne; vite eterne; superbientium; perseverantium; per dei gratiam; sos sugillat

Confitemini domino in cythara. cythara est lignei ventris in imo concavitas que sursum cordarum fila transmittens percussa dulcissime sonat. cithara dicta quia iterato ne cita percussa. huic comparantur opera que de terrenis rebus ad superna gratiam extenduntur. ut esurientem pascere. nudum vestire. et que dei amore fiunt. psalterium vero decacordum est. quod altum in superioribus habet verbum ad inferiora descendunt fila canora cum precepta decalogi aptantur que secundum formam psalterii de supernis ad nos conveniunt.

alnū

prescientia

Prescientia dei omnia antecedit. et quicquid fit temporaliter ei sine tempore presens est. nichil ergo novum neque mutabile est in conspectu eius.

Prohibet nos esse curiosos et perscrutari que scire non convenit. omnia enim in tempore suo manifestabuntur cum illuminabit dominus abscondita tenebrarum et manifestabit consilia cordium.

Ante diluvium fructu terre naturali cibo nutriebantur homines nec dum erant concesse carnes.

Quoniam congregavit aquas et apparuit arida et fecit firmamentum in medio aquarum ne laberentur extra ordinem suum. vel quia aque maris rubri fuere quasi pro muro a dextris et a sinistris. vel aqua per secunda dei dispensatione restringitur.

Sicut post diluvium effusione aque recedebant ut appareret arida et germinaret sic post extinctionem impiorum datur electis facultas fructificandi.

C. xl.

rei vite hominum, aqua, ignis et ferrum, sal, lac et panis simi-
lagineus et mel et botrus uve et oleum et vestimentum. Hec omnia
sanctis in bona, sic et impiis et peccatoribus in mala converten-
tur. Sunt spiritus qui ad vindictam creati sunt, et in furore suo
confirmaverunt tormenta sua. Et in tempore consummationis
effundent virtutem, et furorem eius qui fecit
illos effundent. Ignis, grando, fames et mo-
rs, omnia hec ad vindictam creata sunt. Bestia-
rum dentes et scorpii et serpentes et rumphea
vindicans in exterminium impios. In manda-
tis eius epulabuntur, et super terram in necessitate
preparabuntur, et in temporibus suis non preteribunt
verbum. Propterea ab initio confirmatus sum, et con-
siliatus sum et cogitavi et scripta dimisi. Omnia
opera domini bona, et omne opus sua hora subminis-
trabit. Non est dicere: hoc illo nequius est; omnia enim
in tempore suo comprobabuntur. Et nunc in
omni corde et ore col-
laudate et benedicite
nomen domini. Occu-
patio magna creata
est omnibus hominibus, et iugum grave super filios
Adam, a die exitus de ventre matris eorum usque
in diem sepulture in matrem omnium. Co-
gitationes eorum et timores cordis, adinventiones
expectationis et dies finitionis, a presidente

Qui per nequitiam suam et seductionem humani generis eterna supplicia sustinebunt.

Quia vindictam dei contra se provocare non timent.

Omnia homini ante peccatum obediebant, post peccatum vero pugnat contra eum orbis terrarum. Unde fames et mors et mille pericula mortis, bestie quoque contra eum seviunt, et rumphea celestis vindicte.

Quia iuxta supernam sententiam in tempore oportuno digna ultio peccatores vastabit. Unde: inebriabo sagittas meas sanguine et gladius meus devorabit carnes.

Ad superiora respice ubi ait: non est dicere quid est hoc et cetera. Videt enim in tempore incomprehensibilia dei iudicia et investigabiles vias, nec audet sibi aliquid temere loqui vel scribere super temporis de hiis disputationem, sed modum divino consilio manifestum dimisit. Unde addit: omnia opera domini bona.

Et innuat mala que homo pro peccatis sustinet.

Quasi: ne dicas priora tempora meliora fuere quam nunc sunt. Virtutes faciunt dies bonos, vicia malos.

Hic scilicet dum expectat mortem affligitur et in die finitionis eternam sententiam pro meritis accipiet.

XL

activi et iustus … iudex
super sedem gloriosam usque ad humiliatum in terram et cinerem, ab
eo qui utitur iacintho et portat coronam usque ad eum qui coopi-
lino … iracundia s. prave … quibus nullus … ordo sed semper … nisi horror
tur lino crudo: furor, zelus, tumultus, fluctuatio et timor mor-
iudicis … perpetuum incendium … quibus nulla pax nulla doloris mitigatio … remunerationis quando corpo-
tis, iracundia perseverans et contentio, et in tempore refectionis in
re conditio in cubili sepulchri anima deputatur penis
quia longe aliter sentit ibi de factis suis
cubili somnus noctis immutat scientiam eius. Modicum

Quia caro mortua insensibilis ad tempus requiescere videtur, anima iam sentit dolorem, et post resurrectionem cum corpore suo in perpetuum luet eternis.

Ideo mali cruciabuntur in pena, quia in tempore sibi dato ad penitentiam peccare non desinunt, estimantes in prosperitate, qui somnio delusi tempus esse pacis non belli, cum hominum presens vita certamen dicatur, ut per bonum certamen perveniat ad beatitudinem. In tempore quoque salutis sue, dum esset ei tempus acceptabile, exsurrexit in superbiam, cupiditate et vanitatum rerum estuans sine omni timore dei contra omnem hominum conditionem nobilium s. et ignobilium.

Peccanti hominum multiplex pena deputata est, ut correctus peniteat et deinceps caveat; si quis negligit et in peius proficit, inducit deus diluvium orbi, ut hominem deleret quem creavit ad comparationem. Non futura pene nichil est quod homo patitur in presenti.

Incipiant germinare si fluctuant in temptatione, et subito crescit ad primum persecutionis estum.

tamquam nichil in requie, et ab eo in somp-
nis quasi in die respectus. Conturbatus
est in visu cordis sui tamquam qui evase-
rit in die belli. In tempore salutis sue ex-
surrexit et admirans ad nullum timorem.
Ideo talia
cum omni carne ab homine usque ad pecus,
s. peccatores
et super peccatores septuplum. Ad hec
mors, sanguis, contentio et romphea, oppres-
siones et fames et con-
tritio et flagella. Super i-
niquos creata sunt hec om-
nia, et propter illos factus est
homines … diluvium
cataclismus. Omnia que
cita est in terram ibit
de terra sunt in terram con-
sicut … exeunt
vertentur, et aque omnes
flumina illuc revertuntur
in mare convertentur.

Plena s. afflictionum dicta venietur ut qui in presenti vita que per septenarium discurrit peccare non cessant sine fine crucientur.

Opera s. peccatorum superne mercedis fructum non acquirunt, sed penarum interitum.

Dulcis est somnus operanti sive parum sive multum comedat.

questus s. s. per avaritiam collectus … quelibet … quia preterit mundus et concupiscentia eius … i. vinces fidei que …
Omne munus et iniquitas delebitur, et fides in seculum stabit. Substantie iniustorum
per dilectionem operatur … velociter dissipabuntur … quasi tonitruum avari tumultuantur … thesaurus eorum
sicut fluvius siccabuntur, et sicut tonitruum magnum in pluvia
cito defluit … ad recipiendum … avarus … precepta dei qui ait non concu-
personabunt. In aperiendo manus suas letabitur; sic prevari-
pisces rem proximi tui … vacuus omnibus bonis … sepe videmus progeniem impiorum
catores in consummatione tabescent. Nepotes impiorum non
cito deficere maxime cum filii imitantur iniquitatem patrum.

multiplicabunt ramos et radices inmunde super cacumen petre sonant. (gl.: elurciam cordis que ad tempus ... / Cupiditas fenum quod)
super omnem escam viriditas et ad horam fluminis ante omne (gl.: dic et in tempore tempestatis ... Cum aquam)
fenum evelletur. Gratia sicut paradisus in benedictionibus et miseri (gl.: prius quam evellatur exarvit / fructificat scilicet diversas species virtutum / et que super habundat in fidelibus / Beati misericordes)
cordia in seculum permanet. Vita sibi sufficientis operarii condulca (gl.: quoniam ipsi misericordiam consequentur / ex bono scilicet et utili labore mercedes eterna compensabitur)
bitur et in ea invenies thesaurum. Edificatio civitatis firmabit nomen (gl.: celestis renuntiationis / constructio bonorum operum)
et super hanc mulier inmaculata computabitur. Vinum et musica (gl.: quia preminet ... et innumerabilia merita super virginitas / fervor sciencie legis letificat)
letificant cor et super utraque dilectio sapientie. Tibie et psalterium suavem faciunt melodiam et super utraque lingua (gl.: evangelicae / predicatio)
suavis. Gratiam et speciem desiderabit oculus et super (gl.: apostolica)
hec virides sationes. Amicus et sodalis in tempore (gl.: societas ... prior)
convenientes et super utrosque mulier cum viro. (gl.: partium precedit)
Fratres in adiutorium in tempore tribulationis
et super eos misericordia liberabit. Aurum et argentum (gl.: gloria redemptionis / humanum genus)
et constitutio pedum et super utrumque consilium
beneplacitum. Facultates et virtutes exaltant
cor et super hec timor Domini. Non est in timore Domini
minoratio et non est in eo inquirere adiuto
rium. Timor Domini sicut paradisus benedictionis
super omnem gloriam operuerunt illum. Fili in tempo (gl.: eternam ... pregnans / pigritiam locutus)
re vite tue ne indigeas. Melius est enim mori quam (gl.: ... corporali morte)
indigere. Vir respiciens in mensam alienam
non est vita eius in cogitatione victus. Alit enim ani (gl.: spiritualis ... date nobis de oleo)
mam suam cibis alienis. Vir autem disci (gl.: vestro quia lampades nostre extinguuntur)
plinatus et eruditus custodiet se. In ore inprudentis (gl.: eruditione divina / ... tempus ...)
tis conculcabitur inopia et in ventre eius ignis ardebit. O mors (gl.: cui placet ociose torpere nec proximus)
(gl.: docendo prodesse tandem doloribus infertur et sera penitencia estuabit.)

Xpianum id est christianum se esse probat qui Xpisti mandata credit et facit.

Hec naturaliter mulcent et exhilarant animum sed dilectio sapientie et lingua suaviter docens multo plus confortat intellectum.

Ornatum scilicet templi et cultus diversitatem que populus prior sub lege habuit predicatione evangelii in orbe seminata bonorum operum amore excellit.

Divicie date a Domino in tempore legis roboraverunt corda antiquorum quibus dictum est Si volueritis et audieritis me bona terre comedetis. Sed excellit timor Domini voluntaria paupertas ecclesie Xpisti hec et omnis facultates mundi. Unde Beati pauperes spiritu quoniam ipsorum est regnum celorum.

Stultum est enim ociantem de alieno labore incedentem querere. Recipiet enim unusquisque secundum opera sua

e. no.

XLI

Qui prosperitatem mundi et diuitias amat. amara est illi mors corporalis quia future uite gaudia negligit.

quam amara est memoria tua homini in-
iusto et pacem habenti in substantiis suis:
uiro quieto et cuius uie directe sunt in omnibus et adhuc ualenti acci-

Thomus. Xa … iudicium mortis quia per ipsam transeunt ad eternam uitam. Et egenus subsidiis

pere cibum. O mors bonum est iudicium tuum homini indigenti et qui

Et non presumenti esse … Vnde deficiens abraham mortuus est in senectute bona

minoratur uiribus defecto etate et cui de

Et mandatis domini implendis uel proximis iuuandis

omnibus est cura et incre-

Et mundi que stulticia est apud deum

Et qui non consentit heretica … heretorum.

dibili qui perdit sapientiam. Noli metuere iudicium mortis. Memen-

Et temporalis

to que ante te fuerunt et que superuentura

Quasi potius eum time qui potest animam et corpus perdere in gehennam.

Et temporalis mortis … Commune est omni carni nec

sunt tibi. hoc iudicium a domino omni carni et

quisquam euadere potest etiam si centum aut mille annos uixerit aut ultra. Vnde quis est homo qui uiuet et non uidebit mortem

que superuenient tibi in beneplacito altissimi siue x. siue c. siue

Et in inferno nichil prodest confessio. Vnde in inferno autem quis confitebitur tibi. Et abhominabiles sunt filii peccatorum qui impios patres imitati sunt. Vnde subdit qui conuersantur secus domos impiorum

mille anni. Non est enim in inferno accusatio uite. Filii abhomi-
nationum fiunt filii peccatorum et qui conuersantur secus domos

Et Vnde euellet te et emigrabit te de tabernaculo tuo et radicem tuam de terra uiuentium

impiorum. Filiorum peccatorum peribit hereditas et cum semine illorum

Et qui male filios nutrit uel exemplo perdit reus est eorum perditionis uel qui mala opera … uel qui mala opera de … uoluntate … Et sequitur dampnabitur pro eis

assiduitas obprobrii. De patre impio queruntur filii quoniam propter
illum sunt in obprobrio. Ve uobis uiri impii qui

Superioribus … de quibus de morte temporali disputauit. quia sicut homo de terra creatus per peccatum originali in terram redit quia uiuus in corruptione surrecturus. sic impii per peccatis suis maledicti in eternam perditionem cum corpore et anima ibunt.

Et erre et in iniquitatibus

dereliquistis legem altissimi et si nati fu-

conceptus sum et cetera. Et non renati per gratiam

tis in maledictione nascimini et si mortui fu-

Et tre maledicti in ignem eternum

eritis in maledictione erit pars uestra. Omnia que
de terra sunt in terram conuertentur: sic impii a ma-

Vnde qui lugent quoniam ipsi consolabuntur. Et sapientum qui diuinis … obediunt mandatis

ledictione in perditione. Luctus hominum in corpo-
re ipsorum nomen autem impiorum delebitur. Curam habe

Et uel mundo

de bono nomine. hoc enim magis permanebit ti-

Vnde bene et religiose uiuas. Sic autem acquiretur bonum nomen. Melius est nomen bonum quam diuitie multe.

bi quam mille thesauri magni et preciosi. Bo-

Et erit … Et eternorum. Vnde longitudine dierum adimplebo

ne uite numerus dierum. Bonum autem nomen

Merces bone uite et bone fame permanebit in eternum.

eum … Et morum … Et pacem sectamini

permanebit in eternum. Disciplinam in pace con-

Et non sufficit bene uiuere nisi studeatis posse uos alios docere.

seruate filii. sapientia enim abscondita et thesaurus

Qui abscondit frumentum maledicetur in populis benedictio autem super caput uendentium.

Nota de maledictione malorum.

Nota de sapientia.

ul occult(us)
inuisus que utilitas in utrisque? Melior est

(gloss: qui s(cilicet) uaniloquium et prauam doctrinam deuitat · Cue(n)i)

(gloss: qui tacuit)
or est homo qui abscondit stulticiam su-

(gloss: anima que breue facit impugnabi(lem))
am, quam homo qui abscondit sapiam
suam. Verumtamen reuertimini in his que pre-
dunt de ore meo. Non est bonum omnem
(gloss: Cui tamen non omnia)
reuerentiam obseruare, et non omnia
(gloss: omnibus conueniunt; aliis deficiunt que aliis proficiunt. sibilus equos mitigat, catulos instigat)
in omnibus bene placent in fide. Erubescite a
(gloss: Deo · Ecclesia · ydolatrie uel heretice secte · Coram)
patre et matre de fornicatione, et a pre-
(gloss: oculis dei · sponsionis nostre in baptismo promisse)
dente et a potentate de mendacio, a princi-
(gloss: angelorum et plebe sanctorum)
pe et a iudice de delicto, a sinagoga et
plebe de iniquitate, a socio et amico de
iniusticia, et de loco in quo habitas, et de furto.
de ueritate dei et testamento, de discubi-
tu in panibus, et ab obfuscatione dati et
accepti, a salutantibus de silencio, a re-
spectu mulieris fornicarie, et ab auer-
(gloss: non communicando indigenti)
sione uultus cognati. Ne auertas faci-
(gloss: cuilibet · pecuniam)
em a proximo tuo, et ab auferendo partem
(gloss: non mutando eloquencia · doctrinam)
et non restituendo. Ne respicias mulie-
(gloss: heretici qui alienus a fide et religione)
rem alieni uiri, et ne scruteris ancillam
(gloss: delectatione instando · caue)
steteris eius. neque ad lectum eius. ab amicis de
sermonibus improperii, et cum dederis ne im-
properes. Non duplices sermonem auditus
de reuelatione sermonis absconditi.
et eris uere sine confusione, et inuenies gratiam

Quia bonum nomen et bonam
uitam utilem esse predixit et occul-
tantes sciam reprehendit, suadet
ut reuertantur ad studium doce-
di, quia non est bonum irreueren-
tem et inobedientem esse suo doc-
tori uerbo et animo irreueren-
ti et infructuoso ne tradas me domine.

Ab eo qui est iudicaturus uiuos et
mortuos

Iuxta litteram nos instruit ut
a uiciis caueamus et uirtutibus
operam demus, ne spretis melioribus
eligamus peiora, que sequitur
confusio sempiterna.

¶ No. bn.

Cum angeli colligent de ecclesia om-
nia scandala et reprehendent in-
iustos de iniusticia sua, tunc mani-
festabitur qui contra ueritatem et
testamentum dei in tabernaculo
ecclesie dolose egit uel furtum commisit.
ille quoque arguetur qui commessa-
tionum et ebrietati incubuit, et qui
auare rapuit uel non erogauit
que a deo accepit. ille quoque confundetur
qui talentum uerbi abscondit, et qui
uultum conuertit a fratribus suis et
fornicationibus hereticorum se miscuit.

Cupiditatem carnalem que debet
sub esse spiritui hanc non debemus scru-
tari et suggestionibus eius subici.

Sub audis abstine uerbo ne mollis
aris amico tuo malum cum inter ha-
beat fiduciam, id est iniustica uerba leg-
is noli maculare sermone peruer-
si dogmatis uel simplicem fidei ueri-
tatem uertere in errorem.

Datum obfuscat qui imperat
imitare deum qui dat affluenter et
non improperat.

XLII

Prohibet de occulto cordis bonum
et malum simul dicere uerbo, numquid
fons de eodem foramine emanat
dulcem et amaram aquam.

que cavenda sunt vel dicere posui.

in conspectu omnium hominum. ne pro his omnibus confundaris et ne

non accipiens personam nec munera i. e.

accipias personam ut delinquas. de lege altissimi et testamento. de iudicio iustificare impium. de verbo sociorum et viatorum et

ne confundaris sub auditis falsa et inepta loquens

vel aliquid fraudis ingerens

de datione hereditatis amicorum. de qualitate statere et ponderum. de acquisitione multorum et paucorum. de corruptione emptionis et negociatorum. et de multa disciplina filiorum et servo pessimo latus sanguinare. Super mulierem nequam bonum est signum. ubi manus multe sunt claude et quecumque trades numera et appende. datum vero et acceptum omne describe. de disciplina insensati et fatui. de senioribus qui iudicantur ab adolescentibus. et eris eruditus in omnibus et probabilis in conspectu omnium virorum. filia patris abscondita est vigilia et sollicitudo eius auferet somnium ne forte in adolescentia sua adultera efficiatur et cum viro commorata odibilis fiat. ne quando polluatur in virginitate sua et in paternis suis gravida inveniatur. ne forte cum viro commorata transgrediatur.

heretici — catholice fidei quod pravitatis

eius — super

ecclesia vel ecclesia — fidelium vel credentium — ipsi

Que diligentem magistri querit custodiam si ii. dimittitur

Quantum ypocrisis et dolus domino displiceat ostenditur. Vnde alibi statera dolosa abhominatio est apud dominum et pondus equum voluntas eius: qui aliter causam pauperis quam potentis librat vel sua errata leviora quam aliorum putat vel qui imponunt in humeros hominum honera importabilia vel qui bona in publico mala in occulto agit abhominabilis est domino.

Admonet ubi diverse voluntates spirituali lucro inhiantes caute esse dispensandum. alii enim temptandi alii discendi voto querunt verbum. sed non omnia omnibus conveniunt.

Significat servum qui verbis non corrigitur verberibus esse cohercendum. servus quippe vitiorum severa disciplina corrigendus est.

Mistice filia patris est anima patris vel viri fidelis vel ecclesia credentis populi doctori et strenuo commendata qui pro ea pugil et sagax est in omnibus. ne cum rudis est in fide et scientia adultera fiat hereticorum versutia et odibilis viro suo de quo dicitur despondi enim vos uni viro virginem castam exhibere. ne sub regimine eius fiat errore gravida vel transgrediatur legem dei facta sterilis in operibus bonis.

Qui congrua disciplina unumquemque arguit eruditum se et probabilem doctorem in conspectu sanctorum ostendit. nec etas iuvenilis in doctore despicienda est quam vita et discretio commendat. vnde adolescentiam tuam nemo contempnat.

Monet ad literam parentes sobolis sue curam gerere et cum disciplina nutrire ne lascivie et voluptati frena relaxent. Vnde alibi non des potestatem filio tuo in iuventute sua et cetera.

Vbique secunda est equitas et observanda regula statere et ponderum. scilicet ut faciam iustum lucrum sive multum sive parvum. nec circumveniamus fratrem in emptione. subiectos quoque cum discretione discipline regamus.

aut certe filius efficiatur. Super filiam luxuriosam confirma custodiam, ne quando faciat te in obprobrium venire inimicis, a detractione in civitate et abiectione plebis, et confundat te in multitudine populi. Omni homini noli intendere in specie, et in medio mulierum noli commorari. De vestimentis enim procedit tinea, et a muliere iniquitas viri. Melior est iniquitas viri quam mulier benefaciens, et mulier confundens in obprobrium. Memor ero igitur operum domini, et que vidi annuntiabo. In sermonibus domini opera eius. Sol illuminans per omnia respexit, et gloria domini plenum est opus eius. Nonne dominus fecit sanctos enarrare mirabilia sua, que confirmavit dominus omnipotens stabiliri in gloria sua. Abyssum et cor hominum investigavit, et in astutia eorum excogitavit. Cognovit enim dominus omnem scientiam, et inspexit in signum evi, annuntians que preterierunt et que superventura sunt, revelans vestigia occultorum. Et non preterit illum omnis cogitatus, et non abscondit se ab eo ullus sermo. Magnalia sapientie sue de-

decorem post puritatem cordis et corporis servare

Hucusque de divinis rebus disputavit et moralia tenuit singulorum opportune describens varias virtutum et vitiorum species. Exhinc ad laudem creatoris et predicationem operum eius se convertit et precipua patrum fortia facta describit.

Christus dixit et facta sunt

Quia non est ulla creatura invisibilis in conspectu eius.

sue voluntati doctorem confundit et in multitudine populi. Erubesce facere unde periculose tibi ministrat cuius vultum frequenter attendis. Flammam impudicam oculi non norunt anime pulcritudinem considerare set corporum.

Mulier autem sexus fragilis sicut hic: misit deus filium suum factum ex muliere. Aut infirmitatem sicut hic: homo natus de muliere brevi vivens tempore. In hoc loco fortis et discretus vocatur vir. Mulier mens infirma et indiscreta. Et sepe contingit ut discretus labatur in culpam, infirmus exhibeat operationem bonam, sed indiscretus de bonis suis superbiens gravius cadit. Discretus penitens ad discretionis regulam redit et de casu fortius et cautius agit. Sepe enim culpa fortium fit occasio virtutis, et virtus infirmorum occasio peccati. Hec mulier confundit in obprobrium, que res confusione dignas gerit.

Quia omnes etates mundi presentes sunt ei apud quem nichil preteritum, nichil futurum est; ipse solus revelat mistice, nam qui scit singulorum corda, qui omnis cogitatus et sermones inspicit. Omnia nuda et aperta sunt oculis eius.

Quando prophetis et apostolis sacramentum consilii sui absconditum a seculis et generationibus fidelibus revelavit. Ipse enim est ante omnia et post omnia, cui nichil additur vel minuitur.

Tamquam scintillam in opera dei consideramus, quia vix parvam notitiam inde percipimus.

Qui edunt me adhuc esurient et qui bibunt me adhuc sicient.

Creatori cui nichil perit cui omnia ... plurima ...

ornavit qui est ante seculum et usque in seculum neque adiectum est neque

vel quis consiliarius eius fuit — *quam perfecta vel perfecti sunt celi et terra et omnis ornatus eorum*

minuitur et non eget alicuius consilio. Quam desiderabilia sunt omnia opera eius et tamquam scintillam que est considerare. Omnia hec

quia in veritate eius universa sunt posita

vivunt et manent in seculum et in omni necessitate omnia obaudiunt

vel iudices divine rei publice

ei. Omnia duplicia unum contra unum et non fecit quicquam deesse.

vel secundum quod utilia sunt — *et quis satiabitur videns gloriam eius*

Uniuscuiusque confirmabit bona et quis sciens confirmabit

XLIII

fortitudinem eius. Altitudinis firmamentum pulcritudo eius est species celi in visione glorie.

vel in principio incarnationis — *vel regnum dei* — *vel ubi casus terrenus est*

Sol in aspectu annuntians in exitu vas admirabile opus excelsi. In meridiano exurit terram

et est

et in conspectu ardoris eius quis poterit sustinere?

quia supplicia gehenne preparat peccatoribus

Fornacem custodiens in operibus ardoris. Tripliciter sol exurens montes radios igneos exsufflans et refulgens radiis suis obcecat oculos. Magnus

vel dispensationem incarnationis ut superbi confunderentur humiles sanctificati exaltarentur

dominus qui fecit illum et in sermonibus eius festinavit iter. Et luna in omnibus in tempore suo ostensio temporis et signum evi. A luna signum diei festi luminare quod minuitur in consummatione. Mensis secundum nomen eius est crescens admirabiliter in consummatione. Vas castrorum in excelsis

Ita ordinavit deus omnia ut que sibi videntur esse contraria conveniant ut elementa vel iiii tempora.

Pulcritudo firmamenti est per claritatem syderum potentiam ostendit creatoris sed magis decor ecclesie in virtutibus et miraculis sanctorum excellentiam manifestat redemptoris qui splendore suo illustrat credentes et ardore iudicii punit peccatores. Unde subiungit sol in aspectu etc.

Nullus corporeis oculis divinitatis splendorem potest sufferre. Unde non videbit me homo et vivet.

Quia superbos per cogitationem locutionem et operationem mala excruciat eterna flamma.

Quia in predicatione evangelii preparata est via salutis et aditus regni celestis.

Quia mistice vobis superborum luditur intellectus unde vobis datum est nosse misterium regni dei.

Luna non habet naturalem splendorem sed a sole accipit sic et ecclesia a Christo. Que in persecutione videtur minui sed in pace clarescit crescit et minuitur in consummatione.

Quod dicit lunam ostensionem temporis et signum evi et diei festi significat quia ipsa menstruis defectibus et circuendo per zodiacum seriem annorum et etatem mundi demonstrat quia Hebrei temporis computum et annum tristitium secundum cursum lune metiebantur qui primum mensem quo exierunt de Egypto sol

Et luna in omnibus et cetera. Postquam de sole disputavit disputat de luna quia Christum sequitur ecclesia et ab ipso illuminatur sicut a sole luna.

Vas castrorum quia in ipsa consistit multitudo fidelium que in firmamento unitatis et divine predicationis per totum orbem gloriose resplendet.

Spec celi .i. ec. Ornatus eccle
sie .i. plenitudo quos dns
excelsus ordinauit ut
predicatione evangelij
eccm illustrarent. hij in verb
is scis et in doctrina vere
fidei permanentes expec
tant iudicium dei.

Quia vero per virtutem
et sapientiam dei .i. xpc vetus
et novum testamentum conditum
est. vnde os dni locutum est
hec. ¶ lucernas tenentes in manibus suis expectant dnm.

in firmamento celi
resplendens. Species
celi gloria stellarum.
mundum illumina
ns in excelsis dns. In
¶ qui in paciencia sua possident
verbis dni sancti st
animas precincti lumbos et
abunt ad iudicium.
¶ arcum posuit deus in signum quia ultra aquas
suum quando venerit ad iudicium
et non deficient in vigiliis suis. Vide
diluvii non perdet mundum.
arcum et benedic qui fecit illum. val
¶ quia scriptura preclara est in sensu ¶ quia de supernis
de speciosus est in splendore suo. gyra
et infernus irradiat
vit celum in circuitu glorie sue. Ma
¶ i. perduxit
nus excelsi aperuerunt illum. Imperio
frigidos ad fidei vigorem. ¶ frigida corda peccatorum unde lavabis me et fr. n.
suo acceleravit nivem et accelerat
dealba. ¶ tiones iudicii vel virtutum miracula
choruscationes emittere iudicii sui.
¶ in mundo ¶ sicut in conversione pauli ¶ in vivis ¶ quis sunt isti qui
propterea aperti sunt thesauri et evolave
ut nubes volant etc.
runt nebule sicut aves. In magni
tudine sua posuit nubes et confrac
ti sunt lapides grandinis. In con
¶ superbi
spectu eius commovebuntur montes et
¶ predi
in voluntate eius aspirabit notus. vox
cato supra terris quo terrena corda paciuntur. ¶ diaboli
¶ increpando vicia. ¶ varia
tonitrui eius verberavit terram. tempes
temptamenta per malignos spiritus irrogat ut fervorem fidei et
dilectionem frigescere faciant.
tas aquilonis et congregatio spiritus.
¶ per elationem ¶ ad sedendum aspergit cum frigore malicie sedem sibi parat. ¶ quia de vinde et sublimium descendit.
sicut avis deponens ad sedendum aspergit nivem et sicut locusta
¶ quia transfigurat se in angelum lucis.
demergens descensus eius. pulcritudinem candoris eius admira

solempnitate pasche honoraverit.
et neomenias singulorum mensium
celebraverint. omnes menses
a lune vocabulo quod est lamin nomina
verunt. vnde mensis secundum nomen
eius mensis quasi a mensura vel a
luna que grece dicitur mene. apud
latinos appellatur. quia menses secundum — luna.
cursum lune computabant. pri
mum mensem novorum in quo
pascha celebratur nisan appella
tes. qui propter multivagum lune cur
sum nunc in martium nunc
in aprilem incidit. nunc aliquot
dies maij occupat. sed rectius aprili
deputatur. quia in ipso vel incipit
vel desinit vel totus includitur.

Vide arcum .i. ec. scriptum veteris vel no
vi t. vnde arcum suum tetendit et pa
ravit illum. hic fidelibus suave iugum
ostenditur. contumacibus armamenti
bilia.

Et coruscationes .i. ec. doctores qui terram
humani cordis irrigant. et tempes
tatem increpationis in se gerunt. et
in tempore effunduntur. et confring
unt lapides grandinis. increpando
.s. duriciam pravi cordis ne lapi
dent vitale germen.

Quia et auster ventus calidus qui aquas
frigore concretas calore suo dissol
vit. hec est gracia spiritus sancti que
delicta mortalis gelu constricta ca
lore dispergit. aspirante quoque noto .i. per
predicatores flatum doctrine emit
tente spiritu sancto. commoventur mon
tes .i. potentes ad xpianum nominis
persecutionem et aliosque ad penitenciam.

Sterilitatem vbi .n. fal. spergitur ste
rilitas sequitur. diabolus vero per
frigus infidelitatis terrena corda
ad bona opera sterilia facit.

bit̄ oculus. ⁊ sup ymbrem eí expauescit cor. Gelu sicut salem ef
fundet sup t̄ram ⁊ dū flauerit fiet tanq̄ cacumina tribuli.
frigidus uentus aquilo flauit ⁊ gelauit cristallus ab aqua.
sup omnem congregatōnem aquarum requiescit ⁊ sicut lo
rica induit se aquis ⁊ deuorabit montes ⁊
exuret desertum et extinguet uiride sicut ig
nem. Medicina omnium in festinatōne ne
bule. ros obuians ab ardore ueniente hum
ilem efficiet eum. In sermone eius siluit uē
tus. cogitatōne sua placabit abyssum. et
plantauit illum dn̄s ih̄c. qui nauigant
mare enarrant pic̄la eius. ⁊ audientes au
ribus nostris admirabimur. illic preclara o
pera ⁊ mirabilia. uaria bestiarum genera ⁊
om̄n pecoꝝ ⁊ creatura beluarū. pp̄ ipm̄ cōfir
matus ē itineris finis. ⁊ in sermone eí compo
sita sunt omnia. Multa dicimus ⁊ deficimus
in uerbis. Consūmatō autem sermonū ip̄e ē in
om̄nib; gloriantes ad quid ualebimus. ip̄e
n. omnipotens sup om̄ia opa sua. Terribil
dn̄s ⁊ magnus uehementer ⁊ mirabilis potencia ip̄ius. glori
ficantes dn̄m q̄ntūcumq; potueritis. sup ualebit adhuc ⁊
admirabilis magnificencia eí. benedicentes dn̄m exaltate
illum q̄ntum potestis. Maior ē n. omi laude ⁊ exaltantes eū
replemini uirtute. Ne laboretis non n. pueníetis. Quis uide

Frigus infidelitatis. — asp̄itas uicioꝝ spinas. — diabolus. — procella. — suggerendo. — peccatoꝝ induratus paulatim frigore p̄fidie. — bū in similitudine lapidis aque durantur. — populorum. — delectatus in malis. — habet diabolus milites suos contra milites xp̄i. — cū in cibū delectabilem. — mentib; infidelitate gelatis. — desertores uitans. — igne cupiditatis. — uiridem ⁊ grauem uirtutū. — uiciorum. — superbos. — salus humani generis. — diabolice p̄secutōnis. — humilia. — bit s. superbia diaboli. — euangelico. — mitigabitur. — p̄secutōnis. — sapia. — profundā s. p̄secutōnem. — omnia p ip̄m̄ fc̄a sunt. — uel non admirabimur. — quia fluctus compescit et demonū monstra. — ne tradas bestiis animas confitentes tibi. — ip̄ius. — con summatus. — transeuntiū rerū ordo ⁊ tēmni sc̄li ip̄e est principiū ⁊ finis. — p̄fectis sicut ⁊ nature nostre conditor. — in cuius dictōne vniu'sa sunt posita. — dominus et celsus terribilis sup omnes deos. — magnus dn̄s ⁊ laudabilis nimis. — humana cōpe eius ut possitis laudare. — eius compr̄hendere.

Qui apertas p̄secutōnū procellas mouet. si n. deū pere nequit. apte seuit.

Hoc ante aduentum xp̄i cū pene totus mūdus seruiebat ydolis.

Incarnatōnis xp̄i et doctrina eius. s. supne gracie.

Nebule ⁊ c̄. ascendet dn̄s sup nubem leuem ⁊ ingredietur egyptū.

Multa sunt ad litteram pic̄la maris ⁊ ibi mirabilia dei opa in uariis bestiis sicut naturalium rerū scriptores tradiderunt. vñ. hoc mare magnum ⁊ spaciosum illic rep. ⁊ c̄. q. pd̄ est. n. ⁊ c̄. In mari q; hi mundi sūt multa monstra demonioꝝ et multe eoꝝ insidie.

Omnis eloquencia deficit in cōparatōne eius. nec sufficit enarrare uirtutem eí.

Quid ualet corporalis creatura de incomprehensibili deo disputare.

Nō bn̄ de dei magnificencia.

Comprehendere quod est incomprehensibile. Unde non queras opera ad que pertingere non possis.

Patriarchas qui divina locutione et visione fruebantur et prophetas qui spiritu sancto repleti multa de Christo et ecclesie misteria predixerunt.

[vide]bit eum et enarrabit? et quis magnificabit eum sicut est ab initio? Multa sunt abscondita maiora his: pauca enim vidimus operum eius. Omnia autem dominus fecit, et pie agentibus dedit sapientiam.

XLIIII

Laudemus viros gloriosos et parentes nostros in generatione sua. Multam gloriam fecit dominus magnificentia sua a seculo. Dominantes in potestatibus suis, homines magni virtute et prudentia sua preditі, nunciantes in prophetis dignitatem prophetarum, et imperantes in presenti populo, et virtute prudentie populis sanctissima verba. In peritia sua requirentes modos musicos, et narrantes carmina scripturarum. Homines divites in virtute, pulcritudinis studium habentes, pacificantes in domibus suis. Omnes isti in generationibus gentis sue gloriam adepti sunt, et in diebus suis habentur in laudibus. Qui de illis nati sunt reliquerunt nomen narrandi laudes eorum. Et sunt quorum non est memoria: perierunt quasi qui non fuerunt, et nati sunt quasi non nati, et filii ipsorum cum ipsis. Sed illi viri misericordie sunt, quorum pietates non defuerunt. Cum semine eorum permanent bona, hereditas sancta nepotum eorum, et in testamentis stetit semen eorum, et filii eorum propter illos usque in eternum manent; semen eorum et gloria eorum non derelinquetur. Corpora ipsorum in pace sepulta sunt, et nomen eorum vivet in generationes et generationes. Sapientiam ipsorum narrent populi, et laudem eorum nunciet ecclesia.

Nota historiam et vi. intelligentia? [marginal note]

Enoch placuit deo et translatus est in paradisum ut det

Enoch

Hec iuxta historiam de patriarchis et prophetis accipiuntur quorum se… et fideliter propter eorum merita et promissiones sepe de angustiis liberatum est. Unde moyses pro peccatis populi orans abraham ysaac et iacob reduxit ad memoriam ut eorum meritis deus placatus filiis peccantibus daret indulgentiam. Patris david meritum filius multo tempore servavit regnum. Sed sancti novi testamenti sunt apostoli predicatores novi [?] qui verbo evangelii et ministerio baptismi cotidie gignunt filios deo qui imitatores parentum suorum et exempla eorum secuntur quorum corpora in spe resurrectionis quiescunt et quorum semen et honor operum celesti mercede compensabitur.

¶ Noe.

¶ Vo Ecce sacdos magn⁹ · 2 cf

¶ Abraham.

¶ ysaac.

¶ Jacob.

¶ Vo dilect⁹ deo ⁊ hoībz.

· Moyses. XLV

Enoch ab adam · qui inc̄gressus ē ⁊ de padyso eiectus. & cepit enim are p̄ces ab enoch̄ ambulauit cum deo. ⁊ translatus ē in padysum ex q̄ in hoc patet electos scōs ex de erumpna scli transferuntur ad quietem regni. hic creditur uenturus in fine mundi ut det omnibz consiliū penitendi.

Quia pereunte mundo diluuio reseruatus ē ut penitenciam gentibz p̄dicaret et exemplo demonstraret ex qui deo deuote seruiūt ab eterno [illegible] liberantur. cū eo deus pactū statuit ne ultra poset aquis diluuij omnem carnē. Significat autem rectores qui inter fluctus archam scli · i · ecciam dei regunt ⁊ predicant bapm̄ penitencie oroīubz ⁊ sacrificiis deum placantes humano generi.

Abraham · i · pat̄ sub auditis mil̄tarum gentiū in xp̄o · s · credentium ex filiū carnis nō estimant i semine.

Duplex ē p̄missio abrahe · i harena maris exprimunt steriles in deo · i similitudine stellarū fideles xp̄iani · qui resurrectionis lumine chorusc̄abunt sicut astra celi.

Ut significaretur renouata natura nr̄a p baptm̄ xp̄i post expoliationem ueteris hominis.

Gentilis populus qui posterior ad g̃ciam fidei ⁊ bapmi regn̄aconē accessit. cui plenitudo patne benedictionis prouenit.

Quia eccia xp̄i ab omībz gentibz honoratur ⁊ uniuso mundo predicatur. cui eis regnū possidet eternum.

gentibz sapiam. Noe inuentus ē pfec- *(i. ingr̄ia · omibz suis.)* tus iustus. ⁊ i tempore iracundie factus ē reconciliatio. Jdeo dimissū est reliquum t̄re cum factū est diluuiū. Testamta scli posita sunt apud illum. ne deleri posset diluuio omnis caro. Abraham magnus pat̄ multitudinis gē- *(i. maximus i tempore suo.)* tium. ⁊ non ē inuentus similis illi i gl̃a. qui conseruaret legem excelsi. *(i. quia p̄missū est ei qd̄ in semine ei⁹ bn̄dicen̄ omnes gentes.)* et fuit i testamento cū illo. Jn carne eius stare fecit testamentū. ⁊ i temp- *(i. quando iussus est filiū imolare.)* tatione inuentus ē fidelis. Jdeo iureiurando dedit illi gl̃am i gente sua. illū crescē q̄si t̄re cumulū. ⁊ ut stellas exaltare semē ei⁹. ⁊ hereditare illos a mari us- *(i. semē abrahe · i · xp̄c dominat̃ usq ad fines t̄re ⁊ eccā q̄ est corpus ei⁹ totū mundum occupauit.)* q̄ ad mare ⁊ a flumine usq ad t̄minos t̄re. Et ysaac eodem modo fecit pp̄ abraham pr̄em ipius. Benedictionē *(i. qm̄ iurauit abrahe quod i semine suo benedicentur omīs gentes.)* omniū gentium dedit illi dn̄s. ⁊ testamentū suū confirmauit sup caput Jacob. agnouit eū in benedictionibz suis ⁊ dedit illi hereditatem. ⁊ di- *(i. [illegible] patne.)* uisit illi ptem i tribubz · xii · ⁊ conser- *(i. ut p xii · aplos educt[illegible])* uauit illi homines misericordie. inuenientes gr̃am i conspectu *(i. uel oculis.)* oīs carnis. Dilectus a deo ⁊ hominibz *(i. suauis ⁊ mitis sup oīs homines)* Moyses. cuius memoria *(i. p oīa laud[e] dignus ⁊ benedicendus.)*

in benedictione est. Similem illum fecit in gloria sanctorum, et magnificavit eum
in timore inimicorum, et in verbis suis monstra placavit. Glorificavit illum in
conspectu regum, et iussit illi coram populo suo, et ostendit illi glo-
riam suam. In fide et lenitate ipsius sanctum fecit illum, et elegit eum ex
omni carne. Audivit enim eum et vocem ipsius, et induxit illum in nubem.
Et dedit illi coram praecepta, et legem vitae et disciplinae, docere Iacob
testamentum, et iudicia sua Israel. Excelsum fecit Aaron fratrem eius

et similem sibi de tribu Levi. Statuit ei testa-
mentum aeternum, et dedit illi sacerdotium gentis, et
beatificavit illum in gloria, et circumcinxit eum
zonam iustitiae, et induit eum stolam gloriae, et coronavit eum in vasis
virtutis. Circumpedes, et femoralia, et humerale posuit ei, et cin-
xit eum tintinnabulis aureis plurimis in gyro, dare sonitum in in-
cessu suo, auditum facere sonitum in templo, in memoriam filiis gen-
tis suae. Stolam sanctam, auro, et hyacintho, et purpura, opus textile
viri sapientis, iudicio et veritate praediti, torto cocco opus arti-
ficis, gemmis pretiosis figuratis in ligatura auri, et opere lapida-
rii sculptis in memoriam secundum numerum tribuum Israel. Corona

aurea super mitram eius expressa signo sanctitatis, et gloria
honoris, et opus virtutis, desideria oculorum ornata.
Sic pulchra ante ipsum non fuerunt talia usque ad
originem. Non est indutus illa alienigena aliquis,
sed tantum filii ipsius soli, et nepotes eius per omne tempus.
Sacrificia ipsius consummata igni cotidie. Comple-
vit Moyses manus eius, et unxit illum oleo sancto. Et factum

Describit vitam vestis sacerdotii et ornatum pontificis, quae omnia figura erant novi testamenti et veri sacerdotis Ihesu Christi.

In qua erat nomen omnipotentis dei, quae significat honorificentiam divinae maiestatis, quem super omnia statuere debemus ut in omnibus actibus nostris et sermonibus honorificetur deus per ihesum christum, qui est caput nostrum.

Spiritualium de quibus dicitur: Revela oculos meos et considerabo mirabilia de lege tua.

Quomodo Moyses Aaron et filios eius oleo unctionis consecravit et elegit

et iussit illi coronam populi sui

Aaron.

Circumpedes

illi in testamentum eternum et semini eius sicut
dies celi. fungi sacerdocio et habere lau
dem et glorificauit populum suum in nomine
suo. Ipsum elegit ab omni uiuente offer
re sacrificium deo incensum et bonum odorem
in memoriam placare pro populo suo et de
dit illi in preceptis suis potestatem in
testamentis iudiciorum docere iacob testi
monia et in lege sua lucem dare israel. quia
contra illum steterunt alieni etiam propter

No de dathan. abyron.
et chore.

in inuidiam circumdederunt illum in deserto homines qui erant cum
dathan et abyron et congregatio chore in iracundia. Vidit dominus
deus et non placuit illi et consumpti sunt impetu iracundie fe
cit illis monstra et consumpsit illos in flamma ignis. Et ad
didit aaron gloriam et dedit illi hereditatem et primicias
frugum terre diuisit illi. panem ipsius in primis parauit in saci
etatem. Nam sacrificia domini edent que dedit ipsi et semi
ni eius. Ceterum in terra gentis non hereditabit et pars non est illi in gen
te. Ipse enim est pars eius et hereditas. Finees filius eleazari tercius in

F. Finees.

gloria est imitando ipsum in timore domini et
stare in reuerencia gentis. in bonitate et
alacritate anime sue placuit deo
israel. Ideo statuit illi testamentum
pacis et principem sanctorum et gentis sue.
ut sit illi et semini eius sacerdocii digni

Gloss:

hostias in die unctionis offerre iu
serit. et de iugi sacrificio quod coti
die mane et uespere offerebat et de
ceteris eius officiis liber leuiticus ex
plicat. de seditione chore et dathan
et abyron et quomodo puniti sunt li
ber numerorum plenissime narrat.
in quibus mistice demonstratur eos
qui hereses et scismata faciunt et mul
tos secum trahunt et contempnentes
sacerdotes et ab ecclesia sese separantes
et diuine hostie unitatem per falsa
sacrificia prophanantes ruptis terre
compagibus absorberi et qui consen
tiunt eis in eterno igne cruciari. Christi
uero sacerdocium et ritus sacrificiorum in
eternum manebit unde tu es sacerdos
in eternum secundum ordinem melchi-

Finees filius eleazari sicut scriptum
est in libro numeri accepit a domino testa
mentum pacis. quia zelo dei israelitam
et madianitidem mulierem forni
cantes interfecit. in quo mistice sig
nificatur. quia zelo dei carnis sue
luxuriam et subditorum interficit.
meretur a domino dignitatem eterni
sacerdocii et ad illum sacerdotem pertinet
de quo scriptum est. tu es sacerdos in
eternum et cetera. In terpretatur enim finees ore parcens uel ore requieuit. uel oris augurium. eleazar dei

Significat quod David in distributione ministrorum dei qui in xxiiii sortes divisit ut per vices domino ministrarent. Gloriam finees non minoravit sed auxit. Unde in paralipomenon finees autem filius eleazari erat dux eorum coram domino. Unde hebrei tradunt quod adhuc eo tempore vixerit et in tabernaculo ministrorum vices ordinaverit.

Ihesus opere et sermone christum significat cui deus pater dedit nomen quod est super omne nomen ut in nomine ihesu omne genu flectatur et cetera. Hoc nomen est super omne nomen in nullis ante generationibus nominatum est. Hoc nomen in exodo primum invenitur ubi dicitur venit amalech et expugnabat israel. Dixitque moyses ad ihesum in raphidim: elige tibi viros potentes ex omnibus filiis israel et egredere et confligere cum amalech. Christus nostro ipse est qui post mortem moysi suscipit imperium et ducit exercitum et confligit contra amalech, et quod ibi figurabatur affixit cruci sue triumphans principatus et potestates in semet ipso.

tas in eternum testamenti ut regi tum regis david filio iesse de tribu iuda hereditas ipsi et semini eius ut daret sapientiam in cor nostrum iudicare gentem suam in iustitia ne abolerentur bona ipsorum et gloriam ipsorum in gentem eorum eternam fecit. Fortis in bello ihesus naue, moysi successor in prophetis, qui fuit magnus secundum nomen suum, maximus in salutem electorum dei expugnare insurgentes hostes ut consequeretur hereditatem israel. Quam gloriam adeptus est extollendo manus suas et iactando contra civitates rumphaeas. Quis ante illum sic restitit? Nam hostes ipse dominus percussit. Aut non in iracundia eius impeditus est sol, et una dies facta est quasi duo? Invocavit altissimum potentem in obpugnando inimicos undique, et audivit illum magnus et sanctus deus in saxis grandinis virtutis valde fortis. Impetum fecit contra gentem hostilem, et in descensu perdidit contrarios, ut cognoscant gentes po

nis adiutor vel dei adiutorium. Aaron mons fortitudinis vel mons fortis. Nam qui ore proprio loqui pertimuit aaron auditoribus exponit. Per dei adiutorium proprium laborem explens ad montem fortitudinis id est christum feliciter pervenit. ~~feliciter pervenit~~

Quis ante illum sic restitit et cetera. Quomodo in excursu iosue impeditus est sol, et unus dies factus est quasi duo ostendit liber iosue, et quomodo misit dominus super amorreos lapides magnos de celo, et mortui sunt multo plures lapidibus grandinis quam gladio. Lapides autem grandinis duram dei significant ultionem vel comminationem que contra impios proferuntur. Hoc modo ihesus cum ducibus et virtutibus suis ad est eis qui per nomine suo contrariis virtutibus oppugnantur, non solum auxilium prestat in bello sed lucem producit ~~dicit~~ et discutit adventum noctis. Sed et autem producitur et differtur occasus, nec sol occidit sed semper oritur dum credentium cordibus sol iustitie lumen veritatis infundit. Cum vero repletus fuerit credentium numerus et declinat etas ultime generationis ad vesperum et crescente iniquitate refrigescet caritas, breviabuntur dies, secundum predictum ihesus quod producuntur dies in tempore salutis et breviabuntur in tempore perditionis.

XLVI

Iosue.

Non de sole quod stetit.

tentiam eius, excepto contra dominum pugnare non est facile. Et secutus est a tergo potentes, et in diebus Moysi misericordiam fecit ipse et

Caleph. Caleph filius Iephone, stare contra hostem, et prohibere gentem a peccatis, et perstringere murmur. Et ipsi duo constituti a periculo liberati sunt a numero sexcentorum milium peditum, inducere illos in hereditatem, in terram que manat lac et mel. Et dedit dominus illi Caleph fortitudinem, et usque in senectutem permansit illi virtus, ut ascenderet in excelsum terre locum, et semen ipsius obtinuit hereditatem, ut viderent omnes filii Israel

Iudices. quia bonum est obsequi sancto deo. Et iudices singuli suo nomine, quorum non est corruptum cor, qui non aversi sunt a domino, ut sit memoria illorum in benedictione, et ossa eorum pullulant de loco suo, et nomen eorum permanet in eternum, permanens ad filios

Samuel. filiorum sanctorum. Dilectus a domino deo suo Samuel propheta domini renovavit imperium, et unxit principes in gente sua. In lege domini iudicavit congregationem, et vidit deus Iacob, et in fide sua probatus est propheta, et cognitus est in verbis suis fidelis, quia vidit dominum lucis. Et invocavit dominum omnipotentem in oppugnando hostes circumstantes undique, in oblatione agni inviolati. Et intonuit de celo dominus, et in sonitu magno auditam fecit vocem suam. Et contrivit principes Tyriorum et omnes duces Philistiym. Et ante tempus finis vite sue et

prediditt. Mistice autem prophetarum locuto per omnia fidelis inventus que regnum Christi futurum predixit.

Post Iosue successerunt iudices, qui populum dei ab hostibus deffendebant, et post Christi passionem apostoli rectores ecclesie dei.

Quia in recta fide perseveraverunt, ut memoria eorum perpetua benedictione confirmaretur.

Robur bonorum operum eterna mercede donatur, ut memoria nominis eorum ad posteros cum gloria transferatur. Sapientiam eorum narrant populi.

Dilectus a deo et cetera. Narrat historia quod dominus Samueli infanti cum dormiret in templo apparuit et de futuris instruxit. Hic imperium renovavit, cum regem super Israel primum Saulem et post ea unxit David. Debellavit hostes populi dei, et holocaustum domino obtulit. Et cum offerret Philistei inierunt bellum contra Israel, et intonans deus fragore magno perterruit eos, et cesi sunt a filiis Israel. Hic per omnia fidelis inventus est, et ab omni avaritia alienus dormivit in pace, et post mortem apparens Sauli casum futurum

seculi testimonium prebuit in conspectu domini et christi. pecunias et usque ad calciamenta ab omni carne non accepit et non accusavit illum homo. et post hoc dormivit et notum fecit regi et ostendit illi finem vite sue. et exaltavit vocem eius de terra in prophetia delere impietatem gentis. Post hoc surrexit nathan propheta in diebus david. (qui david de adulterio bersabee et nece urie corripuit.) Et quasi adeps separatus a carne sic david a filiis israel. cum leonibus lusit quasi cum agnis et in ursis similiter fecit sicut agnis ovium. In iuventute sua numquid non occidit gigantem et abstulit obprobrium de gente. In tollendo manum in saxo funde deiecit exultationem golie. Ubi invocavit dominum omnipotentem et dedit in dextera eius tollere hominem fortem in bello et exaltare cornu gentis sue. Sic in x. milibus glorificavit eum et laudavit eum in benedictionibus domini in offerendo illi coronam glorie. Contrivit enim inimicos suos undique et extirpavit philistiim contrarios usque in hodiernum diem. contrivit cornu ipsorum usque in eternum. In omni opere dedit confessionem sancto et excelso in verbo glorie. de omni corde suo laudavit deum et dilexit dominum qui fecit illum et dedit illi contra inimicos potenciam. et stare fecit cantores contra altare et in sono eorum dulces fecit modulos. et dedit

Nathan.

XLVII

David.

Non dedit deus confessione c.

Significat eum gracia spiritus sancti repletum a carnalium consortio vite et moribus separatum.

Ad litteram facta david commemorat de quibus liber regum et paralipomenon plenissime narrant.

et oleo spiritus sancti illum esse ungendum. Ipsa etiam post completionem veteris testamenti eius significat mors prophete lxx. annorum et prophete usque ad iohannem et finis legis est christus. tempore gracie cum legitur prenunciat malis rectoribus penam futuram et mortem perpetuam.

Rex david significat christum qui leonem id est diabolum et ursum id est antichristum contrivit et gigantem id est sathanam in funda et lapide stravit spirituali scilicet sensu scripturarum et sciencia legis et populum dei ab hostibus id est malignis spiritibus liberavit. cui ab hostium cede revertenti mulieres id est sancte anime laudem decantant et x. milium victorem predicant quia omnes hostes tam spirituales quam corporales perfecte superavit. david quoque non oleo leticie pre participibus suis in regem unctus omnes hostes esse contrivit. ecclesie ministerium in domo dei que est ecclesia ordinat et officia singulorum ad laudandum deum dispensat ut in omni loco dominationis eius omnis creatura benedicat dominum. Beda autem dicit quod christus purgat peccata david et exaltat in eternum cornua eius quia in alio nemo potest salvari. In eius nomine penitencia predicatur et remissio peccatorum in omnes gentes. Ipsum autem propter obedienciam crucis deus pater exaltavit et dedit illi nomen quod est super omne nomen.

Salomon.

in celebrationibus decus, et ornavit tempora usque ad consummatio
nem vite ut laudarent nomen sanctum domini, et amplificarent ma
ne dei sanctitatem. Christus purgavit peccata ipsius, et exaltavit in eternum
cornu eius, et dedit illi testamentum regum, et sedem glorie in israel. Post
ipsum surrexit filius sensatus, et propter illum deiecit omnem potenciam ini

quia / pax fuit in diebus eius.

micorum. Salomon imperavit in diebus pacis, cui subiecit deus omnes

Amicus salomon qui interpretatur pacificus christum significat de quo dicitur: oritur in diebus eius iusticia et habundancia pacis. Multiplicabitur eius imperium et pacis non erit finis. Qui templum dei edificavit, id est ecclesiam de vivis lapidibus constructam, ubi laus eius et gloria permanet in eternum, et dedit illi deus divicias gencium, quia potestatem celi et terre contulit, et magnificavit eum super reges terre, et super omnes sanctos exaltatus est. Christum nullus equabitur domino in filiis dei. Et universitas terra desiderat videre vultum regis nostri, id est ecclesia catholica. Unde tibi dixit cor meum exquisivit te facies mea faciem tuam domine requiram. Hinc omnes munera offerunt. Unde et adorabunt eum omnes reges gentes servient ei. Bona visio salomonis bonos qui sunt in ecclesia signavit, mala autem malos sicut in una area bonos signant grana, malos autem palea.

templum / utensilia

hostes ut conderet domum in nomine suo, et pararet

templi / tanquam deo

sanctitatem in sempiternum. Quemadmodum eru

a quo postulavit sapientiam

ditus es in iuventute tua, et impletus est

flumen dei repletum est aquis / naturam rerum creaturarum / salomon

quasi flumen sapientia, et terram retexit anima

id est multa disposuisti enigmata

tua, et replesti in comparationibus enigmata.

propter sapientiam et fortitudinem

Ad insulas longe divulgatum est nomen

in canticis canticorum

tuum, et dilectus es in pace tua. In cantile

parabolis / similitudinibus / exposicionibus

nis et in proverbiis, et comparationibus, et interpreta

tionibus mirate sunt terre, et in nomine domini cui

ut ei deus / quasi multiplicia

est cognomen deus israel. Collegisti quasi auri

aurum et argentum

calcum aurum, et ut plumbum complesti ar

in senectute / non fuit timor dei ante oculos eius

gentum. Et inclinasti femora tua mulieribus, potestatem habuisti in

infamiam / quam prius habuisti / filios

corpore tuo. Dedisti maculam in gloria tua, et prophanasti semen tuum,

dei / quia x tribus

inducere iracundiam ad liberos tuos, et incitari stulticiam tuam, ut fa

secute sunt ieroboam, et due roboam de effraym fuit ieroboam qui prius in x tribubus crudeliter regnavit

ceres imperium bipertitum, et ex effraym imperare imperium durum. Deus autem

ergo obsequitur / servus / servet deus nec tamen delebit in i. f. m. s. / quem promisit iacob et david

non delinquet misericordiam suam, et non corrumpet, nec delebit opera sua,

neque perdet a stirpe nepotes electi sui, et semen eius qui diligit dominum non

reliquum scilicet partem eque non secuta est iero- / boam / vite

corrumpet. Dedit autem reliquum iacob et david de ipsa stirpe. Et finem

habuit salomon cum patribus suis. Et reliquit post se de semine suo

Et reliquit post se de semine etc. Mystice roboam qui interpretatur latitudo populi significat malos esse prelatos.

scilicet stultum filium.
gentis stultitiam et minutum a sua pru-
scilicet recedens a consilio seniorum et dicens pater meus cecidit vos
dentia Roboam qui avertit gentem con-
flagellis ego autem cedam vos scorpionibus.
silio suo et Ieroboam filium Nabath
scilicet sculptura aureorum vitulorum quos fecit a populo adorari.
qui peccare fecit Israel et dedit viam pec-
scilicet x tribubus effraym in ultimis postea regibus.
candi Effraym et plurima redundaverunt
scilicet et reverterent in Ierusalem vel ut ducerentur
peccata ipsorum valde enim averterunt illos a terra
captivi in Assyrios. scilicet ut invenirent novas nequicias.
sua et quesivit omnes nequicias usque
scilicet adveniente Christo ipse enim conversos ad se defendit et liberat ab omnibus
dum perveniret ad illos defensio et ab omni-
peccatis. scilicet qui
bus peccatis liberavit eos. Et surrexit He-
duos quinquagenarios sub Ozia rege missos celesti igne combussit.
lyas propheta quasi ignis et verbum ipsius quasi
scilicet qui clausit celum tribus annis et vi mensibus
facula ardebat qui induxit in illos
ut non plueret super terram. scilicet sacerdotes Baal.
famem et irritantes illum invidia sua
pauci facti sunt. Non poterant enim susti-
nere precepta domini. Verbo domini continu-
it celum et deiecit a se ignem ter. Sic am-
plificatus est Helyas in mirabilibus su-
is. Et quis potest similiter gloriari tibi qui
sustulisti mortuum ab inferis de sorte
mortis in verbo domini dei qui deiecisti re-
ges ad perniciem et confregisti facile
scilicet regem egrotum qui misit ad deum accaron unde predixit quod de
potenciam ipsorum et gloriosos de lecto su-
lecto suo non surgeret sed moreretur. scilicet ubi cum deus
o. Qui audisti in Syna iudicium et in
loqueretur et vidit visiones in monte Oreb. scilicet Azael
Oreb iudicia defensionis. Qui un-
super Syriam et Hieu super Israel. scilicet Heliseum
gis reges ad penitenciam et prophetas fa-
scilicet Enoch in
cis successores post te. Qui receptus es

scilicet qui ingrediuntur latam et spaciosam viam que ducit ad mortem. Propter quod multi ambulant angustam vero que paucorum est et ducit ad vitam ingredi detractant relicto quod sanctorum patrum consilio iuvenum desidia et adulationes secuntur. Unde: Ve terre cuius rex puer est et principes mane comedunt. Ieroboam vero significat hereticos qui catholice fidei unitatem heresibus scindunt et subditos suos cultui demonum tradunt. Interpretatur enim Ieroboam diiudicans populum. Heretici enim populum diiudicare videntur cum errorem suum sequi faciunt. Unde Achias missus ad Ieroboam ait: Tolle tibi x scissuras. Hec dixit dominus deus Israel: Ecce ego scindam regnum Salomonis et x dabo tibi tribus. Porro una tribus remanebit ei propter servum meum David et cetera. Qui Ieroboam legis precepta violando corrupit. Et una tribus cum sobole David remansit dum sanctorum sors iuxta apostolicam doctrinam in regula catholice fidei permansit quod unus deus una fides unum baptisma.

Qui iuxta finem trium annorum verbi dei et fidei inediam fugavit quod filium mulieris familias expandens se tribus vicibus super puerum suscitavit Christum significat qui per fidem sancte trinitatis genus humanum suscitavit a morte peccati. Duo quinquagenarii ad eum ducendum missi cum militibus suis sunt combusti. Tercius remanet incolumis. Quinquagenarius enim est confessio penitencie quo declaratur confessio peccatorum. Iudei de quibus dictum est nolentes Christum deum esse perfectum nec principem prave dicunt ad eum: l annos nondum habes et Abraham vidisti. Ideo divini ignis incendio extinguuntur. Tercius vero quod conversus ad fidem trinitatis penitencie sacramenta cognovit indulgenciam meruit. Iussu dei reges inunxit et prophetam Helyseum in ultionem inimicorum dicente sibi domino: Quicumque fugerit gladium Azaelis occidet eum Ieu et quicumque fugerit gladium Ieu occidet eum Helyseus.

Roboam et Ioboam.

XLVIII

Helias.

ii reges

q. heliseus.

et c. Non quod helyseus homicida fuit uel tyrannus. sed diuina ultio unicuique reddit secundum opera sua. aliosque per reges aliosque per prophetas. alios mucrone alios transuerberat gladio lingue. Unde. dolaui eos in prophetis occidi eos in uerbo oris mei. helyas subleuatus in celum ascensionem domini significat. Notandum quod helyas in curru ascendit. homo .s. purus adiutorio egebat alieno .i. angelico. qui nec ad celum ethereum per se ascendere poterat quem uetus infirmitas grauabat. Christus autem non curru neque ab angelis leuatur. Qui .s. fecerat omnia super omnia sua uirtute ferebatur. Enoc translatus usque ad celum aereum. helyas subleuatus quos ascensionis sue preuiuos et testes noluit dominus habere. unum ante legem alium sub lege. ut cum ipse ueniret qui celos ueraciter penetraret. Unde et ordo per quedam incrementa distinguitur. enoc translatus. helyas subuectus ad celum. ut postea ueniret qui nec translatus nec subuectus celum ethereum sua uirtute penetraret.

Ezechias muniuit et c. quod ezechias fontem obturat et riuum qui fluit in medio terre ne reges assyriorum inueniant aquas significat quod hereticis et gentilibus diuina sunt uelanda misteria. quod sennacherib rex assyriorum misit manum in iudam et in ierusalem per rapsacen ut euerteret eam. et orante ezechia et ysaia cum populo suo ciuitatem extinctis hostibus liberatam in paralipomenon plene ostenditur.

in turbine ignis in curru equorum igneorum. qui inscriptus es in iudiciis temporum lenire iracundiam domini conciliare cor patris ad filium. et restituere tribus iacob. Beati sunt qui te audierunt et in amicicia tua decorati sunt. Iam nos uita uiuimus tantum post mortem non erit tale nomen nostrum. Helyas qui in turbine tectus est. in helyseo completus est spiritus eius. in diebus suis non pertimuit principem. et potencia nemo uicit illum. nec superauit illum uerbum aliquod. et mortuum prophetauit corpus eius. In uita sua fecit monstra. et in morte mirabilia operatus est. In omnibus istis non penituit populus. et non recesserunt a peccatis suis. usque dum abiecti sunt de terra sua et dispersi sunt in omnem terram. et relicta est gens perpauca. et princeps in domo dauid. Quidam ipsorum fecerunt quod placuit deo. alii autem multa con

[interlinear glosses: quia est uenturus ante diem iudicii secundum malachiam prophetam ut conuertat corda patrum in filios. | conciliare | hic est .s. | ne uideretur ab hominibus | qui orauit dicens fiat spiritus tuus duplex in me. et obtinuit quod | uiuens .i. potencia et uirtute insuperabilis fuit | qui in uita et in morte multa signa fecit. | significat quia iusticia fuit resuscitato mortuo qui proiectus in sepulchro | helysei reuixit. | in captiuitatem | .s. domus dauid et tribus iuda et beniamin non penituit ab exercitu culturam dei si alii eorum fuerunt | ydolatre. ut ioram iachaz. alii adheserunt deo sicut ezechias et iosias.]

Helyas qui in turbine et c. Cum non sit discipulus super magistrum. rogat helyseus helyam dicens. fiat spiritus tuus duplex in me. sed nisi misterium obseruetur non est oportuna petitio. helyas .s. significat christum caput nostrum. helyseus uero corpus eius .i. ecclesiam. dicit helyas petitioni opportunum et inquit. petite et dabitur uobis. petit ergo helyseus .i. ipse ecclesia. fiat spiritus tuus duplex in me .i. duplex gratia spiritus sancti in remissionem .s. peccatorum et collationem uirtutum. christus uero remissione peccatorum non eguit qui peccatum non habuit. opera autem uirtutum fecit. si uidis inquit helyas cum tollar a te. erit quod petisti. si autem non uidis non erit. Qui .s. recte fidei oculos in illum ponit. et fideliter credit passionem resurrectionem et ascensionem petitionis sue fructum accipit. proiectus est mortuus in sepulcrum helysei. et ad tactum ossium eius reuixit. qui .s. firma fide tangit mortem christi. princeps est ei resurrectionis. Unde. ego sum resurrectio et uita qui credit in me non morietur in eternum.

Christus. De qua de fluminis impetus letificat civitatem dei. Verbi integritate murum dissipatum extruens turres. Christus induxit
miserunt peccata. Ezechias munivit civitatem suam et induxit in
aquam in civitate
medium eius aquam et fodit ferro rupem et edificavit ad aquam pute
um. In diebus eius ascendit sennacherib et misit rapsacen et sustu
lit manum suam contra illos et extulit manum suam in syon et
superbus factus est potentia sua. Tunc mota sunt corda et manus
ipsorum et doluerunt quasi parturientes mulieres et invocaverunt dominum mi
sericordem et expandentes manus extulerunt ad celum et sanctus dominus deus
audivit cito vocem ipsorum. non est commemoratus peccatorum illorum neque
dedit illos inimicis suis sed purgavit illos in manu ysaie sancti
prophete. Deiecit castra assyriorum et contrivit illos angelus
Hec in libro regum in libro paralipomenon et in libro ysaie plene ostenduntur exponuntur.
domini. Nam fecit ezechias quod placuit deo et fortiter ivit in via david
patris sui quam mandavit illi ysaias propheta magnus et fidelis in conspe
In diebus ezechie. Christus lineas. Christus additam ostendit. propheta
ctu dei. In diebus suis retro redit sol et addidit regi vitam. Spiritu
Ysaias. Christus ultima futura docendo. scribendo.
magno vidit ultima et consolatus est lugentes in syon usque in sem
Christi adventum redemptionem humani generis et alia multa.
piternum ostendit futura et abscondita antequam evenirent. Memoria

Ezechias.
Ysayas.
Nota quod sol retro redijt.
XLIX
Iosias.
Memoria iusti in compositione comparatur et decollatione Iohannis.

Memoria iosie regis comparatur operi pigmentarii et mellis dulcedini et organo musice quia fama virtutis eius et suavitas et modestie et studium restaurandi cultum divinum odorem et dulcedinem et cantilenam superat. quia cum quod dicit dulce potat quasi in dulcia fauci. m. e. t. f. m. o. m.

Hii tres comparatione aliorum non dicuntur peccasse. quod autem peccaverunt cum digna penitentia deleverunt et devotione in pietate deo placuerunt.

iosie in compositione odo
ris facta opus pigmentarii.
in omni ore quasi mel in
dulcabitur eius memo
ria et ut musica in con
vivio vini. Ipse est directus divinitus in penitentia gentis.
penitere ... super peccatis suis.
et tulit abhominationes impietatis et gubernavit
ad dominum cor ipsius et in diebus peccatorum corroboravit
pietatem. preter david et ezechiam et iosiam omnes
in comparatione horum.
reges peccatum commiserunt. Nam reliquerunt legem
potentis reges iuda et contempserunt timorem dei. dederunt enim regnum

Iosias qui interpretatur fortitudo domini Christum significat de quo dicitur dominus fortis dominus potens in prelio et alibi. Ipse salvum faciet populum suum a peccatis eorum. Ipse zelo dei mundat terram iuda et ierusalem ab omnibus abhominationibus qui ait zelus domus tue comedit me. et habet ventilabrum in manu sua et purgat aream suam.
Christus docuit gentem iudaicam

Jeremias.

Quidam hunc locum in persona Christi intelligunt. Jeremias enim interpretatur excelsus domini, qui destruxit regna diaboli et contrarias potestates delens cyrographum in cruce et cum eis triumphavit. Et renovavit ecclesiam dei. Hic autem destructis edificavit ecclesiam dei.

Ezechiel.

Misit ezechiel qui roboratus a deo interpretatur in babylone consolans peccatoribus predixit captivitatem, conversis et penitentibus veniam. Christum significat dei virtutem et dei sapientiam nos in captivitate huius seculi visitasse et peccatoribus penas et penitentibus predixisse remedia.

Significat eos qui predicaverunt super peccatores venturam esse pluviam, unde et per viam mandatorum dei gradientibus premiserunt consolationem misericordie.

xii prophete.

Quia per gratiam ihesu christi qui est rex noster et sacerdos post captivitatem diabolice oppressionis reedificatur ecclesia.

Zorobabel et Ihesus sacerdos.

Neemias.

Enoch.

Joseph.

vel aliene

suum aliis, et gloriam suam alienigene genti. Incenderunt electam civitatem sanctitatis, et desertas fecerunt vias ipsius in manu

scilicet ieremias prophetaverat et scripserat.

Jeremie. Nam male tractaverunt illum,

Unde: ecce ego constitui te hodie super gentes et super regna ut evellas et destruas et disperdas et dissipes et edifices et plantes.

qui a ventre matris consecratus est propheta, evertere, et perdere, et iterum renovare. Ezechiel

edificare et

scilicet in visione.

qui vidit conspectum glorie, quam ostendit illi in curru cherubin. Nam commemoratus est inimicorum in imbre, benefacere illis qui ostenderunt rectas vias. Et duodecim

scilicet et dignam memoriam posteris reliquerunt.

prophetarum ossa pullulant de loco suo: nam

scilicet predicatione sua.

corroboraverunt Jacob, et redemerunt

scilicet ducem populi israel.

se in fide virtutis sue. Quomodo amplificemus

qui regressus de babylone, restauravit templum domini.

Zorobabel? nam et ipse quasi signum in dextera

scilicet sacerdotem magnum.

manu Israel, et Jhesum filium Josedech qui in diebus suis edificaverunt domum, et exaltaverunt templum sanctum domino paratum in gloriam sempiternam. Et Neemias in memoria multi temporis,

scilicet virtutes.

qui erexit nobis muros eversos, et stare fecit

scilicet decoras vel opera. Unde aggeus ponam te quasi signaculum quia te elegi dicit dominus exercituum.

portas, et seras, qui erexit domos nostras. Nemo natus est in terra qualis Enoch. Nam et ipse re-

scilicet ille christus qui est gratia dei plenissimus de cuius plenitudine omnes accepimus. Scilicet apostolorum. Unde nunciate fratribus meis. Scilicet iudee.

ceptus est a terra. Et Joseph qui natus est homo princeps fratrum, firmamentum gentis, rector

scilicet christianus ipse lumen est ad revelationem gentium et gloriam plebis tue israel.

fratrum, stabilimentum populi, et ossa ipsius visitata sunt, et post mortem prophetaverunt.

ecclesiam sanguine suo qui sine peccato venit in mundum et cum gloria susceptus est in celum de quo dicitur speciosus forma pre filiis hominum. Et alibi ascendens christus in altum captivam duxit captivitatem.

Annunciantes scilicet prophetas verbum dei ostendunt se immunes a crimine taciturnitatis.

Christum qui est magister babilonis id est mundi.

Quia christus significat qui est imago dei ut quicumque crediderit in deum hoc quasi anulo signetur.

Consolator deus vel consolatus a domino hic christum significat qui ait: rogabo patrem meum et alium paraclitum dabit vobis qui edificat civitatem dei id est ecclesiam et consolatur in ea. Unde: edificans ierusalem dominus, dispersiones israel congregabit, qui sanat contritos corde.

Dedicatio hic christum significat qui dedicavit vel consecravit

Joseph sicut iacob pater eius terram promissionis desiderabat, egyptum detestabatur: instruens nos ut desiderium terre viventium ut quiescamus in pace.

Seth filius adam et sem primogenitus noe tam fide quam moribus hominibus sui temporis prelati sunt a quibus signatur qui deus et homo est cui deus dedit nomen quod est super omne nomen ut in nomine ihesu omne genu flectatur.

In postero ordine post patriarchas, post ea patriarchas antiquos posuit.

Seth et Sem apud homines gloriam adepti sunt, et super omnem animam in origine adam.

Symeon, ponere incitorem, vel audi tristiciam.

Symeon onie filius sacerdos magnus qui in vita sua suffulsit domum et in

verbo doctrine. Synagogam sic.

Significat quod Joseph autem mortem suam prenunciavit fratribus suis. Deus visitabit vos asportate ossa mea vobiscum de loco isto. Et hoc factum est quia filii israel asportaverunt secum ossa eius de egypto et sepelierunt in sychem que est neapolis urbs samaritanorum.

Ad homines in tempore pervenit quia iste symeon filius fuit onie qui de symeone cognomine iusto natus est. Onias autem ut iosephus refert pusillanimis et avarus ptolomeo regi tributa non reddens ad iracundiam provocavit. Moriens autem onias symeoni filio sacerdotium reliquit quo et mortuo filius onias successit. Fuit autem hic symeon pontifex videor cum ptolomeus eugetes regnaret in egypto et asyrie et syria seleucus pater ihesu huius libri scriptore et hunc et istum symeonem eisdem fuisse temporibus cum vitam symeonis et mores tam expresse describat.

Seth et Sem

Symeon sacerdos.

Non Christi sacerdos etc.

metropolis

nostris temporibus etiam vivis lapidibus constructa. In verbo et exemplo. Et de vivis

Christi autem incarnatio passio

diebus suis corroboravit templum. Templi

resurrectio in fide credencium locata est.

etiam altitudo ab ipso fundata est.

Et de utroque populo venientes.

duplex edificatio et excelsi parietes

templi. In diebus suis emanaverunt

Et profunditates scripturarum que in divinis libris sub figuris latent et ore predicatorum redundant quasi mare ad saturitatem.

putei aquarum et quasi mare adimpleti sunt supra modum.

titatem plurimorum. sua Et a peccatis a servitute diaboli. Et peccatorum pluralitatem peccati

qui curavit gentem suam et liberavit illam a perditione. Qui prevaluit

in quo sacerdos

cator labor proficit. Et in vita et conversatione credencium.

amplificare civitatem. Qui adeptus est gloriam in conversatione

Et ingressus domus et atrii est ordo doctorum. Et differenciam

ne gentis et ingressum domus et atrii amplificavit. Quasi stella

doctorum signat quibus spiritus largitor diversas gracias dividens singulis prout vult.

matutina in medio nebule et quasi luna plena in diebus suis

Et quasi in obscuritate allegorie refulget splendor sapiencie.

lucet. Et quasi sol refulgens sic ille effulsit in templo dei

quasi arcus refulgens inter nebulas glorie et quasi

Et sanguis martirum in tuto re nascentis ecclesie. Et continencia et virginitas.

flos rosarum in diebus vernis et quasi lilia que sunt

Et labentis seculi spurcitia. Et in claritate

in transitu aque. Et quasi thus redolens in diebus

te fidei. Et caritatis. Et passionis

estatis. Quasi ignis effulgens et thus ardens in igne.

Et vita sapiencie plena. Et decorum omni gracie virtutum.

Quasi vas auri solidum ornatum omni lapide precio

Et lux fidei et affectus misericordie. Et altitudo professionis eius odor bone voluntatis sic habentes scientie.

so. Quasi oliva pullulans et cypressus in altitudinem se tollens.

Doctrine verbo et baptismi sacramento hoc curant doctores modo.

Oliva in rudibus quos significat arcum et in perfectis qui significantur per domum magis erit crescent meritum.

Scientia scripturarum per quam sagitte parvulorum divino rum testimoniorum.

in vernis

In accipiendo ipsum stolam glorie et vestiri eum in consummationem

Ordo predicatorum accipiendo stolam glorie et vestiendo se consummationem virtutum, iudicium dignitatis sue et ornatum fidei et vestitum bone operationis demonstrat. Hec enim debent in sacerdotibus apparere ut digne possint docere, quia cepit Ihesus facere et docere, et per eos preces fundant.

Quia sacerdotii sui vitam recte custodit ut subditos recte doceat.

virtutis. In ascensu altaris sancti gloriam
dedit sanctitatis amictum. In accipiendo
autem partes de manu sacerdotum et ipse stans
iuxta aram, circa illum corona fratrum,
quasi plantatio cedri in monte Libano. Sic
circa illum steterunt quasi rami palme, et omnes filii Aaron in gloria
sua. Oblatio autem Domini in manibus ipsorum coram
omni synagoga Israel, et consummatione fungens
in aram amplificare oblationem excelsi re-
gis, porrexit manum suam in libatione et liba-
vit de sanguine uve. Effudit in fundamento
altaris odorem divinum excelso principi. Tunc
exclamaverunt filii Aaron in tubis ductilibus, sonu-
erunt et auditam fecerunt vocem magnam
in memoriam coram Deo. Tunc omnis populus
simul properaverunt et ceciderunt in faciem super ter-
ram adorare Dominum Deum suum et dare preces
omnipotenti Deo excelso. Et amplificaverunt psallen-
tes in vocibus suis, et in magna domo sancti est so-
nus suavitatis. Et rogavit populus Dominum excelsum
in prece usque dum perfectus est honor Domini et mu-
nus suum perfecerunt. Tunc descendens ex-
tulit manus suas in omnem congregationem
filiorum Israel dare gloriam Deo a labiis suis et in no-
mine ipsius gloriari. Et iteravit orationem suam
ostendere virtutem Dei.

Interlinear notes (partial): ut imitentur · minoris ordinis qui boni pastoris secuntur Christum · presbiterorum et eorum qui sunt · fidelium multitudine · consummata oblatio · dat excelso regi · Christi sanguinem offerendo · in commemoratione Christi · qui est fundamentum · ostendere virtutem predicare, scilicet misericordiam eius qui dat nobis iocunditatem cordis et pacem.

Partes accipit de manu sacerdotis qui bone operationis actum exigit a ministris.

Luceat lux vestra coram hominibus etc.

Christi sacerdotes predicationem exhibuerunt per passionem consummatam. Ductiles tube bendicuntur, quia predicatores tanto crescunt quanto tribulationum malleis percutiuntur.

Tunc omnis populus etc. Cum officium eucaristicum per ministros altaris agitur in memoriam Christi, populus ad laudem Dei provocatur, se in faciem prosternit, id est cordis sui exhibet humilitatem.

Quia quicquid in unitate fidei Deo offertur apud Deum recipitur; quicquid extra, impietati deputatur. Magnus fit in ecclesia sonus cum orantibus sacerdotibus et benedicentibus respondet omnis populus amen, qui sonus tam ad clamorem vocis quam ad devotionem pertinet cordis. Homo enim videt in facie, Deus autem in corde.

intempoubz eēnt. ut oēs su israelite 7 amatores re gis eēni p̄dicent poten ciam 7 bonitatem dei in liberacone p̄pli sui.

uolens ostende uirtutem dei. 7 post cursum pb
orauit dñm oīm. qui magna fecit i omi t
ra. qui auxit dies nr̄os a uentre mr̄is nos
tre. 7 fecit nobiscū sc̄dm miām suam. det nobis iocūditatē
cordis. 7 fieri pacem i dieb; nr̄is i isrl̄ p dies sempit̄nos. cre
de isrl̄ nobiscū ēē misericdiam dei. ut liberet nos i dieb; suis. ut

(sil uiris) (heretica · cuita · simplex · diuisis ꝯposita erroribz.)

Duas gentes odit aīa mea. tcia aūt non ē gens q̄ ode
rint. Qui sedent i monte seyr 7 philistiim. stultus populus

(iudei · superbie · hispidi 7 pilosi)

Ruina duplex gentilitā · s. que ydolatria polluta est 7 ꝯu̾satone uana.

qui hītat i sichimis. Doctrinam sapie et
disciplune scripsit in codice isto ihc filius
syrac ierosolimita. qui re nouauit sapiam de corde suo
beatus qui i istis uersatur bonis. qui ponit illa in corde
suo. sapiens erit semp. si n. hec fecerit. ad omnia ualebit. q
lux dei uestigiū eius est. Confitebor tibi dne rex 7 collauda
bo te deum saluatorem meum. Confitebor
nomini tuo q adiutor 7 ptector factus
es michi 7 libasti corpus meum a pditōe.
a laqueo lingue inique 7 a labijs opantium mendaciū.
et in conspectu astancium factus es michi adiutor 7 liba
sti me sc̄dm multitudinem mie nominis tui a rugienti
bz p̄patis ad escam de manibz querentium animam meam
et de multis tribulacionibz que circūdederunt me. a pressura
flame que circūdedit me. 7 i medio ignis
n sū estuatus. de altitudine uentris infern

(opus suū ꝯmendat ostendens q uale · sit legenti meditanti 7 opanti · meditando 7 ope implendo · sapie · dñs rex eēe · xp̄e qui est cap 7 sponsus eius · Cond ihu melius ad · totam eccam refert q ad unam psonam q in ea multe spēs · tribulacionū et di · usa solatia describitur · xp̄e adiutor 7 protector est spō · se sue qui tra dicit semet ip̄m p ea ut libaret eam a pditone origina lis · psuasionibz · philoso phoz h̄ec · cor psecutor ul̾ fideliū q expectabant aduentū passionis mee · a psecucōne · sōm merita · psecutoribz · s. q · seuiunt ut deuorent plebem dei sicut escam panis · uel de portis tribulacionū · hec sunt ora principū 7 tyrannoz qui nunc poeunt 7 fraudulencie que ser uos dei fidem negare compellunt.)

Lux dei 7c. p̄c. ad regnū puenire ualebit.

A laqueo a psuasione ydolatrie ne seruirem pocius creature q creatori. peri.

A pressura flame 7c. hoc tribz pueris ꝯtigit i camino ignis corporali. ē h omis sancti ab estu psecucōnis libantur corporalit̾.

Nō. Hūc libr̄ sc̄psit ihc filius syrach ihosolimita.

Ca. L.

Nō. Cōfitebor t̄ dñe.

Heretico[rum] vel falso[rum] testiu[m].
Et vita mea. Quia vita carnis cotidie deficiendo ad mortem tendit. Mortem .i. infernu[m] vocat. et[iam] mors carnis primi pecc[at]i vindicta est. sicut infernus peccantium anima[rum] pena p[er]petua.

et a lingua coinquinata. et a labio menda
Liberavit me subaudis. ne vis inimi
cii. a rege iniquo. et a lingua iniusta.
corp[or]is. p[er]venire ad initiu[m] animaru[m].
laudabit usq[ue] ad mortem anima me
a d[omi]n[u]m. et vita mea appropinquans erat in in
ferno deorsu[m]. circu[m]dederunt me undiq[ue]. et
n[on] erat qui adiuvaret. Respiciens era[m]
ad adiutorium hominu[m] et non erat.

Videns eccl[esi]a se ab hostib[us] circumdari et humanu[m] deesse solaciu[m] a deo quer[i]t adiutoriu[m] a quo est om[n]e bonu[m]. cui attribuit q[uo]d liberatur ab inimicis.

Memoratus su[m] m[isericordi]e tue d[omi]ne et cooperationis tue que a s[ae]c[u]lo
sunt. q[uonia]m eruis sustinentes te et liberas eos de manu gentium.
Doctrina et miraculis. / penis
Exaltasti sup[er] t[er]ram habitationem meam. et p[ro] morte deflu
transitoriis. / ihu xpi.
enti deprecatus su[m]. Invocavi d[omi]n[u]m patrem d[omi]ni mei ut n[on]
presenti vi ta in qua impii superbiunt. / tribulationis.
derelinquat me in die tribulationis mee. et in tempore superbo[rum] sin[e]
In unitate fideli um.
adiutorio. Laudabo nom[en] tuu[m] assidue. et collaudabo illud
pecc[at]i vel laudis. / discedite a me om[ne]s qui o[peramini] i[niquitatem] q[uonia]m ex[audivit] d[ominus] v[ocem] f[letus] m[ei].
in confessione. et exaudita e[st] or[ati]o mea. et liberasti me de p[er]ditio
presentis vite. / peccatu[m] meu[m].
ne. et eripuisti me de tempore iniquo. P[ro]pterea confitebor et
bu[m] faciendo. bu[m] loq[ue]ndo. / post cominucionem ecce
laudem dicam tibi. et benedicam nom[en] d[omi]ni. Cum adhuc
or[ati]onem refert quomodo ab infancia quesierit sapiam.
iunior esse[m] priusq[uam] oberrarem quesivi sapi
enciam palam in or[ati]one mea. ante te[m]p[lu]m
postulabam p[ro] illa. et usq[ue] in novissimis
inquiram eam. et florebit tanq[uam] p[re]cox
uva. letatu[m] e[st] cor meu[m] in ea. Ambu
affectus. / mandato[rum] dei.
lavit pes meus iter rectum. a iuventu
te mea investigabam eam. Inclinavi
q[uia] petit accip[it] q[ui] q[ue]rit invenit. / in voluntate
modice aurem meam. excepi illam. Multam inveni in me ip
mea. / deo n[on] mi[chi]. / laudando gr[ati]as agendo.
sapiam. et multu[m] p[ro]feci in ea. Danti m[ichi] sapiam dabo gloriam.
Ad p[er]fectionem sapiencie p[er]venire non e[st] humani studii sed divini muneris.

Nō Exaltasti s[upe]r t[er]ra[m] [et]c.

In iuventute vel puericia maxime p[re]valent vicia unde delicta iu[ventutis] m[ee] [et] ig[norantias] m[eas] ne m[emineris].

Nō de Ihū filio Syrach.

Significat se ante errorem puericie vel iuventutis desid[er]asse sapiam et a d[omi]no postulasse et usq[ue] ad novissimu[m] p[er]severasse.

Decorem sapie q[ui] p[ro]p[ter]ea p[re]coque uve ut iocunditatem ap[ud] ea[m] e[ss]e ostenderet. p[re]co[x] e[st] .i. uva q[uae] d[icitu]r eo q[uo]d cito maturescat.
q[uia] paru[m] ex me p[ro]feci.

Consiliatus sum enim ut facerem illam. zelatus sum bonum et non
in illa · *confirmatus*
confundar. Colluctata est anima mea in in faciendo eam confirmatus
prius precibus dei querendo auxilium. · *totis visceribus luxit*
sum. Manus meas extendi in altum et in sapientia eius luxit anima
in illa meditando.
mea. et ignorancias meas illuminavit. ani
illuminate mentis.
mam meam direxi ad illam et in agnitione
amatoribus sapientie. · *in vidum sibi* · *mundo condere ipsam deo in...*
inveni eam. possedi cum ipsis cor ab initio. propter
ab ea que dicit ego diligentes me diligo. · *commotus ad primam*
hoc non delinquar. venter meus conturbatus
per sapientie noticiam. · *pro omnis disciplina in presenti amara esse*
est querendo illam. propterea bonam pos
sapientiam. · *possessionem.*
sidebo possessionem. Dedit enim michi dominus
bona in eo est lingua erudita que scit fratres instruere et corrigere.
linguam mercedem meam. et in ipsa lau
dabo eum. appropiate ad me indocti congrega
ecclesiam ubi vera disciplina docetur.
te vos in domum discipline. Quid adhuc
verbum dei
retardatis. et quid dicitis in his. anime vestre sitiunt
est omnis sitis
vehementer. aperui os meum et locutus sum. compa
venite ad aquas et qui non habetis argentum venite et emite et cetera. ... rigorem superbie
rate vobis sine argento sapientiam et collum vestrum subi
prope est dominus omnibus invocantibus eum
cite iugo. et suscipiat anima vestra disciplinam. in proximo est enim in
incioribus. · *quia* · *extreme pax profecti*
venire eam. Videte oculis vestris quia modicum laboravi et in
iocunditatem sapientie. · *quia*
veni michi multam requiem. assumite disciplinam in multo
divine eloquencie. · *sensum copiosum.* · *magna est iocunditas cordis si*
to numero argenti. et copiosum aurum possidete in ea. letetur
recordatur miseriam supernii iudicii. · *qui ingratus est confunditur.*
anima vestra in misericordia eius. et non confundemini in laude
non cibum qui perit sed qui permanet in vitam eternam. · *iudicii.*
eius. operamini opus vestrum ante tempus
remuneracionem eternam. · *iudicio.*
et dabit vobis mercedem vestram in tempore
suo. Amen.

Explicit. lib. ecclastici.

Prius dicit se consilium inisse ut faceret illam. deinde zelo boni exardescere. post ea animam suam in ea colluctari. et in faciendo eam se confirmatum. In [illegible] primum esse consilium ut secernat a malo bonum. deinde nolendum ut ametur bonum. postremo studium boni operis adhibendum. et assidue. sic enim confirmatus pervenit ad finem sapientie. Unde sapientia ait. Meum est consilium et equitas et prudencia mea est fortitudo. in viis iusticie ambulabo in medio semitarum iudicii. ut ditem diligentes me.

Dum lucem habetis credite in lucem ut sitis filii lucis.
merentes non deficientes.

Quinque libri sapientiales glosati qui memor sit

Judicii missa sis donec sit missa

... quinque libri ...

rosa ualde rutilans filia. [illegible]on tota formosa et suauis es pulchra
ut luna electa ut sol. ADINVIT. A. Regem dei genitricis uir
ginis uenite adoremus. § Venite. IN I NOCT. A. Exaltata es sanc
ta dei genitrix sup chorus angelorum ad celestia regna.
ps Dne dns nr. A. Paradisi ianue p te nobis apte sunt quas hodie
gloriosa cum angelis triumphas. § Celi enarrant. A. Sicut mir
ra electa odorem dedisti suauitatis sancta dei genitrix. § Dni est
A. Specie tua et pulchritudine tua intende psperè pcede et
regna. § Eructauit. A. Adiuuabit eam deus uultu suo deus
in medio eius non commouebitur. § Dns nr ref. A. O quam
pulchra es casta generatio cum caritate. § Magn d. Diffusa e

Cogitis me o paula et eustochium. Lectio. I. Lega
immo caritas xpi me copellit. ut qui uobis [illegible] cum
tractatib; loqui consueuera. nouo loquendi genere
fas q[ue] uobiscu degunt uirginib. latino uestris elo
quio exhortationis gra sermone facia de [a]ssuptio
ne beate et gloriose sep uirginis marie. more eox
qui declamatorie in [a]ctibus solent loqui [p]oplm.
Qd utiq genus docendi nec du [illegible]. [Ec]ce e.
Vidi speciosam sicut columbam ascendentem desuper riuos
a[q]uarum cuius inestimabilis odor erat nimis in uestimen
tis eius. [illegible] circumdabant eam flores ro
sarum et lilia conuallium. V. Que est ista que ascendit p
desertum sicut uirgula fumi [ex] aromatibus [illegible]

Respondit lucianus et dixit. Ego sep desideraui bap
tizari in nomine dni nri ihu xpi. Beatus laurentius
dixit. Si tantu credis licet. Respondit lucillus cum
fletu dicens. Ego credo dnm ihm xpm. et idola uana
respuo. Ypolitus aute pacienter auscultabat uerba
eoru. Tunc beatus laurentius catecizauit eu. et ac
cepta aqua dixit ad eu. Omia in confessione lauant.
tu aute me annunciante credis. responde credo.
R. Strinxerunt corporis membra posita in graticula subicien
tibus prunas exultat leuita xpi beate laurenti martyr xpi
intercede p nobis. V. Mea nox obscurum non habet sed omnia in
luce clarescunt. Beate. IN II N. A. Strinxerunt corporis mem
bra posita super craticula ministrantibus prunas exultat le
uita xpi. § Dne qs h. A. Igne me examinasti et non est inuenta
in me iniquitas. § Exaudi d. A. Interrogatus te dominum confes
sus sum assatus [illegible] gratias ago. § Dne in uirt. A. Beatus lau
rentius clamauit. i. dic. § Dni e tra. A. Gratias ago deo meo
quia hostia xpi effici merui assatus non negaui et interro
gatus te xpe confessus sum. § Exaudi ds or. A. O ypolite
si credis in dominum iesum xpm et thesauros tibi ostendo
et uitam eternam pmitto. § Bonu e cfit.
Benedixit u aqua. Et cu expoliasset eu fudit sup
capud ei dicens. Credis in dm patre omnipotente
lucille. At ille respondit. Credo. Et in ihm xpm